І. А. ДУБОВИЧ

КРАЇНОЗНАВЧИЙ СЛОВНИК-ДОВІДНИК

ЗМІСТ

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА

Дослідження держав та країн світу завжди було і є однією із центральних проблем країнознавства.

Нині знання про зарубіжні країни та окремі регіони світу дуже неповне. Це перешкоджає розширенню й зміцненню міжнародних відносин України, а також удосконаленню її зовнішніх зв'язків. Тому дедалі більшого значення й актуальності набуває виявлення об'єктивної інформації про процеси, що відбуваються у зарубіжних державах.

Основою "Країнознавчого словника-довідника" були найновіші країнознавчі, соціально-економіко-географічні, геополітичні, юридичні та інші джерела (українські, російські, румунські, французькі, німецькі та англійські).

Текстовий зміст видання доповнюють додатки: картосхеми та різні статистичні дані (населення, сільське господарство, промисловість тощо).

Автор щиро дякує науковому редактору — доктору географічних наук, професору, академіку П. О. Масляку за науково-методичну допомогу; кандидату філологічних наук О. Б. Луцишину; доктору географічних наук, професору О. В. Заставецькій; доктору історичних наук, професору Н. В. Антонюк; доктору економічних наук, професору М. З. Мальському; кандидату юридичних наук, доценту В. А. Гринчаку; кандидату географічних наук, доценту І. І. Ровенчаку за наукові поради у підготовці цієї праці, а також кандидату сільськогосподарських наук, доценту І. П. Соловію за допомогу в зібранні статистичних матеріалів.

ВІД АВТОРА

За останні 150 років політична карта світу суттєво змінилася. Якщо у 1850 р. нараховувалося 44 держави, у 1938 — 60, у 1975 — 151, то нині на політичній карті світу вже 193 держави (3 червня 2006 р. утворилася нова держава — Чорногорія). Особливо відчутні зміни відбулися у другій половині XX ст.: з 1981 р. по 2004 р. кількість держав збільшилася зі 164 до 193.

Процес створення нових держав триватиме й надалі. Постає питання, скільки їх виникне до кінця XXI ст.? Згідно з міжнародним правом, кожна нація має право на самовизначення. Зауважимо, що нині багато націй (курди, баски, каталонці, чеченці та ін.), а також жителі різних територій (Тайваню, Палестини, Придністров'я, Абхазії та ін.) борються за незалежність, за створення своєї держави. Тому можна прогнозувати, що до кінця XXI ст. виникне ще 100, а то й більше нових держав. Тобто їхня загальна кількість досягне приблизно 300.

Зазначимо, що створення нових держав ускладнює глобальні міждержавні політичні відносини, загострює проблеми соціально-економічного розвитку на регіональному і глобальному рівнях. Тому простежується зворотний до диференціації процес міжнародної економічної, політичної та інших інтеграцій. У соціально-економічній і політичній сферах виникають різномасштабні міждержавні об'єднання. Нині діє приблизно 100 таких організацій. Їхнє створення сприяє покращенню рівня життя населення, а також підвищенню соціально-економічної та політичної безпеки як у внутрішньодержавному, так і в міжнародному аспектах.

Значна різниця у рівнях економічного та соціального розвитку між високо- і слаборозвиненими державами призводить до міждержавного перетоку робочої сили й, особливо, до нелегальної міграції.

Держави є головними суб'єктами міжнародних відносин, а їхні уряди відповідальні за добробут своїх громадян.

Складність і значною мірою непередбачуваність міжнародних відносин спонукають спеціалістів (країнознавців, політгеографів, економгеографів тощо) вивчати сучасний стан країн світу, країнознавчу термінологію та інші географічні й геополітичні аспекти життєдіяльності людства.

Оскільки у світі виникають нові держави, утверджується нова країнознавча термінологія, то, відповідно, змінюється країнознавча статистична й інша інформація, і тому є потреба щороку видавати країнознавчий словник-довідник. У цьому зацікавлені насамперед спеціалісти з географії, міжнародних відносин та інших спеціальностей, які вивчають країни світу. Зокрема, такий країнознавчий

словник-довідник можна використати для підготовки дипломатичного словника, якого поки що українською мовою немає.

Пропонований словник-довідник складається з двох частин і додатків. У частині I описано всі існуючі держави (193) (загальні відомості, природні умови і ресурси, історико-географічні особливості, населення, форма правління, господарство, охорона здоров'я, освіта, дипломатичні представництва України). У частині II подано відомості про країни та незаселені території зі спеціальним статусом, основні міжнародні організації, історичні області, райони держав світу, а також наведено країнознавчу термінологію тощо. У додатках — статистичні дані про населення, сільське господарство, промисловість тощо.

ГОЛОВНІ ЗАУВАГИ

1. **Назви держав, країн та міст** подано на основі чинного правопису української мови та орфографічного словника української мови (К.: Довіра, 2005), а також згідно з політичною картою світу, розробленою науковцями Державного науково-виробничого підприємства “Картографія” (К., 2000).

2. **Статистичні дані** використані з **українських** (Масляк П. О. Країнознавство. — К.: Знання, 2006), **російських** (Страны мира. — М., 2006), **англійських** (World in Figures. — London, 2006), **румунських** (Enciclopedia statelor lumii / Horia C. Matei, Silviu Negut, Ion Nicolae. — Bucuresti, 2006), **німецьких** (Das Jarbuch Nr. 1. Aktuell 2001, 300000 Aktuelle Daten zu den Temen unserer Zeit 17. — Jahrgang. — Harenberg, 2001), **французьких** (Larousse. Mica enciclopedie de geografie. Traducere: Gheorghiu Elena. — Bucuresti: Ed. Lider, 1997) та інших джерел. Основні статистичні показники наведені станом на 2004—2006 рр.

3. **Зайнятість** активного населення (за секторами господарства): **первинна** охоплює видобувні галузі, сільське господарство, лісове та рибне господарство; **вторинна** — галузі обробної промисловості; **третинна** — сферу послуг.

4. **Відсоток письменних** ураховує жителів держави від 15 років і старших.

5. **Країни і території (незаселені) зі спеціальним статусом** — це ті країни і території, які перебувають у володінні, під адміністрацією, під опікою, під юрисдикцією різних держав і можуть мати “свою” законодавчу і виконавчу владу; багато з них борються за незалежність.

6. Термін **“Співдружність”** вживаємо для міжнародного об’єднання держав у складі Великої Британії та деяких її колишніх колоній.

7. **Барель** — міра об’єму для нафти (158,8 л).

8. Для порівняння держав світу в кінці словника вміщено додатки, де наведено різні статистичні показники.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

адм. — адміністративний
АСЕАН — Асоціація держав Південно-Східної Азії
гол. — головний
держ. — державний
ЄС — Європейський Союз
жін. — жінки
ЗУНР — Західноукраїнська Народна Республіка
Зх. — захід
зх. — західний
іст. — історичний
КНР — Китайська Народна Республіка
кол. — колишній
к-с — комплекс
ЛАД — Ліга арабських держав
макс. — максимальний
міжнар. — міжнародний
мін. — мінімальний
НАТО — Організація Північноатлантичного договору
нац. — національний
ОАД — Організація американських держав
ОАЕ — Об'єднані Арабські Емірати
ОАЄ — Організація африканської єдності
оз. — озеро
о-ів — острів
ООН — Організація Об'єднаних Націй
ОПЕК — Організація держав — експортерів нафти
осн. — основний
офіц. — офіційний
ПАР — Південно-Африканська Республіка
п-ів — півострів
Пд. — південь
пд. — південний
пересіч. — пересічний
Пн. — північ
пн. — північний
поч. — початок
прибл. — приблизно
прод. — продукція
пром. — промисловість
р. м. — рівень моря
с/г — сільське господарство
склад. — складається
СНД — Співдружність Незалежних Держав
Сх. — схід
сх. — східний
УНР — Українська Народна Республіка
у т. ч. — у тому числі
ЦАР — Центрально-Африканська Республіка
центр. — центральний
чол. — чоловіки

ЧАСТИНА І

ДЕРЖАВИ СВІТУ

А

АВСТРАЛІЯ

Держава, яка займає однойменний континент (єдина у світі держава) й прилеглі о-ви (о-ів Тасманія найбільший).

Офіційна назва — ***Австралійський Союз.***

Столиця — ***Канберра*** (349 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Індійського океану — на Зх., Тихого океану — на Сх., Південного океану — на Пд. Берегова лінія — 19 646 км. Заморські території *А.*: о-ів Норфолк, о-ів Різдва, Кокосові о-ви, о-ви Герд і Макдональд, о-ви Ашмор і Картьє.

Сусіди: Індонезія і Папуа-Нова Гвінея — на Пн.; Соломонові Острови, Фіджі і Нова Зеландія — на Сх.

Площа: 7 692 030 км^2 (6 місце серед держав світу).

Макс. відстані материка, км: Пн.-Пд. — 3200, Сх.-Зх. — 3850.

Найвища точка: 2228 м (г. Костюшко).

Населення (2006): 20,3 млн осіб (51 місце).

Державне свято: 26 січня — День Австралії (1788).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: австралійський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 1,3 австрал. дол.; у 2002 — 1,8 австрал. дол.).

ВВП (2006): 666,3 млрд дол. США (16 місце).

ВВП/особу (2006): 32,9 тис. дол. США (15 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 267; витрати — 258.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Рельєф *А.* — переважно рівнинний, з пасовищами та родючими землями. Середня висота над р. м. — 350 м. На Зх. — Австралійське плоскогір'я. Найвища частина *А.* — Великий Вододільний хребет на Сх. материка (висота — до 2228 м, г. Костюшко). Найбільшою річкою *А.* є Муррей (Маррі), а найдовшою — Дарлінг. В *А.* немає землетрусів і вулканів. На $^2/_3$ території клімат — пустельний і напівпустельний. *А.* — країна постійного літа з багатою фауною. Середньомісячні температури, °С: січня +21, липня +13 — у м. Сідней; відповідно, +23, +11 — у Перті. Опади, мм/рік: 1000 — у Сіднеї; 500 — у Перті. **Мінеральні ресурси:** боксити (1 місце у світі за виробництвом), цинкові (2 місце), марганцеві, нікелеві руди, родовища золота (4 місце),

срібло (6 місце), кам'яне вугілля, залізна руда (3 місце), мідні та свинцеві руди, нафта, природний газ та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Першими жителями, які поселились на території *А.*, були племена аборигенів. Вони прибули на цей континент із пд.-сх. частини Азії, прибл. 40 тис. років тому. Вперше європейці (нідерландські мореплавці на чолі з В. Янсзоном) з'явилися в *А.* 1606 р. У 1770 р. Джеймс Кук, досліджуючи ці землі, оголосив їх володінням Британії. У 1788 р. англійський капітан А. Філліп прибув з ув'язненими у пд.-сх. район *А.*, де заснував місто Сідней (ця дата відзначається як національне свято). У 1830 р. Велика Британія підкорила собі весь континент, і у країні з'явилися перші вільні поселенці. У 1901 р. 6 колоній об'єдналися в Австралійський Союз, що отримав статус домініона і право на самоврядування, але залишився під владою британського монарха. З 1931 р. країна стала незалежною від метрополії. З 1945 р. в *А.* поселились тисячі осіб з Європи та Азії. З 1945 р. — член ООН. В останні роки у зовнішній політиці *А.* особливу роль почали відігравати США, які на території *А.* створили свої військові бази.

Уряд Австралійського Союзу офіційно визнав незалежність України 26 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 20,3 млн осіб у 2006 р. (5,2 тис. осіб — 1800; 400 — 1850; 3,8 млн — 1900; 8,8 — 1950 р.).

Щільність: 2,5 особи/км^2 (189 місце).

Народжуваність: 12 ‰. **Смертність:** 7,6 ‰.

Природний приріст: 4,4 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 19,6 % (чол. — 2 млн; жін. — 1,9 млн); 15—64 — 67,3 % (чол. — 6,9 млн; жін. — 6,8 млн); 65 і більше — 13,1 % (чол. — 1,2 млн; жін. — 1,5 млн).

Міське населення: 86 % (2002).

Міста з населенням понад 1 млн осіб (2000): Сідней (4), Мельбурн (3,4), Брісбен (1,6), Перт (1,3), Аделаїда (1,1).

Етнорасовий склад, %: європеоїди (нащадки переселенців з Європи) — 95, монголоїди — 1,3, австралоїди — 1,5.

Релігійна належність, %: римо-католики — 26, англіканці — 22, інші християни — 22, мусульмани — 1,1, буддисти — 1,1, інші — 27,8.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Федеративна парламентська держава у складі Співдружності.

Форма устрою: федерація.

Глава держави: королева Великої Британії Єлизавета II, її представник — генерал-губернатор Філіпп Джеффрі (з 11 серпня 2003 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Кевін Родд (з 24 листопада 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): штат (6), столичний округ (1), територія (1).

Політичні партії (після виборів 3 жовтня 1998 р. кількість осіб у парламенті — Сенаті): Ліберальна партія Австралії (ЛПА) — 31; Австралійська лейбористська партія (АЛП) — 28; Партія австралійських демократів (ПАД) — 7;

Національна партія Австралії (НПА) — 6; інші — 4. Загальна кількість депутатів — 76.

Законодавчу владу має двопалатний парламент (Сенат — 76 депутатів, Палата представників — 148 членів). Термін повноважень парламенту: Сенату — шість років, Палати представників — три роки.

ГОСПОДАРСТВО. А. економічно високорозвинена держава. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (3,8); промисловість і будівництво (26,2); сфера обслуговування (70).

Структура промисловості: гірничовидобувна, чорна та кольорова металургія, машинобудівна, хімічна, будматеріалів, текстильна, електротехнічна, харчова та ін.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 225,3 млрд; використано для внутрішніх потреб — 209,5 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 530 тис. (2005); використано для внутрішніх потреб — 877,3 тис.; експорт — 523,4 тис.; імпорт — 530,8 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 37 млрд; використано для внутрішніх потреб — 26,4 млрд; експорт — 10,7 млрд; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: тваринництво ($^2/_3$ с/г продукції) — вівці (116 млн голів 2000 р. — 2 місце у світі) і вел. рог. худ., рослинництво (зернові культури (пшениця, ячмінь, овес, кукурудза), цукрова тростина, тютюн, бавовна, фрукти, виноград, овочі).

Сільськогосподарські угіддя: 6 %.

Рекреація. Основні туристичні об'єкти: нац. парки Кекаду, Хайфіш-Бей, о. Фрейзер, вологий ліс Квінсленда, ліси Тасманії та ін. У списку ЮНЕСКО — 11 об'єктів. У 1996 р. країну відвідало 4,2 млн іноземних туристів з Японії (20 %), Нової Зеландії (16 %), Великої Британії (9 %), США (8 %) та ін. Прибуток становив 8,13 млрд дол. США.

Експорт (117 млрд дол. США у 2006 р.): вовна, зернові культури, м'ясо, цукор, фрукти, масло, сир, вугілля, залізні та марганцеві руди, боксити, кольорові метали, золото, алмази тощо. Основна частина експорту — в Японію (20,3 %), Китай (11,5 %), Південну Корею (7,9 %), США (6,7 %), Нову Зеландію (6,5 %) та ін.

Імпорт (127,7 млрд дол. США у 2006 р.): нафтопереробна продукція, хімічні вироби, папір та ін. Основні держави-імпортери: США (13,9 %), Китай (13,7 %), Японія (11 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 3,6; промисловість і будівництво — 21,2; сфера обслуговування — 75,2. **Безробіття** (1996): 8,4 % активного населення.

Армія (2000): 50,5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 12 200 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 80,5 року (чол. — 77,6; жін. — 83,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 4,6 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{199}$ жителів.
Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{438}$ осіб. **Витрати на охорону здоров'я (1990):** 7,7 % ВВП.
Доступ до питної води (1993): 100 % осіб.
ОСВІТА. Письменних (2003): 99 % (чол. — 99 %; жін. — 99 %).
Користувачі Інтернетом (2001): 6 млн осіб.
ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — АВСТРАЛІЯ. В Австралії (м. Сідней) діє консульство України, а в Україні (м. Київ) — консульство Австралії. Дипломатичні відносини між Україною та Австралією встановлені у грудні 1991 р.

АВСТРІЯ

Держава, розташована в Центральній Європі. Альпійська країна.

Офіційна назва — ***Республіка Австрія.***

Столиця — ***Відень*** (1,6 млн осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Швейцарія (165 км) і Ліхтенштейн (34,9 км) — на Зх.; Німеччина (816 км) і Чехія (500 км) — на Пн.; Угорщина (346 км) і Словаччина (68 км) — на Сх.; Словенія (311 км) та Італія (415 км) — на Пд.
Площа: 83 858 км² (112 місце серед держав світу).
Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 290, Сх.-Зх. — 571.
Найвища точка: 3797 м (г. Гросглокнер).
Населення (2006): 8,2 млн осіб (89 місце).
Державне свято: 26 жовтня (прийняття Конституції, 1955 р.).
Державна мова: німецька.
Грошова одиниця: євро (у 2006 р. 1 дол. США = 0,8 євро; у 2002 — 1,06 євро).
ВВП (2006): 279,5 млрд дол. США (34 місце).
ВВП/особу (2006): 35,5 тис. дол. США (10 місце).
Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 155,9; витрати — 161,6.
ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *А.* — переважно гірська країна. Середня висота над р. м. — 900 м. На Пд. — Сх. Альпи (висота — до 3797 м, г. Гросглокнер); пн. частина — хвиляста рівнина, що на Пн.-Сх. переходить у Середньодунайську низовину. *А.* має значні гідроресурси. Понад 45 % площі вкрито лісами. **Клімат** — помірно континентальний. Середньомісячні температури, °С: січня –3, липня +19 у Відні. Опади, мм/рік: 640 у Відні; в горах — до 2000.
Мінеральні ресурси: буре вугілля, залізна руда та руди кольорових металів, магній, нафта, природний газ, боксити, графіт.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перші жителі території *А.* — кельти. У III—II ст. до н. е. арійські племена заселили землі майбутньої *А.* В І ст. н. е. територію завоювали римляни, і впродовж 400 років вона була римською провінцією. У IV ст. почалося Велике переселення народів, і наступних 400 років тут побували гуни, авари, алани, слов'яни та ін. У IX ст. з'являються германські племена, які заснували королівство (згодом — імперія Карла Великого). З 1804 по 1918 рр. — імперія Габсбургів. Окрім своїх земель, *А.* належали і землі інших країн (Італії, Бельгії, Румунії, Угорщини, Чехії, Словаччини, Хорватії, Словенії, Польщі, західної частини України). У березні 1938 р. фашистська Німеччина здійснила аншлюс *А.* У 1945 р. при вирішальній ролі армії Радянського Союзу *А.* була визволена від гітлерівської Німеччини. З 1945 по 1955 рр. на території *А.* тимчасово перебували війська СРСР, США, Великої Британії та Франції. У травні 1955 р. *А.* стала незалежною і заявила про нейтралітет, тобто не бере участь у військових блоках та групах. З 1955 р. — член ООН. З 1 січня 1996 р. — член ЄС.

Уряд Австрійської Республіки офіційно визнав незалежність України 15 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 8,2 млн осіб у 2006 р. (6,6 млн осіб — 1910; 6,9 — 1950; 7,8 — 1991 р.).

Щільність: 96,2 осіб/км² (73 місце).

Народжуваність: 8,7 ‰. **Смертність:** 9,8 ‰.

Природний приріст: –1,1 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 15,4 % (чол. — 645,3 тис.; жін. — 614,6 тис.); 15—64 — 67,5 % (чол. — 2,8 млн; жін. — 2,7 млн); 65 і більше — 17,1 % (чол. — 567,8 тис.; жін. — 832,9 тис.).

Міське населення: 65 % (2002).

Головні міста (тис. осіб у 2002 р.): Відень (1610), Грац (240), Лінц (190), Зальцбург (145), Інсбрук (111), Клагенфурт (91).

Етнонаціональний склад: австрійці (91 %), словени, хорвати, угорці.

Релігійна належність, %: римо-католики — 78, протестанти — 5, мусульмани — 2 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська федеративна республіка.

Форма устрою: федерація.

Глава держави: президент Хайнц Фішер (з 8 липня 2004 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр (канцлер) Альфред Гузенбауер (з 11 січня 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): федеральна земля (Bundesland) (9).

Політичні партії (після виборів 3 жовтня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Соціал-демократична партія Австрії (СПА) — 65; Австрійська партія свободи (АПС) — 52; Австрійська народна партія (АНП) — 52; "Зелені" — 14. Загальна кількість депутатів — 183.

Законодавчу владу має двопалатний парламент (Національна Рада — 183 депутати; Федеральна Рада (Бундесрат) — 63 представники). Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *А.* — економічно високорозвинена держава. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (1,8); промисловість і будівництво (30,4); сфера обслуговування (67,8).

Структура промисловості: чорна металургія, машинобудівна, хімічна, видобувна, деревопереробна, текстильна, харчова тощо. До 20 % виробляють у державному секторі.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 64,9 млрд; використано для внутрішніх потреб — 65,2 млрд; експорт — 17,7 млрд; імпорт — 20,4 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 25,4 тис. (2004); використано для внутрішніх потреб — 282 тис.; експорт — 30,1 тис.; імпорт — 157,5 тис.

Природний газ, м^3: вироблено — 1,6 млрд; використано для внутрішніх потреб — 9 млрд; експорт — 1,3 млрд; імпорт — 9,2 млрд.

Структура сільського господарства: найбільше розвинене тваринництво (особливо свині та вел. рог. худ.); вирощують зернові культури (пшеницю, ячмінь, кукурудзу), овочі, цукрові буряки, виноград, фрукти.

Сільськогосподарські угіддя: 17 %.

Рекреація: зимові види спорту (Альпи); культурні та історичні центри світового значення — м. Відень (королівські палаци, художні галереї, архітектура бароко тощо), Зальцбург; парки замку Шенбрун та ін. У списку ЮНЕСКО — два об'єкти. Щороку країну відвідує прибл. 25 млн іноземних туристів (6 місце у світі) — з Німеччини (51 %), Нідерландів (7 %), Великої Британії (3 %) та ін. Річний прибуток становить прибл. 16 млрд дол. США (7—8 % ВВП).

Експорт (133,3 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби (90 %). Основна частина експорту — у Німеччину (31,2 %), Італію (8,7 %), США (5,8 %), Швейцарію (5,2 %) та ін.

Імпорт (134,3 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, паливо та ін. Основні держави-імпортери: Німеччина (45,9 %), Італія (6,6 %), Швейцарія (4,5 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 3; промисловість і будівництво — 27; сфера обслуговування — 70. **Безробіття** (2002): 6,1 %.

Армія (2000): 35,5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 1500 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 79,1 року (чол. — 76,2; жін. — 82,1).

Смертність дітей до 1 року (2006): 4,6 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{105}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{327}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 8,3 % ВВП.

ОСВІТА. Письменних: 98 % (чол. — даних нема; жін. — даних нема).

Обов'язкова освіта: 9 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 2847. Витрати на освіту (1997): 5,8 % ВВП; 7,7 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 1,8 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — АВСТРІЯ. В Австрії (м. Відень) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Австрії. Дипломатичні відносини між Україною та Австрією встановлені 24 січня 1992 р.

АЗЕРБАЙДЖАН

Держава, розташована у Південно-Західній Азії.

Офіційна назва — ***Республіка Азербайджан.***

Столиця — ***Баку*** (1,7 млн осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Росія (282 км) і Грузія (322 км) — на Пн.; Іран (611 км) — на Пд.; Вірменія (787 км) і Туреччина (9 км) — на Зх. На Сх. — Каспійське море (берегова лінія 800 км). У складі Азербайджану є Нахічеванська автономна республіка, відокремлена від основної території Зангезурським хребтом.

Площа: 86 600 км^2 (11 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 385, Сх.-Зх. — 475.

Найвища точка: 4466 м (г. Базардюзю).

Населення (2006): 8 млн осіб (91 місце).

Державне свято: 28 травня (проголошення республіки, 1918 р.).

Державна мова: азербайджанська (тюркська мовна група).

Грошова одиниця: манат (після грошової реформи у 2006 р. 1 манат = 0,89 дол. США; у 2002 — 4861 манатів).

ВВП (2006): 58,1 млрд дол. США (73 місце).

ВВП/особу (2006): 7,3 тис. дол. США (87 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 6,1; витрати — 5,8.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *А.* — переважно гірська країна (40 % — низькогір'я заввишки до 1500 м, а 10 % — гори понад 1500 м). На Пн. — хребти Великого Кавказу (висота — до 4466 м, г. Базардюзю). Клімат різноманітний: сухий субтропічний (на Куро-Араксинській низовині); вологий субтропічний — на Пд.-Сх. (Ленкоранська низовина); помірний, помірно-холодний і холодний (у гірських районах). Середньомісячні температури, °С: січня +4, липня +26; у горах: січня — від 0 до −10, липня — від +10 до +20. Опади, мм/рік: 130—380; у горах — до 1300. **Мінеральні ресурси:** нафта (11 млн т у 1998 р.), природний газ (6 млрд м^3 у 1998 р.), залізні та мідні руди, барій, кобальт, молібден.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Територія *А.* заселена з часів раннього палеоліту. З IX ст. до н. е. по XVIII ст. тут існували різні стародавні держави: Мана, Мідія, Атропатена та ін. У III—IX ст. н. е. територія перебувала під владою Ірану й Арабського халіфату. Азербайджанський народ сформу-

вався в IX—XIII ст. У XVI—XVIII ст. країна перебувала у складі держави Сефевидів, яка була об'єктом боротьби між Іраном і Туреччиною. З середини XVIII ст. на території *А.* існувало більше 15 феодальних держав, що залежали від Ірану. В 1813—1828 рр. Пн. *А.* приєднано до Російської імперії, а Пд. *А.* залишився у складі Ірану. З 1922 по 1991 рр. — у складі СРСР (з 1936 р. — союзна республіка). У 1991 р. проголошено незалежність. З 1988 по 1994 рр. між *А.* і Вірменією велися збройні конфлікти за територію Карабаху (Арцаху). З 1992 р. — член ООН. *А.* — член СНД.

НАСЕЛЕННЯ: 8 млн осіб у 2006 р. (3,7 млн осіб — 1959; 6,4 — 1983 р.).

Щільність: 93,6 особи/км² (77 місце).

Народжуваність: 20,7 ‰. **Смертність:** 9,8 ‰.

Природний приріст: 10,9 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 25,8 % (чол. — 1 млн; жін. — 1 млн); 15—64 — 66,3 % (чол. — 2,6 млн; жін. — 2,7 млн); 65 і більше — 7,8 % (чол. 246,6 тис.; жін. — 377,7 тис.).

Міське населення: 56 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1998): Баку (1726), Гянджа (293), Сумгаїт (274), Мінгечевір (97), Алі-Байрамлі (69,5 у 1991 р.).

Етнонаціональний склад, %: азербайджанці — 90, дагестанці — 3,2, росіяни — 2,5, вірмени — 2, татари, українці та ін.

Релігійна належність: мусульмани — 93,4 %, православні.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Ільхам Алієв (з 31 жовтня 2003 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Артур Расізаде (з 4 листопада 2003 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): автономна республіка (1), район (54), місто (9). Нагірний Карабах — автономна область у складі Азербайджану.

Законодавчу владу має парламент (Міллі Меджліс), у складі якого 125 депутатів, обраних терміном на п'ять років.

ГОСПОДАРСТВО. *А.* — держава з перехідною економікою. Галузева структура (% від ВВП, 2004): с/г, лісове г-во і рибальство (14,1); промисловість і будівництво (45,7); сфера обслуговування (40,2).

Структура промисловості: нафтовидобувна та нафтопереробна, хімічна, текстильна, харчова, металообробна, машинобудівна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 20,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 20,6 млрд; експорт — 510 млн; імпорт — 2,2 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 477 тис. (2005); використано для внутрішніх потреб — 120 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 9,9 млрд; експорт — 0; імпорт — 4,9 млрд.

Структура сільського господарства: тваринництво (вівці — 4 млн голів, вел. рог. худ. — 1 млн); рослинництво: зернові культури (переважно пшениця),

виноградарство ($^1/_4$ продукції СНД), чай, фрукти (зокрема, цитрусові), бавовна. Найстаріша галузь — шовківництво.

Рекреація: основний туристичний центр — столиця держави (Баку), інші об'єкти — гори, море тощо. У 1996 р. прибуток становив 158 млн дол. США.

Експорт (12,5 млрд дол. США у 2006 р.): нафта, бавовна, харчові продукти. Основні партнери експорту: Італія (30,3 %), Франція (9,4 %), Росія (6,6 %), Туреччина (6,3 %).

Імпорт (5,2 млрд дол. США у 2006 р.): продукти харчування і хімічної пром., транспортні засоби. Основні держави-імпортери: Росія (17 %), Велика Британія (9,1 %), Сінгапур (9,1 %), Туреччина (7,4 %), Німеччина (6,1 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 41; промисловість і будівництво — 7; сфера обслуговування — 52.

Армія (2000): 70 700 військовослужбовців. Витрати на армію: 119 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 63,9 року (чол. — 60; жін. — 68,1).

Смертність дітей до 1 року (2006): 79 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{96}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{256}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 4,3 % ВВП.

ОСВІТА. Письменних (2003): 98,8 % (чол. — 99,5 %; жін. — 98,2 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 8 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — АЗЕРБАЙДЖАН. В *А.* (м. Баку) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Азербайджану. Дипломатичні відносини між Україною та Азербайджанською Республікою встановлені 26 лютого 1991 р.

АЛБАНІЯ

Держава, розташована в Південно-Східній Європі, на Зх. Балканського п-ва. Гірська країна з вузькою прибережною низовиною.

Офіційна назва — ***Республіка Албанія.***

Столиця — ***Тирана*** (280 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Греція (247 км) — на Пд.-Сх.; Чорногорія (172 км) — на Пн.; Македонія (155 км) — на Сх.

Площа: 28 703 км (138 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 346, Сх.-Зх. — 145.

Найвища точка: 2751 м (г. Корабіт).

Населення (2006): 3,6 млн осіб (126 місце).

Державне свято: 28 листопада (святкування незалежності, 1912 р. та визволення Албанії, 1944 р.).

Державна мова: албанська.

Грошова одиниця: лек (у 2006 р. 1 дол. США = 98,38 лека; у 2002 — 140,16 лека).

ВВП (2006): 20,2 млрд дол. США (113 місце).

ВВП/особу (2006): 5,6 тис. дол. США (95 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 2,6; витрати — 3,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Узбережжя Адріатичного моря — переважно низовинне. Пд. частина — гориста (Північно-Албанські Альпи — висота — до 2751 м). На території *А.* розташовані три великі озера — Шкодер, Охрид і Преспа. Понад 50 % площі вкрито лісами (дуб, бук, каштан та ін.). **Клімат** — середземноморський. Середньомісячні температури, °С: січня +8, липня +24. Опади: 1000—1500 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, мідні, нікелеві, залізні руди, руди хромітів, буре вугілля.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Найдавніші жителі на території *А.* — іллірійці (з'явилися у IV ст. до н. е.). З I ст. до н. е. по IV ст. н. е. територія *А.* була під владою Римської імперії. З XV ст. по 1912 р. країна перебувала у складі Османської імперії, Венеції, Неаполітанського та Сербського королівств. Таким чином, іллірійці змішались з римлянами, венеціанцями, норманами, фракійцями, сербами та ін. Назва "албанці" відома з XI ст. У листопаді 1912 р. проголошено незалежність. У 1939 р. країна перебувала під окупацією італійських фашистів, а в 1943 р. на її територію введені війська гітлерівської Німеччини. У 1946 р. — національне визволення албанського народу і проголошення Народної Республіки. З 1946 по 1991 рр. — комуністичний режим. З 1955 р. — член ООН. У квітні 1991 р. відбулися перші багатопартійні парламентські вибори.

Уряд Республіки Албанія офіційно визнав незалежність України 4 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 3,6 млн осіб у 2006 р. (1,1 млн осіб — 1941; 2,1 — 1970; 3,1 — 1989 р).

Щільність: 107,7 особи/км² (66 місце).

Народжуваність: 15,1 ‰. **Смертність:** 5,2 ‰.

Природний приріст: 9,9 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 24,8 % (чол. — 465 тис.; жін. — 423 тис.); 15—64 — 66,3 % (чол. — 1,2 млн; жін. — 1,2 млн); 65 і більше — 8,9 % (чол. — 148 тис.; жін. — 172 тис.).

Міське населення: 38 % (2006).

Головні міста (тис. осіб у 1997 р.): Тирана (279 у 2000 р.), Дуррес (87), Єльбасан (83,3), Шкодер (81,9), Вльора (73,8), Корча (65,4).

Етнонаціональний склад, %: албанці — 98, греки — 1,8, турки та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани — 70, православні — 11,3, римо-католики — 5,2 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка (згідно з Конституцією 28 листопада 1998 р.).

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Бамір Мюртеза Топі (з 24 липня 2007 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Салі Беріша (з 11 вересня 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): округ (36).

Політичні партії (після виборів 13 липня 1997 р. кількість осіб у парламенті): Албанська соціалістична партія (АСП) — 101; Демократична партія Албанії (ДПА) — 29; Соціал-демократична партія Албанії (СДПА) — 8; Союз за права людини (СПЛ) — 4; Національний фронт (НФ) — 3 та ін. Загальна кількість депутатів — 155.

Законодавчу владу має однопалатний парламент (Збори). Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *А.* — держава з перехідною економікою. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (49); промисловість і будівництво (27); сфера обслуговування (24).

Структура промисловості: гірничовидобувна, нафтопереробна, металургійна, хімічна, текстильна, харчова, деревопереробна та ін.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 5,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 5,5 млрд; експорт — 729 млн; імпорт — 385 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 3,6 тис.; використано для внутрішніх потреб — 25,2 тис.; експорт — 0; імпорт — 21,6 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 30 млн; використано для внутрішніх потреб — 30 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: тваринництво (вівці, кози, вел. рог. худ.), рослинництво (зернові культури (кукурудза, пшениця), цукрові буряки, бавовна, картопля, тютюн, виноград, цитрусові тощо).

Сількогосподарські угіддя: 21 %.

Рекреація: культурні та історичні центри (м. Дуррес, Вльора, Шкодер); курорти субтропічного узбережжя. У списку ЮНЕСКО — 1 об'єкт (Бутринт — залишки стародавньої грецької колонії). У 1994 р. країну відвідало лише 59 тис. іноземних туристів.

Експорт (763,2 млн дол. США у 2006 р.): текстильні вироби (59,7 %), сировина (24,7 %). Основна частина експорту — в Італію (72,4 %), Грецію (10,5 %), Сербію і Чорногорію (5 %).

Імпорт (2,9 млрд дол. США у 2006 р.): текстильні вироби (37,3 %), продукти харчування (22,3 %), транспортні засоби тощо. Основні держави-імпортери: Італія (29,3 %), Греція (16,4 %), Туреччина (7,5 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 58; промисловість і будівництво — 15; сфера обслуговування — 27.

Безробіття (2002): 30 %.

Армія (2000): 40 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 43 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 77,4 року (чол. — 74,8; жін. — 80,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 21 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{173}$ жителі.

Кількість лікарів/осіб (1996): $^1/_{558}$. Витрати на охорону здоров'я (1990): 4 % ВВП.

ОСВІТА. Письменних (2003): 86,5 % (чол. — 93,3 %; жін. — 79,5 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 689. Витрати на освіту (1996): 3,1 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 2,5 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — АЛБАНІЯ. Відсутні. Найближче від України посольство Албанії — в Москві (Росія).

АЛЖИР

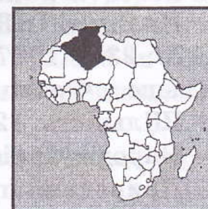

Держава, розташована в Північно-Західній Африці — від Середземного моря до пустелі Сахара.

Офіційна назва — ***Алжирська Народна Демократична Республіка (АНДР)***.

Столиця — ***Алжир*** (2,1 млн осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Марокко (1350 км) — на Зх.; Мавританія (463 км), Малі (1100 км), Нігер (956 км) — на Пд.; Лівія (1000 км) і Туніс (1050 км) — на Сх. На Пн. — Середземне море (1200 км).

Площа: 2 381 741 км² (11 місце серед держав світу; 2 місце в Африці).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 2400, Сх.-Зх. — 2100.

Найвища точка: 2918 м (г. Тахат).

Населення (2006): 32,9 млн осіб. (37 місце).

Державне свято: 1 листопада (святкування революції, 1954 р.).

Державна мова: арабська.

Грошова одиниця: алжирський динар (у 2006 р. 1 дол. США = 72,65 алжир. динар; у 2002 — 79,68 алжир. динар).

ВВП (2006): 253,4 млрд дол. США (37 місце).

ВВП/особу (2006): 7,7 тис. дол. США (82 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 59,3; витрати — 49,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *А.* — переважно пустельна країна (85 %). 0,25 % пустелі Сахара — в *А.* На Пн. *А.* — гори Атлас (висота — до 2336 м). На Пд. — гори Ахаггар (висота — до 2918 м, г. Тахат). На Пн. клімат — середземноморський; на Пд. (у Сахарі) — тропічний, дуже сухий (середньомісячна

температура +35 °С; опадів — до 50 мм/рік). Середньомісячні температури, °С: січня +11, липня +23 у столиці. Опади, мм/рік: 400—700; у горах — 800—1200.

Мінеральні ресурси: нафта (55—60 млн т за рік, 3 місце серед держав Африки), природний газ (прибл. 60 млрд м^3 за рік, 7 місце у світі), залізна руда, фосфорити, цинкові, свинцеві та інші руди.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Найдавніші відомі жителі території *А.* — бербери. З VIII ст. до н. е. зх. узбережжя країни входило до складу Карфагену. У III—II ст. до н. е. берберський вождь Масинісса створив першу алжирську незалежну державу — Нумідію. З 106 р. до н. е. по V ст. країна перебувала у складі Римської імперії. У V ст. її завоювали вандали, а в VI ст. — візантійці. У VII ст. *А.* включений до Арабського халіфату. На початку XVI ст. *А.* увійшов до складу Османської імперії. Починаючи з XIII ст., між християнами і мусульманами тривали конфлікти щодо володіння портами на пн. узбережжі Африки. У XVI ст. іспанці окупували декілька портів, *А.* опинився у блокаді і був змушений платити данину. З 1830 по 1962 рр. — колонія Франції. Незалежність проголошено 1962 р. З 1962 р. — член ООН. З 1992 р., коли уряд анулював результати виборів, на яких перемогли ісламські фундаменталісти, у країні фактично триває громадянська війна.

Уряд Алжирської Народної Демократичної Республіки офіційно визнав незалежність України 27 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 32,9 млн осіб у 2006 р. (4,6 млн осіб — 1900; 5,5 — 1930; 13,7 — 1970; 23 — 1987 р.). Прибл. 2,3 млн осіб проживають за межами держави (найбільше у Франції).

Щільність: 12,9 особи/км^2 (166 місце).

Народжуваність: 17,1 ‰. **Смертність:** 4,6 ‰.

Природний приріст: 12,5 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 28,1 % (чол. — 4,7 млн; жін. — 4,5 млн); 15—64 — 67,1 % (чол. — 11,1 млн; жін. — 11 млн); 65 і більше — 4,8 % (чол. — 735 тис.; жін. — 835 тис.).

Міське населення: 56 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Алжир (2135), Оран (693), Константина (462), Аннаба (349), Батна (243), Бліда (227), Сетіф (211), Сіді-Бель-Аббес (183).

Етнонаціональний склад: араби і бербери — 98 % та ін.

Релігійна належність: мусульмани-суніти (державна релігія) — 99 %, католики, протестанти.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка (згідно з Конституцією 22 листопада 1976 р.).

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Абделазіз Бутефліка (з 27 квітня 1999 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Абделазіз Белхадем (з 24 травня 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (wilaya) (47), столичний округ (1).

Політичні партії (після виборів 5 червня 1997 р. кількість осіб у парламенті): Національне демократичне об'єднання (НДО) — 156; Соціальний рух за мир — 69; Фронт національного визволення (ФНВ) — 62; "Ан-Нахда" — 34; Фронт

соціалістичних сил (ФСС) — 20; Об'єднання за культуру і демократію — 19; Незалежні — 11; інші — 9. Загальна кількість депутатів — 380.

ГОСПОДАРСТВО. *А.* — одна з індустріальних держав Північної Африки. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (9,4); промисловість і будівництво (58,1); сфера обслуговування (32,5).

Структура промисловості: видобувна, нафтопереробна, металургійна, машинобудівна, хімічна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 29,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 27,4 млрд; експорт — 230 млн; імпорт — 300 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 1,4 млн; використано для внутрішніх потреб — 233 тис.; експорт — 1,1 млн; імпорт — 0.

Природний газ, м^3: вироблено — 80,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 19,3 млрд; експорт — 60,9 млрд; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: фініки, оливки, цитрусові, виноград, картопля, зернові культури. Тваринництво, млн голів: вівці — 18, кози — 3, вел. рог. худ. — 2.

Сільськогосподарські угіддя: 17 %.

Рекреація: культурні та історичні центри (зокрема м. Алжир); курорти на узбережжі моря тощо. У списку ЮНЕСКО — 7 об'єктів. У 1992 р. країну відвідало 1,1 млн іноземних туристів. Прибуток становив 65 млн дол. США. У зв'язку з політичною дестабілізацією кількість іноземних туристів значно зменшилася. У 1997 р. прибуток становив лише 20 млн дол. США.

Експорт (55,6 млрд дол. США у 2006): нафта і природний газ (2 місце серед держав-експортерів), оливки, цитрусові. Основна частина експорту — у США (22,6 %), Італію (15,9 %), Іспанію (10,5 %), Францію (10 %), Канаду (7,9 %) та ін.

Імпорт (27,6 млрд дол. США у 2006): продукти харчування, текстильні вироби, транспортні засоби тощо. Основні держави-імпортери: Франція (28 %), Італія (7,8 %), Іспанія (7,2 %), Китай (6,6 %), Німеччина (6,3 %), США (5,4 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 14; промисловість і будівництво — 23; сфера обслуговування — 63.

Армія (2000): 124 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 1800 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 73,3 року (чол. — 71,7; жін. — 74,9).

Смертність дітей до 1 року (2006): 30 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{393}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{2322}$ особи.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 70 % (чол. — 78,8 %; жін. — 61 %).

Обов'язкова освіта: 9 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1163. Витрати на освіту (1996): 5,7 % ВВП; 27 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 20 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — АЛЖИР. В Алжирі (м. Алжир) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Алжиру. Дипломатичні відносини між Україною та Алжиром встановлені 20 серпня 1992 р.

АНГОЛА

Держава, розташована в Південно-Західній Африці, на узбережжі Атлантичного океану.

Офіційна назва — ***Республіка Ангола.***

Столиця — ***Луанда*** (2,6 млн осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Намібія (1376 км) — на Пд.; Замбія (1110 км) — на Сх.; Конго-Браззавіль (201 км), Конго-Кіншаса (колишній Заїр) — на Пн.

Площа: 1 246 700 км² (23 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1368, Сх.-Зх. — 1287.

Найвища точка: 2619 м (г. Мокко).

Населення (2006): 12,1 млн осіб (68 місце).

Державне свято: 11 листопада (проголошення незалежності, 1975 р.).

Державна мова: португальська (офіційна), різні діалекти банту.

Грошова одиниця: кванза (у 2006 р. 1 дол. США = 80,4 кванза; у 2002 — 43,5 кванза).

ВВП (2006): 51,9 млрд дол. США (78 місце).

ВВП/особу (2006): 4,3 тис. дол. США (112 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 11; витрати — 9,7.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину (60 %) території *А.* займає плоскогір'я заввишки 1000—1500 м. На Зх. — гірський масив Біє (висота — до 2619 м, г. Мокко). 19 % площі вкрито лісами. Клімат — тропічний, жаркий, посушливий узимку і вологий улітку. Середньомісячні температури, °С: січня +21, липня +16. Опади, мм/рік: 1000—1500; на узбережжі — 50—500. **Мінеральні ресурси:** нафта (річний видобуток — 25 млн т), алмази (2 млн каратів за рік), залізні руди, руди кольорових металів, уранові руди, родовища фосфоритів.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У VII ст. на території *А.* поселились племена банту. У 1483 р. в *А.* з'явилися португальці, які поширювали християнство. Неофіційно країна стала на 500 років колонією Португалії. З 1885 р. *А.* офіційно — колонія Португалії. У 1951 р. *А.* отримала статус "заморської території". У 60-х роках в *А.* тривала партизанська війна за визволення. У 1975 р. в *А.* проголошено незалежність, після чого почалася громадянська війна за владу. З 1976 р. — член ООН. На початку 90-х років XX ст., після мирних переговорів, були проведені вибори під наглядом ООН, але військові дії у країні тривають і донині.

Уряд Республіки Ангола офіційно визнав незалежність України 30 вересня 1994 р.

НАСЕЛЕННЯ: 12,1 млн осіб у 2006 р. (4 млн осіб — 1927; 4,8 1960; 8,1 — 1980 р.).

Щільність: 8,3 особи/км^2 (175 місце).

Народжуваність: 45,1 ‰. **Смертність:** 24,2 ‰.

Природний приріст: 20,9 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 43,7 % (чол. — 2,7 млн; жін. — 2,6 млн); 15—64 — 53,5 % (чол. — 3,3 млн; жін. — 3,2 млн); 65 і більше — 2,8 % (чол. — 149 тис.; жін. — 186 тис.).

Міське населення: 32 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1996 р.): Луанда (2555 — у 2000 р.), Уамбо (300), Бенгела (155), Лобіту (150), Лубанго (150).

Етнонаціональний склад, %: овімбунду — 37, кімбунду — 22, баконго — 13 та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 65, протестанти — 25, віра "тубільного населення" — 10.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Жозе Едуарду дос Сантос (з 20 вересня 1979 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Фернандо до Педалі Діяс дос Сантос (з 6 грудня 2002 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (18).

Політичні партії (з 1992 р. кількість осіб у парламенті): Народний рух за визволення Анголи (МПЛА) — 129; Національний союз за повне визволення Анголи (УНІТА) — 70; Партія соціального поновлення — 6; інші — 15. Загальна кількість депутатів — 220.

ГОСПОДАРСТВО. *А.* характеризує загальна аграрна спрямованість та нафтовидобувне виробництво. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (9,6); промисловість і будівництво (65,8); сфера обслуговування (24,6).

Структура промисловості: видобування і переробка нафти й алмазів, харчова, текстильна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 2,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 2 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 1,6 млн; використано для внутрішніх потреб — 48 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 750 млн; використано для внутрішніх потреб — 750 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: кава, банани, цукрова тростина, кокосові горіхи (для олії), кукурудза. Тваринництво, млн голів: вел. рог. худ. (3), кози (2). У с/г зайнято понад 80 % населення.

Сільськогосподарські угіддя: 3 %.

Рекреація: нац. парки (Куанза, Кунене), водоспади і міжгір'я, багата фауна. У 1996 р. прибуток становив 9 млн дол. США.

Експорт (35,5 млрд дол. США у 2006 р.): нафта (90 %), алмази (6 %), кава. Основна частина експорту — у США (39,8 %), Китай (29,6), Францію (7,8 %).

Імпорт (10,2 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Південна Корея (20,5 %), Португалія (13,4 %), США (12,5 %), ПАР (7,4 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 85; інші — 15.

Армія (2000): 107 500 військовослужбовців. Витрати на армію: 540 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 38,6 року (чол. — 37,5; жін. — 39,8).

Смертність дітей до 1 року (2006): 185,4 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{845}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{15\,136}$ осіб.

Доступ до питної води (1993): 32 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 66,8 % (чол. — 82,1 %; жін. — 53,8 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 10 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — АНГОЛА. Відсутні. Найближче від України посольство Анголи — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Анголою встановлені 30 вересня 1994 р.

АНДОРРА

Держава, розташована в Південно-Західній Європі — у Піренейських горах.

Офіційна назва — ***Князівство Андорра.***

Столиця — ***Андорра-ла-Велья*** (22 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Іспанія (63,7 км) — на Пд.; Франція (56,6 км) — на Пн.

Площа: 468 км² (178 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 26, Сх.-Зх. — 31.

Найвища точка: 2946 м.

Населення (2006): 71,2 тис. осіб (182 місце).

Державне свято: 8 вересня (День Богородиці Меритксельської з 1278 р.).

Державна мова: каталонська/андоррська.

Грошова одиниця: євро (у 2006 р. 1 дол. США = 0,8 євро; у 2002 — 1,06 євро).

ВВП (2006): 2,8 млрд дол. США (165 місце).

ВВП/особу (2006): 38,8 тис. дол. США (7 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 333,5; витрати — 386,6.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *А.* — гірська країна; розташована на пд. схилах Піренеїв, у долині р. Валіри та її приток. Понад 20 % площі вкрито лісами. Клімат — субтропічний. Середньомісячні температури, °С: січня –7, липня +25. Опади: 1000—2000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** залізні руди, срібло, свинець та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перші згадки про *А.* — це 778 р., коли готи під тиском арабів змушені були покинути місто Сеу-де-Урхель і шукати схованку в горах. Згідно з легендою, *А.* заснував король (з 800 р. — імператор) франків Карл Великий (742—814). Вважається, що Карл Великий з допомогою андоррців зупинив пересування арабів на Пн. У XII—XIII ст. *А.* стає феодальним володінням графів де Фуа і єпископів Урхеля. У 1278 р. між ними була укладена угода про спільність суверенітету над *А.* ("акт-пареаж"). Пізніше права графів де Фуа перейшли до короля Франції. До 1993 р. *А.* була офіційно феодальним князівством під протекторатом Франції та Іспанії. Глави держави (президент Франції та єпископ Урхеля) призначали представників-вікарів з повноваженням глав держави. Вікари обов'язково повинні були бути корінними жителями князівства і проживати на його території. У 1993 р. між Іспанією, Францією та *А.* був підписаний Договір про статус самостійності держави, який ґрунтується на введенні нової парламентської системи, обмежуючи повноваження глав держави. З 1993 р. — член ООН.

НАСЕЛЕННЯ: 71,2 тис. осіб у 2006 р. (4 тис. осіб — 1832; 11 — 1964; 33 — 1980 р).

Щільність: 142,9 особи/км² (48 місце).

Народжуваність: 8,7 ‰ . **Смертність:** 6,3 ‰ .

Природний приріст: 2,4 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 14,7 % (чол. — 5,5 тис.; жін. — 5 тис.); 15 364 — 71,4 % (чол. — 26,6 тис.; жін. — 24,2 млн); 65 і більше — 14 % (чол. — 4,9 тис.; жін. — 5 тис.).

Міське населення: 63 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1999 р.): Андорра-ла-Велья (21,6), Лес-Ескальдес (15,4), Енкам (10,4), Сан-Джулія-де-Лорія (7,4).

Етнонаціональний склад, %: іспанці — 43, андоррці — 33, португальці — 11, французи — 7 та ін.

Релігійна належність: римо-католики — 94 %, протестанти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія.

Форма устрою: унітарна держава.

Глави держави: президент Франції (Ніколас Саркозі) та єпископ Урхеля, Іспанія (Хоан Енрік Вівес Сісілія).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Альберт Пінтат Сантоларія (з 27 травня 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): комуна (7).

Політичні партії (після виборів 16 лютого 1997 р. кількість осіб у парламенті): Ліберальний союз (ЛС) — 16; Національно-демократичне об'єднання (НДО) — 6; Нова демократія (НД) — 2; Національна демократична ініціатива (НДІ) — 2; Союз де Ордіно — 2. Загальна кількість депутатів — 28.

ГОСПОДАРСТВО. *А.* — розвинена держава. Особливу роль відіграють туризм і торгівля (прибуток 80 % ВВП).

Структура промисловості: харчова, текстильна, виробництво сувенірів та ін.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу: даних нема.

Структура сільського господарства: тваринництво (вівці, кози, вел. рог. худ.), рослинництво (зернові культури (пшениця, ячмінь, жито), тютюн, виноград, картопля).

Рекреація: зимові види спорту (5 центрів). Завдяки шосейному сполученню в *А.* постійно перебувають від 15 до 100 тис. іноземних туристів. У 1996 р. країну відвідало 16 млн іноземних туристів.

Експорт (148,7 млн дол. США у 2006 р.): цигарки, фурнітура та ін. Основна частина експорту — в Іспанію (59,5 %), Францію (17 %).

Імпорт (1,9 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Іспанія (53,2 %), Франція (21,1 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 0,3; промисловість і будівництво — 20,3; сфера обслуговування — 79,4.

Армія: не має бюджету для військовослужбовців. Франція та Іспанія гарантують зовнішню безпеку *А.*

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 83,5 року (чол. — 80,6; жін. — 86,6).

Смертність дітей до 1 року (2006): 4 ‰.

ОСВІТА. Письменних: 100 % (чол. — 100 %; жін. — 100 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 5 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — АНДОРРА. Відсутні. Найближче від України посольство Андорри — у Брюсселі (Бельгія). Дипломатичні відносини між Україною та Андоррою встановлені 14 квітня 1996 р.

АНТИГУА І БАРБУДА

Держава, розташована на о-вах (три о-ви: Антигуа, Барбуда і Редонда) у центр. частині Америки. Вихід у Карибське море й Атлантичний океан.

Офіційна назва — ***Антигуа і Барбуда.***

Столиця — ***Сент-Джонс*** (37 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Карибського моря та Атлантичного океану.

Сусіди: о-ів Гваделупа — на Пд.

Площа: 442 км² (179 місце серед держав світу).

Населення (2006): 69,1 тис. осіб (180 місце).
Державне свято: 1 листопада (проголошення незалежності, 1981 р.).
Державна мова: англійська.
Грошова одиниця: східнокарибський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 2,7 сх.-кариб. дол.; у 2002 — 2,7 сх.-кариб. дол.).
ВВП (2006): 0,7 млрд дол. США (175 місце).
ВВП/особу (2006): 10,9 тис. дол. США (62 місце).
Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 123,7; витрати — 145,9.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Пд.-зх. частина о-ва Антигуа — вулканічного походження; пн. і сх. — коралового. Рельєф — переважно горбистий (висота — до 470 м). Барбуда — рівнинний кораловий о-ів (висота — до 44 м). Редонда — вулканічний о-ів (висота — до 305 м). Понад 20 % площі *А. і Б.* вкрито лісами. Середньорічна температура: +27 °С. Опади: 1000—1200 мм/рік.
Мінеральні ресурси: фосфорити (на о-ві Редонда).

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перші жителі прибули на територію *А. і Б.* із Пн. Америки прибл. 4 тис. років тому. Експедиція Христофора Колумба висадилась тут у 1493 р. Колумб був першим європейцем, з яким зустрілись корінні жителі острова — араваки. З 1632 по 1967 рр. — колонія Великої Британії. У XVIII ст. на о-ві Антигуа був розміщений флот відомого адмірала Нельсона. Для вирощування цукрової тростини англійці використовували африканських рабів, від яких походить більшість теперішнього населення держави. Рабство остаточно скасовано у 1834 р. У 1967 р. *А. і Б.* отримали статус "асоційованої з Великою Британією держави". У 1981 р. проголошено незалежність. У 1940 р. частина території передана США на 99 років для військово-повітряних та військово-морських баз. З 1981 р. — член ООН. *А. і Б.* — член Співдружності Націй.

Уряд Антигуа і Барбуди офіційно визнав незалежність України 27 січня 1993 р.

НАСЕЛЕННЯ: 69,1 тис. осіб у 2006 р. (54 тис. — 1960 р.).
Щільність: 161,8 особи/км² (45 місце).
Народжуваність: 16,9 ‰. **Смертність:** 5,4 ‰.
Природний приріст: 11,5 ‰ (2006).
Вікова структура, років (2006): 0—14 — 27,6 % (чол. — 9,7 тис.; жін. — 9,4 тис.); 15—64 — 68,5 % (чол. — 23,8 тис.; жін. — 23,5 тис.); 65 і більше — 3,9 % (чол. — 1 тис.; жін. — 1,7 тис.).
Міське населення: 36,5 % (2000).
Головні міста (тис. осіб у 2002 р.): Сент-Джонс (37), Сент-Марі, Сент-Паул.
Етнорасовий склад, %: негроїди — 91,3, метиси — 3,7, європеоїди — 2,4 та ін.
Релігійна належність, %: протестанти — 73,7, католики — 10,8 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія у складі Співдружності.
Форма устрою: унітарна держава.
Глава держави: королева Великої Британії Єлизавета II, яку представляє генерал-губернатор Джеймс Карлайл (з 10 червня 1993 р.).
Керівник уряду: прем'єр-міністр Лестер Браянт Берд (з 9 березня 1994 р.).
Адміністративна одиниця (кількість): район (6), 2 о-ви.

Політичні партії (після виборів 9 березня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Лейбористська партія Антигуа — 12; Об'єднана прогресивна партія — 4; Народний рух Барбуди — 1. Загальна кількість депутатів — 17.

ГОСПОДАРСТВО. Населення зайняте в галузі туризму (прибуток — 60—75 % від ВВП) та ін. Розвинуте рибальство. Галузева структура (% від ВВП, 2005): с/г і рибальство (3,8); промисловість і будівництво (22); сфера обслуговування (74,3).

Структура промисловості: харчова, легка, нафтопереробна, електроенергетична.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 105 млн; використано для внутрішніх потреб — 97,7 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 3,8 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: цукрова тростина, бавовна, кава, какао, цитрусові, банани, ананас.

Сільськогосподарські угіддя: 18 %.

Рекреація: сприятливі кліматичні та інші природні умови; іст.-культурна спадщина (центр — столиця Сент-Джонс). У 1996 р. країну відвідало 518 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 329 млн дол. США.

Експорт (46,8 млн дол. США у 2005 р.): кава і какао. Основна частина експорту — в Іспанію (34 %), Німеччину (20,7), Італію (7,7 %).

Імпорт (378 млн дол. США у 2005 р.): нафта, текстильні вироби та ін. Головні держави-імпортери: США (21,1 %), Китай (16,4 %), Німеччина (13,3 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2000 р., %: с/г — 7; промисловість і будівництво — 11; сфера обслуговування — 82.

Армія (1996): 150 військовослужбовців. Витрати на армію: 0,8 % ВВП.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 72,2 року (чол. — 69,8; жін. — 74,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 18,9 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{207}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{1333}$ особи.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 85,8 % (чол. — даних нема; жін. — даних нема).

Користувачі Інтернетом (2001): даних нема.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — АНТИГУА І БАРБУДА. Відсутні. Найближче від України почесне консульство Антигуа і Барбуди — в Гамбурзі (Німеччина). Дипломатичні відносини між Україною та Антигуа і Барбудою встановлені 17 березня 1993 р.

АРГЕНТИНА

Держава, розташована у пд.-сх. частині Південної (Латинської) Америки.

Офіційна назва — *Республіка Аргентина*.

Столиця — *Буенос-Айрес* (3 млн осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Чилі (5150 км) — на Зх.; Болівія (832 км) і Парагвай (1880 км) — на Пн.; Бразилія (1224 км) і Уругвай (579 км) — на Пн.-Сх.

Площа: 2 780 092 км² (8 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 3700, Сх.-Зх. — 1577.

Найвища точка: 6959 м (г. Аконкагуа, найвища у Пд. Америці).

Населення (2006): 39,9 млн осіб (31 місце).

Державне свято: 25 травня (святкування революції, 1810 р.).

Державна мова: іспанська.

Грошова одиниця: аргентинське песо (у 2006 р. 1 дол. США = 3,05 арг. песо; у 2002 — 3,06 арг. песо).

ВВП (2006): 599,1 млрд дол. США (19 місце).

ВВП/особу (2006): 15 тис. дол. США (49 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 52,1; витрати — 47,6.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Пн.-сх. частина *А.* — низовинна (Лаплатська низовина); пд.-сх. — Патагонське плоскогір'я; на Зх. — Анди (висота — до 6959 м, г. Аконкагуа, найвища у Пд. Америці). Понад 20 % площі вкрито лісами. Клімат рівнинної частини — тропічний та субтропічний; на Пд. — помірний; у горах — помірно холодний. Середньомісячні температури, °С: січня +27 — на Пн. і +16 — на Пд., липня, відповідно, +16 і 0. Опади, мм/рік: 1500 на Пн.-Сх.; 250 у Патагонії. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, уран, вугілля, свинцеві, цинкові, мідні, залізні руди, родовища самородної сірки, золота.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Найдавніші відомі жителі на території *А.* — індіанці-кочівники. У 1516 р. іспанський мореплавець Хуан Діас-де-Соліс увійшов у гирло ріки Ріо-де-ла-Плата і оголосив належність навколишніх земель Іспанії. Тут було засновано місто Буенос-Айрес, що означає "буйні вітри". В основному колонізація почалась з 1535 р. У 1620 р. регіон Ла-Плата був приєднаний до віце-королівства Перу. З 1776 р. територія сучасної *А.*, Болівії, Парагваю та Уругваю входили до віце-королівства Іспанії — Ла-Плати. У 1816 р. — проголошення незалежності. З серед. XIX ст. іноземні держави (зокрема, Велика Британія та США) почали вкладати в економіку *А.* свій капітал. У XX ст. населення *А.* пережило декілька внутрішньополітичних переворотів. З 1930 по 1983 рр. — військова влада. З 1983 р. влада перейшла до демократичних сил. З 1945 р. — член ООН.

Уряд Республіки Аргентина офіційно визнав незалежність України 5 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 39,9 млн осіб у 2006 р. (1,8 млн осіб — 1869; 7,9 — 1914; 20 — 1960 р.).

Щільність: 13,5 особи/км^2 (164 місце).

Народжуваність: 16,5 ‰. **Смертність:** 7,6 ‰.

Природний приріст: 8,9 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 25,2 % (чол. — 5,1 млн; жін. — 4,9 млн); 15—64 — 64,1 % (чол. — 12,8 млн; жін. — 12,8 млн); 65 і більше — 10,6 % (чол. — 1,7 млн; жін. — 2,5 млн).

Міське населення: 87 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Буенос-Айрес (2904), Кордова (1276), Росаріо (1000), Мар-дель-Плата (580), Ла-Плата (556), Сан-Мігель-де-Тукуман (515).

Етнорасовий склад, %: європеоїди (іспанці, італійці та ін.) — 85, американські індіанці і метиси — 15. Українська діаспора — понад 250 тис. осіб.

Релігійна належність, %: римо-католики — 92, протестанти — 2 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська федеративна республіка.

Форма устрою: федерація.

Глава держави й уряду: президент Крістіна Фернандес Кіршнер (жін.) (з листопада 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінції (22), федеральна територія (Вогняна Земля), столичний округ.

Політичні партії (після виборів 24 жовтня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Блок Альянс — 125; Хустисиалитська партія — 102; "Дія в ім'я Республіки" — 12; інші — 18. Загальна кількість депутатів — 257.

Законодавчу владу має Конгрес, до якого входять дві палати (Палата депутатів, Сенат). Термін повноважень депутатів — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. За останні роки економіка *А.* значно розвинулася. Галузева структура (% від ВВП, 2005): с/г, лісове г-во і рибальство (9,5); промисловість і будівництво (35,8); сфера обслуговування (54,7).

Структура промисловості: харчова, хімічна, текстильна, деревопереробна, нафтохімічна, машинобудівна, шкіропереробна та ін.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 93,9 млрд; використано для внутрішніх потреб — 90,9 млрд; експорт — 4,1 млрд; імпорт — 7,7 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 745 тис.; використано для внутрішніх потреб — 470 тис.; експорт — 470 тис. (2004); імпорт — 39 тис. (2004).

Природний газ, м^3: вироблено — 44,9 млрд; використано для внутрішніх потреб — 37,9 млрд; експорт — 7,8 млрд; імпорт —800 млн.

Структура сільського господарства: зернові культури (пшениця, кукурудза), соя (2 місце серед держав світу), лимони (3 місце), виноград (1 місце за виробництвом у Південній Америці), чай, льон, цукрові буряки, тютюн, рис, бавовна.

Сільськогосподарські угіддя: 11 %.

Рекреація: сприятливі природні умови; культурні та історичні центри (зокрема, м. Буенос-Айрес); нац. парки (Ігуасу, Лос-Гласьярес та ін); екзотика Пд.

материка. У списку ЮНЕСКО 3 об'єкти. У 1996 р. країну відвідало 4 млн іноземних туристів. Прибуток становив 4,3 млрд дол. США.

Експорт (46 млрд дол. США у 2006 р.): продукти с/г — 58 % (з яких 11,4 % — зернові культури), текстильні вироби — 31,4 % . Основна частина експорту — у Бразилію (15,8 %), США (11,4 %), Чилі (11,2 %), Китай (7,9 %).

Імпорт (31,7 млрд дол. США у 2006 р.): прод. промислового виробництва. Основні імпортери: Бразилія (35,9 %), США (14,1 %), Китай (7,8 %), Німеччина (4,5 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., % : с/г, лісове г-во і рибальство — 9; промисловість і будівництво — 27; сфера обслуговування — 64.

Армія (2000): 71 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 3800 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 76,1 року (чол. — 72,4; жін. — 80,1).

Смертність дітей до 1 року (2006): 14,7 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{205}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{326}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 4,3 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 64 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 97,1 % (чол. 97,1 %; жін. 97,1 %).

Обов'язкова освіта: 7 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 3293. Витрати на освіту (1996): 3,1 % ВВП; 15,7 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 900 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — АРГЕНТИНА. В Аргентині (м. Буенос-Айрес) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Аргентини. Дипломатичні відносини між Україною та Аргентиною встановлені 6 січня 1992 р.

АФГАНІСТАН

Держава, розташована в Південно-Західній Азії.

Офіційна назва — ***Ісламська Держава Афганістан.***

Столиця — ***Кабул*** (400 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Пакистан на Сх.; Іран (936 км) — на Зх.; Туркменістан (744 км), Узбекистан (137 км), Таджикистан (1206 км) — на Пн.; Китай (76 км) — на Пн.Сх.

Площа: 652 225 км² (40 місце серед держав світу).

2 8-88

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1012, Сх.-Зх. — 1320.
Найвища точка: 6729 м (г. Тіргаран).
Населення (2006): 31,1 млн осіб (38 місце).
Державне свято: 19 серпня (проголошення незалежності, 1919 р.).
Державні мови: афганська/пушту, перська/дарі.
Грошова одиниця: афгани (у 2006 р. 1 дол. США = 46 афг.; у 2002 — 41 афг.).
ВВП (2006): 21,5 млрд дол. США (109 місце).
ВВП/особу (2006): 800 дол. США (185 місце).
Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 269; витрати — 561.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *А.* — переважно гірська країна. У пн.-сх. частині — гірська система Гіндукуш (максимальна висота у межах *А.* — 6729 м, г. Тіргаран). Пд-зх. частина — пустельна. На території *А.* переважає пустельна і напівпустельна рослинність. Клімат — континентальний. Літо жарке, за винятком високогір'я. Влітку бувають пилові бурі. Середньомісячні температури, °С: липня від +24 до +32 (у горах +10), січня від 0 до +8 (бувають морози до –30 °С). Опади, мм/рік: 200—400; в горах — до 800; у пустелях — 40—50. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, мідні, цинкові, залізні руди, вугілля.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перша держава на території *А.* виникла у першій половині I тис. до н. е. — Бактрія. У VII—VIII ст. — прийняття ісламу. До XVIII ст. — у складі різних державних утворень Середньої Азії. В 1919 р. уряд Аматуллихану проголосив незалежність. У жовтні 1929 р. до влади прийшла династія Надір-шаху. З 1946 р. — член ООН. У 1973 р. — проголошена республіка. З того часу почалась громадянська війна, що триває дотепер. У 1978 р. відбувся переворот, *А.* проголошено Демократичною Республікою Афганістан (ДРА), але війна не припинялась. Для підтримки уряду ДРА у 1979 р. в *А.* були введені війська Радянського Союзу, які виведено з території *А.* у 1989 р. У 1992 р. утворено Ісламську Державу Афганістан. У 1996 р. владу захопили таліби, проголосивши Ісламський Емірат Афганістан, не визнаний більшістю держав світу. В 2001 р. — повалення режиму талібів, з того часу в державі політична нестабільність.

Уряд Ісламської Держави Афганістан офіційно визнав незалежність України 24 грудня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 31,1 млн осіб у 2006 р. (11,9 млн осіб — 1950; 15,6 — 1972 р.).
Щільність: 41,1 особи/км² (123 місце).
Народжуваність: 46,6 ‰. **Смертність:** 20,3 ‰.
Природний приріст: 26,3 ‰ (2006).
Вікова структура, років (2006): 0—14 — 44,6 % (чол. — 7,1 млн; жін. — 6,8 млн); 15—64 — 53 % (чол. — 8,4 млн; жін. — 8 млн); 65 і більше — 2,4 % (чол. — 367 тис.; жін. — 386 тис.).
Міське населення: 21 % (2002).
Головні міста (тис. осіб у 2002 р.): Кабул (400), Кандагар (226), Кундуз, Баглан.
Етнонаціональний склад, %: афганці-пуштуни — 38, таджики — 25, хазарійці — 19, узбеки — 6.

Релігійна належність: мусульмани — 98 % (у т. ч. суніти — 80 %, шиїти — 18 %).

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка — переживає перехідний період.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Хамід Карзай (з 22 грудня 2001 р., переобраний 7 грудня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (29), округ (2).

Політичні партії та організації: Рух ісламської революції Афганістану (заснований у 1979); Рух "Талібан" (заснований 1980); Ісламська партія Афганістану (заснована 1976); Ісламський союз за визволення Афганістану (заснований 1983); Ісламський рух Афганістану (заснований 1988); Народна ісламська партія Афганістану (1987) та ін.

ГОСПОДАРСТВО. *А.* — одна з найменш розвинених держав світу. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г (38); промисловість і будівництво (24); сфера обслуговування (38).

Структура промисловості: газовидобувна, металообробна, харчова, текстильна. Промисловість майже повністю зруйнована війною.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 734,3 млн; використано для внутрішніх потреб — 782,9 млн; експорт — 0; імпорт — 100 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 4,5; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 20 млн; використано для внутрішніх потреб — 20 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: тваринництво, млн голів (вівці — 14, кози — 2, вел. рог. худ. — 1,5), рослинництво (зернові культури (пшениця, ячмінь, рис, кукурудза), овочі, фрукти, цукрові буряки, бавовна, горіхи). Природні умови несприятливі для розвитку с/г (неродючі землі, посухи).

Сільськогосподарські угіддя: 12 %.

Рекреація: культурні та історичні центри (м. Кабул, Балх — археологічні розкопки Бактрії, Герат, Газні); зона оз. Банд-і-Амір; умови життя в горах і оазах. У зв'язку з політичною дестабілізацією міжнародних туристичних зв'язків нема.

Експорт (471 млн дол. США у 2005 р.): каракулеві шкіри, килими, вовна, фрукти. Основна частина експорту — у США (25,8 %), Індію (21,2 %), Пакистан (20,3 %), Фінляндію (4,1 %) та ін.

Імпорт (3,9 млрд млн дол. США у 2005 р.): паливо, продукти харчування, озброєння. Основні держави-імпортери: Пакистан (39 %), США (9,6 %), Німеччина (5,6 %), Індія (5,3 %), Туреччина (4,2 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 80; промисловість і будівництво — 10; сфера обслуговування — 10.

Армія (2000): 30 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 250 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 43,3 року (чол. — 43,2; жін. — 43,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 160,2 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{2054}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{4797}$ осіб.

Доступ до питної води (1992): 12 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 36 % (чол. — 51 %; жін. 21 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 154. **Витрати на освіту (1992):** 2 % ВВП; 12,7 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): даних нема.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — АФГАНІСТАН. В Україні (м. Київ) діє посольство Афганістану. Дипломатичні відносини між Україною та Афганістаном встановлені 17 квітня 1995 р.

Б

БАГАМИ

Держава, розташована на о-вах (прибл. 3 тис. коралових о-вів і рифів, з них тільки 20 заселені) в Атлантичному океані за 80 км на Зх. від п-ва Флорида (США).

Офіційна назва — ***Співдружність Багамських Островів.***

Столиця — ***Нассау*** (175 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. У деяких джерелах є такі назви: Співдружність Багамських Островів; Співдружність Багами; Багамський Союз. Англійською мовою — Commonwealth of the Bahamas. Оточена водами Атлантичного океану (берегова лінія — 3542 км).

Сусіди: США — на Пн.-Зх.; Куба — на Пд.

Площа: 13 939 км² (154 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 725, Сх.-Зх. — 700.

Найвища точка: 120 м.

Населення (2006): 304 тис. осіб (168 місце).

Державне свято: 10 липня (проголошення незалежності, 1973 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: багамський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 1 баг. дол.; у 2002 — 1 баг. дол.).

ВВП (2006): 6,5 млрд дол. США (146 місце).

ВВП/особу (2006): 21,3 тис. дол. США (39 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 5,6; витрати — 4,2.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Багамські о-ви — переважно коралового походження. Поверхня о-вів — рівнинна. Найвища точка — 120 м (Альберта). **Клімат** — субтропічний. Часто бувають урагани. Середньомісячні температури, °С: січня +22, липня +29. Опади: 1000—1500 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** арагоніт.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. О-ів Уотлінг (відомий у минулому як Сан-Сальвадор, так назвав його Христофор Колумб, або Гуанахані), один із *Б.* о-вів, уважається "першою територією Америки", на яку мандрівник ступив у 1492 р., оголосивши її володінням Іспанії. Корінних жителів араваків вивезли на Кубу та Гаїті. Інша частина корінного населення була знищена. До

1629 р. о-ви залишались незаселеними. У XVII—XVIII ст. вони стали притулком для піратів та центром работоргівлі. З 1717 по 1973 рр. — колонія Англії. У 1973 р. проголошено незалежність. На початку 80-х років XX ст. на *Б.* о-ви приїхала значна кількість іммігрантів із Гаїті. Причина переселення — низький рівень життя та репресії в Гаїті. У серед. XX ст. США створили на деяких островах військові бази. З 1973 р. — член ООН. *Б.* — член Співдружності Націй.

НАСЕЛЕННЯ: 304 тис. осіб у 2006 р. (80 тис. осіб — 1950; 169 — 1970 р.).

Щільність: 21,4 особи/км² (148 місце).

Народжуваність: 17,3 ‰. **Смертність:** 9,1 ‰.

Природний приріст: 8,2 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 27,5 % (чол. — 41,8 тис.; жін. — 41,7 тис.); 15—64 — 66,1 % (чол. — 98,8 тис.; жін. — 102,1 тис.); 65 і більше — 6,4 % (чол. — 7,9 тис.; жін. — 11,4 тис.).

Міське населення: 87,5 % (2000 р.).

Головні міста (тис. осіб у 1990 р.): Нассау (175 у 2002 р.), Фріпорт (26,6), Марш-Гарбур (3,6).

Етнорасовий склад, %: негри і мулати — 85, європеоїди — 12 та ін.

Релігійна належність, %: протестанти — 58, католики — 19 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія у складі Співдружності.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: королева Великої Британії Єлизавета II, яку представляє генерал-губернатор Артур Діон Ганна (з 1 лютого 2006 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Губерт А. Інґрагам (з 4 травня 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): дистрикт (21).

Політичні партії (після виборів 14 березня 1997 р. кількість осіб у парламенті): Вільний національний рух — 34; Прогресивна ліберальна партія — 6. Загальна кількість депутатів — 40.

ГОСПОДАРСТВО. Економіка *Б.* слаборозвинена, орієнтована переважно на сферу послуг і майже повністю контрольована іноземним капіталом. Галузева структура (% від ВВП, 2005): с/г, лісове г-во і рибальство (3); промисловість і будівництво (7); сфера обслуговування (90).

Структура промисловості: нафтопереробна, будматеріалів, легка, харчова, фармацевтична.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 1,8 млрд; використано для внутрішніх потреб — 1,7 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 27 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: цукрова тростина, цитрусові, овочі, банани, ананаси. Розвинуті птахівництво та рибальство. У с/г виробляють 5 % ВВП.

Сільськогосподарські угіддя: 1,5 %.

Рекреація. Помірно теплий клімат, піщані пляжі, чисте море, флора тощо сприяли тому, що *Б.* о-ви є головною туристичною зоною в Центр. острівній Америці. У 1996 р. країну відвідало 4 млн іноземних туристів (зі США — 90 %). Прибуток становив 1,5 млрд дол. США.

Експорт (451 млн дол. США у 2006 р.): продукти харчування та ін. Основна частина експорту — в Іспанію (31,8 %), США (30 %), Польщу (9 %), Німеччину (5,4 %).

Імпорт (2,2 млрд дол. США у 2006 р.): паливо, продукти харчування та ін. Основні держави-імпортери: США (21,2 %), Південна Корея (19 %), Бразилія (17,8 %), Іспанія (7,3 %), Німеччина (5 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 5; промисловість і будівництво — 5; туризм — 50; сфера обслуговування — 40.

Армія (2000): 860 військовослужбовців. Витрати на армію: 26 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 65,6 року (чол. — 62,2; жін. — 69).

Смертність дітей до 1 року (2006): 24,7 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{230}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^1/_{1081}$ особу.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 95,6 % (чол. — 94,7 %; жін. 96,5 %).

Обов'язкова освіта: до 14 років.

Користувачі Інтернетом (2001): 16 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — БАГАМИ. Відсутні. Найближче від України почесне консульство Багамських Островів — у Берліні (Німеччина).

БАНГЛАДЕШ

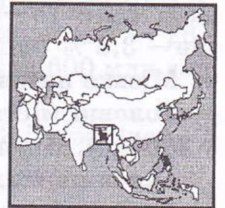

Держава, розташована у Південній Азії. Через її територію проходить Пн. тропік.

Офіційна назва — ***Народна Республіка Бангладеш.***

Столиця — ***Дакка*** (3,7 млн осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Індія (2484 км) — на Зх., Пн. і Сх.; М'янма (нова назва Бірми) (216 км) — на Пд.-Сх. На Пд. — Індійський океан (Бенгальська затока) (берегова лінія — 2700 км).

Площа: 147 570 км² (91 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 747, Сх.-Зх. — 460.

Найвища точка: 1230 м (г. Кеокрадонг).

Населення (2006): 147,4 млн осіб (7 місце).

Державне свято: 26 березня (проголошення незалежності, 1971 р.).

Державна мова: бенгальська.

Грошова одиниця: така (у 2006 р. 1 дол. США = 69,03 таки; у 2002 — 57,89 таки).

ВВП (2006): 330,8 млрд дол. США (29 місце).

ВВП/особу (2006): 2,2 тис. дол. США (141 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 6,4; витрати — 8,7.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *Б.* розташований у сх. частині Індо-Гангської рівнини, в дельті Гангу і Брахмапутри. У сх. частині — невисокі гори Читагонг (висота — до 1230 м). *Б.* має значні гідроресурси. Клімат — субекваторіальний. Середньомісячні температури, °С: січня — від +15 до +25, квітня — від +25 до +34. Опади: 1500—3000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** природний газ, нафта, кам'яне вугілля.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перші держави на території *Б.* виникли у VII—VI ст. до н. е. (Ванга та ін.). З II по XVI ст. країна перебувала у складі різних держав (Делійський султанат, імперія Великих Моголів та ін.). З VIII по XIII ст. існувала єдина бенгальська держава. З першої пол. XIII до поч. XVIII ст. країна підкорялася мусульманській династії. З 1757 по 1947 рр. — колонія Великої Британії (у складі Британської Індії). З того часу, коли в Індії було проголошено незалежність (1947), територія Східної Бенгалії ввійшла до складу Пакистану. У 1971 р. проголошено незалежність. З 1971 р. відбулися декілька державних переворотів. Більше 8 років у *Б.* панував військовий режим. Нині у *Б.* керує уряд, обраний демократичним шляхом. З 1974 р. — член ООН. У 1988 р. проголошено ісламську республіку. *Б.* — член Співдружності Націй.

Уряд Народної Республіки Бангладеш офіційно визнав незалежність України 29 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 147,4 млн осіб у 2006 р. (42 млн осіб — 1941; 51 — 1961; 89 — 1980 р.).

Щільність: 889,5 особи/км² (6 місце).

Народжуваність: 29,8 ‰. **Смертність:** 8,3 ‰.

Природний приріст: 21,5 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 32,9 % (чол. — 25 млн; жін. — 23,5 млн); 15—64 — 63,6 % (чол. — 47,9 млн; жін. — 45,9 млн); 65 і більше— 3,5 % (чол. — 2,7 млн; жін. — 2,4 млн).

Міське населення: 20 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1991 р.): Дакка (3700 у 2002 р.), Чіттагонг (2041 у 2000 р.), Кхулна (877), Райших (517).

Етнонаціональний склад: бенгальці — 98 %, біхари.

Релігійна належність, %: мусульмани — 88,3, індуїсти — 10,5, буддисти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Джаджуддін Ахмед (з 6 вересня 2002 р.).

Керівник уряду: голова Тимчасового уряду Фахруддін Ахмед (з 12 січня 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): регіон (4).

Політичні партії (після виборів 12 червня 1996 р. кількість осіб у парламенті): Народна ліга — 146; Націоналістична партія Бангладеш (НПБ) — 116; Національна партія (НП) — 32; інші — 6. Загальна кількість депутатів — 300.

ГОСПОДАРСТВО. *Б.* — відстала аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (19,9); промисловість і будівництво (20,6); сфера обслуговування (59,5).

Структура промисловості: харчова, текстильна, швейна, хімічна. Серед нових — комп'ютерне обладнання, засоби зв'язку. Промисловість забезпечує лише 10 % ВВП.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 18,1 млрд; використано для внутрішніх потреб — 16,8 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 6,8 тис.; використано для внутрішніх потреб — 85 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 13,1 млрд; використано для внутрішніх потреб — 13,1 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: джут (1 місце в світі), рис, чай, цукрова тростина, банани, тютюн. У с/г зайнято 85 % працездатного населення, становить 40 % ВНП.

Сільськогосподарські угіддя: 67 %.

Рекреація: культурно-історичні об'єкти (руїни буддистського монастиря в Пахарпурі й мечеть Багергата є у списку ЮНЕСКО). У 1996 р. країну відвідало 156 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 35 млн дол. США.

Експорт (11,2 млрд дол. США у 2006 р.): прод. с/г в-ва, хімічні добрива. Основна частина експорту — у США (23,6 %), Німеччину (13,5 %), Велику Британію (9,4 %), Францію (6,4 %).

Імпорт (13,8 млрд дол. США у 2006 р.): прод. машинобудівного к-су, продукти харчування, паливо. Основні держави-імпортери: Індія (14,1 %), Китай (13,5 %), Кувейт (8,5 %), Сінгапур (6,2 %), Японія (4,1 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 63; промисловість і будівництво — 11; сфера обслуговування — 26.

Армія (2000): 137 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 600 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 62,5 року (чол. — 62,5; жін. — 62,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 60,8 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{3218}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{5264}$ особи. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,2 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 78 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 43,1 % (чол. — 53,9 %; жін. — 31,8 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 50 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — БАНГЛАДЕШ. Відсутні. Найближче від України посольство Бангладеш — у Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Бангладеш встановлені 24 лютого 1992 р.

БАРБАДОС

Держава, розташована на о-вах у центр. частині Америки, за 402 км на Пн. від Венесуели.

Офіційна назва — ***Барбадос.***

Столиця — ***Бріджтаун*** (110 тис. осіб з населенням приміської зони у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Атлантичного океану.

Сусіди: Тринідад і Тобаго, Гренада — на Пд.-Зх.; Ямайка — на Зх.

Площа: 430 км² (181 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 34, Сх.-Зх. — 23.

Найвища точка: 340 м (г. Гіллабі).

Населення (2006): 280 тис. осіб (171 місце).

Державне свято: 30 листопада (проголошення незалежності, 1966 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: барбадоський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 2 барб. дол.; у 2002 2 барб. дол.).

ВВП (2006): 5,1 млрд дол. США (154 місце).

ВВП/особу (2006): 18,2 тис. дол. США (44 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 847; витрати — 886.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Поверхня о-ва *Б.* — рівнинна (висота — до 340 м); 23 % площі вкрито лісами. Клімат — тропічний пасатний. Середньомісячні температури, °С: січня +21, липня +31. Опади: 1000—1500 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перші відомі жителі — індіанські племена араваки і кариби. У 1518 р. на о-вах з'являються іспанці. У 1624 р. *Б.* завоювали англійці. Для вирощування тютюну, цукрової тростини тощо англійці використовували африканських рабів (рабство скасовано в 1834 р.). До проголошення незалежності (1966) о-ви залишались колонією Великої Британії. З 1966 р. — член ООН. *Б.* — член Співдружності Націй.

Уряд Барбадосу офіційно визнав незалежність України 14 квітня 1993 р.

НАСЕЛЕННЯ: 280 тис. осіб у 2006 р. (157 тис. осіб — 1921; 211 — 1950; 249 — 1980 р.).

Щільність: 624,5 особи/км² (7 місце).

Народжуваність: 12,7 ‰. **Смертність:** 8,7 ‰.

Природний приріст: 4 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 20,1 % (чол. — 28,2 тис.; жін. — 28 млн); 15—64 — 71,1 % (чол. — 97,8 тис.; жін. 101,2 тис.); 65 і більше — 8,8 % (чол. — 9,5 тис.; жін. — 15,2 тис.).

Міське населення: 37,9 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Бріджтаун (110), Спейгстаун (2).

Етнорасовий склад, %: негри — 92,5, європеоїди — 3,2, мулати — 2,8 та ін.

Релігійна належність, %: протестанти — 67, римо-католики — 4 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія у складі Співдружності.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: королева Великої Британії Єлизавета II, яку представляє генерал-губернатор Кліффорд Гасбендз (з 1 червня 1996 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Оуен Артур (з 1 вересня 1994 р.; переобраний 24 січня 1999 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (11) і столичний округ.

Політичні партії (після виборів 20 січня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Барбадоська лейбористська партія (БЛП) — 26; Демократична лейбористська партія (ДЛП) — 2. Загальна кількість депутатів — 28.

ГОСПОДАРСТВО. Економіка *Б.* залежить від вирощування цукрової тростини та іноземного туризму. Галузева структура (% від ВВП, 2005): с/г, лісове г-во і рибальство (6); промисловість і будівництво (16); сфера обслуговування (78).

Структура промисловості: харчова, хімічна, електротехнічна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 896 млн; використано для внутрішніх потреб — 833,3 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 1 тис.; використано для внутрішніх потреб — 11 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 29,2 млн; використано для внутрішніх потреб — 29,2 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: цукрова тростина, овочі, кукурудза, банани. Зростає важливість тваринництва та рибальства. Однак виробництво с/г (10 % ВНП) не забезпечує внутрішні потреби.

Сільськогосподарські угіддя: 77 %.

Рекреація: тропічний клімат. У 1995 р. країну відвідало 426 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 680 млн дол. США ($^1/_3$ ВВП).

Експорт (209 млн дол. США у 2005 р.): продукти харчування. Основна частина експорту — у США (18,6 %), Тринідад і Тобаго (15 %), Велику Британію (12,1 %), Сент-Люсію (8,4 %), Ямайку (7,9 %).

Імпорт (1,5 млрд дол. США у 2005 р.): прод. машинобудівного к-су. Основні держави-імпортери: США (37,2 %), Тринідад і Тобаго (22,1 %), Велика Британія (5,5 %), Японія (5,2 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 10; промисловість і будівництво — 15; сфера обслуговування — 75.

Армія (1996): 610 військовослужбовців. Витрати на армію: 0,7 % ВВП.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 72,8 року (чол. — 70,8; жін. — 74,8).

Смертність дітей до 1 року (2006): 11,8 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{121}$ жителя.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{1042}$ особи.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99,7 % (чол. — 99,7 %; жін. — 99,7 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 6 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — БАРБАДОС. Відсутні. Найближче від України посольство Барбадосу — в Брюсселі (Бельгія). Дипломатичні відносини між Україною та Барбадосом встановлені 14 квітня 1993 р.

БАХРЕЙН

Держава, розташована в Південно-Західній Азії – архіпелаг (складається з одного більшого о-ва — Бахрейн (563 км) і 32 менших) у Перській затоці.

Офіційна назва — *Держава Бахрейн*.

Столиця — ***Манама*** (165 тис. осіб у 2002 р. $^1/_4$ усього населення країни).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Перської затоки.

Сусіди: Саудівська Аравія — на Зх.; Катар — на Сх.

Площа: 694 км² (174 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 80, Сх.-Зх. — 40.

Найвища точка: 135 м (г. Джабаль-ад-Духан).

Населення (2006): 699 тис. осіб (156 місце).

Державне свято: 16 грудня (Національний день, 1971 р.).

Державна мова: арабська.

Грошова одиниця: бахрейнський динар (у 2006 р. 1 дол. США = 0,38 бахр. динар; у 2002 — 0,38 бахр. динар).

ВВП (2006): 17,7 млрд дол. США (119 місце).

ВВП/особу (2006): 25,3 тис. дол. США (31 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 5,6; витрати — 4,2.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Поверхня о-вів – низовинна (висота – до 135 м). Більша частина території — пустельна. Клімат — з тропічними ознаками; грудня-березня — помірний; жаркий і вологий у червні. Середньомісячні температури, °C: січня +10, липня +36. Опади: прибл. 100 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перші згадки про *Б.* — III ст. до н. е. На поч. н. е. — арабське князівство. З IV по VI ст. *Б.* входив до складу держави іранських Сасанидів, а пізніше — Арабського халіфату. В IX ст. *Б.* завоювали кармати (X—XI ст. *Б.* був центром їх держави). У XIII ст. *Б.* приєднали до еміратів Ормуз. На поч. XIV ст. *Б.* захопили португальці. У XVII ст. увійшов до складу Ірану. У XVIII ст. проголошено незалежність. З 1861 по 1971 рр. — під протекторатом Великої Британії. У 1934 р. був затверджений "новий статус" *Б.*, згідно з яким країна не входить до складу Британської імперії. 14 серпня 1971 р. — проголошення незалежності. З 1971 р. — член ООН.

Уряд Держави Бахрейн офіційно визнав незалежність України 5 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 699 тис. осіб у 2006 р. (110 тис. осіб — 1950; 216 — 1971; 359 — 1981 р.).

Щільність: 1010,2 особи/км² (4 місце).

Народжуваність: 17,8 ‰. **Смертність:** 4,1 ‰.

Природний приріст: 13,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 27,4 % (чол. — 96,6 тис.; жін. — 94,7 млн); 15—64 — 69,1 % (чол. — 280,3 тис.; жін. — 202,5 тис); 65 і більше — 3,5 % (чол. — 12,8 тис.; жін. — 11,9 тис.).

Міське населення: 90,3 % (1997).

Головні міста (тис. осіб у 1991 р.): Манама (165 тис. осіб у 2002 р.), Ель-Мухаррак (74), Жідд-Хафс (47), Ріфа (46).

Етнонаціональний та етнорасовий склад, %: араби (бахрейнці) — 75, індійці — 16, пакистанці — 5, європеоїди.

Релігійна належність, %: мусульмани (шиїти — 61, суніти — 21) та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: емір Гамад бін Іса аль Халіфа (з 7 березня 1999 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Халіфа бін Сульман аль Халіфа (з 19 січня 1970 р.; переобраний 31 травня 1999 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): округ (9).

Парламент: розпущений згідно з декретом еміра 26 серпня 1975 р.

ГОСПОДАРСТВО. *Б.* — розвинена держава. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (0,5); промисловість і будівництво (38,7); сфера обслуговування (60,8).

Структура промисловості: видобувна, нафтопереробна, хімічна, металургійна, легка. Нафтогазовому комплексові належить 70 % доходів держбюджету.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 7,8 млрд; використано для внутрішніх потреб — 7,2 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 188,3 тис.; використано для внутрішніх потреб — 27 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 9,8 млрд; використано для внутрішніх потреб — 9,8 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: фініки, овочі, цитрусові, виноград тощо. Розвинуте рибальство.

Сільськогосподарські угіддя: 2 %.

Рекреація. Основний туристичний центр — столиця Манама. У 1996 р. країну відвідало 2,5 млн іноземних туристів. Прибуток становив 300 млн дол. США.

Експорт (12,6 млрд дол. США у 2006 р.): нафта, природний газ, алюміній. Основна частина експорту — у Саудівську Аравію (3,3 %), США (2,6 %), ОАЕ (2,3 %).

Імпорт (9 млрд дол. США у 2006 р.): прод. машинобудівного к-су, продукти харчування, текстильні вироби. Основні держави-імпортери: Саудівська Аравія (36,5 %), Японія (6,6 %), Німеччина (6,4 %), США (5,4 %), Велика Британія (5 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 1; промисловість і будівництво — 79; сфера обслуговування — 20.

Армія: (2000): 11 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 306 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 74,5 року (чол. — 72; жін. — 77).

Смертність дітей до 1 року (2006): 16,8 ‰.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{940}$ осіб. Медичне обслуговування безплатне.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 89,1 % (чол. — 91,9 %; жін. — 85 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 30 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — БАХРЕЙН. Відсутні. Найближче від України посольство Бахрейну в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Бахрейном встановлені 20 липня 1992 р.

БЕЛІЗ

Держава, розташована у континентальній частині Центральної Америки.

Офіційна назва держави — *Беліз.*

Столиця — *Бельмопан* (7,5 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Мексика (161 км) — на Пн.; Гватемала (233 км) — на Зх. і Пд. На Сх. Мексиканська затока (берегова лінія — 285 км).

Площа: 22 965 км² (146 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 290, Сх.-Зх. — 137.

Найвища точка: 1122 м (пік Вікторія).

Населення (2006): 288 тис. осіб (170 місце).

Державне свято: 21 вересня (проголошення незалежності, 1981 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: белізький долар (у 2006 р. 1 дол. США = 2 беліз. дол.; у 2002 — 2 беліз. дол.).

ВВП (2006): 2,3 млрд дол. США (166 місце).

ВВП/особу (2006): 8,4 тис. дол. США (74 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 302,5; витрати — 357,5.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Поверхня — переважно рівнинна. У пд. частині — гори Майя (висота — до 1122 м). Більшу частину території (88 %) покривають вологі тропічні ліси. Клімат — тропічний пасатний. Середньорічна температура: +26 °C. Опади: 1300—4000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** нафта, руди кольорових металів.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З IV по X ст. на сучасній території *Б.* — розквіт цивілізації майя. У 1502 р. територію відкрив для європейців Христофор Колумб. У XVI ст. Іспанія оголосила *Б.* своєю колонією у складі Гватемали. З 1840 по 1981 рр. — колонія Британії ("Британський Гондурас"). У 1981 р. проголошено незалежність. Оскільки Гватемала розглядала *Б.* як один із своїх департаментів, британські війська залишались у країні для його охорони до жовтня 1994 р. У 1991 р. Гватемала визнала *Б.* незалежною державою. З 1981 р. — член ООН. *Б.* — член Співдружності Націй.

НАСЕЛЕННЯ: 288 тис. осіб у 2006 р. (120 тис. осіб — 1970; 145 — 1980 р.).

Щільність: 10,8 особи/км² (170 місце).

Народжуваність: 28,8 ‰. **Смертність:** 5,7 ‰.

Природний приріст: 23,1 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 39,5 % (чол. — 57,9 тис.; жін. — 55,7 тис.); 15—64 — 57 % (чол. — 83 тис.; жін. — 81 тис.); 65 і більше — 3,5 % (чол. — 4,9 тис.; жін. — 5,2 тис.).

Міське населення: 47,5 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Бельмопан (7,5), Беліз (56), Оранж-Валк (16).

Етнорасовий склад, %: метиси — 43,6, креоли — 29,8, американські індіанці — 11, негри — 7, європеоїди — 3,9.

Релігійна належність, %: католики — 58, протестанти — 34,3, буддисти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія у складі Співдружності.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: королева Великої Британії Єлизавета II, яку представляє генерал-губернатор Колвіл Норберт Янг (з 17 листопада 1993 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Саїд Муса (з 28 серпня 1998 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): дистрикт (6).

Політичні партії (після виборів 27 серпня 1998 р. кількість осіб у парламенті): Народна об'єднана партія (НОП) — 26; Об'єднана демократична партія (ОДП) — 3. Загальна кількість депутатів — 29.

ГОСПОДАРСТВО. *Б.* — слаборозвинена аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (22,5); промисловість і будівництво (14,8); сфера обслуговування (62,6).

Структура промисловості: харчова, деревопереробна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 175 млн; використано для внутрішніх потреб — 162,8 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 2,4 тис. (2006); використано для внутрішніх потреб — 3 тис. (2006); експорт — 2 тис. (2006); імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: цукрова тростина, банани, апельсини, цитрусові, зернові культури (рис, кукурудза), овочі. Рибальство — джерело продуктів харчування. Продукція с/г становить 30 % ВНП.

Сільськогосподарські угіддя: 4,2 %.

Рекреація: історико-культурна спадщина; відомий історичний музей (культура майя) в Беліз-Сіті (колишня столиця). У списку ЮНЕСКО — 1 об'єкт (резервація Бар'єрного рифу). У 1996 р. країну відвідало 328 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 78 млн дол. США.

Експорт (359,5 млн дол. США у 2006 р.): цукор, цитрусові та банани, текстильні вироби, деревина, рибопродукти. Основна частина експорту — у США (31 %), Велику Британію (25,3 %), Францію (4,9 %), Ямайку (4 %).

Імпорт (543 млн дол. США у 2006 р.): продукти харчування, сировина, прод. машинобудівного к-су. Основні держави-імпортери: США (31 %), Мексика (11,6 %), Росія (8,8 %), Куба (6 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 22,5; промисловість і будівництво 15,2; сфера обслуговування — 62,3.

Армія (2000): 1 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 26 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 68,3 року (чол. — 66,4; жін. — 70,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 24,9 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{309}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{11\,543}$ особи.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 94,1 % (чол. — 94,1 %; жін. — 94,1 %).

Обов'язкова освіта: 9 класів.

Користувачі Інтернетом (2001): 12 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — БЕЛІЗ. Відсутні. Найближче від України почесне консульство Белізу — в Штутгарті (Німеччина).

БЕЛЬГІЯ

Держава, розташована в Західній Європі. Згідно з Конституцією 1993 р. — федеративна держава.

Офіційна назва — ***Королівство Бельгія.***

Столиця — ***Брюссель*** (960 тис. осіб з приміською зоною у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Франція (620 км) — на Пд.; Німеччина (161,5 км) і Люксембург (148 км) — на Сх.; Нідерланди (449,5 км) — на Пн. На Зх. — Північне море (берегова лінія — 65,5 км).

Площа: 30 528 км^2 (135 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 225, Сх.-Зх. — 274.

Найвища точка: 694 м.

Населення (2006): 10,4 млн осіб (75 місце).

Державне свято: 21 липня (святкування Дня присяги короля Леопольда I, 1831 р.).

Державні мови: фламандська, французька (валлонська), німецька.

Грошова одиниця: євро (у 2006 р. 1 дол. США = 0,8 євро; у 2002 — 1,06 євро).

ВВП (2006): 330,4 млрд дол. США (30 місце).

ВВП/особу (2006): 31,8 тис. дол. США (18 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 195,7; витрати — 195,5.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина країни — низовинна. Середня висота над р. м. — 10 м. Лише на Пд.-Сх. — невисокий гірський масив Арденни (висота — до 694 м, г. Ботранж). Прибл. 20 % площі вкрито лісами. Узбережжя Північного моря вкривають піщані дюни (ширина — до 50 км). Найбільші річки: Шельда, Маас та Ізер, з'єднані каналами. Клімат — помірно теплий, переважно морський. Середньомісячні температури, °С: січня +4, липня +19. Опади, мм/рік: 700—900; у горах — до 1500. **Мінеральні ресурси:** природний газ, кам'яне вугілля, мармур.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Назва країни походить від племені бельгів, які поселились на цій території у 50-х роках до н. е. У III—IV ст. н. е. на території *Б.* з'явились німецькі племена франків. З найдавніших часів країна перебувала у складі різних держав, у т. ч. — у складі Римської імперії. Розвиток міських поселень у XII—XV ст. перетворив країну в "майстерню" Європи. За територію *Б.* боролися Франція і Німеччина. З XVI ст. (на 150 р.) *Б.* увійшла до складу Іспанії. У XVIII ст. *Б.* перебувала у складі імперії Габсбургів. У 1794 р. *Б.* окупували війська революційної Франції. В 1830 р. *Б.* отримала незалежність. У 1831 р. — проголошення конституційної монархії, що призвело до економічного прогресу, зокрема у сфері промисловості. Перша і Друга світові

війни зруйнували економіку *Б.* У післявоєнний період зовнішня політика держави визначила спрямованість економічного розвитку. У 1944 р. був створений Бенілюкс, у 1945 р. *Б.* вступила до ООН. У 1949 р. *Б.* — одна із засновників НАТО і член Ради Європи. У 1954 р. — вступила до ЄС. *Б.* входить до прибл. 850 міжнародних організацій. У Брюсселі розташована Рада і Комісія ЄС. Бельгійці вважають свою країну "серцем Європи". З найдавніших часів територія *Б.* була торговим перехрестям, тому ці землі намагалися завоювати сусідні держави. Після Другої світової війни національно-лінгвістична проблема змусила унітарну *Б.* стати на шлях федералізації. Конституційна реформа 1970 р. призвела до створення федеративної держави (формально з 1989 р.).

НАСЕЛЕННЯ: 10,4 млн осіб у 2006 р. (6,7 млн осіб — 1900; 9,2 — 1960 р.).

Щільність: 336,4 особи/км (15 місце).

Народжуваність: 10,4 ‰. **Смертність:** 10,3 ‰.

Природний приріст: 0,1 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 16,7 % (чол. — 883,3 тис.; жін. — 846,1 тис.); 15—64 — 65,9 % (чол. — 3,5 млн; жін. — 3,4 млн); 65 і більше — 17,4 % (чол. — 746,6 тис.; жін. — 1,1 млн).

Міське населення: 97 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2002 р.): Брюссель (960), Антверпен (450), Гент (225), Шарлеруа (205), Льєж (190), Брюгге (116).

Етнонаціональний склад, %: фламандці (німецька мовна група) — 58, валлони (романська мовна група) — 31, німці та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 74, протестанти — 25 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія.

Форма устрою: федерація.

Глава держави: король Альберт II Саксен-Кобург-Готський (з 9 серпня 1993 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Гі Верхофстадт (з 12 липня 1999 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (10), місто (1).

Політичні партії (після виборів 16 лютого 1997 р. кількість осіб у парламенті): Фламандські ліберали і демократи (ФЛД) — 23; Християнська народна партія (ХНП) — 22; Соціалістична партія (франкофони) (СП (фр.)) — 19; Реформістська ліберальна партія — Демократичний фронт франкофонів (РЛП — ДФФ) — 18; Фламандський блок (ФБ) — 15 та ін. Загальна кількість депутатів — 150.

Законодавчу владу має Король, Палата депутатів і Сенат. Термін повноважень Палати депутатів і Сенату — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *Б.* — економічно високорозвинена держава. Галузева структура (% від ВВП, 2005): с/г, лісове г-во і рибальство (1); промисловість і будівництво (24); сфера обслуговування (75).

Структура промисловості: металообробна, машинобудівна, хімічна та нафтохімічна, електротехнічна, текстильна, харчова, скляна, обробка алмазів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 80,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 82,4 млрд; експорт — 6,8 млрд; імпорт — 14,6 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 10,7 тис.; використано для внутрішніх потреб — 641 тис.; експорт — 450 тис.; імпорт — 1 млн.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 17,1 млрд; експорт — 0; імпорт — 16,9 млрд.

Структура сільського господарства: зернові культури, овочі, фрукти, цукрові буряки.

Сільськогосподарські угіддя: 24 %.

Рекреація: архітектурна і малярська спадщина (Брюссель, Антверпен та ін.); морські курортні бази і зони відпочинку (Арденни). У 1996 р. країну відвідало 6 млн іноземних туристів. Прибуток становив 6 млрд дол. США.

Експорт (335,3 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби. Основна частина експорту — у Німеччину (19,4 %), Францію (17,3 %), Нідерланди (11,7 %), Велику Британію (8,2 %).

Імпорт (333,5 млрд дол. США у 2006 р.): нафта, прод. текстильного в-ва, сировина. Основні держави-імпортери: Нідерланди (17,8 %), Німеччина (17,2 %), Франція (11,4 %), Велика Британія (6,8 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 1,3; промисловість і будівництво — 24,5; сфера обслуговування — 74,2. **Безробіття:** 12,9 % (1996).

Армія (2000): 38 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 2500 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 78,8 року (чол. — 75,6; жін. — 82,1).

Смертність дітей до 1 року (2006): 4,6 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{103}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{298}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 7,5 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 99 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99 % (чол. — 99 %; жін. — 99 %). Витрати на освіту (1995): 5,4 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 1,4 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — БЕЛЬГІЯ. У Бельгії (м. Брюссель) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Бельгії. Дипломатичні відносини між Україною та Бельгією встановлені 10 березня 1992 р.

БЕНІН

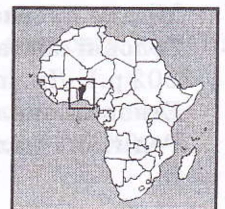

Держава, розташована в зх. прибережній частині Африки.

Офіційна назва держави — ***Республіка Бенін.***

Столиці: ***Порто-Ново*** (200 тис. осіб у 2002 р.) — законодавча; ***Котону*** (750 тис. осіб у 2002 р.) — адміністративна.

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Того (620 км) — на Зх.; Буркіна-Фасо (270 км) і Нігер (190 км) — на Пн.; Нігерія (773 км) — на Сх. На Пд. — Бенінська затока (берегова лінія — 120 км).

Площа: 114 760 км² (99 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 668, Сх.-Зх. — 325.

Найвища точка: 635 м.

Населення (2006): 7,9 млн осіб (92 місце).

Державне свято: 1 серпня (проголошення незалежності, 1960 р.).

Державна мова: французька.

Грошова одиниця: африканський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 522,9 афр. франка; у 2002 — 697 афр. франків).

ВВП (2006): 8,9 млрд дол. США (142 місце).

ВВП/особу (2006): 1,1 тис. дол. США (172 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 0,8; витрати — 1,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина території — плато (висота — до 500 м). На Пд.-Зх. — гори Атакора (висота — до 635 м). На Пд. — приморська низовина. Клімат — екваторіальний та субекваторіальний. Середньорічні температури, °С: від +24 до +30. Опади: 1000—2000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** поклади нафти, руди заліза, алмазів, золота.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З найдавніших часів на території *Б.* проживали племена гвінейської етнічної групи, які входили до складу королівства *Б.* У XV ст. португальці заснували на території *Б.* центр работоргівлі (звідси назва "Невільничий Берег"). З 1904 по 1960 рр. — колонія Франції. У серпні 1960 р. *Б.* проголосили незалежною державою і назвали її Дагомея. Теперішня назва — з 1975 р. З 1960 р. — член ООН. Після 1960 р. *Б.* перебував у стані внутрішньополітичної нестабільності. Декілька років у *Б.* діяв військовий режим. У 1991 р. вперше відбулися демократичні вибори.

Уряд Республіки Бенін офіційно визнав незалежність України 9 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 7,9 млн осіб у 2006 р. (1,6 млн осіб — 1950; 2,7 — 1970; 3,6 — 1980 р.).

Щільність: 57,4 особи/км² (105 місце).

Народжуваність: 38,9 ‰. **Смертність:** 12,2 ‰.

Природний приріст: 26,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 44,1 % (чол. — 1,7 млн; жін. — 1,7 млн); 15—64 — 53,5 % (чол. — 2,1 млн; жін. — 2,1 млн); 65 і більше — 2,4 % (чол. — 75,7 тис.; жін. — 110,2 тис.).

Міське населення: 39 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1996 р.): Котону (750 у 2002 р.), Порто-Ново (200 у 2002 р.), Джугу (134), Абомей (125), Параку (107).

Етнонаціональний склад: негри (фон, аджа, баріба, йоруба) — 99 %.

Релігійна належність, %: анімісти — 62, католики — 21, мусульмани — 15 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Ягі Боні (з 6 квітня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (6).

Політичні партії (після виборів 30 березня 1997 р. кількість осіб у парламенті): "Відродження Беніна" (ВБ) — 27; Партія демократичного оновлення (ПДО) — 11; Фронт за оновлення і розвиток Алафія — 10; інші — 35. Загальна кількість депутатів — 83.

ГОСПОДАРСТВО. *Б.* — відстала аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (32,8); промисловість будівництво (13,7); сфера обслуговування (53,5).

Структура промисловості: харчова, текстильна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 82 млн; використано для внутрішніх потреб — 576,3 млн; експорт — 0; імпорт — 500 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 14 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: кокосові горіхи (для олії), арахіс, бавовна, касава, тютюн, кукурудза, просо. Тваринництво. Птахівництво.

Сільськогосподарські угіддя: 12 %.

Рекреація: історико-культурна спадщина; нац. парки (Пендарі — найбільший у Зх. Африці). У 1996 р. країну відвідало 203 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 27 млн дол. США.

Експорт (563,1 млн дол. США у 2006 р.): нафта і нафтопереробна прод., кокосова олія, бавовна, арахіс, овочі. Основна частина експорту — у Китай (31,3 %), Індонезію (8,1 %), Індію (7,4 %), Нігер (6 %), Того (4,8 %).

Імпорт (927,3 млн дол. США у 2006 р.): текстильні вироби, продукти харчування, прод. машинобудівного к-су. Основні держави-імпортери: Франція (21,8 %), Гана (7,1 %), Кот-д'Івуар (7 %), Китай (6,7 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: даних нема.

Армія (2000): 4750 військовослужбовців. Витрати на армію: 37 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 53 роки (чол. — 51,9; жін. — 54,2).

Смертність дітей до 1 року (2006): 80 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{749}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{11\,306}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 4,3 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 50 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 33,6 % (чол. — 46,4 %; жін. — 22,6 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 10 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — БЕНІН. Відсутні. Найближче від України посольство Беніну — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Беніном встановлені 10 квітня 1992 р.

БІЛОРУСЬ

Держава, розташована в Центрально-Східній Європі.

Офіційна назва — ***Республіка Білорусь.***

Столиця — ***Мінськ*** (1,7 млн осіб у 2002 р.) (білоруською мовою — Менськ).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Польща (605 км) — на Зх.; Латвія (141 км) і Литва (502 км) — на Пн.; Росія (959 км) — на Сх.; Україна (975 км) — на Пд.

Площа: 207 595 км² (83 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 545, Сх.-Зх. — 620.

Найвища точка: 346 м.

Населення (2006): 10,3 млн осіб (76 місце).

Державне свято: 27 липня (проголошення незалежності, 1990 р.).

Державна мова: білоруська.

Грошова одиниця: рубль (у 2006 р. 1 дол. США = 2145 рублів; у 2002 — 1791 рубль).

ВВП (2006): 80,7 млрд дол. США (63 місце).

ВВП/особу (2006): 7,8 тис. дол. США (80 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 6,6; витрати — 7,2.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Поверхня *Б.* — рівнинна. У центр. частині — Білоруське пасмо (висота — до 346 м). На Пд. — Білоруське Полісся. Найбільші річки: Дніпро, Прип'ять, Зах. Двіна та ін. Клімат — помірно континентальний. Середньомісячні температури, °С: січня — від –4 на Пд.-Зх. до –8 на Пн.-Сх.; липня — від +17 на Пн. до +19 на Пд. Опади: 500—700 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** торф, калійні та кам'яні солі, буре вугілля, фосфорити.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У другій пол. І тис. н. е. на території *Б.* сформувалися три слов'янські племінні об'єднання: дреговичів, радимичів і кривичів. З IX ст. *Б.* входила до складу Київської Русі (Полоцьке, Туровське та інші князівства). З XIV по XVI ст. — у складі Литви і Польщі. У XVI ст. в основному завершився процес формування білоруського народу. З кін. XVIII ст. *Б.* увійшла до складу Російської імперії. У листопаді 1917 р. — проголошена Радянська влада. У лютому-листопаді 1918 р. більшу частину території окупували німецькі війська. 1 січня 1919 р. — утворення БРСР. Згідно з Ризьким договором (1921), зх. частина *Б.* увійшла до складу Польщі.

З 1922 р. — у складі СРСР. У 1939 р. зх. частину *Б.* приєднано до решти території республіки. У 1991 р., після розпаду СРСР, у *Б.* проголошено незалежність. З 1945 р. — член ООН. *Б.* — член СНД. Мінськ призначений адміністративним центром СНД.

НАСЕЛЕННЯ: 10,3 млн осіб у 2006 р. (5 млн осіб — 1926; 5,6 — 1939; 9,8 — 1983 р.).

Щільність: 48,1 особи/км² (118 місце).

Народжуваність: 11,2 ‰. **Смертність:** 14 ‰.

Природний приріст: –2,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 15,7 % (чол. — 826 тис.; жін. — 792 тис.); 15—64 — 69,7 % (чол. — 3,5 млн; жін. — 3,7 млн); 65 і більше 14,6 % (чол. — 499 тис.; жін. — 1 млн).

Міське населення: 72 % (2002).

Головні міста (тис. осіб у 2002 р.): Мінськ (1725), Гомель (504), Магільов (371), Вітебськ (358), Гродна (309), Брест (300).

Етнонаціональний склад, %: білоруси — 77,9, росіяни — 13,2, поляки — 4,1, українці — 2,9 та ін.

Релігійна належність, %: православні — 80, католики — 17,7 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Олександр Лукашенко (з 10 липня 1994 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Сергій Сидорський (з 10 липня 2003 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): область (6), столичний округ.

Законодавчу владу має парламент (Національні Збори), який складається з двох палат: Палати представників (110 депутатів) і Ради Республіки (62 депутати). Термін повноважень депутатів — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *Б.* перебуває на складному шляху до ринкової економіки. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (9,3); промисловість і будівництво (31,6); сфера обслуговування (59,1).

Структура промисловості: важкі автомашини і трактори, устаткування, морозильники, харчова, хімічна, текстильна, будівельних матеріалів тощо.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 29,3 млрд; використано для внутрішніх потреб — 31,1 млрд; експорт — 4,7 млрд; імпорт — 8,5 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 34,3 тис; використано для внутрішніх потреб — 165 тис.; експорт — 14,5 тис.; імпорт — 360 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 180 млн; використано для внутрішніх потреб — 20,5 млрд (2005); експорт — 0; імпорт — 16,2 млрд.

Структура сільського господарства: зернові культури, льон, картопля, цукрові буряки; вел. рог. худ., свині.

Сільськогосподарські угіддя: 55 %.

Рекреація: туристичний центр — столиця Мінськ; архітектурні та історичні пам'ятки (Брестська фортеця тощо); лісоозерні ландшафти. У списку ЮНЕСКО: Біловезька Пуща (спільно з Польщею).

Експорт (19,6 млрд дол. США у 2006 р.): прод. машинобудівного к-су, транспортні засоби, хімічні вироби, продукти харчування, текстильні та інші вироби. Основна частина експорту — у Росію (35,8 %), Нідерланди (15,1 %), Велику Британію (7 %), Україну (5,7 %), Польщу (5,3 %), Німеччину (4,4 %) та ін.

Імпорт (21,1 млрд дол. США у 2006 р.): паливо, споживчі товари. Основні держави-імпортери: Росія (60,6 %), Німеччина (6,7 %), Україна (5,4 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 14; промисловість і будівництво — 34,7; сфера обслуговування — 51,3.

Армія (2000): 83 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 75 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 69,1 року (чол. — 63,5; жін. — 75).

Смертність дітей до 1 року (2006): 13 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{76}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{248}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,2 % ВВП.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99,6 % (чол. — 99,8 %; жін. — 99,5 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 50 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — БІЛОРУСЬ. У Білорусі (м. Мінськ) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Білорусі. Дипломатичні відносини між Україною та Білоруссю встановлені 17 грудня 1991 р.

БІРМА — див. М'ЯНМА.

БОЛГАРІЯ

Держава, розташована в Південно-Східній Європі, на Сх. Балканського п-ва.

Офіційна назва — ***Республіка Болгарія.***

Столиця — ***Софія*** (1,1 млн осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Балканська, чорноморська і дунайська держава.

Сусіди: Румунія (631,3 км) — на Пн.; Сербія (341 км) та Македонія (165 км) — на Зх.; Греція (493 км) і Туреччина (259 км) — на Пд. На Сх. — Чорне море (берегова лінія — 378 км).

Площа: 110 974 км² (101 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 274, Сх.-Зх. — 492.

Найвища точка: 2925 м (г. Мусала).
Населення (2006): 7,4 млн осіб (94 місце).
Державне свято: 3 березня (святкування визволення від Османської імперії, 1878 р.); 22 вересня (День незалежності, 1908 р.).
Державна мова: болгарська.
Грошова одиниця: лева (у 2006 р. 1 дол. США = 1,56 лева; у 2002 — 2,08 лева).
ВВП (2006): 77,1 млрд дол. США (65 місце).
ВВП/особу (2006): 10,4 тис. дол. США (65 місце).
Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 13,3; витрати — 12,2.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Рельєф *Б.* — переважно гірський і горбистий (прибл. 70 % території країни). Із Зх. на Сх. простягаються гори Стара Планіна (Балканські) (висота — до 2376 м, г. Ботев). Найвищі гірські масиви на Пд.-Зх. — Рила (висота — до 2925 м, г. Мусала), Пирин, Родопи. Найбільші міжгірні улоговини — Казальницька і Карловська. Уздовж р. Мариця — Верхньофракійська низовина. Річки — невеликі (Мариця, Струма, Места та ін.). Понад 30 % площі вкрито лісами. Для охорони природи створено ряд заповідників (Витоша, Золоті Піски та ін). Клімат — помірно континентальний; на Пд.-Зх. — близький до середземноморського. Середньомісячні температури, °С: на рівнинах: січня — від −2 до +2; липня — від +23 до +25; в горах: січня −10, липня +5. Опади, мм/рік: 400—600 — на низовині; 1300 — в горах. **Мінеральні ресурси:** свинцеві, мідні, цинкові, залізні та марганцеві руди, боксити, нафта, природний газ, кам'яне і буре вугілля, лігніт, кварцовий пісок, мармур.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перші жителі на території *Б.* з'явилися 500 тис. років тому. В V ст. до н. е. територію *Б.* заселяли фракійці. Різні народи (греки, скіфи, перси, македонці) намагалися завоювати державу фракійців. З I ст. н. е. (400 років) — у складі Римської імперії. З кінця IV ст. (в епоху Великого переселення народів) на території *Б.* з'явились жителі сусідніх племен, що вплинуло на етнічний склад населення. У VI ст. на ці землі прийшли слов'янські племена, які асимілювались із місцевими жителями. У VII ст. на території *Б.* з'являються тюркомовні племена болгарів, які вступили в союз зі слов'янами. У 681 р. було створено Перше Болгарське царство, що досягло найвищої могутності у IX—X ст., практично володіло всім Балканським п-вом. У серед. X ст. у болгаро-слов'янській державі настав період важкої кризи і на поч. XI ст. вона втратила незалежність — підкорилась Візантії. Повстання (1185) болгаро-слов'янського народу призвело до створення Другого Болгарського царства. З 1396 по 1876 рр. *Б.* перебувала під владою Османської імперії. Після поразки Туреччини у війні з росіянами (1877—1878) у *Б.* створюється Третє Болгарське царство (1908). Після Другої світової війни — проголошення республіки. З 1946 по 1989 рр. — комуністичний режим. З 1990 р. у *Б.* відбувається процес демократизації. З 1955 р. — член ООН. З 29 березня 2004 р. — член НАТО.

Уряд Республіки Болгарія офіційно визнав незалежність України 5 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 7,4 млн осіб у 2006 р. (3,7 млн осіб — 1900; 7 — 1946; 8,5 — 1970 р.).

Щільність: 71,7 особи/км² (91 місце).

Народжуваність: 9,7 ‰. **Смертність:** 14,3 ‰.

Природний приріст: –4,6 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 13,9 % (чол. — 527,9 тис.; жін. — 502,3 тис.); 15—64 — 68,7 % (чол. — 2,5 млн; жін. — 2,6 млн); 65 і більше — 17,3 % (чол. — 527 тис.; жін. — 752,4 тис.).

Міське населення: 69 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1998 р.): Софія (1114 у 2000 р.), Пловдів (340), Варна (300), Бургас (194), Русе (166).

Етнонаціональний склад, %: болгари — 85,7, турки — 9,4, цигани — 3,7, македонці, румуни та ін.

Релігійна належність, %: православні — 83,5, мусульмани — 8,5, католики — 1,5 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Георгій Първанов (з 22 січня 2002 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Сергій Станішев (з серпня 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): область (9).

Політичні партії (після виборів 19 квітня 1997 р. кількість осіб у парламенті): Об'єднання демократичних сил (ОДС) — 137; Болгарська соціалістична партія (БСП) — 58; Об'єднання за національне спасіння (ОНС) — 19; Партія "Європейські ліві" (ПЄЛ) — 14; Болгарський бізнес-блок (БББ) — 12 та ін. Загальна кількість депутатів — 240.

Законодавчу владу має парламент (Національні Збори). Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *Б.* — держава з перехідною економікою. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (13,6); промисловість і будівництво (32,1); сфера обслуговування (54,3).

Структура промисловості: машинобудівна, електротехнічна, нафтопереробна, хімічна, текстильна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2006):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 45,7 млрд; використано для внутрішніх потреб — 37,4 млрд; експорт — 7,8 млрд; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 3 тис. (2005); використано для внутрішніх потреб — 131,4 тис. (2005); експорт — 51 тис. (2005); імпорт — 128,4 тис. (2005).

Природний газ, м³: вироблено — 407 тис.; використано для внутрішніх потреб — 3,5 млрд; експорт — 0; імпорт — 3,1 млрд.

Структура сільського господарства: зернові культури (пшениця, кукурудза), цукрові буряки, соняшник, тютюн, виноград, фрукти, бавовна, картопля, овочі; вівці й кози (4 млн), свині (2,6 млн), вел. рог. худ. (0,6 млн). *Б.* відома як країна, в якій вирощують багато троянд.

Сільськогосподарські угіддя: 34 %.

Рекреація. Головні об'єкти: курортні зони (Золоті Піски, Албена, Сонячний Берег) на узбережжі Чорного моря; Боярська церква; монастир Рила; печерні церкви Іваново; історичне м. Несебар; фракійські гробниці (Казанлик, Свештар) та ін. У списку ЮНЕСКО — 9 об'єктів. У 1996 р. країну відвідало 7 млн іноземних туристів. Прибуток становив 403 млн дол. США.

Експорт (15,5 млрд дол. США у 2006 р.): прод. с/г в-ва, мінеральні ресурси тощо. Основна частина експорту — в Італію (12 %), Туреччину (10,5 %), Німеччину (8,8 %), Грецію (9,5 %), Бельгію (5,9 %).

Імпорт (23,8 млрд дол. США у 2006 р.): паливо, прод. машинобудівного к-су. Основні держави-імпортери: Росія (15,6 %), Німеччина (13,6 %), Італія (9 %), Туреччина (6,1 %), Греція (5 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 8,5; промисловість і будівництво — 33,6; сфера обслуговування — 57,9. **Безробіття** (1996): 18,9 %.

Армія (2000): 80 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 350 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 72,3 року (чол. — 68,7; жін. — 76,1).

Смертність дітей до 1 року (2006): 20 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{97}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{312}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 5,4 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 100 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 98,6 % (чол. — 99,1 %; жін. — 98,2 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 2087. Витрати на освіту (1995): 6,4 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 235 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — БОЛГАРІЯ. У Болгарії (м. Софія) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Болгарії. Дипломатичні відносини між Україною та Болгарією встановлені 13 грудня 1991 р.

БОЛІВІЯ

Держава, розташована в зх. частині Південної (Латинської) Америки.

Офіційна назва — ***Республіка Болівія.***

Столиці: ***Ла-Пас*** (1 млн осіб у 2000 р.) і ***Сукре*** (192 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Перу (900 км) і Чилі (861 км) — на Зх.; Аргентина (832 км) і Парагвай (750 км) — на Пд.; Бразилія (3126 км) — на Сх. і Пн.

Площа: 1 098 581 км^2 (27 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1448, Сх.-Зх. — 1287.

Найвища точка: 6780 м (г. Сахама).

Населення (2006): 9 млн осіб (85 місце).

Державне свято: 6 серпня (проголошення незалежності, 1825 р.).

Державні мови: іспанська, мови кечуа й аймара (всі офіційні).

Грошова одиниця: болівінос (у 2006 р. 1 дол. США = 8,02 бол.; у 2002 — 7,17 бол.).

ВВП (2006): 27,2 млрд дол. США (110 місце).

ВВП/особу (2006): 3 тис. дол. США (125 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 4,1; витрати — 3,6.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Рельєф *Б.* — різноманітний. На Зх. — Анди (висота — до 6780 м, г. Сахама) та високогірне плато Пуна. На Пн. — Амазонська низовина. На рівнинах — савана, тропічне рідколісся, гілея; в горах — напівпустельна степова і тропічна лісова рослинність. Головні річки — Бені, Маморе, Пількомайо. Озера — Тітікака (найбільш високогірне з великих озер світу), Поопо. Понад 40 % площі вкрито лісами. Клімат — тропічний та субекваторіальний. Середньомісячні температури, °С: січня +26, липня +20. Опади: 800—1600 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** руди кольорових металів, нафта, природний газ, залізні руди.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Територія *Б.* — місце виникнення Тіауанаку — найважливішої держави доінкської Америки, прадавньої культури в районі Анд. Держава процвітала до X ст. н. е. На поч. XV ст. її “замінила” держава індіанців аймара, а пізніше цей район захопили інки. У 1530 р. територію *Б.* завоювали іспанці. У XVII—XVIII ст. — центр світового видобутку срібла. З 1776 р. країна називалась віце-королівством Ла-Плата. Іспанські поселенці отримали незалежність від метрополії у 1825 р. З серед. XIX ст. іноземні держави почали вкладати в економіку *Б.* свій капітал. З 1964 до поч. 80-х років — внутрішньополітична нестабільність. У наш час у *Б.* відбувається процес демократизації. З 1945 р. — член ООН.

Уряд Республіки Болівія офіційно визнав незалежність України 8 лютого 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 9 млн осіб у 2006 р. (2,7 млн осіб — 1950; 4,9 — 1970 р.).

Щільність: 7,8 особи/км^2 (178 місце).

Народжуваність: 23,3 ‰. **Смертність:** 7,5 ‰.

Природний приріст: 15,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 35 % (чол. — 1,6 млн; жін. — 1,5 млн); 15—64 — 60,4 % (чол. — 2,7 млн; жін. — 2,8 млн); 65 і більше — 4,6 % (чол. — 182,4 тис.; жін. — 227,7 тис.).

Міське населення: 61 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Ла-Пас (1000) (серед столиць світу Ла-Пас розташована найвище над рівнем моря — 3250—4100 м), Сукре (192), Санта-Крус-де-ла-Сьєрра (1016), Кочабамба (607,1), Єль-Альто (568,9), Оруро (232,2).

Етнорасовий склад, %: американські індіанці (кечуа — 30, аймара — 20), метиси — 30, європеоїди — 15 та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики (державна релігія) — 88,5, протестанти — 9 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Джуан Ево Моралес Айма (з 22 січня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): департамент (9).

Політичні партії (після виборів 1 червня 1997 кількість осіб у парламенті): Національна демократична дія (НДД) — 33; Національно-революційний рух (НРР) — 26; Лівий революційний рух (ЛРР) — 25; Громадянський союз "Солідарність" (ГСС) — 21; інші — 25. Загальна кількість депутатів — 130.

ГОСПОДАРСТВО. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г і лісове г-во (12,8); промисловість і будівництво (36); сфера обслуговування (51,2).

Структура промисловості: гірничо- та газовидобувна, металургійна, текстильна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 4,5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 4,2 млрд; експорт — 0; імпорт — 9 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 42 тис.; використано для внутрішніх потреб — 47 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 10,1 млрд; використано для внутрішніх потреб — 2,1 млрд; експорт — 7,9 млрд; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: картопля, пшениця, банани, просо, кукурудза, цукрова тростина, кава, какао, кока.

Сільськогосподарські угіддя: 3 %.

Рекреація: історико-культурна спадщина (інкської та іспанської епох); срібні копальні (м. Потосі); історичний центр м. Сукре тощо. У списку ЮНЕСКО — 3 об'єкти. У 1996 р. країну відвідало 217 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 146 млн дол. США.

Експорт (3,7 млрд дол. США у 2006 р.): олово, срібло, золото, вольфрам, нафта, природний газ. Основна частина експорту — у Бразилію (44,2 %), США (12,5 %), Аргентину (10,9 %), Колумбію (7,8 %), Перу (4,8 %).

Імпорт (2,9 млрд дол. США у 2006 р.): прод. машинобудівного к-су, сировина, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Бразилія (21,9 %), Аргентина (16,7 %), США (13,8 %), Чилі (6,9 %), Перу (6,5 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: даних нема.

Армія (2000): 32,5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 130 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 65,8 року (чол. 63,2; жін. — 68,6).

Смертність дітей до 1 року (2006): 52 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{1183}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{2124}$ особи. **Витрати на охорону здоров'я (1990):** 4 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 46 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 87,2 % (чол. — 93,1 %; жін. — 81,6 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів. **Витрати на освіту (1995):** 3 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 78 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — БОЛІВІЯ. Відсутні. Найближче від України посольство Болівії — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Болівією встановлені 8 лютого 1992 р.

БОСНІЯ-ГЕРЦЕГОВИНА

Держава, розташована у Південно-Східній Європі, на зх. Балканського п-ва.

Офіційна назва — ***Республіка Боснія та Герцеговина.***

Столиця — ***Сараєво*** (360 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Чорногорія (225 км), Сербія (374 км) — на Сх. та Пд.; Хорватія (932 км) — на Зх. та Пн.

Площа: 51 129 км² (Боснія — 42 010 км, Герцеговина — 9119 км) (124 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 315, Сх.-Зх. — 315.

Найвища точка: 2388 м (г. Маглик).

Населення (2006): 4,5 млн осіб (115 місце).

Державне свято: 9 січня.

Державна мова: боснійська. У деяких джерелах — боснійська, хорватська і сербська.

Грошова одиниця: марка (у 2006 р. 1 дол. США = 1,56 марки; у 2002 — 2,08 марки).

ВВП (2006): 24,8 млрд дол. США (106 місце).

ВВП/особу (2006): 5,5 тис. дол. США (96 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 5,6; витрати — 5,7.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина (прибл. 90 %) країни — гориста (Боснійські Рудні гори, Динарське нагір'я); висота — до 2388 м (г. Маглик). Головні річки — Дрина, Босна та ін. Клімат — перехідний від помірно континентального до середземного. Середньомісячні температури, °С: січня −2, липня +27. Опади: 1000—2000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** боксити, марганцеві, залізні руди, кам'яне та буре вугілля, лігніти, кам'яна сіль.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Найдавніші жителі на території *Б.-Г.* — іллірійці. Вони з'явились у IV ст. до н. е. З кін. III ст. до н. е. на сучас-

ну територію *Б.-Г.* прибули даорси, яподи та ін., які з I ст. н. е. перебували під владою Римської імперії і включені до Далмацької провінції. У VI ст. на територію *Б.-Г.* поселились слов'янські племена. З 1463 по 1876 рр. — у складі Османської імперії. З 1878 по 1918 рр. — у складі Австро-Угорщини. З 1918 р. *Б.-Г.* увійшла до складу Королівства сербів, хорватів і словенців (з 1929 р. — Королівство Югославія). З 1945 по 1992 рр. — у складі Югославії (з 1963 р. — Соціалістична Федеративна Республіка Югославія). До складу Югославії входили Боснія-Герцеговина, Словенія, Хорватія, Македонія, Сербія, Чорногорія. З квітня 1992 р. *Б.-Г.* — незалежна. З 1992 по 1995 рр. — внутрішні збройні міжетнічні конфлікти. З 1992 р. — член ООН.

Уряд Республіки Боснія-Герцеговина офіційно визнав незалежність України 24 квітня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 4,5 млн осіб у 2006 р. (крім прибл. 2 млн осіб за кордоном) (4,1 млн осіб — 1981; 4,4 — 1991 р.).

Щільність: 76,7 особи/км² (89 місце).

Народжуваність: 8,8 ‰. **Смертність:** 8,3 ‰.

Природний приріст: 0,5 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 15,5 % (чол. — 359,7 тис.; жін. — 337 тис.); 15—64 — 70,1 % (чол. — 1,6 млн; жін. — 1,6 млн); 65 і більше — 14,4 % (чол. — 265,6 тис.; жін. — 381 тис.).

Міське населення: 43 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Сараєво (360), Баня-Лука (160), Зеніца (96), Тузла (83,8).

Етнонаціональний склад (2000), %: босняки — 43,7, серби — 31,4, хорвати — 17,3, югослави — 5,5 та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани — 40, православні — 28,4, католики — 13,5.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка. Згідно з Мирною Угодою, підписаною в Парижі (14 грудня 1995 р.), у державі законодавчу і виконавчу владу розділено на Хорвато-Мусульманську і Сербську Республіки.

Форма устрою: федерація.

Глава держави: президент Зеліко Комсік (з 6 липня 2007 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Ніколас Спірік (з 11 січня 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (100).

Політичні партії (після виборів 11 листопада 2000 р. кількість осіб у парламенті): Соціал-демократична партія БіГ (СДП БіГ) — 9; Партія демократичних дій (ПДД) — 8; Сербська демократична партія БіГ — 6; Партія "За Боснію і Герцеговину" (ПБіГ) — 5; Хорватська демократична співдружність (ХДС БіГ) — 5 та ін. Загальна кількість депутатів — 42.

ГОСПОДАРСТВО. *Б.-Г.* — держава з перехідною економікою. Галузева структура (% від ВВП, 2005): с/г, лісове г-во і рибальство (14,2); промисловість і будівництво (30,8); сфера обслуговування (55).

Структура промисловості: видобувна, чорна та кольорова металургія, машинобудівна, електротехнічна, хімічна, текстильна, харчова та ін.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 13 млрд; використано для внутрішніх потреб — 11 млрд; експорт — 3,1 млрд; імпорт — 2 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 23 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 300 млн; експорт — 0; імпорт — 300 млн.

Структура сільського господарства: вирощування кукурудзи, пшениці, вівса, ячменю, соняшника, фруктів, винограду; вівчарство.

Рекреація: історико-культурні об'єкти (столиця Сараєво, Баня-Лука — ісламські пам'ятки та ін.); пам'ятки часів Римської імперії; турецька фортеця (Травник).

Експорт (3,5 млрд дол. США у 2006 р.): хімічні й текстильні вироби, меблі. Основна частина експорту — у Хорватію (18,4 %), Італію (17,1 %), Словенію (14,7 %), Німеччину (12,8 %).

Імпорт (8,3 млрд дол. США у 2006 р.): паливо, продукти харчування та ін. Основні держави-імпортери: Хорватія (24,7 %), Німеччина (13,6 %), Словенія (13 %), Італія (11 %), Австрія (6,9 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: даних нема.

Армія (2000): 70 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 163 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 78 років (чол. — 74,4; жін. — 81,9).

Смертність дітей до 1 року (1996): 19 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{219}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{624}$ особи. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 94,6 % (чол. — 98,4 %; жін. — 91,1 %).

Користувачі Інтернетом (2001): даних нема.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА БОСНІЯ і ГЕРЦЕГОВИНА. Відсутні. Найближче від України посольство Боснії і Герцеговини — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Боснією і Герцеговиною встановлені у грудні 1995 р.

БОТСВАНА

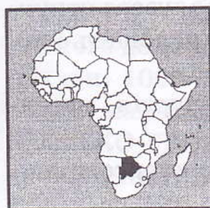

Держава, розташована в Південній Африці.

Офіційна назва — ***Республіка Ботсвана.***

Столиця — ***Габороне*** (185 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Намібія (1360 км) — на Зх.; ПАР (1840 км) — на Пд.; Зімбабве (813 км) — на Пн.-Сх.

Площа: 581 730 км² (46 місце серед держав світу).
Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1006, Сх.-Зх. — 950.
Найвища точка: 1488 м (г. Отсе).
Населення (2006): 1,6 млн осіб (144 місце).
Державне свято: 30 вересня (проголошення незалежності, 1966 р.).
Державні мови: англійська, сетванська (національна).
Грошова одиниця: пула (у 2006 р. 1 дол. США = 5,11 пули; у 2002 — 6,33 пули).
ВВП (2006): 18,7 млрд дол. США (115 місце).
ВВП/особу (2006): 11,4 тис. дол. США (61 місце).
Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 4,3; витрати — 4.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *Б.* розташована у межах безстічної улоговини Калахарі, оточеної плато. Поверхня — рівнинна (переважні висоти — 800—1000 м). На Зх. — суха савана й пустеля Калахарі. Більша частина населення проживає у сх. частині країни. *Б.* не має виходу до моря. Клімат — субтропічний, континентальний. Середньомісячні температури, °С: січня — від +21 до +27; липня +16. Опади, мм/рік: 500—600; у центр. районах — прибл. 250.
Мінеральні ресурси: алмази (3 місце у світі — 21,3 млн каратів у 2000 р.), руди кольорових металів, кам'яне вугілля, марганцеві руди та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Найдавнішими жителями у Пд. Африці (у т. ч. на території *Б.*) були племена сан. Прибл. у XI ст. н. е. з Пн. прийшли племена тсвана, які витіснили сан у пустелю Калахарі. Племена сан дотепер проживають на цих землях. З 1885 по 1966 рр. *Б.* стає британським протекторатом (*Б.* називалась Бечуана). З 1966 р. — незалежна. *Б.* — член ООН (з 1966 р.), ОАЄ, Співдружності Націй.

Уряд Республіки Ботсвана офіційно визнав незалежність України 11 лютого 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 1,6 млн осіб у 2006 р. (420 тис. осіб — 1950; 650 — 1970; 919 — 1989 р.).
Щільність: 2,7 особи/км² (187 місце).
Народжуваність: 29,5 ‰. **Смертність:** 23,1 ‰.
Природний приріст: 6,4 ‰ (2006).
Вікова структура, років (2006): 0—14 — 38,3 % (чол. — 319,5 тис.; жін. — 309,1 тис.); 15—64 — 57,9 % (чол. — 460,7 тис.; жін. — 488,6 тис.); 65 і більше — 3,8 % (чол. — 23,4 тис.; жін. — 38,6 тис.).
Міське населення: 29 % (2000).
Головні міста (тис. осіб у 1997 р.): Габороне (185 у 2002 р.), Франсістаун (88,2), Селебі-Пікве (45,6), Молепололе (36,9), Каньє (31,3).
Етнонаціональний та расовий склад, %: негри банту — 95, бушмени — 2,4, європеоїди — 1,3 та ін.
Релігійна належність, %: анімісти — 55, "місцева віра" — 27,5, протестанти — 13,5, католики — 4, мусульмани та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.
Форма устрою: унітарна держава.
Голова держави й уряду: президент Фестус Мога (з 1 квітня 1998 р.).

3 8-88

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (11).

Політичні партії (після виборів 16 жовтня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Демократична партія Ботсвани — 33; Національний фронт Ботсвани — 6; Партія конгресу — 1. Загальна кількість депутатів — 40.

ГОСПОДАРСТВО. Галузева структура (% від ВВП, 2005): с/г і лісове г-во (2,4); промисловість і будівництво (46,9); сфера обслуговування (50,7).

Структура промисловості: видобувна (зокрема алмазів), харчова, текстильна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 823 млн; використано для внутрішніх потреб — 2,5 млрд; експорт — 0; імпорт — 1,7 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 11,5 тис.; експорт — даних нема; імпорт — 16 тис.

Природний газ, $м^3$: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: кукурудза, сорго, просо, бавовна, квасоля; вел. рог. худ. — 3 млн голів, кози — 2 млн голів.

Сільськогосподарські угіддя: 2 %.

Рекреація: фауна африканської савани; нац. парки (Гемсбок, Гобе). У 1996 р. прибуток становив 1,5 млрд дол. США.

Експорт (4,8 млрд дол. США у 2006 р.): алмази, кольорові метали. Основна частина експорту — у держави Західної Європи (87 %), держави Південної Африки (7 %).

Імпорт (3 млрд дол. США у 2006 р.): продукти харчування, прод. машинобудівного к-су. Основні держави-імпортери: ПАР (74 %), держави Європи (17 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: даних нема.

Армія (2000): 9000 військовослужбовців. Витрати на армію: 234 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 33,7 року (чол. — 33,9; жін. — 33,6).

Смертність дітей до 1 року (2006): 54 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{395}$ жителів.

Кількість лікарів (1999): $^1/_{5417}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 79,8 % (чол. — 76,9 %; жін. — 82,4 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 12 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — БОТСВАНА. Відсутні. Найближче від України посольство Ботсвани — в Лондоні (Велика Британія).

БРАЗИЛІЯ

Держава, розташована в сх. частині Південної (Латинської) Америки.

Офіційна назва — ***Федеративна Республіка Бразилія.***

Столиця — ***Бразилія*** (1,8 млн осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Гвіана (655 км), Сурінам (593 км), Гайана (1119 км) і Венесуела (1495 км) — на Пн.; Колумбія (1643 км), Перу (2822 км), Болівія (3126 км), Парагвай (1290 км), Аргентина (1224 км) — на Зх.; Уругвай (985 км) — на Пд. На Сх. — Атлантичний океан (берегова лінія — 7408 км).

Площа: 8 547 404 км² (5 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 4319, Сх.-Зх. — 4328.

Найвища точка: 3014 м (пік Небліна).

Населення (2006): 188,1 млн осіб (5 місце).

Державне свято: 7 вересня (проголошення незалежності, 1822 р.).

Державна мова: португальська.

Грошова одиниця: реал (у 2006 р. 1 дол. США = 2,18 реала; у 2002 — 2,92 реала).

ВВП (2006): 1616 млрд дол. США (10 місце).

ВВП/особу (2006): 8,6 тис. дол. США (72 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 244; витрати — 220.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *Б.* — найбільша за площею країна у Пд. Америці та п'ята у світі. У центр. та пд. частині *Б.* — Бразильське плоскогір'я (висота 600—900 м). На Пн. — Амазонська низовина та Гвіанське плоскогір'я (з найвищою точкою *Б.* — 3014 м, г. Небліна). Басейн Амазонки охоплює ¹/₃ території *Б.* На більшій частині басейну Амазонки — болота, джунглі, заплави. Головні ріки *Б.* — Амазонка (одна з найбільших у світі) з притоками (Риу-Негру, Мадейра та ін.), Парана, Токантіс, Сан-Франсиску та ін. Понад 65 % площі *Б.* вкрито лісами. Клімат — змінюється від вологого екваторіального (на Пн.-Зх.) до субтропічного (на Пд.-Сх.). Середньорічні температури, °С: від +16 до +29; у горах: +12, +14. Опади, мм/рік: 1300—2000; на Зх. Амазонської низовини та узбережжі — до 3000; на Пн.-Сх. Бразильського плоскогір'я — 500. **Мінеральні ресурси** (видобуток, млн т у 1998 р.): нафта (36), залізні руди (170), боксити (9), марганцеві руди (3), руди золота (0,1), фосфоритів, калійних солей; алмазів (1,3 млн каратів) та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З найдавніших часів на території *Б.* проживали індіанські племена, а саме: араваки й кариби — на Пн., тупигуарани — на сх. узбережжі та в долині Амазонки, ге — на Сх. і Пд. країни, пано — на Зх. На поч. XVI ст. *Б.* завоювали португальці, які знищили значну

кількість корінного населення. Для праці на плантаціях португальці використовували африканських рабів. З XVI ст. по 1821 р. — колонія Португалії. У 1808 р., коли Наполеон захопив Португалію, її король Жоао VI переїхав у *Б.*, де заснував Португальську імперію. Після повернення (1821) короля Жоао VI у Португалію його син Педро оголосив *Б.* незалежною державою. З 1889 р. — федеративна республіка. З XIX ст. іноземні держави (зокрема, Велика Британія та США) почали вкладати в економіку *Б.* свій капітал. З 1930 по 1945 рр. населення *Б.* пережило військовий режим. З 1945 по 1964 рр. встановлено демократичний уряд, у цей період столиця (із Ріо-де-Жанейро) була перенесена в нове побудоване місто — Бразилію. З 1964 по 1985 рр. — військова влада. Демократична влада — з 1985 р. З 1945 р. — член ООН.

Уряд Федеративної Республіки Бразилія офіційно визнав незалежність України 26 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 188,1 млн осіб у 2006 р. (3,2 млн осіб — 1800; 17,4 — 1900; 58 — 1950; 93,2 — 1970 р.).

Щільність: 20,1 особи/км² (151 місце).

Народжуваність: 16,6 ‰. **Смертність:** 6,2 ‰.

Природний приріст: 10,4 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0–14 — 25,8 % (чол. — 24,7 млн; *жін.* — 23,7 млн); 15–64 — 68,1 % (чол. — 63,5 млн; *жін.* — 64,6 млн); 65 і більше — 6,1 % (чол. — 4,7 млн; *жін.* — 6,8 млн).

Міське населення: 79 % (2000).

Головні міста (млн осіб у 2000 р.): Бразилія (1,8), Сан-Паулу (9,8), Ріо-де-Жанейро (5,6), Сальвадор (2,2), Белу-Орізонті (2,1), Форталеза (2), Куритіба (1,5), Ресіфі (1,4), Белен (1,3) та ін.

Етнорасовий склад, %: європеоїди (португальці, італійці та ін.) — 54,7, мулати і метиси — 40,1, негри — 6 %, монголоїди — 0,5, американські індіанці 0,1 та ін. Проживає понад 350 тис. українців.

Релігійна належність, %: римо-католики — 72,3, протестанти — 22,5 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка, федеративна держава (згідно з Конституцією 5 жовтня 1988 р.).

Форма устрою: федерація.

Глава держави й уряду: президент Луїс Інасіо Лула да Сілва (з 1 січня 2003 р.).

Політико-адміністративна одиниця (кількість): штат (26), федеральний округ.

Політичні партії (після виборів 5 жовтня 1998 р. кількість осіб у парламенті): Партія ліберальний фронт (ПЛФ) — 106; Партія бразильської соціал-демократії (ПБСД) — 99; Партія бразильського демократичного руху (ПБДР) — 82; Прогресивна партія (ПП) — 60; Робітнича партія (РП) — 58 та ін. Загальна кількість депутатів — 513.

Законодавчу владу має двопалатний парламент: Палата депутатів — 432 особи; Федеральний Сенат — 81 особа. Термін повноважень Палати депутатів і Сенату — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *Б.* — найбільша і найрозвинутіша індустріальна держава у Південній Америці. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (8); промисловість і будівництво (38); сфера обслуговування (54).

Структура промисловості: гірничовидобувна, металургійна, машинобудівна, хімічна, деревопереробна, шкіряно-взуттєва, текстильна, харчова та ін.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 546 млрд; використано для внутрішніх потреб — 416 млрд; експорт — 7 млн (2004); імпорт — 39 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 1,6 млн (2006); використано для внутрішніх потреб — 2,1 млн (2006); експорт — 278,4 тис.; імпорт — 379,4 тис.

Природний газ, м^3: вироблено — 9,7 млрд; використано для внутрішніх потреб — 17,3 млрд; експорт — 0; імпорт — 8,1 млрд (2006).

Структура сільського господарства (виробництво, млн т у 2000 р.): кава (1,7) — 1 місце серед держав світу, какао (0,2) — 5 місце, соя (31) — 2 місце, кукурудза (39) — 3 місце, рис (11), маніок (19,8) — 2 місце, цукрова тростина (цукор (18)) — 2 місце, фрукти (37) — 3 місце, апельсини (23) — 1 місце, банани (6) — 2 місце, цитрусові (19), бавовна (0,5), тютюн (0,6) — 3 місце. Тваринництво, млн голів,: вел. рог. худ. (167) — 2 місце; свині (27) — 3 місце; вівці (18); кози (11); коні (6) — 2 місце. Птахівництво — 4 місце.

Сільськогосподарські угіддя: 17 %.

Рекреація: місцева екзотика (флора, фауна, пляжі тощо); історико-культурна спадщина (столиця Бразилія, м. Олінди, Ору-Прету, Конгоньяса та ін.); нац. парки (Ігуасу і Серра-да-Капівара). У 1995 р. країну відвідало 1,6 млн іноземних туристів з країн Південної Америки (62 %), Європи (23 %), Північної Америки (9 %) та ін. Прибуток становив 2,17 млрд дол. США.

Експорт (137,5 млрд дол. США у 2006 р.): прод. с/г в-ва (34,3 %), сировина і метали (11,5 %), текстильні вироби (51,1%). Основна частина експорту — у США (19,2 %), Аргентину (8,4 %), Китай (5,8 %), Нідерланди (4,5 %) та ін.

Імпорт (91,4 млрд дол. США у 2006 р.): паливо (22,5 %), прод. с/г в-ва (19,2 %), пром. вироби (28 %) та ін. Основні держави-імпортери: США (17,5 %), Аргентина (8,5 %), Німеччина (8,4 %), Китай (7,3 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., % : с/г — 20; промисловість і будівництво — 14; сфера обслуговування — 66.

Армія (2000): 285 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 9900 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 72 роки (чол. — 68; жін. — 76,1).

Смертність дітей до 1 року (2006): 28,6 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{270}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{848}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 4,2 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 96 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 86,4 % (чол. — 86,1 %; жін. — 86,6 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1075. **Витрати на освіту (1996):** 4,6 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 3,5 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — БРАЗИЛІЯ. У Бразилії діють посольство (м. Бразилія) і консульства (м. Куритіба і Ріо-де-Жанейро) України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Бразилії. Дипломатичні відносини між Україною та Бразилією встановлені 11 лютого 1992 р.

БРУНЕЙ

Держава, розташована в Південно-Східній Азії, у пн.-зх. частині о-ва Калімантан.

Офіційна назва — ***Держава Бруней-Даруссалам.***

Столиця — ***Бандар-Сері-Бегаван*** (70 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Малайзія (381 км) — на Сх. і Пд. На Пн. — Південнокитайське море (берегова лінія — 161 км).

Площа: 5765 км² (162 місце серед держав світу).

Населення (2006): 379 тис. осіб (166 місце).

Державне свято: 23 лютого (Національний день, 1984 р.).

Державні мови: малайська, англійська.

Грошова одиниця: брунейський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 1,59 брун. дол.; у 2002 — 1,79 брун. дол.).

ВВП (2006): 9,5 млрд дол. США (138 місце).

ВВП/особу (2006): 25,6 тис. дол. США (30 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 3,8; витрати — 4,8.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Поверхня — низовинна, місцями заболочена. Найвища точка — 913 м (г. Букії-Белалонг). Понад 70 % площі вкрито вічнозеленими тропічними лісами. Клімат — екваторіальний. Середньорічна температура: +27 °С. Опади: 2500—3500 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У XIII ст. був заснований султанат *Б.* З 1888 р. *Б.* стає британським протекторатом, а в 1959 р. — отримав автономію з питань внутрішнього самоврядування. З січня 1979 р. — незалежний. У 1992 р. сформована концепція "Малайської ісламської монархії", яка ухвалила, що держава розвивається за ісламськими законами, має монархічну

систему управління та малайську культуру. З 1984 р. — член ООН. *Б.* — член Співдружності Націй.

НАСЕЛЕННЯ: 379 тис. осіб у 2006 р. (150 тис. осіб — 1975; 193 — 1981 р.).

Щільність: 59,6 особи/км^2 (102 місце).

Народжуваність: 18,8 ‰. **Смертність:** 3,5 ‰.

Природний приріст: 15,3 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 28,1 % (чол. — 54,4 тис.; жін. — 52,1 тис.); 15—64 — 68,8 % (чол. — 138,1 тис.; жін. — 123 тис.); 65 і більше — 3,1 % (чол. — 5,6 тис.; жін. — 6,2 тис.).

Міське населення: 64 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1991 р.): Бандар-Сері-Бегаван (70 у 2002 р.), Куала-Белаїт (37), Серія (24).

Етнонаціональний склад, %: малайці — 67,1, китайці — 15,4, індійці та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани — 67,2, буддисти — 12,8, християни — 10 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Абсолютна монархія (згідно з Конституцією 29 вересня 1959 р.).

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: султан Хаджі Хассанал Болкіах Муїзадін Ваддаулах (з 1 серпня 1968 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): дистрикт (4).

Парламент: розпущений 1962 р. з огляду на надзвичайний стан у державі.

ГОСПОДАРСТВО. За видобутком природного газу Бруней посідає одне з провідних місць у світі. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (0,9); промисловість і будівництво (71,6); сфера обслуговування (27,5).

Структура промисловості: видобувна (нафта, природний газ), нафтопереробна, електротехнічна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 2,9 млрд; використано для внутрішніх потреб — 2,7 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 219,3 тис.; використано для внутрішніх потреб — 14,9 тис.; експорт — 205,6 тис.; імпорт — 31,2 тис.

Природний газ, м^3: вироблено — 11,5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 2 млрд; експорт — 9,5 млрд; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: рис, банани, касава, овочі.

Сільськогосподарські угіддя: 2 %.

Рекреація: туристичний центр — столиця (Бандар-Сері-Бегаван); курортні зони на узбережжі моря (Мурара, Жерудонг). У 1996 р. країну відвідало 700 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 38 млн дол. США.

Експорт (6,2 млрд дол. США у 2006 р.): нафта, природний газ. Основна частина експорту — в Японію (36,8 %), Індонезію (19,3 %), Південну Корею (12,7 %), США (9,5 %), Австралію (9,3 %) та ін.

Імпорт (1,5 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, прод. с/г в-ва та ін. Основні держави-імпортери: Сінгапур (32,7 %), Малайзія (23,3 %), Японія (6,9 %), Велика Британія (5,3 %), Таїланд (4,5 %), Південна Корея (4 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 3; промисловість і будівництво — 61; сфера обслуговування — 36.

Армія (2000): 5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 281 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 75 років (чол. — 72,6; жін. — 77,6).

Смертність дітей до 1 року (2006): 12,3 ‰.

ОСВІТА. Письменних (2003): 93,9 % (чол. — 96,3 %; жін. — 91,4 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 25 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — БРУНЕЙ. Відсутні. Найближче від України посольство Брунею — в Берліні (Німеччина).

БУРКІНА-ФАСО

(стара назва — Верхня Вольта).

Держава, розташована в Західній Африці.

Офіційна назва — ***Республіка Буркіна-Фасо.***

Столиця — ***Уагадугу*** (690 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Малі — на Пн.-Зх.; Нігер — на Пн.-Сх.; Бенін, Того, Гана, Кот-д'Івуар — на Пд.

Площа: 274 400 км² (72 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 644, Сх.-Зх. — 845.

Найвища точка: 717 м.

Населення (2006): 13,9 млн осіб (61 місце).

Державне свято: 5 серпня (проголошення незалежності, 1960 р.) і 11 грудня (проголошення республіки, 1958 р.).

Державна мова: французька.

Грошова одиниця: африканський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 522,9 афр. франка; у 2002 — 697 афр. франків).

ВВП (2006): 17,9 млрд дол. США (116 місце).

ВВП/особу (2006): 1,3 тис. дол. США (166 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 1,2; витрати — 1,7.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Поверхня — хвилясте плато (висота — до 500 м). Найвища точка — 717 м. На Пн. — напівпустельна рослинність. Найбагатшою є рослинність у річкових долинах, в інших місцях — типова для

сухих саван. Клімат — субекваторіальний. Середньомісячні температури, °С: грудня +24, +26; квітня +30, +35. Опади: 500—1000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** боксити, марганцеві руди, родовища золота, алмазів та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Історія *Б.-Ф.* тісно пов'язана з історією держави королівства Мосі, яке виникло у XVI ст. Адміністративна система цієї держави була міцною, що давало їй незалежність від Суданських імперій. З 1896 по 1960 рр. *Б.-Ф.* була колонією Франції. З 1947 по 1984 рр. сучасна територія *Б.-Ф.* називалась Верхня Вольта. У 1958 р. отримала право на самоуправління. З 1960 р. — незалежна. Нова назва (Буркіна-Фасо) — після державного перевороту в 1984 р. З 1960 р. — член ООН.

Уряд Республіки Буркіна-Фасо офіційно визнав незалежність України 16 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 13,9 млн осіб у 2006 р. (3,1 млн осіб — 1950 р.; 5,4 — 1970; 6,9 — 1980 р.).

Щільність: 44,7 особи/км² (121 місце).

Народжуваність: 45,6‰. **Смертність:** 15,6‰.

Природний приріст: 30 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 46,8 % (чол. — 3,3 млн; жін. — 3,2 млн); 15—64 — 50,7 % (чол. — 3,5 млн; жін. — 3,5 млн); 65 і більше — 2,5 % (чол. — 140 тис.; жін. — 208,3 тис.).

Міське населення: 16 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1993 р.): Уагадугу (690 тис. осіб у 2002 р.), Бобо-Діуласо (269), Кудугу (106), Банфора (99).

Етнорасовий склад: негри (моси — 48 %, бобо — 17 %, фульби — 10 %, лобо — 5 % та ін.) прибл. 100 %.

Релігійна належність, % : мусульмани — 50, анімісти — 40, християни — 10.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Блез Компайре (з 15 жовтня 1987 р.; переобраний 15 листопада 1998 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Ернест Йонлі (з 7 грудня 2002 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (45).

Політичні партії (після виборів 11 травня 1997 р. кількість осіб у парламенті): Конгрес за демократію і прогрес (КДП) — 101; Партія за демократію і прогрес (ПДП) — 6; інші — 4. Загальна кількість депутатів — 111.

ГОСПОДАРСТВО. В економіці Буркіна-Фасо панує французький капітал. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (32,6); промисловість і будівництво (19,7); сфера обслуговування (47,7).

Структура промисловості: текстильна, харчова, виробництво взуття.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 400 млн; використано для внутрішніх потреб — 372 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 8,2 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: бавовна, просо, сорго, цукрова тростина, рис, арахіс, зернові культури. Тваринництво, млн голів: кози (7), вівці (6), вел. рог. худ. (4).

Сільськогосподарські угіддя: 10 %.

Рекреація: історичні пам'ятки (столиця Уагадугу, м. Бобо-Діуласо, Кудугу, Кая); фауна; флора. У 1996 р. країну відвідало 130 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 22 млн дол. США.

Експорт (543,5 млн дол. США у 2006 р.): бавовна, арахіс, золото та ін. Основна частина експорту — у Китай (39,7 %), Сінгапур (13 %), Гану (5,4 %).

Імпорт (1 млрд дол. США у 2006 р.): продукти харчування, пром. вироби тощо. Основні держави-імпортери: Франція (23,7 %), Кот-д'Івуар (23,3 %), Того (6,7 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 90; інші — 10.

Армія (2000): 10 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 69 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 48,9 року (чол. — 47,3; жін. — 50,4).

Смертність дітей до 1 року (2006): 91,4 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{1359}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{29\,914}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 8,5 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 67 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 26,6 % (чол. — 36,9 %; жін. — 16,6 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 4 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — БУРКІНА-ФАСО. Відсутні. Найближче від України посольство Буркіна-Фасо — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Буркіна-Фасо встановлені 6 лютого 1992 р.

БУРУНДІ

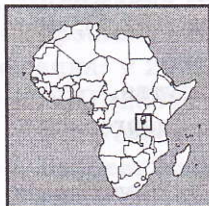

Держава, розташована у Східній Африці.

Офіційна назва — ***Республіка Бурунді.***

Столиця — ***Бужумбура*** (300 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Руанда (290 км) — на Пн.; Конго-Кіншаса (колишній Заїр) (233 км) — на Зх.; Танзанія (451 км) — на Сх.

Площа: 27 816 км² (141 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 241, Сх.-Зх. — 217.

Найвища точка: 2680 м.

Населення (2006): 8,1 млн осіб (90 місце).

Державне свято: 1 липня (проголошення незалежності, 1962 р.).

Державні мови: французька і кирунді.

Грошова одиниця: бурундійський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 1030 бурунд. франків; у 2002 — 930,8 бурунд. франка).

ВВП (2006): 5,7 млрд дол. США (150 місце).

ВВП/особу (2006): 700 дол. США (187 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 240; витрати — 297.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина території *Б.* — плоскогір'я (висота — 1500—2000 м). Найвища точка — 2680 м. Найпоширеніший тип природної рослинності — савана. Найбільші річки: Рувуву, Аканьяру, Рузізі. Пд.-зх. територію *Б.* омиває оз. Танганьїка. Клімат — переважно субекваторіальний. Середньорічні температури, °С: від +15 до +25. Опади: 800—1600 мм/рік.

Мінеральні ресурси: золото, платина, нікелеві руди та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Вважається, що першими жителями на території *Б.* були пігмеї-тва. У XIV ст. з'явились племена хуту, а в XV ст. — тутсі, які створили королівство. З 1899 по 1916 рр. *Б.* (Урунді) — колонія Німеччини. З 1916 по 1962 рр. — під опікою Бельгії. З 1962 р. — незалежна. Оскільки у 90-х роках XX ст. при владі залишились представники тутсі, у *Б.* виникли жорсткі етнічні конфлікти. Нині розроблена політична система, яка захищає інтереси всіх народів *Б.* З 1962 р. — член ООН.

Уряд Республіки Бурунді офіційно визнав незалежність України 6 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 6,2 млн осіб у 2002 р. (2,4 млн осіб — 1950; 3,6 — 1970; 4,1 — 1980 р.).

Щільність: 223,8 особи/км² (34 місце).

Народжуваність: 42 ‰. **Смертність:** 13,2 ‰.

Природний приріст: 28,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 46,3 % (чол. — 1,9 млн; жін. — 1,9 млн); 15—64 — 51,2 % (чол. — 2,1 млн; жін. — 2,2 млн); 65 і більше — 2,6 % (чол. — 85,5 тис.; жін. — 128,9 тис.).

Міське населення: 7 % (2000).

Головні міста (тис. осіб): Бужумбура (300 у 2002 р.), Гітега (128 у 1997 р.), Муінга (79,3 у 1990 р.), Нгозі (74,2 у 1990 р.).

Етнорасовий склад, %: негри (хути — 82, тутсі — 14, пігмеї-тва — 1), європеоїди та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 63, протестанти — 7, "тубільна віра", яку сповідує все населення тва, — 30.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент П'єр Нкурунзіза (з серпня 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (15).

Політичні партії: Партія єдності і національного прогресу (УНРОНА), заснована 1959 р.; Фронт за демократію в Бурунді (ФДБ), заснований 1986 р. Загальна кількість депутатів у парламенті — 117 (з 18 липня 1998 р.).

ГОСПОДАРСТВО. *Б.* — відстала аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г і лісове г-во (44,9); промисловість і будівництво (20,9); сфера обслуговування (34,1).

Структура промисловості: видобувна, текстильна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 137 млн; використано для внутрішніх потреб — 157,4 млн; експорт — 0; імпорт — 30 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 3,1 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: кава, бавовна, чай, сорго, маніок, кукурудза, арахіс; тваринництво (вел. рог. худ., вівці).

Сільськогосподарські угіддя: 43 %.

Рекреація: водоспад Карера; ліси Кібіра; оз. Танганьїка; нац. парк Рувубу; культурний центр Гітега. У 1995 р. країну відвідало 125 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 1 млн дол. США.

Експорт (55,7 млн дол. США у 2006 р.): кава (80 % всього експорту). Основна частина експорту — у Німеччину (24,6 %), Бельгію (11,2 %), Нідерланди (8,1 %).

Імпорт (207,3 млн дол. США у 1997 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Кенія (17,1 %), Танзанія (10 %), Бельгія (9,9 %), Італія (7,7 %), Франція (5,1 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 93,6; промисловість і будівництво — 2,3; сфера обслуговування — 4,1.

Армія (2000): 45,5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 62 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 51,3 року (чол. — 50,5; жін. — 52,1).

Смертність дітей до 1 року (2006): 62 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{515}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{31\,777}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,3 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 38 % осіб.

ОСВІТА. Письменних: 59,3 % (чол. — 67,3 %; жін. — 52,2 %).

Обов'язкова освіта: 6 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 73. Витрати на освіту (1996): 3,7 % ВВП; 16,7 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 2 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — БУРУНДІ. Відсутні. Найближче від України посольство Бурунді — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Бурунді встановлені 26 лютого 1992 р.

БУТАН

Держава, розташована в Південній Азії, у сх. частині Гімалайських гір.

Офіційна назва — ***Королівство Бутан.***

Столиця — ***Тхімпху*** (45 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Індія (630 км) — на Сх., Пд. і Зх.; Китай (370 км) — на Пн.

Площа: 47 000 км^2 (128 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 177, Сх.-Зх. — 322.

Найвища точка: 7554 м (г. Кула-Кангрі).

Населення (2006): 2,3 млн осіб (137 місце).

Державне свято: 17 грудня (введення королівського успадкування, 1907 р.).

Державна мова: дзонгська — тибетська.

Грошова одиниця: нгультрум (у 2006 р. 1 дол. США = 45,28 нгул.; у 2002 — 48,61 нгул.).

ВВП (2006): 2,9 млрд дол. США (163 місце).

ВВП/особу (2006): 1,4 тис. дол. США (164 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 272; витрати — 350.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *Б.* — високогірна країна, розташована на пд. схилах Східних Гімалаїв (висота у межах *Б.* до 7554 м, г. Кула-Кангрі). Понад 70 % площі *Б.* вкрито лісами. На вершинах гір — вічні сніги та льодовики. Найбільші річки: Амо, Санкош, Куру та ін. Клімат — мусонний, тропічний; у горах — холодний. Середньомісячні температури, °С: січня +5, липня +17. Опади: 1000—2000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** руди кольорових металів, кам'яне вугілля, залізні руди, родовища будівельної сировини.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З XVI ст. країна перебувала у складі Тібетської держави. З 1910 по 1949 рр. під контролем британської колоніальної влади. З 1949 р. між Індією та *Б.* встановлені тісні зв'язки. Підписаний договір (1949) між цими державами зобов'язував *Б.* враховувати думку уряду Індії у зовнішньополітичних відносинах. У 1990 р. між *Б.* та Індією підписана угода про співпрацю. З 1971 р. — член ООН.

НАСЕЛЕННЯ: 2,3 млн осіб у 2006 р. (580 тис. осіб — 1950 р.).

Щільність: 14,7 особи/км^2 (159 місце).

Народжуваність: 33,7 ‰. **Смертність:** 12,7 ‰.

Природний приріст: 21 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 38,9 % (чол. — 458,8 тис.; жін. — 426,9 тис.); 15—64 — 57,1 % (чол. — 671,1 тис.; жін. — 631,1 тис.); 65 і більше — 4 % (чол. — 46,2 тис.; жін. — 45,6 тис.).

Міське населення: 5 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2002 р.): Тхімпху (45), Пунака (35), Пунтшолінг (20).

Етнонаціональний склад, %: тибето-бірмени — 62, непалці — 18 та ін.

Релігійна належність, %: буддисти-ламаїсти (державна релігія) — 72, індуїсти — 20, мусульмани — 5 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія, королівське успадкування.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Кінг Джігм Немгіел Вангкук (з 14 грудня 2006 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Канду Вангкук (з 7 вересня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (20).

Політична партія (з 1953 р. кількість осіб у парламенті): Національна асамблея — 150. Загальна кількість депутатів — 150.

ГОСПОДАРСТВО. *Б.* — відстала аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г і лісове г-во (24,7); промисловість і будівництво (37,2); сфера обслуговування (38,1).

Структура промисловості: харчова, хімічна, деревопереробна, текстильна, будматеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 2,1 млрд; використано для внутрішніх потреб — 526,5 млн; експорт — 1,4 млрд; імпорт — 20 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 1,2 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: рис, кукурудза, пшениця, картопля, овочі, фрукти; вел. рог. худ. Виробництво с/г становить 75 % ВНП.

Сільськогосподарські угіддя: 2 %.

Рекреація: ламаїстські монастирі — культурні скарби; гори Гімалаї; місцева екзотика. У 1996 р. країну відвідало 5 тис. іноземних туристів. Прибуток (основне джерело державної валюти) становив 6 млн дол. США.

Експорт (186 млн дол. США у 2006 р.): цемент, вугілля, деревопереробна продукція, рис. Основна частина експорту — в Індію (69,3 %), Японію (9,1 %), Німеччину (3,7 %).

Імпорт (410 млн дол. США у 2006 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основні імпортери — Індія (75,3 %), Гонконг (16,1 %), Мексика (4,9 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 63; промисловість і будівництво — 6; сфера обслуговування — 31.

Армія (1996): 5 тис. військовослужбовців.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 54,8 року (чол. — 55; жін. — 54,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 98,4 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{1492}$ жителі.

Кількість лікарів (1997): $^1/_{8969}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. **Письменних (2003): 47 %** (чол. — 60 %; жін. — 34 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 500 осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — БУТАН. Відсутні. Найближче від України посольство Бутану — в Женеві (Швейцарія).

В

ВАНУАТУ

Острівна держава, розташована у пд.-зх. частині Океанії, за 1600 км на Пн.-Сх. від Австралії.

Офіційна назва — ***Республіка Вануату***.

Столиця — ***Порт-Віла*** (35 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Тихого океану.

Сусіди: Соломонові Острови — на Пн.; Нова Каледонія — на Пд.; Фіджі — на Сх.

Площа: 12 190 км² (156 місце серед держав світу).

Найвища точка: 1888 м.

Населення (2006): 209 тис. осіб (172 місце).

Державне свято: 30 липня (проголошення незалежності, 1980 р.).

Державні мови: англійська, французька, бісламська.

Грошова одиниця: вату (у 2006 р. 1 дол. США = 111,9 вату; у 2002 — 139,2 вату).

ВВП (2006): 276,3 млн дол. США (184 місце).

ВВП/особу (2006): 2,9 тис. дол. США (128 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 78,7; витрати — 72,2.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *В.* розташований на островах (12 більших і прибл. 70 менших) вулканічного походження. Найвища точка — 1888 м (на о-ві Еспіриту-Санто). Понад 70 % площі *В.* вкрито лісами. На о-вах *В.* — 65 вулканів, із яких 10 діючих. Клімат — тропічний, вологий. Середньорічні температури, °С: на Пн. +27, на Пд. — від +19 до +31. Опади, мм/рік: на Пн. — 3000; на пд. — 2300. **Мінеральні ресурси:** поклади марганцю, золота, алмазів, срібла.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Вважається, що перші жителі, які поселились на о-вах *В.*, походять з Азії. Імовірно, вони заселили ці о-ви 3000 р. до н. е. Перші європейці (португальський мореплавець Педро де Кейрос) з'явились на території *В.* у 1606 р. У XVIII ст. англійський мореплавець Джеймс Кук назвав о-ви — Нові Гебриди. З 1887 по 1980 рр. о-ви перебували під спільним англо-французьким володінням (кондомініум). У 1980 р. *В.* отримала незалежність. З 1981 р. — член ООН. *В.* — член Співдружності Націй.

НАСЕЛЕННЯ: 209 тис. осіб у 2006 р. (46 тис. осіб — 1955; 113 — 1979 р.).

Щільність: 16 особи/км² (157 місце).

Народжуваність: 22,7 ‰. **Смертність:** 7,8 ‰.

Природний приріст: 14,9 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 32,6 % (чол. — 34,8 тис.; жін. — 33,3 тис.); 15—64 — 63,7 % (чол. — 67,9 тис.; жін. — 65,1 тис.); 65 і більше — 3,7 % (чол. — 4 тис.; жін. — 3,6 тис.).

Міське населення: 20 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1997 р.): Порт-Віла (35 у 2002 р.), Санто (10), Порт-Олрі (10).

Етнонаціональний та расовий склад: меланезійці — 95 %, монголоїди, європеоїди.

Релігійна належність, %: пресвітеріанці — 37, англіканці — 15, римо-католики — 15, анімісти — 8 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Калкот Матаскелекеле (з 16 серпня 2004 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Хама Ліні (з 11 грудня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (6), місто (2).

Політичні партії (після виборів 6 березня 1998 р. кількість осіб у парламенті): Партія Вануату (ПВ) — 18; Союз поміркованих партій (СПП) — 12; Національна об'єднана партія (НОП) — 11; інші — 11. Загальна кількість депутатів — 52.

ГОСПОДАРСТВО. *В.* — відстала аграрна держава. Значний потенціал має туристична галузь. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (24); промисловість і будівництво (13); сфера обслуговування (63).

Структура промисловості: деревопереробна, харчова, текстильна, видобувна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 43 млн; використано для внутрішніх потреб — 40 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 620; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: кокоси, какао, арахіс, кукурудза, кава, банани. Розведення свиней. Птахівництво. Рибальство.

Рекреація: історико-культурна спадщина; курорти для відпочинку; місцева екзотика. У 1996 р. країну відвідало 115 тис. іноземних туристів з Австралії (58 %), Нової Зеландії (12 %) та ін. Прибуток становив 56 млн дол. США.

Сільськогосподарські угіддя: 8,14 %.

Експорт (28 млн дол. США у 1996 р.): риба (31,3 %), м'ясо (8,3 %), корпа, кава, какао та ін. Основні партнери-експортери: держави ЄС (37 %), Японія (24 %), Австралія (10 %) та ін.

Імпорт (95 млн дол. США у 1996 р.): паливо, пром. вироби та ін. Держави-імпортери: Австралія (36 %), Японія (13 %), Франція (8 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 65; промисловість і будівництво — 5; сфера обслуговування — 30.

Армія: даних нема.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 62,8 року (чол. — 61,3; жін. — 64,4).

Смертність дітей до 1 року (2006): 53,8 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{166}$ жителів.

Кількість лікарів (1997): $^{1}/_{5545}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

ОСВІТА. Письменних: 74 % (чол. — даних нема; жін. — даних нема).

Користувачі Інтернетом (2001): 3 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ВАНУАТУ. Відсутні. Найближче від України консульство Вануату — в Цюріху (Швейцарія). Консульство Австралії в Україні представляє й консульські інтереси Вануату.

ВАТИКАН

Держава (держава-місто; державоподібне утворення), розташована в межах Італії, у пн.-зх. частині Риму.

Офіційна назва держави — ***Держава-місто Ватикан.***

Столиця — ***Ватикан.***

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Площа: 0,44 км² (192 місце серед держав світу).

Населення (2006): 850 осіб (193 місце).

Державне свято: 22 жовтня (Урочистий початок Понтифікату Папи Івана Павла II, 1978 р.).

Державні мови: італійська та латинська (церковна).

Грошова одиниця: євро (у 2006 р. 1 дол. США = 0,8 євро; у 2002 — 1,06 євро).

ПРИРОДНІ УМОВИ. *В.* розташований на Ватиканському горбі у межах Риму. Клімат — середземноморський. Середньомісячні температури, °С: січня +7, липня +25. Опади: 650 мм/рік.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Свою назву держава-місто отримала від однойменного палацу — резиденції Папи Римського, який керував до 1870 р. Папською областю. Теперішній *В.* є правонаступником цієї області, яка існувала з 756 р. (коли франкський король Піпін Короткий подарував Папі Стефану II Рим і декілька провінцій центральної Італії) і до 1870 р. (коли італійські війська ввійшли у "вічне місто" і проголосили його столицею Італії). Згідно з Латеранською угодою між італійським урядом і Папою Римським у 1929 р., була утворена держава *В.*

Уряд Держави-міста Ватикан офіційно визнав незалежність України 8 лютого 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 850 осіб у 2002 р. (1000 осіб — 1940; 729 — 1978 р.). Прибл. 700 осіб є громадянами Ватикану; 100 осіб — військовослужбовці (швейцарська гвардія).

Міське населення: 100 %.

Релігійна належність: католики.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Згідно з Латеранською угодою (1929), Ватикан — незалежна держава.

Глава держави: Папа Бенедикт XVI (Йозеф Ратцингер) (з 19 квітня 2005 р.). Глава держави уповноважений здійснювати законодавчу, виконавчу і судову владу.

Керівник уряду: державний секретар — кардинал Анджело Солано (з 29 червня 1991 р.).

Конгрегації: з питань віронавчання; з проблем єпископів; східних церков; богослужіння і священного вчення; з проблем духовенства; монаших орденів і місіонерських спільнот; євангелізації народів; зі справ канонізації; католицької освіти.

ГОСПОДАРСТВО: *В.* — центр Римо-католицької церкви. Економічна основа функціонування держави: надходження від організації Католицької церкви; доходи від власних банківсько-фінансових операцій; доходи від випуску і продажу поштових марок.

Рекреація: одне із найбільших у світі культурних багатств. З 1982 р. занесені до Списку ЮНЕСКО: собор св. Петра, Ватиканський палац, музеї, архіви, бібліотека, парки, обсерваторія.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ВАТИКАН. Посольство України розташоване в Римі (Італія). В Україні (м. Київ) діє нунціатура Ватикану. Дипломатичні відносини між Україною та Ватиканом встановлені 8 лютого 1992 р.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ

Держава, розташована на Британських о-вах, у Північно-Західній Європі.

Офіційна назва ***Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії.***

Столиця — *Лондон* (4,1 млн осіб; 7,2 млн осіб з приміською зоною — у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Ірландія — на Зх.; Франція — на Пд.-Сх. (розділені протоками Ла-Манш і Па-де-Кале).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 970, Сх.-Зх. — 480.

Площа: 244 101 км² (77 місце серед держав світу).

Найвища точка: 1343 м (г. Бен-Невіс).

Населення (2006): 60,6 млн осіб (22 місце).

Державне свято: 15 червня (день народження королеви, 1926 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: фунт стерлінгів (у 2006 р. 1 дол. США = 0,54 фунта стерл.; у 2002 — 0,67 фунта стерл.).

ВВП (2006): 1,98 трлн дол. США (6 місце).

ВВП/особу (2006): 31,8 тис. дол. США (19 місце).

Бюджет (2006): надходження — 973 млрд дол. США; витрати — 1 трлн дол. США.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Пн. частина *В. Б.* — переважно гориста: Пн.-Шотландське нагір'я (висота — до 1343 м, г. Бен-Невіс). У центр. частині острова — Пеннінські й Камберлендські гори. На пд. та пд.-сх. частині — горбисті рівнини. На п-ві Уельс — Кембрійські гори. Рельєф Пн. Ірландії — низовинний. Головні ріки: Темза, Северн, Трент. Найбільші озера: Лог-Ней, Лог-Ломонд, Лог-Несс. Клімат — помірний, океанічний та вологий. Середньомісячні температури, °С: січня +3, липня +18 — у Лондоні. Опади, мм/рік: 600; на Зх. — до 3000. **Мінеральні ресурси:** кам'яне вугілля, нафта, природний газ, залізні руди, руди кольорових металів, калійна сіль тощо.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перші відомі жителі на території *В. Б.* — кельти (брити, скоти та ін.). З I по V ст. *В. Б.* перебувала у складі Римської імперії. На зміну римлянам у V—VI ст. прийшли германці (англи, сакси, юти та ін.), які називали Британію Англією. У 1066 р. Англію завоювали нормандці. Упродовж середніх віків Англія часто воювала з жителями сусідніх країн. У серед. XVI ст. Англія об'єдналася з Уельсом, у 1707 р. — з Шотландією, після чого утворилася *В. Б.* З XVI по XIX ст. *В. Б.* завоювала значну кількість заморських територій і заснувала величезну імперію. Буржуазна революція XVII ст. створила раніше (порівняно з іншими європейськими країнами) умови для розвитку капіталізму. Діяльність (у XVIII ст.) англійських науковців та інженерів прискорила розвиток промисловості *В. Б.*, перетворивши країну із аграрної у найбільш розвинену промислову державу світу. В XX ст. — розпад колоніальної імперії. У 1947 р. створена Співдружність Націй як своєрідна форма асоціації між *В. Б.* та її колишніми колоніями. До складу Співдружності входять 53 колишніх домініонів і колоній *В. Б.* Перші домініони у Співдружності — Канада, Австралійський Союз, Нова Зеландія. Під контролем *В. Б.* залишаються 13 колоніальних та залежних територій з населенням прибл. 6 млн осіб, у т. ч. Ґібралтар, Ангільські, Бермудські, Фолклендські (Мальвінські), Кайманові, Британські Віргінські о-ви, о-ів Монтсеррат, о-ви Теркс і Кайкос та ін. З 1945 р. — член ООН. З 1949 р. — член НАТО. У 1973 р. *В. Б.* вступила до ЄС.

Уряд Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії офіційно визнав незалежність України 31 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 60,6 млн осіб у 2006 р. (22,3 млн осіб — 1851; 38,2 — 1901; 50,3 — 1951; 55,8 — 1981 р.).

Щільність: 245,6 особи/км² (30 місце).

Народжуваність: 10,7 ‰. **Смертність:** 10,1 ‰.

Природний приріст: 0,6 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 17,5 % (чол. — 5,4 млн; жін. — 5,2 млн); 15—64 — 66,8 % (чол. — 20,5 млн; жін. — 20 млн); 65 і більше — 15,8 % (чол. — 4,1 млн; жін. — 5,5 млн).

Міське населення: 89,5 % (2000).

Головні міста (млн осіб у 2002 р.): Лондон (4,1; 7,2 з приміською зоною), Бірмінгем (1), Лідс (0,7), Глазго (0,6), Ліверпуль (0,5) та ін.

Етнонаціональний склад, %: англійці — 81,5, шотландці — 9,6, ірландці — 2,4, валлійці (уельсці) — 1,9, індійці, пакистанці та ін.

Релігійна належність, %: англіканці — 50, римо-католики — 10 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія, королівське успадкування.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: королева Єлизавета II Віндзорська (з 6 лютого 1952 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Гордон Браун (з 27 червня 2007 р.).

Політико-адміністративна одиниця (кількість): Англія — графство (35), Великий Лондон і унітарні органи влади (50); Уельс — унітарні органи влади (22); Шотландія — унітарні органи влади (29) й острівні адміністративно-територіальні одиниці (3); Північна Ірландія — район (26).

Політичні партії (після виборів 1 травня 1997 р. кількість осіб у парламенті): Лейбористська партія (ЛП) — 418; Консервативна партія (КП) — 165; Ліберальні демократи (ЛД) — 46; Уніоністська партія Ольстера (УПО) — 10 та ін. Загальна кількість депутатів — 659. Фактично **законодавчу владу** має двопалатний парламент (Палата громад, Палата лордів). До складу Палати громад входять 659 депутатів. Термін повноважень депутатів — п'ять років. Членами Палати лордів (прибл. 1200 осіб) є так звані спадкові лорди, довічні лорди (титул довічного лорда надає монарх), судові лорди (призначає монарх), духовні лорди (представники церкви).

ГОСПОДАРСТВО. *В. Б.* — економічно високорозвинена держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (1); промисловість і будівництво (24); сфера обслуговування (75).

Структура промисловості: аерокосмічна, хімічна, фармацевтична, електротехнічна, автомобільна, суднобудівна, текстильна. Інша важлива діяльність: банківсько-фінансова, страхова, торговельна. Єдина з найбільших шести індустріальних держав, яка повністю забезпечена енергоресурсами. Займає п'яте місце серед держав світу за обсягом виробництва.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 363,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 345,2 млрд; експорт — 2,3 млрд; імпорт — 9,8 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 2,1 млн; використано для внутрішніх потреб — 1,8 млн; експорт — 1,5 млн; імпорт — 1,1 млн.

Природний газ, м^3: вироблено — 96 млрд; використано для внутрішніх потреб — 98,5 млрд; експорт — 9,8 млрд; імпорт — 12,3 млрд.

Структура сільського господарства (млн т у 1998 р.): зернові культури (20), картопля (7), цукрові буряки (1,5 цукру), фрукти, овочі; вівці (29,3 млн голів,

8 місце серед держав світу), вел. рог. худ. (12 млн голів), свині (8 млн голів). У с/г зайнято лише 2 % працездатного населення держави.

Сільськогосподарські угіддя: 30 %.

Рекреація: музеї (Британський, Нац. галерея, Галерея Тейт); театри і концертні зали (Ковент-Гарден, Шекспірівський та ін.); історичні та архітектурні пам'ятки (королівські палаци, готичні собори, замки); нац. парки; перший у світі залізний міст (1777). У списку ЮНЕСКО — 16 об'єктів. Найбільші туристичні центри: Лондон, Віндзор, Стретфорд-он-Ейвон. У 1998 р. країну відвідало 25,5 млн іноземних туристів (п'яте місце у світі). Прибуток становив 12,2 млрд дол. США.

Експорт (280,1 млрд дол. США у 2000 р.): пром. вироби (аерокосмічні, наукові та медичні, автомобілі тощо). Основна частина експорту — у держави ЄС (57 %), США (11 %).

Імпорт (331,7 млрд дол. США у 2000 р.): пром. вироби, сировина, продукти харчування. Основні партнери: держави ЄС (51 %), США (12 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., % : с/г — 1,4; промисловість і будівництво — 18,2; сфера обслуговування — 80,4. **Безробіття (1996):** 8 %.

Армія (2000): 212,5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 34,5 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 78,5 року (чол. — 76,1; жін. — 81,1).

Смертність дітей до 1 року (2006): 5,1 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{97}$ жителів.

Кількість лікарів/осіб (1996): $^{1}/_{618}$. Витрати на охорону здоров'я (1990): 6,1 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 100 % осіб.

ОСВІТА. Письменних: 99 % (чол. — 99 %; жін. — 99 %).

Обов'язкова освіта: 11 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 2170. Витрати на освіту (1996): 6,1 % ВВП; 32,5 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 19,5 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ВЕЛИКА БРИТАНІЯ. У Великій Британії діють посольство (м. Лондон) і консульства (м. Лондон і Единбург) України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Великої Британії. Дипломатичні відносини між Україною та Великою Британією встановлені 10 січня 1992 р.

ВЕНЕСУЕЛА

Держава, розташована у пн. частині Південної (Латинської) Америки.

Офіційна назва — ***Боліварська Республіка Венесуела.***

Столиця — ***Каракас*** (2 млн осіб; 3,5 млн осіб з приміською зоною — у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Колумбія (2050 км) — на Зх.; Бразилія (1495 км) — на Пд.; Гайана (743 км) — на Сх. На Пн. — Карибське море (берегова лінія — 2816 км).

Площа: 916 445 км² (32 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1271, Сх.-Зх. — 1489.

Найвища точка: 5007 м (пік Болівар).

Населення (2006): 25,7 млн особи (45 місце).

Державне свято: 5 липня (проголошення незалежності, 1811 р.).

Державна мова: іспанська.

Грошова одиниця: болівар (у 2006 р. 1 дол. США = 2147 бол.; у 2002 — 1161 бол.).

ВВП (2006): 183,6 млрд дол. США (47 місце).

ВВП/особу (2006): 7,2 тис. дол. США (88 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 52,2; витрати — 52,9.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Узбережжя Атлантичного океану в межах *В.* розчленоване затоками та лагунами. Тут розташована заболочена дельта р. Оріноко. На Пн. і Пн.-Зх. — хребти Анд (висота — до 5007 м, г. Болівар). На правобережжі р. Оріноко — Гвіанське плоскогір'я (прибл. 50 % території *В.*). Головна ріка — Оріноко з притоками Каура, Кароні та ін. У межах *В.* — найвищий у світі водоспад Анхель (висота падіння — 1054 м; вільне падіння — 979 м), розташований на р. Чурун (система р. Кароні). На території *В.* — найбільше у Пд. Америці озеро-лагуна — Маракайбо (21,5 тис. км²). Понад 50 % площі *В.* вкрито лісами. Клімат — субекваторіальний, жаркий та вологий. Середньорічні температури: +26, +28 °С. Опади, мм/рік: від 280 у посушливих Пн.-Зх. районах, до 3 тис. у горах. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, залізні і марганцеві руди, родовища золота, алмазів, фосфоритів, бокситів, кам'яного вугілля.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Першими жителями, які заселили територію *В.*, були індіанські племена (араваки, кариби, гуахири та ін.). У 1498 р. на берег *В.* ступили перші європейці. З 1498 по 1821 рр. — колонія Іспанії. У 1821 р. проголошено незалежність. До серед. XX ст. у країні відбулося декілька військових переворотів. Природні ресурси (зокрема, нафта) сприяли розвиткові іноземного капіталу у країні. Після Другої світової війни практично повністю монополізовано видобування та переробку нафти. Диктаторський режим

з 40-х до кінця 60-х років XX ст. проводив політику сприяння вкладу іноземного капіталу. З 1976 р. нафтовидобувна та переробна промисловість *В.* — націоналізовані. З 1945 р. — член ООН.

Уряд Республіки Венесуела офіційно визнав незалежність України 9 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 25,7 млн осіб у 2006 р. (4,9 млн осіб — 1950; 10,3 — 1970; 15,6 — 1980; 18,1 — 1990 р.).

Щільність: 26,9 особи/км² (143 місце).

Народжуваність: 18,7 ‰. **Смертність:** 4,9 ‰.

Природний приріст: 13,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 29,1 % (чол. — 3,9 млн; жін. — 3,6 млн); 15—64 — 65,7 % (чол. — 8,5 млн; жін. — 8,4 млн); 65 і більше — 5,2 % (чол. — 609,1 тис.; жін. — 735 тис.).

Міське населення: 93 % (2000).

Головні міста (млн осіб у 2002 р.): Каракас (2; 3,5 з приміською зоною), Маракайбо (1,8), Валенсія (1,4), Баркісімет (0,8).

Етнорасовий склад, %: метиси — 66, європеоїди (іспанці, португальці, італійці) — 22, негри — 10, американські індіанці — 2.

Релігійна належність, %: римо-католики — 93, протестанти — 5 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка, федеративна держава.

Форма устрою: федерація.

Глава держави й уряду: президент Уго Рафаель Чавез Фріас (з 2 лютого 1999 р.).

Політико-адміністративна одиниця (кількість): штат (22), федеральний округ (1), федеральна територія (2).

Політичні партії (після виборів 30 липня 2000 р. кількість осіб у парламенті): "Патріотичний полюс" — 99; Демократична дія — 33; "Проект Венесуели" — 7; Соціал-селянська партія — КОПЕЙ — 5; інші — 11. Загальна кількість депутатів — 165.

ГОСПОДАРСТВО. *В.* — одна з найбільших індустріалізованих держав Південної Америки. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (5); промисловість і будівництво (47); сфера обслуговування (48).

Структура промисловості: нафтовидобувна, нафтохімічна, металургійна, суднобудівна, машинобудівна, електроенергетична, будматеріалів, харчова, текстильна. Продукція с/г — 6 % ВНП.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 93 млрд; використано для внутрішніх потреб — 86,5 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 3,1 млн (2005); використано для внутрішніх потреб — 560 тис.; експорт — 2,1 млн; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 27,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 27,2 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: кава, какао, рис, цукрова тростина, банани, кукурудза, цитрусові, овочі. Тваринництво, млн голів: вел. рог. худ. (15), кози (3), свині (3), вівці (1,2).

Сільськогосподарські угіддя: 23 %.

Рекреація: гірські та приморські курортні бази; історичні пам'ятки. У списку ЮНЕСКО — 2 об'єкти (нац. парк Канайма, історія м. Коро). У 1995 р. країну відвідало лише 596 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 811 млн дол. США.

Експорт (18,6 млрд дол. США у 1997 р.): нафта (79 %), кава, какао. Основна частина експорту — у США (50 %), держави ЄС (12,3 %), держави Латинської Америки (19,7 %).

Імпорт (12,3 млрд дол. США у 1997 р.): пром. вироби. Основні імпортери: США (44 %), держави ЄС (29,7 %), держави Південної Америки (9,9 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2000 р., %: с/г — 13; промисловість і будівництво — 23; сфера обслуговування — 64.

Армія (2000): 79 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 1400 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 74,5 року (чол. — 71,5; жін. — 77,8).

Смертність дітей до 1 року (2006): 21,5 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{370}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{576}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,6 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 89 % осіб.

ОСВІТА. Письменних: 93,4 % (чол. — 93,8 %; жін. — 93,1 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 2847. Витрати на освіту (1996): 4,2 % ВВП; 8,9 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 400 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ВЕНЕСУЕЛА. Відсутні. Найближче від України посольство Венесуели — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Венесуелою встановлені 29 вересня 1993 р.

В'ЄТНАМ

Держава, розташована в Південно-Східній Азії, на Сх. Індокитайського п-ва.

Офіційна назва держави — ***Соціалістична Республіка В'єтнам (СРВ)***.

Столиця — ***Ханой*** (2,2 млн осіб; 3,6 млн осіб з приміською зоною — у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Китай (1150 км) — на Пн.; Лаос (1650 км) і Камбоджа (Кампучія) (930 км) — на Зх. На Сх. — Південнокитайське море (берегова лінія — *3260 км*).

Площа: 331 041 км^2 (64 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1657, Сх.-Зх. — 612.

Найвища точка: 3143 м (г. Фаншіпан).

Населення (2006): 84,4 млн осіб (13 місце).

Державне свято: 2 вересня (проголошення незалежності, 1945 р.).

Державна мова: в'єтнамська.

Грошова одиниця: донг (у 2006 р. 1 дол. США = 15 983 донгів; у 2002 — 15 280 донгів).

ВВП (2006): 262,8 млрд дол. США (35 місце).

ВВП/особу (2006): 3,1 тис. дол. США (124 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 15,4; витрати — 16,6.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина (прибл. 80 %) території *В.* — гори і плоскогір'я (найвища точка — 3143 м, г. Фаншіпан). Уздовж узбережжя — низовини, найбільші з них — у дельті р. Хонгха (на Пн.) та Меконгу (на Пд.). Понад 25 % площі вкрито лісами. Клімат — тропічний мусонний. Середньомісячні температури, °С: січня +17 — на Пн. і +20 — на Пд.; липня +27, +29. Опади: 1800—3000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** кам'яне вугілля, руди кольорових металів, нафта, фосфорити, боксити та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. На території *В.* відомі держави ще з II ст. до н. е. На поч. XI ст. була започаткована перша велика династія — Лі, яка правила країною впродовж 200 років. З 1885 по 1946 рр. *В.* — колонія Франції. З 1941 по 1945 рр. *В.* перебував під окупацією Японії. У 1945 р. проголошено Демократичну Республіку В'єтнам (ДРВ). З 1945 по 1954 рр. в'єтнамці вели війну з французькими колонізаторами. Відповідно до Женевської угоди, *В.* поділили на дві частини. На Пн. була створена ДРВ, а на пд. — Республіка В'єтнам (РВ). З 1964 по 1973 рр. тривала війна між ДРВ і РВ, фактично — між ДРВ і США (війська США введені в РВ у 1964 р.). У 1976 р. — об'єднання *В.* в єдину державу — Соціалістичну Республіку В'єтнам. З 1977 р. — член ООН.

Уряд Соціалістичної Республіки В'єтнам офіційно визнав незалежність України 27 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 84,4 млн осіб у 2006 р. (25,6 млн осіб — 1955; 39,4 — 1970; 53,7 — 1980; 66,6 — 1990 р.).

Щільність: 241,5 особи/км^2 (31 місце).

Народжуваність: 16,9 ‰. **Смертність:** 6,2 ‰.

Природний приріст: 10,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 27 % (чол. — 11,8 млн; жін. — 11 млн); 15—64 — 67,1 % (чол. — 28,1 млн; жін. — 28,6 млн); 65 і більше — 5,8 % (чол. — 1,9 млн; жін. — 3 млн).

Міське населення: 21 % (2000).

Головні міста (млн осіб у 2000 р.): Ханой (3,6), Хошімін (4,5), Хайфонс (1,6).

Етнонаціональний склад, %: в'єтнамці (60 етнічних груп) — 87, китайці — 2 та ін.

Релігійна належність, %: буддисти-махаяна — 55, римо-католики, конфуціанці.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка. Соціалістична держава.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Нгуєн Мінх Трайт (з 27 червня 2006 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Нгуєн Тан Дунг (з 27 червня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (36); муніципалітет (3).

Політична партія (після виборів 20 липня 1997 р. кількість осіб у парламенті): Національна рада — 450. Загальна кількість депутатів — 450.

ГОСПОДАРСТВО. *В.* — "нова індустріальна держава". Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (24); промисловість і будівництво (38); сфера обслуговування (38).

Структура промисловості: гірничовидобувна, металургійна, машинобудівна, текстильна, харчова, хімічна, целюлозно-паперова, будматеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год., 2004: вироблено — 40,1 млрд; використано для внутрішніх потреб — 37,3 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 400 тис.; використано для внутрішніх потреб — 230 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 6,3 млрд; використано для внутрішніх потреб — 6,3 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: цукрова тростина, чай, кава, тропічні овочі та фрукти, рис. У с/г зайнято 80 % працездатного населення держави. Продукція становить 40 % ВНП.

Сільськогосподарські угіддя: 33 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина; архітектурні пам'ятки середньовічної столиці Хює і затока Ха — у списку ЮНЕСКО. У 1995 р. країну відвідало 1,3 млн іноземних туристів. Прибуток становив 87 млн дол. США.

Експорт (9,9 млрд дол. США у 1997 р.): прод. с/г в-ва, вугілля. Основна частина експорту — в Японію (18,4 %), Сінгапур (13 %), Китай (6 %).

Імпорт (11,8 млрд дол. США у 1997 р.): нафтопродукти, продукти харчування, пром. вироби. Держави-імпортери: Сінгапур (19 %), Південна Корея (14 %), Японія (13 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., % : с/г — 56,8; промисловість і будівництво — 37; сфера обслуговування — 6,2.

Армія (2000): 484 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 1 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 70,8 року (чол. — 68,1; жін. — 73,8).

Смертність дітей до 1 року (2006): 25,1 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{292}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{3096}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 2,1 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 50 % осіб.

ОСВІТА. Письменних: 90,3 % (чол. — 93,9 %; жін. — 86,9 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 121 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — В'ЄТНАМ. У В'єтнамі (м. Ханой) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство В'єтнаму. Дипломатичні відносини між Україною та В'єтнамом встановлені 23 січня 1992 р.

ВІРМЕНІЯ

Держава, розташована у Південно-Західній Азії.

Офіційна назва — ***Республіка Вірменія.***

Столиця — ***Єреван*** (1,3 млн осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Грузія — на Пн.; Азербайджан — на Сх.; Іран — на Пд.; Туреччина — на Зх.

Площа: 29 743 км² (137 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 275, Сх.-Зх. — 210.

Найвища точка: 4090 м (г. Арагац).

Населення (2006): 3 млн осіб (132 місце).

Державні свята: 28 травня (проголошення незалежності, 1918 р.); 21 вересня (референдум незалежності, 1991 р.).

Державна мова: вірменська.

Грошова одиниця: драм (у 2006 р. 1 дол. США = 414,7 драм; у 2002 — 573,4 драм).

ВВП (2006): 16 млрд дол. США (124 місце).

ВВП/особу (2006): 5,4 тис. дол. США (97 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 1,3; витрати — 1,6.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *В.* — гірська країна (90 % її території — на висоті понад 1000 м над р. м.). На Пн. і Пн.-Сх. — хребти Малого Кавказу, на Пд. від них — Вірменське нагір'я. На Пн.-Зх. — міжгірська Араратська рівнина. *В.* не має виходу до моря. Територія *В.* розташована в сейсмічній зоні. Клімат — континентальний. Середньомісячні температури, °С: на рівнинах: січня −5, липня +25; у середньогір'ї: січня — від +2 до −8, липня +18. Опади, мм/рік: 200—300; у горах — до 800. **Мінеральні ресурси:** природний газ, кам'яне вугілля, руди міді, цинку, свинцю, боксити та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Історія *В.* починається з IX—VI ст. до н. е., коли була утворена держава Урарту. Країна перебувала під владою Риму, Візантії, арабських держав та ін. З II ст. до н. е. по XI ст. н. е. створена Велика *В.*, яка простягалася до Чорного, Каспійського та Середземного морів. У IV ст. у *В.* прийнято християнство. З XVI по XVIII ст. *В.* поділено між Туреччиною та Іраном. У 1828 р. Сх. *В.* приєднано до Росії, а Зх. *В.* залишилась у складі Туреччини. З 1922 по 1991 рр. *В.* — союзна республіка СРСР. З 1991 р. — незалежна. З 1988 по 1994 рр. між *В.* та Азербайджаном велися збройні конфлікти за територію Карабаху (Арцаху). З 1992 р. — член ООН. *В.* — член СНД.

НАСЕЛЕННЯ: 3 млн осіб у 2006 р. (3,2 млн осіб — 1983 р.).

Щільність: 128 осіб/км² (54 місце).

Народжуваність: 12,1 ‰. **Смертність:** 8,2 ‰.

Природний приріст: 3,9 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 20,5 % (чол. — 322,2 тис.; жін. — 286,9 тис.); 15—64 — 68,4 % (чол. — 950 тис.; жін. — 1,1 млн); 65 більше — 11,1 % (чол. — 133,4 тис.; жін. — 198,4 тис.).

Міське населення: 69 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1996 р.): Єреван (1300 у 2002 р.), Ванадзор (159), Кумайри (120).

Етнонаціональний склад: вірмени — 93 %, азербайджанці, курди, росіяни.

Релігійна належність: православні, мусульмани.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Роберт Кочарян (з 9 квітня 1998 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Андранік Маркарян (з 12 травня 2000 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): область (10); столичний округ.

Законодавчу владу має однопалатний парламент (Національні Збори), у складі якого 114 депутатів (3 серпня 2004 р.), обирають терміном на чотири роки. Депутатські фракції і групи у парламенті Вірменії (3 серпня 2004 р.): Республіканська партія Вірменії 39 (34,2 %) депутатів; Фракція "Країна Законності" — 19 (16,7 %); Фракція "Справедливість" — 14 (12,3 %); Фракція "Вірменсько-революційна федерація Дашнакцутюн" — 11 (9,4 %); Національна Єдність — 8 (7 %); Об'єднана трудова партія — 6 (5,3 %); депутатська група "Народний депутат" — 17 (14,9 %).

ГОСПОДАРСТВО. *В.* — держава з перехідною економікою. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (17,7); промисловість і будівництво (42); сфера обслуговування (40,3).

Структура промисловості: машинобудівна, металообробна, металургійна, хімічна, текстильна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 6,3 млрд; використано для внутрішніх потреб — 4,4 млрд; експорт — 1 млрд; імпорт — 260 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 41 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 1,3 млрд; експорт — 0; імпорт — 1,3 млрд.

Структура сільського господарства: пшениця, ячмінь, овочі, фрукти, виноград, горіхи, тютюн; розводять вел. рог. худ., овець.

Сільськогосподарські угіддя: 29 %.

Рекреація: іст.-культурні пам'ятки; стародавні рукописи Матенадаран (у Єревані); монастирський комплекс Ахпат (X ст.) — у списку ЮНЕСКО; гірські ландшафти. У 1996 р. прибуток від іноземних туристів становив 1 млн дол. США.

Експорт (1,1 млрд дол. США у 2006 р.): прод. с/г в-ва та ін. Основна частина експорту — у Німеччину (15,6 %), Нідерланди (13,7 %), Бельгію (12,8 %), Росію (12,2 %).

Імпорт (1,7 млрд дол. США у 2006 р.): паливо, продукти харчування, пром. вироби. Основні держави-імпортери: Росія (13,5 %), Бельгія (8 %), Німеччина (7,9 %), Україна (7 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 45; промисловість і будівництво — 25; сфера обслуговування — 30.

Армія (2000): 41 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 96 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 71,8 року (чол. — 68,3; жін. — 76).

Смертність дітей до 1 року (2006): 22,5 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{117}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{246}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 4,2 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 98,6 % (чол. — 99,4 %; жін. — 98 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 30 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ВІРМЕНІЯ. У Вірменії (м. Єреван) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Вірменії. Дипломатичні відносини між Україною та Вірменією встановлені 25 грудня 1991 р.

Г

ГАБОН

Держава,
Африки. Е
Офіційна н
Столиця —

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. (
і Камерун (298 км) — на Пн
Пд. і Сх.; на Зх. — Атлант
Площа: 267 667 км² (75
Макс. відстані, км: Пн.
Найвища точка: 1580 м
Населення (2006): 1,4 м
Державне свято: 17 сер
Державна мова: францу
розмовляє мовою банту (фа
Грошова одиниця: афри
франка; у 2002 р. — 697 а
ВВП (2006): 10,2 млрд д
ВВП/особу (2006): 7,2 т
Бюджет (млрд дол. США
ПРИРОДНІ УМОВИ І Р
манговими хащами. Решта
Понад 70 % площі вкрито
перехідний від екваторіал
тура: +26 °C. Опади, мм/рі
ресурси: марганцеві руди (
залізні руди та ін.
ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІ
території Г. — пігмеї (нині
поява європейців. З друго
а з 1903 р. — офіційно ста
Французької Екваторіальн
дотепер зберігаються тісні
НАСЕЛЕННЯ: 1,4 млн
1,1 млн осіб — 1980 р.).

Г

ГАБОН

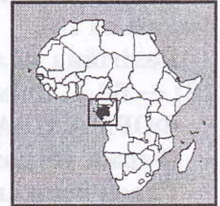

Держава, розташована в центр.-зх. частині Африки. Екваторіальна країна.

Офіційна назва — ***Габонська Республіка***

Столиця — *Лібревіль* (365 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Екваторіальна Гвінея (350 км) і Камерун (298 км) — на Пн.; Конго-Браззавіль (1903 км) — на Пд. і Сх.; на Зх. — Атлантичний океан (берегова лінія — 885 км).

Площа: 267 667 км² (75 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 960, Сх.-Зх. — 630.

Найвища точка: 1580 м (г. Ібунджі).

Населення (2006): 1,4 млн осіб (146 місце).

Державне свято: 17 серпня (проголошення незалежності, 1960 р.).

Державна мова: французька (офіційна), проте основна частина населення розмовляє мовою банту (фанг, наби, бакота та ін.).

Грошова одиниця: африканський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 522,9 афр. франка; у 2002 р. — 697 афр. франків).

ВВП (2006): 10,2 млрд дол. США (137 місце).

ВВП/особу (2006): 7,2 тис. дол. США (89 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 3,1; витрати — 2,2.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Узбережжя *Г.* — низовинне, з лагунами та манговими хащами. Решта території — гориста (висота — до 1580 м, г. Ібунджі). Понад 70 % площі вкрито лісами. Головні річки — Огове та Ньянга. Клімат — перехідний від екваторіального до субекваторіального. Середньорічна температура: +26 °С. Опади, мм/рік: 1500—2000; на узбережжі — до 3000. **Мінеральні ресурси:** марганцеві руди (2 місце у світі), уранові руди, нафта, природний газ, залізні руди та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Найдавніші відомі жителі на території *Г.* — пігмеї (нині залишилось декілька тисяч їх нащадків). З XV ст. — поява європейців. З другої пол. XIX ст. *Г.* перебував під контролем Франції, а з 1903 р. офіційно став її колонією. З 1910 по 1958 рр. *Г.* входив до складу Французької Екваторіальної Африки. У 1960 р. проголошено незалежність, але дотепер зберігаються тісні зв'язки з Францією. З 1960 р. — член ООН.

НАСЕЛЕННЯ: 1,4 млн осіб у 2006 р. (430 тис. осіб — 1950; 500 — 1970; 1,1 млн осіб — 1980 р.).

Щільність: 4,6 особи/км^2 (182 місце).

Народжуваність: 36,2 ‰. **Смертність:** 12,3 ‰.

Природний приріст: 23,9 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 42,1 % (чол. — 300,9 тис.; жін. — 299,1 тис.); 15—64 — 53,9 % (чол. — 383,1 тис.; жін. — 385 тис.); 65 і більше — 4 % (чол. — 23,6 тис.; жін. — 33,3 тис.).

Міське населення: 50 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1993 р.): Лібревіль (365 у 2002 р.), Порт-Жантиль (81), Франсвіль (30), Оєм (23).

Етнонаціональний склад, %: негри банту (фанг — 32, ешіра — 12, адоума, бакота та ін).

Релігійна належність, %: християни (римо-католики — 50,1, протестанти — 18) — 68,1, анімістисти — 19,1, мусульмани — 1 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Ель Гаджі Омар Бонго (з 2 лютого 1967 р.; переобраний 6 грудня 1998 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Жан Ейєі Ндонг (з 20 січня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (9).

Політичні партії: Габонська демократична партія (ГДП), заснована 1968 р.; Габонська партія прогресу (ГПП); Рух за національне відродження (МОРЕНА), заснований 1981 р.; Національне об'єднання "Лісоруби", засноване 1990 р. Загальна кількість депутатів у парламенті — 120 (з 29 грудня 1996 р.).

ГОСПОДАРСТВО. *Г.* — одна з індустріальних держав Західної Африки. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (5,9); промисловість і будівництво (59,7); сфера обслуговування (34,4).

Структура промисловості: нафтовидобувна, нафтопереробна, деревопереробна, будматеріалів, шкіропереробна, харчова. Промисловість контрольована французьким та американським капіталом.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 1,5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 1,4 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 268,9 тис. (2005); використано для внутрішніх потреб — 13 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 100 млн; використано для внутрішніх потреб — 100 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: какао, кава, рис, арахіс, кокосові горіхи, банани, ямс. Прод. с/г не забезпечує внутрішні потреби.

Сільськогосподарські угіддя: 19,3 %.

Рекреація: водоспади; курортна приміська зона; іст.-культурна спадщина. У 1996 р. країну відвідало 130 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 4 млн дол. США.

Експорт (6,7 млрд дол. США у 2006 р.): нафта (77 %), марганець, уран. Основна частина експорту — у США (52,6 %), Францію (6,3 %), Китай (6,2 %).

Імпорт (1,6 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Франція (40,4 %), США (6,4 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 60; промисловість і будівництво — 15; сфера обслуговування — 25.

Армія (2000): 4700 військовослужбовців. Витрати на армію: 126 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 54,5 року (чол. — 53,2; жін. — 55,8).

Смертність дітей до 1 року (2006): 54,5 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: 1/278 жителів.

Кількість лікарів (1995): 1/4841 особу.

Доступ до питної води (1993): 72 % осіб.

ОСВІТА. Письменних: 63,2 % (чол. — 73,7 %; жін. — 53,3 %).

Обов'язкова освіта: 9 класів.

Користувачі Інтернетом (2006): 67 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ГАБОН. Відсутні. Найближче від України посольство Габону — в Москві (Росія).

ГАЇТІ

Держава, розташована в зх. частині о-ва Гаїті, в Центральній Америці.

Офіційна назва — ***Республіка Гаїті***.

Столиця — ***Порт-о-Пренс*** (1 млн осіб; 1,5 млн осіб з приміською зоною — у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Домініканська Республіка (308 км) — на Сх. На Пд. і Зх. — Карибське море, на Пн. — Атлантичний океан (берегова лінія — 1771 км).

Площа: 27 700 км² (142 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 217, Сх.-Зх. — 290.

Найвища точка: 2677 м (г. Ла-Сель).

Населення (2006): 8,3 млн осіб (88 місце).

Державне свято: 1 січня (проголошення незалежності, 1804 р.).

Державні мови: французька, гаїтська/креольська.

Грошова одиниця: гурд (у 2006 р. 1 дол. США = 40,2 гурда; у 2002 — 29,3 гурда).

ВВП (2006): 14,6 млрд дол. США (128 місце).

ВВП/особу (2006): 1,8 тис. дол. США (153 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 385; витрати — 807,7.

4 8-88

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *Г.* — переважно гірська країна (висота — до 2677 м, г. Ла-Сель). Найбільша річка — Артибоніт. На території *Г.* поширені листопадні тропічні ліси, на Пд. — вічнозелені, в долині р. Артибоніт — колючі чагарники, кактуси. Клімат — тропічний пасатний. Середньорічні температури: від +22 до +28 °С. Опади: 500—2000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** руди заліза, кольорових металів, боксити та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Найдавніші відомі жителі на о-ві *Г.* — індіанці тайни та сибонеї. У 1492 р. Христофор Колумб ступив на берег о-ва *Г.* й оголосив його іспанською територією (Іспанський острів). У 1697 р. зх. частину о-ва *Г.* захопили французи. Вони завезли африканських рабів для праці на плантаціях та видобування природних ресурсів, зокрема золота. У 1804 р. в *Г.* проголошено незалежність. У 1844 р. на сх. частині о-ва *Г.* проголошено незалежну республіку Санто-Домінго. XIX—XX ст. — 200 років диктатури, збройних конфліктів та іноземних втручань, що призвело *Г.* до низького рівня економічного розвитку. *Г.* — одна з найвідсталіших і найбідніших держав світу. Нині політичний стан у *Г.* нестабільний. У березні 2004 р. повалено режим Жана Б. Арістіда. До влади прийшов Боніфас Александро (з 1 березня 2004 р.). З 1945 р. — член ООН.

НАСЕЛЕННЯ: 8,3 млн осіб у 2006 р. (3,4 млн осіб — 1950; 4,9 — 1970 р.).

Щільність: 251,4 особи/км² (29 місце).

Народжуваність: 36,4 ‰. **Смертність:** 12,2 ‰.

Природний приріст: 24,2 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 42,4 % (чол. — 1,8 млн; жін. — 1,7 млн); 15—64 — 54,2 % (чол. — 2,2 млн; жін. — 2,3 млн); 65 і більше — 3,4 % (чол. — 125,3 тис.; жін. — 159 тис.).

Міське населення: 33 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2002 р.): Порт-о-Пренс (1500), Каррефур (306), Делмас (257), Кап-Аїтьєн (107).

Етнорасовий склад, %: негри — 60, мулати — 35, європеоїди — 5.

Релігійна належність, %: римо-католики — 68,5, протестанти — 24,1 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Рене Преваль (з 15 травня 2006 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Жак-Едуард Алексіс (з 9 червня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): департамент (9).

Політичні партії (після виборів 2000 р. кількість осіб у парламенті): "Лаваляс фамій" — 72; Партія "Лаври Бари" — 2; інші — 8. Загальна кількість депутатів — 82.

ГОСПОДАРСТВО. *Г.* — одна з найвідсталіших держав Центральної Америки. Більшість населення не має постійної роботи. Прибл. 85 % населення живе у бідності. Галузева структура (% від ВВП; 2005): с/г, лісове г-во і рибальство (28; 63); промисловість і будівництво (20; 9); сфера обслуговування (52; 28).

Структура промисловості: харчова, текстильна. Промисловість не розвинена, монополізована фірмами США (видобуток бокситів, в-во міді, цинку, цементу тощо).

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 536,2 млн; використано для внутрішніх потреб — 498,6 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 11,6 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: кава, бавовна, цукрова тростина, банани, какао, тютюн, рис; розведення кіз, вел. рог. худ.

Сільськогосподарські угіддя: 33 %.

Рекреація: столиця (собор св. Трійці, будинок Дефлі); руїни палацу Павліни Бонапарте та ін. У 1992 р. країну відвідало 85 тис. іноземних туристів. Прибуток (1995) становив 81 млн дол. США.

Експорт (443,7 млн дол. США у 2006 р.): кава, текстильні й електротехнічні вироби, товари для спорту і туризму. Основна частина експорту — у США (80,9 %), Домініканська Республіка (6,9 %), Канада (4 %).

Імпорт (1,7 млрд дол. США у 2006 р.): продукти харчування, пром. вироби, паливо. Основні держави-імпортери: США (48,7 %), Бразилія (3,3 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 66; промисловість і будівництво — 9; сфера обслуговування — 25.

Армія (2000): 5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 50 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 53,2 року (чол. — 51,9; жін. — 54,6).

Смертність дітей до 1 року (2006): 72 ‰

Кількість ліжок у лікарнях: $/_{1258}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{6083}$ особи. Витрати на охорону здоров'я (1990): 7% ВВП.

Доступ до питної води (1993): 28 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 52,9 % (чол. — 54,8 %; жін. — 51,2 %). Витрати на освіту (1995): 1,8 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2006): 500 тис.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ГАЇТІ. Відсутні. Найближче від України посольство Гаїті — в Берліні (Німеччина).

ГАЙАНА (у деяких джерелах — Гаяна)

Держава, розташована в пн. частині Південної (Латинської) Америки.

Офіційна назва — ***Кооперативна Республіка Гайана.***

Столиця — *Джорджтаун* (275 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Венесуела (743 км) — на Зх.; Бразилія (1119 км) — на Пд.; Сурінам (600 км) — на Сх. На Пн. — Атлантичний океан (берегова лінія — 459 км).

Площа: 215 083 км² (82 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 797, Сх.-Зх. — 467.

Найвища точка: 2810 м (г. Рораяма).

Населення (2006): 767 тис. осіб (155 місце).

Державне свято: 23 лютого (проголошення республіки, 1970 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: гайанський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 200,3 гайан. дол.; у 2002 — 190,7 гайан. дол.).

ВВП (2006): 3,6 млрд дол. США (158 місце).

ВВП/особу (2006): 4,7 тис. дол. США (106 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 359,9; витрати — 430,3.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Узбережжя *Г.* — низовинне, під час припливів затоплюється водою. На Пн. і Пн.-Сх. — заболочена низовина. У центр. і пд. частинах — Гвіанське плоскогір'я (висота — до 2810 м, г. Рорайма, на кордоні з Бразилією і Венесуелою). Переважають вологі вічнозелені ліси, подекуди — савани. Понад 80 % площі *Г.* вкрито лісами. Клімат — переважно субекваторіальний. Середньорічна температура: +27 °С. Опади: 2200 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** боксити, руди заліза, марганцю, кольорових металів, родовища золота, алмазів. *Г.* багата на гідроресурси, флору і фауну.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Найдавніші жителі *Г.* — індіанці араваки і кариби, які дотепер живуть у пд. частині країни. У кінці XVI ст. першими колонізаторами території *Г.* були нідерландці, потім — французи й англійці. Вони привозили рабів із Африки для праці на плантаціях. Після скасування рабства в 1834 р. у країну почали прибувати робітники із Португалії, Китаю та Індії. Нащадки переселенців із Індії становлять нині найбільшу частку етнічного населення. З 1831 по 1966 рр. — колонія Великої Британії. У період Другої світової війни в економіку *Г.* вкладено американський та канадський капітал. У 1953 р. прийнята перша конституція Британської Гайани і був створений місцевий уряд. З 1966 р. — член ООН. *Г.* — член Співдружності Націй.

Уряд Кооперативної Республіки Гайана офіційно визнав незалежність України 8 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 767 тис. осіб у 2006 р. (347 тис. осіб — 1940; 760 — 1970 р.).

Щільність: 3,6 особи/км² (183 місце).

Народжуваність: 18,3 ‰. **Смертність:** 8,3 ‰.

Природний приріст: 10 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 26,2 % (чол. — 102,6 тис.; жін. — 98,8 тис.); 15—64 — 68,6 % (чол. — 265,2 тис.; жін. — 260,9 млн); 65 і більше — 5,2 % (чол. — 17 тис.; жін. — 22,8 тис.).

Міське населення: 37 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1992 р.): Джорджтаун (275 у 2000 р.), Лінден (27), Нью-Амстердам (17), Бартіка.

Етнонаціональний та етнорасовий склад, %: індійці 49,4, негри — 35,6, американські індіанці — 6,8, мулати, метиси, європеоїди.

Релігійна належність, %: індуїсти — 34, протестанти 27,5, католики — 11,5, мусульмани — 9 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Бхаррат Джагдео (з 11 серпня 1999 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Самуель Гіндс (з 11 серпня 1999 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): регіон (10).

Політичні партії (після виборів 19 березня 2001 р. кількість осіб у парламенті): Народна прогресивна партія (НПП) — 35; Народний національний конгрес (ННК) — 27; інші — 3. Загальна кількість депутатів — 65.

ГОСПОДАРСТВО. Основа економіки *Г.* — с/г і гірничовидобувна пром. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (36,5); промисловість і будівництво (19,3); сфера обслуговування (45,2).

Структура промисловості: гірничовидобувна, харчова, текстильна, деревопереробна, фармацевтична.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 818,8 млн; використано для внутрішніх потреб — 761,5 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб 11,2 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: цукрова тростина, рис, цитрусові, банани, кукурудза, кава.

Сільськогосподарські угіддя: 8,7 %.

Рекреація: столиця (ботанічний сад, музей природознавства); знамениті водоспади (Короля Георга V (488 м), Великий (256 м)); флора і фауна. У 1995 р. країну відвідало 100 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 32,6 млн дол. США.

Експорт (621,6 млн дол. США у 2006 р.): цукор, боксити, золото. Основна частина експорту — у Канаду (18,9 %), США (18,9 %), Велику Британію (11,8 %).

Імпорт (706,9 млн дол. США у 2006 р.): паливо, пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: США (26,7 %), Тринідад і Тобаго (23,9 %), Куба (6,6 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 20; промисловість і будівництво — 30; сфера обслуговування — 50.

Армія (2000): 1600 військовослужбовців. Витрати на армію: 5 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 65,9 року (чол. — 63,2; жін. — 68,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 32,2 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{341}$ жителя.

Кількість лікарів (1995): $^1/_{2552}$ особи. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 98,8 % (чол. — 99,1 %; жін. — 98,5 %).

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 588. Витрати на освіту (1996): 4,7 % ВВП; 8,9 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2006): 160 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ГАЙАНА. Відсутні. Найближче від України посольство Гайани — в Москві (Росія).

ГАМБІЯ

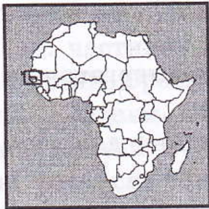

Держава, розташована в пн.-зх. прибережній частині Африки.

Офіційна назва — ***Республіка Гамбія.***

Столиця — ***Банжул*** (45 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Сенегал — на Пн., Сх. і Пд. На Зх. — Атлантичний океан.

Площа: 10 689 км² (159 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — до 30, Сх.-Зх. — 290.

Населення (2006): 1,6 млн осіб (143 місце).

Державне свято: 18 лютого (проголошення незалежності, 1965 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: даласі (у 2006 р. 1 дол. США = 28,3 даласі; у 2002 — 15,7 даласі).

ВВП (2006): 3,3 млрд дол. США (160 місце).

ВВП/особу (2006): 2 тис. дол. США (146 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 112,7; витрати — 155,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Поверхня *Г.* — низовинна (висота — до 100 м). Найбільш поширений тип рослинності — савана; в долині р. Гамбії — галерейні вічнозелені тропічні ліси. Прибл. 10 % площі *Г.* вкрито лісами. Клімат — тропічний. Середньомісячні температури, °С: лютого +23, липня +27. Опади: 750—1500 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** кварцові піски, титанисто-залізнякові родовища та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Гамбійські племена входили до складу Гани, Малі та Сонгаю. Перша Британська колонія в Африці з'явилася на території *Г.* у 1588 р. Установлення кордонів *Г.* у 1889 р. супроводжували багаторічні суперечки між європейськими державами, які контролювали ці райони.

З 1765 по 1963 рр. *Г.* була колонією Великої Британії. У 1965 р. стала незалежною республікою, після чого почалася політична нестабільність. Порівняно з іншими державами Зх. Африки, життя населення *Г.* спокійніше. З 1965 р. член ООН. *Г.* член Співдружності Націй.

НАСЕЛЕННЯ: 1,6 млн осіб у 2006 р. (263 тис. осіб — 1950; 299 — 1960; 603 — 1980 р.).

Щільність: 132 особи/км² (52 місце).

Народжуваність: 39,4 ‰. **Смертність:** 12,3 ‰.

Природний приріст: 27,1 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 44,3 % (чол. — 365,2 тис.; жін. — 361,8 тис.); 15—64 — 53 % (чол. — 431,6 тис.; жін. — 438,2 тис.); 65 і більше — 2,7 % (чол. — 22,9 тис.; жін. — 21,9 тис.).

Міське населення: 31 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1993 р.): Банжул (45 у 2000 р.), Серекунда (103), Брікама (24), Бакау (19).

Етнонаціональний склад, %: негри — мандинга (34), фульбе (16), волоф (13) та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани — 95,4, християни (протестанти, римо-католики) — 3,7 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Яя Джаммех (з 26 серпня 1996 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): область (6).

Політичні партії (після виборів 2 січня 1997 р. кількість осіб у парламенті): Альянс за патріотичну переорієнтацію — 33; Об'єднана демократична партія — 7; інші — 5. Загальна кількість депутатів — 49. Депутатів обирає населення (45 осіб) і президент держави (4 особи).

ГОСПОДАРСТВО. Економіка *Г.* має аграрну спрямованість. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (30,5); промисловість і будівництво (13,9); сфера обслуговування (55,6).

Структура промисловості: харчова, деревопереробна, будматеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 145 млн; використано для внутрішніх потреб — 134,9 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 2 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: арахіс, кукурудза, рис, просо, сорго, кокосові горіхи.

Сільськогосподарські угіддя: 38,3 %.

Рекреація: столиця (Банжул) — рекреаційний центр; курорти на узбережжі моря; нац. парк. У 1997 р. країну відвідало 80 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 50 млн дол. США.

Експорт (130,5 млн дол. США у 2006 р.): арахіс, олія, бавовна та ін. Основна частина експорту — в Індію (41,1 %), Велику Британію (18,5 %), Індонезію (8,4 %).

Імпорт (212,2 млн дол. США у 2006 р.): продукти харчування, текстильні вироби. Держави-імпортери: Китай (21,5 %), Сенегал (11,4 %), Код-д'Івуар (8,5 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 75; промисловість і будівництво — 19; сфера обслуговування — 6.

Армія (1996): 800 військовослужбовців. Витрати на армію (1996): 4,6 % ВВП.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 54,1 року (чол. — 52,3; жін. — 56).

Смертність дітей до 1 року (2006): 72 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{812}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{17\,604}$ особи. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води (1993): 77 % осіб.

ОСВІТА. Письменних: 40,1 % (чол. — 47,8 %; жін. — 32,8 %).

Користувачі Інтернетом (2006): 50 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ГАМБІЯ. Відсутні. Найближче від України посольство Гамбії — в Берліні (Німеччина).

ГАНА

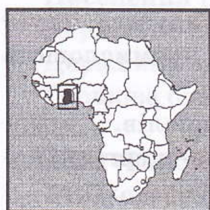

Держава, розташована в зх. прибережній частині Африки.

Офіційна назва — ***Республіка Гана***.

Столиця — ***Аккра*** (1 млн осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Кот-д'Івуар (колишня назва Берег Слонової Кості) (640 км) — на Зх.; Буркіна-Фасо — на Пн.; Того — на Сх. На Пд. — Атлантичний океан (берегова лінія — 560 км).

Площа: 238 533 км² (79 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 716, Сх.-Зх. — 499.

Найвища точка: 876 м.

Населення (2006): 22,4 млн осіб (48 місце).

Державне свято: 6 березня (проголошення незалежності, 1957 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: седі (у 2006 р. 1 дол. США = 9175 седі; у 2002 — 7933 седі).

ВВП (2006): 59,2 млрд дол. США (72 місце).

ВВП/особу (2006): 2,6 тис. дол. США (135 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 3,6; витрати — 3,9.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Поверхня *Г.* — переважно низовинна (висота над р. м. — 150—300 м). На Сх. — гори Того (висота — до 876 м, г. Джебобо). Найбільш поширений тип рослинності — савана; на Пд. і Пд.-Зх. вологі тропічні ліси. Прибл. 40 % площі *Г.* вкрито лісами. Клімат — екваторіально-мусонний; влітку — вологий, взимку — посушливий. Середньомісячні температури, °С: найтеплішого місяця (березня): +27, +32; найхолоднішого (серпня): +23, +26. Опади: 650—2000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** родовища золота, алмазів, марганцеві руди, боксити, нафта, руди кольорових металів та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. До появи європейців у XV ст. на території *Г.* існувало декілька дрібних держав та племінних об'єднань з високим рівнем розвитку господарства і культури. З 1482 р. португальці почали вивозити звідси золото і рабів. За володіння "Золотим Берегом" велася запекла боротьба. У 1642 р. голландці витіснили португальців. У цей час на сх. території *Г.* виникла імперія Ашанті, яка домінувала в регіоні до серед. XVIII ст. Велика Британія і Данія також контролювали частину узбережжя. З 1845 по 1957 рр. *Г.* — колонія Великої Британії. У 1957 р. проголошено незалежність. З 1966 р. у *Г.* почався період переворотів і військових режимів. У 1992 р. відбулися всезагальні вибори президента і членів парламенту. Була введена багатопартійна система. З 1957 р. — член ООН. *Г.* — член Співдружності Націй.

Уряд Республіки Гана офіційно визнав незалежність України 22 квітня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 22,4 млн осіб у 2006 р. (4,3 млн осіб — 1950; 8,6 — 1970; 14,6 — 1991 р.).

Щільність: 83,4 особи/км² (82 місце).

Народжуваність: 30,5 ‰. **Смертність:** 9,7 ‰.

Природний приріст: 20,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 38,8 % (чол. — 4,4 млн; жін. — 4,3 млн); 15—64 — 57,7 % (чол. — 6,5 млн; жін. — 6,5 млн); 65 і більше — 3,5 % (чол. — 371,4 тис.; жін. — 419,1 тис.).

Міське населення: 36 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1994 р.): Аккра (1000 у 2000 р.), Кумасі (385), Тамале (151), Болгатанга (142).

Етнонаціональний склад, %: негри (акан — 52,4, мосі — 15,8, еве — 1,9 та ін.).

Релігійна належність, %: християни — 64, анімісти — 18, мусульмани — 15 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Джон Кофі Агекум Куфор (з 7 січня 2001 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): регіон (10).

Політичні партії (після виборів 7 грудня 2000 р. кількість осіб у парламенті): Нова патріотична партія (НПП) — 99; Національний демократичний конгрес (НДК) — 92; інші — 9. Загальна кількість депутатів — 200.

ГОСПОДАРСТВО. Держава, яка розвивається (за класифікацією ООН). Економіка *Г.* у цілому аграрного спрямування. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (37,3); промисловість і будівництво (25,3); сфера обслуговування (37,5).

Структура промисловості: гірничовидобувна, металургійна, текстильна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 6,5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 7,1 млрд; експорт — 900 млн; імпорт — 2 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 7,5 тис.; використано для внутрішніх потреб — 44 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: какао, кава, кокосові горіхи, банани, просо, сорго; розведення кіз (3,3 млн голів), овець (3,3 млн голів), вел. рог. худ. (2 млн голів). У с/г зайнято понад 60 % працездатного населення.

Сільськогосподарські угіддя: 34 %.

Рекреація: основні рекреаційні центри — столиця, міста Кап-Кост (колишня столиця), Секонді-Такораді, Кумаші. Інші об'єкти: курортні бази на узбережжі океану. В ЮНЕСКО — 2 об'єкти. У 1996 р. країну відвідало 300 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 248 млн дол. США.

Експорт (3,3 млрд дол. США у 2006 р.): золото, какао, дерево, кольорові метали. Основна частина експорту — у Нідерланди (12,5 %), Велику Британію (8,3 %), США (6,7 %).

Імпорт (5,7 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, паливо, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Нігерія (15,2 %), Китай (12,5 %), США (6,3 %), Велика Британія (5,2 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 60; промисловість і будівництво — 15; сфера обслуговування — 25.

Армія (2000): 7 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 45 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 58,9 року (чол. — 58,1; жін. — 59,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 55 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{791}$ жителя.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{22\,452}$ особи. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,5 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 56 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 74,8 % (чол. — 82,7 %; жін. 67,1 %).

Обов'язкова освіта: 10 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 126. Витрати на освіту (1995): 3,3 % ВВП; 24,3 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2006): 402 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ГАНА. В Україні (м. Київ) діє консульство Гани. Уряд Гани офіційно визнав незалежність України 22 квітня 1992 р. Дипломатичні відносини між Україною та Ганою встановлені 17 червня 1992 р.

ГАЯНА — див. ГАЙАНА.

ГВАТЕМАЛА

Держава, розташована на континентальній частині Центральної Америки.

Офіційна назва — ***Республіка Гватемала.***

Столиця — ***Гватемала*** (1,3 млн осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Мексика (962 км) — на Пн.; Сальвадор (203 км) — на Пд.-Сх.; Гондурас (340 км) і Беліз (223 км) — на Сх. На Пд.-Зх. — Тихий океан (берегова лінія — 254 км); на Сх. — Карибське море (берегова лінія — 166 км).

Площа: 108 889 км² (103 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 455, Сх.-Зх. — 420.

Найвища точка: 4220 м (вулкан Тахумулько, найвища вершина Центральної Америки).

Населення (2006): 12,3 млн осіб (66 місце).

Державне свято: 15 вересня (проголошення незалежності, 1821 р.).

Державна мова: іспанська (офіційна).

Грошова одиниця: кетсаль (у 2006 р. 1 дол. США = 7,6 кетс.; у 2002 — 7,8 кетс.).

ВВП (2006): 60,6 млрд дол. США (69 місце).

ВВП/особу (2006): 4,9 тис. дол. США (101 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 3,8; витрати — 4,4.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина *Г.* — нагір'я (висота над р. м. 1000—3000 м). Над ними підносяться вулкани, деякі з них діючі. До діючих належить Тахумулько (4220 м). З Пн. до нагір'я розташоване плато Петен, а з Пд. — вузька приморська низовина. Понад 50 % площі вкрито лісами. У *Г.* часто бувають землетруси та урагани. Клімат — субекваторіальний, пасатно-мусонний. Середньорічні температури, °С: на нагір'ї — від +15 до +20; на низовині: +23, +27. Опади, мм/рік: 500—1000; у горах — до 3500. **Мінеральні ресурси:** руди кольорових металів, нафта та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. 3 тис. років тому на території *Г.* — розквіт цивілізації майя. У 1523 р. іспанці ступили на берег *Г.* і знищили значну

кількість корінного населення. З 1523 по 1821 рр. країна була колонією Іспанії. У 1821 р. проголошено незалежність, а з 1823 по 1839 рр. *Г.* входила до складу федерації Сполучених Провінцій Центральної Америки, але залишалася залежною від Іспанії. У 1939 р. — отримала остаточну незалежність. У XIX—XX ст. іноземні держави (зокрема, США) почали вкладати в економіку *Г.* свій капітал. З 50-х років XX ст. у *Г.* велася боротьба за владу і періодично встановлювався військовий режим. У 1996 р. — укладений договір щодо припинення громадянської війни. У зв'язку з тривалою політичною нестабільністю *Г.* залишилась економічно слаборозвиненою державою. З 1945 р. — член ООН.

Уряд Республіки Гватемала офіційно визнав незалежність України 26 жовтня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 12,3 млн осіб у 2006 р. (2,1 млн осіб — 1937; 3,8 — 1960; 7,3 — 1980 р.).

Щільність: 107,3 особи/км^2 (67 місце).

Народжуваність: 29,9 ‰. **Смертність:** 5,2 ‰.

Природний приріст: 24,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 41,1 % (чол. — 2,6 млн; жін. — 2,5 млн); 15—64 — 55,5 % (чол. — 3,4 млн; жін. — 3,5 млн); 65 і більше — 3,4 % (чол. — 195 тис.; жін. — 224,5 тис.).

Міське населення: 42 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Гватемала (1290), Пуерто-Барріос (440), Кесальтенанго (101).

Етнорасовий склад, %: американські індіанці — 45, метиси — 45, європеоїди — 5, негри — 2 та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 76, протестанти — 22, аніміcти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Оскар Бергер Пердомо (з 14 січня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): департамент (22).

Політичні партії (після виборів 7 листопада 1999 р. кількість осіб у парламенті): Гватемальський республіканський фронт (ГРФ) — 63; Партія Національний авангард (ПНА) — 37; Альянс Нова нація (АНН) — 9; інші — 4. Загальна кількість депутатів — 113.

ГОСПОДАРСТВО. *Г.* — відстала аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (22); промисловість і будівництво (19); сфера обслуговування (59).

Структура промисловості: текстильна, деревопереробна, хімічна, гірничовидобувна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2006):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 7,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 6,6 млрд; експорт — 335 млн; імпорт — 23 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 16,4 тис.; використано для внутрішніх потреб — 73,5 тис.; експорт — 15,6 тис.; імпорт — 73 тис.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: кава, цукрова тростина, банани, бавовна. Тваринництво. Рибальство.

Сільськогосподарські угіддя: 15 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина (іспанської епохи); нац. парк Тікаль; руїни Кіригуа. У 1995 р. країну відвідало 537 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 277 млн дол. США.

Експорт (3,7 млрд дол. США у 2006 р.): кава, цукор та ін. Основна частина експорту — у США (50,1 %), Сальвадор (12,1 %), Гондурас (7,3 %).

Імпорт (9,9 млрд дол. США у 2006 р.): продукти харчування, паливо, пром. вироби. Основні держави-імпортери: США (38,1 %), Мексика (7,6 %), Сальвадор (4,8 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., % : с/г, лісове г-во і рибальство — 50; промисловість і будівництво — 15; сфера обслуговування — 35.

Армія (2000): 31 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 123 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 69,4 року (чол. — 67,7; жін. — 71,2).

Смертність дітей до 1 року (2006): 31 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{602}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^1/_{356}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,7 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 60 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2006): 70,6 % (чол. — 78 %; жін. — 63,3 %).

Користувачі Інтернетом (2006): 756 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ГВАТЕМАЛА. Відсутні. Найближче від України посольство Гватемали — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Гватемалою встановлені 12 січня 1993 р.

ГВІНЕЯ

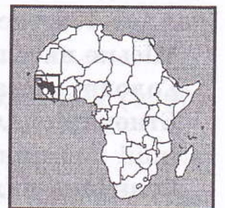

Держава, розташована в зх. прибережній частині Африки.

Офіційна назва — ***Республіка Гвінея.***

Столиця — ***Конакрі*** (1,1 млн осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Гвінея-Бісау (386 км), Сенегал (330 км) і Малі (858 км) — на Пн.; Кот-д'Івуар (колишня назва Берег Слонової Кості) (610 км) — на Сх.; Сьєрра-Леоне і Ліберія (652 км) — на Пд. На Зх. — Атлантичний океан (*берегова лінія* — 320 км).

Площа: 245 857 км² (76 місце серед держав світу).
Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 565, Сх.-Зх. — 725.
Найвища точка: 1752 м (г. Німба).
Населення (2006): 9,7 млн осіб (81 місце).
Державне свято: 2 жовтня (проголошення незалежності, 1958 р.).
Державні мови: французька й англійська (офіційні).
Грошова одиниця: гвінейський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 522,9 афр. франка; у 2002 — 697 афр. франків).
ВВП (2006): 19,4 млрд дол. США (114 місце).
ВВП/особу (2006): 2 тис. дол. США (147 місце).
Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 342,3; витрати — 556,7.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Береги *Г.* — низовинні, розчленовані глибокими затоками. Уздовж узбережжя — вузька низовинна смуга. Решта території — переважно гориста (висота — до 1752 м над р. м., г. Німба). На Пн.-Сх. — рівнина басейну верхньої течії Нігреру. Головні ріки: Гамбія, Бафінг, Нігрер. Прибл. 30 % площі вкрито лісами. Клімат — екваторіальний, мусонний. Середньорічні температури, °C: від +20 у горах до +25 на узбережжі. Опади: 1200—4000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** боксити (2 місце серед держав світу за видобутком (19 млн т/рік)), руди кольорових металів, залізні руди, родовища золота й алмазів.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. До появи європейців (XV ст.) пн. і сх. частина території сучасної *Г.* входили до складу імперії Малі та Сонгай. У серед. XV ст. португальські мореплавці зійшли на берег *Г.* і назвали його "Берегом злив", а пізніше — "Країною південних рік". З 1849 по 1958 рр. — колонія Франції. У 1958 р. *Г.* отримала незалежність. З 1958 р. — член ООН. З 1984 по 1991 рр. — військовий режим. У 1991 р. прийнято нову конституцію з демократичними принципами правління. У 1993 р. у *Г.* відбулися перші багатопартійні вибори.

Уряд Республіки Гвінея офіційно визнав незалежність України 9 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 9,7 млн осіб у 2006 р. (2,1 млн осіб — 1926; 3,1 — 1960; 4,8 — 1978 р.).
Щільність: 31 особа/км² (138 місце).
Народжуваність: 41,8 ‰. **Смертність:** 15,5 ‰.
Природний приріст: 26,3 ‰ (2006).
Вікова структура, років (2006): 0—14 — 44,4 % (чол. — 2,2 млн; жін. — 2,1 млн); 15—64 — 52,5 % (чол. — 2,5 млн; жін. — 2,5 млн); 65 і більше — 3,2 % (чол. — 134 тис.; жін. — 172 тис.).
Міське населення: 30 % (2000).
Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Конакрі (1091), Лабе (419), Канкан (265).
Етнонаціональний склад, %: негри (фульбе — 40, мандинго — 30, сусу — 20 та інші племінні групи).
Релігійна належність, %: мусульмани — 85, християни — 8, анімісти — 7.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.
Форма устрою: унітарна держава.
Глава держави й уряду: Лансана Конте (з 5 квітня 1984 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (8).

Політичні партії (після виборів 11 червня 1995 р. кількість осіб у парламенті): Партія єдності і прогресу (ПЄП) — 71; Об'єднання гвінейського народу (ОГН) — 19; Партія оновлення і прогресу (ПОП) — 9; інші — 15. Загальна кількість депутатів — 114.

ГОСПОДАРСТВО. Основа економіки *Г.* — гірничовидобувна пром. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (23,7); промисловість і будівництво (36,1); сфера обслуговування (40,2).

Структура промисловості: гірничовидобувна, деревопереробна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2006):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 840 млн; використано для внутрішніх потреб — 832,9 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 9,7 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: рис, кава, маніок, банани, цитрусові, ананас, кукурудза, кокосові горіхи, цукрова тростина, арахіс. Розвинуте рибальство.

Сільськогосподарські угіддя: 28 %.

Рекреація: курортна зона на узбережжі моря; столиця Конакрі (раніше називали "Африканський Париж"); гірський ландшафт, фауна. У 1995 р. країну відвідало 94 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 1 млн дол. США у 1996 р.

Експорт (615,1 млн дол. США у 2006 р.): боксити, алюміній, алмази, золото, кава. Основна частина експорту — у Росію (14,6 %), Південну Корею (11,3 %), Іспанію (10,2 %), Україну (7,9 %), США (6,1 %), Ірландію (6 %).

Імпорт (730 млн дол. США у 2006 р.): нафта, продукти харчування, пром. вироби. Основні держави-імпортери: Китай (8,5 %), США (7,3 %), Франція (7,2 %), Кот-д'Івуар (5,2 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 76; інші — 24.

Армія (2000): 9700 військовослужбовців. Витрати на армію: 55 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 49,5 року (чол. — 48,3; жін. — 50,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 90 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{1934}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{9732}$ особи. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,9 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 33 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 35,9 % (чол. — 49,9 %; жін. — 21,9 %). **Обов'язкова освіта:** 6 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 122. Витрати на освіту (1995): 1,8 % ВВП; 21,5 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2006): 46 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ГВІНЕЯ. У Гвінеї (м. Конакрі) діють посольство і консульство України. Найближче від України посольство Гвінеї — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Гвінеєю встановлені 4 квітня 1992 р.

ГВІНЕЯ-БІСАУ

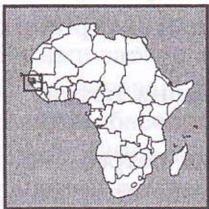

Держава, розташована в зх. прибережній частині Африки.

Офіційна назва — ***Республіка Гвінея-Бісау.***

Столиця — ***Бісау*** (235 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Сенегал (338 км) — на Пн.; Гвінея (386 км) — на Сх. і Пд.-Сх. На Зх. — Атлантичний океан (берегова лінія — 160 км).

Площа: 36 125 км² (133 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 193, Сх.-Зх. — 322.

Найвища точка: 300 м.

Населення (2006): 1,4 млн осіб (145 місце).

Державне свято: 24 вересня (проголошення незалежності, 1973 р.).

Державна мова: португальська.

Грошова одиниця: африканський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 522,9 афр. франка; у 2002 — 697 афр. франків).

ВВП (2006): 1,2 млрд дол. США (169 місце).

ВВП/особу (2006): 900 дол. США (181 місце).

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина *Г.-Б.* — низовинна (висота — до 300 м). Береги — низькі, розчленовані затоками. На території країни поширені савана й вічнозелені вологі тропічні ліси. Головні ріки: Жеба, Корубал, Кашеу. Прибл. 70 % площі вкрито лісами. Клімат — екваторіальний, мусонний; з посушливою зимою та вологим літом. Середньомісячні температури, °С: січня +24, липня +26. Опади: 1200—2000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** нафта, боксити, залізні руди тощо.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Упродовж багатьох років на території *Г.-Б.* проживали різні африканські народи. У XV ст. тут з'явилися португальці та перетворили *Г.-Б.* у центр работоргівлі. З 1879 по 1973 рр. — колонія Франції. З 1974 р. — незалежна. У 1991 р. прийнято конституцію з принципами демократичного правління та ринкової економіки. З 1974 р. — член ООН.

НАСЕЛЕННЯ: 1,4 млн осіб у 2006 р. (551 тис. осіб — 1950; 487 — 1970; 983 — 1991 р.).

Щільність: 36,4 особи/км² (132 місце).

Народжуваність: 37,2 ‰. **Смертність:** 16,5 ‰.

Природний приріст: 20,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0–14 — 41,4 % (чол. — 297,6 тис.; жін. — 298,9 тис.); 15—64 — 55,6 % (чол. — 384,6 тис.; жін. — 417,8 тис.); 65 і більше — 3 % (чол. — 18 тис.; жін. — 25 тис.).

Міське населення: 22 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1993 р.): Бісау (235 у 2002 р.), Бафата (15), Кахеу (14).

Етнонаціональний склад, %: негри (баланте — 25, фульбе — 20, манджаки — 12) та ін.

Релігійна належність, %: анімісти — 54, мусульмани — 38, християни — 8.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Жоау Бернарду Віейра (з 1 жовтня 2005 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Мартіньо Ндаро Кабі (з 13 квітня 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): регіон (9).

Політичні партії (після виборів 28 листопада 1999 р. кількість осіб у парламенті): Партія за соціальне оновлення (ПСП) — 38; Африканська партія незалежності Гвінеї і Кабо-Верде (ПАІГК) — 28; інші — 36. Загальна кількість депутатів — 102.

ГОСПОДАРСТВО. Основа економіки *Г.-Б.* — аграрний сектор. Галузева структура (% від ВВП, 2004): с/г, лісове г-во і рибальство (62); промисловість і будівництво (12); сфера обслуговування (26).

Структура промисловості: харчова, деревопереробна, будматеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2006):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 58 млн; використано для внутрішніх потреб — 54 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 2,5 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: арахіс, просо, кукурудза, бавовна, рис. У с/г зайнято понад 80 % працездатного населення.

Сільськогосподарські угіддя: 51 %.

Рекреація: оскільки умови (інфраструктура тощо) не відповідають сучасним вимогам, то кількість іноземних туристів сягає лише декількох тисяч за рік.

Експорт (116 млн дол. США у 2005 р.): червоне дерево, арахіс, бавовна. Основна частина експорту — в Індію (72 %), Нігерію (17,1 %), Еквадор (4 %).

Імпорт (176 млн дол. США у 2005 р.): пром. вироби, продукти харчування, паливо. Основні держави-імпортери: Італія (24,8 %), Сенегал (18,2 %), Португалія (15,4 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 82; інші — 18.

Армія (2000): 9250 військовослужбовців. Витрати на армію: 3 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 46,9 року (чол. — 45; жін. — 48,8).

Смертність дітей до 1 року (2006): 105 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{368}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{3263}$ особи. **Витрати на охорону здоров'я:** даних нема.

Доступ до питної води (1993): 25 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 42,4 % (чол. — 58,1 %; жін. — 27,4 %).

Обов'язкова освіта: 6 класів. **Витрати на освіту** (1996): 2,8 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2006): 26 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ГВІНЕЯ-БІСАУ. Відсутні. Найближче від України посольство Гвінеї-Бісау — в Москві (Росія).

ГОЛЛАНДІЯ — див. НІДЕРЛАНДИ.

ГОНДУРАС

Держава, розташована на континентальній частині Центральної Америки.

Офіційна назва — ***Республіка Гондурас.***

Столиця — ***Тегусігальпа*** (990 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Гватемала (340 км) — на Зх.; Сальвадор (340 км) і Нікарагуа (922 км) — на Пд. На Сх. та Пн. — Карибське море (берегова лінія — 840 км); на Пд.-Зх. — Тихий океан (берегова лінія — 124 км).

Площа: 112 492 км² (100 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 386, Сх.-Зх. — 652.

Найвища точка: 2849 м (г. Серро-Лас-Мінас).

Населення (2006): 7,3 млн осіб (95 місце).

Державне свято: 15 вересня (проголошення незалежності, 1821 р.).

Державна мова: іспанська.

Грошова одиниця: лемпіра (у 2006 р. 1 дол. США = 18,9 лемп.; у 2002 — 16,4 лемп.).

ВВП (2006): 22,1 млрд дол. США (107 місце).

ВВП/особу (2006): 3 тис. дол. США (126 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 2; витрати — 2.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Берегова лінія розчленована. Уздовж узбережжя Карибського моря — вузька смуга низовинних рівнин; на Пн.-Сх. — заболочена низовина (Москітовий берег). Рельєф *Г.* — переважно гористий (висота — до 2849 м, г. Серро-Лас-Мінас). Прибл. 40 % території *Г.* вкрито лісами. До висоти 700 м ростуть вічнозелені тропічні ліси, вище — вічнозелені й мішані

ліси; в долинах — ксерофітні чагарники. Клімат — тропічний пасатний. Середньомісячні температури, °С: січня +19, липня +26. Опади: 3000–5000 мм/рік.

Мінеральні ресурси: руди кольорових металів, залізні руди, вугілля, нафта та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З X ст. до н. е. по IX ст. н. е. на території *Г.* — розквіт цивілізації майя. У 1502 р. Христофор Колумб оголосив територію *Г.* власністю Іспанії. З 1502 по 1821 рр. — колонія Іспанії. Для праці на бананових плантаціях іспанці використовували африканських рабів. У 1838 р. — проголошено незалежність. З другої пол. XIX ст. політична та економічна діяльність країни — під контролем США. З 1945 р. — член ООН.

НАСЕЛЕННЯ: 7,3 млн осіб у 2006 р. (1,5 млн осіб — 1950; 2,6 — 1970; 4,2 — 1988 р.).

Щільність: 58,9 особи/км^2 (103 місце).

Народжуваність: 28,2 ‰. **Смертність:** 5,3 ‰.

Природний приріст: 22,9 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 39,9 % (чол. — 1,5 млн; жін. — 1,4 млн); 15—64 — 56,7 % (чол. — 2,1 млн; жін. — 2,1 млн); 65 і більше — 3,4 % (чол. — 113,7 тис.; жін. — 137,1 тис.).

Міське населення: 44 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2002 р.): Тегусігальпа (990), Сан-Педро-Сула (455), Ель-Прогресо (105).

Етнорасовий склад, %: метиси — 89,9, американські індіанці — 6,7, негри — 2,1, європеоїди — 1,3.

Релігійна належність, %: римо-католики — 86,7, протестанти — 10,4 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Хосе Мануель Селайя Росалес (з 27 січня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): департамент (18).

Політичні партії (після виборів 30 листопада 1997 р. кількість осіб у парламенті): Ліберальна партія Гондурасу (ЛПГ) — 67; Національна партія Гондурасу (НПГ) — 55; інші — 6. Загальна кількість депутатів — 128.

ГОСПОДАРСТВО. *Г.* — одна з найбідніших держав Америки. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (13,6); промисловість і будівництво (31,4); сфера обслуговування (55).

Структура промисловості: видобувна, текстильна, деревопереробна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 4,8 млрд; використано для внутрішніх потреб — 4,8 млрд; експорт — 0; імпорт — 356 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 37 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: банани, кава, кукурудза, квасоля, кокосові горіхи, цитрусові, тютюн; розведення вел. рог. худ. (2 млн голів), свиней (0,6 млн голів). У с/г зайнято 60 % працездатного населення. Продукція с/г становить 25 % ВНП.

Сільськогосподарські угіддя: 39,5 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина (епоха майя); біосферний парк Ріо-Платано. У 1995 р. країну відвідало 290 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 80 млн дол. США.

Експорт (1,9 млрд дол. США у 2006 р.): банани, кава та ін. Основна частина експорту — у США (73,3 %), Гватемалу (2,9 %), Сальвадор (2,9 %).

Імпорт (4,9 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, паливо, продукти харчування. Основні держави-імпортери: США (52,6 %), Гватемала (6,4 %), Сальвадор (4,1 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 34; промисловість і будівництво — 23; сфера обслуговування — 43.

Армія (2000): 8300 військовослужбовців. Витрати на армію: 35 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 69,3 року (чол. — 67,8; жін. — 71).

Смертність дітей до 1 року (2006): 25,8 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{818}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{1586}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 4 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 65 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 76,2 % (чол. — 76,1 %; жін. — 76,3 %). Витрати на освіту (1995): 4,6 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2006): 223 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ГОНДУРАС. Відсутні. Найближче від України посольство Гондурасу — в Берліні (Німеччина).

ГРЕНАДА

Держава, розташована на островах (група вулканічних островів: Гренада і Пд. Гренадини) у Карибському морі, за 140 км на Пн. від Венесуели.

Офіційна назва — *Гренада.*

Столиця — *Сент-Джорджес* (5 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Атлантичного океану і Карибського моря.

Сусіди: Сент-Вінсент і Гренадини — на Пн.; Тринідад і Тобаго — на Пд.

Площа: 344 км² (183 місце серед держав світу).

Найвища точка: 848 м.

Населення (2006): 90 тис. осіб (180 місце).

Державне свято: 7 лютого (проголошення незалежності, 1974 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: східнокарибський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 2,7 сх.-кариб. дол.; у 2002 — 2,7 сх.-кариб. дол.).

ВВП (2006): 440 млн дол. США (178 місце).

ВВП/особу (2006): 3,9 тис. дол. США (115 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 85,8; витрати — 102,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *Г.* розташована на островах вулканічного походження (висота — до 848 м, г. Сент-Катерин). Клімат — субекваторіальний, морський. Середньорічна температура, °С: +26. Опади: 1300—5000 мм/рік. Мінеральних ресурсів не виявлено.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Першими жителями *Г.* були індіанці араваки і кариби. *Г.* відкрив Христофор Колумб у 1498 р. З 1650 р., прибл. 100 років, — колонія Франції. З 1972 по 1974 рр. — колонія Великої Британії. У 1974 р. проголошено незалежність. З 1974 р. — член ООН. *Г.* — член Співдружності Націй.

НАСЕЛЕННЯ: 102 тис. осіб у 2002 р. (76 тис. осіб — 1950; 94 — 1970; 111 — 1980 р.).

Щільність: 297,4 особи/км² (20 місце).

Народжуваність: 22,1 ‰. **Смертність:** 6,9 ‰.

Природний приріст: 15,2 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 33,4 % (чол. — 15,1 тис.; жін. — 14,8 тис.); 15—64 — 63,4 % (чол. — 30,1 тис.; жін. — 26,8 тис.); 65 і більше — 3,3 % (чол. — 1,4 тис.; жін. — 1,5 тис.).

Міське населення: 66,5 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Сент-Джорджес (5 у 2002 р.), Гуяв (3), Гренвілл (2).

Етнорасовий склад, %: негри — 85, мулати — 11, американські індіанці та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 58, протестанти — 37,6 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія у складі Співдружності.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: королева Великої Британії Єлизавета II, яку представляє генерал-губернатор Деніел Вільямс (з 8 серпня 1996 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Кейт Мітчелл (з 22 червня 1995 р.; переобраний 23 січня 2000 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): дистрикт (7).

Політичні партії: всі 15 місць у парламенті належать Новій національній партії (ННП).

ГОСПОДАРСТВО. Економіка *Г.* ґрунтується на с/г (банани, какао-боби, кокосовий та мускатний горіх (2 місце у світі)). Галузева структура (% від ВВП, 2004): с/г, лісове г-во і рибальство (9); промисловість і будівництво (15); сфера обслуговування (76).

Структура промисловості: харчова, легка, будматеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 171,3 млн; використано для внутрішніх потреб — 159,3 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 1,8 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: мускатні та кокосові горіхи, банани, какао-боби, бавовна, цукрова тростина.

Сільськогосподарські угіддя: 47 %.

Рекреація: природа тропіків; курортні бази на узбережжі моря та океану; історичні пам'ятки. У 1995 р. країну відвідало 318 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 58 млн дол. США.

Експорт (40 млн дол. США у 2005 р.): какао, банани, мускатні горіхи. Основна частина експорту — у Сент-Люсію (12,2 %), США (11,4 %), Антигуа і Барбуду (8,3 %), Німеччину (8 %).

Імпорт (276 млн дол. США у 2005 р.): продукти харчування, пром. вироби. Основні держави-імпортери: Тринідад і Тобаго (27,6 %), США (26,8 %), Велика Британія (5,9 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., % : с/г, лісове г-во і рибальство — 24; промисловість і будівництво — 14; сфера обслуговування — 62.

Армія: даних нема.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 64,9 року (чол. — 63,1; жін. — 66,7).

Смертність дітей до 1 року (1996): 28 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{208}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^1/_{2120}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних: 96 % (чол. — даних нема; жін. — даних нема).

Обов'язкова освіта: 6 класів. Витрати на освіту (1995): 4,2 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2006): 19 тис.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ГРЕНАДА. Відсутні. Найближче від України консульство Гренади — в Берліні (Німеччина).

ГРЕЦІЯ

Держава, розташована в Південно-Східній Європі, на Пд. Балканського п-ва.

Офіційна назва — ***Грецька Республіка.***

Столиця — ***Афіни*** (775 тис. осіб; 3,1 млн осіб з приміською зоною у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Албанія (247 км) — на Пн.-Зх.; Македонія (256 км) — на Пн.; Болгарія (493 км) — на Пн.-Сх.; Туреччина (203 км) — на Сх. На Сх., Пд. і Сх. — Середземне море (на Сх. — Егейське; на Зх. — Іонічне) (берегова лінія 15 021 км).

Площа: 131 957 км^2 (94 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 587, Сх.-Зх. — 555.

Найвища точка: 2917 м (г. Олімп).

Населення (2006): 10,7 млн осіб (73 місце).

Державне свято: 25 березня (проголошення незалежності, 1821 р.).

Державна мова: грецька.

Грошова одиниця: євро (у 2006 р. 1 дол. США = 0,8 євро; у 2002 — 1,06 євро).

ВВП (2006): 251,7 млрд дол. США (38 місце).

ВВП/особу (2006): 23,5 тис. дол. США (34 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 99,2; витрати — 106,7.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Берегова лінія розчленована. Прибл. 80 % території *Г.* займають середньовисотні гори (висота до 2917 м, г. Олімп). В Егейському та Іонічному морях понад 1400 грецьких островів, з яких прибл. 170 заселені. На островах та узбережжі клімат — субтропічний середземноморського типу; у горах — холодний. Середньомісячні температури, °С: січня — від +4 до +11; липня — від +24 до +28. Опади, мм/рік: 380; на Зх. — до 1500. **Мінеральні ресурси:** кам'яне вугілля, нафта, природний газ, боксити, магній, залізні та кольорові руди, мармур та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Виникнення перших поселень у басейні Егейського моря датують епохою неоліту. З III ст. до н. е. на о-ві Кріт з'являються державні організації. Пізніше виникли культурні центри на Балканському п-ві, о-вах Егейського моря, узбережжі Фракії та на зх. узбережжі Малої Азії. Еллада — це загальна назва держав Стародавньої *Г.* Багатостолітня історія описує її розвиток, війни, перемоги та поразки. Стародавня цивілізація *Г.*, яку описали Гомер, Платон й Аристотель, відома з 2800 р. до н. е. З II ст. до н. е. *Г.* перебувала у складі Римської імперії, а з IV ст. — у складі Візантійської імперії, коли й прийнято християнство. Столицею цієї держави був Константинополь. Країну заселяли греки, сирійці, копти, вірмени та ін. Після падіння Константинополя багато діячів грецької культури переселилися на о-ів Кріт, де заклали основу "Крітської школи". З XV ст. *Г.* перебувала під владою Туреччини. З 1829 р. незалежна. До 1973 р. — конституційна монархія.

З 1941 р. — під окупацією Німеччини та Італії. Після визволення у Г. почалася громадянська війна (1946—1949). В умовах політичної нестабільності у 1967 р. владу захопила хунта "чорних полковників". З листопада 1974 р. — парламентська республіка з президентською формою правління, прийнято республіканську конституцію. З 1945 р. — член ООН. З 1952 р. — член НАТО. З 1981 р. — член ЄС.

Уряд Республіки Греція офіційно визнав незалежність України 31 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 10,7 млн осіб у 2006 р. (7,3 млн осіб — 1940; 8,9 — 1970; 9,9 — 1984 р.).

Щільність: 83,2 особи/км² (83 місце).

Народжуваність: 9,7 ‰. **Смертність:** 10,2 ‰.

Природний приріст: –0,5 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 14,3 % (чол. — 790,3 тис.; жін. — 742,9 тис.); 15—64 — 66,7 % (чол. — 3,6 млн; жін. — 3,6 млн); 65 і більше — 19 % (чол. — 892 тис.; жін. — 1,1 млн).

Міське населення: 66 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1991 р.) Афіни (772 у 2002 р.), Салоніки (384), Пірей (183), Патри (153), Ларісса (113) та ін.

Етнонаціональний склад: греки — 98,5 %, албанці, турки, македонці, вірмени.

Релігійна належність, %: православні — 97, мусульмани — 1,2, католики, протестанти.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Каролос Папуліас (з 12 березня 2005 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Костас Караманліс (з 8 березня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): область (51), автономна область (1).

Політичні партії (після виборів 9 квітня 2000 р. кількість осіб у парламенті): Всегрецький соціалістичний рух (ПАСОК) — 158; Нова демократія (НД) — 125; Комуністична партія Греції (КПГ) — 11; Коаліція лівих і прогресивних сил (КЛПС) — 6. Загальна кількість депутатів — 300.

Законодавчу владу має однопалатний парламент (Палата депутатів). Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. Г. — економічно розвинена держава (за класифікацією ООН). Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (6); промисловість і будівництво (21); сфера обслуговування (73).

Структура промисловості: харчова, легка, гірничовидобувна, металургійна, суднобудівна, хімічна, будматеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 55,5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 53,5 млрд (2005); експорт — 1,5 млрд; імпорт — 3,4 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 5,4 тис.; використано для внутрішніх потреб — 435,7 тис. (2005); експорт — 84,7 тис.; імпорт — 468,3 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 23 млн; використано для внутрішніх потреб — 2,3 млрд (2005); експорт — 0; імпорт — 2,6 млрд.

Структура сільського господарства: зернові культури (пшениця, кукурудза), бавовна, тютюн, цукрові буряки, виноград, цитрусові (зокрема апельсини), оливки.

Сільськогосподарські угіддя: 69,6 %.

Рекреація. Головні туристичні центри: Афіни, Дельфи, Корінф, Епідарв та ін. — іст.-культурна спадщина античної та візантійської епох; християнські пам'ятки; руїни Олімпії, Дельфів, Епідарва та ін. Рекреаційні умови на островах. *Г.* — одна з основних туристичних країн світу. У списку ЮНЕСКО — 14 об'єктів. У 1998 р. країну відвідало 11 млн іноземних туристів. Прибуток становив 3,5 млрд дол. США.

Експорт (24,4 млрд дол. США у 2006 р.): прод. с/г в-ва, пром. вироби, нафтопродукти. Основна частина експорту — у Німеччину (12,4 %), Італію (10,4 %), Велику Британію (6,7 %).

Імпорт (59,1 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, паливо, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Німеччина (12,7 %), Італія (12,4 %), Росія (7,8 %), Франція (5,7 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., % : с/г, лісове г-во і рибальство — 12; промисловість і будівництво — 20; сфера обслуговування — 68.

Армія (2000): 158 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 3300 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 79,2 року (чол. — 76,7; жін. — 81,9).

Смертність дітей до 1 року (2006): 5,4 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{193}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{327}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 5,5 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 97,5 % (чол. — 98,6 %; жін. — 96,5 %).

Обов'язкова освіта: 9 класів.

Користувачі Інтернетом (2006): 3,8 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ГРЕЦІЯ. У Греції (м. Афіни) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Греції. Дипломатичні відносини між Україною та Грецією встановлені 15 січня 1992 р.

ГРУЗІЯ

Держава, розташована в Південно-Західній Азії.

Офіційна назва — ***Республіка Грузія.***

Столиця — ***Тбілісі*** (1,5 млн осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Росія — на Пн. і Пн.-Сх.; Туреччина і Вірменія — на Пд.; Азербайджан — на Пд.-Сх. На Зх. — Чорне море.

Площа: 69 700 км² (118 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 280, Сх.-Зх. — 565.

Найвища точка: 5068 м (г. Шхара).

Населення (2006): 4,7 млн осіб (113 місце).

Державне свято: 26 травня (проголошення незалежності, 1918 р.).

Державні мови: грузинська; в Абхазії (з 1995 р.) — абхазька.

Грошова одиниця: ларі (у 2006 р. 1 дол. США = 1,78 ларі; у 2002 — 2,2 ларі).

ВВП (2006): 17,8 млрд дол. США (117 місце).

ВВП/особу (2006): 3,8 тис. дол. США (118 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 1,7; витрати — 1,9.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. В основному *Г.* — гірська країна. Понад 80 % її території — гори і височини. На Пн. — хребти Великого Кавказу (з найвищою вершиною у межах *Г.* — 5068 м, г. Шхара); на Пд. — хребти Малого Кавказу. Між Великим і Малим Кавказом — міжгірна улоговина (на Зх. — Колхідська низовина, на Сх. — Алазанська та ін.). Клімат — перехідний від субтропічного до помірного; на Зх. — теплий, вологий, на Сх. — сухий. Середньомісячні температури, °С: на узбережжі — січня +6, на Сх. — нижче за 0; липня — відповідно, +22, +24. Опади, мм/рік: на Зх. — 1000—3000; на Сх. — 300—800. **Мінеральні ресурси:** марганцеві та залізні руди, руди кольорових металів, кам'яне вугілля, нафта, природний газ та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Класове суспільство на території *Г.* виникло на поч. X ст. до н. е. З VI по III ст. до н. е. існували Колхідське та Іберійське царства. У IV—VI ст. прийнято християнство. З VI по X ст. держави цього регіону перебували під владою іранських Сасанидів, Візантії та Арабського халіфату. Грузинський народ сформувався у VI—X ст. У VIII—IX ст. на території *Г.* були створені феодальні князівства Кахети, Ерети, Тао-Кларджети, а також Абхазьке царство. З XI по XII ст. — економічний і культурний розквіт феодальної *Г.* З XV по XIX ст. на території країни існували різні держави та князівства (Картли, Кахети, Імерети, Самцхе-Саатабаго, Мегрелія, Гурія і Абхазія). У XVI—XVIII ст. *Г.* завоювали Іран і Туреччина. У 1801 р. Сх. *Г.*, а в 1803—1864 рр. — Зх. *Г.* увійшли до Російської імперії. З 1922 по 1991 рр. — у складі СРСР. У 1991 р. — проголошення незалежності, після чого у країні виникли міжетнічні конфлікти. З 1992 р. — член ООН. З 1993 р. — член СНД.

НАСЕЛЕННЯ: 4,7 млн осіб у 2006 р. (1,9 млн осіб — 1897; 3,5 — 1939; 5,1 — 1983 р.).

Щільність: 71,6 особи/км² (93 місце).

Народжуваність: 10,4 ‰. **Смертність:** 9,2 ‰.

Природний приріст: 1,2 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 17,3 % (чол. — 428,1 тис.; жін. — 380,2 тис.); 15—64 — 66,2 % (чол. — 1,5 млн; жін. — 1,6 млн); 65 і більше — 16,5 % (чол. — 308,9 тис.; жін. — 459,3 тис.).

Міське населення: 56 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1997 р.): Тбілісі (1389 у 2000 р.), Кутаїсі (241), Руставі (155), Батумі (138).

Етнонаціональний склад, %: грузини — 71,7, вірмени — 8, росіяни — 6.

Релігійна належність, %: православні — 65, мусульмани — 11 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: в. о. президента Ніно Бурджанадзе (жін.) (з 25 листопада 2007 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Ладо Гургенідзе (з 22 листопада 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (10); автономна республіка (2); автономна область (1).

Законодавчу владу має однопалатний парламент, у складі якого 218 депутатів (3 серпня 2004 р.), обраних терміном на чотири роки. Депутатські фракції і групи у парламенті Грузії (3 серпня 2004 р.): позапартійні — 86 (39,4 %) депутатів; Єдиний Національний Рух — 58 (26,6 %); Об'єднані Демократи — 34 (15,6 %); Нові Праві — 10 (4,6 %); інші — 30 (13,8 %).

ГОСПОДАРСТВО. *Г.* — держава, економіка якої перебуває у стані кризи. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (17,7); промисловість і будівництво (27,5); сфера обслуговування (54,8).

Структура промисловості: харчова, легка, видобувна, чорна і кольорова металургія, машинобудівна, хімічна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 6,8 млрд; використано для внутрішніх потреб — 8,5 млрд; експорт — 200 млн; імпорт — 2,4 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 2 тис.; використано для внутрішніх потреб — 13 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 20 млн; використано для внутрішніх потреб 1,5 млрд; експорт — даних нема; імпорт — 1,5 млрд.

Структура сільського господарства: чай, цитрусові, пшениця, картопля, овочі, фрукти, виноград, тютюн; розведення вел. рог. худ. (950 тис. голів), овець (750 тис. голів).

Сільськогосподарські угіддя: 1,2 %.

Рекреація: курорти морського узбережжя; іст.-культурна спадщина (Гелатський монастир та ін.). У списку ЮНЕСКО 3 об'єкти.

Експорт (1,8 млрд дол. США у 2006 р.): продукти харчування, прод. легкої промисловості. Основна частина експорту — у Росію (18,1 %), Туреччину (14,3 %), Азербайджан (9,8 %).

Імпорт (3,3 млрд дол. США у 2006 р.): нафта і природний газ, продукти харчування, пром. вироби. Основні держави-імпортери: Росія (15,4 %), Туреччина (11,4 %), Азербайджан (9,4 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 40; промисловість і будівництво — 20; сфера обслуговування — 40.

Армія (2000): 26 900 військовослужбовців. Витрати на армію: 22 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 76,1 року (чол. — 72,8; жін. — 79,9).

Смертність дітей до 1 року (2006): 18 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{90}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^1/_{170}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 4,5 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2004): 100 % (чол. — 100 %; жін. — 100 %).

Користувачі Інтернетом (2006): 176 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ГРУЗІЯ. У Грузії діють посольство (м. Тбілісі) та консульства (м. Тбілісі, Поті) України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Грузії. Дипломатичні відносини між Україною та Грузією встановлені 22 липня 1992 р.

Д

ДАНІЯ

Держава, розташована в Західній Європі, на Ютландському п-ві.

Офіційна назва — ***Королівство Данія.***

Столиця — ***Копенгаген*** (495 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Німеччина (68 км) — на Пд. На Сх. — Балтійське море; на Зх. — Північне море.

Площа: 43 096 км² (130 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 362, Сх.-Зх. — 402.

Найвища точка: 173 м.

Населення (2006): 5,5 млн осіб (107 місце).

Державні свята: 16 квітня (День народження королеви, 1940 р.) і 5 червня (День Конституції, 1953 р.).

Державна мова: данська.

Грошова одиниця: данська крона (у 2006 р. 1 дол. США = 5,95 дан. крони; у 2002   7,89 дан. крони).

ВВП (2006): 198,5 млрд дол. США (44 місце).

ВВП/особу (2006): 37 тис. дол. США (9 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 147; витрати — 139.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина *Д.* розташована на п-ві Ютландія. Рельєф — переважно низовинний (висота — до 173 м, горб Юдінг-Сковгей) з родючими ґрунтами. Береги — низькі, розчленовані затоками. На території *Д.* багато коротких річок і озер. Прибл. 10 % площі вкрито лісами. Клімат — помірний, морський. Середньомісячні температури, °C: січня 0, липня +16. Опади: 600—900 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, буре вугілля, боксити та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У період I ст. до н. е. — поч. н. е. територію *Д.* заселяли германські племена (юти, англи, герули, хауди та ін.). У серед. V ст. почалось переселення англів і ютів у Британію, а на територію *Д.* прийшли датчани. VIII—XI ст. — період мандрівок вікінгів. У X ст. утворилось данське королівство з резиденцією в Еллінге (Центральна Ютландія). Королівська влада зміцнилася шляхом союзу з християнською церквою (починаючи з 826 р.). Офіційна дата прийняття християнства у *Д.* — 960 р. З поч. XIX ст. — у складі союзу трьох держав (Данії, Норвегії і Швеції). З 1814 р. під владою *Д.* були Ісландія, Фарерські о-ви і Ґренландія. В 1944 р. Ісландія отримала незалежність.

У 1949 р. у *Д.* проголошено конституційну монархію. У період Другої світової війни *Д.* перебувала під німецькою окупацією, що негативно вплинуло на її економіку. З 1945 р. — член ООН. З 1949 р. — член НАТО. З 1973 р. — член ЄС.

Уряд Королівства Данія офіційно визнав незалежність України 31 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 5,5 млн осіб у 2006 р. (992 тис. осіб — 1801; 2,5 млн осіб — 1900; 4,3 — 1950; 5,1 — 1990 р.).

Щільність: 124,3 особи/км² (56 місце).

Народжуваність: 11,1 ‰. **Смертність:** 10,4 ‰.

Природний приріст: 0,7‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 18,7 % (чол. — 523,3 тис.; жін. — 496,7 тис.); 15—64 — 66,1 % (чол. — 1,8 млн; жін. — 1,8 млн); 65 і більше — 15,2 % (чол. — 355,7 тис.; жін. — 472,4 тис.).

Міське населення (2000): 86 %.

Головні міста (тис. осіб у 2002 р.): Копенгаген (495), Орхус (290), Оденсе (185), Ольборг (161), Фредеріксгавн (90), Есб'єрг (83).

Етнонаціональний склад, %: данці — 96, німці — 2, шведи та ін.

Релігійна належність, %: протестанти — 87,4, католики — 1,7, мусульмани — 1,5 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія, королівське успадкування.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: королева Маргрете II (з 14 січня 1972 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Андеро Фог Расмуссен (з 27 листопада 2001 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): область (14), адміністративний округ (2).

Політичні партії (після виборів 11 березня 1998 р. кількість осіб у парламенті): Соціал-демократична партія Данії (СДПД) — 63; Венстре — 42; Консервативна народна партія (КНП) — 16; Народна партія Данії — (НПД) — 13; Соціалістична народна партія (СНП) — 13 та ін. Загальна кількість депутатів — 179.

Законодавчу владу має Король і Народні Збори (Фолькетінг). Термін повноважень Народних Зборів — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *Д.* — економічно високорозвинена держава. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (1,4); промисловість і будівництво (24,6); сфера обслуговування (74).

Структура промисловості: машинобудівна (для с/г і харчової пром.), харчова, хімічна, текстильна, суднобудівна, деревопереробна, електротехніка і телекомунікаційне обладнання.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2006):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 43,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 36,4 млрд; експорт — 13,7 млрд; імпорт — 6,8 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 342 тис.; використано для внутрішніх потреб — 171 тис.; експорт — 320 тис.; імпорт — 164 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 9,9 млрд; використано для внутрішніх потреб — 4,8 млрд; експорт — 5 млрд; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: зернові культури (пшениця, ячмінь), картопля, рапс, цукрові буряки. Тваринництво, млн голів: вел. рог. худ. (2), свині (10).

Сільськогосподарські угіддя: 67,3 %.

Рекреація: іст. і архітектурні пам'ятки, культурні заклади (зокрема в Копенгагені); церква XI ст. у Роскілі тощо. У Данії побудований найдовший міст у Європі (прибл. 7 км) між о-вами Фюн і Зеландія. У списку ЮНЕСКО — 2 об'єкти. У 1996 р. країну відвідало 1,8 млн іноземних туристів. Прибуток становив 3,4 млрд дол. США.

Експорт (93,9 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основна частина експорту — у Німеччину (17,6 %), Швецію (13,2 %), Велику Британію (8,7 %), США (6,4).

Імпорт (89,3 млрд дол. США у 2006 р.): паливо, обладнання і транспортні засоби. Основні держави-імпортери: Німеччина (20,5 %), Швеція (13,8 %), Норвегія (6,6 %), Нідерланди (6,5 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 3; промисловість і будівництво — 21; сфера обслуговування — 76.

Армія (2000): 21,8 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 2,3 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 77,8 року (чол. — 75,5; жін. — 80,2).

Смертність дітей до 1 року (2006): 4,5 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{177}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{360}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 6,3 % ВВП.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99 % (чол. — 99 %; жін. — 99 %).

Обов'язкова освіта: 9 класів.

Користувачі Інтернетом (2001): 1,5 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ДАНІЯ. У Данії (м. Копенгаген) діють посольство і консульство України. Дипломатичні відносини між Україною та Данією встановлені 12 лютого 1992 р.

ДЖИБУТІ

Держава, розташована в Східній Африці.

Офіційна назва — ***Республіка Джибуті***.

Столиця — *Джибуті* (385 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Ефіопія (337 км) — на Зх. і Пд.; Еритрея (113 км) — на Пн.; Сомалі (58 км) — на Пд.-Сх. На Сх. — Індійський океан (Аденська затока) (берегова лінія — 370 км).

Площа: 23 200 км² (145 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 202, Сх.-Зх. — 117.

Найвища точка: 2022 м (г. Муса-Алі).

Населення (2006): 487 тис. осіб (161 місце).

Державне свято: 27 червня (проголошення незалежності, 1977 р.).

Державні мови: французька й арабська.

Грошова одиниця: джибутійський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 174,8 джибут. франка; у 2002 — 177,7 джибут. франка).

ВВП (2006): 619 млн дол. США (177 місце).

ВВП/особу (2006): 1 тис. дол. США (174 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 135; витрати — 182.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Рельєф — гористий (висота — до 2022 м, г. Муса-Алі). У центр. частині — западина Афар, де розташована найглибша депресія Африки — оз. Ассаль (153 м нижче р. м.). На більшій частині території *Д.* — напівпустельна рослинність. Родючі ґрунти — переважно на узбережній смузі. Територія *Д.* розташована в сейсмічній зоні. Клімат — тропічний, сухий. Середньомісячні температури, °С: січня +26, липня +36. Опади: 100—400 мм/рік.

Мінеральні ресурси: поклади будматеріалів, калійна сіль, нафта.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З IX по XIX ст. велася боротьба між арабами та ефіопами за територію *Д.* З 1862 по 1977 рр. — колонія Франції. У 1946 р. отримала статус "заморської території" Франції. З 1967 р. офіційна назва "Французька територія афарів та іссів" (відповідно до назви основних племен *Д.*). З 1977 р. — незалежна. З 1977 р. — член ООН.

НАСЕЛЕННЯ: 487 тис. осіб у 2006 р. (81 тис. осіб — 1960; 310 — 1980 р.).

Щільність: 19,9 особи/км² (152 місце).

Народжуваність: 39,5 ‰. **Смертність:** 19,3 ‰.

Природний приріст: 20,2 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 43,3 % (чол. — 105,8 тис.; жін. — 105,1 тис.); 15—64 — 53,3 % (чол. — 135,1 тис.; жін. — 124,4 тис.); 65 і більше — 3,3 % (чол. — 8,2 тис.; жін. — 8 тис.).

Міське населення: 83 % (1995).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Джибуті (385), Алі-Сабієх, Таджура.

Етнонаціональний склад, %: сомалійці — 60, афари — 35 та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани — 97,2, католики — 2,2, протестанти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Ісмаїл Омар Геллех (з 8 травня 1999 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Ділейта Мухамед Ділейта (з 7 березня 2001 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (5).

Політичні партії: Народне об'єднання за прогрес; Фронт за відновлення єдності і демократії. Загальна кількість депутатів у парламенті — 65 (з 19 грудня 1997 р.).

ГОСПОДАРСТВО. Основна сфера г-ва — сфера обслуговування. Галузева структура (% від ВВП, 2005): с/г, лісове г-во і рибальство (17,9); промисловість і будівництво (22,5); сфера обслуговування (59,6).

Структура промисловості: харчова, шкіропереробна, будматеріалів, видобувна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 200 млн; використано для внутрішніх потреб — 186 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 11,9 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: тваринництво.

Сільськогосподарські угіддя: 8,6 %.

Рекреація. Основний рекреаційний центр — м. Джибуті. Інші — ландшафти пустелі тощо. У 1992 р. країну відвідало 41 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 4 млн дол. США.

Експорт (250 млн дол. США у 2005 р.): кава та ін. Основна частина експорту — у Сомалі (66,4 %), Ефіопію (21,5 %), Ємен (3,4 %).

Імпорт (987 млн дол. США у 2005 р.): продукти харчування (41,3 %), пром. вироби (19 %), нафта (8 %) та ін. Основні держави-імпортери: Саудівська Аравія (21,9 %), Індія (18,7 %), Китай (10,2 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 1995 р., %: 77 — у первинному, 8,5 — у вторинному, 14,6 — у третинному.

Армія (2000): 9,6 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 28 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 43,2 року (чол. — 41,9; жін. — 44,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 102 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{369}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{5258}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 69,9 % (чол. — 78 %; жін. — 58,4 %).

Обов'язкова освіта: 6 класів. Витрати на освіту (1996): 3 % ВВП; 10,5 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 750 осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ДЖИБУТІ. Відсутні. Найближче від України посольство Джибуті — в Парижі (Франція).

ДОМІНІКА

Держава, розташована на острівній частині Центральної Америки — на Малих Антильських островах, за 515 км на Пн. від Венесуели.

Офіційна назва — ***Домініканський Союз***, у деяких джерелах — ***Співдружність Домініки***.

Столиця — ***Розо*** (16,5 тис. осіб у 1992 р.).

5 8-88

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Атлантичного океану (на Зх. — Карибське море).

Сусіди: Гваделупа — на Пн.; Мартиніка — на Пд.

Площа: 750 км² (171 місце серед держав світу).

Найвища точка: 1447 м.

Населення (2006): 69 тис. осіб (184 місце).

Державне свято: 3 листопада (проголошення незалежності, 1978 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: східнокарибський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 2,7 сх.-кариб. дол.; у 2002 — 2,7 сх.-кариб. дол.).

ВВП (2006): 384 млн дол. США (180 місце).

ВВП/особу (2006): 3,8 тис. дол. США (119 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 73,9; витрати — 84,4.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *Д.* розташована на острові вулканічного походження (висота — до 1447 м). Уздовж узбережжя — родючі ґрунти. Прибл. 60 % площі вкрито лісами. Клімат — тропічний, вологий. Середньорічні температури, °С: від +26 до +32. Опади: 2000—5000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** пемза, вапняки та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Першими жителями на території *Д.* були індіанці араваки, а пізніше — кариби. У XVI—XVII ст. англійці та французи захопили острів. З 1763 р. — колонія Великої Британії. Англійці привозили на о-ів африканських рабів для праці на плантаціях. У 1978 р. *Д.* отримала незалежність. З 1978 р. — член ООН.

НАСЕЛЕННЯ: 69 тис. осіб у 2006 р. (48 тис. осіб — 1946; 60 — 1960; 83 — 1980 р.).

Щільність: 95,6 особи/км² (74 місце).

Народжуваність: 15,3 ‰. **Смертність:** 6,7 ‰.

Природний приріст: 8,6 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 26,1 % (чол. — 9,1 тис.; жін. 8,9 тис.); 15—64 — 66 % (чол. — 23,4 тис.; жін. — 22,1 тис.); 65 і більше — 7,9 % (чол. — 2,2 тис.; жін. — 3,3 тис.).

Міське населення: 41 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1992 р.): Розо (16,5), Портсмут (4), Марігот (3).

Етнорасовий склад, %: негри — 91, мулати — 6, метиси та ін.

Релігійна належність: католики — 80 %, англіканці, мусульмани та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Ніколас Ліверпуль (з 2 жовтня 2003 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Рузвельт Скерріт (з 8 січня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): райони (25), міста (2).

Політичні партії (після виборів 31 січня 2000 р. кількість осіб у парламенті): Лейбористська партія Домініки (ЛПД) — 10; Об'єднана партія робітників Домініки (ОПРД) — 9; Партія свободи Домініки (ПСД) — 2. Загальна кількість депутатів — 21.

ГОСПОДАРСТВО. Економіка *Д.* (с/г та іноземний туризм) значно залежить від зовнішньої економічної допомоги. Галузева структура (% від ВВП, 2006):

с/г, лісове г-во і рибальство (17,7); промисловість і будівництво (32,8); сфера обслуговування (49,5).

Структура промисловості: харчова, текстильна, деревопереробна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 83,9 млн; використано для внутрішніх потреб — 78,0 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 900; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, $м^3$: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: банани, кокосові горіхи, цитрусові, какао, овочі, пемза.

Сільськогосподарські угіддя: 25,3 %.

Рекреація: бальнеокліматичні курорти; місцева екзотика. У 1993 р. країну відвідало 140 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 36 млн дол. США (1995 р.).

Експорт (74 млн дол. США у 2005 р.): банани (70 %). Основна частина експорту — у Велику Британію (26,8 %), Ямайку (10 %), Південну Корею (8,9 %).

Імпорт (234 млрд дол. США у 2005 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: США (25,5 %), Китай (20,5 %) Тринідад і Тобаго (12,4 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 40; промисловість і будівництво — 32; сфера обслуговування — 28.

Армія: даних нема.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 74,9 року (чол. — 72; жін. — 78).

Смертність дітей до 1 року (2006): 14 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{247}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^1/_{1947}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 94 % (чол. — 94 %; жін. — 94 %). Витрати на освіту (1996): 5,8 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): даних нема.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ДОМІНІКА. Відсутні. Найближче від України посольство Домініки — у Лондоні (Велика Британія).

ДОМІНІКАНСЬКА РЕСПУБЛІКА

Держава, розташована в острівній частині Центральної Америки — на Великих Антильських о-вах, у сх. частині о-ва Гаїті.

Офіційна назва — ***Домініканська Республіка***.

Столиця — *Санто-Домінго* (2,6 млн осіб у 1993 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Гаїті (308 км) — на Зх. На Пн., Сх. та Пд. оточена водами Атлантичного океану (на Пд. — Карибське море) (берегова лінія — 1000 км).

Площа: 48 671 км² (127 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 274, Сх.-Зх. — 388.

Найвища точка: 3175 м (г. Дуарте, найвища в острівній частині Центр. Америки).

Населення (2006): 9,2 млн осіб (83 місце).

Державне свято: 27 лютого (проголошення незалежності, 1844 р.).

Державна мова: іспанська.

Грошова одиниця: песо (у 2006 р. 1 дол. США = 33,4 песо; у 2002 — 18,6 песо).

ВВП (2006): 73,7 млрд дол. США (67 місце).

ВВП/особу (2006): 8 тис. дол. США (79 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 5,8; витрати — 5,9.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Берегова лінія *Д. Р.* розчленована численними затоками. Гірська частина займає понад 50 % території країни (висота — до 3175 м, г. Дуарте). Сх. частина — рівнинна. Прибл. 20 % площі *Д. Р.* вкрито лісами. Клімат — тропічний, пасатний. Середньорічні температури, °С: від +25 до +27. Опади: 1000—2000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** руди кольорових металів, заліза, родовища золота, кобальту, титану, бокситів та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Найдавніші відомі жителі на території *Д. Р.* — індіанці араваки. О-ів Гаїті (на якому розташована *Д. Р.*) відкрив Христофор Колумб у 1492 р. і оголосив його територією Іспанії (за деякими версіями, великий мандрівник похований на о-ві, у соборі Санто-Домінго). Після поділу в 1697 р. зх. частина о-ва (територія сучасної Республіки Гаїті) була під владою Франції, а сх. — під владою Іспанії. З 1697 по 1821 рр. *Д. Р.* — колонія Іспанії. У 1821 р. *Д. Р.* отримала незалежність, але перебувала під опікою Колумбії (до 1844 р.). Після здобуття остаточної незалежності (1865) у *Д. Р.* почалися роки нестабільності. У 20-х роках XX ст. країну окупували війська США і при підтримці монополій установлено (до 1961 р.) диктаторський режим генерала Трухільйо. З 60-х років XX ст. почалася боротьба між прихильниками диктатури та демократії. Після усунення диктатури у *Д. Р.* поступово налагодилась політична стабільність. З 1945 р. — член ООН.

НАСЕЛЕННЯ: 9,2 млн осіб у 2006 р. (2,1 млн осіб — 1950; 4 — 1970; 5,9 — 1980 р.).

Щільність: 178,6 особи/км² (39 місце).

Народжуваність: 23,2 ‰. **Смертність:** 5,7 ‰.

Природний приріст: 17,5 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 32,6 % (чол. — 1,5 млн; жін. — 1,5 млн); 15—64 — 61,9 % (чол. — 2,9 млн; жін. — 2,8 млн); 65 і більше — 5,5 % (чол. — 235 тис.; жін. — 269 тис.).

Міське населення: 55,5 % (1996).

Головні міста (тис. осіб у 1993 р.): Санто-Домінго (2600), Сантьяго-де-лос-Кабалерос (690), Ла-Вега (189), Сан-Педро-де-Макоріс (137), Ла-Романа (136).

Етнорасовий склад, %: мулати — 73, європеоїди — 16, негроїди — 11.

Релігійна належність, %: римо-католики — 82 (за деякими джерелами — 95), протестанти — 6,4 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Леонел Фернандес Рейна (з 16 серпня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (29), столичний округ.

Політичні партії (після виборів 16 травня 1998 р. кількість осіб у парламенті): Домініканська революційна партія (ДРП) — 84; Домініканська партія визволення (ДПВ) — 49; Реформістська соціал-селянська партія (РССП) — 16; Загальна кількість депутатів — 28.

ГОСПОДАРСТВО. *Д. Р.* — відстала аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (11,2); промисловість і будівництво (30,3); сфера обслуговування (58,2).

Структура промисловості: харчова (зокрема, виробництво цукру), текстильна, фармацевтична, будматеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 15 млрд; використано для внутрішніх потреб — 14 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 12; використано для внутрішніх потреб — 127 тис.; експорт — даних нема; імпорт — 129,9 тис.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 130 млн; експорт — даних нема; імпорт — 130 млн.

Структура сільського господарства: цукрова тростина, какао, кава, тютюн, рис, банани.

Сільськогосподарські угіддя: 29,9 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина (особливо іспанської епохи); природні умови тропіків. У списку ЮНЕСКО — 1 об'єкт. У 1994 р. країну відвідало 1,7 млн іноземних туристів. Прибуток становив 1,6 млрд дол. США.

Експорт (6,5 млрд дол. США у 2006 р.): цукор, какао, кава, банани. Основна частина експорту — у США (78,9 %), Нідерланди (2,4 %) та ін.

Імпорт (11,4 млрд дол. США у 2006 р.): паливо, продукти харчування, пром. вироби. Основні держави-імпортери: США (50 %), Колумбія (6,2 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 17; промисловість і будівництво — 24,3; сфера обслуговування — 58,7.

Армія (2000): 24 500 військовослужбовців. Витрати на армію: 105 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 71,7 року (чол. — 70,2; жін. — 73,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 28,3 ‰.
Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{508}$ жителів.
Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{934}$ особи. **Витрати на охорону здоров'я (1990):** 3,7 % ВВП.
Доступ до питної води (1993): 62 % осіб.
ОСВІТА. Письменних (2003): 84,7 % (чол. — 84,6 %; жін. — 84,8 %).
Користувачі Інтернетом (2001): даних нема.
ДИПЛОМАТИЧНІ КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА УКРАЇНА — ДОМІНІКАНСЬКА РЕСПУБЛІКА. Відсутні. Найближче від України посольство Домініканської Республіки — в Бонні (Німеччина).

Е

ЕКВАДОР

Держава, розташована у пн.-зх. частині Південної (Латинської) Америки.

Офіційна назва — ***Республіка Еквадор.***

Столиця ***Кіто*** (1,7 млн осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Колумбія (590 км) — на Пн., Перу (1528 км) — на Сх. і Пд. На Зх. Тихий океан (берегова лінія — 2237 км).

Площа: 272 045 км² (73 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. 724, Сх.-Зх. — 636.

Найвища точка: 6267 м (г. Чимборасо).

Населення (2006): 13,5 млн осіб (63 місце).

Державне свято: 10 серпня (проголошення незалежності, 1809 р.).

Державна мова: іспанська.

Грошова одиниця: дол. США.

ВВП (2006): 60,5 млрд дол. США (70 місце).

ВВП/особу (2006): 4,5 тис. дол. США (109 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 11,5; витрати — 10,5.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Рельєф — переважно гірський. У центр. частині — хребти Анд (висота — до 6267 м, г. Чимборасо), розділені міжгірними плато. На Сх. — передгірські рівнини. На Зх. переважають низовини. Прибл. 45 % площі *Е.* вкрито лісами. Головні річки: Напо, Пастаса, Гуаяс та ін. Клімат — екваторіальний; на низовинах — жаркий, у міжгірних улоговинах — помірно теплий. Середньорічні температури, °С: на низовинах — від +20 до +28; в міжгірних улоговинах — від +12 до +13. Опади: 1200 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, руди міді, заліза, свинцю, цинку, поклади золота, срібла, ванадію та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Найдавніші відомі жителі на території *Е.* — індіанські племена. У XV ст. територію *Е.* завоювали інки, а в XVI ст. (з 1526 р.) — іспанці. З 1526 по 1822 рр. — колонія Іспанії. Для праці на плантаціях іспанці привозили в *Е.* африканських рабів. З XIX ст. іноземні держави (зокрема, Велика Британія та держави Пн. Америки) почали вкладати в економіку *Е.* свій капітал. З 1930 р. — незалежна. З 1945 р. член ООН.

Уряд Республіки Еквадор офіційно визнав незалежність України 2 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 13,5 млн осіб у 2006 р. (1,6 млн осіб — 1920; 3,2 — 1950; 8 — 1900 р.).

Щільність: 47,3 особи/км² (119 місце).

Народжуваність: 22,3 ‰. **Смертність:** 4,2 ‰.

Природний приріст: 18,1 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 33 % (чол. — 2,3 млн; жін. — 2,2 млн); 15—64 — 61,9 % (чол. — 4,2 млн; жін. — 4,2 млн); 65 і більше — 5 % (чол. 320 тис.; жін. — 361 тис.).

Міське населення: 61 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Кіто (1616), Гуаякіль (2118), Куенка (278), Мачала (217), Портов'єхо (181), Амбато (174).

Етнонаціональний та етнорасовий склад, %: метиси — 40, американські індіанці — 40, іспанці — 15, негри — 5.

Релігійна належність: римо-католики — 93,4 %, протестанти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Альфредо Паласіо (з 21 квітня 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (22).

Політичні партії (після виборів 31 квітня 1998 р. кількість осіб у парламенті): *Народна демократія* (НД) — 29; Демократична ліва партія (ДЛП) — 17; Соціал-християнська партія (СХП) — 13 та ін. Загальна кількість депутатів — 121.

ГОСПОДАРСТВО. В економіці *Е.* є сучасні підприємства іноземного, змішаного, а також місцевого капіталу. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (6,3); промисловість і будівництво (33,5); сфера обслуговування (60,2).

Структура промисловості: харчова, легка, машинобудівна, хімічна, металургійна, деревопереробна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 12,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 13 млрд; експорт — 35 млн; імпорт — 1,6 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 493,2 тис. (2005); використано для внутрішніх потреб — 148 тис.; експорт — 387 тис.; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 170 млн; використано для внутрішніх потреб — 170 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: банани, кава, какао, картопля, рис, цукрова тростина, кукурудза. У с/г методи господарювання відсталі, тут зайнято понад 50 % економічно активного населення. Продукція становить 15 % ВНП.

Сільськогосподарські угіддя: 10 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина (особливо м. Кіто); нац. парк Сангай; багата флора і фауна. У списку ЮНЕСКО — 3 об'єкти. У 1995 р. країну відвідало 482 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 225 млн дол. США.

Експорт (12,6 млрд дол. США у 2006 р.): нафта, банани. Основна частина експорту — у США (50,6 %), Перу (7,9 %), Німеччину (4,3 %).

Імпорт (10,8 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основні імпортери: США (22,1 %), Колумбія (14,8 %), Венесуела (7,7 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., % : с/г, лісове г-во і рибальство — 8; промисловість і будівництво — 24; сфера обслуговування — 68.

Армія (2000): 57,5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 400 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 76,4 року (чол. — 73,6; жін. — 79,4).

Смертність дітей до 1 року (2006): 22,9 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{598}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^1/_{1039}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 4,1 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 58 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 92,5 % (чол. — 94 %; жін. — 91 %).

Обов'язкова освіта: 6 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1958. Витрати на освіту (1996): 2,7 % ВВП; 19,2 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 35 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЕКВАДОР. Відсутні. Найближче від України посольство Еквадору — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Еквадором встановлені 27 березня 1992 р.

ЕКВАТОРІАЛЬНА ГВІНЕЯ

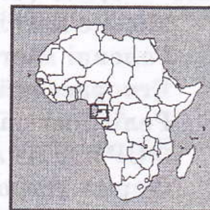

Держава, розташована в зх. частині Африки, на узбережжі Гвінейської затоки.

Офіційна назва — ***Республіка Екваторіальна Гвінея.***

Столиця — ***Малабо*** (40 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Габон (350 км) — на Сх. і Пд.; Камерун (183 км) — на пн. На зх. — Атлантичний океан (Гвінейська затока).

Площа: 28 051 км² (140 місце серед держав світу).

Найвища точка: 3000 м (вулкан Санта-Ізабель на о-ві Біоко).

Населення (2006): 540 тис. осіб (160 місце).

Державне свято: 12 жовтня (проголошення незалежності, 1968 р.).

Державні мови: іспанська і французька (з 20 вересня 1997 р.).

Грошова одиниця: африканський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 522,9 афр. франка; у 2002 — 697 афр. франків).

ВВП (2006): 25,7 млрд дол. США (104 місце).

ВВП/особу (2006): 50,2 тис. дол. США (2 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 2,7; витрати — 1,4.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Територія *Е. Г.* складається із материкової частини (Ріо-Муні) на зх. березі Африки та островів у Гвінейській затоці. Поверхня материкової частини — переважно гірська (висота 600—900). Уздовж узбережжя — вузька низовина. Найвища точка (3000 м) розташована на вулканічному о-ві Біоко. У рослинному покриві переважають вічнозелені екваторіальні ліси. Прибл. 65 % площі *Е. Г.* вкрито лісами. Клімат — екваторіальний, вологий. Середньорічні температури, °С: від +24 до +28. Опади: понад 2000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, руди міді, заліза, поклади золота та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Ймовірно, пігмеї були першими племенами, які проживали на території *Е. Г.* У середні віки цю територію завоювали різні племена, в тому числі фанги, беба і буби. У 1472 р. португальці зійшли на берег острівної частини *Е. Г.* і оголосили їх своєю власністю. З 1778 по 1968 рр. — колонія Іспанії. У 1959 р. країна отримала статус "заморської території", а в 1964 р. — право на самоврядування. У 1968 р. проголошено незалежність. З 1968 р. — член ООН. З 1979 по 1982 рр. — військовий режим. У 1982 р. прийнято конституцію, сформувався уряд і парламент. З 1991 р. — поступовий перехід до демократичної форми правління.

Уряд Республіки Екваторіальна Гвінея офіційно визнав незалежність України 17 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 540 тис. осіб у 2006 р. (120 тис. осіб — 1940; 246 — 1960; 304 — 1983 р.).

Щільність: 17,3 особи/км^2 (155 місце).

Народжуваність: 35,6 ‰. **Смертність:** 15,1 ‰.

Природний приріст: 20,5 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 41,7 % (чол. — 113,1 тис.; жін. — 112 тис.); 15—64 — 54,5 % (чол. — 141,9 тис.; жін. — 152,6 тис.); 65 і більше — 3,8 % (чол. — 8,9 тис.; жін. — 11,6 тис.).

Міське населення: 45,7 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Малабо (45), Бата (42), Луба (15).

Етнорасовий склад, %: негроїди (фанг — 85, буби — 9,6), європеоїди.

Релігійна належність: римо-католики — 93,1 %, протестанти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Теодоро Обіанг Нгуєма Мбасого (з 10 жовтня 1979 р.; переобраний 25 лютого 1996 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Рікардо Манге Обама Нфубеа (з 14 серпня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (7).

Політичні партії (після виборів 7 березня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Демократична партія Екваторіальної Гвінеї — 75; Народний союз — 4; Конвергенція за соціальну демократію — 1. Загальна кількість депутатів — 80.

ГОСПОДАРСТВО. Економіка *Е. Г.* має суто аграрно-сировинне спрямування. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (2,8); промисловість і будівництво (92,6); сфера обслуговування (4,5).

Структура промисловості: харчова, деревопереробна, нафтовидобувна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 26 млн; використано для внутрішніх потреб — 24,2 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 420 тис. (2005); використано для внутрішніх потреб — 1,2 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 100 млн; використано для внутрішніх потреб — 100 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: какао, кава, банани, ананас, маніок, арахіс, кукурудза, картопля; тваринництво. Рибальством займаються іноземні компанії.

Сільськогосподарські угіддя: 11,9 %.

Рекреація: о-ів Біоко (м. Малабо, діючі вулкани); курорти на ужбережжі моря; музей Біябіян. У 1996 р. прибуток від іноземних туристів становив 3 млн дол. США.

Експорт (9 млрд дол. США у 2006 р.): нафта, деревина, какао. Основна частина експорту — у США (24,6 %), Китай (21,8 %), Іспанію (10,8 %).

Імпорт (2,5 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: США (24,4 %), Італія (20,6 %), Франція (12,1 %), Іспанія (10,8 %),

Зайнятість активного населення: даних нема.

Армія (2000): 1,3 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 11 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 49,5 року (чол. — 48; жін. — 51,1).

Смертність дітей до 1 року (2006): 89,2 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{89}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{3622}$ особи. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 85,7 % (чол. — 93,3 %; жін. — 78,4 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів. Витрати на освіту (1996): 1,7 % ВВП; 3,9 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2006): 5 тис.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЕКВАТОРІАЛЬНА ГВІНЕЯ. Відсутні. Найближче від України посольство Екваторіальної Гвінеї — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Екваторіальною Гвінеєю встановлені 18 травня 1992 р.

ЕРИТРЕЯ

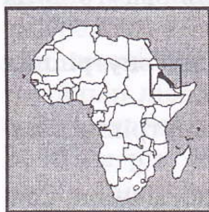

Держава, розташована в сх. частині Африки.

Офіційна назва — ***Держава Еритрея.***

Столиця — ***Асмера*** (400 тис. осіб у 1992 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. **Сусіди:** Ефіопія (912 км) — на Пд.; Джибуті (113 км) — на Пд.-Сх.; Судан (605 км) — на Зх. На Сх. — Червоне море (берегова лінія — 1151 км).

Площа: 121 144 км² (97 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 896, Сх.-Зх. — 467.

Найвища точка: 3248 м (г. Асумба).

Населення (2006): 4,8 млн осіб (112 місце).

Державне свято: 24 травня (проголошення незалежності, 1993 р.).

Державні мови: тиграї, арабська.

Грошова одиниця: накфа (у 2006 р. 1 дол. США = 15,4 накфи; у 2002 — 13,96 накфи).

ВВП (2006): 4,5 млрд дол. США (157 місце).

ВВП/особу (2006): 1 тис. дол. США (175 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 257,6; витрати — 424.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Територія *Е.* — переважно гориста (висота — до 3248 м, г. Асамба). Узбережжя — низовинне. На Сх. — западина Данакіль (розташована на 116 м нижче від р. м.). Клімат — субекваторіальний, пустельний; один із найжаркіших районів на Землі. Середньорічні температури, °С: від +23 до +37. Опади: прибл. 200 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** руди заліза, кольорових металів (мідь, нікель), кухонна сіль та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Історія *Е.* з IV ст. н. е. тісно пов'язана з історією Ефіопії, коли *Е.* ввійшла до складу ефіопської держави Аксум. З XVI до серед. XIX ст. прибережні райони були під контролем турків. У 1868 р. турки передали владу єгиптянам, але у 1872 р. італійці захопили порт Ассаб, а в 1885 р. — Массауа. З 1890 по 1941 рр. — колонія Італії. З 1941 по 1952 рр., відповідно до мандату ООН, *Е.* перебувала під правлінням Великої Британії. У 1952 р. *Е.* ввійшла до складу Ефіопії як член федерації, а в 1962 р. — оголошена її провінцією. Це призвело до боротьби за незалежність упродовж 31 року. У 1993 р. *Е.* здобула незалежність. З 1993 р. — член ООН.

Уряд Держави Еритрея офіційно визнав незалежність України 20 грудня 1993 р.

НАСЕЛЕННЯ: 4,8 млн осіб у 2006 р. (622 тис. осіб — 1931; 1,1 млн осіб — 1954; 2,3 — 1978 р.).

Щільність: 35,5 особи/км² (134 місце).

Народжуваність: 34,3 ‰. **Смертність:** 9,6 ‰.

Природний приріст: 24,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 44 % (чол. — 1,1 млн; жін. — 1 млн); 15—64 — 52,5 % (чол. — 1,2 млн; жін. — 1,3 млн); 65 і більше — 3,5 % (чол. — 82,1 тис.; жін. — 86,1 тис.).

Міське населення: 17 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1992 р.): Асмера (400), Асеб (50), Керен (40), Массауа (40).

Етнонаціональний склад, %: тиграї — 48, тигре і кунами — 33,7, афари — 4.

Релігійна належність, %: мусульмани — 69,3 і християни — 30,7.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Іссайяс Афеворк (з 24 травня 1993 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (8).

Політичні партії: Народний фронт за демократію і справедливість (заснований 1970 р.). Загальна кількість депутатів — 150.

ГОСПОДАРСТВО. *Е.* — одна з найменш розвинених держав (за класифікацією ООН). Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (9,9); промисловість і будівництво (25,4); сфера обслуговування (64,7).

Структура промисловості: харчова, текстильна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 276,1 млн; використано для внутрішніх потреб — 256,7 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 5,3 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: бавовна, кава, тютюн, сорго. Розводять вел. рог. худ., кіз, овець.

Сільськогосподарські угіддя: 5 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина; о-ів Дахлак.

Експорт (17,7 млн дол. США у 2006 р.): бавовна, кава, тютюн. Основна частина експорту — в Італію (31,9 %), США (12,1 %), Білорусь (6 %).

Імпорт (701,8 млн дол. США у 2006 р.): продукти харчування, паливо, пром. вироби. Основні держави-імпортери: Німеччина (15,5 %), Італія (15,1 %), Франція (11,8 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 80; промисловість, будівництво і сфера обслуговування — 20.

Армія (2000): 200 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 263 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 59 років (чол. — 57,4; жін. — 60,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 46,3 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{1100}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{36\,000}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 58,6 % (чол. — 69,9 %; жін. — 47,6 %).

Користувачі Інтернетом (2006): 70 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЕРИТРЕЯ. Відсутні. Найближче від України посольство Еритреї — в Берліні (Німеччина). Дипломатичні відносини між Україною та Еритреєю встановлені 20 грудня 1993 р.

ЕСТОНІЯ

Держава, розташована у пн. частині Центральної Європи.

Офіційна назва держави — ***Естонська Республіка.***

Столиця — ***Таллінн*** (415 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Росія (294 км) — на Сх.; Латвія (339 км) — на Пд. На Зх. — Балтійське море.

Площа: 45 227 км² (129 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. 240, Сх.-Зх. 370.

Найвища точка: 318 м (г. Мунамягі).

Населення (2006): 1,3 млн осіб (147 місце).

Державне свято: 24 лютого (проголошення незалежності, 1918 р.).

Державна мова: естонська (угро-фінська мовна група).

Грошова одиниця: крона (у 2006 р. 1 дол. США = 12,5 кр.; у 2002 — 16,6 кр.).

ВВП (2006): 26 млрд дол. США (102 місце).

ВВП/особу (2006): 19,6 тис. дол. США (43 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 6; витрати — 5,7.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Територія *Е.* — переважно низовинна (висота — 50—100 м). На Пд.-Сх. — окремі височини (висота — до 318 м). Понад 40 % площі *Е.* вкрито лісами. Головні ріки: Пярну, Емаєгі, Казарі та ін. На території *Е.* — понад 1500 озер. *Е.* належить 1540 островів у Балтійському морі. Клімат — перехідний від морського до континентального. Середньомісячні температури, °С: січня –5, липня +17. Опади: 600—700 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** горючі сланці, торф, фосфорити.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Предки сучасних естонців (фіно-угри, ести) поселилися на території *Е.* тисячі років тому. В XIII ст. тевтонські рицарі (із Німеччини) завоювали ці землі та поширювали християнство. З XII ст. *Е.* була залежна від Київської Русі. До XVI ст. територія належала Німеччині. Потім упродовж 200 років *Е.* перебувала під владою Швеції. У 1721 р. *Е.* ввійшла до складу Росії. У 1917 р. встановлено радянську владу. В 1918 р. проголошено незалежність (до 1940 р.). З 1940 по 1991 рр. — союзна республіка у складі

СРСР. З 1991 р. — незалежна. З 1991 р. — член ООН. З 29 березня 2004 р. — член НАТО. З 1 травня 2004 р. — член ЄС.

Уряд Естонської Республіки офіційно визнав незалежність України 6 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 1,3 млн осіб у 2006 р. (1,3 млн осіб — 1939; 854 тис. осіб — 1945; 1,6 млн осіб — 1989 р.).

Щільність: 30,1 особи/км² (140 місце).

Народжуваність: 10 ‰.

Смертність: 13,3 ‰.

Природний приріст: –3,3 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 15,2 % (чол. — 103,4 тис.; жін. — 97,6 тис.); 15—64 — 67,6 % (чол. — 427 тис.; жін. — 468,7 тис.); 65 і більше — 17,2 % (чол. — 75,3 тис.; жін. —152,3 тис.).

Міське населення: 69 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Таллінн (412), Тарту (101), Нарва (74), Кохтла-Ярве (67), Пярну (52).

Етнонаціональний склад, % : естонці — 65,1, росіяни — 28,1, українці — 2,5, білоруси — 1,5 та ін.

Релігійна належність, % : православні — 20, лютерани — 14, католики та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Тоомас Хендрік Ільвес (з 23 вересня 2006 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Андрус Ансип (з 13 квітня 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (15).

Політичні партії (після виборів 7 березня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Центрична партія Естонії (ЦПЕ) — 28; Партія реформ (ПР) — 18; Союз батьківщини (СБ) — 18 та ін. Загальна кількість депутатів — 101.

Законодавчу владу має парламент (Державні Збори). Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. Економіка *Е.* перебуває в стані ринкової трансформації. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (3,4); промисловість і будівництво (28); сфера обслуговування (68,6).

Структура промисловості: легка, харчова, деревообробна, суднобудівна, машинобудівна (екскаватори, сільськогосподарські машини, електромотори), хімічна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 9,3 млрд; використано для внутрішніх потреб — 6,8 млрд; експорт — 2,1 млрд; імпорт — 347 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 6,8 тис.; використано для внутрішніх потреб — 60 тис.; експорт — 0; імпорт — 54 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 1,4 млрд; експорт — 0; імпорт — 1,4 млрд.

Структура сільського господарства: зернові культури, овочі, картопля.

Сільськогосподарські угіддя: 34,5 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина (столиця); приморська курортна зона (Пярну). У 1998 р. країну відвідало 2,5 млн іноземних туристів. Прибуток становив 353 млн дол. США.

Експорт (9,7 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби (33 %), прод. с/г в-ва (15 %), текстильні вироби (14 %). Основна частина експорту — у Фінляндію (26,3 %), Швецію (13,2 %), Латвію (8,8 %).

Імпорт (12 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби (34 %), текстильні вироби (10 %), паливо, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Фінляндія (19,7 %), Німеччина (13,9 %), Росія (19,2 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., % : с/г, лісове г-во і рибальство — 11; промисловість і будівництво — 20; сфера обслуговування — 69.

Армія (2000): 4800 військовослужбовців. Витрати на армію: 80 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 72 роки (чол. — 66,6; *жін.* — 77,8).

Смертність дітей до 1 року (2006): 7,7 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{87}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{262}$ особи. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: 100 %.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99,8 % (чол. — 99,8 %; *жін.* — 99,8 %).

Обов'язкова освіта: 11 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1566. Витрати на освіту: даних нема.

Користувачі Інтернетом (2006): 690 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЕСТОНІЯ. В Естонії (м. Таллінн) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Естонії. Дипломатичні відносини між Україною та Естонією встановлені у січні 1992 р.

ЕФІОПІЯ

Держава, розташована в сх. частині Африки.

Офіційна назва — ***Федеративна Демократична Республіка Ефіопія.***

Столиця — ***Аддис-Абеба*** (2,2 млн осіб у 1998 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Еритрея (912 км) — на Пн.; Джибуті (337 км) — на Пн.-Сх.; Сомалі (1626 км) — на Сх. і Пд.-Сх.; Кенія (820 км) — на Пд.; Судан (2210 км) — на Зх.

Площа: 1 133 882 км² (26 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1290, Сх.-Зх. — 1666.

Найвища точка: 4620 м (г. Рас-Дашен).

Населення (2006): 74,8 млн
Державне свято: 28 травня
Державна мова: амхарська
Грошова одиниця: бир (у 2
ВВП (2006): 71,6 млрд дол
ВВП/особу (2006): 1 тис. д
Бюджет (млрд дол. США у
ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕС
(висота — до 4620 м, г. Рас-Д
На Пд.-Сх. — Сомалійське п
та фауна. Головні ріки: Голу
з якого витікає Голубий Ніл
чок — ліси. На Сх. — напівп
важно екваторіально-мусонн
кліматична поясність. Сере
ся — від +20 до +14, опадів
+35, опадів — до 250 мм/рі
платини, калійної солі, прир
ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧН
ньої області поселення предк
прибл. 3 млн років. У I тис.
Ефіопської імперії. У кінці I
керувала династія Соломоні
і цариці Савської. У X ст. вла
повернулася на трон христи
ратори часто зверталися за
ти мусульманських завойо
узбережжя Червоного моря
купили порт Ассаб, а в 1885
лії. З 1895 р. *Е.* отримала не
гою британських військ у
У березні 1975 р. — прогол
Соціалістична Ефіопія, а пізн
У 1970—1980-х роках — в
Еритреєю. У травні 1993 р.
залежність) відокремилась
Уряд Федеративної Демо
залежність України 2 січня
НАСЕЛЕННЯ: 74,8 млн
25 — 1970; 31,1 — 1980 р.)
Щільність: 58,1 особи/к
Народжуваність: 38 ‰.
Природний приріст: 23,
Вікова структура, років
16,3 млн); 15—64 — 53,6 %
(чол. — 929,3 тис.; жін. —

Населення (2006): 74,8 млн осіб (16 місце).

Державне свято: 28 травня (День миру і демократії, 1991 р.).

Державна мова: амхарська.

Грошова одиниця: бир (у 2006 р. 1 дол. США = 8,7 бира; у 2002 — 8,6 бира).

ВВП (2006): 71,6 млрд дол. США (68 місце).

ВВП/особу (2006): 1 тис. дол. США (176 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 2,7; витрати — 3,4.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. На більшій частині *Е.* — Ефіопське нагір'я (висота — до 4620 м, г. Рас-Дашен). Узбережжя Червоного моря низовинне. На Пд.-Сх. — Сомалійське плато. На Пн.-Сх. — улоговина Афар. В *Е.* — багата фауна. Головні ріки: Голубий Ніл і Вебі Шебелі. Найбільше озеро — Тана, з якого витікає Голубий Ніл. Переважає савана; на схилах гір і в долинах річок — ліси. На Сх. — напівпустельна і пустельна рослинність. Клімат — переважно екваторіально-мусонний. Для Ефіопського нагір'я характерна висотна кліматична поясність. Середньорічні температури, °C: з висотою змінюється — від +20 до +14, опадів — 1000—2000 мм/рік; в улоговині Афар — +25, +35, опадів — до 250 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** родовища танталу, золота, платини, калійної солі, природного газу, руди кольорових металів та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Територія *Е.* входить до прадавньої області поселення предків людини; тут знайдені кам'яні знаряддя, вік яких прибл. 3 млн років. У I тис. до н. е. Савське царство підкорило собі територію Ефіопської імперії. У кінці II ст. н. е. було засновано королівство Аксум, яким керувала династія Соломонідів, котрі вважали себе нащадками царя Соломона і цариці Савської. У X ст. владу захопила мусульманська династія Загве. У XIII ст. повернулася на трон християнська династія. У XVI—XVII ст. ефіопські імператори часто зверталися за допомогою до європейських держав у боротьбі проти мусульманських завойовників. Після відкриття Суецького каналу (1869) узбережжя Червоного моря почало цікавити європейців. У 1872 р. італійці захопили порт Ассаб, а в 1885 р. — Массауа. З 1889 р. *Е.* стає протекторатом Італії. З 1895 р. *Е.* отримала незалежність. У 1935 р. Італія завоювала *Е.* З допомогою британських військ у 1941 р. *Е.* була визволена. З 1945 р. — член ООН. У березні 1975 р. — проголошення республіки. Спочатку країна називалася Соціалістична Ефіопія, а пізніше — Народно-Демократична Республіка Ефіопія. У 1970—1980-х роках — військовий режим, збройні конфлікти з Сомалі та Еритреєю. У травні 1993 р. Еритрея (яка більше 30 років вела боротьбу за незалежність) відокремилась від *Е.*

Уряд Федеративної Демократичної Республіки Ефіопія офіційно визнав незалежність України 2 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 74,8 млн осіб у 2006 р. (5,5 млн осіб — 1939; 17,7 — 1950; 25 — 1970; 31,1 — 1980 р.).

Щільність: 58,1 особи/км² (104 місце).

Народжуваність: 38 ‰. **Смертність:** 14,9 ‰.

Природний приріст: 23,1 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 43,7 % (чол. — 16,4 млн; жін. — 16,3 млн); 15—64 — 53,6 % (чол. — 20 млн; жін. — 20,1 млн); 65 і більше — 2,7 % (чол. — 929,3 тис.; жін. — 1,1 млн).

Міське населення: 11,5 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1995 р.): Аддис-Абеба (2209 у 1998 р.), Діре-Дауа (165), Харер (131), Назрет (Адама) (128), Гондер (112).

Етнонаціональний склад, %: ороми — 40, амхара і тиграї — 32, аруссі, борани, сомалійці, данкали та ін.

Релігійна належність, %: християни — 42,4, мусульмани — 30,1, анімісти — 12,2 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка (згідно з Конституцією 22 серпня 1995 р.).

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Гірма Вольд-Джорджес (з 8 жовтня 2001 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Мелес Зенауй (з 23 серпня 1995 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): штат (9).

Політичні партії: Демократична коаліція народів Південної Ефіопії; Революційно-демократичний фронт ефіопських народів (заснований 1989 р.); Ефіопська об'єднана демократична партія (заснована 1984 р.). Загальна кількість депутатів — 548. Найбільше місць у парламенті належить Революційно-демократичному фронту ефіопських народів.

ГОСПОДАРСТВО. *Е.* — одна з найменш розвинених аграрних держав Східної Африки. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (46,7); промисловість і будівництво (12,9); сфера обслуговування (40,4).

Структура промисловості: харчова, шкіропереробна, текстильна, деревопереробна, видобувна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 2,3 млрд; використано для внутрішніх потреб — 2,1 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 29 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: зернові культури, кава, бавовна, цукрова тростина, арахіс, цитрусові, овочі. У с/г зайнято 85 % працездатного населення держави. На с/г припадає 90 % валютних надходжень.

Сільськогосподарські угіддя: 12,5 %.

Рекреація: іст. і архітектурні пам'ятки Стародавнього Єгипту, Греції, ісламу тощо. У списку ЮНЕСКО — 7 об'єктів. У 1997 р. країну відвідало 1,1 млн іноземних туристів. Прибуток становив 46 млн дол. США.

Експорт (1,1 млрд дол. США у 2006 р.): кава, шкіряні вироби. Основна частина експорту — у Німеччину (15,5 %), Китай (10,5 %), Японію (8,5 %).

Імпорт (4,1 млрд дол. США у 2006 р.): продукти харчування, пром. вироби, паливо та ін. Основні держави-імпортери: Саудівська Аравія (14,7 %), Китай (12,6 %), США (12,4 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2003 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 80; промисловість і будівництво — 8; сфера обслуговування — 12.

Армія (2000): 352 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 460 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 49 років (чол. — 47,9; жін. — 50,2).

Смертність дітей до 1 року (2006): 93,6 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{3873}$ жителі.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{36\,660}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,8 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 18 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 42,7 % (чол. — 50,3 %; жін. — 35,1 %).

Користувачі Інтернетом (2006): 113 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЕФІОПІЯ. Відсутні. Найближче від України посольство Ефіопії — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Ефіопією встановлені 1 квітня 1993 р.

Є

ЄГИПЕТ

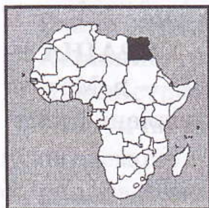

Держава, розташована в Північно-Східній Африці і зх. частині Азії. Офіційна назва — ***Арабська Республіка Єгипет (АРЄ).***

Столиця — ***Каїр*** (10,5 млн осіб, з приміською зоною, у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Лівія (1050 км) — на Зх.; Судан (1150 км) — на Пд.; Ізраїль (110 км) — на Сх. На Пн. — Середземне море (берегова лінія — 995 км); на Сх. — Червоне море (берегова лінія — 1941 км).

Площа: 997 690 км² (з якої 59 202 км² в Азії) (29 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1240, Сх.-Зх. — 1086.

Найвища точка: 2637 м (г. Катринах).

Населення (2006): 78,9 млн осіб (15 місце).

Державне свято: 23 липня (День Революції, 1952 р.).

Державна мова: арабська.

Грошова одиниця: египетський фунт (у 2006 р. 1 дол. США = 5,7 египет. фунта; у 2002 — 4,5 египет. фунта).

ВВП (2006): 328,1 млрд дол. США (31 місце).

ВВП/особу (2006): 4,2 тис. дол. США (113 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 21,3; витрати — 31,8.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Прибл. 95 % території Є. вкривають пустелі та напівпустелі; 3 % — дельта і долина р. Ніл. На Зх. — Лівійська пустеля і частина Сахари. На Пд. — Нубійська пустеля. У сх. частині — плоскогір'я (середня висота — 600 м). На сх. березі Суецької затоки — гориста Синайська пустеля (висота — до 2637 м, г. Катринах). Єдина ріка країни — Ніл. На Пн. клімат — субтропічний, на решті території — сухий тропічний пустельний. Середньомісячні температури, °С: січня — на Пн. +12, на Пд. +16; липня — відповідно, +25, +32. Опади, мм/рік: на більшій частині території — до 100; на Пн. — 300—400. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, кам'яне та буре вугілля, залізні та марганцеві руди, родовища фосфоритів та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Заселення території Є. почалось відносно пізно (X—VI тис. до н. е.). IV—I тис. до н. е. — епоха Стародавнього Єгипту. У XVI—XV ст. до н. е. — розквіт Стародавнього Єгипту, він володів величезною територією (від сучасної Туреччини до Ефіопії). У VI ст. до н. е. Є. завоювали перси, а в IV ст. до н. е. — Александр Македонський. Після смерті

великого полководця в долині Нілу започаткована грецька династія Птолемеїв. Вони допомагали країні зберігати незалежність. З I по VI ст. Є. був у складі Римської імперії. В VI—VII ст. — у складі Візантії. Після переходу в VII ст. під владу арабів у країні замість християнства поширювався іслам. Після розпаду Арабського халіфату (в IX ст.) Є. знову стає незалежним. З кінця XVI ст. — у складі Османської імперії. Побудова Суецького каналу (1869) привернула увагу Англії, і в 1882 р. турецька влада була замінена англійською. З 1882 по 1951 рр. Є. — колонія Великої Британії. З 1951 р. — незалежний. З 1951 р. — член ООН. У 1958 р. Є. і Сирія об'єдналися в єдину державу — ОАР. У 1953 р. — проголошення республіки. У 1961 р. Сирія відокремилась від Є., створивши самостійну державу. З 1971 р. нова назва Є. — Арабська Республіка Єгипет.

Уряд Арабської Республіки Єгипет офіційно визнав незалежність України 3 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 78,9 млн осіб у 2006 р. (4,5 млн осіб — 1800; 11,2 — 1907; 20,4 — 1950; 42 — 1980 р.).

Щільність: 65,4 особи/км^2 (96 місце).

Народжуваність: 22,9 ‰. **Смертність:** 5,2 ‰.

Природний приріст: 17,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 32,6 % (чол. — 13,2 млн; жін. — 12,5 млн); 15—64 — 62,9 % (чол. — 25,1 млн; жін. — 24,5 млн); 65 і більше — 4,5 % (чол. — 1,5 млн; жін. — 2 млн).

Міське населення: 45 % (2000).

Міста з населенням понад 1 млн осіб (1996): Каїр (10,3, з приміською зоною, у 2000 р.), Александрія (3,3), Ель-Гіза (2,2).

Етнонаціональний та етнорасовий склад: араби — 98 %, негри, європеоїди та ін.

Релігійна належність: мусульмани-суніти — 90 %, католики та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Мохамед Хосні Мубарак (з 14 жовтня 1981 р.; переобраний 26 вересня 1999 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Ахмед Назіф (з 14 липня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): губернаторство (27).

Політичні партії (з листопада 2000 р. кількість осіб у парламенті): Національ-демократична партія (НДП) — 388; Незалежні — 37; Партія "Аль-Вафд" — 7; інші — 12. Загальна кількість депутатів — 444.

Законодавчу владу має Народна Асамблея. Термін повноважень Народної Асамблеї п'ять років.

ГОСПОДАРСТВО. Є. — одна з індустріальних держав Північної Африки. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (14,7); промисловість і будівництво (35,5); сфера обслуговування (49,8).

Структура промисловості: нафтовидобувна, нафтохімічна, харчова, текстильна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 91,7 млрд; використано для внутрішніх потреб — 84,5 млрд; експорт — 1 млрд; імпорт — 200 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 700 тис. (2005); використано для внутрішніх потреб — 590 тис.; експорт — 134 тис.; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 32,6 млрд; використано для внутрішніх потреб — 31,5 млрд; експорт — 1,1 млрд; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: бавовна, рис, квасоля, фрукти, зернові культури, овочі, цукрова тростина. Тваринництво, млн голів: вел. рог. худ. (3), буйволи (3), вівці (4), кози (3). Продукція с/г становить 20 % ВНП.

Сільськогосподарські угіддя: 2,6 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина епохи Стародавнього Єгипту й арабських халіфатів; музей Стародавнього Єгипту (в Каїрі). У списку ЮНЕСКО — 5 об'єктів. У 1997 р. країну відвідало 4 млн іноземних туристів. Прибуток становив 3,8 млрд дол. США.

Експорт (24,2 млрд дол. США у 2006 р.): нафта, бавовна і текстильні вироби. Основна частина експорту — у США (13 %), Італію (9,3 %), Іспанію (7,7 %), Сирію (5,5 %).

Імпорт (35,9 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: США (10,6 %), Німеччина (7 %), Китай (6,5 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 32; промисловість і будівництво — 17; сфера обслуговування — 51.

Армія (2000): 480 500 військовослужбовців. Витрати на армію: 4600 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 71,3 року (чол. — 68,8; жін. — 73,9).

Смертність дітей до 1 року (2006): 31,3 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{504}$ жителі.

Кількість лікарів (1995): $^1/_{1340}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 2,6 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 41 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 57,7 % (чол. — 68,3 %; жін. — 46,9 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1697. Витрати на освіту (1995): 6,7 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 200 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЄГИПЕТ. У Єгипті (м. Каїр) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Єгипту. Дипломатичні відносини між Україною та Єгиптом встановлені 25 січня 1992 р.

ЄМЕН

Держава, розташована в Південно-Східній Азії, на Пд. Аравійського п-ва.

Офіційна назва — ***Єменська Республіка.***

Столиця — ***Сана*** (1,3 млн осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Саудівська Аравія — на Пн.; Оман — на Сх. На Зх. — Червоне море; на Пд. — Аравійське море (Аденська затока).

Площа: 555 000 км² (47 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 480, Сх.-Зх. — 1100.

Найвища точка: 3600 м (г. Ен-Набі-Шаїб).

Населення (2006): 21,5 млн осіб (50 місце).

Державне свято: 22 травня (об'єднання єменських держав: Арабської Республіки Ємен і Народної Демократичної Республіки Ємен, 1990 р.).

Державна мова: арабська.

Грошова одиниця: єменський ріал (у 2006 р. 1 дол. США = 197,2 емен. ріала; у 2002 — 175,6 ємен. ріала).

ВВП (2006): 20,6 млрд дол. США (112 місце).

ВВП/особу (2006): 1 тис. дол. США (177 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 7,3; витрати — 7.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. На більшій частині території Є. — гірське плато (висота — до 3600 м, Ен-Набі-Шаїб). На Сх. — пустеля Руб-ель-Халі. Уздовж узбережжя — низовина Тихама. На вершинах плато — сухі степи; на узбережжі — пустельна і напівпустельна рослинність. Клімат — тропічний; на більшій частині території — сухий. Середньомісячні температури, °С: січня на низовині — прибл. +20, червня — понад +30; у горах — прохолодніше. Опади, мм/рік: на переважній частині — до 100, лише місцями — до 1000. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, руди міді, свинцю, цинку, родовища золота, молібдену, кам'яної солі та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У II—I ст. до н. е. на території Є. формувалась південно-аравійська цивілізація — виникли держави Хадрамаут, Катабан, Аусан, Саба, Маїн. На поч. I ст. до н. е. вся територія Є. була об'єднана у Хим'яритське царство. У VII ст. Є. включено до складу мусульманського Арабського халіфату й розпочалась ісламська епоха. З XVI ст. пн. частина Є. входила до складу Османської імперії. У 1633 р. утворилась самостійна держава. З 1839 по 1963 рр. — Пд. Є. був під владою Великої Британії. У 1962 р. Пн. Є. проголосив Єменську Арабську Республіку. 30 листопада 1963 р. Пд. Є. проголосив незалежність Народної Республіки Ємен (з 30 листопада 1970 р. — Народна Демократична Республіка Ємен). У 1990 р. об'єдналися Пн. Є. з Пд. у Єменську Республіку, але у 1994 р. між ними почалась громадянська війна. З 1947 р. — член ООН.

Уряд Республіки Ємен офіційно визнав незалежність України 5 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 21,5 млн осіб у 2006 р. (7,7 млн осіб — 1980; 10,5 — 1990 р.).

Щільність: 32,6 особи/км^2 (137 місце).

Народжуваність: 42,9 ‰. **Смертність:** 8,3 ‰.

Природний приріст: 34,6 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 46,4 % (чол. — 5,1 млн; жін. — 4,9 млн); 15—64 — 51 % (чол. — 5,6 млн; жін. — 5,4 млн); 65 і більше — 2,6 % (чол. — 275,9 тис.; жін. — 287,9 тис.).

Міське населення: 35 % (1997).

Головні міста (тис. осіб у 1996 р.): Сана (1284 у 2000 р.), Аден (562), Таїз (318), Ходейда (246), Ель-Мукалла (154).

Етнонаціональний та етнорасовий склад, %: араби — 96, індійці та пакистанці — 3, негри — 1.

Релігійна належність: мусульмани (суніти і шиїти) — 99 % та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Алі Абдаллах Аль Салех (з 23 вересня 1999 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Алі Мохамед Муджавар (з 7 квітня 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (17).

Політичні партії (після виборів 27 квітня 1997 р. кількість осіб у парламенті): Всезагальний народний конгрес (ВНК) — 187; Єменське об'єднання за реформу (ЄОР) — 53; Незалежні — 54; інші — 7. Загальна кількість депутатів — 301.

ГОСПОДАРСТВО. Економіка Є. перебуває у кризовому стані. Це одна з держав із найнижчим рівнем доходу на одного жителя. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (17); промисловість і будівництво (40); сфера обслуговування (43).

Структура промисловості: нафтопереробна, будматеріалів, металургійна, текстильна, харчова, хімічна, шкіропереробна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 4,1 млрд; використано для внутрішніх потреб — 3,8 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 387,5 тис. (2005); використано для внутрішніх потреб — 85 тис.; експорт — 370,3 тис.; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0 млрд; використано для внутрішніх потреб — 0; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Структура сільського господарства: зернові культури (просо, сорго, ячмінь, пшениця), бавовна, кава, цукрова тростина, овочі, фрукти. У с/г зайнято 70 % працездатного населення держави, продукція становить 20 % ВНП.

Сільськогосподарські угіддя: 7 %.

Рекреація: місцева екзотика; іст.-культурні пам'ятки (м. Забід — столиця X ст., м. Шибам). У списку ЮНЕСКО — 3 об'єкти. У 1996 р. країну відвідало 61 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 42 млн дол. США.

Експорт (1587 млн дол. США у 1995 р.): нафта (95 %), кава, бавовна. Основна частина експорту — в Японію (12,7 %), арабські держави (9,8 %) та ін.

Імпорт (1291 млн дол. США у 1995 р.): продукти харчування, пром. вироби. Держави-імпортери: арабські держави (32,8 %), Японія (4 %), Індія (1,6 %).

Армія (2000): 66 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 350 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 62,1 року (чол. — 60,2; жін. — 64,1).

Смертність дітей до 1 року (2006): 59,9 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{995}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{5531}$ особу. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,2 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 50,2 % (чол. — 70,5 %; жін. — 30 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 12 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЄМЕН. Відсутні. Найближче від України посольство Ємену — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Єменом встановлені 21 квітня 1992 р.

З

ЗАЇР — див. КОНГО-КІНШАСА.

ЗАМБІЯ

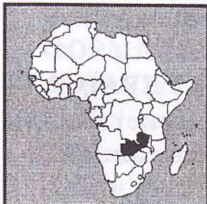

Держава, розташована у пд. частині Африки.

Офіційна назва — ***Республіка Замбія.***

Столиця — *Лусака* (870 тис. осіб; 1,6 млн осіб, з приміською зоною, у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Конго-Кіншаса (кол. Заїр) (1930 км) — на Пн.; Танзанія (338 км) — на Пн.-Сх.; Малаві (838 км) і Мозамбік (419 км) — на Сх.; Зімбабве (797 км) і Намібія (233 км) — на Пд.; Ангола (1110 км) — на Зх.

Площа: 752 614 км² (38 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1127, Сх.-Зх. — 1448.

Найвища точка: 1893 м (г. Мумпу).

Населення (2006): 11,5 млн осіб (71 місце).

Державне свято: 24 жовтня (проголошення незалежності, 1964 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: квача (у 2006 р. 1 дол. США = 3602 квачів; у 2002 — 4399 квачів).

ВВП (2006): 11,6 млрд дол. США (134 місце).

ВВП/особу (2006): 1 тис. дол. США (178 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 2,7; витрати — 3.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. У рельєфі З. переважають плоскогір'я (висота — 1000—1400 м). На Пн.-Сх. — гори Мучинга (1893 м, г. Мумпу). Переважають сухі тропічні ліси й савани. Понад 40 % площі вкрито лісами. Найбільші ріки: Замбезі та її притоки (Кафуе й Луангва). Численні водоспади, у т. ч. — Вікторія (на р. Замбезі). Озера: Бангвеулу, Мверу, Танганьїка та ін. Клімат — субекваторіальний, мусонний. Середньомісячні температури, °С: найтеплішого місяця (жовтня) — від +23 до +27; найхолоднішого (липня) — від +15 до +20. Опади: 600—1400 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** руди кольорових металів (особливо міді — т. зв. мідний пояс), кам'яне вугілля, залізні руди та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У XII ст. на території З. виникла імперія Мвене-Мутапа, яку заснували племена шона. У XIX ст. племена кололо,

рятуючись від війни у Пд. Африці, переселились у *З.* і певний період контролювали центр. і пн. частину її території. З 1897 по 1964 рр. — колонія Великої Британії (Північна Родезія). У 1964 р. країна отримала незалежність. Після проголошення незалежності — нова назва — Замбія. У 1991 р. відбулися перші багатопартійні вибори. З 1964 р. — член ООН. *З.* — член Співдружності Націй.

Уряд Республіки Замбія офіційно визнав незалежність України 30 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 11,5 млн осіб у 2006 р. (2,4 млн осіб — 1950; 4,3 — 1970; 5,8 — 1980 р.).

Щільність: 13 осіб/км² (165 місце).

Народжуваність: 41 ‰. **Смертність:** 19,9 ‰.

Природний приріст: 21,1 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 46,3 % (чол. — 2,7 млн; жін. — 2,7 млн); 15—64 — 51,3 % (чол. — 2,9 млн; жін. — 3 млн); 65 і більше — 2,4 % (чол. — 117,9 тис.; жін. — 158,7 тис.).

Міське населення: 44 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1996 р.): Лусака (870 у 2002 р.), Кітве (480), Ндола (450), Кабве (200).

Етнонаціональний склад, %: негри банту (бемба, тонга, малави та ін.) — 99 та ін.

Релігійна належність, %: християни (протестанти — 23, римо-католики — 17 та ін.) — 48, анімісти — 27, мусульмани — 4 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Леві Мванаваса (з 2 січня 2002 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (9).

Політичні партії (після виборів 18 листопада 1996 р. кількість осіб у парламенті): Рух за багатопартійну демократію (РБД) — 131; Національна партія (НП) — 5; Порядок для Замбії — 2; інші — 12. Загальна кількість депутатів — 150.

ГОСПОДАРСТВО. *З.* — аграрна держава з розвиненою видобувною промисловістю. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (22); промисловість і будівництво (26); сфера обслуговування (52).

Структура промисловості: видобувна, нафтопереробна, хімічна, металургійна, шкіропереробна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 10 млрд; використано для внутрішніх потреб — 6,7 млрд; експорт — 140; імпорт — 403 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 140; використано для внутрішніх потреб 13 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: кукурудза, цукрова тростина, тютюн, арахіс, бавовна, чай, овочі. У с/г зайнято 60 % працездатного населення. Продукція с/г становить 15 % ВНП.

Сільськогосподарські угіддя: 19,2 %.

Рекреація: нац. парки (Сумбу, Кафу, Лохінвар та ін.); столиця (ботанічний сад, нац. музей); м. Лівінгстон (туристична столиця Замбії). У 1995 р. прибуток становив 47 млн дол. США.

Експорт (905 млн дол. США у 1998 р.): кольорові метали (80 %), тютюн, бавовна. Основна частина експорту — в Японію (18 %), Саудівську Аравію (13 %).

Імпорт (1100 млн дол. США у 1998 р.): пром. вироби (72 %), паливо (18 %), продукти харчування (22 %). Держави-імпортери: ПАР (28 %), Велика Британія (11 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 85; промисловість і будівництво — 6; сфера обслуговування — 9.

Армія (2000): 21,5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 65 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 40 років (чол. — 39,8; жін. — 40,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 86,8 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{311}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{11\,430}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,2 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 59 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 80,6 % (чол. — 86,8 %; жін. — 74,8 %).

Обов'язкова освіта: 7 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 189. Витрати на освіту (1996): 2,9 % ВВП; 8,7 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 15 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЗАМБІЯ. Відсутні. Найближче від України посольство Замбії — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Замбією встановлені 22 квітня 1993 р.

ЗІМБАБВЕ

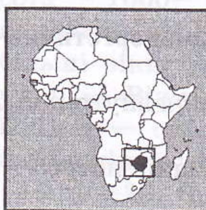

Держава, розташована у пд. частині Африки.

Офіційна назва — ***Республіка Зімбабве.***

Столиця — *Хараре* (1,7 млн осіб, з приміською зоною, у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Замбія (797 км) — на Пн.; Ботствана (813 км) — на Зх.; ПАР (225) — на Пд.; Мозамбік (1231 км) — на Сх.

Площа: 390 757 км² (59 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 742, Сх.-Зх. — 819.

Найвища точка: 2595 м (г. Іньянгані).

Населення (2006): 12,2 млн осіб (67 місце).

Державне свято: 18 квітня (проголошення незалежності, 1980 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: долар Зімбабве (у 2006 р. 1 дол. США = 162,1 дол. Зімб.; у 2002 — 0,06 дол. Зімб.).

ВВП (2006): 25,4 млрд дол. США (105 місце).

ВВП/особу (2006): 2,1 тис. дол. США (143 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 1,4; витрати — 1,9.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина території З. розташована на плато (Машова і Мтебле) (висота — 800—1500 м). Найвища точка — 2595 м (г. Іньянгані). Переважають пустельні савани та саванні рідколісся. Понад 20 % площі вкрито лісами. Клімат — перехідний від субекваторіального (пн. частина) до тропічного (пд. частина). Середньомісячні температури, °С: січня — від +21 до +27; липня — від +10 до +17. Опади, мм/рік: на Пд.-Зх. — 300—700; на Сх. — до 2000. **Мінеральні ресурси:** руди кольорових металів, родовища золота, кам'яне вугілля, залізні руди та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Прибл. у 800 р. н. е. на території З. поселились племена банту. В 1100 р. у країні активно розвивалась торгівля, зокрема, через порти сучасного Мозамбіку. В XIV ст. на території З. виникла імперія Мвене-Мутапа, від якої відокремилась держава Кангамир. З приходом португальців (у XVIII ст.) царство Кангамир завоювало імперію Мвене-Мутапа. У XVIII ст. на території З. утворилося королівство Ндебеле, влада якого призвела до колонізації З. З 1897 по 1965 рр. — колонія Великої Британії (Південна Родезія). У 1965 р. З. отримала незалежність. У 1979 р. проголошено Республіку Зімбабве-Родезія, режим якої не визнавали міжнародні організації. У 1980 р. — створена незалежна Республіка Зімбабве. З 1980 р. — член ООН. З. — член Співдружності Націй.

Уряд Республіки Зімбабве офіційно визнав незалежність України 27 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 12,2 млн осіб у 2006 р. (3,2 млн осіб — 1954; 5,3 — 1970; 7,1 — 1980 р.).

Щільність: 29,1 особи/км² (141 місце).

Народжуваність: 28 ‰. **Смертність:** 21,8 ‰.

Природний приріст: 6,2 ‰ (2006).

Вікова структура, *років (2006): 0—14 — 37,4 % (чол. — 2,3 млн; жін. — 2,3 млн);* 15—64 — 59,1 % (чол. — 3,6 млн; жін. — 3,6 млн); 65 і більше — 3,5 % (чол. — 199,5 тис.; жін. — 227,1 тис.).

Міське населення: 33 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Хараре (1686), Булавайо (790), Кітунгвіза (600).

Етнорасовий склад, %: негри (шона — 77, тебели — 17, тонга та ін.) — 96, європеоїди — 3, монголоїди — 1, метиси.

Релігійна належність, %: протестанти — 60, римо-католики — 20, анімісти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Роберт Габріель Мугабе (з 31 грудня 1987 р., переобраний 17 березня 1996 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (8), місто (2).

Політичні партії (після виборів 24—25 червня 2000 р. кількість осіб у парламенті): Африканський національний союз Зімбабве-Патріотичний фронт (ЗАНУ-ПФ) — 62; Рух за демократичні зміни (РДЗ) — Африканський національний союз Зімбабве (ЗАНУ-Ндонга) — 1. Загальна кількість депутатів — 120. Депутатів обирає населення держави.

ГОСПОДАРСТВО. З. — одна з найбільш економічно розвинених держав Південної Африки. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (18); промисловість і будівництво (24); сфера обслуговування (58).

Структура промисловості: харчова, легка, деревопереробна, хімічна, металургійна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 9,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 11 млрд; експорт — 0; імпорт — 2,3 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 22,5 тис.; експорт — 0; імпорт — 23 тис.

Природний газ, м^3: вироблено — 0 млрд; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: тютюн, цукрова тростина, бавовна, зернові культури, кава, соняшник, чай, овочі, фрукти. Тваринництво, млн голів: вел. рог. худ. (5), кози (3). Продукція с/г (15 % ВНП) майже повністю забезпечує внутрішні потреби.

Сільськогосподарські угіддя: 19,2 %.

Рекреація: водоспад Вікторія (на р. Замбезі); нац. парк Мана-Пульс; руїни Камі (XII—XVII ст.) та ін. У списку ЮНЕСКО — 4 об'єкти. У 1996 р. країну відвідало 1,7 млн іноземних туристів. Прибуток становив 1,3 млрд дол. США.

Експорт (1,7 млрд дол. США у 1998 р.): тютюн (30 %), золото (12 %), кукурудза, хроміти. Основна частина експорту — у ПАР (12 %), Велику Британію (11 %).

Імпорт (2 млрд дол. США у 1998 р.): пром. вироби (72 %), паливо (10 %), продукти харчування тощо. Держави-імпортери: ПАР (37 %), Велика Британія (7 %), США (6 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2000 р., %: с/г — 66; промисловість і будівництво — 10; сфера обслуговування — 24.

Армія (2000): 40 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 235 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 39,3 року (чол. — 40,4; жін. — 38,2).

Смертність дітей до 1 року (2006): 51,7 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{329}$ жителів.

Кількість лікарів/осіб (1996): $^{1}/_{6250}$ жителів. **Витрати на охорону здоров'я (1990):** 6,2 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 36 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 90,7 % (чол. — 94,2 %; жін. — 87,2 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 582. **Витрати на освіту (1996):** 2,9 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 30 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЗІМБАБВЕ. Відсутні. Найближче від України посольство Зімбабве — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Зімбабве встановлені 25 січня 1992 р.

ІЗРАЇЛЬ

Держава, розташована в зх. частині Азії, на Середньому Сході.

Офіційна назва — ***Держава Ізраїль***.

Столиці: ***Єрусалим*** (635 тис. осіб у 2002 р.) — фактично; ***Тель-Авів*** (350 тис. осіб у 2000 р.) — міжнародно визнана.

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Ліван (79 км) — на Пн.; Сирія (76 км) — на Пн.-Сх.; Йорданія (531 км) — на Сх.; Єгипет (206 км) — на Пд.-Зх. На Зх. — Середземне (берегова лінія — 188 км) і Червоне (берегова лінія — 10,5 км) моря.

Площа: 20 425 км² (148 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 420, Сх.-Зх. — 110.

Найвища точка: 1208 м (г. Мирон).

Населення (2006): 6,4 млн осіб (100 місце).

Державне свято: 10 травня (проголошення незалежності, 1948 р.).

Державні мови: іврит (стародавня єврейська мова), арабська (обидві офіційні).

Грошова одиниця: шекель (у 2006 р. 1 дол. США = 4,46 шек.; у 2002 — 4,74 шек.).

ВВП (2006): 166,3 млрд дол. США (51 місце).

ВВП/особу (2006): 26,2 тис. дол. США (28 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 48,4; витрати — 49,6.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина території *І.* розташована на плоскогір'ї (висота — до 1208 м). Узбережжя — рівнинне. На Пн. — Галілейське (Тиверіадське) озеро, яке ще називають озеро Кінерет. На Сх. — Мертве море (1050 км²), розташоване на 395 м нижче р. м. У Мертве море впадає р. Йордан. На Пд. — пустеля Негев (займає прибл. 60 % території *І.*). Завдяки штучному зрошенню жителі *І.* використовують значні площі пустельних земель для сільського господарства. Клімат субтропічний, середземноморський; на Пд. і в западинах — напівпустельний і пустельний. Середньомісячні температури, °С: січня — від +6 до +18; липня — від +23 до +36. Опади, мм/рік: у пустелі Негев — 100—200; на плато — 600—800; на узбережжі — 400—800. **Мінеральні ресурси:** родовища калійної солі, фосфоритів, сірки, руди міді, марганцю, нафта, природний газ та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З найдавніших часів територія *І.* була одним із осередків цивілізації людства, місце виникнення юдейської та християнської релігій, стик розселення семіто-хамітських та індоєвропейських етносів. З XI ст. до н. е. по 586 р. до н. е. та з 142 по 63 рр. до н. е. на території *І.* існували давньоєврейські царства. З 63 р. до н. е. по 640 р. н. е. ці землі перебували у складі Римської імперії та Візантії. З 640 р. — арабське завоювання. З 1516 по 1918 рр. — у складі Османської імперії. До створення *І.* (1948) — підмандатна територія Великої Британії. Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН, в Палестині повинні були утворитися дві держави — єврейська та арабська. Після утворення *І.* почалися ізраїльсько-арабські збройні конфлікти. У 1993 р. підписано Угоду між урядом *І.* та керівництвом Організації визволення Палестини про створення Палестинської автономії в секторі Гази і на Зх. березі р. Йордан, але конфлікт продовжується дотепер. З 1949 р. — член ООН.

НАСЕЛЕННЯ: 6,4 млн осіб у 2006 р. (1,3 млн осіб 1950; 2,9 — 1970; 4 — 1983 р.).

Щільність: 306,4 особи/км² (18 місце).

Народжуваність: 18 ‰. **Смертність:** 6,2 ‰.

Природний приріст: 11,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 26,3 % (чол. — 855,1 тис.; жін. — 816 тис.); 15—64 — 63,9 % (чол. — 2 млн; жін. — 2 млн); 65 і більше — 9,8 % (чол. — 267 тис.; жін. — 354 тис.).

Міське населення: 92 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Єрусалим (635 у 2002 р.), Тель-Авів (350), Хайфа (270), Холон (165) та ін.

Етнічний склад, %: євреї — 82, араби — 18.

Релігійна належність, %: юдеї — 81, мусульмани — 14,3, християни — 1,7 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. *Парламентська республіка.*

Форма устрою: *унітарна держава.*

Глава держави: президент Шімон Перес (з 15 червня 2007 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Егуд Ольмерт (з 1 травня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): дистрикт (6).

Політичні партії (після виборів 17 травня 1999 р. кількість осіб у парламенті): "Єдиний Ізраїль" — 26; "Лікуд" — 19; ШАС (Рух за збереження Тори) — 17; "Мерець" — 10; "Ізраїль ба-Алія" — 6 та ін. Загальна кількість депутатів — 120.

Законодавчу владу має однопалатний парламент (Кнесет). Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *І.* — розвинена індустріально-аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (2,6); промисловість і будівництво (30,8); сфера обслуговування (66,6).

Структура промисловості: обробка алмазів, текстильна, харчова, електронна, металообробна, машинобудівна, хімічна. Високорозвиненими є військово-промисловий і науково-технічний комплекси.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2006):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 46,1 млрд; використано для внутрішніх потреб — 41,4 млрд; експорт — 1,5 млрд; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 100; використано для внутрішніх потреб — 249,5 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 792 млн; використано для внутрішніх потреб — 792 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: цитрусові (апельсини, лимони), овочі, зернові культури (пшениця), картопля, бавовна, виноград; тваринництво. Інша важлива діяльність — банківсько-фінансова.

Сільськогосподарські угіддя: 59,5 %.

Рекреація: рекреаційні можливості морських узбереж (Середземного і Червоного); релігійні реліквії (священні місця юдеїв — Єрусалим, Сафад, Хеврон; християн — Вифлеєм, Єрусалим, Назарет та ін.; мусульман — Єрусалим і Хеврон). Іст.-культурний центр Єрусалим — у списку ЮНЕСКО. У 1996 р. країну відвідало 2,1 млн іноземних туристів. Прибуток становив 2,8 млрд дол. США.

Експорт (43 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, алмази, продукти харчування. Основна частина експорту — у США (36,5 %), Бельгію (8,7 %).

Імпорт (48 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, паливо, зброя. Основні держави-імпортери: США (13,4 %), Бельгія (10,1 %), Німеччина (6,4 %), Велика Британія (5,7 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2002 р., %: с/г — 2; промисловість і будівництво — 29; сфера обслуговування — 69.

Армія (2000): 172,5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 10 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 79,5 року (чол. — 77,3; жін. — 81,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 6,9 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{161}$ жителя.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{350}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 4,2 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 100 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 95,4 % (чол. — 97,3 %; жін. — 93,6 %).

Користувачі Інтернетом (2006): 3,7 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ІЗРАЇЛЬ. В Ізраїлі (м. Тель-Авів) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Ізраїлю. Дипломатичні відносини між Україною та Ізраїлем встановлені 26 лютого 1991 р.

ІНДІЯ

Держава, розташована у пд. частині Азії.

Офіційна назва — ***Республіка Індія.***

Столиця — ***Нью-Делі*** (301 тис. осіб у 1991 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Пакистан — на Пн.-Зх.; Китай, Бутан, Непал — на Пн.; М'янма (сучасна назва Бірми), Бангладеш — на Сх. На Пд. — Індійський океан (берегова лінія — 6083 км).

Площа: 3 166 414 км² (7 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 3200, Сх.-Зх. — 2740.

Найвища точка: 8126 м (г. Нангапарбат).

Населення (2006): 1095,3 млн осіб (2 місце).

Державне свято: 26 січня (проголошення республіки, 1950 р.); 15 серпня (проголошення незалежності, 1947 р.).

Державні мови: хінді, англійська. Згідно з Конституцією, в окремих штатах як офіційні визнають 14 мов, якими розмовляють в індійських штатах.

Грошова одиниця: рупія (у 2006 р. 1 дол. США = 45,3 рупії; у 2002 — 48,6 рупії).

ВВП (2006): 4042 млрд дол. США (4 місце).

ВВП/особу (2006): 3,7 тис. дол. США (122 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 109,4; витрати — 143,8.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *І.* займають плоскогір'я Декан (пересічна висота — 600—900 м). Уздовж морського узбережжя — гори Зх. Гати (висота — до 2633 м). На Пд. — гористі масиви (висота — до 2698 м). Уздовж пн. кордону — г. Гімалаї (висота — до 8126 м, г. Нангапарбат; у межах *І.*) і Каракорум. На Пн. — Індо-Гангська рівнина. Прибл. 20 % площі *І.* вкрито лісами. Головні ріки: Ганг, Годавар, Крішна та ін. Клімат — переважно тропічний; на Пн. — тропічний мусонний. Середньомісячні температури, °С: січня на Пн. — прибл. +15, на Пд. — до +27; травня — від +28 до +35; у горах, відповідно, −1, −8 і +18, +23. Опади, мм/рік: 1000—1500; у районі нагір'я Шіллонг — до 12 тис.; у центрі Декану і в пустелі Тар — прибл. 50. **Мінеральні ресурси:** кам'яне вугілля (3 місце у світі за видобутком), родовища хромітів (4 місце), залізні руди (5 місце), боксити (7 місце), руди кольорових металів, дорогоцінне каміння, нафта, природний газ та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. *І.* — країна прадавньої цивілізації. У XV ст. до н. е. на території *І.* з'явилися племена аріїв. У III ст. до н. е. дравіди, які заселяли долину р. Інд, створили Харапську цивілізацію. Прибл. у XV ст. до н. е. у Пд. *І.* з'явилися племена аріїв, які витіснили місцеве населення на Пд. У I тис. до н. е. в *І.* виникають індуїзм і буддизм. У 1192 р. мусульмани захопили Делі і поширювали мусульманство. У той час на Пд. процвітала індуїстська держава Віджаянагар. З 1206 по 1526 рр. — Делійський

султанат. У 1526 р. на Пн. *І.* створено імперію Великих Моголів. У XVIII ст. імперія Моголів розпалась. З XVII ст. по 1947 р. — англійське панування. Після Другої світової війни (1947) *І.* отримала незалежність. У зв'язку з релігійним складом (індуїсти та мусульмани) країна була поділена на Індійський Союз і Пакистан. З 1950 р. Індійський Союз називається Республіка Індія. З 50-х років XX ст. між Індією та Пакистаном ведуться збройні конфлікти за територію Кашміру та Джамму. З 1945 р. — член ООН. *І.* — член Співдружності Націй.

Уряд Республіки Індія офіційно визнав незалежність України 26 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 1095,3 млн осіб у 2006 р. (238,3 млн осіб — 1901; 361 — 1951; 684 — 1981 р.).

Щільність: 325,3 особи/км² (17 місце).

Народжуваність: 22 ‰. **Смертність:** 8,2 ‰.

Природний приріст: 13,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 30,8 % (чол. — 173,5 млн; жін. — 163,9 млн); 15—64 — 64,3 % (чол. — 363,9 млн; жін. — 340,2 млн); 65 і більше — 4,9 % (чол. — 27,3 тис.; жін. — 26,7 тис.).

Міське населення: 28 % (2000).

Головні міста (млн осіб у 1991 р.): Нью-Делі (301 тис.), Мумбай (Бомбей) (9,9), Делі (7,2), Калькутта (4,4), Мадрас (3,8), Бангалор (3,3), Гайдерабад (3), Ахмадабад (2,9) та ін.

Етнічний склад, %: індоарійці — 72, дравидійці — 25 та ін.

Релігійна належність, %: індуїсти — 80, мусульмани — 11, християни — 2,4 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська федеративна республіка у складі Співдружності.

Форма устрою: федерація.

Глава держави: президент Пратіба Девісінгх Патіл (з 25 липня 2007 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Манмохан Сінгх (з 22 травня 2004 р.).

Політико-адміністративна одиниця (кількість): штат (25), союзна територія (7).

Політичні партії (з 1999 р. кількість осіб у парламенті): Національний демократичний альянс (НДА) — 295; Індійський національний конгрес — 132; Лівий альянс — 42; інші — 65; призначені президентом — 2. Загальна кількість депутатів — 536.

Законодавчу владу має двопалатний парламент (Народна палата, Рада штатів). Термін повноважень парламенту — п'ять років.

ГОСПОДАРСТВО. *І.* — держава, що розвивається (за класифікацією ООН). Галузева структура (% від ВВП, 2004): с/г, лісове г-во і рибальство (19,9); промисловість і будівництво (19,3); сфера обслуговування (60,7).

Структура промисловості: видобувна, текстильна, металургійна, харчова, машинобудівна, хімічна. У пром. зайнято 20 % працездатного населення держави. Продукція пром. становить 30 % ВНП; $^1/_3$ — підприємства державного сектору.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 630,6 млрд; використано для внутрішніх потреб — 587,9 млрд; експорт — 60 млн; імпорт — 1,5 млрд.

Нафта, барель/день, 2005: вироблено — 785 тис.; використано для внутрішніх потреб — 2,5 млн; експорт — 350 тис.; імпорт — 2,1 млн.

Природний газ, м^3: вироблено — 28,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 30,8 млрд; експорт — 0; імпорт — 2,6 млрд.

Структура сільського господарства: рис (2 місце), зернові культури (пшениця, 3 місце), овочі, кава, цукрова тростина (1 місце), чай (1 місце), джут, бавовна (3 місце), арахіс (2 місце), банани, кокосові горіхи. Тваринництво: вел. рог. худ. (218 млн голів) (1 місце); вівці (3 місце); кози (2 місце); буйволи. У с/г зайнято понад 60 % працездатного населення держави.

Сільськогосподарські угіддя: 60,9 %.

Рекреація: природне середовище (Гімалаї, тропічні пустелі, савана, вологі ліси, морське узбережжя); місцева екзотика; іст.-культурна спадщина (індуїзм, йога). У списку ЮНЕСКО — 21 об'єкт. У 1997 р. країну відвідало 2,4 млн іноземних туристів. Прибуток становив 2,4 млрд дол. США.

Експорт (112 млрд дол. США у 2006 р.): текстильні вироби, прод. с/г в-ва. Основна частина експорту — у США (16,7 %), ОАЕ (8,5 %), Китай (6,6 %), Сінгапур (5,3 %), Велику Британію (4,9 %).

Імпорт (188 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Китай (7,3 %), США (5,6 %), Швейцарія (4,7 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., % : с/г, лісове г-во і рибальство — 60; промисловість і будівництво — 12; сфера обслуговування — 28.

Армія (2000): 1 303 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 15,9 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 64,7 року (чол. — 63,9; жін. — 65,6).

Смертність дітей до 1 року (2006): 54,6 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{1324}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{2440}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 6 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 75 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 59,5 % (чол. — 70,2 %; жін. — 48,3 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 366. Витрати на освіту (1996): 3,1 % ВВП; 11,2 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2005): 60 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ІНДІЯ. В Індії (м. Нью-Делі) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Індії. Дипломатичні відносини між Україною та Індією встановлені 17 січня 1992 р.

ІНДОНЕЗІЯ

Держава, розташована в Південно-Східній Азії, Малайський архіпелаг.

Офіційна назва — *Республіка Індонезія.*

Столиця — *Джакарта* (9,5 млн осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Малайзія — на Пн.; Папуа-Нова Гвінея — на Сх. На Пд. і Зх. — Індійський океан; на Пн. — Тихий океан.

Площа: 1 922 570 км² (15 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1930, Сх.-Зх. — 5150.

Найвища точка: 5030 м (г. Джая).

Населення (2006): 245,5 млн осіб (4 місце).

Державне свято: 17 серпня (проголошення незалежності, 1945 р.).

Державна мова: індонезійська (малайська).

Грошова одиниця: рупія (у 2006 р. 1 дол. США = 9159 рупі; у 2002 — 9311 рупі).

ВВП (2006): 935 млрд дол. США (15 місце).

ВВП/особу (2006): 3,8 тис. дол. США (120 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 75,6; витрати — 79,5.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *І.* розташована на прибл. 14 тис. островах. Серед найбільших — Калімантан, Суматра, Ява, Сулавесі, зх. частина Нової Гвінеї та багато інших. Рельєф — переважно височинний і гористий. Найвища точка — у зх. частині о-ва Нова Гвінея (5030 м, г. Джая). Більша частина території вкрита вологими вічнозеленими екваторіальними лісами; на Пд.-Сх. — листопадні екваторіальні ліси й савани; в горах — гірськотропічні ліси (до висоти 3000 м). Прибл. 60 % площі *І.* вкрито лісами. В *І.* часто бувають землетруси. Клімат — переважно екваторіальний та субекваторіальний. Середньорічні температури, °С: на низовинах — від +24 до +27; у горах — від +15 до +17. Опади, мм/рік: 2000—4000. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ (6 місце у світі за видобутком), олово, боксити, кам'яне та буре вугілля, руди нікелю, міді (4 місце), золота та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. На території *І.* змішувались австралонегроїдні та монголоїдні племена. Перші держави почали утворюватись у II—V ст. н. е., а в VI ст. *І.* була посередником між Далеким Сходом та індоарабським світом. На поч. н. е. в *І.* проникає індуїзм і буддизм. З XVI ст. індонезійська держава з центром на о-ві Ява (Маджапахит) стає провідником ісламу на цій території. З XVII ст. по 1945 р. — колонія Нідерландів (Нідерландська Індія). З 1942 по 1945 рр. *І.* була під окупацією Японії. У 1945 р. — проголошення незалежності. З 1950 р. — член ООН.

Уряд Республіки Індонезія офіційно визнав незалежність України 28 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 245,5 млн осіб у 2006 р. (71,5 млн осіб — 1941; 76 — 1950; 121 — 1970; 179,4 — 1990 р.).

Щільність: 110,4 особи/км² (62 місце).

Народжуваність: 20,3 ‰. **Смертність:** 6,3 ‰.

Природний приріст: 14 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0–14 — 28,8 % (чол. — 36 млн; жін. 34,7 млн); 15–64 — 65,8 % (чол. — 80,8 млн; жін. — 80,7 млн); 65 і більше — 5,4 % (чол. — 5,7 млн; жін. — 7,4 млн).

Міське населення: 37 % (2000).

Головні міста (млн осіб у 1997 р.): Джакарта (9,5 у 2002 р.), Сурабая (2,7), Бандунг (2,4), Меданг (1,9), Палембанг (1,4) та ін.

Етнонаціональний склад: індонезійці, папуаси, меланезійці, китайці та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани — 87 (держава з найбільшою кількістю мусульманського населення), християни — 10, індуїсти — 2, буддисти і конфуціанці — 1.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Голова держави й уряду: президент Сусіло Бамбанг Юдхойоно (з 20 жовтня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (27).

Політичні партії (після виборів 7 червня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Демократична партія Індонезії (ДПІ) — 153; Голкар (функціональні групи) — 120; Партія єдності і розвитку (ПЄР) — 58; Партія національної свідомості (ПНС) — 51 та ін. Загальна кількість депутатів — 500.

Законодавчу владу має Рада Народних Представників (РНП). Термін повноважень РНП — п'ять років.

ГОСПОДАРСТВО. *І.* — нова індустріальна держава; за класифікацією ООН — держава, що розвивається. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (13,1); промисловість і будівництво (46); сфера обслуговування (41).

Структура промисловості: видобувна, металургійна, харчова, текстильна, швейна, взуттєва, хімічна, судно- та авіабудівна, електротехнічна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 123,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 107,7 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 1,1 млн; використано для внутрішніх потреб — 1,2 млн; експорт — 474 тис.; імпорт — 424 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 76 млрд; використано для внутрішніх потреб — 39,4 млрд; експорт — 36,3 млрд; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: рис (3 місце), кава (3 місце), цукрова тростина, кокосові горіхи, чай (5 місце), олійна пальма, тютюн.

Сільськогосподарські угіддя: 8 %.

Рекреація: місцева екзотика; іст.-культурні пам'ятки різних епох; нац. парки Комодо, Уджунг; стоянка первісної людини Сангіран та ін. У списку ЮНЕСКО — 5 об'єктів. У 1997 р. країну відвідало 5,2 млн іноземних туристів. Прибуток становив 6,1 млрд дол. США.

Експорт (102,3 млрд дол. США у 2006 р.): нафта і природний газ, прод. деревопереробного в-ва, олово, кава, какао, чай. Основна частина експорту — в Японію (21,1 %), США (11,5 %), Сінгапур (9,2 %), Південну Корею (8,3 %).

Імпорт (77,7 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Сінгапур (16,4 %), Японія (12 %), Китай (10,1 %), США (6,7 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 43,3; промисловість і будівництво — 18; сфера обслуговування — 38,7.

Армія (2000): 297 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 2270 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 69,9 року (чол. — 67,4; жін. — 72,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 34,4 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{688}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^1/_{7140}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 2 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 42 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 87,9 % (чол. — 92,5 %; жін. — 83,4 %).

Користувачі Інтернетом (2006): 16 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ІНДОНЕЗІЯ. В Індонезії (м. Джакарта) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Індонезії. Дипломатичні відносини між Україною та Індонезією встановлені 11 червня 1992 р.

ІРАК

Держава, розташована у Південно-Західній Азії.

Офіційна назва — ***Республіка Ірак.***

Столиця — ***Багдад*** (4,5 млн осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Йорданія (147 км), Сирія і Туреччина — на Пн.; Іран (1515 км) — на Сх.; Саудівська Аравія (895 км) — на Зх.; Кувейт — на Пд. На Пд.-Сх. — Перська затока.

Площа: 435 052 км² (57 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 853, Сх.-Зх. — 797.

Найвища точка: 3598 м (г. Хаджі-Ібрагім).

Населення (2006): 26,8 млн осіб (44 місце).

Державне свято: 14 липня (проголошення республіки, 1968 р.).

Державна мова: арабська, курдська (офіційні).

Грошова одиниця: іракський динар (у 2006 р. 1 дол. США = 1466 ірак. динарів; у 2002 — 0,31 ірак. динара).

ВВП (2006): 87,9 млрд дол. США (61 місце).

ВВП/особу (2006): 2,9 тис. дол. США (129 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 33,4; витрати — 41.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Рельєф *І.* — переважно рівнинний. Більшу частину займає Месопотамська низовина. На Пн. і Пн.-Сх. — Вірменські та Іранські гірські хребти (висота — до 3598 м, г. Хаджі-Ібрагім). Поширена степова й напівпустельна рослинність; схили гір вкриті чагарниками. Головні ріки: Тігр і Євфрат. Клімат пн. частини *І.* — субтропічний, пд. — тропічний. Середньорічні температури, °С: взимку +9, влітку +30. Опади, мм/рік: 100—300; в горах — до 500. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, поклади сірки, фосфатів та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У стародавні часи (3500—539 рр. до н. е.) на території *І.* існували держави Аккад, Вавилонія, Ассирія та ін. У VII ст. н. е. ці землі завоювали араби, які поширювали іслам. У VIII ст. *І.* стає центром держави Аббасидів. Тоді був заснований Багдад — політичний та культурний центр усього мусульманського населення. У XIII ст. татаро-монголи завоювали Багдад, а пізніше — всю Месопотамію. У кінці XIV — поч. XV ст. територія *І.* ввійшла до складу імперії Тимура, після розпаду якої була ареною боротьби між монголами, арабами і турками. З 30-х років XVII ст. по 1918 р. територією володіли османські султани. З 1920 по 1932 рр. — підмандатна територія Великої Британії. У 1932 р. — проголошення незалежності. З 1945 р. — член ООН. З 1980 по 1988 рр. — між *І.* та Іраном, а з 1990 по 1991 рр. між *І.* та Кувейтом відбувалися збройні конфлікти. Оскільки існували підозри щодо створення Іраком зброї масового знищення, у березні 2003 р. війська США та Великої Британії розпочали війну проти Іраку. У квітні 2003 р. президента *І.* Саддама Хусейна усунуто від влади. З березня 2003 р. — у країні політична нестабільність, що триває дотепер. З миротворчою місією в *І.* відправлено військові формування з різних держав, у т. ч. з України.

Уряд Республіки Ірак офіційно визнав незалежність України 1 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 26,8 млн осіб у 2006 р. (3,6 млн осіб — 1934; 5,2 — 1950; 9,4 — 1970 р.).

Щільність: 53,6 особи/км² (111 місце).

Народжуваність: 32 ‰. **Смертність:** 5,4 ‰.

Природний приріст: 26,6 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 39,7 % (чол. — 5,4 млн; жін. — 5,2 млн); 15—64 — 57,3 % (чол. — 7,8 млн; жін. — 7,6 млн); 65 і більше — 3 % (чол. — 377 тис.; жін. — 423 тис.).

Міське населення: 76 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2002 р.): Багдад (4480), Басра (1540), Мосул (1220), Кіркук (570).

Етнонаціональний склад, %: араби — 80, курди — 15, турки — 2 та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани (шиїти — 60—65, суніти — 30—37) — 97, християни та ін. — 3.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Перехідний етап після падіння режиму Саддама Хусейна (у квітні 2003 р.). Прем'єр-міністр Джавад (Нурі) аль-Малікі (з 22 квітня 2006 р.)

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (18).

Політичні партії (після виборів 27 березня 2000 р. кількість осіб у парламенті): Партія арабського соціалістичного відродження — Баас — 165; Незалежні — 55; 30 депутатів у парламенті призначені президентом. Загальна кількість депутатів — 250.

ГОСПОДАРСТВО. *І.* — держава, що розвивається (за класифікацією ООН). Галузева структура (% від ВВП, 2005): с/г, лісове г-во і рибальство (7,3); промисловість і будівництво (66,6); сфера обслуговування (26,1).

Структура промисловості: видобувна, текстильна, нафтохімічна, взуттєва, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2006):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 34,6 млрд; використано для внутрішніх потреб — 33,3 млрд; експорт — 0; імпорт — 2 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 2,1 млн; використано для внутрішніх потреб — 377 тис.; експорт — 1,5 млн; імпорт — 0.

Природний газ, м³: вироблено — 1,8 млрд; використано для внутрішніх потреб — 1,8 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: зернові культури, рис, фініки (3 місце), виноград, цитрусові, овочі, бавовна. Тваринництво (вівці, вел. рог. худ.).

Сільськогосподарські угіддя: 12 %.

Рекреація: тисячоліття іст.-культурна спадщина (археологічні розкопки Ура, Урука, Лагаша, Асура та ін); мусульманські релігійні центри (Багдад, Неджеф та ін.). У списку ЮНЕСКО — 1 об'єкт: Хатра (парфянське місто І—ІІ ст. н. е.). У 1994 р. країну відвідало 330 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 13 млн дол. США.

Експорт (32,2 млрд дол. США у 2006 р.): нафта (84 %), природний газ, фініки. Основна частина експорту — у США (49,7 %), Італію (10,4 %), Іспанію (6,3 %), Канаду (5,6 %).

Імпорт (20,8 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Туреччина (23,4 %), Сирія (23,1 %), США (11,7 %), Йорданія (6,3 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2002 р., %: 14 — у первинному, 15 — у вторинному, 71 — у третинному.

Армія (2000): 430 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 1 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 69 років (чол. — 67,8; жін. — 70,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 49 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{568}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{1922}$ особи. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води (1993): 44 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 40,4 % (чол. — 55,9 %; жін. — 24,4 %).

Користувачі Інтернетом (2005): 36 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ІРАК. У Республіці Ірак (м. Багдад) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Іраку. Дипломатичні відносини між Україною та Іраком встановлені 16 грудня 1992 р.

ІРАН

Держава, розташована у Південно-Західній Азії.

Офіційна назва — ***Ісламська Республіка Іран.***

Столиця — ***Тегеран*** (6,8 млн осіб у 1997 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Ірак (1515 км) — на Зх.; Туреччина (710) — на Пн.-Зх.; Азербайджан — на Пн.; Туркменістан (870 км) — на Пн.-Сх.; Афганістан (855 км) і Пакистан (905 км) — на Сх. На Пд. — Перська й Оманська затоки (берегова лінія 1800 км); на Пн. — Каспійське море (берегова лінія 300 км).

Площа: 1 629 918 км² (17 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 2213, Сх.-Зх. — 1370.

Найвища точка: 5604 м (г. Демавенд).

Населення (2006): 68,7 млн осіб (18 місце).

Державне свято: 11 лютого (День революції, 1979 р.).

Державна мова: перська (фарсі).

Грошова одиниця: ріал (у 2006 р. 1 дол. США = 9227 ріалів; у 2002 — 6907 ріалів).

ВВП (2006): 610,4 млрд дол. США (18 місце).

ВВП/особу (2006): 8,9 тис. дол. США (70 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 104,6; витрати — 100,6.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. У рельєфі *І.* переважають гори і плоскогір'я. У межах *І.* — більша частина Іранського нагір'я. Значні площі займають пустелі (Деште-Кевір, Деште-Лут та ін.). На Пн. — гори Ельбурс (висота — до 5604 м, г. Демавенд). На Пд.-Зх. — гори Загрос. Низовини займають невеликі площі, переважно на узбережжях і на Пд.-Зх. (частина Месопотамської низовини). Часті землетруси. Головні ріки: Карун, Кизилузен та ін. Клімат — переважно субтропічний, сухий; на узбережжі Перської та Оманської заток — тропічний, жаркий. Середньомісячні температури, °С: січня — від +2 до +19; липня — від +25 до +32. Опади, мм/рік: на більшій частині території *І.* — до 500; у прикаспійських районах — до 2000. **Мінеральні ресурси:** нафта (5 місце серед держав світу), природний газ (2 місце), кам'яне вугілля, родовище хромітів та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. *І.* — одна із стародавніх держав планети, відома з античних часів. У І тис. до н. е. на території *І.* з'являються індоєвропейські племена (іранська група). З 549 по 333 рр. до н. е. — у складі

перської держави Ахеменидів. З IV ст. до н. е. по XVI ст. н. е. ці землі входили до складу різних держав. З XVI ст., з приходом до влади династії Сефевидів, *І.* на 200 р. здобув незалежність. З XVIII ст. *І.* стає ареною боротьби між могутніми імперіями за володіння цим регіоном. З 1921 р. влада у країні переходить до рук династії Пехлеви, яку повалила антимонархічна ісламська революція 10—11 лютого 1979 р. Згідно з конституцією країну оголосили Ісламською Республікою Іран. З 1980 по 1988 рр. між *І.* та Іраком відбулися збройні конфлікти. *І.* член ООН (з 1945 р.).

Уряд Ісламської Республіки Іран офіційно визнав незалежність України 25 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 68,7 млн осіб у 2006 р. (16,3 млн осіб — 1950; 28,7 — 1970; 38,1 — 1980 р.).

Щільність: 38,7 особи/км² (125 місце).

Народжуваність: 17 ‰. **Смертність:** 5,6 ‰.

Природний приріст: 11,4 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 26,1 % (чол. — 9,2 млн; жін. — 8,7 млн); 15—64 — 69 % (чол. — 24,1 млн; жін. — 23,2 млн); 65 і більше — 4,9 % (чол. — 1,6 млн; жін. — 1,7 млн).

Міське населення: 59 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1997 р.): Тегеран (6759), Мешхед (1890), Ісфаган (1270), Тебріз (1190), Шираз (1050).

Етнонаціональний склад, %: перси — 51, турко-татари — 24, курди — 7 та ін.

Релігійна належність: мусульмани (більшість шиїти — 93 %) — 99 %, християни та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Махмуд Ахмадінеджад (з 3 серпня 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (27).

Парламент (після виборів 18 лютого 2000 р. кількість осіб у парламенті): Зібрання ісламської ради — 290. Усі закони та інші правові акти повинні відповідати ісламському принципу.

Законодавчу владу має Національна Рада (Меджліс). Термін її повноважень — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *І.* — держава, що розвивається (за класифікацією ООН). Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (11,2); промисловість і будівництво (41,7); сфера обслуговування (47,1).

Структура промисловості: видобувна, нафтохімічна, текстильна, хімічна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 155,7 млрд; використано для внутрішніх потреб — 145,1 млрд; експорт — 1,8 млрд; імпорт — 2,2 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 4 млн (2005); використано для внутрішніх потреб — 1,5 млн; експорт — 2,5 млн; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 83,9 млрд; використано для внутрішніх потреб — 85,5 млрд; експорт — 3,6 млрд; імпорт — 5,2 млрд.

Структура сільського господарства: пшениця, ячмінь, рис, фрукти, цукровий буряк, фініки (1 місце), цукрова тростина, бавовна, виноград, чай (9 місце). Тваринництво, млн голів: вівці (51), кози (26), вел. рог. худ. (9). Рибальство (у 1997 р. виловлено 368 тис. т риби).

Сільськогосподарські угіддя: 8 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина (археологічні розкопки — Персеполя, Телегіана, Шамі); архітектурні пам'ятки середньовіччя (Мешхеді, Ісфагані), сучасності (Тегеран); релігійні мусульманські центри (Мешхед, Кум). У 1996 р. країну відвідало 360 млн іноземних туристів. Прибуток становив 165 млрд дол. США.

Експорт (63,2 млрд дол. США у 2006 р.): нафта (80 %) і природний газ. *І.* — один із найбільших добувачів та експортерів нафти. Основна частина експорту — в Японію (16,9 %), Китай (11,2 %), Італію (6 %), Корею Південну (5,8 %).

Імпорт (45,5 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, продукти харчування, прод. текстильного в-ва. Основні держави-імпортери: Німеччина (13,9 %), ОАЕ (8,4 %), Китай (8,3 %), Італія (7,1 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 30, промисловість і будівництво — 25, сфера обслуговування — 45.

Армія (2000): 512 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 7,5 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 70,3 року (чол. — 68,9; жін. — 71,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 40,3 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{688}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{3140}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 2,6 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 89 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 79,4 % (чол. — 85,6 %; жін. — 73 %).

Користувачі Інтернетом (2005): 7,5 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ІРАН. В Ірані (м. Тегеран) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Ірану. Дипломатичні відносини між Україною та Іраном встановлені 22 січня 1992 р.

ІРЛАНДІЯ

Держава, розташована у Північно-Західній Європі.

Офіційна назва — ***Республіка Ірландія.***

Столиця — *Дублін* (485 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Атлантичного океану (берегова лінія — 3169 км).

Сусіди: на Пн.-Сх. — Велика Британія (Північна Ірландія) (483 км).

Площа: 70 273 км² (117 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 465, Сх.-Зх. — 265.

Найвища точка: 1041 м (г. Каррантуїлл).

Населення (2006): 4,1 млн осіб (122 місце).

Державне свято: 17 березня (День Святого Патрика).

Державні мови: англійська, ірландська (офіційні).

Грошова одиниця: євро (у 2006 р. 1 дол. США = 0,8 євро; у 2002 — 1,06 євро).

ВВП (2006): 177,2 млрд дол. США (48 місце).

ВВП/особу (2006): 43,6 тис. дол. США (4 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 74,5; витрати — 73,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. У рельєфі *І.* переважають низовини (висота — до 1041 м, г. Каррантуїлл). Багато невеликих річок і озер; поширені болота і луки. Клімат — помірний океанічний. Середньомісячні температури, °С: січня — від +5 до +8; липня — від +14 до +16. Опади, мм/рік: 700—1500; в горах — до 3000. **Мінеральні ресурси:** природний газ, кам'яне вугілля, поклади торфу, цинку, свинцю, міді, срібла, залізної руди та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З IV ст. до н. е. територію *І.* почали заселяти кельтські племена. Римське завоювання Британії (I ст. н. е.) не торкнулось Ірландії. Первісний лад у *І.* прийняв форму кланової організації. Уже у перших століттях на території *І.* виділялись різні категорії залежного населення, у т. ч. раби. Прибл. у III ст. утворилися невеликі територіальні об'єднання (туати), очолені риагами (королями). У V ст. прийнято християнство. З 1171 по 1919 рр. — колонія Великої Британії. У 1921 р. *І.* отримала незалежність (домініон). У 1949 р. — проголошення Ірландської Республіки. З 1955 р. — член ООН. У 1973 р. *І.* вступила до ЄС.

Уряд Республіки Ірландія офіційно визнав незалежність України 31 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 4,1 млн осіб у 2006 р. (500 тис. осіб — 1650; 2 млн осіб — 1700; 4,5 — 1800; 3,1 — 1911; 3 — 1950; 3,3 — 1980 р.).

Щільність: 54,4 особи/км² (109 місце).

Народжуваність: 14,5 ‰. **Смертність:** 7,8 ‰.

Природний приріст: 6,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 20,9 % (чол. — 438 тис.; жін. — 410 тис.); 15—64 — 67,6 % (чол. — 1,4 млн; жін. — 1,4 млн); 65 і більше — 11,6 % (чол. — 208 тис.; жін. — 262 тис.).

Міське населення: 58 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Дублін (485), Корк (130), Лімерік (80), Голвей (60).

Етнонаціональний склад: ірландці, англо-ірландці та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 91,6, англіканці — 2,3 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Мері Макаліс (з 11 листопада 1997 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Берті Ахерн (з 26 червня 1997 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): графство (27).

Політичні партії (після виборів 6 червня 1997 р. кількість осіб у парламенті): Фіанна файл — 77; Фіне гал — 54; Лейбористська партія Ірландії (ЛПІ) — 17; Прогресивно-демократична партія (ПДП) — 4 та ін. Загальна кількість депутатів — 166.

Законодавчу владу має Національний Парламент, який складається з двох палат (Палата представників, Сенат). Термін повноважень парламенту п'ять років.

ГОСПОДАРСТВО. *І.* — економічно розвинена держава (за класифікацією ООН). Галузева структура (% від ВВП, 2005): с/г, лісове г-во і рибальство (5); промисловість і будівництво (46); сфера обслуговування (49).

Структура промисловості: машинобудівна, металургійна, текстильна, хімічна, електротехнічна, харчова, деревопереробна, фармацевтична.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 23,3 млрд; використано для внутрішніх потреб — 23,2 млрд; експорт — 0; імпорт — 1,6 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 182,4 тис.; експорт — 27,5 тис.; імпорт — 178,6 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 855 млн; використано для внутрішніх потреб 4,3 млрд; експорт 0; імпорт 3,4 млрд.

Структура сільського господарства: картопля, пшениця, цукрові буряки, фрукти, овочі. Основна галузь — тваринництво, млн голів: вел. рог. худ. (6,3), свині (1,5), вівці (6). Розвинене рибальство. Продукція с/г становить 10 % ВВП.

Сільськогосподарські угіддя: 17 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина (кельтська культура, скарби ірландських міст). У списку ЮНЕСКО — 2 об'єкти. У 1997 р. країну відвідало 5 млн іноземних туристів. Прибуток становив 2,1 млрд дол. США.

Експорт (119,8 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, комп'ютери, медикаменти. Основна частина експорту — у США (18,7 %), Велику Британію (17,4 %), Бельгію (15,2 %), Німеччину (7,4 %).

Імпорт (87,4 млрд дол. США у 1997 р.): пром. вироби, паливо, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Велика Британія (37,1 %), США (13,8 %), Німеччина (9,2 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: 8 — у первинному, 29 у вторинному, 64 у третинному. **Безробіття** (1996): 12 % активного населення.

Армія (2000): 11,5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 725 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 77,7 року (чол. — 75,1; жін. — 80,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 5,3 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{101}$ жителя.

Кількість лікарів (1995): $^1/_{633}$ особи. Витрати на охорону здоров'я (1990): 7,1 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 100 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99 % (чол. — 99 %; жін. — 99 %).

Обов'язкова освіта: 9 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 2895. Витрати на освіту (1996): 7 % ВВП; 10,2 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2005): 2,1 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ІРЛАНДІЯ. В Україні (м. Бориспіль) діє почесне консульство Ірландії. Дипломатичні відносини між Україною та Ірландією встановлені 1 квітня 1992 р.

ІСЛАНДІЯ

Острівна держава, розташована у пн. частині Атлантичного океану.

Офіційна назва держави — ***Республіка Ісландія.***

Столиця — ***Рейк'явік*** (110 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Атлантичного океану.

Площа: 102 819 км² (104 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 306, Сх.-Зх. — 483.

Найвища точка: 2119 м (г. Гваннадальсхнукур).

Населення (2006): 299 тис. осіб (169 місце).

Державне свято: 17 червня (День проголошення Республіки, 1944 р.).

Державна мова: ісландська (стародавня норвезька).

Грошова одиниця: ісландська крона (у 2006 р. 1 дол. США = 70,2 ісланд. кр.; у 2002 — 91,7 ісланд. кр.).

ВВП (2006): 11,4 млрд дол. США (135 місце).

ВВП/особу (2006): 38,1 тис. дол. США (8 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 7,3; витрати — 6,7.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. У рельєфі *І.* переважають вулканічні плато (висота — до 800 м). Найвища точка на території *І.* — 2119 м (г. Гваннадальсхнукур). На острові *І.* багато діючих і згаслих вулканів. Численні гейзери, мінеральні джерела. Поширені луки, торфові болота, подекуди — березові ліси. Річки — короткі, з порогами. Багато озер. Часті землетруси. Клімат — субарктичний, морський. Понад 11 % території вкрито льодовиками. Середньомісячні температури, °С: січня — від –1 до –3; липня — від +9 до +11. Опади, мм/рік: 500—4000. **Мінеральні ресурси:** буре вугілля, родовища сірки, доломіту. Інші — геотермальні води.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Норвезькі вікінги почали заселяти територію *І.* прибл. у 870 р. н. е. У 930 р. ісландці створили свій парламент — альтинг, який діє дотепер і вважається найдавнішим у світі. З 1262 р. *І.* перебувала під володінням Норвегії, пізніше (1380) — перейшла під владу Данії, але завжди користувалась правами самоуправління. З 1918 р. — незалежна, залишившись в унії з Данією. У 1944 р. була проголошена Республіка Ісландія. З 1946 р. — член ООН. З 1949 р. — член НАТО.

Уряд Республіки Ісландія офіційно визнав незалежність України 19 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 299 тис. осіб у 2006 р. (50 тис. осіб — 1703; 47 — 1801; 78 — 1901; 109 — 1930; 204 — 1970; 229 — 1980 р.).

Щільність: 2,7 особи/км² (186 місце).

Народжуваність: 13,6 ‰. **Смертність:** 6,7 ‰.

Природний приріст: 6,9 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 21,7 % (чол. — 33 тис.; жін. — 32 тис.); 15—64 — 66,5 % (чол. — 101 тис.; жін. — 98,2 тис.); 65 і більше — 11,7 % (чол. — 15,9 тис.; жін. — 19,3 тис.).

Міське населення: 92 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Рейк'явік (110), Копавогур (23), Хабнарфордур (19), Акюрейрі (15).

Етнонаціональний склад, %: ісландці — 95,9, датчани — 0,8, шведи — 0,5 та ін.

Релігійна належність, %: протестанти — 95, римо-католики — 1 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Олавур Рагнар Грімссон (з 1 серпня 1996 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Гейр Хільмар Хорде (з 15 червня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): округи (23).

Політичні партії (після виборів 8 травня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Партія незалежності (ПН) — 26; Блок "Об'єднані ліві" (ОЛ) — 17; Прогресивна партія (ПП) — 12; Партія зелених — 6; Ліберальна партія (ЛП) — 2. Загальна кількість депутатів — 63.

Законодавчу владу має парламент (Альтинг) і президент. Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *І.* — економічно розвинена держава (за класифікацією ООН). Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г і рибальство (8,4); промисловість і будівництво (15,6); сфера обслуговування (76).

Структура промисловості: виробництво алюмінію, нафтопереробна, рибопереробна (7 місце у світі), гідро- і термальна енергетика, молокопереробна, будматеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 8,5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 7,9 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 20,6 тис.; експорт — 0; імпорт — 15,5 тис.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: картопля, овочі, фрукти, квіти. Розвинене тваринництво (800 тис. овець), рибальство.

Сільськогосподарські угіддя: 22,17 %.

Рекреація: основний рекреаційний центр — столиця (Рейк'явік); о-ів Хеймаї; нац. парки (Тінгвелір та ін.). У 1997 р. країну відвідало 201 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 300 млн дол. США.

Експорт (3,6 млрд дол. США у 2006 р.): рибопродукти (70 %), алюміній (10 %). Основна частина експорту — у Велику Британію (17,9 %), Німеччину (16,4 %), Нідерланди (13 %), США (8,1 %), Іспанію (7,7 %).

Імпорт (5,2 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, продукти харчування, паливо. Основні держави-імпортери: Німеччина (13,4 %), США (9,1 %), Швеція (8,6 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 5,1; промисловість і будівництво — 23; сфера обслуговування — 71,4.

Безробіття (1993): 4,3 % активного населення.

Армія: даних нема. Витрати на армію (1995): 1,3 % ВВП.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 80,3 року (чол. — 78,2; жін. — 82,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 3,3 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{73}$ жителі.

Кількість лікарів (1995): $^1/_{350}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99 % (чол. — 99 %; жін. — 99 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Користувачі Інтернетом (2006): 260 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ІСЛАНДІЯ. Відсутні. Найближче від України посольство Ісландії — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Ісландією встановлені 30 березня 1992 р.

ІСПАНІЯ

Держава, розташована в Південно-Західній Європі — на Піренейському (Іберійському) п-ві.

Офіційна назва — ***Королівство Іспанія.***

Столиця — ***Мадрид*** (2,9 млн осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Франція (650 км) і Андорра (63,7 км) — на Пн., Португалія (1232 км) — на Пд.-Зх. На Сх. і Пд. — Серед-

земне море (берегова лінія — 1670 км); на Пн. — Атлантичний океан (берегова лінія — 1367 км).

Площа: 505 990 км² (50 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 880, Сх.-Зх. — 1040.

Найвища точка: 3470 м (г. Муласен).

Населення (2006): 40,4 млн осіб (30 місце).

Державне свято: 12 жовтня (День Іспанської Нації).

Державна мова: іспанська.

Грошова одиниця: євро (у 2006 р. 1 дол. США = 0,8 євро; у 2002 — 1,06 євро).

ВВП (2006): 1,11 трлн дол. США (14 місце).

ВВП/особу (2006): 27,4 тис. дол. США (27 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 488,2; витрати — 475,3.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. У рельєфі *І.* переважають гори і плоскогір'я. У центр. частині — плоскогір'я Месета, поділене гірською системою Центральних Кордильєр на дві частини. На Пн. і Пн.-Сх. — Піренейські та Кантабрійські гори. На Пд. і Пд.-Сх. — Андалузькі (висота — до 3478 м, г. Муласен) та Іберійські гори. Узбережжя — низовинне і вузьке. Головні річки: Дуєро, Тахо, Гвадалквівір, Ебро. На значних площах — рослинність середземноморського типу. Понад 50 % площі вкрито лісами. Клімат — середземноморський; на плоскогір'ї Месета — континентальний з холодною зимою. Середньомісячні температури, °С: січня — від +7 до +19; липня — від +18 до +20. Опади: 1000—2000 мм/рік. На плоскогір'ї Месета й Арагонській рівнині — температура зимою — до −25 °С, літом — до +40 °С, опади — до 500 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** залізні руди, поклади золота, урану, калійної солі, срібла, руди свинцю, цинку, кам'яне вугілля та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У стародавні часи територію *І.* заселяли ібери і вона називалась Іберією. В V ст. до н. е. у країну прийшли кельти, які асимілювались з іберами і створили народ "кельтібери". *І.* перебувала під володінням Карфагену (кін. III ст. до н. е.), під владою Римської імперії (кін. I ст. до н. е.), вестготів (V ст. н. е.) та арабів (VII ст.), які створили Кордовський халіфат. Кордова була центром арабської культури. У період арабського завоювання (718—1492) виникли іспанські королівства Арагон, Кастилія та ін. Початком формування іспанської держави було об'єднання у 1479 р. Кастилії й Арагону. Починаючи з часів відкриття Америки Христофором Колумбом (1492), *І.* стала світовою державою, захопивши значні частини території в Америці, Африці, Азії та Європі. У XVI ст. *І.* досягла найвищої могутності. За часів правління королів Карла (1515—1556) та Філіппа II (1556—1598) вона стала іспанською колоніальною імперією. У 1812 р. у Кадисі прийнята перша в *І.* (і в Європі) буржуазно-демократична конституція. На поч. XIX ст. населення країни пережило 5 буржуазно-демократичних революцій, але жодна з них не була завершена. З 1923 по 1930 рр. в *І.* діяла військово-монархічна диктатура. У 1931 р. монархія була повалена. У 1936—1939 рр. в *І.* велася громадянська війна. У 1939 р. встановлена військово-фашистська диктатура генерала Франка. Після його смерті (1975) в *І.* відновлено монархію (королівство проголошено у 1947 р.). У 1979 р. сформовано перший конституційний

уряд, почав працювати парламент (Генеральні кортеси). Демократична політика в *І.* призвела до кампанії самоврядування у північних областях країни — Каталонії та Країні басків. З 1955 р. — член ООН. З 1982 р. — член НАТО. З 1986 р. — член ЄС.

Уряд Королівства Іспанія офіційно визнав незалежність України 31 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 40,4 млн осіб у 2006 р. (12,3 млн осіб — 1833; 18,6 — 1900; 23,8 — 1930; 30,4 — 1960; 37,2 — 1980 р.).

Щільність: 79,3 осіб/км² (86 місце).

Народжуваність: 10,1 ‰. **Смертність:** 9,7 ‰.

Природний приріст: 0,4 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 14,4 % (чол. — 3 млн; жін. — 2,8 млн); 15–64 — 67,8 % (чол. — 13,8 млн; жін. — 13,7 млн); 65 і більше — 17,7 % (чол. — 3 млн; жін. — 4,2 млн).

Міське населення: 77 % (1997).

Головні міста (тис. осіб у 1998 р.): Мадрид (2882 у 2000 р.), Барселона (1506), Валенсія (702), Севілья (702), Сарагоса (603), Малага (528) та ін.

Етнонаціональний склад, %: іспанці (кастилійці — 72,3, каталонці — 16,3, галісійці — 8,1, баски — 2,3 та ін.).

Релігійна належність: римо-католики — 96 %, мусульмани, протестанти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія, королівське успадкування.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: король Хуан Карлос де-Бурбон (з 22 листопада 1975 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Хосе Луїс Родрігес Запатеро (з 14 березня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): автономна область (17) — з власним представництвом та парламентом; провінція (50).

Політичні партії (після виборів 12 березня 2000 р. кількість осіб у парламенті): Народна партія (НП) — 183; Іспанська соціалістична робітнича партія (ІСРП) — 125; Конвергенція і союз Каталонії (КСК) — 15; "Об'єднані ліві" (ОЛ) — 8; Баскська націоналістична партія (БНП) — 7; Канарський союз (КС) — 4 та ін. Загальна кількість депутатів — 350.

Законодавчу владу має двопалатний парламент (Конгрес депутатів, Сенат). Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *І.* — економічно розвинена держава (за класифікацією ООН). Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (4); промисловість і будівництво (31); сфера обслуговування (65).

Структура промисловості: автомобільна, суднобудівна, електротехнічна, металургійна, текстильна, шкіропереробна, харчова, виноробна (3 місце у світі), хімічна, будматеріалів. Інша важлива діяльність: банківсько-фінансова, страхова, торговельна, туристична.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 263,3 млрд; використано для внутрішніх потреб — 241,8 млрд; експорт — 11,4 млрд; імпорт — 8,3 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 31,3 тис.; використано для внутрішніх потреб — 1,6 млн; експорт — 135,1 тис. (2001); імпорт — 1,6 млн (2001).

Природний газ, м³: вироблено — 339 млн; використано для внутрішніх потреб — 27 млрд; експорт — 0; імпорт — 26,9 млрд.

Структура сільського господарства: пшениця, ячмінь, кукурудза, картопля, цукрові буряки, цитрусові (5 місце), оливки (1 місце), виноград, бавовна, овочі (у т. ч. помідори).

Сільськогосподарські угіддя: 62 %.

Рекреація: основні курортні зони світового значення — Коста-Брава, Коста-Бланка, Коста-дель-Соль та ін. Іст.-культурна спадщина римської і мавританської епох. Найбільший рекреаційний центр — м. Мадрид. У списку ЮНЕСКО — 23 об'єкти: печери Альтаміра з доісторичними малюнками; пам'ятки м. Кордова, Гранада, Толедо; монастир і палац Ескоріал у Мадриді та ін. У 1998 р. країну відвідало 48 млн іноземних туристів (4 місце у світі). Прибуток становив 27,3 млрд дол. США (4 місце у світі).

Експорт (16 290 млрд дол. США у 1998 р.): пром. вироби (65 %), прод. с/г в-ва. Основна частина експорту — у Францію (18,3 %), Німеччину (13,4 %), Італію (9,8 %).

Імпорт (19 838 млрд дол. США у 1998 р.): паливо, пром. обладнання, зброя, продукти харчування. Держави-імпортери: Франція (17,4 %), Німеччина (14,8 %), Італія (9,4 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г — 5,3; промисловість і будівництво — 30,1; сфера обслуговування — 64,6.

Армія (2000): 166 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 7 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 79,7 року (чол. — 76,3; жін. — 83,2).

Смертність дітей до 1 року (2006): 4,4 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{198}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $/_{262}$ особи. **Витрати на охорону здоров'я** (1990): 6,6 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 100 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 97,9 % (чол. — 98,7 %; жін. — 97,2 %).

Обов'язкова освіта: 10 класів.

Користувачі Інтернетом (2001): 4,6 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ІСПАНІЯ. В Іспанії (м. Мадрид) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Іспанії. Дипломатичні відносини між Україною та Іспанією встановлені 30 січня 1992 р.

ІТАЛІЯ

Держава, розташована у Південній Європі.

Офіційна назва — ***Італійська Республіка.***

Столиця — ***Рим*** (2,6 млн осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Франція (515 км) — на Пн.-Зх.; Швейцарія (718 км) й Австрія (415 км) — на Пн.; Словенія (218 км) — на Пн.-Сх. На Сх., Пд. і Зх. оточена морями: Адріатичним, Іонічним, Середземним, Тиренським, Лигурійським (берегова лінія — 7456 км). У межах Італії є дві держави (Ватикан, Сан-Марино).

Площа: 301 337 км² (70 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1139, Сх.-Зх. — 515.

Найвища точка: 4807 м (г. Монблан на кордоні з Францією).

Населення (2006): 58,1 млн осіб (23 місце).

Державне свято: 2 червня (День проголошення республіки, 1946 р.).

Державна мова: італійська.

Грошова одиниця: євро (у 2006 р. 1 дол. США = 0,8 євро; у 2002 — 1,06 євро).

ВВП (2006): 1,7 трлн дол. США (9 місце).

ВВП/особу (2006): 29,7 тис. дол. США (26 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 832,9; витрати — 925.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *І.* — гірська країна. Більшу її частину займають Апенніни (висота — до 2914 м). На Пн. — Альпи (висота — до 4807 м, г. Монблан на кордоні з Францією). Між Апеннінами та Альпами — Паданська низовина з родючими ґрунтами. Рослинність середземноморського типу. Головна ріка *І.* — По. Озера — переважно у передгір'ях Альп (Лаго-Маджоре, Комо та ін.). Клімат — переважно середземноморський; на Пн. — близький до помірно континентального. Середньомісячні температури, °С: січня на Пн. і на Паданській рівнині — від 0 до +4, на Апеннінському п-ві й на о-вах — від +1 до +12; липня біля підніжжя Альп — від +20 до +22, на Паданській рівнині — від +22 до +24, на Апеннінському п-ві й на о-вах — від +23 до +28. Опади, мм/рік: 500—800; на зх. схилах — до 3000. **Мінеральні ресурси:** поклади цинку, свинцю, сірки, ртуті, калійної солі, нафти, природного газу, бокситів, мармур та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перші жителі поселились на території *І.* 100 тис. років тому. В II тис. до н. е. сюди проникли арійські племена, які у VIII ст. до н. е. заснували Рим. З цим маленьким містом-державою пов'язана історія *І.* У VI ст. до н. е. римські жителі проголосили республіку і декілька століть наполегливо захищали її незалежність від сусідніх народів. Укріплення соціальної єдності дозволило римлянам у IV ст. до н. е. перейти до завоювань інших територій. У III ст. вони вже володіли всім Апеннінським п-вом і почали завойовувати сусідні держави (перемога над Карфагеном і Македонією у II ст. до н. е. та ін.). Розквіт імперії почався у II ст. до н. е., коли її

володіння простягалось від Англії до Кавказу й Єгипту. В кінці IV ст. Римська імперія була поділена на дві частини — Західну і Східну (Візантію). У V ст. практично всю Західну Римську імперію завоювали сусідні народи і в 476 р. вона перестала існувати. З того часу *І.* була під владою остготів, візантійців, лангобардів та ін. У VIII ст. *І.* захопили французи, які (під владою короля Карла) створили нову імперію, але вона розпалась у IX ст. Упродовж середніх віків на *І.* нападали французи, араби, нормани та ін. У XVI ст. практично вся *І.* політично залежала від Іспанії, а після війни (1704—1714 рр.) перебувала під владою імперії австрійських Габсбургів. На межі XVIII—XIX ст. *І.* завоювала наполеонівська Франція. У Першій світовій війні *І.* виступала проти Німеччини. З 1922 р. — фашистський режим Муссоліні. У 1940 р. *І.* вступила у війну в союзі з гітлерівською Німеччиною. З 1946 р. — республіка. Перехід до демократії призвів *І.* до прискорення розвитку ринкової економіки та соціального захисту населення. З 1949 р. — член НАТО. З 1955 р. — член ООН і ЄС. На території *І.* розташовані 10 військово-морських та 8 військово-повітряних баз США та НАТО.

Уряд Республіки Італія офіційно визнав незалежність України 28 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 58,1 млн осіб у 2006 р. (22,2 млн осіб 1861; 33 — 1901; 38,4 — 1921; 50,6 — 1961; 57 — 1991 р.).

Щільність: 192,1 особи/км² (36 місце).

Народжуваність: 8,7 ‰. **Смертність:** 10,4 ‰.

Природний приріст: 1,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 13,8 % (чол. — 4,1 млн; жін. — 3,9 млн); 15—64 — 66,5 % (чол. 19,5 млн; жін. — 19,1 млн); 65 і більше — 19,7 % (чол. — 4,8 млн; жін. — 6,7 млн).

Міське населення: 67 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Рим (2643), Мілан (1301), Неаполь (1002), Турин (903), Палермо (684) та ін.

Етнонаціональний склад: італійці — 95 %, німці, словенці, албанці, французи, греки та ін.

Релігійна належність: римо-католики — 95 %, протестанти, православні та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Джорджіо Наполітано (з 15 травня 2006 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Романо Проді (з 17 травня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): регіон (20). Регіони поділені на провінції (94), провінції — на комуни.

Політичні партії (після виборів 21 квітня 1996 р. кількість осіб у парламенті): Блок "Оливкове дерево" — 284; Блок "Полюс свободи" — 246; Ліга Півночі — Федеративна Італія — 59; Партія комуністичного перетворення (ПКП) — 35; інші — 6. Загальна кількість депутатів — 630.

Законодавчу владу має двопалатний парламент (Палата депутатів, Сенат). Термін повноважень парламенту — п'ять років.

ГОСПОДАРСТВО. *І.* — член "великої сімки" економічно високорозвинених держав світу. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (2); промисловість і будівництво (29,1); сфера обслуговування (69).

Структура промисловості: енергетична, автомобільна ("Фіат"), телекомунікаційна, металургійна, нафтохімічна, деревопереробна, текстильна, харчова. Пн. *І.* — один із найрозвинутіших районів Західної Європи. Пд. частина *І.* — менш індустріалізована.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 277,6 млрд; використано для внутрішніх потреб 303,8 млрд; експорт 800 млн; імпорт 46,4 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 145,1 тис.; використано для внутрішніх потреб — 1,9 млн; експорт — 456,6 тис.; імпорт — 2,2 млн.

Природний газ, м^3: вироблено — 13 млрд; використано для внутрішніх потреб — 80,6 млрд; експорт — 396 млн; імпорт — 67,9 млрд.

Структура сільського господарства: виноград (з виноробства 1 місце у світі), оливки (2 місце), цитрусові (6 місце), овочі, пшениця, кукурудза (8 місце), рис. Тваринництво, млн голів: вел. рог. худ. (8), вівці (10), свині (8). Рибальство (600 т виловлюваної риби/рік).

Сільськогосподарські угіддя: 57,3 %.

Рекреація: основні рекреаційні об'єкти — Альпи (один із головних міжнародних районів зимових видів спорту), морське узбережжя (курортні зони світового значення), острови. Інші — іст.-культурна спадщина Стародавнього Риму й епохи Відродження. Найвідоміші рекреаційні центри: Рим, Мілан, Флоренція, Венеція та ін. Тут є архітектурні пам'ятки, скульптури, театри тощо світового значення. Болонський університет (найстаріший у Європі). У списку ЮНЕСКО — 19 об'єктів. У 2000 р. країну відвідало 41,2 млн іноземних туристів (4 місце у світі). Прибуток становив 27,4 млрд дол. США.

Експорт (450 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби ($^9/_{10}$). Основна частина експорту — у Німеччину (13,2 %), Францію (12,3 %), США (8 %), Іспанію (7,5 %).

Імпорт (445,6 млрд дол. США у 2006 р.): нафта, пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Німеччина (17,4 %), Франція (10 %), Нідерланди (5,7 %), Китай (4,6 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: 5 — у первинному, 32 — у вторинному, 63 — у третинному.

Армія (2000): 250 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 16 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 79,8 року (чол. — 76,9; жін. — 82,9).

Смертність дітей до року (2006): 5,8 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{132}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{211}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 7,5 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 100 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 98,6 % (чол. — 99 %; жін. — 98,3 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 2795. Витрати на освіту (1996): 5,5 % ВВП; 11,1 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2006): 29 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ІТАЛІЯ. В Італії (м. Рим) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Італії. Дипломатичні відносини між Україною та Італією встановлені 29 січня 1992 р.

Й

ЙОРДАНІЯ

Держава, розташована у Південно-Західній Азії.

Офіційна назва — ***Йорданське Хашимітське Королівство.***

Столиця — ***Амман*** (970 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Ізраїль (531 км) — на Зх.; Саудівська Аравія — на Пд.; Ірак (147 км) — на Сх.; Сирія (356 км) — на Пн. На Пд.-Зх. — Червоне море (берегова лінія — 25 км).

Площа: 89 342 км² (109 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 585, Сх.-Зх. — 360.

Найвища точка: 1754 м (г. Рам).

Населення (2006): 5,9 млн осіб (102 місце).

Державне свято: 25 травня (проголошення незалежності, 1946 р.).

Державна мова: арабська.

Грошова одиниця: йорданський динар (у 2006 р. 1 дол. США = 0,71 йордан. динара; у 2002 — 0,71 йордан. динара).

ВВП (2006): 28,9 млрд дол. США (98 місце).

ВВП/особу (2006): 4900 дол. США (102 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 4,9; витрати — 5,5.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину *Й.* займає плоскогір'я (висота — 500—1500 м). Найвища точка — 1754 м (г. Рам). На Зх. — тектонічна западина Ель-Гор, на якій розташоване Мертве море та долина р. Йордану. Рослинність — переважно середземноморського типу; на Сх. — напівпустельний і пустельний тип. Клімат — середземноморський: жарке сухе літо й волога м'яка зима. Середньомісячні температури, °C: січня +11, липня +27. Опади, мм/рік: на Зх. — 500—700; на решті території — до 200. **Мінеральні ресурси:**

та іслам. З XVI ст. по 1918 р. — у складі Османської імперії. Під час Першої світової війни значну частину території *Й.* визволили від турків араби. У 1918 р. разом з Сирією ввійшла під управління еміра Фейсали. З 1920 по 1946 рр. — підмандатна територія Великої Британії. У 1921 р. — проголошення автономії, а в 1946 р. — незалежного королівства. З 1948 по 1994 рр. *Й.* бере участь в арабо-ізраїльському конфлікті. У 1994 р. *Й.* підписала мирний договір з Ізраїлем. *Й.* — член ООН з 1955 р.

Уряд Хашимітського Королівства Йорданія офіційно визнав незалежність України 28 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 5,9 млн осіб у 2006 р. (1,3 млн осіб — 1951; 2,3 — 1970 р.).

Щільність: 57,4 особи/км² (106 місце).

Народжуваність: 21,3 ‰. **Смертність:** 2,7 ‰.

Природний приріст: 18,6 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 33,8 % (чол. — 1 млн; жін. — 976,4 тис.); 15—64 — 62,4 % (чол. — 2 млн; жін. — 1,7 млн); 65 і більше — 3,9 % (чол. — 111,6 тис.; жін. — 117,6 тис.).

Міське населення: 72 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1996 р.): Амман (970 у 2000 р.), Ез-Зарка (345), Ірбід (208), Ас-Салт (187) та ін.

Етнічний склад: араби — 98 % та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани-суніти — 92, християни — 8.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія, королівське успадкування.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: король Абдулла II бен аль-Хусейн (з 7 лютого 1999 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Мааріф аль-Бахіт (з 27 листопада 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (12).

Парламент (після виборів 4 листопада 1997 р. кількість осіб у парламенті): Палата депутатів — 80. Загальна кількість депутатів — 80.

ГОСПОДАРСТВО. *Й.* — держава зі слаборозвиненим господарством. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (4); промисловість і будівництво (26); сфера обслуговування (70).

Структура промисловості: гірничовидобувна, нафтопереробна, легка, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 8,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 8,4 млрд; експорт — 4 млн; імпорт — 550 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 107 тис. (2005); експорт — 0; імпорт — 100 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 310 млн; використано для внутрішніх потреб — 1,4 млрд; експорт — 0; імпорт — 1,1 млрд.

Структура сільського господарства: зернові культури, оливки, овочі, фрукти, виноград; тваринництво (вівці — 2 млн голів). Продукція с/г (10 % ВНП) забезпечує $^{1}/_{4}$ потреб населення.

Сільськогосподарські угіддя: 4 %.

Рекреація: столиця Набатейського царства — IV ст. до н. е. (руїни м. Петра), замок Омеядів, Кусейр-Амра (VIII ст.) — внесено у список ЮНЕСКО. У 1996 р. країну відвідало 2,8 млн іноземних туристів. Прибуток становив 744 млн дол. США.

Експорт (1,8 млрд дол. США у 1998 р.): прод. с/г в-ва, мінеральна сировина. Основна частина експорту — у Саудівську Аравію (14,1 %), Ірак (13,3 %), Індію (9,4 %).

Імпорт (2,8 млрд дол. США у 1998 р.): пром. вироби (49 %), продукти харчування (16 %), паливо (13 %). Держави-імпортери: Ірак (12,5 %), США (10,8 %), Німеччина (9 %), Італія (6,5 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 5; промисловість і будівництво — 13; сфера обслуговування — 82.

Армія (2000): 104 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 500 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 78,4 року (чол. — 75,9; жін. — 81,1).

Смертність дітей до 1 року (2006): 17 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{571}$ жителя.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{770}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,8 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 99 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 91,3 % (чол. — 95,9 %; жін. — 86,3 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 120 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЙОРДАНІЯ. В Україні (м. Київ) діє консульство Йорданії. Дипломатичні відносини між Україною та Йорданією встановлені 19 квітня 1992 р.

К

КАБО-ВЕРДЕ

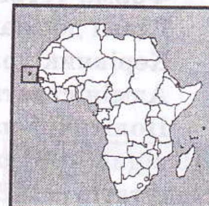

Держава, розташована на о-вах (15 о-вів) в Атлантичному океані, поблизу прибережної Північно-Західної Африки, за 640 км на Зх. від м. Дакар (Сенегал).

Офіційна назва — ***Республіка Кабо-Верде.***

Столиця — ***Прая*** (70 тис. осіб у 2002 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Атлантичного океану.
Сусіди: Сенегал, Мавританія — на Сх.
Площа: 4033 км² (164 місце серед держав світу).
Найвища точка: 2829 м (вулкан Фогу).
Населення (2006): 420 тис. осіб (164 місце).
Державне свято: 5 липня (проголошення незалежності, 1975 р.).
Державна мова: португальська.
Грошова одиниця: ескудо Кабо-Верде (у 2006 р. 1 дол. США = 87,9 еск. Кабо-Верде; у 2002 — 97,7 еск. Кабо-Верде).
ВВП (2006): 3,1 млрд дол. США (161 місце).
ВВП/особу (2006): 6 тис. дол. США (93 місце).
Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 324,6; витрати — 370,4.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *К.-В.* розташоване на островах (15) вулканічного походження. Найвища точка — 2829 м (вулкан Фогу). Рослинність — пустельна і напівпустельна. Клімат — тропічний, жаркий. Середньорічна температура: +23 °C. Опади: 500—1000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** фосфорити, гіпс, родовища кухонної та калійної солі та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. О-ви *К.-В.* відкрили португальці у 1460 р. (до того безлюдні). З 1581 р. — володіння Іспанії. З 1640 р. — колонія Португалії. Для праці на плантаціях цукрової тростини, португальці завозили на острови африканських рабів. Торгівля рабами принесла *К.-В.* багатство. Значну кількість рабів перед відправленням в Америку готували на плантаціях у *К.-В.* З 1975 р. — отримала незалежність, член ООН.

НАСЕЛЕННЯ: 420 тис. осіб у 2006 р (150 тис. осіб — 1950; 272 — 1970; 324 — 1980 р.).
Щільність: 110,5 особи/км² (61 місце).
Народжуваність: 24,9 ‰. **Смертність:** 6,6 ‰.
Природний приріст: 18,3 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 37,9 % (чол. — 80,6 тис.; жін. — 79,1 тис.); 15—64 — 55,3 % (чол. — 113,5 тис.; жін. — 119,4 тис.); 65 і більше — 6,7 % (чол. — 10,5 тис.; жін. — 17,8 тис.).

Міське населення: 30 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2002 р.): Прая (70), Мінделу (50), Сан-Феліпе (6).

Етнорасовий склад, %: мулати — 71, негроїди — 28, європеоїди — 1.

Релігійна належність: римо-католики — 96 %, протестанти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка (згідно з Конституцією 25 вересня 1992 р.).

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Педро Верона Родрігес Пірес (з 25 лютого 2001 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Хосе Марія Невес (з 1 лютого 2001 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (14).

Політичні партії: Африканська партія незалежності Кабо-Верде (заснована 19 січня 1981 р.); Рух за демократію (заснований 1990 р.). Загальна кількість депутатів — 72.

ГОСПОДАРСТВО. *К.-В.* — одна з найменш економічно розвинених держав. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г і рибальство (12,1); промисловість і будівництво (21,9); сфера обслуговування (66).

Структура промисловості: харчова, видобувна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 44 млн; використано для внутрішніх потреб — 40,9 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 1,1 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: банани, кава, батат, цукрова тростина, кукурудза, квасоля.

Сільськогосподарські угіддя: 9 %.

Рекреація: сприятливі рекреаційні умови (гірські ландшафти, о-ів Санто-Антао, Сао-Діаго, Фого та ін.). У 1996 р. країну відвідало 36 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 11 млн дол. США.

Експорт (96,7 млн дол. США у 2006 р.): рибопродукти, банани та ін. Основна частина експорту — в Іспанію (38,2 %), Португалію (33,3%), США (9,2 %), Марокко (5,4 %).

Імпорт (495,1 млн дол. США у 2006 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Португалія (40,8 %), Італія (7,8 %), Нідерланди (7,2 %), Іспанія (5,4 %), Бразилія (5,3).

Армія (2000): 1150 військовослужбовців. Витрати на армію: даних нема.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 70,7 року (чол. — 67,4; жін. — 74,2).

Смертність дітей до 1 року (2006): 46,5 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{550}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{5130}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 76,6 % (чол. — 85,8 %; жін. — 69,2 %).

Обов'язкова освіта: 6 класів. Витрати на освіту: 4,1 % ВВП; 19,9 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 5 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КАБО-ВЕРДЕ. Відсутні. Найближче від України посольство Кабо-Верде — в Москві (Росія).

КАЗАХСТАН

Держава, розташована в зх. частині Центральної Азії.

Офіційна назва — ***Республіка Казахстан.***

Столиця — *Астана* (колишній Цілиноград) (300 тис. осіб у 1998 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Росія — на Пн.; Китай — на Сх.; Киргизстан, Узбекистан і Туркменістан — на Пд. На Зх. — Каспійське море.

Площа: 2 724 900 км² (9 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1600, Сх.-Зх. — 2900.

Найвища точка: 6995 м (г. Тенгрі).

Населення (2006): 15,2 млн осіб (60 місце).

Державне свято: 25 жовтня (проголошення незалежності, 1991 р.).

Державна мова: казахська.

Грошова одиниця: теньге (у 2006 р. 1 дол. США = 126,1 теньге; у 2002 — 153,3 теньге).

ВВП (2006): 138,7 млрд дол. США (54 місце).

ВВП/особу (2006): 9100 дол. США (68 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 18,5; витрати — 18,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина території *К.* — низовинна. Найбільшу площу *К.* займає зона пустель. На Зх. — Прикаспійська низовина (висота — до 50 м). У центр. і пд. частини — пустелі (Бетпак-Дала, Кизилкум). На Пн. — частина Західносибірської низовини: степи та лісостепи з чорноземами. На Сх. і Пд.-Сх. — гірські хребти Алтаю, Тарбагатаю, Тянь-Шаню. Переважає степова й пустельна рослинність. У горах ростуть ліси. Головні ріки: Іртиш, Сирдар'я, Урал, Ілі та ін. Клімат — різко континентальний. Середньомісячні температури, °С: січня –19 — на Пн., –4 — на Пд.; липня +19 — на Пн., +28 — на Пд. Опади, мм/рік: на більшій частині — 100—400; у горах — до 1600. **Мінеральні ресурси:** кам'яне та буре вугілля, нафта, природний газ, руди заліза, міді, цинку, свинцю, олова, золота, урану, боксити, фосфати та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Державні утворення на території *К.* відомі з VI—VII ст. (тюрки, тюргеші, карлуки, огузи). Ці землі намагались завоювати сельджуки, кидани, монголо-татари. У XV ст. створилось Казахське ханство. На початку XVI ст. в долину ріки Урал проникли перші загони казахів, які заснували поселення, а пізніше — поселились на Пн. *К.* З XVIII ст. — у складі Російської імперії. З 1922 по 1991 рр. — у складі СРСР (з 1936 р. — союзна республіка). У 1991 р. — проголошення незалежності. З 1992 р. — член ООН. *К.* — член СНД.

Уряд Республіки Казахстан офіційно визнав незалежність України 13 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 15,2 млн осіб у 2006 р. (15,5 млн осіб — 1983; 16,5 — 1989 р.).

Щільність: 5,5 особи/км² (181 місце).

Народжуваність: 16 ‰. **Смертність:** 9,4 ‰.

Природний приріст: 6,6 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 23 % (чол. — 1,8 млн; жін. — 1,7 млн); 15—64 — 68,8 % (чол. — 5,1 млн; жін. — 5,4 млн); 65 і більше — 8,2 % (чол. — 438,5 тис.; жін. — 805 тис.).

Міське населення: 61 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1998 р.): Астана (300), Алмати (1064), Караганда (452), Шимкент (393), Павлодар (327).

Етнонаціональний склад, %: казахи — 44,3, росіяни — 35,8, українці — 5,1, німці — 3,6, узбеки — 2,2 та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани-суніти — 47, православні — 15 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Нурсултан А. Назарбаєв (з 7 лютого 1992 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Карим К. Масимов (з 10 січня 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): область (19).

Законодавчу владу має парламент, що складається із двох палат — Сенату і Мажилісу. У складі Сенату — два депутати від кожної області, міста республіканського значення і столиці. У складі Мажилісу — 67 депутатів. Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *К.* — держава з економікою, що перебуває в стані кризи. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (10); промисловість і будівництво (30); сфера обслуговування (60).

Структура промисловості: гірничовидобувна, металургійна, машинобудівна, нафтопереробна, будматеріалів, харчова, текстильна, хімічна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 66,5 млрд (2006); використано для внутрішніх потреб — 59,2 млрд (2006); експорт — 4,9 млрд; імпорт — 4,4 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 1,3 млн; використано для внутрішніх потреб — 222,0 тис.; експорт — 1 млн; імпорт — 47 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 20,5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 15,8 млрд; експорт — 7 млрд; імпорт — 2,3 млрд.

Структура сільського господ…
…вочі, фрукти, цукрові буряки…
…у світі), вел. рог. худ. (9), свин…
Рекреація: гірська система Т…
Експорт (6366 млн дол. США…
…неральна сировина (25 %), про…
…у Росію (28,9 %), Італію (9,2 %…
Імпорт (4275 млн дол. США…
Держави-імпортери: Росія (39,…
Зайнятість активного населе…
%: с/г — 20; промисловість і 6…
Армія (2000): 64 тис. військ…
США.
ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очік…
61,6; жін. — 72,5).
Смертність дітей до 1 року…
Кількість ліжок у лікарнях…
Кількість лікарів (1996): …
4,4 % ВВП.
Доступ до питної води: дан…
ОСВІТА. Письменних (2003…
Користувачі Інтернетом (20…
ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУ…
ЗАХСТАН. У Казахстані діют…
і Алмати) України, а в Украї…
…ну. Дипломатичні відносини м…
…ня 1992 р.

КАМБОДЖА

(самоназва — …

Держава, роз…
на Індокитай…

Офіційна наз…

Столиця — *П*…

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. С…
Зх.; Лаос (404 км) — на Пн.-…
…нокитайське море (Сіамська з…
Площа: 181 035 км² (87 мі…
Макс. відстані, км: Пн.-Пд…

Структура сільського господарства: зернові культури, бавовна, картопля, овочі, фрукти, цукрові буряки. Тваринництво, млн голів: вівці (34) (7 місце у світі), вел. рог. худ. (9), свині (2,5), коні (2).

Рекреація: гірська система Тянь-Шаню, Алтаю, Каспію, Аралу та ін.

Експорт (6366 млн дол. США у 1997 р.): нафта і природний газ (39 %), мінеральна сировина (25 %), прод. с/г в-ва (5 %). Основна частина експорту — у Росію (28,9 %), Італію (9,2 %), Велику Британію (9 %), Китай (7,2 %).

Імпорт (4275 млн дол. США у 1997 р.): пром. вироби, продукти харчування. Держави-імпортери: Росія (39,4 %), Німеччина (8,6 %), США (6,3 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 20; промисловість і будівництво — 30; сфера обслуговування — 50.

Армія (2000): 64 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 115 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 66,9 року (чол. — 61,6; жін. — 72,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 28 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{75}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{254}$ особи. Витрати на охорону здоров'я (1990): 4,4 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема

ОСВІТА. Письменних (2003): 98,4 % (чол. — 99,1 %; жін. — 97,7 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 70 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КАЗАХСТАН. У Казахстані діють посольство (м. Астана) і консульства (м. Астана й Алмати) України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Казахстану. Дипломатичні відносини між Україною та Казахстаном встановлені 23 липня 1992 р.

КАМБОДЖА

(самоназва — Кампучія)

Держава, розташована у Південно-Східній Азії, на Індокитайському п-ві.

Офіційна назва — ***Королівство Камбоджа.***

Столиця — ***Пномпень*** (945 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Таїланд (600 км) — на Пн.-Зх.; Лаос (404 км) — на Пн.-Сх.; В'єтнам (930 км) — на Сх. На Сх. — Південнокитайське море (Сіамська затока) (берегова лінія — 435 км).

Площа: 181 035 км² (87 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 451, Сх.-Зх. — 563.

7 8-88

Найвища точка: 1813 м (г. Ораль).

Населення (2006): 13,9 млн осіб (62 місце).

Державне свято: 9 листопада (День незалежності, 1953 р.).

Державна мова: кхмерська.

Грошова одиниця: рієль (у 2006 р. 1 дол. США = 4103 рієлів; у 2002 — 3912 рієлів).

ВВП (2006): 36,8 млрд дол. США (91 місце).

ВВП/особу (2006): 2,6 тис. дол. США (134 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 731; витрати — 931,8.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина території *К.* — рівнинна. На Зх. — гори Кравань (висота — до 1813 м, г. Ораль). Значні площі займає савана. На Сх. переважають листопадні тропічні ліси, в горах — вічнозелені. Прибл. 70 % площі вкрито лісами. Головна ріка — Меконг. Клімат — тропічний, мусонний. Середньомісячні температури, °С: найтеплішого місяця (квітня): +29, +30; найхолоднішого (грудня): +25, +26. Опади, мм/рік: на рівнині — 700—1500; у горах — до 2000. **Мінеральні ресурси:** поклади бокситів, заліза, міді, марганцю, золота, фосфоритів та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. *К.* — одна із стародавніх держав Індокитаю: в I—VI ст. — держава Фунань, у IX—XV ст. — імперія Кхмерів. У XIX ст. країна стала протекторатом, а пізніше (1863—1953) — колонією Франції. З 1940 по 1945 рр. *К.* окупували японці. З 1953 р. — незалежна. З 1955 р. — член ООН. З 1970 по 1997 рр. — внутрішні збройні конфлікти. У 1993 р. у *К.* проведені вибори і відновлено монархію.

Уряд Королівства Камбоджа офіційно визнав незалежність України 27 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 12,7 млн осіб у 2002 р. (4 млн осіб — 1950; 6,7 — 1981 р.).

Щільність: 70,3 особи/км² (94 місце).

Народжуваність: 33,5 ‰. **Смертність:** 10,8 ‰.

Природний приріст: 22,7 ‰ (2000).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 34 % (чол. — 2,4 млн; жін. — 2,4 млн); 15—64 — 62,4 % (чол. — 4,2 млн; жін. — 4,5 млн); 65 і більше — 3,6 % (чол. — 189,1 тис.; жін. — 310,2 тис.).

Міське населення: 22 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1990 р.): Пномпень (945 у 2000 р.), Батанбанг (94), Кампонг (75), Прейвенг (42).

Етнонаціональний склад, %: кхмери — 92, в'етнамці — 5, китайці — 2 та ін.

Релігійна належність: буддисти (тхеравада, махаяна) — 88 %, мусульмани та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: король Нородом Сіамоні (з 14 жовтня 2004 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Самдек Гун Сен (з 30 листопада 1998 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (20); місто (2).

Політичні партії (після виборів 26 липня 1998 р. кількість осіб у парламенті): Народна партія Камбоджі (НПК) — 64; Фунсінпек — 43; Партія "Кхмерська нація" (ПКН) — 15. Загальна кількість депутатів — 122.

ГОСПОДАРСТВО. *К.* — відстала аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2005): с/г, лісове г-во і рибальство (35); промисловість і будівництво (30); сфера обслуговування (35).

Структура промисловості: харчова, тютюнова, текстильна, дерево-, каучукопереробна та ін.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 131 млн; використано для внутрішніх потреб — 121,8 млн; експорт — 0; імпорт — 100 млн (2005).

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 3,7 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, $м^3$: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб 0.

Структура сільського господарства: рис, кукурудза, батат, соя, тютюн, цукрова тростина, джут, цитрусові; розведення тварин, млн голів — вел. рог. худ. (3), свиней (2); рибальство (100 тис. т риби/рік). У с/г зайнято 85 % працездатного населення. Продукція с/г становить $^{2}/_{3}$ ВНП.

Сільськогосподарські угіддя: 16 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина кхмерів; храмовий комплекс Ангкор-Ват (XII ст.) — у списку ЮНЕСКО; буддистські храми (X—XI ст.); рекреаційні умови морського узбережжя. У 1996 р. країну відвідало 250 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 100 млн дол. США.

Експорт (3,4 млрд дол. США у 2006 р.): основна частина експорту — у США (48,6 %), Гонконг (24,4 %), Німеччину (5,6 %), Канаду (4,6 %).

Імпорт (4,4 млрд дол. США у 2006 р.): паливо, продукти харчування та ін. Основні імпортери: Гонконг (16,1 %), Китай (13,6 %), Франція (12,1 %), Таїланд (11,2 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 75; інші галузі — 25.

Армія (2000): 120 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 120 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 61,3 року (чол. — 59,3; жін. — 63,4).

Смертність дітей до 1 року (2006): 58,5 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{623}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{27\,000}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 73,6 % (чол. 84,7 %; жін. — 64,1 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 4 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА УКРАЇНА — КАМБОДЖА. Відсутні. Найближче від України посольство Камбоджі — в Москві (Росія).

КАМЕРУН

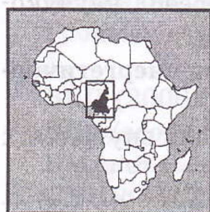

Держава, розташована в зх. прибережній частині Африки.

Офіційна назва *Республіка Камерун.*

Столиця — *Яунде* (1 млн осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Нігерія (1720 км) — на Пн.-Зх.; Чад (1094 км) Центрально-Африканська Республіка (822 км) — на Сх.; Конго-Браззавіль (523 км), Габон (298 км) і Екваторіальна Гвінея (183 км) — на Пд. На Зх. — Атлантичний океан (Гвінейська затока) (берегова лінія — 364 км).

Площа: 475 442 км² (52 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1239, Сх.-Зх. — 724.

Найвища точка: 4070 м (г. Камерун).

Населення (2006): 17,3 млн осіб (57 місце).

Державне свято: 20 травня (прийняття Конституції, 1972 р.).

Державні мови: англійська, французька.

Грошова одиниця: африканський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 522,9 афр. франка; у 2002 — 697 афр. франків).

ВВП (2006): 42,2 млрд дол. США (87 місце).

ВВП/особу (2006): 2,4 тис. дол. США (138 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 3,3; витрати — 3,2.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. На більшій частині території *К.* — плоскогір'я; на Пн.-Зх. — гори Адамава. Найвища точка країни — вулкан Камерун (висота — 4070 м). Узбережжя — низовинне. На Пн. — алювіальні рівнини западини оз. Чад. На Пн. поширені савани й сухі степи, на червоно-бурих і чорних тропічних ґрунтах. Прибл. 40 % площі вкрито лісами. Головні ріки: Санага, Ньйонг, Бенуе. Клімат — екваторіальний; на Пн. — екваторіально-мусонний. Середньорічні температури, °С: від +23 до +26. Опади, мм/рік: на узбережжі — прибл. 5000; у горах — до 10 тис. **Мінеральні ресурси:** родовища золота, заліза, бокситів, титану, нафти, природного газу, дорогоцінне каміння та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перші згадки про територію *К.* належать карфагенцю Ганнону, який здійснив морську експедицію вздовж західного узбережжя Африки прибл. у 600 р. до н. е. У 800 р. на цих землях процвітала мусульманська імперія Канем-Борну. В 1472 р. — поява португальців і початок работоргівлі. У XVII ст. тут були засновані поселення для работоргівлі. З 1884 по 1916 рр. — колонія Німеччини. Після поразки Німеччини у Першій світовій війні *К.* був (з 1922) поділений на дві підмандатні території, якими керували Велика Британія та Франція. З 1960 р. — незалежний. З 1960 р. — член ООН. У 1992 р. у *К.* відбулися перші багатопартійні вибори. *К.* — член Співдружності Націй.

НАСЕЛЕННЯ: 17,3 млн осіб у 2006 р. (3,6 млн осіб — 1950; 5,8 — 1970; 8,4 — 1980 р.).

Щільність: 33,2 особи/км² (135 місце).

Народжуваність: 33,9 ‰. **Смертність:** 13,5 ‰.

Природний приріст: 20,4 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 41,2 % (чол. — 3,6 млн; жін. — 3,5 млн); 15—64 — 55,5 % (чол. — 4,8 млн; жін. — 4,8 млн); 65 і більше — 3,2 % (чол. — 260,3 тис.; жін. — 303,1 тис.).

Міське населення: 48 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1992 р.): Яунде (1000 у 2000 р.), Дуала (1322), Гаруа (160), Маруа (140), Бафусам (120), Баменда (110).

Етнонаціональний склад, %: негри банту — 40, населення чадської групи (бата, мандара, масса) — 20, суданські негри та ін.

Релігійна належність, %: християни — 53, аністи — 26, мусульмани — 21.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Поль Бійя (з 6 листопада 1982 р.; переобраний 12 жовтня 1997 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Ефраїм Іноні (з 8 грудня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (10).

Політичні партії (після виборів 17 травня 1997 р. кількість осіб у парламенті): Демократичне об'єднання камерунського народу (ДОКН) — 109; Соціальний демократичний фронт (СДФ) — 43; інші — 28. Загальна кількість депутатів — 180.

ГОСПОДАРСТВО. *К.* — держава з середнім (для Африки) рівнем економічного розвитку. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (45,2); промисловість і будівництво (16,1); сфера обслуговування (38,7).

Структура промисловості: видобувна, нафто-, деревопереробна, виплавлення алюмінію, взуттєва, текстильна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 3,9 млрд; використано для внутрішніх потреб — 3,6 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 82,3 тис.; використано для внутрішніх потреб — 24 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: какао, кава, бавовна, просо, сорго, батат, картопля, рис; тваринництво, млн голів — вел. рог. худ. (5), вівці (4), кози (4), свині (1,5); птахівництво.

Рекреація: іст.-культурна спадщина (столиця Яунде); водоспади (Нахтігал, Віла Карде); фауна; рекреаційні умови узбережжя. У 1992 р. країну відвідало 62 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 47 млн дол. США.

Експорт (4,3 млрд дол. США у 2006 р.): нафта, какао, кава. Важливе експортне значення мають шоколадне дерево, олійна пальма, гевея, тропічна деревина.

Основна частина експорту — в Іспанію (17,3 %), Італію (13,8 %), Францію (9,5 %), Південну Корею (8,1 %).

Імпорт (3,1 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Франція (24 %), Нігерія (12 %), Бельгія (6,3 %), Китай (5,6 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 70; промисловість і будівництво — 13; сфера обслуговування — 17.

Армія (2000): 22 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 155 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 51,2 року (чол. — 50,1; жін. — 51,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 63,5 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{377}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{12\ 540}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 2,6 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 34 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 79 % (чол. — 84,7 %; жін. — 73,4 %).

Обов'язкова освіта: 6 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 288. Витрати на освіту (1996): 3,1 % ВВП; 19,6 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 20 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КАМЕРУН. Відсутні. Найближче від України посольство Камеруну — в Москві (Росія).

КАНАДА

Держава, розташована у пн. частині Північної Америки.

Офіційна назва — *Канада*.

Столиця — *Оттава* (1 млн осіб у 1996 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: США — на Пд. (6416 км) і Пн.-Зх. (Аляска (2476 км)). На Зх. — Тихий; на Сх. — Атлантичний; на Пн. — Льодовитий океани.

Площа: 9 970 610 км² (2 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 4627, Сх.-Зх. — 5187.

Найвища точка: 5951 м (г. Логан).

Населення (2006): 33,1 млн осіб (36 місце).

Державне свято: 1 липня (створення Конфедерації, 1867 р.).

Державні мови: англійська і французька (обидві офіційні).

Грошова одиниця: канадський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 1,13 канад. дол.; у 2002 — 1,57 канад. дол.).

ВВП (2006): 1165 млрд дол. США (12 місце).

ВВП/особу (2006): 35,2 тис. дол. США (11 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 183,5; витрати — 181,8.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *К.* займають рівнини і плато. Головні з них — Центральні рівнини, Лаврентійська височина, низовина Гудзонової затоки. На Зх. — гори Кордильєри (висота — до 5951 м, г. Логан). Поверхня арктичних островів — переважно рівнинна. Переважає тундра і лісотундра. На Пд. — степи і лісостепи, більша їх частина розорана. Прибл. 40 % площі вкрито лісами. На схилах гір ростуть мішані та хвойні ліси. Головні ріки: Маккензі, Юкон, Фрейзер та ін. Озера: Велике Ведмеже, Велике Невільниче, Вінніпег та ін. На Пд.-Сх., на кордоні з США — Великі озера. Клімат на Пн. — арктичний та субарктичний, на Пд. — помірний, переважно континентальний. Середньомісячні температури, °С: січня — від –35 на Пн., до +4 на Пд.; липня — від +4, +7 на Пн., до +16, +18 на Пд. Опади, мм/рік: у центр. районах — 250—400; на узбережжі — понад 2500; на Сх. — до 1300.

Мінеральні ресурси: родовища нафти, природного газу, золота, срібла, руд кольорових металів (міді, свинцю, цинку), кам'яне вугілля та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Територію *К.* почали заселяти індіанці та ескімоси прибл. 40 тис. років тому. Вони прибули на ці землі з Азії через Берінгову протоку. Перші європейці, які з'явились на території *К.*, — вікінги. Вони заснували перше європейське поселення на острові Ньюфаундленд. З XV ст. вікінги об'єднались з корінними жителями. У 1535 р. з'являються французькі мореплавці. У 1608 р. французи заснували м. Квебек, а в 1642 р. — м. Монреаль. З 1605 р. — перші колонії, знищення значної кількості корінних жителів. Спочатку французи зберігали пріоритет над найбільш важливими територіями, але у зв'язку з їх поразкою у війні з англійцями (1756—1763) перевага була на боці Великої Британії. У 1791 р. у *К.* завершився розподіл французьких та британських колоніальних володінь. Цим пояснюється двомовність у країні. На поч. XIX ст. США неодноразово намагались розширювати свої території завдяки *К.* З 1837 р. франко- та англо-канадці вели боротьбу за політичні та економічні права поселенців. Результатом цієї боротьби стало те, що з серед. XIX ст. скасовано феодальні структури, розширились економічні права, які дозволили більш швидкими темпами розвивати торгову промисловість колоній. У 1867 р. англійський парламент надав *К.* статус домініону (самоуправної колонії). У Першій та Другій світових війнах *К.* брала участь на боці Великої Британії проти Німеччини та її союзників. У 1931 р. *К.* отримала самостійність у внутрішній і зовнішній політиці. З 1945 р. — член ООН. З 1949 р. — член НАТО. *К.* — член Співдружності Націй.

Уряд Канади офіційно визнав незалежність України 2 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 33,1 млн осіб у 2006 р. (5,4 млн осіб — 1901; 13,7 — 1950; 21,4 — 1970 р.).

Щільність: 3,1 особи/км² (184 місце).

Народжуваність: 10,8 ‰. **Смертність:** 7,8 ‰.

Природний приріст: 3 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 17,6 % (чол. — 3 млн; жін. — 2,8 млн); 15—64 — 69 % (чол. — 11,5 млн; жін. — 11,4 млн); 65 і більше — 13,3 % (чол. — 1,9 млн; жін. — 2,5 млн).

Міське населення: 78 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1996 р.): Оттава (1010), Торонто (4264), Монреаль (3326), Ванкувер (1837), Едмонтон (863), Калгарі (822), Вінніпег (667), Лондон (399).

Етнорасовий та етнонаціональний склад, %: європеоїди (англійці — 20,8, французи — 22,8, німці, італійці, українці, поляки, румуни) — 68,6, монголоїди, американські індіанці, ескімоси та ін. Українська діаспора — близько 600 тис. осіб.

Релігійна належність, %: католики — 45,2, протестанти — 36,4, православні, мусульмани та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Федеративна парламентська держава у складі Співдружності.

Форма устрою: федерація.

Глава держави: королева Великої Британії Єлизавета II, яку представляє генерал-губернатор Мішель Жан (з 27 вересня 2005 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Стівен Гарпер (з 6 лютого 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (10), територія (3).

Політичні партії (після виборів 27 листопада 2000 р. кількість осіб у парламенті): Ліберальна партія — 173; Канадський альянс — 66; Квебекський блок — 37; Нова демократична партія — 13; Прогресивно-консервативна партія — 12. Загальна кількість депутатів — 301.

Законодавчу владу має парламент, який складається з двох палат (Палата громад, Сенат). Членами Сенату є, зазвичай, професійні політики. Термін повноважень парламенту — п'ять років.

ГОСПОДАРСТВО. *К.* входить до "великої сімки" економічно високорозвинених держав світу. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (2,3); промисловість і будівництво (29,2); сфера обслуговування (68,5).

Структура промисловості: нафто- і газовидобувна, металургійна (з виробництва цинку — 2 місце серед держав світу, міді — 6, сталі — 8); гірничовидобувна і переробна (золота — 5 місце, срібла — 7, алюмінію — 2); електроенергетична (5 місце), суднобудівна, машинобудівна (9 місце), деревопереробна, хімічна, будівельних матеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 573 млрд; використано для внутрішніх потреб — 522,4 млрд; експорт — 33 млрд; імпорт — 22,5 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 3,1 млн; використано для внутрішніх потреб — 2,3 млн; експорт — 1,6 млн; імпорт — 963 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 183,6 млрд; використано для внутрішніх потреб — 95,8 млрд; експорт — 104 млрд; імпорт — 10,9 млрд.

Структура сільського господарства. Вирощування зернових культур (46 млн т у рік; зокрема: пшениці — 26 млн т (6 місце у світі); ячменю — 14,6, вівса — 2 місце, кукурудзи), цукрових буряків, картоплі, тютюну. Тваринництво, млн голів: вел. рог. худ. (13), свині (12), вівці (1). За обсягом продукції на одного жителя й експорту харчових продуктів Канада посідає провідні місця у світі.

Рекреація: рекреаційні умови природного середовища і морських узбереж; іст. парк Л'Анс-о-Медоу; нац. парки (Наганні, Вуд-Бафало); о-ів Ентоні; м. Квебек, Люнебург та ін. У списку ЮНЕСКО — 12 об'єктів. У 1991 р. країну відвідало 36 млн іноземних туристів. Прибуток становив 8,8 млрд дол. США (1996).

Експорт (405 млрд дол. США у 2006 р.): прод. с/г в-ва, прод. машинобудівного к-су, паливо. Основна частина експорту — у США (84,2 %), Японію (2,1%), Велику Британію (1,8 %).

Імпорт (353,2 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, прод. с/г в-ва, паливо, текстильні вироби, прод. хімічного в-ва. Основні держави-імпортери: США (56,7 %), Китай (7,8 %), Мексика (3,8 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г — 2; промисловість і будівництво — 23; сфера обслуговування — 75.

Армія (2000): 59,1 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 7,6 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 80,2 року (чол. — 76,9; жін. — 83,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 4,7 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{67}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{469}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 9,1 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 99 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99 % (чол. — 99 %; жін. — 99 %).

Обов'язкова освіта: 8–10 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 7197. Витрати на освіту (1996): 7 % ВВП; 15,6 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 11 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КАНАДА. У Канаді діють посольство (м. Оттава) і консульства (м. Оттава і Торонто) України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Канади. Дипломатичні відносини між Україною та Канадою встановлені 27 січня 1992 р.

КАТАР

Держава, розташована у Південно-Західній Азії, на однойменному п-ві у Перській затоці.

Офіційна назва — ***Держава Катар.***

Столиця — *Доха* (395 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Саудівська Аравія — на Пд.-Зх.; Об'єднані Арабські Емірати (ОАЕ) — на Пд. Перська затока — на Сх., Пн. і Зх.

Площа: 11 427 км² (157 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 185, Сх.-Зх. — 89.

Найвища точка: 103 м.

Населення (2006): 885 тис. осіб (153 місце).

Державне свято: 3 вересня (проголошення незалежності, 1971 р.).

Державна мова: арабська.

Грошова одиниця: ріял (у 2006 р. 1 дол. США = 3,6 ріяла; у 2002 — 3,6 ріяла).

ВВП (2006): 26,4 млрд дол. США (101 місце).

ВВП/особу (2006): 29,8 тис. дол. США (25 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 22,5; витрати — 16,9.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Поверхня — переважно піщано-кам'яниста рівнинна. Клімат — тропічний, сухий. Середньомісячні температури, °C: січня +16, липня +32. Опади: до 100 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З VII ст. територія *К.* перебувала у складі Арабського халіфату. В XIII—XIV ст. — перейшла під владу емірів Бахрейну. На поч. XVI ст. ці землі завоювали португальці, а пізніше — Османська імперія. У 1916—1971 рр. *К.* був під британським протекторатом. У 1971 р. — проголошення незалежності. З 1971 р. — член ООН.

Уряд Держави Катар офіційно визнав незалежність України 13 квітня 1993 р.

НАСЕЛЕННЯ: 885 тис. осіб у 2006 р. (20 тис. осіб — 1950; 111 — 1970; 237 — 1980 р.).

Щільність: 52,2 особи/км² (114 місце).

Народжуваність: 15,6 ‰. **Смертність:** 4,7 ‰.

Природний приріст: 10,9 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 23,4 % (чол. — 105,5 тис.; жін. — 101,4 тис.); 15—64 — 73 % (чол. — 446,8 млн; жін. — 199,1 тис.); 65 і більше — 3,7 % (чол. — 24,1 тис.; жін. — 8,5 тис.).

Міське населення: 92 % (1998).

Головні міста (тис. осіб у 1998 р.): Доха (395 у 2000 р.), Ер-Раян (166), Ель-Вакрах (35), Умм-Саїд (5).

Етнонаціональний склад, %: араби — 45, пакистанці — 17, індійці — 17, іранці — 16.

Релігійна належність: мусульмани — 95 %, християни, індуси та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Абсолютна монархія.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: емір Хамад бін Халіфа аль-Тані (з 27 червня 1995 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Хамад бін Джасем ібн Джабр аль-Тані (з 3 квітня 2007 р.). Законодавчу владу має емір.

ГОСПОДАРСТВО. *К.* — держава, що розвивається (за класифікацією ООН). Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (1); промисловість і будівництво (49); сфера обслуговування (50).

Структура промисловості: нафто- і газовидобувна, нафтопереробна, хімічна, металургійна, легка, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 12,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 11,5 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 790,5 тис. (2005); використано для внутрішніх потреб — 80 тис.; експорт — даних нема; імпорт – даних нема.

Природний газ, $м^3$: вироблено — 39,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 15,11 млрд; експорт — 24,1 млрд; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: фініки, сорго, овочі, кукурудза, просо, фрукти. Рибальство. Близько 90 % продуктів харчування завозять із-за кордону.

Сільськогосподарські угіддя: 4,8 %.

Рекреація: рекреаційні умови морських узбереж; іст.-культурна спадщина.

Експорт (2,8 млрд дол. США у 1997 р.): нафта (93 %). Основна частина експорту — в Японію (54,4 %), Таїланд (5 %), Сінгапур (4 %).

Імпорт (2 млрд дол. США у 1997 р.): пром. вироби, продукти харчування. Держави-імпортери: Японія (54,4 %), США (10,6 %), Велика Британія (10,3 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 1995 р., %: 3,1 — у первинному, 32,2 — у вторинному, 64,7 — у третинному.

Армія (2000): 12 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 1,4 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 73,9 року (чол. — 71,4; жін. — 76,6).

Смертність дітей до 1 року (2006): 18 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{388}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{530}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2004): 89 % (чол. — 89,1 %; жін. — 88,6 %). Витрати на освіту (1996): 3,8 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 45 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КАТАР. Відсутні. Найближче від України посольство Катару — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Катаром встановлені у квітні 1993 р.

КЕНІЯ

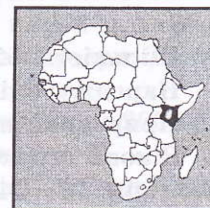

Держава, розташована у сх. частині Африки, в екваторіальній зоні.

Офіційна назва — ***Республіка Кенія.***

Столиця — ***Найробі*** (1,5 млн осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Уганда (680 км) — на Зх.; Танзанія (769 км) — на Пд.; Сомалі (682 км) — на Сх.; Ефіопія

(820) і Судан (240 км) — на Пн. На Пд.-Сх. — Індійський океан (берегова лінія — 608 км).

Площа: 582 646 км^2 (45 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1030, Сх.-Зх. — 900.

Найвища точка: 5199 м (г. Кенія).

Населення (2006): 34,7 млн осіб (34 місце).

Державне свято: 12 грудня (проголошення незалежності, 1963 р.).

Державні мови: суахілі, англійська (обидві офіційні).

Грошова одиниця: кенійський шилінг (у 2006 р. 1 дол. США = 72,1 кен. шил.; у 2002 — 78,75 кен. шил.).

ВВП (2006): 40,8 млрд дол. США (89 місце).

ВВП/особу (2006): 1200 дол. США (169 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 4,4; витрати — 5,4.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *К.* займає плоскогір'я (висота — 500—1500 м). На Зх. — гори з діючими і згаслими вулканами (висота — до 5199 м, г. Кенія). Узбережжя — рівнинне. У рослинному покриві переважає савана, на схилах гір — вологі тропічні ліси. Головні річки: Тана і Галана. Озера: Рудольф і Вікторія (на кордоні з Танзанією та Угандою). Клімат — субекваторіальний; на узбережжі — дуже жаркий, на плоскогір'ї — прохолодний. Середньомісячні температури, °С: січня на узбережжі +27, липня +25; на плоскогір'ї — нижча. Опади, мм/рік: на Пн.-Сх. — 250—400; на Пд.-Зх. — 1500—2000. **Мінеральні ресурси:** родовища золота, руди свинцю, міді, заліза, магнію, кам'яна сіль та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. На території *К.* знайдені залишки доісторичних людей. У VII ст. ці землі заселяли араби. У XV ст. тут з'являються європейці. У цьому регіоні створили поселення греки, римляни, араби, португальці та ін. Араби заснували декілька поселень, серед найважливіших — Момбаса і Малинді. Міста в основному були незалежними, інколи — попадали під владу арабських султанів Оману і Маскату. В 1498 р. португальці захопили узбережжя *К.*, але у XVII ст. міським поселенням повернули незалежність. У 1740 р. більша частина узбережжя була під владою Занзібару. З 1895 по 1963 рр. — колонія Великої Британії. У Першій та Другій світових війнах кенійські солдати брали участь у боротьбі проти Німеччини та її союзників. У 1963 р. — проголошення незалежності, а через рік *К.* стала республікою. З 1963 р. — член ООН. *К.* — член Співдружності Націй.

Уряд Республіки Кенія офіційно визнав незалежність України 6 травня 1993 р.

НАСЕЛЕННЯ: 34,7 млн осіб у 2006 р. (6 млн осіб — 1950; 10,9 — 1969; 19,5 — 1984 р.).

Щільність: 52,8 особи/км^2 (113 місце).

Народжуваність: 39,7 ‰. **Смертність:** 14 ‰.

Природний приріст: 25,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 42,6 % (чол. — 7,5 млн; жін. — 7,3 млн); 15—64 — 55,1 % (чол. — 9,6 млн; жін. — 9,5 млн); 65 і більше — 2,3 % (чол. — 359,4 тис.; жін. — 432 тис.).

Міське населення: 30 % (1996).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Найробі (1500), Момбаса (600), Кісуму (200), Накуру (125).

Етнічний склад: негри (кукую, луо, лух'я, календжин та ін.) 95 %, індійці, араби та ін.

Релігійна належність, %: протестанти і римо-католики — 64, мусульмани — 6, анімісти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Еміліо Мвай Кібакі (з 1 січня 2003 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (7), столичний округ (1).

Політичні партії (після виборів 29—30 грудня 1997 р. кількість осіб у парламенті): Національний союз африканців Кенії (НСАК) — 108; Демократична партія (ДП) — 39; Партія національного розвитку — 21; Соціал-демократична партія (СДП) — 15; інші — 27. Загальна кількість депутатів — 210.

ГОСПОДАРСТВО. *К.* — держава, що розвивається, зі значною часткою іноземного капіталу. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (21); промисловість і будівництво (19); сфера обслуговування (60).

Структура промисловості: харчова, текстильна, нафтопереробна, будматеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 5,7 млрд; використано для внутрішніх потреб — 5,5 млрд; експорт — 0; імпорт — 150 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 55 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: кава, чай (збирають 200 тис. т/рік; 3 місце у світі), банани, ананаси, зернові культури, бавовна, цукрова тростина; тваринництво (верблюди — 7 місце у світі, вел. рог. худ., кози, вівці). Рибальство — 240 тис. т/рік.

Сільськогосподарські угіддя: 20 %.

Рекреація: багата фауна африканської савани. У нац. парках Цаво, Найробі зустрічаються великі стада диких тварин (слонів, носорогів, зебр, жирафів, левів, антилоп тощо). У 1996 р. країну відвідало 776 тис. іноземних туристів, найбільше у "чорній" Африці. Прибуток становив 465 млн дол. США.

Експорт (2,2 млрд дол. США у 1996 р.): чай (18 %), кава (15 %), фрукти (5 %), текстильні вироби (26 %). Основна частина експорту — у Велику Британію (12,3 %), Уганду (9,9 %), Німеччину (8,4 %), Танзанію (7,3 %).

Імпорт (3,6 млрд дол. США у 1996 р.): пром. вироби (53 %), нафта та нафтоперобна прод. (13 %), продукти харчування (5 %). Держави-імпортери: Велика Британія (11,5 %), ПАР (9,3 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 75; промисловість, будівництво і сфера обслуговування — 25.

Армія (2000): 22 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 235 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. **Очікувана тривалість життя** (2006): 48,9 року (чол. — 49,8; жін. — 48,1).

Смертність дітей до 1 року (2006): 59,3 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{602}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{9851}$ особу. Витрати на охорону здоров'я (1990): 4,3 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 53 % осіб.

ОСВІТА. **Письменних** (2003): 85,1 % (чол. — 90,6 %; жін. — 79,7 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 187. Витрати на освіту (1995): 6,8 % ВВП; 16,7 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 45 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КЕНІЯ. Відсутні. Найближче від України посольство Кенії — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Кенією встановлені 6 травня 1993 р.

КИРГИЗСТАН

Держава, розташована у пд.-зх. частині Центральної Азії.

Офіційна назва — ***Киргизька Республіка.***

Столиця — ***Бішкек*** (620 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. **Сусіди:** Казахстан — на Пн.; Китай — на Сх.; Узбекистан — на Зх.; Таджикистан — на Пд.

Площа: 199 900 км² (84 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 435, Сх.-Зх. — 935.

Найвища точка: 7439 м (пік Перемоги).

Населення (2006): 5,2 млн осіб (110 місце).

Державне свято: 31 серпня (проголошення незалежності, 1991 р.).

Державна мова: киргизька.

Грошова одиниця: сом (у 2006 р. 1 дол. США = 40,15 сома; у 2002 — 46,94 сома).

ВВП (2006): 10,5 млрд дол. США (136 місце).

ВВП/особу (2006): 2 тис. дол. США (148 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 498,3; витрати — 544,8.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *К.* — переважно гірська країна; прибл. 75 % її території займають високі гори. На Пн.-Сх. — гори Тянь-Шань (висота — до 7439 м, пік Перемоги). Середньовисотні гори вкриті лісами. На рівнинах рослинність пустельна й напівпустельна. Головні ріки: Нарин, Талас, Чу та ін. Озера: Іссик-Куль, Сонг-Коль та ін. Клімат — різко континентальний. Середньомісячні температури, °С: січня в долинах — від –1,5 до –8, у середньогір'ї — від –8 до –20, у високогір'ї — до –28; червня, відповідно, — від +27 у долинах,

до +5 і нижче — у високогір'ї. Опади, мм/рік: 200—700; у горах — до 1000.

Мінеральні ресурси: нафта, природний газ, кам'яне та буре вугілля, поклади золота, ртуті, сурми, олова, цинку, свинцю та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Класове суспільство на території *К.* виникло на поч. VII—VI ст. до н. е. Перші держави утворились прибл. у II ст. до н. е. З VI по XIII ст. ці землі поступово почали заселяти тюркські племена, тюргеші, карлуки. З XIII — поч. XVI ст. територія перебувала під владою монголо-татарів, ойратів. Киргизький народ сформувався у другій половині XV ст. У XVII ст. — прийняття ісламу. З 1876 по 1917 рр. — у складі Російської імперії. З 1924 р. *К.* входив до складу СРСР як Кара-Киргизька Автономна область (з травня 1925 р. — Киргизька). З 1936 р. — союзна республіка. З 1991 р. — незалежна. З 1992 р. — член ООН. *К.* — член СНД.

НАСЕЛЕННЯ: 5,2 млн осіб у 2006 р. (864 тис. осіб — 1913; 2,1 млн осіб — 1959; 3,5 — 1979; 4,3 — 1989 р.).

Щільність: 24,7 особи/км^2 (144 місце).

Народжуваність: 22,8 ‰. **Смертність:** 7,1 ‰.

Природний приріст: 15,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 30,9 % (чол. — 822 тис.; жін. — 790 тис.); 15—64 — 62,9 % (чол. — 1,6 млн; жін. — 1,7 млн); 65 і більше — 6,2 % (чол. — 127 тис.; жін. — 198 тис.).

Міське населення: 39 % (1997).

Головні міста (тис. осіб у 1997 р.): Бішкек (619 у 2000 р.), Ош (223), Джалал-Абад (74), Токмак (71), Каракол (64).

Етнонаціональний склад, %: киргизи — 59,7, росіяни — 16,2, узбеки — 14,1, українці — 1,7, татари — 1,2 та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани суніти — 70, православні — 5,7, буддисти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентсько-президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Курманбек Бакієв (з 14 серпня 2005 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Ігор Чудінов (з 24 грудня 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): область (6), місто (1).

Законодавчу владу має двопалатний парламент: Законодавчі Збори (35 депутатів); Збори народних представників (70 депутатів). Термін повноважень депутатів — п'ять років.

ГОСПОДАРСТВО. *К.* — держава з перехідною економікою. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (38); промисловість і будівництво (26); сфера обслуговування (36).

Структура промисловості: металургійна, машинобудівна, легка, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 14,1 млрд; використано для внутрішніх потреб — 6,8 млрд; експорт — 6,4 млрд; імпорт — 100 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 1,4 тис.; використано для внутрішніх потреб — 10 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 29 млн; використано для внутрішніх потреб 919 млн; експорт — 0; імпорт — 890 млн.

Структура сільського господарства: пшениця, бавовна, цукрові буряки, тютюн, мак, овочі, фрукти, баштанні. Тваринництво, млн голів: вівці (4), вел. рог. худ. (1), коні.

Рекреація: іст.-культурні пам'ятки; гірські ландшафти. У 1996 р. країну відвідало декілька тисяч іноземних туристів. Прибуток становив 5 млн дол. США.

Експорт (531 млн дол. США у 1996 р.): прод. с/г в-ва (20 %), пром. вироби (47 %), нафта і природний газ (9 %). Основна частина експорту — у Росію (30 %), Узбекистан (18 %), Казахстан (17 %).

Імпорт (894 млн дол. США у 1996 р.): нафта і природний газ (25 %), пром. вироби (25 %), продукти харчування (15 %). Держави-імпортери: Росія (21,9 %), Казахстан (14 %), Узбекистан (13 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 55; промисловість і будівництво — 15; сфера обслуговування — 30.

Армія (2000): 9 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 29 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 68,5 року (чол. — 64,5; жін. — 72,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 34,5 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{82}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{271}$ особу. Витрати на охорону здоров'я (1990): 5 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 98,7 % (чол. — 99,3 %; жін. — 98,1 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 10 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КИРГИЗСТАН. У Киргизстані (м. Бішкек) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство консульство Киргизстану.

КИТАЙ

Держава, розташована в центр.-сх. частині Азії.

Офіційна назва — ***Китайська Народна Республіка.***

Столиця — ***Пекін*** (6,8 млн осіб; 12,5 млн осіб з приміською зоною у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Монголія (4673 км) — на Пн.; Росія (3645 км) — на Пн.-Сх.; Казахстан (1533 км), Киргизстан (585 км) і Таджикистан (414 км) — на Зх.; Індія (3380 км) — на Пд.-Зх. і Пд.; Непал (1236 км), Бутан (470 км),

М'янма (сучасна назва Бірми) (2185 км), Лаос (423 км) і В'єтнам (1281 км) — на Пд.; Північна Корея (1416 км) — на Пн.-Сх. На Сх. — Жовте, Східнокитайське, Південнокитайське моря.

Площа: 9 572 900 км² (3 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 4023, Сх.-Зх. — 4828.

Найвища точка: 8848 м (г. Еверест, або Джомолунгма, — найвища вершина світу, на кордоні з Непалом).

Населення (2006): 1314 млн осіб (1 місце).

Державне свято: 1 жовтня (проголошення Народної Республіки, 1949 р.).

Державна мова: китайська.

Грошова одиниця: юань (у 2006 р. 1 дол. США = 7,97 юаня; у 2002 — 8,28 юаня).

ВВП (2006): 10 трлн дол. США (2 місце).

ВВП/особу (2006): 7,6 тис. дол. США (83 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 446,6; витрати — 489,6.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Зх. і центр. частина *К.* зайняті горами і плоскогір'ями, східна — переважно рівнинна. На Пд.-Зх. простягається велике Тибетське нагір'я (висота 4000—5000 м). Його оточують найбільші гірські системи світу — Гімалаї, Каракорум, Кунь-Лунь та ін. На непало-китайському кордоні — найвища вершина земної кулі — г. Джомолунгма (Еверест) (8848 м). У межах *К.* поширені понад 25 тис. видів рослин. Масиви лісів збереглися на Пн.-Сх. і в горах. Прибл. 15 % площі вкрито лісами. Головні ріки: Янцзи, Хуанхе, Сіцзян та ін. Клімат на Зх. — континентальний, на Сх. — переважно мусонний. Середньомісячні температури, °С: січня на Пн. –30, на Пд. — +18; липня — відповідно, +20 і +29. Опади, мм/рік: 2000 — на Пд., до 400 — на Пн. **Мінеральні ресурси:** кам'яне вугілля (30 % світових запасів), нафта, боксити, природний газ, руди заліза, цинку, марганцю, вольфраму (50 % світових запасів), міді, свинцю, золота, родовища кам'яної солі та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. *К.* — країна прадавньої цивілізації планети. Його історія налічує більше 4,5 тис. років. У XVIII ст. до н. е. — перші об'єднання китайських князівств. Одна з династій керувала впродовж 500 років (1500—1000 рр. до н. е.), пізніше впродовж 2 тис. років змінювались різні імперії і царства, які розширювали території своєї країни і розвивали китайську культуру. У III ст. до н. е. — утворення централізованої імперії. Торгові та культурні зв'язки *К.* простягались від японських островів до античного Риму. Для захисту від кочовиків та ворогів була побудована Велика Китайська стіна на декілька тисяч кілометрів. У різні історичні епохи *К.* перебував під владою монголів, маньчжурів, чжурчженів та ін. Правління цих народів не вплинуло на специфіку китайської культури. У серед. XIX ст. почався економічний та політичний вплив європейських держав та США на *К.* Країна була розділена на сфери впливу і перетворилась на півколонію. У 1912 р. — створена республіка. У 1932 р. Японія захопила пн.-сх. частину країни, а в 1937 р. — почала війну з метою завоювання всього *К.* Після закінчення Другої світової війни і поразки Японії Народно-Визвольна Армія Китаю перемогла війська Чан Кайші та 1 жовтня 1949 р. була проголошена Китайська Народна Республіка

(КНР). До влади прийшла Комуністична партія на чолі з Мао Цзедуном. У 1978 р. у *К.* розпочалась економічна реформа (поєднання ринкових і планових засад). З 1945 р. — член ООН.

Уряд Китайської Народної Республіки офіційно визнав незалежність України 27 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 1314 млн осіб у 2006 р. (582,5 млн осіб — 1953; 800 — 1974; 1025 — 1983 р.).

Щільність: 133,2 особи/км² (51 місце).

Народжуваність: 13,5 ‰. **Смертність:** 7 ‰.

Природний приріст: 6,5 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 20,8 % (чол. — 145,5 млн; жін. — 128,4 млн); 15—64 — 71,4 % (чол. 482,4 млн; жін. — 456 млн); 65 і більше — 7,7 % (чол. — 48,6 млн; жін. — 53,1 млн).

Міське населення: 32 % (2000).

Головні міста (млн осіб у 2000 р.): Пекін (6,8), Шанхай (8,9), Тяньцзінь (4,8), Шеньян (3,9), Ухань (3,9), Ханчжоу (3,3), Харбін (2,6); 32 міста з населенням понад 1 млн.

Етнонаціональний склад: китайці (хань) — 92 %, інші національності (нараховується 55) — гуеї, уйгури, маньчжури, іцзу, тибетці, буй, м'яо, монголи та ін.

Релігійна належність: конфуціанці, буддисти, мусульмани, християни.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Соціалістична (комуністична) народна республіка (згідно з Конституцією 4 грудня 1982 р.).

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Ху Цзіньтао (з 14 березня 2003 р.).

Прем'єр Державної Ради: Вень Цзябао (з 14 березня 2003 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (22, крім Тайваню), автономний округ (5), регіони зі спеціальним статусом (Гонконг і Аоминь/Макао).

Парламент (з 1998 р.): Всекитайські збори народних представників (2979 депутатів).

ГОСПОДАРСТВО. *К.* властиве високе і стале економічне зростання. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (11,9); промисловість і будівництво (48,1); сфера обслуговування (40).

Структура промисловості: електроенергетична, видобувна, металургійна, машинобудівна, хімічна, будматеріалів, текстильна, харчова, авіабудівна та ін.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 2,5 трлн; використано для внутрішніх потреб 2,5 млрд; експорт — 11,2 млрд; імпорт — 5 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 3,6 млн; використано для внутрішніх потреб — 6,5 млн; експорт — 443,3 тис.; імпорт — 3,2 млн.

Природний газ, м³: вироблено — 52,9 млрд; використано для внутрішніх потреб — 47,9 млрд; експорт — 2,8 млрд; імпорт 0.

Структура сільського господарства: пшениця (1 місце серед держав світу), рис (1 місце), арахіс (1 місце), бавовна (2 місце), тютюн (1 місце), цитрусові (3 місце), кукурудза, соняшник, соя, цукровий буряк, кава, какао, чай. Тварин-

ництво, млн голів: свині (438, 1 місце у світі); вел. рог. худ. (104, 3 місце); вівці (131, 1 місце).

Сільськогосподарські угіддя: 10 %.

Рекреація: культурна спадщина (одна з найбільших у світі) — Тибет, Гімалаї, Каракорум, Тянь-Шань; водоспад — Хукоу на Хуанхе; священні гори (27 для даоситів, 14 для буддистів). Серед культурних пам'яток: Велика Китайська стіна, численні монастирі (даоситські, буддистські, ламаїстські); імператорські палаци; парки; мавзолеї тощо. У списку ЮНЕСКО — 16 об'єктів. У 2000 р. країну відвідало 31,2 млн іноземних туристів. Прибуток (1996 р.) становив 12,5 млрд дол. США.

Експорт (974 млрд дол. США у 2006 р.): прод. машинобудівного к-су, текстильні вироби, нафта, соя, чай тощо. Основна частина експорту у США (21,4 %), Гонконг (16,3 %), Японію (11 %), Південну Корею (4,6 %).

Імпорт (777,9 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, паливо, продукти харчування та ін. Основні імпортери: Японія (15,2 %), Південна Корея (11,6 %). Тайвань (11,2 %), США (7,4 %),

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 45; промисловість і будівництво — 24; сфера обслуговування — 31.

Армія (2000): 2,4 млн військовослужбовців. Витрати на армію: 14,5 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 72,6 року (чол. — 70,1; жін. 74,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 23,1 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{427}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $/_{648}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,5 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 71 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 90,9 % (чол. — 95,1 %; жін. — 86,5 %).

Обов'язкова освіта: 9 класів. Витрати на освіту (1996): 2,3 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 8,9 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КИТАЙ. У Китаї діють посольство (м. Пекін) і консульства (м. Пекін і Шанхай) України, а в Україні (м. Київ) — посольство Китаю. Дипломатичні відносини між Україною та Китаєм встановлені 4 січня 1992 р.

КІПР

Держава, розташована на однойменному о-ві у сх. частині Середземного моря, за 64 км на Пд. від Туреччини і за 97 км на Сх. від Сирії.

Офіційна назва — ***Республіка Кіпр.***

Столиця *Нікосія* (206 тис. осіб у 1997 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Середземного моря (берегова лінія — 737 км).

Сусіди: Туреччина — на Пн., Сирія і Ліван — на Сх.

Площа: 9251 км² (161 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 121, Сх.-Зх. — 206.

Найвища точка: 1951 м (г. Троодос).

Населення (2006): 784,3 тис. осіб (154 місце).

Державне свято: 1 жовтня (проголошення республіки, 1960 р.).

Державні мови: грецька і турецька (обидві офіційні).

Грошова одиниця: кіпрський фунт (у 2006 р. 1 дол. США = 0,46 кіпр. фунта, у 2002 — 0,61 кіпр. фунта).

ВВП (2006): 17,8 млрд дол. США (118 місце).

ВВП/особу (2006): 22,7 тис. дол. США (36 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 7,4; витрати — 7,7.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Рельєф пн. і пд. частини *К.* — гірський. Найвища точка — 1951 м (г. Троодос). У центр. — рівнина Месаорія. На рівнині поширена чагарникова рослинність. Прибл. 20 % площі вкрито лісами. Клімат — середземноморський. Середньомісячні температури, °С: січня — від +9 до +12; серпня — від +26 до +28. Опади, мм/рік: на рівнині — 300—500; у горах 1000—1300. **Мінеральні ресурси:** поклади міді, заліза, мармуру, гіпсу та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Заселення території *К.* розпочалось прибл. у VII ст. до н. е. На поч. II тис. до н. е. на острові з'явились греки-ахейці. Були засновані багаті міста (наприклад, Кносс). До початку н. е. острів перебував під владою єгиптян, ассирійців, фінікійців, персів. З 58 р. до н. е. — під окупацією римлян, а після поділу Римської імперії (330 р. н. е.) на Західну і Східну (Візантію) *К.* увійшов до складу Візантії. З 1571 по 1878 рр. — у складі Османської імперії. У 1878 р. Туреччина передала *К.* Великій Британії в обмін на допомогу у разі війни з Росією. З 1878 по 1959 рр. — колонія Великої Британії. У 1960 р. — проголошення незалежності. З 1960 р. — член ООН. У 1974 р. *К.* був поділений на грецьку і турецьку частини. З 1 травня 2004 р. (грецька частина Кіпру) — член ЄС.

Уряд Республіки Кіпр офіційно визнав незалежність України 13 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 784 тис. осіб у 2006 р. (386 тис. осіб — 1941; 490 — 1950; 632 — 1973 р.).

Щільність: 94,4 особи/км² (76 місце). **Народжуваність:** 12,6 ‰.

Смертність: 7,7 ‰. **Природний приріст:** 4,9 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 20,4 % (чол. — 81,8 тис.; жін. — 78,3 тис.); 15—64 — 68 % (чол. — 270,2 тис.; жін. — 263,3 млн); 65 і більше — 11,6 % (чол. — 39,5 тис.; жін. — 51,1 тис.).

Міське населення: 55 % (2000).

Головні міста (млн осіб у 2000 р.): Нікосія (206), Лемессос (153), Ларнака (68), Пафос (38).

Етнонаціональний склад, %: греки — 84,7, турки — 12,3 та ін.

Релігійна належність, %: православні — 80, мусульмани — 19 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Тассос Пападополос (з 1 березня 2003 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (6).

Політичні партії (після виборів 26 травня 1996 р. кількість осіб у парламенті): Демократичний збір (ДЗ) — 20; Прогресивна партія робітничого народу Кіпру (АКЕЛ) — 19; Демократична партія (ДП) — 10; інші — 7. Загальна кількість депутатів — 56.

Законодавчу владу має однопалатний парламент (Палата представників). Термін повноважень парламенту — п'ять років.

ГОСПОДАРСТВО. *К.* — держава з вираженою сервісною спеціалізацією. У сфері послуг зайнято до 50 % працездатного населення. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (4); промисловість і будівництво (20); сфера обслуговування (76).

Структура промисловості: харчова, швейна, гірничовидобувна, будматеріалів, взуттєва. Інша важлива діяльність — банківсько-фінансова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 3,9 млрд; використано для внутрішніх потреб — 3,7 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 300; використано для внутрішніх потреб — 53 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства (виробництво, тис. т/рік): виноград (120), цитрусові (103), оливки (12), зернові культури; вівчарство.

Сільськогосподарські угіддя: 40 %.

Рекреація: іст. пам'ятки, рекреаційні умови морського узбережжя — клімат, море, мальовничі ландшафти. У списку ЮНЕСКО — 2 об'єкти: іст. пам'ятки Пафоса і церкви Троодоса. У 1997 р. країну відвідало 2,1 млн іноземних туристів. Прибуток становив 1,7 млрд дол. США.

Експорт (1,3 млрд дол. США у 2006 р.): прод. с/г в-ва, текстильні вироби, нафта і нафтопереробна прод. Основна частина експорту — у Францію (17,7 %), Велику Британію (17 %), Грецію (12,2 %), Німеччину (5,7 %).

Імпорт (5,8 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, нафта і нафтопереробна прод., текстильні вироби. Основні держави-імпортери: Греція (17,3 %), Італія (10,3 %), Велика Британія (9 %), Німеччина (8,4 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 7,4; промисловість і будівництво — 38,2; сфера обслуговування — 54,4.

Армія (2000): 10 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 530 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 77,8 року (чол. — 75,4; жін. — 80,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 7 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{168}$ осіб.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{476}$ жителів. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 97,6 % (чол. — 98,9 %; жін. — 96,3 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 88 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КІПР. У Кіпрі (м. Нікосія) діє консульство України, а в Україні (м. Київ) консульство Кіпру. Дипломатичні відносини між Україною та Кіпром встановлені 19 лютого 1992 р.

КІРИБАТІ

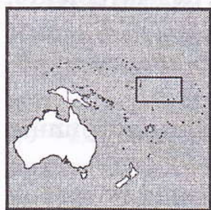

Держава, розташована на островах (31 о-ів) у центр.-сх. частині Тихого океану (Мікронезія).

Офіційна назва — ***Республіка Кірибаті.***

Столиця — ***Баїрікі*** (29 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Тихого океану.

Сусіди: Науру — на Пн.-Зх.; Тувалу, Токелау — на Пд.

Площа: 811 км² (170 місце серед держав світу).

Населення (2006): 105 тис. осіб (179 місце).

Державне свято: 12 липня (проголошення незалежності, 1979 р.).

Державні мови: англійська, кірибатська (офіційні).

Грошова одиниця: австралійський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 1,3 австрал. дол.; у 2002 — 1,8 австрал. дол.).

ВВП (2006): 200 млн дол. США (187 місце).

ВВП/особу (2006): 2700 дол. США (131 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 55,5; витрати — 59,7.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *К.* розташований на островах (31). Максимальна висота над р. м. — 81 м. Клімат — переважно екваторіальний. Середньорічна температура, °С: +27. Опади: прибл. 2000 мм/рік.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Ймовірно, о-ви *К.* заселили у X—XIV ст. люди, які прибули з інших о-вів. Першим європейцем, котрий ступив на ці о-ви (1606), був іспанський мореплавець П. Кірос. У XVII ст. о-ви *К.* відвідали й англійці (Д. Байрон, Д. Гілберт, Д. Маршалл та ін.). У 1892—1915 рр. *К.* разом із Тувалу (о-ви Елліс) були протекторатом, а пізніше (до 1979) колонією Великої Британії. Під час Другої світової війни (1941—1943) *К.* окупували японці, а Тарава (основний о-ів *К.*) став місцем військових дій між японцями та американцями (США). У 1979 р. — проголошення незалежності. З 1999 р. — член ООН. *К.* — член Співдружності Націй.

НАСЕЛЕННЯ: 105 тис. осіб у 2006 р. (49 тис. осіб — 1970; 58 — 1980 р.).

Щільність: 116,1 особи/км² (59 місце).

Народжуваність: 30,6 ‰. **Смертність:** 8,3 ‰.

Природний приріст: 22,3 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 38,6 % (чол. — 20,6 тис.; жін. — 20,1 тис.); 15—64 — 58,1 % (чол. — 30,2 тис.; жін. — 31 тис.); 65 і більше — 3,4 % (чол. — 1,5 тис.; жін. — 2 тис.).

Міське населення: 36 % (2000).

Головні міста (млн осіб у 2000 р.): Баїрікі (29), Бікінебу, Бета.

Етнонаціональний та етнорасовий склад: мікронезійці — 97,4 %, полінезійці, китайці, європеоїди та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 53,4, протестанти — 39,2 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Аноте Тонг (з 10 липня 2003 р.).

Політична партія: Національна прогресивна партія (НПП). Загальна кількість депутатів — 40.

ГОСПОДАРСТВО. *К.* — відстала аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (14); промисловість і будівництво (7); сфера обслуговування (79).

Структура промисловості: харчова, деревопереробна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 13 млн; використано для внутрішніх потреб — 12,1 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 200 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: кокосова пальма, таро, банани, хлібне дерево; розведення свиней. Птахівництво. Важливий продукт харчування — риба.

Рекреація: місцева екзотика, іст.-культурна спадщина; рекреаційні умови морського узбережжя. У 1997 р. країну відвідало 800 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 1 млн дол. США.

Експорт (7 млн дол. США у 1997 р.): продукти харчування. Основна частина експорту — в Японію (32,9), США (17,1 %), Гонконг (12,9 %), Бангладеш (8,6 %).

Імпорт (34 млн дол. США у 1997 р.): пром. вироби, паливо, продукти харчування. Держави-імпортери: Австралія (46,1 %), Фіджі (18,7 %), Японія (8,6) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 3; промисловість і будівництво — 32; сфера обслуговування — 65.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 62,1 року (чол. — 59,1; жін. — 65,2).

Смертність дітей до 1 року (2006): 47,3 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{253}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{4483}$ особи. **Витрати на охорону здоров'я:** даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних: даних нема.

Користувачі Інтернетом (2001): 1 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КІРИБАТІ. Відсутні. Найближче від України почесне консульство Кірибаті — в Гамбурзі (Німеччина). Консульство Австралії в Україні представляє й консульські інтереси *К.*

КОЛУМБІЯ

Держава, розташована у пн.-зх. частині Південної (Латинської) Америки.

Офіційна назва — ***Республіка Колумбія.***

Столиця — ***Санта-Фе-де-Богота*** (5,2 млн осіб; 6,3 млн осіб з приміською зоною у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Панама (225 км) — на Пн.-Зх.; Еквадор (590 км) і Перу (1506 км) — на Пд.; Бразилія (1643 км) і Венесуела (2050 км) — на Сх. На Пн. — Карибське море; на Зх. — Тихий океан.

Площа: 1 141 568 км² (25 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1883 км, Сх.-Зх. — 1368 км.

Найвища точка: 5800 м (г. Кристобаль-Колон).

Населення (2006): 43,6 млн осіб (28 місце).

Державне свято: 20 липня (проголошення незалежності, 1810 р.).

Державна мова: іспанська.

Грошова одиниця: колумбійське песо (у 2006 р. 1 дол. США = 2359 колумб. песо; у 2002 — 2504 колумб. песо).

ВВП (2006): 366,7 млрд дол. США (26 місце).

ВВП/особу (2006): 8,4 тис. дол. США (75 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 50,7; витрати — 52,3.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. У зх. частині *К.* — гірські хребти Анд (висота — до 5800 м, г. Кристобаль-Колон). На Пн. — Прикарибська низовина. На Сх. переважають невисокі плато, які переходять в Амазонську низовину. На Прикарибській низовині й на Сх. — пальмова савана. Головні ріки: Магдалена, Каука, Мета та ін. Прибл. 50 % площі вкрито екваторіальними лісами. Клімат — екваторіальний та субекваторіальний. Середньорічні температури, °С: від +24 до +29; +14 — у столиці (Санта-Фе-де-Богота), на висоті 2640 м над р. м. У горах клімат змінюється з висотою від жаркого до холодного. Опади, мм/рік: 150—200 — на Пн.-Сх.; до 4000 — в Амазонії; прибл. 10 тис. — на Тихоокеан-

ській низовині та прилеглих схилах гір. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, кам'яне вугілля, руди міді, свинцю, заліза, нікелю, родовища золота, кам'яної солі.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У 1502 р., коли Христофор Колумб зійшов на берег *К.*, цю територію заселяли індіанські племена чібча. У 1530-х роках іспанці колонізували країну шляхом масового знищення корінного населення. Індіанці, які залишились живими, були взяті в рабство. У 1549 р. територія *К.* включена до складу імперії "Нова Гранада". З кінця XVII ст. у *К.* привозили африканських рабів для важкої праці. У 1819 р. — проголошення незалежності, була створена Велика *К.*, до якої входили Панама, Венесуела та Еквадор. У 1829 р. Венесуела й Еквадор проголосили незалежність. У 1903 р. Панама відокремилась від *К.* З 1945 р. — член ООН. З серед. 80-х до серед. 90-х років XX ст. у країні велася справжня війна між урядом і виробниками кокаїну.

Уряд Республіки Колумбія офіційно визнав незалежність України 27 травня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 43,1 млн осіб у 2002 р. (11,3 млн осіб — 1950; 21,1 — 1970 р.).

Щільність: 37,7 особи/км² (128 місце).

Народжуваність: 20,2 ‰. **Смертність:** 5,6 ‰.

Природний приріст: 14,6 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 29,8 % (чол. — 6,7 млн; жін. — 6,5 млн); 15—64 — 64,8 % (чол. — 14 млн; жін. — 14,7 млн); 65 і більше — 5,4 % (чол. — 1,04 млн; жін. — 1,4 млн).

Міське населення: 72 % (2000).

Головні міста (млн осіб у 2000 р.): Санта-Фе-де-Богота (5,2), Калі (2,1), Медельїн (1,9), Барранкілья (1,2), Картахена (877 тис.), Кукута (624 тис.).

Етнорасовий склад, %: метиси — 58, європеоїди — 20, мулати — 14, негроїди — 4 та ін.

Релігійна належність: римо-католики — 92 %, протестанти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Альваро Урібе Велез (з 7 серпня 2002 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): департамент (32), столичний округ.

Політичні партії (після виборів 8 березня 1998 р. кількість осіб у парламенті): Ліберальна партія (ЛП) — 83; Соціал-консервативна партія (СКП) — 59; інші — 23. Загальна кількість депутатів — 165.

ГОСПОДАРСТВО. *К.* — аграрно-індустріальна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (12); промисловість і будівництво (35,2); сфера обслуговування (52,7).

Структура промисловості: нафтохімічна, металургійна, текстильна, швейна, шкіропереробна, тютюнова, харчова, хімічна, деревопереробна, будматеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 46,9 млрд; використано для внутрішніх потреб — 42 млрд; експорт — 1,7 млрд; імпорт — 48 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 512,4 тис. (2005); використано для внутрішніх потреб — 269 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 6,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 6,2 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: вирощування кави (2 місце у світі), какао (8 місце), рису, бананів, цукрової тростини, кукурудзи, бавовни. Тваринництво, млн голів: розведення вел. рог. худ. (26, 10 місце у світі), свиней (3), овець (2,5).

Сільськогосподарські угіддя: 5,2 %.

Рекреація: узбережжя Карибського моря, нац. парк Лос-Катіос, археологічні парки Сант-Августін і Тераденто; іст.-культурні центри Картахени і Санта-Круса. У списку ЮНЕСКО — 5 об'єктів. У 1996 р. країну відвідало 1 млн іноземних туристів. Прибуток становив 851 млн дол. США.

Експорт (24,9 млрд дол. США у 2006 р.): нафта і нафтопереробна продукція, кава, какао. Основна частина експорту — у США (41,8 %), Венесуелу (9,9 %), Еквадор (6,3 %).

Імпорт (24,3 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, прод. с/г в-ва. Основні держави-імпортери: США (28,5 %), Мексика (8,3 %), Китай (7,6 %), Бразилія (6,5 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 22; промисловість і будівництво — 19; сфера обслуговування — 59.

Армія (2000): 153 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 2 трлн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 72,3 року (чол. — 68,4; жін. — 76,2).

Смертність дітей до 1 року (2006): 20,1 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: даних нема.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{1061}$ особу. Витрати на охорону здоров'я (1990): 4 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 87 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2004): 92,8 % (чол. — 92,9 %; жін. — 92,7 %).

Обов'язкова освіта: 5 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1554. Витрати на освіту (1996): 3,1 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 665 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КОЛУМБІЯ. Відсутні. Найближче від України посольство Колумбії — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Колумбією встановлені 18 серпня 1992 р.

КОМОРСЬКІ ОСТРОВИ

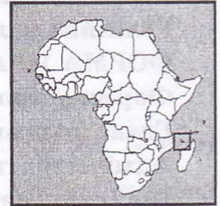

Держава, розташована на трьох о-вах у Мозамбіській протоці, між Пн.-Зх. Мадагаскаром і Пн.-Сх. Африкою (Мозамбік).

Офіційна назва держави — ***Федеративна Ісламська Республіка Комори.***

Столиця — *Мороні* (34 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Мозамбікської протоки.

Сусіди: Мозамбік — на Зх.; Мадагаскар — на Сх.

Площа: 1862 км² (168 місце серед держав світу).

Найвища точка: 2361 м (вулкан Картала).

Населення (2006): 691 тис. осіб (157 місце).

Державне свято: 6 липня (проголошення незалежності, 1975 р.).

Державні мови: коморська, арабська, французька (офіційні).

Грошова одиниця: коморський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 392 комор. франків; у 2002 — 522,7 комор. франка).

ВВП (2006): 441 млн дол. США (179 місце).

ВВП/особу *(2006): 600 дол. США (189 місце).*

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 27,6; витрати — даних нема.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *К.* розташовані на трьох островах вулканічного походження. Найвища точка — 2361 м (вулкан Картала). Поширена савана й чагарникові зарості, на схилах гір — тропічні ліси. Клімат — тропічний, вологий і жаркий. Середньомісячні температури, °С: липня — +20, листопада — +28. Опади: 1000—3000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** поклади будсировини та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З XV по XIX ст. *К.* о-ви перебували під контролем мусульманських султанів. З 1846 по 1974 рр. — колонія Франції. У 1974 р. три о-ви (крім Майотти) проголосили незалежність, називаючись Коморські Острови. З 1974 р. відбулося декілька державних переворотів. З 1975 р. — член ООН. У 1996 р. — перші президентські та парламентські вибори.

Уряд Федеративної Ісламської Республіки Комори офіційно визнав незалежність України 7 червня 1993 р.

НАСЕЛЕННЯ: 566 тис. осіб у 2002 р. (183 тис. осіб — 1958; 303 — 1975; 358 — 1980 р.).

Щільність: 304,1 особи/км² (19 місце).

Народжуваність: 36,4 ‰. **Смертність:** 8 ‰.

Природний приріст: 28,4 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 42,6 % (чол. — 151,9 тис.; жін. — 150,9 тис.); 15—64 — 54,4 % (чол. — 191,1 тис.; жін. — 196,1 тис.); 65 і більше — 3 % (чол. — 9,9 тис.; жін. — 11,5 тис.).

Міське населення: 31 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1997 р.): Мороні (34 у 2000 р.), Мутсамуду (20), Домоні (8).

Етнонаціональний та етнорасовий склад: араби, негроїди, індійці.

Релігійна належність, %: мусульмани-суніти — 99, римо-католики — 0,6 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: федерація.

Глава держави й уряду: президент Ахмед Абдалах Самбі (з 26 травня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): автономна одиниця (3).

Політичні партії: Рух за демократію і прогрес; Рух за оновлення і демократичні дії — Національне об'єднання за розвиток (з 1996 р.). Загальна кількість депутатів — 43 (з 8 грудня 1996 р.).

ГОСПОДАРСТВО. *К.* — держава з низьким рівнем розвитку економіки та соціальної сфери. Галузева структура (% від ВВП, 2004): с/г, лісове г-во і рибальство (40); промисловість і будівництво (4); сфера обслуговування (56).

Структура промисловості: харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 19 млн; використано для внутрішніх потреб — 17,7 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 720; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: вирощування ванілі, бананів, парфумерної олії, кориці, кави.

Сільськогосподарські угіддя: 45 %.

Рекреація: рекреаційні умови морських узбереж; діючі вулкани; іст.-культурна спадщина. У 1996 р. прибуток становив 20 млн дол. США.

Експорт (34 млн дол. США у 2005 р.): ваніль (70 %). Основна частина експорту — у Францію (26,8 %), Сінгапур (16,3 %), Японію (14,6 %), Німеччину (13,2 %).

Імпорт (115 млн дол. США у 2005 р.): рис, нафтопродукти, пром. вироби. Основні держави-імпортери: Франція (22,2 %), ОАЕ (9,8 %), ПАР (7,2 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 80; промисловість, будівництво і сфера обслуговування — 20.

Армія (1996): 800 військовослужбовців. Витрати на армію: даних нема.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 72,3 року (чол. — 68,4; жін. — 64,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 70,7 ‰.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{11\,100}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 56,6 % (чол. — 63,6 %; жін. — 49,3 %).

Обов'язкова освіта: 9 класів.

Користувачі Інтернетом (200

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛ

МОРИ. Відсутні. Найближче від У

рижі (Франція). Дипломатичні

ровами встановлені 23 липня 19

КОНГО — див. КОН

КОНГО-КІНШАСА (Де

держави — Заїр.

КОНГО-БРАЗЗАВІЛЬ

Держава, розт

Африки.

Офіційна назва

Столиця — *Бр*

у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Су

Камерун (523 км) — на Пн.-Зх.;

на Пн.; Конго-Кіншаса (2410 км

лантичний океан (берегова лін

Площа: 342 000 км² (62 місц

Макс. відстані, км: Пн.-Пд.

Найвища точка: 1040 м (г.

Населення (2006): 3,7 млн о

Державне свято: 15 серпня

Державна мова: французька

Грошова одиниця: африкано

франка; у 2002 — 697 афр. фр

ВВП (2006): 5 млрд дол. СШ

ВВП/особу (2006): 1,3 тис.

Бюджет (млрд дол. США у

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУ

точка — 1040 м (г. Лекеті). У

приморська низовина, до якої

заболочені алювіальні рівнин

важно червоно-жовті та черво

ліси; на Пд. — савана та гале

вкрито лісами. На Пн. кліма

Користувачі Інтернетом (2001): даних нема.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КОМОРИ. Відсутні. Найближче від України посольство Коморських Островів — у Парижі (Франція). Дипломатичні відносини між Україною та Коморськими Островами встановлені 23 липня 1993 р.

КОНГО — див. КОНГО-БРАЗЗАВІЛЬ (Республіка Конго) і КОНГО-КІНШАСА (Демократична Республіка Конго), колишня назва держави Заїр.

КОНГО-БРАЗЗАВІЛЬ

Держава, розташована в центр.-зх. частині Африки.

Офіційна назва — ***Республіка Конго.***

Столиця — ***Браззавіль*** (950 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Габон (1903 км) — на Зх.; Камерун (523 км) — на Пн.-Зх.; Центрально-Африканська Республіка (467 км) — на Пн.; Конго-Кіншаса (2410 км) — на Сх.; Ангола (201) — на Пд. На Зх. — Атлантичний океан (берегова лінія — 169 км).

Площа: 342 000 км² (62 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 942, Сх.-Зх. — 830.

Найвища точка: 1040 м (г. Лекеті).

Населення (2006): 3,7 млн осіб (124 місце).

Державне свято: 15 серпня (проголошення незалежності, 1960 р.).

Державна мова: французька.

Грошова одиниця: африканський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 522,9 афр. франка; у 2002 — 697 афр. франків).

ВВП (2006): 5 млрд дол. США (155 місце).

ВВП/особу (2006): 1,3 тис. дол. США (167 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 3; витрати — 1,7.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. У рельєфі *К.-Б.* переважає плато. Найвища точка — 1040 м (г. Лекеті). Уздовж узбережжя простягається вузька піщана приморська низовина, до якої із Зх. прилягають гори Майомбе. На Пн.-Сх. — заболочені алювіальні рівнини западини Конго. Поширені латеритні, переважно червоно-жовті та червоні ґрунти. На Пн. переважають вологі тропічні ліси; на Пд. — савана та галерейні ліси у долинах річок. Прибл. 60 % площі вкрито лісами. На Пн. клімат екваторіальний, постійно вологий, на Пд. —

субекваторіальний, мусонний. Середньомісячні температури, °C: найтеплішого місяця (квітня) — від +24 до +27; найхолоднішого (липня або серпня) — від +20 до +25. Опади, мм/рік: 1500—2000; на Пд. — 1200—1400. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, родовища золота, руди свинцю, міді, цинку та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У XV—XVI ст. на території *К.-Б.* існували держави Теке (Тіо) і Лоанго, які у 1880-х роках завоювали французькі колонізатори. З 1885 по 1960 рр. — колонія Франції. У 1958 р. — проголошення автономної республіки. З 1960 р. — незалежна. З 1960 р. — член ООН. У 1969 р. до влади прийшла Партія робітників Конго.

НАСЕЛЕННЯ: 3,7 млн осіб у 2006 р. (655 тис. осіб — 1956; 940 — 1970; 1,5 млн осіб — 1980 р.).

Щільність: 8,5 особи/км² (173 місце).

Народжуваність: 42,6 ‰. **Смертність:** 12,9 ‰.

Природний приріст: 29,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 46,4 % (чол. — 864,4 тис.; жін. — 853,7 тис.); 15—64 — 50,7 % (чол. — 930,4 тис.; жін. — 945,5 тис.); 65 і більше — 2,9 % (чол. — 44,4 тис.; жін. — 63,8 тис.).

Міське населення: 57 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1992 р.): Браззавіль (950 у 2000 р.), Пуент-Нуар (576), Лубомо (84).

Етнонаціональний склад, %: баконго — 48, шанха — 20, батеке — 17 та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 40,9, аніміcти — 32,9, протестанти — 24,2, мусульмани — 2 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Деніс Сассу-Нгессо (з 25 жовтня 1997 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Ізідор Мвуба (з 7 січня 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): регіон (10).

Політичні партії: Партія робочих Конго (заснована 1969 р.); Рух за демократію та інтегральний розвиток Конго (заснований 1990 р.); Об'єднання за демократію і розвиток (заснований 1990 р.) та ін. Загальна кількість депутатів — 75.

ГОСПОДАРСТВО. *К.-Б.* — держава, що розвивається (за класифікацією ООН). Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (6,2); промисловість і будівництво (55,3); сфера обслуговування (38,5).

Структура промисловості: нафтовидобувна, деревопереробна, харчова, взуттєва.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 6,8 млрд; використано для внутрішніх потреб — 5,1 млрд; експорт — 1,3 млрд; імпорт — 9 млн.

Нафта, барель/день, 2005: вироблено — 267,1 тис.; використано для внутрішніх потреб — 6 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: вирощування бананів, олійної пальми, шоколадного дерева, какао, кави, кукурудзи, тютюну. У с/г зайнято 60 % пра-

цездатного населення держави. Продукція с/г не забезпечує внутрішніх потреб.

Сільськогосподарські угіддя: 29,8 %.

Рекреація: столиця короля Макокко; Сине Озеро; водоспад Луфулакарі; нац. парк Одзала; багата фауна (слони, горили, шимпанзе); узбережжя океану. У 1996 р. країну відвідало 37 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 4 млн дол. США.

Експорт (6 млрд дол. США у 2006 р.): нафта та нафтопереробна продукція. Основна частина експорту — у Китай (38,4 %), США (28,6 %), Тайвань (11,6 %).

Імпорт (2 млрд дол. США у 2006 р.): прод. машинобудівного к-су, транспортні засоби, будматеріали, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Франція (23,1 %), Китай (10,1 %), США (7,3 %), Індія (7,2 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2000 р., %: 51,7 — у первинному, 12,7 — у вторинному, 35,5 — у третинному.

Армія (2000): 10 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 73 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 52,8 року (чол. — 51,6; жін. — 54).

Смертність дітей до 1 року (2006): 85,3 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{456}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{3873}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 83,8 % (чол. — 89,6 %; жін. — 78,4 %).

Обов'язкова освіта: 10 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 524. Витрати на освіту (1996): 3,2 % ВВП; 14,4 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): даних нема.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КОНГО-БРАЗЗАВІЛЬ. Відсутні. Найближче від України посольство Конго-Браззавілю — в Москві (Росія).

КОНГО-КІНШАСА

(до 1997 р. — Заїр)

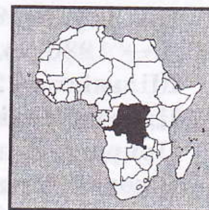

Держава, розташована в центр. частині Африки.

Офіційна назва — ***Демократична Республіка Конго.***

Столиця — ***Кіншаса*** (4,7 млн осіб у 1996 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Конго-Браззавіль (2410 км) — на Зх.; Центрально-Африканська Республіка (1577 км) — на Пн.; Судан (628 км) —

на Пн.-Сх.; Уганда (765 км), Руанда (217 км), Бурунді (233 км), Танзанія і Замбія (1930 км) — на Сх.; Ангола (2511 км) — на Пд. На Зх. — Атлантичний океан (берегова лінія — 37 км).

Площа: 2 344 858 км² (12 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 2090, Сх.-Зх. — 2090.

Найвища точка: 5109 м (г. Маргерита).

Населення (2006): 62,7 млн осіб (20 місце).

Державне свято: 30 червня (проголошення незалежності, 1960 р.).

Державна мова: французька.

Грошова одиниця: франк Конго (у 2006 р. 1 дол. США = 464,7 франка Конго; у 2002 — 346,5 франка Конго).

ВВП (2006): 44,6 млрд дол. США (83 місце).

ВВП/особу (2006): 700 дол. США (188 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 0,7; витрати — 2.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Переважна частина *К.-К.* — западина Конго (висота — 300—500 м). На Пд.-Зх. — Пд.-Гвінейська височина. На Сх. — гори Рувензорі (висота — до 5109 м, г. Маргерита). Рослинний покрив представлений головним чином вологими вічнозеленими лісами. На Пд. — савана та галерейні ліси у долинах річок. Прибл. 50 % площі вкрито лісами. Головна ріка — Конго (Заїр). Найбільше озеро — Танганьїка (на кордоні з Танзанією і Бурунді). Поширені червоно-жовті та червоні фералітні ґрунти. Клімат — екваторіальний; на Пд. — субекваторіальний. Середньомісячні температури, °С: найтеплішого місяця (березня або квітня) — від +24 до +28; найхолоднішого (липня або серпня) — від +23 до +25. Опади, мм/рік: 1000—1500; в екваторіальній зоні — 1700—2200. **Мінеральні ресурси:** родовища золота, алмазів (за видобутком належить до провідних держав), срібла, олова, кобальту, нафти, руди міді, цинку, марганцю, заліза та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Першими європейцями, які прибули у 1482 р. на територію *К.-К.* (тоді королівство Баконго), були португальці. У 1879 р. король Бельгії оголосив територію *К.-К.* своєю власністю, і була створена Вільна Держава Конго, яку очолював король Леопольд II. Ця держава існувала до 1908 р., коли стала "Бельгійським Конго". У 1960 р. виборола незалежність, член ООН. У перші роки незалежності відбулося декілька спроб державного перевороту. З 1971 по 1997 рр. — назва країни — Заїр. У 1996 р. у країні відбулися міжетнічні конфлікти. У травні 1997 р. — до влади прийшли демократичні сили, які змінили назву держави на Демократичну Республіку Конго.

НАСЕЛЕННЯ: 62,7 млн осіб у 2006 р. (11,3 млн осіб — 1950; 17,4 — 1970; 26,4 — 1980 р.).

Щільність: 22,9 особи/км² (147 місце).

Народжуваність: 43,7 ‰. **Смертність:** 13,3 ‰.

Природний приріст: 30,4 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 47,4 % (чол. — 14,9 млн; жін. — 14,8 млн); 15—64 — 50,1 % (чол. — 15,6 млн; жін. — 15,8 млн); 65 і більше — 2,5 % (чол. — 632,1 тис.; жін. — 933 тис.).

Міське населення: 29 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1996 р.): Кіншаса (4655), Лубумбаші (851), Мбужі-Маї (806), Кісангані (418), Кананга (393).

Етнорасовий та етнонаціональний склад, %: негри банту (луба — 18, манго — 17, конго — 12 та ін.), європеоїди.

Релігійна належність, %: римо-католики — 50, протестанти — 20, анімісти — 10, мусульмани — 9,5 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Жозеф Кабіла-Кабанге (з 24 січня 2001 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): регіон (11).

Політичні партії: Об'єднання за демократію Конго (ОДК) (засноване 1998 р.); Народний рух революції (заснований 1967 р.); Союз за демократію і соціальний прогрес (заснований 1982 р.); Союз федералістів і незалежних республіканців (заснований 1990 р.). Загальна кількість депутатів — 300.

ГОСПОДАРСТВО. *К.-К.* — одна з найменш економічно розвинених держав (за класифікацією ООН). Галузева структура (% від ВВП, 2004): с/г, лісове г-во і рибальство (55); промисловість і будівництво (11); сфера обслуговування (34).

Структура промисловості: гірничовидобувна, металургійна, харчова, деревопереробна, нафтопереробна, текстильна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 353 млн; використано для внутрішніх потреб — 658,3 млн; експорт — даних нема; імпорт — 330 млн.

Нафта, барель/день, 2006: вироблено — 21,1 тис.; використано для внутрішніх потреб — 8,2 тис.; експорт — 21,1 тис.; імпорт — 8,2 тис.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: вирощування маніоку, кукурудзи, рису, арахісу, кави, цукрової тростини, бананів, чаю. Тваринництво.

Сільськогосподарські угіддя: 6,6 %.

Рекреація: культурні та іст. центри (зокрема м. Кіншаса); нац. парки (Гарамба і Вірунга та ін.); флора і фауна; оз. Танганьїка; водоспади (Кіобо і Йофоль — 384 м). У списку ЮНЕСКО — 5 нац. парків. Прибуток 1996 р. від іноземних туристів становив лише 5 млн дол. США.

Експорт (1,1 млрд дол. США у 2005 р.): алмази (17 %), нафта (11 %), кава (9 %), кольорові метали (8 %). Основна частина експорту — у Бельгію (38,2 %), США (17,8 %), Китай (11,7 %), Францію (8 %).

Імпорт (1,3 млрд дол. США у 2005 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: ПАР (17,7 %), Бельгія (15,3 %), Франція (8,6 %), Кенія (7,5 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: 67 — у первинному, 15 — у вторинному, 18 — у третинному.

Армія (2000): 56 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 400 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 51,5 року (чол. — 50; жін. — 52,9).

8 8-88

Смертність дітей до 1 року (2006): 88,6 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{476}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{23\,193}$ особи. Витрати на охорону здоров'я (1990): 2,4 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 65,5 % (чол. — 76,2 %; жін. — 55,1 %).

Обов'язкова освіта: 6 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 176. Витрати на освіту (1996): 0,9 % ВВП; 6,4 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): даних нема.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КОНГО-КІНШАСА. Відсутні. Найближче від України посольство Конго-Кіншаса — в Москві (Росія).

КОРЕЯ див. **КОРЕЯ ПІВДЕННА** (Республіка Корея) і **КОРЕЯ ПІВНІЧНА** (Корейська Народно-Демократична Республіка).

КОРЕЯ ПІВДЕННА

Держава, розташована у сх. частині Азії, на Пд. Корейського п-ва.

Офіційна назва — ***Республіка Корея***.

Столиця — ***Сеул*** (10,5 млн осіб; 15,3 млн осіб з приміською зоною у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Корея Північна (248 км) — на Пн. На Сх. — Японське море; на Зх. — Жовте море (берегова лінія — прибл. 8600 км).

Площа: 99 461 км^2 (105 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 480, Сх.-Зх. — 185.

Найвища точка: 1950 м (г. Халласан).

Населення (2006): 48,8 млн осіб (24 місце).

Державне свято: 15 серпня (День визволення Кореї, 1945 р.).

Державна мова: корейська.

Грошова одиниця: вона (у 2006 р. 1 дол. США = 955,3 вони; у 2002 — 1251 вона).

ВВП (2006): 1,18 трлн дол. США (11 місце).

ВВП/особу (2006): 24,2 тис. дол. США (33 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 200; витрати — 201.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *К. П.* займають гори і плоскогір'я (висота — до 1950 м, г. Халласан). На 70 % території ростуть

мішані хвойно-листяні ліси. Клімат — переважно континентальний. Середньомісячні температури, °C: січня — від –9 до 0; липня — від +21 до +29. Опади, мм/рік: 700—1300. **Мінеральні ресурси:** кам'яне вугілля, руди заліза, свинцю, міді, цинку, родовища золота, срібла, фосфоритів та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Корейський п-ів люди заселяли з часів палеоліту. На початку нової ери на п-ві існували перші державні утворення, які у X ст. об'єднались під владою династії Коре. З XIII—XIV ст. *К. П.* упродовж 200 років залежала від монгольської влади. З XVI ст. японці намагалися завоювати ці землі. З 1910 по 1945 рр. *К. П.* стає колонією Японії. У 1945 р., в результаті поразки Японії у Другій світовій війні, США ввели свої війська у *К. П.*, а Радянський Союз окупував Пн. Корею. Поділ на Пд. і Пн. Кореї відбувся у 1948 р., до того Корея — єдина держава. З 1950 по 1953 рр. між Пн. і Пд. Кореями велася війна. Відповідно до укладеної Угоди у Панминьчжуні (27 липня 1953 р.) війна закінчилась примиренням і проведенням державного кордону. У післявоєнні роки Пд. Корея пережила період політичної нестабільності і військового режиму, але у 80-х роках XX ст. у країні відбулися значні зміни. *К. П.* стала демократичною державою і провела багатопартійні вибори. У наш час між Пн. і Пд. Кореями — напружені відносини. З 1991 р. — член ООН.

Уряд Республіки Корея офіційно визнав незалежність України 30 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 48,8 млн осіб у 2006 р. (20,5 — 1950; 31,5 — 1970; 43,4 — 1990 р.).

Щільність: 479,3 особи/км² (10 місце).

Народжуваність: 10 ‰. **Смертність:** 5,9 ‰.

Природний приріст: 4,1 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 18,9 % (чол. — 4,8 млн; жін. — 4,4 млн); 15—64 — 71,9 % (чол. — 17,9 млн; жін. — 17,3 млн); 65 і більше — 9,2 % (чол. — 1,8 млн; жін. — 2,7 млн).

Міське населення: 81 % (2000).

Головні міста (млн осіб у 1996 р.): Сеул (10,5 у 2000 р.), Пусан (3,8), Тегу (2,4), Інчхон (2,3), Кванджу (1,3), Теджон (1,3), Ульсан (1).

Етнонаціональний склад: корейці — 99,9 % та ін.

Релігійна належність, %: буддисти — 48,8, протестанти — 36,4, католики — 11,8, конфуціанці та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Ро Му Х'юн (з 14 травня 2004 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Хан Дик Су (з 2 квітня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (9), місто (2).

Політичні партії (після виборів 13 квітня 2000 р. кількість осіб у парламенті): Партія великої держави (ПВД) — 133; Демократична партія нового тисячоліття (ДПНТ) — 115; Об'єднані ліберальні демократи (ОЛД) — 17; Незалежні — 6; Демократична народна партія — 2. Загальна кількість депутатів — 273.

Законодавчу владу має парламент (Національні Збори). Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *К. П.* є одним із лідерів групи "нових індустріальних держав". Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (4); промисловість і будівництво (42); сфера обслуговування (54).

Структура промисловості: металургійна, нафтопереробна і нафтохімічна, електротехнічна, автомобільна, суднобудівна, текстильна, швейна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 345,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 321 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 7,4 тис.; використано для внутрішніх потреб — 2,1 млн; експорт — 645,2 тис.; імпорт — 2,3 млн.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 27,8 млрд; експорт — 0; імпорт — 28,9 млрд.

Структура сільського господарства: вирощування рису, ячменю, тютюну, батату, сої, овочів, фруктів, винограду; розведення тварин, млн голів — вел. рог. худ. (3,5), свині (7). Вилов риби (7,7 млн т). На с/г припадає 20 % зайнятості та 10 % ВНП.

Сільськогосподарські угіддя: 22,7 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина; морське узбережжя; печерний храм Соккурам і комплекс Пульгукса (VIII ст.), храмові комплекси Хеінса і Чонме — у списку ЮНЕСКО. Найбільший рекреаційний центр — Сеул. Курортна зона — на о-ві Чечжудо. У 1997 р. країну відвідало 3,9 млн іноземних туристів. Прибуток становив 5,6 млрд дол. США.

Експорт (130 млрд дол. США у 1998 р.): готові вироби (93 %). Основна частина експорту — у США (17 %), Японію (9 %), Гонконг (7 %).

Імпорт (150 млрд дол. США у 1998 р.): транспортні засоби, сировина, паливо, напівфабрикати, прод. хімічного в-ва, продукти харчування. Основні держави-імпортери: США (22 %), Японія (18 %), Китай (7 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 6,4; промисловість і будівництво — 26,4; сфера обслуговування — 67,2.

Армія (2000): 683 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 12,8 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 77 років (чол. — 73,6; жін. — 80,8).

Смертність дітей до 1 року (2006): 6,2 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{429}$ жителів.

Кількість лікарів (1993): $^{1}/_{950}$ осіб. **Витрати на охорону здоров'я (1990):** 6,6 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 78 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 97,9 % (чол. — 99,2 %; жін. — 96,6 %).

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1400.

Користувачі Інтернетом (2001): 19,1 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ПІВДЕННА КОРЕЯ. У Південній Кореї (м. Сеул) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Південної Кореї. Дипломатичні відносини між Україною та Південною Кореєю встановлені 10 лютого 1992 р.

КОРЕЯ ПІВНІЧНА

Держава, розташована у сх. частині Азії, на Пн. Корейського п-ва.

Офіційна назва — ***Корейська Народно-Демократична Республіка.***

Столиця — ***Пхеньян*** (2,5 млн осіб, з приміською зоною, 1996 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Китай (1300 км) — на Пн.; Росія (20 км) — на Пн.-Сх.; Корея Південна (248 км) — на Пд. На Сх. — Японське море; на Зх. — Жовте море.

Площа: 122 762 км² (96 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 595, Сх.-Зх. — 515.

Найвища точка: 2744 м (г. Пектусан).

Населення (2006): 23,1 млн осіб (47 місце).

Державне свято: 9 вересня (проголошення республіки, 1948 р.).

Державна мова: корейська.

Грошова одиниця: вона (у 2006 р. 1 дол. США = 141 вона; у 2002 — 150 вон).

ВВП (2006): 41,5 млрд дол. США (88 місце).

ВВП/особу (2006): 1,8 тис. дол. США (154 місце).

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Поверхня *К.П.* — переважно гориста (висота — до 2744 м, г. Пектусан). На Пд.-Зх. — родючі рівнини. Клімат — переважно континентальний. Середньомісячні температури, °C: січня — від −9 до −4; липня +24. Опади, мм/рік: 700—1500. **Мінеральні ресурси:** кам'яне та буре вугілля (видобувають прибл. 70 млн т за рік), залізні руди, графіт, магній, родовища рідкісних металів, фосфоритів та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З I ст. на Корейському п-ві існували перші державні утворення, які у X ст. об'єднались під владою династії Коре. З XIII—XIV ст. *К.П.* упродовж 200 років залежала від монгольської влади. З 1910 по 1945 рр. *К.П.* стає колонією Японії. У 1945 р., в результаті поразки Японії у Другій світовій війні, США ввели свої війська у *К.П.*, а Радянський Союз окупував Пн. Корею. Поділ Пн. і Пд. Кореї відбувся у 1948 р., до того Корея — єдина держава. З 1950 по 1953 рр. між Пн. і Пд. Кореями велася війна. Відповідно до укладеної Угоди у Панминьчжуні (27 липня 1953 р.), війна закінчилась примиренням і був проведений державний кордон. У наш час між Пн. і Пд. Кореями — напружені відносини. З 1991 р. — член ООН.

Уряд Корейської Народно-Демократичної Республіки офіційно визнав незалежність України 26 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 23,1 млн осіб у 2006 р. (9,7 млн осіб — 1950; 13,8 — 1970 р.).

Щільність: 178,9 особи/км² (38 місце).

Народжуваність: 15,5 ‰

Смертність: 7,1 ‰

Природний приріст: 8,4 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 23,8 % (чол. — 2,8 млн; жін. — 2,7 млн); 15—64 — 68 % (чол. — 7,8 млн; жін. — 8 млн); 65 і більше — 8,2 % (чол. — 668 тис.; жін. — 1,2 млн).

Міське населення: 62 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1993 р.): Пхеньян (2500 у 1996 р.), Нампхо (731), Хамхин (710), Чхонджін (583).

Етнонаціональний склад, %: корейці — 99, китайці — 1.

Релігійна належність: буддисти, конфуціанці, шаманці та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Кім Чен Ір (з 8 жовтня 1994 р.; переобраний 5 вересня 1998 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Кім Йон Ір (з 11 квітня 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (9), місто (2).

Законодавчу владу має парламент (Верховні Народні Збори — 687 депутатів). Термін повноважень парламенту — п'ять років.

ГОСПОДАРСТВО. *К. П.* — держава з низьким рівнем доходу на одного жителя. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (30); промисловість і будівництво (33); сфера обслуговування (37).

Структура промисловості: електроенергетична, металургійна, машинобудівна, гірничовидобувна, хімічна, текстильна, харчова. Більше розвинені галузі важкої і текстильної промисловостей.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 21,7 млрд; використано для внутрішніх потреб — 20,2 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 138,5; використано для внутрішніх потреб — 25 тис.; експорт — даних нема; імпорт — 22 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: вирощування рису, кукурудзи, пшениці, ячменю, проса, сої, тютюну, картоплі, овочів, фруктів. Тваринництво, млн голів: свині (3), вел. рог. худ. (1,4). Розвинене садівництво, птахівництво, рибальство, шовківництво.

Сільськогосподарські угіддя: 18,7 %.

Рекреація: рекреаційні умови морських узбереж; іст.-культурні центри (столиця та ін.); алмазні гори (Камгангсаң).

Експорт (1 млрд дол. США у 1997 р.): текстильні вироби (32 %), метали (13 %), продукти харчування (12 %), побутова техніка. Основна частина експорту — в Японію (31 %), Австрію (17 %), Індію (7 %).

Імпорт (1,3 млрд дол. США у 1997 р.): паливо (22 %), текстильні вироби (15 %), пром. вироби (14 %), продукти харчування. Держави-імпортери: Китай (30 %), Японія (16 %), Австрія (9 %), Україна (6 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 36; промисловість, будівництво і сфера обслуговування — 64.

Армія (2000): 1082 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 1,3 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 71,7 року (чол. — 68,9; жін. — 74,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 23,3 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{74}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{370}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99 % (чол. — 99 %; жін. — 99 %).

Обов'язкова освіта: 11 класів.

Користувачі Інтернетом (2001): даних нема.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ПІВНІЧНА КОРЕЯ. Відсутні. Найближче від України посольство Північної Кореї — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Північною Кореєю встановлені 9 січня 1992 р.

КОСТА-РИКА

Держава, розташована в центр. (континентальній) частині Америки.

Офіційна назва — ***Республіка Коста-Рика.***

Столиця — *Сан-Хосе* (340 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Нікарагуа (309 км) — на Пн.; Панама (245 км) — на Пд. На Сх. — Карибське море (берегова лінія — 300 км); на Зх. — Тихий океан (берегова лінія — 440 км).

Площа: 51 100 км² (125 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 352, Сх.-Зх. — 381.

Найвища точка: 3819 м (г. Чиррипо-Гранде).

Населення (2006): 4,1 млн осіб (121 місце).

Державне свято: 15 вересня (проголошення незалежності, 1821 р.).

Державна мова: іспанська.

Грошова одиниця: колон (у 2006 р. 1 дол. США = 511,3 кол.; у 2002 — 359,8 кол.).

ВВП (2006): 48,8 млрд дол. США (79 місце).

ВВП/особу (2006): 12 тис. дол. США (60 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 3,1; витрати — 3,5.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Поверхня *К.-Р.* — переважно гориста: хребти Кордильєр (висота — до 3819 м, г. Чиррипо-Гранде). Узбережжя — низовинне. На Зх. поширена савана. Прибл. 30 % площі вкрито лісами. Бувають землетруси. Клімат — субекваторіальний. Середньомісячні температури, °С: січня — +23, липня — +25. Опади, мм/рік: на Сх. — до 3000, на Зх. — 1000—1500.

Мінеральні ресурси: нафта, руди заліза, міді, боксити та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Територію *К.-Р.* люди заселяли більше 12 тис. років тому, але перша держава утворилась після відкриття цих земель Христофором Колумбом (XV ст.). Індіанські племена (корінне населення) впродовж багатьох років вели війну з іспанцями. Тільки у серед. XVI ст. іспанцям вдалося завоювати ці землі. У 1821 р. — проголошення незалежності, але через короткий час *К.-Р.* увійшла до складу Мексики, а пізніше — у федерацію Сполучених провінцій Центральної Америки. У 1825 р. *К.-Р.* прийняла свою конституцію, а в 1838 р. — вийшла зі складу федерації і стала незалежною. З 1870 р. економіка *К.-Р.* перебувала під контролем США. З 1940 р. у країні починається демократичний курс політичного та економічного розвитку, але оскільки певна категорія жителів не була задоволена державними реформами, у країні почалась громадянська війна. З 1940 р. жителі *К.-Р.* пережили політичну нестабільність. З 50-х років XX ст. до влади прийшли демократичні сили. З 1945 р. — член ООН.

Уряд Республіки Коста-Рика офіційно визнав незалежність України 23 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 4,1 млн осіб у 2006 р. (243 тис. осіб — 1900; 860 — 1950; 2,2 млн — 1980 р.).

Щільність: 77 особи/км² (88 місце).

Народжуваність: 18,3 ‰. **Смертність:** 4,4 ‰.

Природний приріст: 13,9 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 28,3 % (чол. — 590,3 тис.; жін. — 563,2 тис.); 15—64 — 66 % (чол. — 1,4 млн; жін. — 1,3 млн); 65 і більше — 5,7 % (чол. — 108 тис.; жін. — 124,7 тис.).

Міське населення: 49 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Сан-Хосе (340), Картаго (116), Пунтаренас (98), Лімон (74).

Етнорасовий склад, %: мулати — 75, метиси — 15, негроїди — 2 та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 86, протестанти — 9,3 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Оскар Аріас Санчез (з 8 травня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (7).

Політичні партії (після виборів 1 лютого 1998 р. кількість осіб у парламенті): Партія соціал-селянської єдності (ПССЄ) — 29; Партія Національного визволення (ПНВ) — 22; інші — 6. Загальна кількість депутатів — 57.

ГОСПОДАРСТВО. *К.-Р.* — аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (8,6); промисловість і будівництво (31); сфера обслуговування (60,4).

Структура промисловості: харчова, деревопереробна, хімічна, металургійна, текстильна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 8,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 7,6 млрд; експорт — 440 млн; імпорт — 202 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 44 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, $м^3$: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: вирощування кави, бананів, ананасів, цукрової тростини, какао, фруктів, овочів. Розвинуте тваринництво. У с/г зайнято 30 % працездатного населення. Продукція с/г становить 20 % ВНП.

Сільськогосподарські угіддя: 10,4 %.

Рекреація: морські та гірські курортні бази; природні ландшафти; діючі вулкани; іст.-культурна спадщина; нац. парк Таламанка-ла-Амістад — у списку ЮНЕСКО. У 1998 р. країну відвідало 800 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 661 млн дол. США.

Експорт (7,9 млрд дол. США у 2006 р.): прод. с/г в-ва. Основна частина експорту — у США (42,6 %), Гонконг (6,9 %), Нідерланди (6,4 %), Гватемалу (4,2 %).

Імпорт (10,9 млрд дол. США у 2006 р.): пром. вироби, паливо, продукти харчування. Основні держави-імпортери: США (41,3 %), Японія (5,6 %), Венесуела (4,8 %), Мексика (4,8 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 20; промисловість і будівництво — 22; сфера обслуговування — 58.

Армія (2000): 8400 військовослужбовців. Витрати на армію: 86 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 77 років (чол. — 74,4; жін. — 79,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 9,7 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{442}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{981}$ особу. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води (1993): 94 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 96 % (чол. — 95,9 %; жін. — 96,1 %). Витрати на освіту (1995): 4,4 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 150 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КОСТА-РИКА. Відсутні. Найближче від України посольство Коста-Рики — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Коста-Рикою встановлені 9 червня 1992 р.

КОТ-Д'ІВУАР

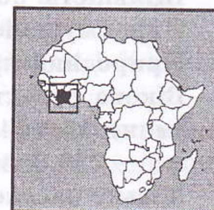

(до 1985 р. — Берег Слонової Кості).

Держава, розташована у зх. прибережній частині Африки.

Офіційна назва — ***Республіка Кот-д'Івуар.***

Столиця — ***Ямусукро*** (150 тис. осіб у 1998 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Ліберія (580 км) і Гвінея (610 км) — на Зх.; Малі (370 км) і Буркіна-Фасо (490 км) — на Пн.; Гана (640 км) — на Сх. На Пд. — Атлантичний океан (Гвінейська затока) (берегова лінія — 500 км).

Площа: 322 463 км² (67 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 676, Сх.-Зх. — 661.

Найвища точка: 1752 м (г. Німба).

Населення (2006): 17,7 млн осіб (56 місце).

Державне свято: 7 серпня (проголошення незалежності, 1960 р.).

Державна мова: французька.

Грошова одиниця: африканський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 522,9 афр. франка; у 2002 — 697 афр. франків).

ВВП (2006): 28,5 млрд дол. США (99 місце).

ВВП/особу (2006): 1,6 тис. дол. США (158 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 2,8; витрати — 3,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Поверхня пд. частини — низовинна; на Пн. — плато (висота — 500—800 м); на Зх. — гори (висота — до 1752 м, г. Німба). На Пд. ростуть вічнозелені екваторіальні ліси, на Пн. — високотравна савана. Прибл. 35 % площі вкрито лісами. На Пд. клімат — екваторіальний; на Пн. — субекваторіальний. Середньорічна температура: +27 °С. Опади, мм/рік: 1000—1800; на узбережжі — до 3000. **Мінеральні ресурси:** родовища алмазів, заліза, марганцю, нафти та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. До появи європейців на території республіки існували стародавні африканські королівства таких народів, як баули, ани, д'юли і бамбари. Деякі з них з'явились у регіоні тільки в XVIII—XIX ст. Першими європейцями, які прибули на Берег Слонової Кості, були португальці. Вони заснували у XV ст. свої торгові (работоргівля, торгівля слоновою кісткою) поселення. У той час пн. та сх. частини нинішньої держави перебували у складі імперій Малі, Гани, Сонгаю. З 1893 по 1960 рр. — колонія Франції. У 1895 р. увійшла до складу Французької Західної Африки. Французи створили на території республіки плантації кави та какао, і вона стала однією з найбагатших у Французькій Західній Африці. Економіка країни повністю залежала від експорту цих культур (кави і какао). У 1960 р. — проголошення незалежності. З 1960 р. — член ООН. З 90-х років XX ст. уряд перейшов до багатопартійної системи.

Уряд Республіки Кот-д'Івуар офіційно визнав незалежність України 20 жовтня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 17,7 млн осіб у 2006 р. (2,2 млн осіб — 1950; 5,3 — 1970; 8 — 1980 р.).

Щільність: 50,8 особи/км² (116 місце).

Народжуваність: 35,1 ‰. **Смертність:** 14,8 ‰.

Природний приріст: 20,3 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 40,8 % (чол. — 3,5 млн; жін. — 3,7 млн); 15—64 — 56,4 % (чол. — 5 млн; жін. — 4,9 млн); 65 і більше — 2,8 % (чол. — 238,8 тис.; жін. — 251,1 тис.).

Міське населення: 44 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1998 р.): Ямусукро (150), Абіджан (1930; 2500 з приміською зоною), Буаке (330), Далоа (122).

Етнонаціональний склад, %: акан — 41,4, кру — 16,7, вольти — 15,7, малінке — 14,9, інші — 60 племен.

Релігійна належність, %: мусульмани — 39, католики — 21, аніміісти — 17 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Лоран Гбагбо (з 8 жовтня 2000 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Гійом Кігбафорі Соро (з 4 квітня 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): департамент (50).

Політичні партії (після виборів 10 грудня 2000 р. кількість осіб у парламенті): Іваурський народний фронт (ІНФ) — 97; Демократична партія Кот-д'Івуару (ДПКІ) — 77; Незалежні — 16; інші — 35. Загальна кількість депутатів — 225.

ГОСПОДАРСТВО. Республіка — аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (27); промисловість і будівництво (18,5); сфера обслуговування (54,5).

Структура промисловості: харчова, текстильна, деревопереробна, видобувна, хімічна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 4,6 млрд; використано для внутрішніх потреб — 3,2 млрд; експорт — 1,1 млрд; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 32,9 тис. (2005); використано для внутрішніх потреб — 23 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 1,3 млрд; використано для внутрішніх потреб — 1,3 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: какао (1300 тис. т у 2000 р., І місце у світі), кава, пальмова олія, рис, цукрова тростина, кукурудза. Тваринництво, млн голів: вел. рог. худ. (1,3), вівці та кози (2,3).

Сільськогосподарські угіддя: 11,6 %.

Рекреація: колишня столиця Абіджа, тут є найвідоміший етнографічний музей Зх. Африки. Місто Абіджа — одне з найгарніших в Африці; нац. парк Комо — у списку ЮНЕСКО. У 1996 р. країну відвідало 23 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 50 млн дол. США.

Експорт (7,8 млрд дол. США у 2006 р.): какао, кава, нафтопереробна продукція. Основна частина експорту — у Францію (18,3 %), США (14,1 %), Нідерланди (11 %), Нігерію (8 %).

Імпорт (5,5 млрд дол. США у 2006 р.): паливо, пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Франція (27,7 %), Нігерія (24,5 %), Сінгапур (6,6 %) та ін.

Зайнятість активного населення (2006 р.): 68 % у сільському господарстві.

Армія (2000): 13 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 134 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 48,8 року (чол. — 46,2; жін. — 51,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 89,1 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: 1/891 жителя.

Кількість лікарів (1996): 1/17 847 осіб. **Витрати на охорону здоров'я:** даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 50,9 % (чол. — 57,9 %; жін. — 43,6 %).

Обов'язкова освіта: 6 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 204. **Витрати на освіту** (1995): 1,2 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 20 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КОТ-Д'ІВУАР. Відсутні. Найближче від України посольство Кот-д'Івуару — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Кот-д'Івуаром встановлені 20 жовтня 1992 р.

КУБА

Держава, розташована в Центральній (острівній) Америці, на однойменному о-ві (найбільшому серед Великих Антильських о-вів).

Офіційна назва — ***Республіка Куба.***

Столиця — ***Гавана*** (2,2 млн осіб у 1996 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Карибського моря (берегова лінія — 3500 км).

Сусіди: Багами (Багамські Острови) і США — на Пн.; Мексика — на Зх., Ямайка — на Пд.; Гаїті — на Пд.-Сх.

Площа: 110 861 км² (102 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 217, Сх.-Зх. — 1221.

Найвища точка: 1974 м (г. Туркіно).

Населення (2006): 11,4 млн осіб (72 місце).

Державне свято: 1 січня (визволення держави, 1959 р.).

Державна мова: іспанська.

Грошова одиниця: кубинське песо (у 2006 р. 1 дол. США = 0,92 кубин. песо).

ВВП (2006): 44,5 млрд дол. США (84 місце).

ВВП/особу (2006): 3,9 тис. дол. США (116 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 17,8; витрати — 19,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина території *К.* — рівнинна. Уздовж пд. узбережжя простягається гірський масив Сьєрра-Маестра (висота — до 1974 м, г. Туркіно). У рослинному покриві переважає савана. У гірських районах поширені хвойні ліси. Прибл. 15 % площі вкрито лісами. Клімат —

тропічний пасатний. Середньомісячні температури, °С: січня +22, серпня +28. Опади: 1300 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, руди нікелю (2 місце у світі за запасами), кобальту, марганцю, заліза, міді, родовища кам'яної солі, фосфоритів та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Вважається, що першими жителями, які поселились на о-ві *К.* прибл. 4 тис. років тому, були індіанці араваки. Перші європейці (Христофор Колумб) зійшли на берег *К.* у 1492 р. У 1510 р. о-ів *К.* завоювали іспанці, які заснували перше європейське поселення — Баракоа. У наступні роки були побудовані міста Сантьяго-де-Куба (1514), Гавана (1515) та ін. У 1537 р. практично все корінне населення було знищено. Для створення на *К.* плантацій цукрової тростини іспанці привозили африканських рабів. У 1762 р. англійці захопили Гавану і проголосили її зоною вільної торгівлі, що призвело до послаблення колоніального режиму. В 1897 р. *К.* отримала автономію. У 1898 р. кубинський народ почав війну з іспанцями. США скористались цією нагодою і, відповідно до Паризького мирного договору, *К.* стала незалежною, але практично опинилась (1899—1902) під окупацією США. У травні 1902 р. *К.* проголосила республіку, США були змушені вивести свої війська з її території. З 1906 по 1909 рр. — друга окупація США. З 1959 р. на *К.* встановлено комуністичний режим. З того часу між *К.* і США — напружені відносини. До 1991 р. Радянський Союз підтримував уряд *К.* Після розпаду СРСР у країні склалась складна економічна ситуація. Нині *К.* налагоджує економічні зв'язки з Європою та Азією. З 1945 р. — член ООН.

Уряд Республіки Куба офіційно визнав незалежність України 6 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 11,4 млн осіб у 2006 р. (1,6 млн осіб — 1899; 4 — 1931; 5,5 — 1950; 9,7 — 1981 р.).

Щільність: 100,9 особи/км^2 (70 місце).

Народжуваність: 11,9 ‰. **Смертність:** 7,2 ‰.

Природний приріст: 4,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 19,1 % (чол. — 1,1 млн; жін. — 1,1 млн); 15—64 — 70,3 % (чол. — 4 млн; жін. — 4 млн); 65 і більше — 10,6 % (чол. 554,1 тис.; жін. 652 тис.).

Міське населення: 76 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1996 р.): Гавана (2241), Сантьяго-де-Куба (440), Ольгін (242), Гуантанамо (208).

Етнорасовий склад, %: європеоїди — 70, метиси і мулати — 17, негроїди — 12.

Релігійна належність: римо-католики — 40 %, протестанти; значна частина населення — атеїсти.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Соціалістича (комуністична) республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Фідель Кастро Рус (з 3 грудня 1976 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (15).

Політична партія (після виборів 16 квітня 1961 р. кількість осіб у парламенті): Комуністична партія Куби — 601.

Законодавчу владу має Національна Асамблея Народної Влади (НАНВ). Термін повноважень НАНВ — п'ять років.

ГОСПОДАРСТВО. *К.* — держава з перехідною економікою. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (5,1); промисловість і будівництво (27,2); сфера обслуговування (67,6).

Структура промисловості: харчова, металургійна, легка, деревопереробна, будматеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 15,3 млрд; використано для внутрішніх потреб — 14,1 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 72 тис.; використано для внутрішніх потреб 204 тис.; експорт даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 704 млн; використано для внутрішніх потреб — 704 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: цукрова тростина, тютюн, рис, кава, ананас, цитрусові, банани, кокосові горіхи. Тваринництво. Рибальство.

Сільськогосподарські угіддя: 30 %.

Рекреація: рекреаційні умови морського узбережжя; старе місто — Гавана; іст.-культурні пам'ятки. У списку ЮНЕСКО — 2 об'єкти. У 1997 р. країну відвідало 1,2 млн іноземних туристів. Прибуток становив 1,1 млрд дол. США.

Експорт (3 млрд дол. США у 2006 р.): цукор, метали та мінеральна сировина, текстильні вироби. Основна частина експорту — у Нідерланди (25,8 %), Канаду (21,1 %), Китай (10 %), Іспанію (6,8 %).

Імпорт (9,5 млрд дол. США у 2006 р.): паливо, пром. вироби, продукти харчування, текстильні вироби. Основні держави-імпортери: Китай (14,5 %), Іспанія (13,7 %), Канада (8,4 %), США (8,3 %), Німеччина (7,2 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 20; промисловість і будівництво — 19,4; сфера обслуговування — 60,6.

— **Армія** (2000): 58 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 30 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 77,4 року (чол. — 75,1; жін. — 79,9).

Смертність дітей до 1 року (2006): 6,2 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{141}$ жителя.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{270}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 97 % (чол. — 97,2 %; жін. — 96,9 %). Витрати на освіту (1996): 6,6 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 35 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КУБА. На Кубі (м. Гавана) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Куби. Дипломатичні відносини між Україною та Кубою встановлені 12 березня 1992 р.

КУВЕЙТ

Держава, розташована в Південно-Західній Азії, у пн.-сх. частині Аравійського п-ва.

Офіційна назва — *Держава Кувейт*.

Столиця — ***Ель-Кувейт*** (20 тис. осіб; 306 тис. осіб з приміською зоною у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Ірак (240 км) — на Пн.; Саудівська Аравія (225 км) — на Зх. і Пд. На Сх. — Перська затока (берегова лінія — 290 км).

Площа: 17 818 км² (151 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 145, Сх.-Зх. — 153.

Населення (2006): 2,4 млн осіб (136 місце).

Державне свято: 25 лютого (Національний день, 1961 р.).

Державна мова: арабська.

Грошова одиниця: кувейтський динар (у 2006 р. 1 дол. США = 0,29 кувейт. динара; у 2002 — 0,3 кувейт. динара).

ВВП (2006): 52,2 млрд дол. США (77 місце).

ВВП/особу (2006): 21,6 тис. дол. США (37 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 59,6; витрати — 33,6.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина території *К.* — пустельне плато. Уздовж узбережжя — заболочена приморська низовина. Клімат — тропічний сухий. Середньомісячні температури, °С: січня — від +10 до +16; липня +34. Опади, мм/рік: 100—150. **Мінеральні ресурси:** великі поклади нафти і природного газу.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. На території *К.* люди проживали ще декілька тисяч років тому, але до поч. XVIII ст. ці землі були безлюдними. Пізніше тут поселились арабські племена аназа, які побудували порт — майбутню столицю країни. У 1899 р. шейх *К.* звернувся до Великої Британії з проханням захистити країну від турецьких посягань. З 1899 по 1961 рр. — протекторат Великої Британії. З 1961 р. — незалежна. З 1963 р. — член ООН. У 1990 р. у *К.* увійшли війська Іраку. В 1991 р. збройні сили США та Великої Британії змусили іракські війська покинути територію *К.* Іраксько-Кувейтська війна принесла значні збитки кувейтській економіці.

НАСЕЛЕННЯ: 2,4 млн осіб у 2006 р. (160 тис. осіб — 1952; 332 — 1961; 1,4 млн осіб — 1980 р.).

Щільність: 127,7 особи/км² (55 місце).

Народжуваність: 21,9 ‰. **Смертність:** 2,4 ‰.

Природний приріст: 19,5 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 26,9 % (чол. — 332 тис.; жін. — 320 тис.); 15—64 — 70,3 % (чол. — 1,1 млн; жін. — 614 тис.); 65 і більше — 2,8 % (чол. — 42,4 тис.; жін. — 24,8 тис.).

Міське населення: 97 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Ель-Кувейт (30), Аш-Салімах (130), Каліб-аш-Шуїх (105), Хавалі (85).

Етнонаціональний склад, %: араби — 79, інші (іранці, індійці, пакистанці) — 21.

Релігійна належність: мусульмани (шиїти, суніти) — 85 % та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія, королівське успадкування.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: шейх Сабах ель-Ахмед ель-Джабір ас-Сабах (з 24 січня 2006 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Насер Мухаммед ель-Ахмед ель-Джабір ас-Сабах (з 13 липня 2003 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): губернія (3).

Парламент (після виборів 3 липня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Національні збори — 50.

ГОСПОДАРСТВО. *К.* — держава з досить високим рівнем життя. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (0,5); промисловість і будівництво (54,5); сфера обслуговування (45).

Структура промисловості: нафтовидобувна, нафтопереробна, хімічна, харчова. Інша важлива діяльність — банківсько-фінансова, а також опріснення морської води.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 40,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 37,5 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 2,4 млн (2005); використано для внутрішніх потреб — 335 тис.; експорт — 2 млн; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 9,7 млрд; використано для внутрішніх потреб — 9,7 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: овочі, фініки.

Сільськогосподарські угіддя: 7,6 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина — столиця (одне з найгарніших міст у регіоні Перської затоки — з сучасною рекреаційною базою). У 1996 р. країну відвідало 1,6 млн іноземних туристів. Прибуток становив 109 млн дол. США.

Експорт (14 225 млн дол. США у 1997 р.): нафта (64 %), нафтопереробна продукція (17 %). Основна частина експорту — в Індію (18,6 %), Саудівську Аравію (16,9 %) та ін.

Імпорт (8246 млн дол. США у 1997 р.): пром. вироби, продукти харчування. Держави-імпортери: США (16,7 %), Японія (12,1 %), Німеччина (7 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 1988 р., %: 1,3 — у первинному, 25,5 — у вторинному, 73,2 — у третинному.

Армія (2000): 15,3 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 2,6 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 77,2 року (чол. — 76,1; жін. — 78,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 9,7 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{336}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{695}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води (1993): 100 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 83,5 % (чол. — 85,1 %; жін. — 81,7 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Користувачі Інтернетом (2001): 100 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — КУВЕЙТ. В Україні (м. Київ) діють посольство і консульство Кувейту.

Л

ЛАОС

Держава, розташована у Південно-Східній Азії, на Індокитайському п-ві.

Офіційна назва — ***Лаоська Народно-Демократична Республіка.***

Столиця — ***В'єнтьян*** (535 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: М'янма і Китай (391 км) — на Пн.; В'єтнам — на Сх.; Камбоджа (404 км) — на Пд.; Таїланд — на Зх.

Площа: 236 800 км^2 (81 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1045, Сх.-Зх. — 510.

Найвища точка: 2820 м (г. Біа).

Населення (2006): 6,4 млн осіб (99 місце).

Державне свято: 2 грудня (проголошення республіки, 1975 р.).

Державна мова: лаоська.

Грошова одиниця: кіп (у 2006 р. 1 дол. США = 10 235 кіп; у 2002 — 10 056 кіп).

ВВП (2006): 13,4 млрд дол. США (153 місце).

ВВП/особу (2006): 2100 дол. США (144 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 400; витрати — 537,4.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *Л.* займають гори і плоскогір'я (висота — до 2820 м, г. Біа). На Зх. і Пд.-Зх. — алювіальні низовини. Найпоширеніші гірські латеритні ґрунти. Прибл. 60 % площі вкрито лісами; на Сх. — з цінними породами дерев. Клімат — субекваторіальний, мусонний. Середньомісячні температури, °С: січня — від +15 на Пн. до +23 на Пд.; липня +29. Опади, мм/рік: у горах — до 3000, на плато — до 1600. **Мінеральні ресурси:** поклади олова, міді, цинку, заліза, кам'яне вугілля та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перша держава Лао утворилась у серед. XIV ст. З XV по XVIII ст. країна називалась Лан Ханг, або Королівство Тисячі Слонів. У XVIII ст. воно розділилось на два князівства. З 1893 по 1954 рр. *Л.* була колонією Франції і разом з сусідніми країнами створювали Французький Індокитай. *Л.* отримав незалежність тільки у 1954 р. З 1955 р. — член ООН. У 1975 р. — проголошення Народно-Демократичної Республіки Лаос. Перша конституція була прийнята у 1991 р. Нинішня політика *Л.* перебуває під впливом в'єтнамського уряду.

Уряд Лаоської Народно-Демократичної Республіки офіційно визнав незалежність України 2 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 6,4 млн осіб у 2006 р. (820 тис. осіб — 1921; 1,9 млн осіб — 1951; 3 — 1970 р.).

Щільність: 23,8 особи/$км^2$ (145 місце).

Народжуваність: 35,5 ‰. **Смертність:** 11,6 ‰.

Природний приріст: 23,9 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0–14 — 41,4 % (чол. — 1,3 млн; жін. — 1,3 млн); 15–64 — 55,4 % (чол. — 1,7 млн; жін. — 1,8 млн); 65 і більше — 3,1 % (чол. — 89,5 тис.; жін. — 111 тис.).

Міське населення: 23 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1990 р.): В'єнтьян (535 — 2000 р.), Саваннакхет (97), Луангпхабанг (69), Паксе (47) та ін.

Етнонаціональний склад, %: лаосці (лао) — 50, тай — 20, путенги — 15, мяо, мон-кхмерці та ін.

Релігійна належність, %: буддисти — 58, анімісти — 34, християни — 1,8 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Чуммалі Сайсоне (з 8 червня 2006 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Буасон Бупхаван (з 8 червня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (16).

Парламент (після виборів 21 грудня 1997 р. кількість осіб у парламенті): Національні збори — 99.

ГОСПОДАРСТВО. *Л.* — аграрна держава з низьким рівнем життя. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (51); промисловість і будівництво (23); сфера обслуговування (26). 80 % активного населення зайнято у с/г.

Структура промисловості: легка, харчова, деревопереробна, видобувна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 3,9 млрд; використано для внутрішніх потреб — 3,3 млрд; експорт — 600 млн; імпорт — 200 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 3 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, $м^3$: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб 0.

Структура сільського господарства: рис, чай, кукурудза, бавовна, цитрусові, кава, тютюн, овочі; тваринництво, млн голів — свині (2), буйволи (1), вел. рог. худ. (1); птахівництво. Рибальство (у 1997 р. було виловлено 30 тис. т риби).

Сільськогосподарські угіддя: 6,9 %.

Рекреація: столиця — головний рекреаційний центр; місцева природа і культурна екзотика; іст.-культурна спадщина (королівська резиденція Луангпрабанг — у списку ЮНЕСКО, пам'ятник Будди); водоспад Гуанг-Ші. У 1996 р. країну відвідало 253 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 50 млн дол. США.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г — 80; промисловість, будівництво і сфера обслуговування — 20.

Армія (2000): 29 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 15 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 55,5 року (чол. — 53,5; жін. — 57,6).

Смертність дітей до 1 року (2006): 83,3 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{402}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{4450}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 2,5 % ВВП.

Доступ до питної води (1993 р.): 28 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 66,4 % (чол. — 77,4 %; жін. — 55,5 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 116. Витрати на освіту (1996): 1,1 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 2 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЛАОС. Відсутні. Найближче від України посольство Лаосу — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Лаосом встановлені 17 вересня 1992 р.

ЛАТВІЯ

Держава, розташована у пн. частині Центральної Європи.

Офіційна назва — ***Латвійська Республіка.***

Столиця — ***Рига*** (800 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Естонія (339 км) — на Пн.; Литва і Білорусь — на Пд.; Росія (294 км) — на Сх. На Зх. — Балтійське море.

Площа: 64 589 км² (121 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 270, Сх.-Зх. — 450 км.

Найвища точка: 311 м (г. Гайзінькалнс).

Населення (2006): 2,3 млн осіб (138 місце).

Державне свято: 18 листопада (проголошення Латвійської Республіки, 1918 р.).

Державна мова: латиська.

Грошова одиниця: лат (у 2006 р. 1 дол. США = 0,56 лата; у 2002 — 0,62 лата).

ВВП (2006): 35,1 млрд дол. США (92 місце).

ВВП/особу (2006): 15,4 тис. дол. США (47 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 6,2; витрати — 6,5.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Поверхня території *Л.* — переважно низовинна рівнина (висота — до 311 м, горб Гайзінькалнс). Ґрунти — переважно дерново-підзолисті, на Пд.-Зх. — дерново-карбонатні. Прибл. 40 % площі вкрито лісом (сосна, ялина, береза та ін.); 5 % території зайнято болотами; 4 % — лу-

ками. Клімат — перехідний від морського до континентального. Середньомісячні температури, °С: січня — від –7 до –3; липня — від +16 до +18. Опади: 500—800 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** торф, будматеріали та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перші князівства виникли на території *Л.* у Х—ХІІІ ст. З ХІІІ по серед. XIV ст. ці землі входили до складу Лівонії, яку контролювали німці. З серед. XVI ст. частина *Л.* була у складі Речі Посполитої і Швеції. З 1710 по 1914 рр. *Л.* перебувала у складі Російської імперії. У лютому 1918 р. *Л.* окупували німецькі війська. Після капітуляції Німеччини, у листопаді 1918 р., проголошена незалежна Латвійська Республіка, а на певній частині *Л.*, включаючи Ригу, утворилась радянська республіка. У результаті ведення бойових дій латвійської армії у 1920 р. вся територія *Л.* стала незалежною республікою. У 1939 р. був укладений договір про розміщення радянських військ на території *Л.* У 1940 р. проголошена Латвійська Радянська Соціалістична Республіка. З 1940 по 1991 рр. — у складі СРСР. З 1991 р. — незалежна. *Л.* — член ООН (з 1991 р.). З 29 березня 2004 р. — член НАТО. З 1 травня 2004 р. — член ЄС.

Уряд Латвійської Республіки офіційно визнав незалежність України 4 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 2,3 млн осіб у 2006 р. (1,2 млн осіб — 1920; 1,9 — 1940; 2,1 — 1959; 2,7 — 1989 р.).

Щільність: 36,5 особи/км² (131 місце).

Народжуваність: 9,2 ‰. **Смертність:** 13,7 ‰.

Природний приріст: –4,5 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 14 % (чол. — 163 тис.; жін. — 155,1 тис.); 15—64 — 69,6 % (чол. — 769 тис.; жін. — 815 тис.); 65 і більше — 16,4 % (чол. — 121,6 тис.; жін. — 251,4 тис.).

Міське населення: 74 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Рига (797), Даугавпілс (115), Лієпая (95), Елгава (71) та ін.

Етнонаціональний склад, %: латиші — 55,3, росіяни — 32,5, білоруси — 4, українці — 2,9, поляки — 2,2, литовці — 1,8 та ін.

Релігійна належність, %: протестанти (зокрема, лютерани) — 17, римо-католики — 14,9, православні — 8 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Валдіс Затлерс (з 8 липня 2007 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Гундар Даудзе (з 24 вересня 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (26).

Політичні партії (після виборів 3 жовтня 1998 р. кількість осіб у парламенті): Народна партія (НП) — 24; Партія "Латвійських шляхів" (ЛШ) — 21; Об'єднання "Вітчизні і свободі" (Рух за національну незалежність Латвії) — 17; Партія народної згоди (ПНЗ) — 16; Латвійське об'єднання соціал-демократів (ЛОСД) — 14; Нова партія (НП) — 8. Загальна кількість депутатів — 100.

Законодавчу владу має парламент (Сейм). Термін повноважень парламенту — три роки.

ГОСПОДАРСТВО. *Л.* — держава з економікою в стані ринкової трансформації. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (5); промисловість і будівництво (26); сфера обслуговування (69).

Структура промисловості: машино-, автобусо- та приладобудівна, легка, електротехнічна, деревопереробна, хімічна, фармацевтична, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 4,6 млрд; використано для внутрішніх потреб — 6,3 млрд; експорт — 707 млн (2005); імпорт — 2,9 млрд (2005).

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 47 тис.; експорт — 0; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 1,9 млрд; експорт — 0; імпорт — 1,9 млрд.

Структура сільського господарства: зернові культури, картопля, овочі; тваринництво.

Сільськогосподарські угіддя: 40,7 %.

Рекреація: іст. та культурні пам'ятки (лівонської епохи); курортна морська зона (Юрмала); м. Рига — основний рекреаційний центр. У 1995 р. країну відвідало 633 тис. іноземних туристів.

Експорт (1968 млн дол. США у 1998 р.): готові вироби. Основна частина експорту — у Німеччину (16 %), Росію (12 %), Швецію (10 %).

Імпорт (1881 млн дол. США у 1998 р.): пром. вироби, паливо, сировина. Держави-імпортери: Німеччина (17 %), Росія (12 %), Фінляндія (10 %), Швеція (7 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 13; промисловість і будівництво — 19; сфера обслуговування — 68.

Армія (2000): 5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 72 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 71,3 року (чол. — 66,1; жін. — 76,9).

Смертність дітей до 1 року (2006): 9,4 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{74}$ жителі.

Кількість лікарів (1995): $^1/_{280}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99,8 % (чол. — 99,8 %; жін. — 99,8 %).

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1536.

Користувачі Інтернетом (2001): 235 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЛАТВІЯ. У Латвії (м. Рига) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Латвії. Дипломатичні відносини між Україною та Латвією встановлені 12 лютого 1992 р.

ЛЕСОТО

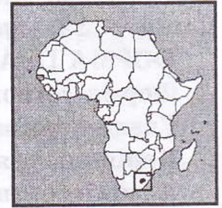

Держава, розташована у пд. частині Африки (у межах ПАР).

Офіційна назва — *Королівство Лесото.*

Столиця — *Масеру* (297 тис. осіб у 1990 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: ПАР.

Площа: 30 355 км² (136 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 235, Сх.-Зх. — 230.

Найвища точка: 3482 м (г. Табана-Нтленьяна — найвища точка Драконових гір і Пд. Африки).

Населення (2006): 2 млн осіб (141 місце).

Державне свято: 4 жовтня (проголошення незалежності, 1966 р.).

Державні мови: сесуто, англійська (обидві офіційні).

Грошова одиниця: лоті (у 2006 р. 1 дол. США = 6,85 лоті; у 2002 — 10,5 лоті).

ВВП (2006): 6 млрд дол. США (147 місце).

ВВП/особу (2006): 2670 дол. США (132 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 778,9; витрати — 734,7.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *Л.*— гірська країна, розташована на плато Басуто (висота 2000—3000 м). На Сх. і Пд. — Драконові гори (висота — до 3482 м, Табана-Нтленьяна). На Зх. — піщані, на Сх. — вулканічні родючі ґрунти. Переважають злакові степи. Клімат — тропічний, сухий, континентальний. Середньомісячні температури, °С: січня −6, липня +23; у горах (річна) — до −18. Опади: 800—1000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** поклади алмазів, кварцу, урану, кам'яне вугілля та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Держава *Л.* раніше називалась Басуто. З XVIII ст. за ці землі велася жорстка боротьба. У XIX ст. корінні жителі ховались у горах від білих завойовників. Вони об'єднались і уникнули входження своїх земель до складу Південно-Африканського Союзу. З 1868 р. територія *Л.* була британським протекторатом під назвою Басутоленд. З 1966 р. — незалежне королівство. Політичні проблеми системи апартеїду (у 90-х роках XX ст.) у ПАР певним чином торкнулись і *Л.* Демократичні вибори у ПАР стабілізували становище в *Л.* З 1966 р. — член ООН. *Л.* — член Співдружності Націй.

НАСЕЛЕННЯ: 2 млн осіб у 2006 р. (558 тис. осіб — 1950; 1,1 млн осіб — 1970; 1,4 — 1986 р.).

Щільність: 71,7 особи/км² (92 місце).

Народжуваність: 24,8 ‰ . **Смертність:** 28,7 ‰.

Природний приріст: −3,9 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 36,8 % (чол. — 374 тис.; жін. — 370 тис.); 15—64 — 58,3 % (чол. — 573 тис.; жін. — 607 тис.); 65 і більше — 4,9 % (чол. — 39,5 тис.; жін. — 59,4 тис.).

Міське населення: 25 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1990 р.): Масеру (297), Мапутсо (20), Теятеянен (14), Мафетенг (13).

Етнічний склад, %: негри (сото — 85, зулу — 15).

Релігійна належність, %: римо-католики — 39, протестанти — 14,1, англіканці — 12, мусульмани та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія, королівське успадкування.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: король Летсі III (з 7 лютого 1996 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Пакалітха Мосісілі (з 29 травня 1998 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): округ (10).

Політичні партії: Конгрес Лесото за демократію (КЛД) (заснований 1997 р.); Національна партія басуто (НПБ) (заснована 1959 р.); Об'єднана демократична партія Лесото (заснована 1969 р.) та ін. Загальна кількість депутатів — 80 (з 23 травня 1998 р.). Більшість місць у парламенті належить партії Конгрес Лесото за демократію.

ГОСПОДАРСТВО. *Л.* — одна з найменш економічно розвинених держав. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г і лісове г-во (20); промисловість і будівництво (46); сфера обслуговування (34).

Структура промисловості: харчова, вовнопереробна, гірничовидобувна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 250 млн; використано для внутрішніх потреб — 244,5 млн; експорт — 0; імпорт — 12 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 1,4 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: кукурудза, пшениця, сорго, квасоля; розведення худоби (овець, кіз, вел. рог. худ.).

Сільськогосподарські угіддя: 76,4 %.

Рекреація: рекреаційний центр — столиця (іст.-культурний центр); гірські ландшафти.

Експорт (395 млн дол. США у 1995 р.): текстильні вироби (55 %), меблі (8 %), взуття (7 %). Основна частина експорту — у ПАР (51,6 %), американські держави (37,6 %) та ін.

Імпорт (2880 млн дол. США у 1995 р.): текстильні вироби (43 %), продукти харчування (19 %), прод. машинобудівного к-су (15 %), нафтопереробна прод. (9 %). Держави-імпортери: ПАР (90 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 86; промисловість, будівництво і сфера обслуговування — 14. Прибл. $^1/_2$ дорослих чоловіків працює у ПАР.

Армія (2000): 2 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 26 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 34,4 року (чол. — 35,6; жін. — 33,2).

Смертність дітей до 1 року (2006): 87,2 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{597}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^1/_{8610}$ осіб. **Витрати на охорону здоров'я:** даних нема.
Доступ до питної води (1993 р.): 46 % осіб.
ОСВІТА. Письменних (2003): 84,8 % (чол. — 74,5 %; жін. — 94,5 %).
Обов'язкова освіта: 7 класів.
Кількість студентів на 100 тис. осіб: 263. **Витрати на освіту (1995):** 3,8 % ВВП; 13,87 % загальних громадських видатків.
Користувачі Інтернетом (2001): 1 тис. осіб.
ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЛЕСОТО. Відсутні. Найближче від України посольство Лесото — в Берліні (Німеччина).

ЛИТВА

Держава, розташована у пн. частині Центральної Європи.

Офіційна назва — ***Литовська Республіка.***

Столиця — ***Вільнюс*** (578 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Латвія — на Пн.; Білорусь на Сх. і Пд.; Польща (102,4 км) і Росія — на Зх. На Зх. Балтійське море (берегова лінія — 99 км).

Площа: 65 301 км² (120 місце серед держав світу).
Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 280, Сх.-Зх. — 375.
Найвища точка: 292 м (горб Юозапіне).
Населення (2006): 3,6 млн осіб (125 місце).
Державне свято: 16 лютого (відбудова Литовської держави, 1918 р.).
Державна мова: литовська.
Грошова одиниця: літ (у 2006 р. 1 дол. США = 2,75 літа; у 2002 3,68 літа).
ВВП (2006): 54 млрд дол. США (75 місце).
ВВП/особу (2006): 15,1 тис. дол. США (48 місце).
Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження 9,4; витрати 9,8.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Поверхня території *Л.* — переважно низовинна рівнина (висота до 292 м, горб Юозапіне). Ґрунти переважно підзолисті та дерново-підзолисті, подекуди — дерново-карбонатні. Прибл. 30 % площі вкрито лісами (сосна, ялина, береза та ін.); прибл. 17 % території зайнято луками; 7 % — болотами. **Клімат** — перехідний від морського до континентального. Середньомісячні температури, °C: січня –5, липня +18. **Опади:** 500—800 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** торф, будматеріали та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У II тис. до н. е. територію *Л.* заселяли предки балтійських племен, які вели торгівлю зі слов'янами та римлянами. У різних століттях н. е. виділяються племінні союзи — жемайти, аукштайти, ятвяги (судави). У IX—XIII ст. створювались державні об'єднання — князівства —

"землі" (Делутви, Каршуви, Летуви та ін.), які очолювали князі. У цей період почалось формування литовського народу. У 1240 р. було створено Велике Литовське князівство, яке у 1569 р. об'єдналось з Польщею в єдину Польсько-Литовську державу (Річ Посполиту). З 1795 по 1914 рр. *Л.* перебувала у складі Російської імперії. Під час Першої світової війни територію *Л.* окупували німецькі війська. З 1918 по 1940 рр. — незалежна. У 1940 р. проголошена Литовська Радянська Соціалістична Республіка. З 1940 по 1991 рр. — у складі СРСР. З 1991 р. — незалежна. *Л.* — член ООН (з 1991 р.). З 29 березня 2004 р. — член НАТО. З 1 травня 2004 р. — член ЄС.

Уряд Литовської Республіки офіційно визнав незалежність України 4 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 3,6 млн осіб у 2006 р. (3,1 млн осіб — 1940; 2,7 — 1959; 3,7 — 1989 р.).

Щільність: 56,5 особи/км² (107 місце).

Народжуваність: 8,8 ‰. **Смертність:** 11 ‰.

Природний приріст: –2,2 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0–14 — 15,5 % (чол. — 285 тис.; жін. — 270,5 тис); 15—64 — 69,1 % (чол. — 1,2 млн; жін. — 1,3 млн); 65 і більше — 15,5 % (чол. — 190,5 тис.; жін. — 364 тис.).

Міське населення: 73 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Вільнюс (578), Каунас (414), Клайпеда (203), Шауляй (147) та ін.

Етнонаціональний склад, %: литовці — 81,4, росіяни — 8,3, поляки — 6,9, білоруси — 1,5, українці — 1 та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 72,2, православні — 2,5, протестанти — 1,3 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Вальдас Адамкус (з 12 липня 2004 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Гедімінас Кіркілас (з 7 липня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (44).

Політичні партії (після виборів 8 жовтня 2000 р. кількість осіб у парламенті): Соціал-демократична коаліція (СДК) — 51; Союз лібералів Литви (СЛЛ) — 34; Новий союз (соціал-ліберали) (НС/СЛ) — 29; Консерватори Литви — 9 та ін. Загальна кількість депутатів — 141.

Законодавчу владу має однопалатний парламент (Сейм). Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *Л.* — держава з економікою в стані ринкової трансформації. Галузева структура (% від ВВП; % зайнятості активного населення, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (8; 11); промисловість і будівництво (31; 41); сфера обслуговування (61; 48).

Структура промисловості: машинобудівна, металопереробна, деревопереробна, хімічна, електротехнічна, текстильна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 17,8 млрд; використано для внутрішніх потреб — 9,4 млрд; експорт — 11,5 млрд; імпорт — 4,3 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 14 тис.; використано для внутрішніх потреб — 56 тис.; експорт — 0; імпорт — 93 тис.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 2,9 млрд; експорт — 0; імпорт — 2,9 млрд.

Структура сільського господарства: зернові культури, картопля, овочі, цукрові буряки.

Сільськогосподарські угіддя: 49 %.

Рекреація: іст. та культурні пам'ятки (культурні центри: м. Вільнюс — столиця середньовічної Литви, м. Каунас — столиця 1919—1939 рр. та ін.); природні місцевості (Литовське поозер'я, Куршська коса); курорти на узбережжі моря. У 1996 р. прибуток становив 125 млн дол. США.

Експорт (2,7 млрд дол. США у 1998 р.): пром. вироби (65 %), прод. с/г в-ва, продукти харчування. Основна частина експорту — у Росію (17 %), Німеччину (13 %), Латвію (11 %).

Імпорт (3,1 млрд дол. США у 1998 р.): паливо (45 %), прод. машинобудівного к-су, прод. текстильного в-ва, прод. харчування. Держави-імпортери: Росія (21 %), Німеччина (18 %), Польща (6 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г — 15,8; промисловість і будівництво — 28,2; сфера обслуговування — 56.

Армія (2000): 12,7 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 157 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 74,2 року (чол. — 69,2; жін. — 79,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 6,8 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{83}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{230}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,6 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99,6 % (чол. — 99,7 %; жін. — 99,6 %).

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1758.

Користувачі Інтернетом (2001): 225 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЛИТВА. У Литві (м. Вільнюс) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Литви. Дипломатичні відносини між Україною та Литвою встановлені 21 листопада 1991 р.

ЛІБЕРІЯ

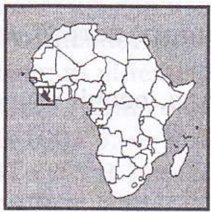

Держава, розташована у зх. (прибережній) частині Африки.

Офіційна назва — ***Республіка Ліберія.***

Столиця — ***Монровія*** (600 тис. осіб у 1996 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Сьєрра-Леоне і Гвінея — на Пн.; Кот-д'Івуар — на Сх. На Пд. і Зх. — Атлантичний океан.

Площа: 97 754 км² (106 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 338, Сх.-Зх. — 370.

Найвища точка: 1752 м (г. Німба).

Населення (2006): 3 млн осіб (131 місце).

Державне свято: 26 липня (проголошення незалежності, 1847 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: ліберійський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 59,4 лібер. дол.; у 2002 — 61,75 лібер. дол.).

ВВП (2006): 2,9 млрд дол. США (164 місце).

ВВП/особу (2006): 1 тис. дол. США (179 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 85,4; витрати — 90,5.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Узбережжя території *Л.* — рівнинне. Від рівнинної поверхні поступово підвищується у глиб країни в Леоно-Ліберійську височину (висота — до 1752 м, г. Німба). Переважають вологі екваторіальні ліси. Прибл. 50 % площі вкрито лісами. У центр. частині — савана. Клімат — субекваторіальний, жаркий і вологий. Середньорічна температура, °С: прибл. +24. Опади, мм/рік: 1500—2000; на узбережжі — до 5000. **Мінеральні ресурси:** поклади алмазів, урану, бокситів, графіту, заліза, марганцю, золота та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З найдавніших часів територію *Л.* заселяли племена ква. У другій пол. XV ст. португальці заснували тут центри работоргівлі. У 1821 р. американці викупили у місцевих вождів ділянку землі й там поселили визволених рабів зі США. У 1824 р. це поселення назвали Монровія (на честь президента США Джеймса Монро). У 1847 р. — проголошена Республіка *Л.* Конституція *Л.* практично була копією конституції США. З 1940-х років іноземні держави (зокрема, США) почали вкладати в економіку *Л.* свій капітал. На території *Л.* були створені військові бази США. До 1980 р. у *Л.* діяла президентська форма правління. Після військового перевороту до влади прийшли представники місцевого населення. У 1989 р. у *Л.* почалася громадянська війна, наслідками якої були масові репресії проти мирного населення, економічний розвал, голод тощо. З 1993 р. у країні працює миротворча місія ООН. *Л.* — член ООН (з 1945 р.).

НАСЕЛЕННЯ: 3 млн осіб у 2006 р. (880 тис. осіб — 1950; 1,5 млн осіб — 1970; 2 — 1980 р.).

Щільність: 33 особи/км² (136 місце).

Народжуваність: 44,8 ‰. **Смертність:** 23,1 ‰.

Природний приріст: 21,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 43,1 % (чол. — 656 тис.; жін. — 654 тис.); 15—64 — 54,2 % (чол. — 816,4 тис.; жін. — 832,2 тис.); 65 і більше — 2,8 % (чол. — 40,6 тис.; жін. — 43,1 тис.).

Міське населення: 45 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1996 р.): Монровія (600), Гарпер (60), Грінвілл (30), Б'юкенен (25) та ін.

Етнічний склад: негроїди (манде, вай, населення гвінейської групи — кру, гребо, кран, гере та ін.).

Релігійна належність, %: анімісти — 63, християни (протестанти, католики) — 21, мусульмани — 16.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Еллен Джонсон Серліф (жін.) (з 16 січня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): графство (9), територія (6).

Політичні партії: Національна патріотична партія (НПП) (заснована 1996 р.); Національно-демократична партія Ліберії (НДПЛ) (заснована 1996 р.); Партія вселіберійської коаліції (ПВК) (заснована 1996 р.); Партія єднання (ПЄ). Загальна кількість депутатів — 64 (з 19 липня 1997 р.). Більшість місць у парламенті належить Національній патріотичній партії.

ГОСПОДАРСТВО. *Л.* — аграрна держава з порівняно розвиненою гірничовидобувною пром. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (60); промисловість і будівництво (10); сфера обслуговування (30).

Структура промисловості: харчова, видобувна, деревопереробна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 325 млн; використано для внутрішніх потреб — 302,3 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 3,5 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: рис, кава, какао, пальмові горіхи, цукрова тростина.

Сільськогосподарські угіддя: 62,8 %.

Рекреація: рекреаційний центр — столиця (Монровія); бальнеокліматичний курорт Робертсон; нац. парки; фауна. У 1996 р. прибуток від іноземних туристів становив 10 млн дол. США.

Експорт (1136 млн дол. США у 1996 р.): мінеральна сировина (55 %); деревина (9 %); алмази та золото (4 %); кава (2 %). Основна частина експорту — у Бенілюкс (48 %), Сінгапур (12), Україну (11 %), Норвегію (6 %).

Імпорт (3853 млн дол. США у 1996 р.): прод. машинобудівного к-су (27 %), нафта і нафтопереробна прод. (24 %), прод. с/г в-ва (21 %). Держави-імпортери: Республіка Корея (25 %), Японія (24 %), Франція (9 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 70; промисловість і будівництво — 8; сфера обслуговування — 22.

Армія (2000): 12 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 13 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 39,7 року (чол. — 38; жін. — 41,4).

Смертність дітей до 1 року: (2006): 156 ‰.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{9340}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 57,5 % (чол. — 73,3 %; жін. — 41,6 %).

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 218. Витрати на освіту (1996): 5,7 % ВВП; 24,3 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 300 осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЛІБЕРІЯ. Відсутні. Найближче від України посольство Ліберії — в Бонні (Німеччина).

ЛІВАН

Держава, розташована в Південно-Західній Азії.

Офіційна назва — ***Ліванська Республіка.***

Столиця — ***Бейрут*** (1,5 млн осіб; 1,9 млн осіб з приміською зоною у 1996 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Сирія (278 км) — на Сх., Ізраїль (79 км) — на Пд. На Зх. — Середземне море (берегова лінія — 240 км).

Площа: 10 400 км² (160 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 193, Сх.-Зх. — 80.

Найвища точка: 3088 м (г. Курнет-ес-Сауда).

Населення (2006): 3,9 млн осіб (123 місце).

Державне свято: 22 листопада (проголошення незалежності, 1943 р.).

Державні мови: арабська.

Грошова одиниця: ліванський фунт (у 2006 р. 1 дол. США = 1508 ліван. фунтів; у 2002 — 1508 ліван. фунтів).

ВВП (2006): 22 млрд дол. США (108 місце).

ВВП/особу (2006): 5,7 тис. дол. США (94 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 4,4; витрати — 7,4.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *Л.* — переважно гірська країна (висота — до 3088 м, г. Курнет-ес-Сауда). Морське узбережжя (шириною — до 15 км) — низовинне. Переважає чагарникова рослинність. Клімат — субтропічний із сухим літом і вологою зимою. Середньорічна температура, °С: січня на узбережжі +13,

липня +27; у горах — відповідно, +6 та +22. Опади, мм/рік: 700—1000; у горах — понад 1000. **Мінеральні ресурси:** залізні руди, буре вугілля та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З IV—II ст. до н. е. на території *Л.* виникли міста стародавньої Фінікії. З II тис. до н. е. по I ст. н. е. ці землі входили до складу різних державних утворень Стародавнього Сходу. З I ст. до н. е. по IV ст. н. е. територія *Л.* перебувала у складі Римської імперії. У VII ст. *Л.* завоювали араби. З XVI по XIX ст. *Л.* був частиною Османської імперії. З 1920 по 1943 рр. — французьким протекторатом. З 1943 р. — незалежний. У 70-х роках XX ст. у *Л.* почались конфлікти між християнами та мусульманами, які завершились у 1991 р. Для підтримки миру в країну були направлені війська ООН, але терористичні акти змусили їх покинути (1984) *Л.* Нинішній уряд намагається перетворити *Л.* у центр міжнародного туризму. *Л.* — член ООН з 1945 р.

Уряд Ліванської Республіки офіційно визнав незалежність України 30 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 3,6 млн осіб у 2002 р. (1,3 млн осіб — 1950; 2,9 — 1970; 2,7 — 1980 р.).

Щільність: 348,8 особи/км² (14 місце).

Народжуваність: 36,4 ‰. **Смертність:** 8 ‰.

Природний приріст: 28,4 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 26,2 % (чол. — 525,2 тис.; жін. — 504,2 тис.); 15—64 — 66,7 % (чол. — 1,3 млн; жін. — 1,4 млн); 65 і більше — 7,1 % (чол. — 125,9 тис.; жін. — 153,3 тис.).

Міське населення: 88 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1996 р.): Бейрут (1500), Тарабулус (240), Сайда (150), Бальбек (150), Захла (100) та ін.

Етнонаціональний склад, %: араби — 93, вірмени — 6, курди та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани — 60, християни — 40.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Еміль Лахуд (з 24 листопада 1998 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Фуад ас-Синьйора (з 30 червня 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): губернія (6).

Парламент (після виборів 3 вересня 2000 р. кількість осіб у парламенті): Палата депутатів — 128.

ГОСПОДАРСТВО. *Л.* — держава, що розвивається (за класифікацією ООН). Галузева структура (% від ВВП; % зайнятості активного населення, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (12; 7); промисловість і будівництво (21; 31); сфера обслуговування (67; 62).

Структура промисловості: нафто-, деревопереробна, харчова, текстильна, будматеріалів, електротехнічна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 9,8 млрд; використано для внутрішніх потреб — 9,5 млрд; експорт — 0; імпорт — 450 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 107 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: цитрусові, оливки, тютюн, виноград, овочі, зернові культури; тваринництво (вівці).

Сільськогосподарські угіддя: 30,9 %.

Рекреація: гірські та морські курортні бази, іст.-культурні пам'ятки (храмовий комплекс Баальбека (I—III ст.), замок Анджар (VII ст.), стародавні Біблос і Тир). У списку ЮНЕСКО — 4 об'єкти. У 1996 р. країну відвідало 410 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 715 млн дол. США.

Експорт (720 млн дол. США у 1998 р.): прод. с/г в-ва (20 %), прод. хімічного в-ва (12 %), текстильні вироби (10 %). Основна частина експорту — у Саудівську Аравію (12,2 %), Об'єднані Арабські Емірати (9,9 %), Францію (8,8 %).

Імпорт (7060 млн дол. США у 1997 р.): прод. с/г в-ва (20 %), прод. машинобудівного к-су (26 %), паливо (8 %), продукти харчування. Держави-імпортери: Італія (11,5 %), Франція (9,7 %), США (9,3 %) та ін.

Армія (2000): 61 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 550 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 73,2 року (чол. — 70,7; жін. — 75,8).

Смертність дітей до 1 року (1997): 31 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{273}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{670}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 87,4 % (чол. — 93,1 %; жін. — 82,2 %).

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 3071. Витрати на освіту (1995): 2 % ВВП; 11,7 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 228 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЛІВАН. У Лівані (м. Бейрут) діють посольство і консульство України. Найближче від України посольство Лівану — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Ліваном встановлені 14 грудня 1992 р.

ЛІВІЯ

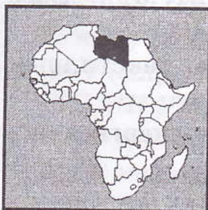

Держава, розташована у Північній Африці.

Офіційна назва держави — ***Соціалістична Народна Лівійська Арабська Джамахірія.***

Столиця — ***Тріполі*** (1,7 млн осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Туніс (459) і Алжир (1000) — на Зх.; Нігер (354 км), Чад (1055 км) Судан (383 км) — на Пд.;

Єгипет (1150 км) — на Сх. На Пн. — Середземне море (берегова лінія — 1770 км).

Площа: 1 757 000 км² (16 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1497, Сх.-Зх. — 1690.

Найвища точка: 2286 м (пік Бетте).

Населення (2006): 5,9 млн осіб (103 місце).

Державне свято: 1 вересня (День Великої Революції 1969 р.).

Державна мова: арабська.

Грошова одиниця: лівійський динар (у 2006 р. 1 дол. США = 1,31 лів. динара; у 2002 — 1,27 лів. динара).

ВВП (2006): 75 млрд дол. США (66 місце).

ВВП/особу (2006): 12,7 тис. дол. США (56 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 33,3; витрати — 19,3.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Прибл. 90 % території *Л.* — плато Сахари (200—600 м). На Пд. — масив Тібесті (висота — до 2286 м, г. Бетте). На Сх. — Лівійська пустеля. На Пн. — рівнина (Джефара) і плато (Ель-Хамра) з родючими ґрунтами. Переважає пустельна рослинність; на узбережжі — субтропічна напівпустельна. Клімат — тропічний, пустельний; на узбережжі — середземного типу. Середньорічна температура, °С: січня на Пн. — +11, на Пд. — +16; липня — відповідно, +27 та +33. Опади, мм/рік: на узбережжі — 300—600; у внутрішніх районах — прибл. 30. **Мінеральні ресурси:** нафта (за родовищами одне з провідних місць у світі), природний газ, залізні руди, родовища фосфоритів, кам'яної солі та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Найдавніші жителі території *Л.* — бербери. У стародавні віки на територію *Л.* прибули народи середземного регіону: фінікійці (поселились на Пн.-Зх.), греки (на Сх.) та ін. З II по V ст. *Л.* перебувала під владою римлян. У VII ст. *Л.* завоювали араби, які поширювали іслам у країні. Тривалий час територія була поділена між Тунісом та Єгиптом. З XVI ст. *Л.* стала частиною Османської імперії, але араби зберігали за собою місцеву владу. З 1911 по 1943 рр. країну окупували італійці. Після поразки Італії у Другій світовій війні *Л.* на короткий час була під спільним франко-англійським контролем. У 1951 р. створено незалежне Об'єднання Королівства Лівії. У 1959 р. у надрах *Л.* відкрито поклади нафти, що принесло країні процвітання. Практично все багатство було у руках панівного класу. В 1969 р. у результаті військових виступів королівську владу повалено. У 1977 р. у *Л.* проголошено "режим народної влади", країну перейменовано на Соціалістичну Народну Лівійську Арабську Джамахірію. *Л.* — член ООН (з 1955 р.).

Уряд Соціалістичної Народної Лівійської Арабської Джамахірії офіційно визнав незалежність України 24 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 5,9 млн осіб у 2006 р. (1 млн осіб — 1950; 1,9 — 1970; 3 — 1980 р.).

Щільність: 3 особи/км² (185 місце).

Народжуваність: 26,5 ‰. **Смертність:** 3,5 ‰.

Природний приріст: 23 ‰ (2006).

9 8-88

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 33,6 % (чол. — 1 млн; жін. — 970 тис.); 15—64 — 62,2 % (чол. — 1,9 млн; жін. — 1,8 млн); 65 і більше — 4,2 % (чол. — 122 тис.; жін. — 126,2 тис.).

Міське населення: 87 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1996 р.): Тріполі (1700 у 2000 р.), Бенгазі (804), Місурата (280), Гомс (180), Ез-Завія (89) та ін.

Етнонаціональний склад, %: араби і бербери — 97, італійці — 1,4, греки та ін.

Релігійна належність: мусульмани — 97 % та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Соціалістична ісламська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: полковник Муаммар Абу Міньяр аль-Каддафі (з 1 вересня 1969 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Багдаді Аль аль-Махмуді (з 5 березня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): муніципалітет (13). Політичних партій немає.

ГОСПОДАРСТВО. *Л.* — одна з індустріальних держав Північної Африки. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (7); промисловість і будівництво (47); сфера обслуговування (46).

Структура промисловості: нафтовидобувна, нафтохімічна, металургійна, машинобудівна, текстильна, харчова, будматеріалів, електротехнічна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 19,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 18,1 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 1,7 млн (2006); використано для внутрішніх потреб — 237,0 тис.; експорт — 1,3 млн; імпорт — 0.

Природний газ, м³: вироблено — 8,1 млрд; використано для внутрішніх потреб — 5,9 млрд; експорт — 2,1 млрд; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: зернові культури (пшениця, ячмінь), арахіс, оливки, тютюн, цитрусові, картопля, банани. Розведення тварин, млн голів — вівці (4,4), кози (1). Бджільництво.

Рекреація: узбережжя Середземного моря; музей Джамахірія; руїни давньоримських часів. У 1996 р. прибуток становив 6 млн дол. США.

Експорт (6,7 млн дол. США у 1998 р.): нафта (99 %), природний газ. Основна частина експорту — в Італію (41 %), Німеччину (18 %), Іспанію (10 %).

Імпорт (6,9 млн дол. США у 1997 р.): прод. машинобудівного к-су, продукти харчування, прод. деревопереробного в-ва. Держави-імпортери: Італія (21,7 %), Німеччина (14 %), Велика Британія (8 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г — 17; промисловість і будівництво — 23; сфера обслуговування — 60.

Армія (2000): 76 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 1,2 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 76,7 року (чол. — 74,5; жін. — 79).

Смертність дітей до 1 року (2006): 23,7 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{246}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{690}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 82,6 % (чол. — 92,4 %; жін. — 72 %).

Витрати на освіту (1996): 10,1 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 7,5 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЛІВІЯ. У Лівії (м. Тріполі) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Лівії. Дипломатичні відносини між Україною та Лівією встановлені 17 березня 1992 р.

ЛІХТЕНШТЕЙН

Держава, розташована у пд. частині Центральної Європи.

Офіційна назва — ***Князівство Ліхтенштейн.***

Столиця — ***Вадуц*** (5,1 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Швейцарія (41,1 км) — на Пд. і Зх.; Австрія (34,9 км) — на Сх.

Площа: 160 км² (188 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 28, Сх.-Зх. — 11.

Найвища точка: 2599 м, найнижча — 430 м.

Населення (2006): 34 тис. осіб (187 місце).

Державне свято: 14 лютого (День народження Князя, 1945 р.).

Державна мова: німецька.

Грошова одиниця: швейцарський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 1,25 швейцар. франка; у 2002 — 1,56 швейцар. франка).

ВВП (2006): 32,6 млрд дол. США (167 місце).

ВВП/особу (2006): 25 тис. дол. США (32 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 424,2; витрати — 414,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *Л.* займають схили Альп (висота — до 2599 м). Поширені мішані ліси; субальпійські та альпійські луки. Клімат — помірний. Середньомісячні температури, °С: січня +3, липня +21. Опади: 900 мм/рік.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Сучасна історія країни бере початок із 1719 р., коли австрійський князь Йохан Адам із роду Ліхтенштейн придбав два невеликих графства Вадуц та Шелленберг і об'єднав їх у князівство, яке отримало нинішню назву (Ліхтенштейн). Його нащадки дотепер керують країною. З 1866 р. *Л.* формально був незалежним, хоча фактично він завжди перебував у залежності від сусідів: до Першої світової війни — від Австро-Угорщини,

а потім — від Швейцарії. Відповідно до Договору з 1923 р. про митний союз *Л.* входить до економічної зони Швейцарії. Швейцарія представляє дипломатичні та консульські інтереси *Л.* за кордоном. У *Л.* жінки отримали право на голосування тільки в 1984 р. У *Л.* немає військової служби. *Л.* — член ООН (з 1990 р.).

Уряд Князівства Ліхтенштейн офіційно визнав незалежність України 23 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 34 тис. осіб у 2006 р. (11 млн осіб — 1941; 21,4 — 1970; 25,2 — 1980 р.).

Щільність: 206,3 особи/км² (35 місце).

Народжуваність: 10,2 ‰. **Смертність:** 7,2 ‰.

Природний приріст: 3 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 17,4 % (чол. — 2,9 тис.; жін. — 3 тис.); 15—64 — 70,2 % (чол. — 11,8 тис.; жін. — 12 тис.); 65 і більше — 12,4 % (чол. — 1,8 тис.; жін. — 2,4 тис.).

Міське населення: 46 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Вадуц (5,1), Скаан (5,3), Бальзерс (4,1).

Етнонаціональний склад, %: німці — 90, італійці — 5 та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 80, протестанти — 8, мусульмани — 3,3, православні — 0,7 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія, князівське успадкування.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: князь Ганс-Адам II (з 13 листопада 1989 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Отмар Гаслер (з 5 квітня 2001 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): комуна (11).

Політичні партії (після виборів 2 лютого 1997 р. кількість осіб у парламенті): Прогресивна бюргерська партія (ПБП) — 13; Вітчизняний союз (ВС) — 11; Вільний список (ВС) — 1. Загальна кількість депутатів — 25.

Законодавчу владу має однопалатний парламент (Ландтаг). Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *Л.* — економічно розвинена держава.

Структура промисловості: стоматологічні й оптичні вироби, хімічна, машинобудівна, харчова. Інша важлива діяльність — банківсько-фінансова.

Структура сільського господарства: зернові культури (пшениця, овес, ячмінь), картопля, виноград; тваринництво. У с/г зайнято лише 2 % працездатного населення.

Сільськогосподарські угіддя: 40 %.

Рекреація: столиця — основний рекреаційний центр; замок Гютенберг; гірська зона для зимових видів спорту. У 1996 р. країну відвідало 67 тис. іноземних туристів.

Експорт (2150 млн швейцар. франків — 1997 р.): прод. машинобудівного к-су (45 %), металеві вироби (23 %). Основна частина експорту — у держави ЄС (40 %).

Імпорт (1072 млн швейцар. франків — 1997 р.): пром. вироби (35 %), будматеріали (12 %), прод. хімічного в-ва (7 %). Держави-імпортери: Швейцарія, Німеччина, Франція.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., % : с/г — 2; промисловість і будівництво — 47; сфера обслуговування — 51.

Безробіття (1996): 7,6 %.

Армія: Даних нема. Витрати на армію (1996): 0,9 % ВВП.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 79,7 року (чол. 76,1; жін. — 83,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 4,6 ‰.

ОСВІТА. Письменних (2003): 100 % (чол. — 100 % ; жін. — 100 %).

Обов'язкова освіта: 9 класів.

Користувачі Інтернетом (2001): даних нема.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЛІХТЕНШТЕЙН. Відсутні. Посольство і консульство Швейцарії в Україні представляють дипломатичні та консульські інтереси Ліхтенштейну. Дипломатичні відносини між Україною та Ліхтенштейном встановлені 6 лютого 1992 р.

ЛЮКСЕМБУРГ

Держава, розташована в Західній Європі.

Офіційна назва — ***Велике Герцогство Люксембург***.

Столиця — ***Люксембург*** (80 тис. осіб у 2000 р.). Місто Люксембург — один із трьох адміністративних центрів ЄС (європейський парламент, фінансові та судові установи).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Бельгія (148 км) — на Зх.; Франція (73 км) — на Пд.; Німеччина (135 км) — на Сх.

Площа: 2586 км^2 (166 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 89, Сх.-Зх. — 56.

Найвища точка: 539 м (г. Бургплатц).

Населення (2006): 474 тис. осіб (162 місце).

Державне свято: 23 червня (День народження Великого Герцога Джона, 1921 р.).

Державні мови: люксембурзька, французька і німецька (офіційні).

Грошова одиниця: євро (у 2006 р. 1дол. США = 0,8 євро; у 2002 — 1,06 євро).

ВВП (2006): 32,6 млрд дол. США (94 місце).

ВВП/особу (2006): 68,6 тис. дол. США (1 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 19,1; витрати — 19,8.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *Л.* займають горбисті рівнини (висота — до 539 м, г. Бургплатц). Переважають бурі лісові та дерново-підзолисті ґрунти. Прибл. 30 % площі вкрито дубово-буковими лісами. Клімат — помірний, перехідний від морського до континентального. Середньомісячні

температури, °С: січня +1, липня +19. Опади: 700—900 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** залізні руди, горючі сланці та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Територія *Л.* під час Священної Римської імперії входила до складу Бельгіка-Пріма — Франкського королівства. Графство, а згодом — Герцогство *Л.* утворилось у 963 р. Графи Люксембургу керували країною з 1060 р. (з часів графа Конрада — засновника династії). З XV по XIX ст. *Л.* перебував під владою Бургундії, Іспанії, Австрії та Франції. У 1815 р., відповідно до рішення Віденського конгресу було утворено незалежне Велике Герцогство Люксембург у складі Німеччини і в унії з Нідерландами. Сучасні кордони *Л.* встановив у 1839 р. Лондонський договір. Після ліквідації Німецького союзу (1866) на Лондонській конференції (1867), в якій брали участь Росія, Велика Британія, Австрія, Пруссія і Франція, *Л.* оголосили "вічно нейтральною" і суверенною державою. У 1868 р. *Л.* прийняв конституцію. У період Першої світової війни *Л.* перебував під окупацією Німеччини. У 1921 р. *Л.* вступив у економічний і митний союз з Бельгією. Під час Другої світової війни Німеччина захопила територію *Л.* У 1942 р. — зірвані плани окупантів приєднати *Л.* до німецького рейху. В 1945 р. *Л.* визволили англо-американські союзні війська. У 1948 р. із конституції *Л.* знято статтю про нейтралітет. *Л.* — член ООН (з 1945 р.). З 1957 р. — член ЄС.

Уряд Великого Герцогства Люксембург офіційно визнав незалежність України 31 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 474 тис. осіб у 2006 р. (134 тис. осіб — 1821; 204 — 1871; 296 — 1950; 365 — 1980 р.).

Щільність: 171,8 особи/км² (42 місце).

Народжуваність: 11,9 ‰. **Смертність:** 8,4 ‰.

Природний приріст: 3,5 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 18,9 % (чол. — 46,1 тис.; жін. — 43,4 тис.); 15—64 — 66,5 % (чол. — 159,5 тис.; жін. — 156,1 тис.); 65 і більше — 14,6 % (чол. — 28 тис.; жін. — 41,3 тис.).

Міське населення: 90 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Люксембург (80), Еш-сур-Алзет (25), Діфердінген (17).

Етнонаціональний склад, %: люксембуржці — 66,6, португальці — 12,5, італійці — 4,8, французи — 3, німці — 2,3 та ін.

Релігійна належність: римо-католики — 95 %, протестанти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія, герцогське успадкування.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: Великий Герцог Анрі (з 7 жовтня 2000 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Жан-Клод Юнкер (з 19 січня 1995 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): округ (3).

Політичні партії (після виборів 13 червня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Християнсько-соціальна народна партія (ХСНП) — 19; Люксембурзька демократична партія (ЛДП) — 15; Люксембурзька соціалістична робітнича партія (ЛСРП) — 13; Комітет дії за демократію і справедливість — 7; "Зелені" — 5; Ліві — 1. Загальна кількість депутатів — 60.

Законодавчу владу має однопалатний парламент (Палата депутатів). Термін повноважень парламенту — п'ять років.

ГОСПОДАРСТВО. *Л.* — економічно розвинена держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (1); промисловість і будівництво (24); сфера обслуговування (75).

Структура промисловості: електротехнічна, металургійна, хімічна, харчова, текстильна. Інша важлива діяльність — банківсько-фінансова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 3,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 6,1 млрд; експорт — 2,3 млрд; імпорт — 5,3 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 62,4 тис.; експорт — 634; імпорт — 50,7 тис.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 1,4 млрд; експорт — 0; імпорт — 1,4 млрд.

Структура сільського господарства: овочі, фрукти, кукурудза, виноград та ін. Долина Мозеля відома виноградом і винами.

Сільськогосподарські угіддя: 44 %.

Рекреація: архітектурна спадщина середньовіччя; стародавні квартали і фортифікаційні споруди (м. Люксембург) — у списку ЮНЕСКО. У 1996 р. країну відвідало 800 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 300 млн дол. США.

Експорт (228 млрд люксембурзьких франків у 1995 р.): прод. машинобудівного к-су (55 %), текстильних виробів (7 %), продукти харчування (7 %). Основна частина експорту — у Німеччину (28 %), Францію (20 %), Бельгію (13 %).

Імпорт (290 млрд люксембурзьких франків у 1995 р.): прод. машинобудівного к-су (47 %), продукти харчування (11 %), сировина (10 %). Держави-імпортери: Бельгія (38 %), Німеччина (30 %), Франція (12 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г — 1; промисловість і будівництво — 13; сфера обслуговування — 86. **Безробіття** (1996): 3,1 % активного населення.

Армія (2000): 900 військовослужбовців. Витрати на армію: 100 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 78,9 року (чол. — 75,6; жін. — 82,4).

Смертність дітей до 1 року (2006): 4,7 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{84}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{508}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 100 % (чол. — 100 %; жін. — 100 %). Витрати на освіту (1996): 4,7 % ВВП; 14,9 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 86 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ЛЮКСЕМБУРГ. В Україні (м. Київ) діє консульство Люксембургу. Дипломатичні відносини між Україною та Люксембургом встановлені 1 липня 1992 р.

М

МАВРИКІЙ

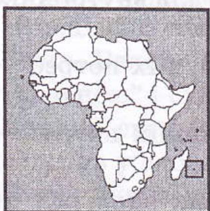

Острівна держава, розташована у пд.-сх. частині Африки, в зх. частині Індійського океану.

Офіційна назва — ***Республіка Маврикій.***

Столиця — ***Порт-Луї*** (147 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Індійського океану.

Сусіди: Мадагаскар (за проголошення незалежності, 1968 р.).

Площа: 2040 км² (167 місце серед держав світу).

Найвища точка: 826 м (г. Пітон).

Населення (2006): 1,2 млн осіб (148 місце).

Державне свято: 12 березня (проголошення незалежності, 1968 р.)

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: маврикійська рупія (у 2006 р. 1 дол. США = 31,7 маврик. руп.; у 2002 — 30 маврик. руп.).

ВВП (2006): 16,7 млрд дол. США (123 місце).

ВВП/особу (2006): 13,5 тис. дол. США (53 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 1,5; витрати — 1,9.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *М.* розташований на островах вулканічного походження (висота — до 826 м, г. Пітон, на о-ві Маврикій). На вулканічних породах поширені родючі ґрунти. У горах — тропічні ліси. Клімат — тропічний, морський. Середньомісячні температури, °С: найтеплішого місяця (лютого) — +26; найхолоднішого (серпня) — +16. Опади: до 3000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** родовища кам'яної солі та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Коли арабські мореплавці відкрили о-ів *М.* (1000 років тому), він був безлюдним. У 1511 р. на берег о-ва ступили португальські мореплавці. У 1598 р. на о-ві поселились нідерландці, назвавши його на честь принца Моріса Насауського. З 1715 по 1810 рр. о-ів заселяли французи, які назвали його Острів Франції. Французи привозили на о-ів рабів для праці на плантаціях цукрової тростини. З 1810 по 1968 рр. — колонія Великої Британії. Англійці привозили на о-ів індійських працівників. З 1968 р. — незалежний. З 1968 р. — член ООН. *М.* — член Співдружності Націй.

Уряд Республіки Маврикій офіційно визнав незалежність України 8 червня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 1,2 млн осіб у 2006 р. (465 тис. осіб — 1950; 822 — 1971; 957 — 1980 р.).

Щільність: 586 осіб/км² (8 місце).

Народжуваність: 15,4 ‰. **Смертність:** 6,9 ‰.

Природний приріст: 8,5 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 23,9 % (чол. — 149,5 тис.; жін. — 147,6 тис.); 15—64 — 69,5 % (чол. — 430,3 тис.; жін. — 431,8 тис.); 65 і більше — 6,6 % (чол. — 31,9 тис.; жін. — 49,7 тис.).

Міське населення: 43,6 % (1996).

Головні міста (тис. осіб у 1997 р.): Порт-Луї (147 у 2000 р.), Беу Басін-Рос Гілл (99), Вакас-Фенікс (97) та ін.

Етнонаціональний та етнорасовий склад, %: індо-маврикійці — 68, креоли — 27, китайці — 3, європеоїди.

Релігійна належність, %: індуїсти — 52, католики — 27, мусульмани — 16, протестанти — 5,2, буддисти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Сір Анірут Джагнот (з 7 жовтня 2003 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Навінчандра Рамгулам (з 5 липня 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (9); місто (5).

Політичні партії (після виборів 11 вересня 2000 р. кількість осіб у парламенті): Бойовий соціалістичний рух і Маврикійський бойовий рух — 54; Маврикійська лейбористська партія — 6; інші — 2. Загальна кількість депутатів — 62. Депутатів обирає населення держави.

ГОСПОДАРСТВО. *М.* — одна з найдинамічніших у господарському розвитку держав Південно-Східної Африки. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (10); промисловість і будівництво (32); сфера обслуговування (58).

Структура промисловості: харчова, текстильна, швейна, шкіропереробна, електротехнічна, медичного обладнання.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 2,1 млрд; використано для внутрішніх потреб — 2 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 21,5 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: цукрова тростина, чай, тютюн. На с/г припадає 15 % ВНП.

Сільськогосподарські угіддя: 54 %.

Рекреація: природні умови; іст.-культурна спадщина. У 1996 р. країну відвідало 536 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 6,6 млрд маврикійських рупій.

Експорт (1,6 млрд дол. США у 1996 р.): текстильні вироби (58 %), цукор (36 %), чай. Основна частина експорту — у Велику Британію (34 %), Францію (21 %), США (15 %).

Імпорт (2,2 млрд дол. США у 1996 р.): пром. вироби, паливо, продукти харчування. Держави-імпортери: Франція (18 %), ПАР (12 %), Індія (9 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2002 р., %: с/г — 20; промисловість і будівництво — 14; сфера обслуговування — 66.

Армія (2000): 1,5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 9 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 72,6 року (чол. — 68,7; жін. — 76,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 14,6 ‰.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{1180}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних немає.

Доступ до питної води (1993): 100 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 85,6 % (чол. — 88,6 %; жін. — 82,7 %). Витрати на освіту (1996): 3,7 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 55 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — МАВРИКІЙ. Відсутні. Найближче від України посольство Маврикію — в Берліні (Німеччина). Дипломатичні відносини між Україною та Маврикієм встановлені 1 жовтня 1992 р.

МАВРИТАНІЯ

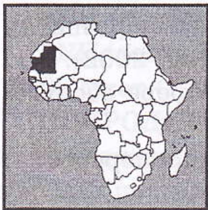

Держава, розташована у Північно-Західній Африці.

Офіційна назва — ***Ісламська Республіка Мавританія.***

Столиця — ***Нуакшот*** (881 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Алжир, Західна Сахара (Марокко) — на Пн.; Малі — на Сх. та Пд.; Сенегал — на Пд. На Зх. — Атлантичний океан.

Площа: 1 030 700 км² (28 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1287, Сх.-Зх. — 1655.

Найвища точка: 915 м (г. Кедієт-Іджиль).

Населення (2006): 3,2 млн осіб (129 місце).

Державне свято: 28 листопада (проголошення незалежності, 1960 р.).

Державна мова: арабська.

Грошова одиниця: угія (у 2006 р. 1 дол. США = 271,3 угії; у 2002 — 271,7 угії).

ВВП (2006): 8,4 млрд дол. США (143 місце).

ВВП/особу (2006): 2,6 тис. дол. США (136 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 421; витрати — 378.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. У рельєфі *М.* переважають рівнини та плато (висота — до 915 м, г. Кеджієт-Іджиль). На Сх. — пустеля Сахара (вкриває

$^2/_3$ території *М.*). Поширена напівпустельна (Сахель) і пустельна рослинність. Клімат — тропічний, пустельний. Середньомісячні температури, °С: січня — від +16 до +20; липня — від +30 до +32. Опади, мм/рік: до 100; на Пн.-Сх. до 50. **Мінеральні ресурси:** поклади заліза, міді, фосфатів, кам'яної солі, гіпсу та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У IV—X ст. пд. частина території *М.* входила до складу середньовічних держав Зх. Африки (Гани, Текруру та ін.). У пн. частині існували держави, які створили бербери-санхаджі. У VII ст. територію захопили араби, поширюючи іслам. У серед. XI—XII ст. перебувала у складі держави Альморавидів, а в XIII—XIV ст. — у складі держави Малі. Європейці проникли на територію *М.* у XV ст. З 1920 по 1960 рр. — колонія Франції. У 1946 р. *М.* надано статус "заморської території". У 1960 р. у *М.* проголошена незалежна ісламська республіка. З 1978 по 1991 рр. державою керували військові. У 1991 р. відбулися вибори, прийнято нову конституцію, влада перейшла до цивільного населення. *М.* — член ООН (з 1961 р.).

Уряд Ісламської Республіки Мавританія офіційно визнав незалежність України 30 жовтня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 3,1 млн осіб у 2006 р. (800 тис. осіб — 1950; 1,2 млн осіб — 1970; 1,6 — 1980 р.).

Щільність: 2,5 особи/км² (190 місце).

Народжуваність: 41 ‰. **Смертність:** 12,2 ‰.

Природний приріст: 28,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 45,6 % (чол. — 726,4 тис.; жін. — 723 тис.); 15—64 — 52,2 % (чол. — 818,4 тис.; жін. — 839,8 тис.); 65 і більше — 2,2 % (чол. — 28 тис.; жін. — 41,7 тис.).

Міське населення: 54 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1998 р.): Нуакшот (881 у 2000 р.), Нуадхібу (88), Каеді (41), Кіффа (29), Росо (28) та ін.

Етнонаціональний та етнорасовий склад, %: араби (маври)— 70, негроїди — 30.

Релігійна належність: мусульмани — 99,5 % та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Ісламська президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Сіді Махамед ульд Шейх Абдаллахі (з 19 квітня 2007 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Зейн ульд Зейдані (з 20 квітня 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): регіон (12), столичний округ (1).

Політичні партії (засновані 1991 р.): Мавританська партія відродження; Об'єднання за демократію і єдність; Республіканська соціал-демократична партія. Загальна кількість депутатів — 79. Більшість місць у парламенті належить Республіканській соціал-демократичній партії.

ГОСПОДАРСТВО. *М.* — держава з низьким рівнем розвитку продуктивних сил. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (25); промисловість і будівництво (29); сфера обслуговування (46).

Структура промисловості: видобувна, легка, нафтохімічна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 176,7 млрд; використано для внутрішніх потреб — 164,3 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 75 тис. (2006); використано для внутрішніх потреб — 24,2 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: фініки, сорго, просо, зернові культури, овочі; розведення тварин (верблюди (3 місце у світі); вел. рог. худ.; вівці); рибальство.

Сільськогосподарські угіддя: 0,2 %.

Рекреація: Хінгуєти (сьоме "святе" ісламське місто); фауна; рекреаційний центр — столиця. У 1996 р. прибуток від іноземних туристів становив 2 млн дол. США.

Експорт (562 млн дол. США у 1997 р.): рибопродукти (57 %), мінеральна сировина (43 %). Основна частина експорту — в Японію (22 %), Італію (16 %), Францію (14 %).

Імпорт (552 млн дол. США у 1997 р.): продукти харчування (35 %), нафта і нафтопереробна продукція (31 %), пром. вироби (21 %). Основні держави-імпортери: Франція (30 %), Алжир (10 %), Іспанія (7 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 50; промисловість і будівництво — 10; сфера обслуговування — 40.

Армія (2000): 15,6 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 24 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 53,1 року (чол. — 50,9; жін. — 55,4).

Смертність дітей до 1 року (2006): 69,5 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{1217}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{11\,900}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води (1993): 66 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 41,7 % (чол. — 51,8 %; жін. — 31,9 %). Витрати на освіту (1996): 4,7 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 3,5 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — МАВРИТАНІЯ. Відсутні. Найближче від України посольство Мавританії — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Мавританією встановлені 30 жовтня 1992 р.

МАДАГАСКАР

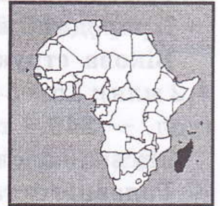

Держава, розташована на однойменному о-ві в зх. частині Індійського океану.

Офіційна назва — *Республіка Мадагаскар.*

Столиця — ***Антананаріву*** (1,1 млн осіб у 1993 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Індійського океану.

Сусіди: Маврикій — на Сх.; Коморські Острови — на Пн.-Зх.; Мозамбік — на Зх.

Площа: 587 041 км² (44 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1580, Сх.-Зх. — 579.

Найвища точка: 2886 м (г. Царатанана).

Населення (2006): 18,6 млн осіб (55 місце).

Державне свято: 26 червня (проголошення незалежності, 1960 р.).

Державні мови: малагасійська і французька (обидві офіційні).

Грошова одиниця: малагасійський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 2161 малаг. франків; у 2002 — 1366 малаг. франків).

ВВП (2006): 16,7 млрд дол. США (143 місце).

ВВП/особу (2006): 900 дол. США (182 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 0,9; витрати — 1,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *М.* — гориста країна (висота — до 2876 м, г. Царатанана). На Сх. — вологі тропічні ліси. На Зх. — чагарники. У центр. частині — савани. Клімат — тропічний, вологий. Середньомісячні температури, °С: січня +21, липня +15. Опади: до 3000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, поклади графіту, хромітів, урану, алмазів, мармуру, кварцу, залізні руди, кам'яне вугілля, боксити та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перші жителі, які поселились на о-ві *М.* прибл. 2 тис. років тому, були індонезійці. Пізніше на о-ів почали прибувати й жителі материкової частини Африки. Португальські мореплавці були першими європейцями, які відкрили *М.* У 1642 р. на короткий період французи завоювали о-ів, але вже у 1674 р. змушені були покинути територію. У XVIII—XIX ст. тут виникло могутнє королівство — Імерина. З 1895 по 1960 рр. *М.* окупували французи і він став їхньою колонією. Після проголошення незалежності (1960) країною впродовж 10 років керував профранцузький уряд. Після цього ситуація у *М.* загострилась, у 1975 р. встановлена диктатура, яка проводила соціалістичну політику. В 1991 р. під тиском страйків та демонстрацій у *М.* прийнято більш демократичну конституцію. У 1993 р. обрано новий уряд. *М.* — член ООН (з 1960 р.).

Уряд Республіки Мадагаскар офіційно визнав незалежність України 4 березня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 16 млн осіб у 2002 р. (4,3 млн осіб — 1950; 6,7 — 1970; 8,7 — 1980 р.).

Щільність: 27,2 особи/км² (142 місце).

Народжуваність: 41,4 ‰. **Смертність:** 11,1 ‰.

Природний приріст: 30,3 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 44,8 % (чол. — 4,2 млн; жін. — 4,2 млн); 15—64 — 52,2 % (чол. — 4,8 млн; жін. — 4,9 млн); 65 і більше — 3 % (чол. — 249,4 тис.; жін. — 306,1 тис.).

Міське населення: 28 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1993 р.): Антананаріву (1052), Туамасіна (127), Анцірабе (120), Махадзанга (101) та ін.

Етнонаціональний склад: малагасійці — 99 %, індійці.

Релігійна належність, %: анімісти — 52, католики — 21, протестанти — 20, мусульмани — 7.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Марк Равалуманана (з 5 липня 2007 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Шарль Рабемананджара (з 20 січня 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): автономний регіон (6).

Політичні партії: Авангард за оновлення Мадагаскару (АРЕМА) (заснований 1993 р.); Вундзі (заснований 1973 р.); Рух за прогрес Мадагаскару (заснований 1972 р.) та ін. Загальна кількість депутатів 150. Більшість місць у парламенті належить Авангарду за оновлення Мадагаскару.

ГОСПОДАРСТВО. *М.* — відстала аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (25); промисловість і будівництво (12); сфера обслуговування (63).

Структура промисловості: харчова, текстильна, видобувна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 984 млн; використано для внутрішніх потреб — 915,1 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 90,6; використано для внутрішніх потреб — 14,5 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: рис, кукурудза, маніок, цукрова тростина, кава, ваніль, арахіс, банани, тютюн; розведення тварин (вел. рог. худ. — 10 млн голів, вівці, свині, кози).

Сільськогосподарські угіддя: 63,8 %.

Рекреація: нац. парки; унікальна у світі фауна; курорти на узбережжі океану; щорічні фестивалі району Індійського океану; термальні води (Манаужари). У 1996 р. прибуток від іноземних туристів становив 65 млн дол. США.

Експорт (170 млн дол. США у 1997 р.): кава (45 %) та інші прод. с/г в-ва. Основна частина експорту — у Францію (32 %), Японію (16 %), Німеччину (6,4 %).

Імпорт (477 млн дол. США у 1997 р.): пром. вироби, паливо, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Франція (31 %), Іран (9 %), ПАР (8 %).

Зайнятість активного нас
1990 р., %: 77,9 — у первинн
Армія (2000): 21 тис. війсь
США.
ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очі
54,9; жін. — 59,8).
Смертність дітей до 1 року
Кількість ліжок у лікарня
Кількість лікарів (1996): 1/
ВВП.
Доступ до питної води: да
ОСВІТА. Письменних (200
Обов'язкова освіта: 5 клас
Кількість студентів на 100
Користувачі Інтернетом (
ДИПЛОМАТИЧНІ І КОН
МАДАГАСКАР. Відсутні. На
в Москві (Росія). Дипломатич
влені 10 червня 1993 р.

МАКЕДОНІЯ

Держава, роз
пі, на Балка

Офіційна на

Столиця —

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ.
(256 км) — на Пд.; Албанія (1
на Пн.
Площа: 25 713 км² (144 м
Макс. відстані, км: Пн.-П
Найвища точка: 2751 м (
Населення (2006): 2,1 млн
Державне свято: 2 серпня
Державна мова: македоно
Грошова одиниця: македо
динарів; у 2002 — 64,4 маке
ВВП (2006): 16,9 млрд до
ВВП/особу (2006): 8,2 тис
Бюджет (млрд дол. США

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 1990 р., %: 77,9 — у первинному, 9,9 — у вторинному, 12,3 — у третинному.

Армія (2000): 21 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 47 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 57,3 року (чол. — 54,9; жін. — 59,8).

Смертність дітей до 1 року (2006): 75,2 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{1228}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{8330}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 2,6 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 68,9 % (чол. — 75,5 %; жін. — 62,5 %).

Обов'язкова освіта: 5 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 333. Витрати на освіту (1996): 1,8 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 8 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — МАДАГАСКАР. Відсутні. Найближче від України посольство Мадагаскару в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Мадагаскаром встановлені 10 червня 1993 р.

МАКЕДОНІЯ

Держава, розташована у Південно-Східній Європі, на Балканському п-ві.

Офіційна назва — ***Республіка Македонія.***

Столиця — ***Скоп'є*** (445 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Болгарія — на Сх.; Греція (256 км) — на Пд.; Албанія (155 км) — на Зх.; Сербія (252 км) — на Пн.

Площа: 25 713 км² (144 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 170, Сх.-Зх. — 215.

Найвища точка: 2751 м (г. Корабіт).

Населення (2006): 2,1 млн осіб (139 місце).

Державне свято: 2 серпня (День Республіки).

Державна мова: македонська.

Грошова одиниця: македонський динар (у 2006 р. 1 дол. США = 49 македон. динарів; у 2002 — 64,4 македон. динара).

ВВП (2006): 16,9 млрд дол. США (121 місце).

ВВП/особу (2006): 8,2 тис. дол. США (76 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 2,2; витрати — 2,3.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *М.* займають середньовисокі гори (макс. висота — 2751 м, г. Корабіт), розділені міжгірними улоговинами та річковими долинами. *М.* розташована у районі частих землетрусів. На схилах гір — мішані ліси і чагарники; вище 2000 м — гірські луки. Прибл. 35 % площі вкрито лісами. Клімат — помірно континентальний, на Пд. — середземноморський. Середньомісячні температури, °С: січня –1; липня — від +18 до +24. Опади: 550 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** родовища хромітів, марганцю, свинцю, міді, цинку, нікелю та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перше відоме населення території *М.* — іллірійські та фракійські племена. У V ст. до н. е. виникла держава (Стародавня *М.*), яка проіснувала до II ст. до н. е. У результаті війни з римлянами македонські війська зазнали поразки. Економічно й політично держава була ослаблена і перетворена на римську провінцію (148 р. до н. е.). У VI—VII ст. н. е. територію *М.* заселяли слов'янські племена, які поступово асимілювались з місцевими жителями і створили князівства. Спочатку (VII ст.) вони підкорялись Візантії, пізніше на територію прийшла протоболгарська орда хана Кувера. У IX ст. більша частина *М.* входила до складу Першого Болгарського царства. У 1018 р. її завоювали візантійці. У XIII ст. *М.* стає частиною Другого Болгарського царства. З 1389 по 1912 рр. *М.* перебувала під владою Османської імперії. Після поразки Туреччини в Першій світовій війні *М.* була визволена від Османської імперії, почався період територіального поділу між балканськими державами. Після Другої Балканської війни (1913) зх. і центр. частина *М.* (Вардарська *М.*) увійшла до складу Сербії, пд. частина (Егейська *М.*) — до Греції, а пн.-сх. район (Пиринський Край) — до Болгарії. У 1918 р. Вардарська *М.* стає частиною Королівства сербів, хорватів і словенів (з 1929 р. — Королівство Югославія). У 1941 р. країну завоювали болгарські та італійські війська. Після закінчення народно-визвольної війни в Югославії *М.* увійшла до складу Федеративної Народної Республіки Югославії (з 1963 р. — Соціалістична Федеративна Республіка Югославія). До складу Югославії входили *М.*, Словенія, Хорватія, Боснія-Герцеговина, Сербія, Чорногорія. У 1991 р. — проголошення незалежності. З 1993 р. — член ООН.

Уряд Республіки Македонія офіційно визнав незалежність України 23 липня 1993 р.

НАСЕЛЕННЯ: 2,1 млн осіб у 2006 р. (1,9 млн осіб — 1981 р.).

Щільність: 79,6 особи/км² (85 місце).

Народжуваність: 12 ‰. **Смертність:** 8,8 ‰.

Природний приріст: 3,2 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 20,1 % (чол. — 213,5 тис.; жін. — 199,1 тис.); 15—64 — 68,9 % (чол. — 711,9 тис.; жін. — 701 тис.); 65 і більше — 11 % (чол. — 98,6 тис.; жін. — 126,4 тис.).

Міське населення: 61 % (1997).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Скоп'є (445), Бітола (80), Прілеп (73), Куманово (70), Тетово (50) та ін.

Етнонаціональний склад, %: македонці — 67, албанці — 23, турки — 4, цигани — 2,3, серби — 2 та ін.

Релігійна належність, %: православні — 66, мусульмани — 30 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Бранко Црвенковський (з 12 травня 2004 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Нікола Груєвський (з 14 серпня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (36).

Політичні партії (після виборів 16 листопада 1998 р. кількість осіб у парламенті): Коаліція "За зміни"/Демократична альтернатива — 63; Соціал-демократичний союз Македонії (СДСМ) — 27; Партія демократичного процвітання албанців Македонії (ПДПАМ) — 14; Національна демократична партія (НДП) — 10 та ін. Загальна кількість депутатів — 120.

Законодавчу владу має парламент (Збори Республіки Македонія). Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *М.* — одна з найменш економічно розвинених держав колишньої Югославії. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (11); промисловість і будівництво (31); сфера обслуговування (58).

Структура промисловості: металургійна, хімічна, харчова, машинобудівна, текстильна, тютюнова, шкіропереробна, будматеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу:

Електроенергія, кВт/год., 2006: вироблено — 5,9 млрд; використано для внутрішніх потреб — 8,9 млрд; експорт — 0; імпорт — 3 млрд.

Нафта, барель/день, 2005: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 23 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3, 2004: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 100 млн; експорт — 0; імпорт — 100 млн.

Структура сільського господарства: пшениця, кукурудза, бавовна, овочі, фрукти, опійний мак, оливки, тютюн, рис, картопля, виноград. Вівчарство.

Сільськогосподарські угіддя: 51,4 %.

Рекреація: архітектурні пам'ятки V—XVII ст. (м. Охрід у списку ЮНЕСКО); столиця Скоп'є (іст.-культурні пам'ятки); великі тектонічні озера (Охрід, Преспа); гірські ландшафти.

Експорт (1322 млн дол. США у 1998 р.): текстильні вироби (35 %), прод. машинобудівного к-су (13 %), сировина (8 %). Основна частина експорту — у Німеччину (21 %), Югославію (13 %), Італію (7 %).

Імпорт (1913 млн дол. США у 1998 р.): пром. вироби (31 %), продукти харчування (17 %), паливо. Держави-імпортери: Німеччина (13 %), Югославія (13 %), Словенія (8 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 21,7; промисловість і будівництво — 32,6; сфера обслуговування — 45,7.

Безробіття (1996): 8,4 %.

Армія (2000): 16 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 77 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 74 роки (чол. — 71,5; жін. — 76,6).

Смертність дітей до 1 року (2006): 9,8 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{189}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{425}$ осіб. **Витрати на охорону здоров'я:** даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 96,1 % (чол. — 98,2 %; жін. — 84,1 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 30 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — МАКЕДОНІЯ. У Македонії (м. Скоп'є) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Македонії. Дипломатичні відносини між Україною та Македонією встановлені 10 квітня 1995 р.

МАЛАВІ

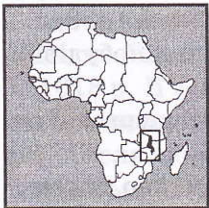

Держава, розташована у Південно-Східній Африці.

Офіційна назва — ***Республіка Малаві.***

Столиця — *Лілонгве* (396 тис. осіб у 1995 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Замбія (837 км) — на Зх.; Мозамбік (1569 км) — на Сх., Пд. і Пд.-Зх.; Танзанія (475 км) — на Пн.

Площа: 118 484 км² (98 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 898, Сх.-Зх. — 270.

Найвища точка: 3000 м (г. Сапітва).

Населення (2006): 13 млн осіб (64 місце).

Державне свято: 6 липня (проголошення незалежності, 1964 р.).

Державні мови: англійська, чічева (обидві офіційні).

Грошова одиниця: квача (у 2006 р. 1 дол. США = 136 кв.; у 2002 — 76,7 кв.).

ВВП (2006): 8 млрд дол. США (145 місце).

ВВП/особу (2006): 600 дол. США (76 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 818,4; витрати — 895,9.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *М.* займають плоскогір'я (висота — до 3000 м, г. Сапітна, у масиві Мландже), яке на Сх. обривається до глибокої западини, на дні якої розташоване оз. Малаві (колишня назва — Ньяса). У рослинному покриві переважають тропічні ліси і савани. Прибл. 40 % площі вкрито лісами. Клімат — екваторіально-мусонний. Середньомісячні температури, °С: найтеплішого місяця (листопада) — від +20 до +23; найхолоднішого (липня) — від +14 до +16. Опади: 750—1500 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** кам'яне вугілля, залізні руди, мармур, кварцові піски, боксити та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Королівство *М.* відоме з XVI ст. Європейці (португальці) вперше прибули на територію *М.* у XVII ст., але про

оз. Ньяса вони довідалися тільки у 1859 р., коли його відкрив відомий дослідник Девід Лівінгстон. Через 20 років почалась поступова колонізація *М.* Англійці назвали країну Ньясаленд. З 1891 по 1964 рр. — колонія Великої Британії. Після проголошення незалежності у 1964 р. країну назвали Малаві. З 1964 по 1994 рр. у *М.* — тоталітарний режим. У 1994 р. відбулися перші багатопартійні вибори. З 1964 р. — член ООН. *М.* — член Співдружності Націй.

НАСЕЛЕННЯ: 13 млн осіб у 2006 р. (4,5 млн осіб — 1970; 6,2 — 1980; 8,3 — 1990 р.).

Щільність: 88,5 особи/км² (80 місце).

Народжуваність: 43,1 ‰. **Смертність:** 19,3 ‰.

Природний приріст: 23,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 46,5 % (чол. — 3,1 млн; жін. — 3 млн); 15—64 — 50,8 % (чол. — 3,3 млн; жін. — 3,3 млн); 65 і більше — 2,7 % (чол. — 140 тис.; жін. — 206,5 тис.).

Міське населення: 14 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1995 р.): Лілонгве (396), Блантайр (447), Мзузу (63), Зомба (63) та ін.

Етнічний склад: негри (чічева — 90 %, ньянджа, ломве, інші племена банту).

Релігійна належність, %: протестанти — 55, католики — 20, мусульмани — 20, анімісти — 5.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Бінгу Ва Мутаріка (з 24 травня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): регіон (3).

Політичні партії (після виборів 15 червня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Об'єднаний демократичний фронт (ОДФ) — 94; Партія конгресу Малаві (ПКМ) — 63; Альянс за демократію — 31; Незалежні — 5. Загальна кількість депутатів — 193.

ГОСПОДАРСТВО. *М.* — одна з найменш економічно розвинених держав. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (37); промисловість і будівництво (16); сфера обслуговування (47).

Структура промисловості: текстильна, швейна, будматеріалів, хімічна, взуттєва, харчова, фармацевтична.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 1,3 млрд; використано для внутрішніх потреб — 1,2 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 5,5 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: чай, тютюн (9 місце у світі), арахіс, цукрова тростина, бавовна, кава, рис. Розведення тварин (вел. рог. худ.).

Сільськогосподарські угіддя: 37,3 %.

Рекреація: нац. парк Лейк Малаві — у списку ЮНЕСКО; основні рекреаційні центри — сучасна (Лілонгве) і колишня (Зомба) столиці з іст.-культурними

пам'ятками; оз. Малаві. У 1990 р. країну відвідало 130 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 6 млн дол. США (1995).

Експорт (325 млн дол. США у 1997 р.): тютюн (63 %), цукор (7 %), чай, арахіс, бавовна. Основна частина експорту — у ПАР (16 %), Німеччину (15 %), Японію (11 %), США (11 %).

Імпорт (7,3 млн дол. США у 1997 р.): паливо, пром. вироби, продукти харчування.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 90; промисловість, будівництво і сфера обслуговування — 10.

Армія (2000): 5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 26 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 41,7 року (чол. — 41,9; жін. — 41,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 94,4 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{710}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{50\,360}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 5 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 53 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 62,7 % (чол. — 76,1 %; жін. — 49,8 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 63. Витрати на освіту (1996): 3,4 % ВВП; 10,3 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 10 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — МАЛАВІ. Відсутні. Найближче від України посольство Малаві — в Берліні (Німеччина).

МАЛАЙЗІЯ

Держава, розташована у Південно-Східній Азії, на п-ві Малакка та о-ві Калімантан.

Офіційна назва — ***Малайзія.***

Столиця — ***Куала-Лумпур*** (1,2 млн осіб у 1993 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Таїланд, Бруней — на Пн.; Сінгапур, Індонезія — на Пд. На Сх. — Тихий океан; на Зх. — Індійський океан.

Площа: 329 845 км² (65 місце серед держав світу).

Найвища точка: 4101 м (г. Кінабалу, острів Калімантан).

Населення (2006): 24,4 млн осіб (46 місце).

Державне свято: 31 серпня (проголошення незалежності, 1957 р.).

Державна мова: малайська.

Грошова одиниця: ринґіт (у 2006 р. 1 дол. США = 3,67 ринґіта; у 2002 — 3,8 ринґіта).

ВВП (2006): 308,8 млрд дол. США (32 місце).

ВВП/особу (2006): 12,7 тис. дол. США (57 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 31,6; витрати — 37.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Узбережжя — рівнинне; центр. частина — гірська (висота — до 4101 м, г. Кінабалу). Поширені опідзолені латеритні ґрунти, на узбережних низовинах — алювіальні. Прибл. 70 % площі вкрито вічнозеленими вологими тропічними лісами. Клімат екваторіально-мусонний. Середньорічні температури, °С: від +25 до +28. Опади, мм/рік: 2000—2500; у горах — до 5000. **Мінеральні ресурси:** родовища олова, заліза, марганцю, бокситів, нафти, природного газу та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Історія *М.* налічує більше 500 тис. років. Рівно стільки на території *М.* існує людська цивілізація. Перше класове суспільство виникло на цих землях у І тис. н. е., коли в *М.* поселились індійці та китайці, які поширювали індуїзм і буддизм. Новостворена держава через короткий час потрапила під владу сусідніх імперій. У XV ст. було створено Малайський султанат, де швидко поширювався іслам. У 1511 р. португальці захопили територію *М.* У кінці XVIII — поч. XIX ст. англійці вели боротьбу за ці землі. З 1824 по 1957 рр. *М.* була колонією Великої Британії. З 1957 р. — незалежна держава, член ООН. У 1963 р. за ініціативою *М.* створено Малайзійську Федерацію у складі Малаю, Сінгапуру, Сараваки, Північного Борнею. У 1965 р. Сінгапур вийшов зі складу Федерації.

Уряд Малайзії офіційно визнав незалежність України 3 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 24,4 млн осіб у 2006 р. (6,1 млн осіб — 1950; 10,1 — 1970; 13,7 — 1980 р.).

Щільність: 68,5 особи/км² (95 місце).

Народжуваність: 22,9 ‰. **Смертність:** 5,1 ‰.

Природний приріст: 17,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 32,6 % (чол. — 4,1 млн; жін. 3,9 млн); 15—64 — 62,6 % (чол. — 7,7 млн; жін. — 7,6 млн); 65 і більше — 4,7 % (чол. — 509,3 тис.; жін. — 645,8 тис.).

Міське населення: 55 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1993 р.): Куала-Лумпур (1145), Іпох (383), Джохор-Бару (329), Малакка (245) та ін.

Етнонаціональний склад, %: малайці — 58, китайці — 27, індійці та пакистанці — 8 та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани — 53, буддисти — 17, індуїсти — 7, конфуціанці, християни та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія.

Форма устрою: федерація.

Глава держави: султан Сід Сіраюддін бін аль Мархум Сід Путра Жамалулаїл (з 13 грудня 2001 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Датук Сері Абдулах Ахмед Бадаві (з 31 жовтня 2003 р.).

Політико-адміністративна одиниця (кількість): штат (13), федеральна територія (2).

Політичні партії (після виборів 29 листопада 1999 р. кількість осіб у парламенті): Національний фронт — 148; Всемалайська ісламська партія — 27; інші 18. Загальна кількість депутатів — 193.

Законодавчу владу має парламент (Палата представників, Сенат і Верховний правитель). Термін повноважень парламенту — п'ять років.

ГОСПОДАРСТВО. *М.* — нова індустріальна держава, відома як одна із найбільших у світі виробників олова. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (8); промисловість і будівництво (50); сфера обслуговування (42).

Структура промисловості: видобувна, металургійна, машино- та автомобілебудівна, виробництво натурального каучуку (3 місце), електротехнічна, текстильна, деревопереробна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 78,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 72,7 млрд; експорт — 50 млн; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 770 тис. (2005); використано для внутрішніх потреб — 515 тис.; експорт — 230,2 тис.; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 62,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 33 млрд; експорт — 29,5 млрд; імпорт — даних нема.

Структура сільського господарства: кокосові горіхи, пальмові горіхи (виробництво пальмової олії становить 49 % світового виробництва), какао (7 місце), натуральний каучук, ананас, рис.

Сільськогосподарські угіддя: 15 %.

Рекреація: основний рекреаційний центр — столиця (історичні пам'ятки різних епох); екваторіальне природне середовище; рекреаційні бази (Кота Кінабалу та ін). У 1998 р. країну відвідало 5,6 млн іноземних туристів. Прибуток становив 8,6 млрд дол. США.

Експорт (74 млрд дол. США у 1997 р.): пром. вироби, прод. с/г в-ва. Основна частина експорту — у США (21,5 %), Сінгапур (17,3 %), Японію (10,8 %).

Імпорт (78 млрд дол. США у 1997 р.): продукти харчування, прод. машинобудівного к-су, хімічні добрива. Держави-імпортери: США (19,8 %), Японія (19,6 %), Сінгапур (13,5 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 13; промисловість і будівництво — 36; сфера обслуговування — 51.

Армія (2000): 96 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 1,6 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 72,5 року (чол. — 69,8; жін. — 75,4).

Смертність дітей до 1 року (2006): 17,2 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{432}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{2410}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 78 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 88,7 % (чол. — 92 %; жін. — 85,4 %).

Обов'язкова освіта: 9 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 679. **Витрати на освіту** (1996): 6,9 % ВВП; 18,8 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 1,5 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — МАЛАЙЗІЯ. У Малайзії (м. Куала-Лумпур) діють посольство і консульство України. Найближче від України посольство Малайзії — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Малайзією встановлені 3 січня 1992 р.

МАЛІ

Держава, розташована у пн.-зх. (внутрішній) частині Африки.

Офіційна назва — ***Республіка Малі.***

Столиця — ***Бамако*** (815 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Мавританія (2237 км), Сенегал (419 км) — на Зх.; Гвінея (858 км), Кот-д'Івуар (колишня назва — Берег Слонової Кості) (370 км), Буркіна-Фасо (колишня назва — Верхня Вольта) — на Пд.; Нігер — на Сх.; Алжир (1100 км) — на Пн.

Площа: 1 248 574 км² (22 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1609, Сх.-Зх. — 1851.

Найвища точка: 1155 м (г. Хомборі-Тондо).

Населення (2006): 11,7 млн осіб (70 місце).

Державне свято: 22 вересня (проголошення незалежності, 1960 р.).

Державна мова: французька.

Грошова одиниця: африканський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 522,9 афр. франка; у 2002 — 697 афр. франків).

ВВП (2006): 14,6 млрд дол. США (129 місце).

ВВП/особу (2006): 1,2 тис. дол. США (170 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 764; витрати — 828.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *М.* займають рівнини (висота — 200—300 м), оточені гірськими масивами (висота — до 1155 м, г. Хомборі-Тондо). На Пн. — частина пустелі Сахара. Переважає пустельна і напівпустельна рослинність. Найбільші ріки — Нігер і Сенегал. Клімат — субекваторіальний на Пд. та тропічний в інших районах. На Пн. — пустеля Сахара, на Пд. — субекваторіальна савана, між ними Сахель. Сухий сезон у Сахелі триває сім-вісім місяців; бувають катастрофічні посухи. Середньорічні температури, °С: +28, +29. Опади, мм/рік: на Пн. — 50—150, на Пд. — до 1500. **Мінеральні**

ресурси: запаси бокситів, залізної руди, марганцю, фосфоритів, золота, алмазів, солі та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У XI—XVI ст. територія *М.* перебувала у складі могутніх імперій Малі (XI—XIV ст.) і Сонгаю (з XIV ст. по 1591 р.). З найдавніших часів ці землі були торговим центром солі, золота, слонової кістки і рабів. З 1895 по 1960 рр. *М.* стає колонією Франції під назвою Французький Судан. З 1960 р. — незалежна держава, член ООН. З того часу до 1970-х років жителі *М.* перебували під владою військового режиму. З 1992 р. посилюється демократичний рух і в 2000-х роках у *М.* відбулися багатопартійні вибори.

Уряд Республіки Малі офіційно визнав незалежність України 24 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 11,7 млн осіб у 2006 р. (3,4 млн осіб — 1950; 5 — 1970; 6,9 — 1980 р.).

Щільність: 8,8 особи/км^2 (172 місце). **Народжуваність:** 49,8 ‰.

Смертність: 16,9 ‰. **Природний приріст:** 32,9 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 48,2 % (чол. — 2,9 млн; жін. — 2,8 млн); 15—64 — 48,8 % (чол. — 2,8 млн; жін. — 2,9 млн); 65 і більше — 3 % (чол. — 146,5 тис.; жін. — 210,8 тис.).

Міське населення: 27 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1990 р.): Бамако (815 тис. осіб у 2000 р.), Сегу (89), Мопті (74), Сікасо (73), Гао (55) та ін.

Етнічний склад: негри банту — 98 % та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани — 90, аніміcти — 9, католики.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Амаду Тумані Туре (з 8 червня 2002 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Усман Іссуфі Майга (з 29 квітня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (8); столичний округ (1).

Політичні партії (засновані 1990 р.): Альянс за демократію в Малі; Малійська партія за розвиток; Малійський союз за демократію і розвиток; Національний комітет демократичної ініціативи та ін. Загальна кількість депутатів — 147. Більшість місць у парламенті належить Альянсу за демократію в Малі.

ГОСПОДАРСТВО. *М.* — відстала аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (38); промисловість і будівництво (26); сфера обслуговування (36).

Структура промисловості: харчова, текстильна, будматеріалів, видобувна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 410 млн; використано для внутрішніх потреб — 381,3 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 4,3 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: просо (5 місце в світі), рис, сорго, арахіс, бавовна; розведення тварин, млн голів — кози (8), вел. рог. худ. (6), вівці (5).

Сільськогосподарські угіддя: 26,4 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина (міста Дженне і Томбуку — у списку ЮНЕСКО); столиця Бамако з архітектурними рисами французької колонії; нац. парк Букле-ду-Боул; фауна. У 1992 р. країну відвідало 38 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 17 млн дол. США.

Експорт (326 млн дол. США у 1997 р.): прод. с/г в-ва, сировина. Основна частина експорту — у Китай (13 %), Бенілюкс (9 %), Іспанію (3 %).

Імпорт (529 млн дол. США у 1997 р.): паливо ($^{1}/_{3}$ імпорту), пром. вироби, продукти харчування. Держави-імпортери: Кот-д'Івуар (23 %), Франція (17 %), Велика Британія (4 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 80; промисловість, будівництво і сфера обслуговування — 20.

Армія (2000): 7350 військовослужбовців. Витрати на армію: 30 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 49 років (чол. — 47,1; жін. — 51).

Смертність дітей до 1 року (2006): 107,6 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{562}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{21\,180}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 5,2 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 49 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 46,4 % (чол. — 53,5 %; жін. — 39,6 %).

Обов'язкова освіта: 7 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 73. Витрати на освіту (1996): 3,2 % ВВП; 17,3 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 10 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — МАЛІ. Відсутні. Найближче від України посольство Малі — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Малі встановлені 5 листопада 1992 р.

МАЛЬДІВИ

Держава, розташована у пн. частині Індійського океану. Складається з 1190 о-вів.

Офіційна назва — ***Мальдівська Республіка.***

Столиця — ***Мале*** (65 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Індійського океану.

Сусіди: Індія — на Пн.-Сх.

Площа: 298 км² (185 місце серед держав світу). Острови простягаються з Пн. на Пд. на 900 км, їх перетинає екватор.

Найвища точка: 24 м.

Населення (2006): 359 тис. осіб (167 місце).

Державне свято: 26 червня (проголошення незалежності, 1965 р.).

Державна мова: мальдівська (дівехі).

Грошова одиниця: руфія (у 2006 р. 1 дол. США = 12,8 руфії; у 2002 — 12,8 руфії).

ВВП (2003): 1,3 млрд дол. США (129 місце).

ВВП/особу (2003): 3,9 тис. дол. США (170 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 508; витрати — 671.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *М.* розташовані на коралових островах (1190). Більшість о-вів — низовинні. Рослинність — тропічна (кокосові пальми, банани тощо). Клімат — екваторіальний, вологий. Середньорічні температури, °С: від +24 до +30. Опади: 2500 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** не виявлено.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З VI ст. н. е. о-ви *М.* почали заселяти вихідці з Індії та Шрі-Ланки, а пізніше — з Близького Сходу. Після прибуття на о-ви арабів почалося поширення ісламу. В XVI ст. о-вами *М.* зацікавились португальці, нідерландці та англійці. З 1887 по 1965 рр. — протекторат Великої Британії. З 1965 р. — незалежна держава. З 1965 р. — член ООН. У 1968 р. — проголошення республіки. *М.* — член Співдружності Націй.

Уряд Мальдівської Республіки офіційно визнав незалежність України 24 травня 1993 р.

НАСЕЛЕННЯ: 275 тис. осіб у 2002 р. (72,2 тис. осіб — 1911; 79,3 — 1931; 118,8 — 1971; 150 — 1980 р.).

Щільність: 924,2 особи/км^2 (5 місце).

Народжуваність: 34,2 ‰. **Смертність:** 6,9 ‰.

Природний приріст: 27,3 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 42,9 % (чол. — 81,4 тис.; жін. — 77 тис.); 15—64 — 54 % (чол. — 101,7 тис.; жін. — 97,5 тис.); 65 і більше — 3,1 % (чол. — 5,6 тис.; жін. — 5,8 тис.).

Міське населення: 27 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Мале (65) та ін.

Етнонаціональний склад: сингальці, дравидійці та ін.

Релігійна належність: мусульмани-суніти.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка (згідно з конституцією 1 вересня 1998 р.).

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Мамун Абдул Гаюм (з 11 листопада 1978 р.; переобраний у жовтні 1998 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (20).

Парламент (після виборів 2 грудня 1994 р. кількість осіб у парламенті): Меджліс — 50.

ГОСПОДАРСТВО. *М.* — економічно відстала держава.

Структура промисловості: харчова (рибоконсервна), швейна, електротехнічна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 149,9 млн; використано для внутрішніх потреб — 139,4 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 7,2 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: кокосові горіхи, просо, сорго, кукурудза, банани, овочі. Продукція с/г не задовольняє внутрішніх потреб.

Сільськогосподарські угіддя: 13,3 %.

Рекреація: місцева екзотика; іст.-культурна спадщина; курортні бази поблизу столиці; узбережжя океану. В 1998 р. країну відвідало 396 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 265 млн дол. США.

Експорт (73 млн дол. США у 1997 р.): рибопродукти (65 %), текстильні вироби (17 %), електротехнічні вироби. Основна частина експорту — у Велику Британію (22 %), Шрі-Ланку (18 %), Німеччину (11 %), Японію (11 %), США (10 %).

Імпорт (349 млн дол. США у 1997 р.): пром. вироби, нафтопереробна прод., харчові продукти. Держави-імпортери: Сінгапур (32 %), Індія (12 %), Малайзія (9 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2000 р., %: с/г — 22; промисловість і будівництво — 18; сфера обслуговування — 60.

Армія (1996): 700 військовослужбовців. Витрати на армію: даних нема.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 64,4 року (чол. — 63,1; жін. — 65,8).

Смертність дітей до 1 року (2006): 53,3 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{2962}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{14\,400}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 96,3 % (чол. — 96,2 %; жін. — 96,4%). Витрати на освіту (1995): 9,2 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 2 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — МАЛЬДІВИ. Відсутні. Найближче від України посольство Мальдівів — у Лондоні (Велика Британія). Дипломатичні відносини між Україною та Мальдівами встановлені 17 серпня 1993 р.

МАЛЬТА

Держава, розташована на о-вах (п'ять о-вів у центр. частині Середземного моря).

Офіційна назва — ***Республіка Мальта.***

Столиця — ***Валлетта*** (71 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Середземного моря.

Сусіди: Італія — на Пн.

Площа: 316 км² (184 місце серед держав світу).

Населення (2006): 400,2 тис. осіб (165 місце).

Державне свято: 21 вересня (День незалежності, 1964 р.).

Державні мови: мальтійська, англійська (обидві офіційні).

Грошова одиниця: мальтійська ліра (у 2006 р. 1 дол. США = 0,37 мальт. ліри; у 2002 — 0,43 мальт. ліри).

ВВП (2006): 8,1 млрд дол. США (144 місце).

ВВП/особу (2006): 20,3 тис. дол. США (40 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 2,5; витрати — 2,7.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *М.* розташована на островах (5). Поверхня — рівнинна (висота — до 252 м). Рослинність — чагарникова. Клімат середземноморський: літо — жарке, зима — м'яка волога. Середньомісячні температури, °С: лютого +12, серпня +25. Опади: 530 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** родовища нафти та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У різні часи *М.* перебувала під владою фінікійців, римлян, арабів, норманів, мальтійських рицарів, Франції і Великої Британії. У XIII ст. до н. е. почалась фінікійська колонізація о-вів. У 218 р. до н. е. *М.* перейшла до складу Римської імперії, а пізніше (395—870) — під владу Візантії. Значний вплив на господарство, культуру, мову населення мали араби (870—1091). У 1091 р. *М.* завоювали нормани і приєднали її до Сицилії. З 1530 по 1775 рр. *М.* була під владою мальтійських рицарів. У 1798 р. о-ви захопили французи. З 1814 по 1964 рр. — колонія Великої Британії. З 1964 р. — незалежна. У 1974 р. — проголошення республіки. У 1979 р. — проголошення нейтральної держави (1987 р. це положення було внесено у конституцію). *М.* — член ООН (з 1964 р.). З 1 травня 2004 р. — член ЄС.

НАСЕЛЕННЯ: 400,2 тис. особи у 2006 р. (270 тис. осіб — 1940; 320 — 1957; 360 — 1980 р.).

Щільність: 1214 осіб/км² (3 місце).

Народжуваність: 10,2 ‰. **Смертність:** 8,1 ‰.

Природний приріст: 2,1 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 17,1 % (чол. — 35,3 тис.; жін. — 33,4 тис.); 15—64 — 69,1 % (чол. — 139,9 тис.; жін. — 136,8 тис.); 65 і більше — 13,7 % (чол. — 23,6 тис.; жін. — 31,4 тис.).

Міське населення: 90 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Валлетта (71), Біркіркара (21,4), Кормі (18), Заббар (14,4) та ін.

Етнонаціональний склад, %: мальтійці — 96, англійці — 2, італійці, араби, французи та ін.

Релігійна належність: римо-католики — 94 %, протестанти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Едвард Фенек Адамі (з 4 квітня 2004 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Лоренцо Гонці (з 23 квітня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): регіон (6).

Політичні партії (після виборів 5 вересня 1998 р. кількість осіб у парламенті): Націоналістична партія (НП) — 35; Лейбористська партія Мальти (ЛПМ) — 30. Загальна кількість депутатів — 65.

Законодавчу владу має парламент (Палата представників). Термін повноважень парламенту — п'ять років.

ГОСПОДАРСТВО. Економіка *М.* дещо відстає від середньорозвинених держав Європи. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (3); промисловість і будівництво (26); сфера обслуговування (71).

Структура промисловості: текстильна, швейна, взуттєва, хімічна, електротехнічна, суднобудівна, машинобудівна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 2,3 млрд; використано для внутрішніх потреб — 2,1 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 19 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: пшениця, ячмінь, картопля, овочі, виноград, фрукти; розведення тварин (вел. рог. худ., свині).

Сільськогосподарські угіддя: 44 %.

Рекреація: рекреаційний центр — столиця Валлетта; іст.-культурна й архітектурна спадщина; мегалітичні культові споруди; м'який клімат. У списку ЮНЕСКО — 3 об'єкти. У 1998 р. країну відвідало 1,2 млн іноземних туристів. Прибуток становив 635 млн дол. США (1996).

Експорт (1,5 млрд дол. США у 1997 р.): електротехнічна прод., текстильні вироби, картопля, вино. Основна частина експорту — у Францію (16 %), Німеччину (15 %), США (15 %).

Імпорт (2,5 млрд дол. США у 1997 р.): паливо, продукти харчування, напівфабрикати, прод. хімічного в-ва. Держави-імпортери: Італія (20 %), Франція (16 %), Велика Британія (14 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 3; промисловість і будівництво — 22; сфера обслуговування — 75. **Безробіття** (1996): 4 %.

Армія (2000): 2,2 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 27 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 79 років (чол. — 76,8; жін. — 81,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 3,9 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{96}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{890}$ осіб. **Витрати на охорону здоров'я:** даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 92,8 % (чол. — 92 %; жін. — 3,6 %).

Обов'язкова освіта: 10 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 882. **Витрати на освіту** (1996): 4,4 % ВВП; 8,3 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 40 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — МАЛЬТА. Відсутні. Найближче від України посольство Мальти — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Мальтою встановлені 5 березня 1992 р.

МАРОККО

Держава, розташована у Північно-Західній Африці.

Офіційна назва — ***Королівство Марокко.***

Столиця — ***Рабат*** (625 тис. осіб; 1,5 млн з приміською зоною у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Західна Сахара (650 км) — на Пд.; Алжир (1350 км) — на Сх. На Пн. — Середземне море (берегова лінія — 537 км); на Зх. — Атлантичний океан (берегова лінія — 2446 км).

Площа: 458 730 км² (54 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 910, Сх.-Зх. — 1170.

Найвища точка: 4165 м (г. Тубкаль).

Населення (2006): 33,2 млн осіб (35 місце).

Державне свято: 30 липня (свято престолу, 1999 р.).

Державна мова: арабська.

Грошова одиниця: дирхам (у 2006 р. 1 дол. США = 8,77 дирхама; у 2002 — 11 дирхамів).

ВВП (2006): 147 млрд дол. США (52 місце).

ВВП/особу (2006): 4,4 тис. дол. США (110 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 15,9; витрати — 20,4.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *М.* займають гори, підвищені рівнини і плато. З Пн.-Зх. до Пд.-Сх. простягаються Атлаські гори (висота — до 4165 м, г. Тубкаль). Уздовж узбережжя Атлантичного океану — приморські низовинні рівнини. На Пд.-Сх. — частина пустелі Сахара.

Переважають сухі степи, напівпустельна і пустельна рослинність; на середземному узбережжі — зарості чагарників. У горах прибл. 12 % площі займають ліси. Клімат — середземноморського типу; на Пд. — напівпустельний і пустельний. Середньомісячні температури, °С: січня — від +10 до +12; липня — від +24 до +28. Опади, мм/рік: на Пн. і в горах — прибл. 1000; на Пд. — до 200. **Мінеральні ресурси:** поклади фосфоритів (найбільші у світі запаси), кобальту, марганцю, свинцю, цинку, міді, баритів, заліза, нафти та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Королівство Марокко — одна із стародавніх держав Африки. Історичні згадки *М.* стосуються перших арабських держав, створених на території Магриба у VIII—IX ст. Першими завойовниками *М.* (XII ст. до н. е.) були фінікійці. Вони заснували на узбережжі Середземного моря колонії. З I ст. до н. е. по IV ст. н. е. *М.* перебувало під владою римлян. З VII ст. — арабське завоювання Північної Африки, прийняття ісламу та арабської мови. У XI—XV ст. на цих землях розпочався розквіт арабо-берберських султанатів. З 1912 по 1956 рр. *М.* стає колонією Франції та Іспанії. Незалежність проголошено у 1956 р. *М.* — член ООН (з 1956 р.).

Уряд Королівства Марокко офіційно визнав незалежність України 30 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 33,2 млн осіб у 2006 р. (4,2 млн осіб — 1926; 11,6 — 1960; 20,3 — 1980 р.).

Щільність: 63,2 особи/км² (98 місце).

Народжуваність: 22 ‰. **Смертність:** 5,6 ‰.

Природний приріст: 16,4 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 31,6 % (чол. — 5,3 млн; жін. — 5,1 млн); 15—64 — 63,4 % (чол. — 10,5 млн; жін. — 10,6 млн); 65 і більше — 5 % (чол. — 725,1 тис.; жін. — 941,5 тис.).

Міське населення: 49 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Рабат (625; 1,5 млн з приміською зоною), Дар-ель-Бейда (колишня Касабланка) (2940), Фес (775), Марракеш (750), Уджда (680), Агадір (550) та ін.

Етнонаціональний склад, %: араби — 65, бербери — 33 та ін.

Релігійна належність: мусульмани-суніти — 99 % та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія, королівське успадкування.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: король Мохаммед VI ібн Гассан (з 23 липня 1999 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Дріссс Джетту (з 9 жовтня 2002 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): вілай (wilay) (18).

Політичні партії (після виборів 14 листопада 1997 р. кількість осіб у парламенті): Соціалістичний союз народних сил — 57; Конституційний союз — 50; Національне об'єднання незалежних — 46; Народний рух — 40; Істікляль — 32; Соціал-демократичний рух — 32 та ін. Загальна кількість депутатів — 325.

ГОСПОДАРСТВО. *М.* — держава, що розвивається (за класифікацією ООН); аграрна. Галузева структура (% від ВВП; % зайнятості активного населення, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (16; 50); промисловість і будівництво (32; 15); сфера обслуговування (52; 35).

Структура промисловості: текстильна, шкіропереробна, хімічна, нафтохімічна, будматеріалів, фармацевтична, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 18,5 млрд; використано для внутрішніх потреб 18,9 млрд; експорт 0; імпорт 1,7 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 300 (2005); використано для внутрішніх потреб — 170 тис.; експорт 0; імпорт 147,8 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 50 млн; використано для внутрішніх потреб— 50 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: зернові культури, цитрусові, оливки, цукрова тростина, цукровий буряк, овочі, банани, виноград. Розведення тварин, млн голів — вівці (16), кози (5), вел. рог. худ. (2,4); птахівництво. Рибальство (виловлюють 840 тис. т риби/рік — 1 місце в Африці).

Сільськогосподарські угіддя: 18 %.

Рекреація: багата іст.-культурна спадщина (арабо-берберських султанів, середньовічні столиці Фес, Марракеш, Мекнес); курорти субтропічного узбережжя. У списку ЮНЕСКО — 4 об'єкти. У 1996 р. країну відвідало 2,5 млн іноземних туристів. Прибуток становив 1,2 млрд дол. США.

Експорт (6,9 млрд дол. США у 1996 р.): прод. с/г в-ва (29 %), сировина тощо. Основна частина експорту — у Францію (28 %), Іспанію (10 %), Індію (6 %).

Імпорт (10 млрд дол. США у 1996 р.): продукти харчування, паливо, пром. вироби. Держави-імпортери: Франція (21 %), Іспанія (8 %), США (7 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 40; промисловість і будівництво 15; сфера обслуговування — 45.

Армія (2000): 198,5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 160 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 70,9 року (чол. — 68,6; жін. — 73,4).

Смертність дітей до 1 року (2006): 40,2 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{959}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{4840}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 2,6 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 51,7 % (чол. — 64,1 %; жін. — 39,4 %). Витрати на освіту (1996): 3,3 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 120 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — МАРОККО. У Марокко (м. Рабат) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) консульство Марокко. Дипломатичні відносини між Україною та Марокко встановлені 26 червня 1992 р.

МАРШАЛЛИ

Держава, розташована на о-вах (34 коралові атоли, оточені 1150 о-вцями) в Океанії, у центр.-зх. частині Тихого океану (частина Мікронезії).

Офіційна назва — ***Республіка Маршаллові Острови.***

Столиця — ***Далап-Уліга-Дарит*** (28 тис. осіб у 1996 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Тихого океану.

Площа: 181 км² (187 місце серед держав світу).

Населення (2006): 60 тис. осіб (185 місце).

Державне свято: 22 грудня (проголошення незалежності, 1990 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: долар США.

ВВП (2005): 115 млн дол. США (191 місце).

ВВП/особу (2005): 2,9 тис. дол. США (130 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 42; витрати — 40.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *М.* розташовані на низинних коралових островах. Переважають мангрові хащі. Клімат — жаркий і вологий. Середньорічна температура: +27 °С. Опади, мм/рік: на Пн. — до 1000; на Пд. — до 4000.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. *М.* острови відкрив у 1529 р. іспанський мореплавець А. Сааведра, але більш детально досліджували їх Д. Гілберт і Дж. Маршалл (на честь якого були названі о-ви) у 1788 р. З XVII по XIX ст. *М.* входили до складу іспанської колонії. З 1888 по 1914 рр. — колонія Німеччини. У 1914 р. *М.* о-ви захопили японці, які у 1920 р. отримали від Ліги Націй мандат на керування, тобто *М.* стали підмандатною територією Японії. У 1944 р. війська США захопили Маньджуро, а пізніше — інші о-ви архіпелагу. Відповідно до рішення ООН, *М.* о-ви перейшли під владу США (1947—1991). Незалежність проголошено в 1991 р. *М.* — член ООН (з 1991 р.).

Уряд Республіки Маршаллові Острови офіційно визнав незалежність України 22 грудня 1995 р.

НАСЕЛЕННЯ: 52,3 тис. осіб у 2002 р. (35 тис. осіб — 1984 р.).

Щільність: 289,1 особи/км² (25 місце).

Народжуваність: 32,4 ‰. **Смертність:** 4,7 ‰.

Природний приріст: 27,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 38,1 % (чол. — 11,7 тис.; жін. — 11,3 тис.); 15—64 — 59,2 % (чол. — 18,3 тис.; жін. — 17,4 тис.); 65 і більше — 2,7 % (чол. — 800 осіб; жін. — 860 осіб).

Міське населення: 64,5 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1995 р.): Далап-Уліга-Даріт (28), Ебій (8,3), Жахріт та ін.

Етнорасовий та етнонаціональний склад: мікронезійці — 90 %, філіппінці, європеоїди та ін.

Релігійна належність, %: протестанти — 63, римо-католики — 7 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Кессай Ноут (з 3 січня 2000 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): дистрикт (25).

Політична партія: Об'єднана демократича партія (ОДП). Загальна кількість депутатів — 33 (з листопада 1999 р.).

ГОСПОДАРСТВО. Галузева структура (% від ВВП; % зайнятості активного населення, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (15; 18); промисловість і будівництво (13; 9); сфера обслуговування (72; 73).

Структура промисловості: харчова.

Структура сільського господарства: кокосова пальма, банани, хлібне дерево; розводять свиней; птахівництво.

Рекреація: курортні зони на узбережжі океану; іст.-культурна та етнографічна спадщина. У 1996 р. країну відвідало 5 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 3 млн дол. США.

Експорт (17 млн дол. США у 1995 р.): рибопродукти (39 %), кокосова олія (18 %). Основна частина експорту — у США (80 %).

Імпорт (75 млн дол. США у 1995 р.): продукти харчування (29 %), пром. вироби (34 %), паливо (24 %). Основні держави-імпортери: США (51 %), Японія (8 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 21,4; промисловість і будівництво — 20,9; сфера обслуговування — 57,7.

Армія: даних нема.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 70,3 року (чол. — 68,3; жін. — 72,4).

Смертність дітей до 1 року (1995): 49 ‰.

ОСВІТА. Письменних (2001): 93,7 % (чол. — 93,6 %; жін. — 93,7 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 500 осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — МАРШАЛЛИ. Відсутні. Посольство і консульство США в Україні представляє й дипломатичні та консульські інтереси Маршаллових Островів. Дипломатичні відносини між Україною та Маршалловими Островами встановлені 25 грудня 1995 р.

МЕКСИКА

Держава, розташована у пд. частині Північної Америки.

Офіційна назва — *Мексиканські Сполучені Штати.*

Столиця — *Мехіко* (8,5 млн осіб; 11,7 млн осіб з приміською зоною у 1995 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: США (3115 км) — на Пн.; Гватемала (962 км) і Беліз (161 км) — на Пд. На Сх. — Мексиканська затока (берегова лінія — 2021 км) і Карибське море (берегова лінія — 735 км); на Зх. — Тихий океан (берегова лінія — 6147 км; з них 3280 км — берегова лінія Каліфорнійського п-ва).

Площа: 1 964 375 км² (14 місце серед держав світу).
Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 2012, Сх.-Зх. — 3060.
Найвища точка: 5700 м (вулкан Орисаба).
Населення (2006): 107,4 млн осіб (11 місце).
Державне свято: 16 вересня (проголошення незалежності, 1810 р.).
Державна мова: іспанська.
Грошова одиниця: песо (у 2006 р. 1 дол. США = 10,9 песо; у 2002 — 9,66 песо).
ВВП (2006): 1,13 трлн дол. США (13 місце).
ВВП/особу (2006): 10,6 тис. дол. США (64 місце).
Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 196,5; витрати — 196,2.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *М.* займає Мексиканське нагір'я (переважні висоти — 1000—2000 м), оточене гірськими хребтами Східної Сьєрри-Мадре, Західної Сьєрри-Мадре, Поперечної Вулканічної Сьєрри. Найвища точка — 5700 м (вулкан Орисаба). Бувають часті землетруси. Рослинність більшої частини Мексиканського нагір'я — напівпустельна. У пд. частині — високотравна савана. Прибл. 25 % площі вкрито лісами. Клімат більшої частини — тропічний; на Пд. — субтропічний. Середньомісячні температури, °С: січня — від +10 на Пн.-Зх. до +25 на Пд.; липня — від +15 в горах до +30 на зх. узбережжі. На Пн. Мексиканського нагір'я клімат континентальний (бувають морози — до −20). Опади, мм/рік: від 100—200 — на Пн. до 2000—3000 — на Пд. **Мінеральні ресурси** (видобуток, млн т/рік): нафта (153), природний газ (26 млрд м³), залізні руди (10), мідь (0,3), свинець (0,2), цинк (0,4); срібло (2367 т — 1 місце у світі) та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перші відомості про людину на території *М.* належать до XX тис. до н. е. На цих землях перебували у різні часи одні з найбільш розвинутих цивілізацій Західної півкулі. Першою цивілізацією була держава ольмеків (1500—600 рр. до н. е.). Пізніше з Пн. на п-ів Юкатан прийшли племена майя. У центрі сучасної *М.* у X ст. виникла держава тольтеків, яких у XI ст. витіснили племена чічімека, а їх, своєю чергою, — прибулі із Пн. племена нахуатлан. Племена ацтеків, або мексика, були наймогутніші.

У XIV ст. виникла імперія ацтеків, котра в XV ст. перетворилась у найпотужнішу державу центр. і пд. частини *М.* У 1517 р. — іспанське завоювання і перетворення *М.* на колонію. Іспанці захопили столицю ацтеків Теночтітлан у 1535 р. і поширювали католицизм у межах усієї країни. У результаті цих подій стародавні американські цивілізації були знищені. У XVI ст. на території *М.* створено віце-королівство Нова Іспанія. У 1821 р. *М.* отримала незалежність. У 1823 р. — проголошення республіки. З 1845 по 1848 рр. — захоплення США Техасу, Нью-Мексико і Каліфорнії (прибл. половина мексиканської території). У 1941 р., побоюючись японського втручання, *М.* оголосила війну фашистському блоку. Останнім часом демократичні реформи в *М.* сприяють економічному розвитку держави. *М.* — член ООН (з 1945 р.).

Уряд Мексиканських Сполучених Штатів офіційно визнав незалежність України 25 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 107,4 млн осіб — 2006 р. (13,6 млн осіб — 1900; 19,7 — 1940; 48,8 — 1970; 69,8 — 1980 р.).

Щільність: 50,9 особи/км² (115 місце).

Народжуваність: 20,7 ‰. **Смертність:** 4,7 ‰.

Природний приріст: 16 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 30,6 % (чол. — 16,8 млн; жін. — 16,1 млн); 15—64 — 63,6 % (чол. — 33,1 млн; жін. — 35,3 млн); 65 і більше — 5,8 % (чол. — 2,8 млн; жін. — 3,4 млн).

Міське населення: 74 % (1996).

Головні міста (тис. осіб у 1995 р.): Мехіко (850; 1170 — з приміською зоною), Гвадалахара (1630), Пуебла (1120), Монтеррей (1100), Леон (1040), Сьюдат-Хуарес (1010) та ін.

Етнорасовий склад, %: метиси — 75, американські індіанці — 14, європеїди — 10 та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 90,4, протестанти — 3,8 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка, федеративна держава.

Форма устрою: федерація.

Глава держави й уряду: президент Феліпе де Хесус Кальдерон Інохоса (з 1 грудня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): штат (31); столичний федеральний округ (1).

Політичні партії (після виборів 2 червня 2000 р. кількість осіб у парламенті): Інституційно-революційна партія (ІРП) — 211; Партія національної дії (ПНД) — 206; Партія демократичної революції (ПДР) — 50; Мексиканська екологічна зелена партія (МЕЗП) — 17; інші — 16. Загальна кількість депутатів — 500.

Законодавчу владу має двопалатний парламент (Палату депутатів формують на три роки, Сенат — на шість років).

ГОСПОДАРСТВО. *М.* — індустріально-аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП; % зайнятості активного населення, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (4; 20); промисловість і будівництво (27; 24); сфера обслуговування (69; 56).

Структура промисловості: нафтовидобувна (4 місце у світі), нафтопереробна, гірничовидобувна, металургійна, машинобудівна, будматеріалів, хімічна, шкіропереробна, взуттєва, текстильна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 242,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 224,6 млрд; експорт — 1,2 млрд; імпорт — 416 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 3,4 млн (2005); використано для внутрішніх потреб — 2 млн; експорт — 1,9 млн; імпорт — 205 тис.

Природний газ, м^3: вироблено — 41,5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 50,5 млрд; експорт — 0; імпорт — 9,8 млрд.

Структура сільського господарства: бавовна, кава (6 місце у світі), цитрусові (4 місце), какао, тропічні фрукти, цукрова тростина, овочі, пшениця, кукурудза (4 місце), квасоля, сорго. Розведення тварин, млн голів — вел. рог. худ. (28 — 7 місце у світі), свині (18), кози (10), вівці (6). Рибальство.

Сільськогосподарські угіддя: 11,7 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина (доєвропейських та іспанських цивілізацій і сучасності); курортні зони світового значення (на узбережжі Тихого океану й Каліфорнійської затоки). У списку ЮНЕСКО — 16 об'єктів. У 1996 р. країну відвідало 9 млн іноземних туристів. Прибуток становив 4,7 млрд дол. США.

Експорт (110 млрд дол. США у 1997 р.): основні товари — нафта і природний газ (38 %), прод. с/г в-ва тощо. Основна частина експорту — у США (85 %), Канаду (2 %), Японію, Іспанію.

Імпорт (110 млрд дол. США у 1997 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: США (77 %), Японія (4 %), Німеччина (4 %), Канада (2 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 18; промисловість і будівництво — 24; сфера обслуговування — 58.

Армія (2000): 192 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 3 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 75,4 року (чол. — 72,6; жін. — 78,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 20,3 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{863}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{1850}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,2 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 78 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 92,2 % (чол. — 94 %; жін. — 90,5 %). Витрати на освіту (1996): 4,1 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 2,5 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — МЕКСИКА. У Мексиці (м. Мехіко) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — консульство Мексики. Дипломатичні відносини між Україною та Мексикою встановлені 14 січня 1992 р.

МІКРОНЕЗІЯ

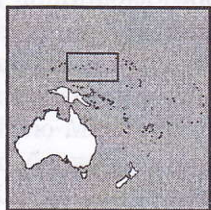

Держава, розташована на о-вах (607 о-вів) в Океанії, в центр.-зх. частині Тихого океану.

Офіційна назва — ***Федеративні Штати Мікронезії.***

Столиця — ***Палікір*** (6 тис. осіб у 1998 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Тихого океану.

Сусіди: Маріанські острови — на Пн.; Папуа-Нова Гвінея — на Пд.

Площа: 701 км^2 (173 місце серед держав світу).

Населення (2006): 108 тис. осіб (178 місце).

Державне свято: 22 грудня (проголошення незалежності, 1990 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: долар США.

ВВП (2006): 277 млн дол. США (185 місце).

ВВП/особу (2006): 2,3 тис. дол. США (140 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 127,3; витрати — 144,2.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *М.* розташована на о-вах вулканічного походження (висота — до 791 м, г. Тотолом, на о-ві Понпей). Рослинність — тропічні вічнозелені ліси та савани. Часто бувають циклони. Клімат — екваторіальний і субекваторіальний. Середньорічні температури, °С: +25, +28. Опади, мм/рік: 1000—6000. **Мінеральні ресурси:** боксити та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Мікронезійський народ, азійського походження, заселив о-ви *М.* прибл. 2000 р. до н. е. З 1528 по 1889 рр. — колонія Іспанії. У 1889 р. о-ви *М.* продано Німеччині. З 1889 по 1914 рр. — колонія Німеччини. З 1914 по 1919 рр. — під окупацією японських військ. З 1919 по 1944 рр. — відповідно до рішення Ліги Націй — підмандатна територія Японії. З 1947 по 1991 рр. — під опікою США. Незалежність проголошено у 1991 р. *М.* — член ООН (з 1991 р.).

НАСЕЛЕННЯ: 108 тис. осіб у 2006 р.

Щільність: 167,9 особи/км^2 (44 місце).

Народжуваність: 24,7 ‰. **Смертність:** 4,8 ‰.

Природний приріст: 19,9 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 36,6 % (чол. — 20,1 тис.; жін. — 19,4 тис.); 15—64 — 60,4 % (чол. — 32,6 тис.; жін. — 32,7 тис.); 65 і більше — 3 % (чол. — 1,4 тис.; жін. — 1,8 тис.).

Міське населення: 29 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1998 р.): Палікір (6), Вено (16), Колонія (7), Тофол (5) та ін.

Етнічний та етнорасовий склад, %: мікронезійці — 88,1, європеоїди — 12, філіппінці та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 52,9, протестанти — 47,1.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: федерація.

Глава держави й уряду: президент Мані Морі (з 11 травня 2007 р.).

Політико-адміністративна одиниця (кількість): штат (4).

Парламент (з 1999 р. кількість осіб у парламенті): Конгрес федеративних штатів Мікронезії — 14.

ГОСПОДАРСТВО. Галузева структура (% від ВВП; % зайнятості активного населення, 2002): с/г і рибальство (19; 19); промисловість і будівництво (4; 3); сфера обслуговування (77; 78).

Структура промисловості: харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2003):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 192 млн; використано для внутрішніх потреб — 178,6 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: даних нема.

Природний газ, м^3: даних нема.

Структура сільського господарства: кокосова пальма, цукрова тростина, таро, батати; розводять свиней; птахівництво; рибальство.

Рекреація: базальтова колона (висота 200 м) на о-ві Понпей; іст.-культурна та етнографічна спадщина XV—XVIII ст.; руїни міста (о-ів Косра). У 1996 р. країну відвідало 30 тис. іноземних туристів (особливо з Японії та США).

Експорт (79 млн дол. США у 1995 р.): прод. с/г в-ва. Основна частина експорту — в Японію (80 %), США (9,3 %).

Імпорт (129 млн дол. США у 1995 р.): текстильні вироби, продукти харчування, транспортні засоби, паливо. Основні держави-імпортери: США (56,1 %), Японія (32 %), Австралія (3,5 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 15; промисловість і будівництво — 10; сфера обслуговування — 75.

Армія: даних нема.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 70,1 року (чол. 68,2; жін. — 72).

Смертність дітей до 1 року (2006): 29,2 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{309}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{3084}$ особи. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2000): 89 % (чол. — 91 %; жін. — 88 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 2 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — МІКРОНЕЗІЯ. Відсутні. Посольство і консульство США в Україні представляє дипломатичні та консульські інтереси Мікронезії.

МОЗАМБІК

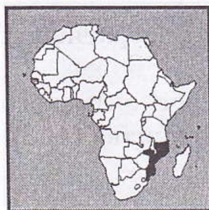

Держава, розташована у Південно-Східній Африці.

Офіційна назва — ***Республіка Мозамбік.***

Столиця — *Мапуту* (1,1 млн осіб у 1998 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Танзанія (756 км) — на Пн.; Малаві (1569 км), Замбія (419 км), Зімбабве (1231 км) — на Сх.; ПАР (491 км) і Свазіленд (105 км) — на Пд. На Сх. — Індійський океан (берегова лінія — 2470 км).

Площа: 812 379 км² (34 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1770, Сх.-Зх. — 1094.

Найвища точка: 2436 м (г. Бінга).

Населення (2006): 19,7 млн осіб (53 місце).

Державне свято: 25 червня (проголошення незалежності, 1975 р.).

Державна мова: португальська.

Грошова одиниця: метикал (у 2006 р. 1 дол. США = 25,4 мет.; у 2002 — 23,7 мет.).

ВВП (2006): 29,3 млрд дол. США (97 місце).

ВВП/особу (2006): 1,5 тис. дол. США (161 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 1,4; витрати — 1,8.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. На Пн. — плато (висота — 500—1800 м). На Зх. — гірський масив Іньянга (висота 2436 м, г. Бінга). На Сх. — узбережна низовина. У рослинному покриві переважають савани; на Пн. — тропічне рідколісся; на узбережжі — мангрові зарості. На Пн. клімат — субекваторіальний, на Пд. — тропічний. Середньомісячні температури, °С: січня +25, липня +18. Опади, мм/рік: 500—1000; на узбережжі — до 1500. **Мінеральні ресурси:** кам'яне вугілля, поклади заліза, алмазів, берилу, танталу та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перші відомі жителі території *М.* — банту (І ст.). До появи португальців (1497) на узбережжі *М.* існували міста-держави. З 1497 р. упродовж 500 р. країною керували португальці. На території *М.* вони організовували работоргівлю та воювали з іншими європейцями, які намагалися захопити ці землі. З 1885 по 1975 рр. — колонія Португалії. Незалежність проголошено у 1975 р. З 1975 по 1992 рр. населення *М.* пережило громадянську війну. В 1994 р. проведені демократичні вибори. *М.* — член ООН (з 1975 р.).

Уряд Республіки Мозамбік офіційно визнав незалежність України 17 березня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 19,7 млн осіб у 2006 р. (5,1 млн осіб — 1940; 8,2 — 1970; 12,1 — 1980 р.).

Щільність: 23,8 особи/км² (146 місце).

Народжуваність: 35,2 ‰. **Смертність:** 21,4 ‰.

Природний приріст: 13,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 42,7 % (чол. — 4,2 млн; жін. — 4,2 млн); 15—64 — 54,5 % (чол. — 5,2 млн; жін. — 5,5 млн); 65 і більше — 2,8 % (чол. — 230,6 тис.; жін. — 322,4 тис.).

Міське населення: 36 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1998 р.): Мапуту (1070), Малота (425), Бейра (397), Нампула (303) та ін.

Етнорасовий та етнонаціональний склад: негроїди — 98 %, європеоїди, індійці, китайці, метиси та ін.

Релігійна належність, %: аніміcти — 47, мусульмани — 28,2, християни (римо-католики) — 24,8 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Арманду Емілью Гебуза (з 2 лютого 2005 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Луїза Діого (з 17 січня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (11).

Політичні партії (після виборів 3—5 грудня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Партія Фрелімо — 133; Мозамбікська національна партія — 117. Загальна кількість депутатів — 250.

ГОСПОДАРСТВО. *М.* — одна з найвідсталіших держав світу. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (22); промисловість і будівництво (26); сфера обслуговування (52).

Структура промисловості: гірничовидобувна, харчова, текстильна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 11,6 млрд; використано для внутрішніх потреб — 9,6 млрд; експорт — 8,8 млрд; імпорт — 7,6 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 11,5 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 80 млн; використано для внутрішніх потреб — 80 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: арахіс, цукрова тростина, кукурудза, маніок, бавовна, сорго, чай; розведення тварин (вел. рог. худ. — 1,3 млн голів).

Сільськогосподарські угіддя: 4 %.

Рекреація: узбережжя океану (Мапуто); столиця — міжнародний рекреаційний центр; нац. парки Горонгоса, Мапуто Елефант Парк, Марромеу.

Експорт (295 млн дол. США у 1998 р.): прод. с/г в-ва, сировина. Основна частина експорту — в Іспанію (17 %), ПАР (16 %), Португалію (12 %), США (10 %).

Імпорт (965 млн дол. США у 1998 р.): продукти харчування, пром. вироби, нафта. Основні держави-імпортери: ПАР (55 %), Зімбабве (7 %), Саудівська Аравія (5 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2000 р., %: с/г — 80; промисловість і будівництво — 6; сфера обслуговування — 14.

Армія (2000): 5,5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 87 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 39,8 року (чол. — 39,5; жін. — 40,1).

Смертність дітей до 1 року (2006): 129,2 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{1227}$ жителів.

Кількість лікарів (1990): $^{1}/_{50\,000}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 5,9 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 22 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 47,8 % (чол. — 63,5 %; жін. — 32,7 %). Витрати на освіту (1996): 6,3 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 15 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — МОЗАМБІК. Відсутні. Найближче від України посольство Мозамбіку — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Мозамбіком встановлені 19 серпня 1993 р.

МОЛДОВА

Держава, розташована у сх. частині Європи.

Офіційна назва — ***Республіка Молдова.***

Столиця — ***Кишинів*** (750 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Румунія (681,5 км) — на Зх.; Україна (1194 км) — на Пн., Сх. і Пд.

Площа: 33 700 км² (134 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 340, Сх.-Зх. — 265.

Найвища точка: 429 м (г. Баланешти).

Населення (2006): 4,5 млн осіб (118 місце).

Державне свято: 27 серпня (проголошення незалежності, 1991 р.).

Державна мова: румунська.

Грошова одиниця: лей (у 2006 р. 1 дол. США = 13,1 лея; у 2002 — 13,6 лея).

ВВП (2006): 9 млрд дол. США (141 місце).

ВВП/особу (2006): 2 тис. дол. США (149 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 1,3; витрати — 1,3.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Поверхня *М.* — горбиста рівнина. У центр. частині — Центральномолдовська височина; найбільш піднятою є ділянка, відома як Кодру (висота — до 426 м, г. Баланешти). Природна рослинність *М.* багата (1900 видів), представлена в основному двома типами — лісовим і степовим. Головні ріки: Дністер (на Сх.) і Прут (на Зх.). Клімат — помірно континентальний. Середньомісячні температури, °С: січня — від –3 до –5; липня — від

+19 до +22. Опади: 500 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** буре вугілля, вапняк, кварцові піски. *М.* не має власної паливно-мінеральної бази.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З I тис. до н. е. по I тис. н. е. на території *М.* існували племінні союзи і держави гетів, скіфів, римлян, готів, гунів та ін. У 1358 р. — створення князівства *М.* зі столицею в м. Ясси (нині на Пн.-Сх. території Румунії). З XVI по XVIII ст. *М.* перебувала під владою Османської імперії. З 1912 по 1916 рр. — у складі Російської імперії (під назвою Бессарабія). У 1917 р. — проголошення Демократичної Республіки Молдова. У 1918 р. *М.* об'єдналась із Румунією. З 1940 по 1991 рр. — у складі СРСР, союзна республіка. Незалежна — з 1991 р. З 1992 р. — член ООН. *М.* — член СНД.

НАСЕЛЕННЯ: 4,5 млн осіб у 2006 р. (2,4 млн осіб — 1940; 3,1 — 1962; 3,9 — 1979 р.).

Щільність: 107,1 особи/км² (68 місце).

Народжуваність: 15,7 ‰. **Смертність:** 12,6 ‰.

Природний приріст: 3,1 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 20 % (чол. — 455,7 тис.; жін. — 438,9 тис.); 15—64 — 69,7 % (чол. — 1,5 млн; жін. — 1,6 млн); 65 і більше — 10,3 % (чол. — 170,5 тис.; жін. — 290,1 тис.).

Міське населення: 53 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Кишинів (750), Тирасполь (185), Бельци (150), Тікіна/Бендери (130), Рибниця (62), Кагул (43), Сорока (42) та ін.

Етнонаціональний склад, %: румуни — 65, українці — 14, росіяни — 13, гагаузи — 3,5, болгари — 2, євреї — 1,5 та ін.

Релігійна належність: православні — 98 %, католики та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Владімір Воронін (з 4 квітня 2001 р.; переобраний 4 квітня 2005 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Васілій Тарлев (з 19 квітня 2001 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (40), місто (6), муніципалітет (4).

Законодавчу владу має парламент, у складі якого 101 депутат. Термін повноважень парламенту — чотири роки.

Політичні партії (станом на 2004 р. кількість осіб у парламенті): комуністи — 56; об'єднання "Наша Молдова" — 23; Християнська народно-демократична партія — 11; Демократична партія Молдови — 8; незалежні — 3.

ГОСПОДАРСТВО. Економіка *М.* у кризовому стані. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (25); промисловість і будівництво (22); сфера обслуговування (53).

Структура промисловості: харчова, легка, машинобудівна, електротехнічна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 1,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 4,2 млрд; експорт — 130 млн; імпорт — 2,9 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 14 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 2,2 млрд; експорт — 0; імпорт — 2,2 млрд.

Структура сільського господарства: виноградарство, зернові культури, соняшник, цукровий буряк, тютюн, фрукти. Розведення тварин, млн голів: вівці (1,3), свині (1), вел. рог. худ.

Сільськогосподарські угіддя: 43 %.

Рекреація: рекреаційний центр — столиця Кишинів (монастир Капріяна, фундація Штефана Великого, Ваду-луй-Води); курорти на узбережжі Дністра; церкви з XVI ст. (м. Бельци, Сорока) та ін.

Експорт (874 млн дол. США у 1997 р.): прод. с/г в-ва, прод. текстильного в-ва, електротовари. Основна частина експорту — у Росію (53 %), Румунію (10 %), Україну (8 %), Білорусь (5 %).

Імпорт (1175 млн дол. США у 1997 р.): паливо, пром. вироби, продукти харчування. Держави-імпортери: Росія (22 %), Україна (16 %), Румунія (12 %), Німеччина (9 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 41; промисловість і будівництво — 12; сфера обслуговування — 47.

Армія (2000): 9,5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 5 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 65,7 року (чол. — 61,6; жін. — 69,9).

Смертність дітей до 1 року (2006): 38,4 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{77}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{250}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,9 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99,1 % (чол. — 99,6 %; жін. — 98,7 %).

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1250.

Користувачі Інтернетом (2001): 25 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — МОЛДОВА. У Молдові (м. Кишинів) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Молдови. Дипломатичні відносини між Україною та Молдовою встановлені 10 березня 1992 р.

МОНАКО

Держава, розташована у Південно-Західній Європі, на узбережжі Середземного моря.

Офіційна назва — ***Князівство Монако***.

Столиця — ***Монако*** (1,2 тис. осіб у 1990 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Франція (4,5 км) — на Сх., Пд. і Зх. На Пд. — Середземне море (берегова лінія — 5,16 км).

Площа: 1,95 км² (192 місце серед держав світу).

Населення (2006): 32,5 тис. осіб (188 місце).

Державне свято: 19 листопада (Національний день).

Державна мова: французька.

Грошова одиниця: євро (у 2006 р. 1 дол. США = 0,8 євро; у 2002 — 1,06 євро).

ВВП (2006): 976,3 млн дол. США (171 місце).

ВВП/особу (2006): 30 тис. дол. США (24 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 863; витрати — 920,6.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *М.* розташоване у передгір'ях Альп. Займає частину Лазурного берега. Клімат середземноморський, м'який. Середньомісячні температури, °С: січня +8, липня +22. Опади: 700—800 мм/рік.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З 1297 р. *М.* керували князі з роду Грімальді. З 1419 р. — незалежне князівство. З 1524 по 1641 рр. *М.* перебувало під іспанським протекторатом, а пізніше (1793—1814) — в основному під французьким. З 1861 р. — незалежна держава. Першу конституцію прийнято у 1911 р. *М.* — член ООН (з 1993 р.).

НАСЕЛЕННЯ: 32,5 тис. осіб у 2006 р. (24 тис. осіб — 1940; 31 — 1979; 29 — 1990 р.).

Щільність: 16 329,2 особи/км² (1 місце).

Народжуваність: 9,2 ‰. **Смертність:** 12,9 ‰.

Природний приріст: –3,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 15,2 % (чол. — 2,5 тис.; жін. — 2,4 тис.); 15—64 — 62,1 % (чол. — 10 тис.; жін. — 10,3 тис.); 65 і більше — 22,6 % (чол. — 3 тис.; жін. — 4,3 тис.).

Міське населення: 100 %.

Головні міста: Монако (1,2 тис. осіб у 1990 р.), Монте-Карло, Ла-Кондамін, Фонтвіл.

Етнонаціональний склад, %: французи — 40,2, італійці — 17, англійці — 4,5, німці, американці та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 90, протестанти — 6 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія, князівське успадкування.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: князь Альберт II (з 12 липня 2005 р.).

Керівник уряду: міністр держави Жан-Поль Пруст (з 1 червня 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): округ (3).

Політична партія (після виборів 8 лютого 1998 р. кількість осіб у парламенті): Національний демократичний союз (НДС) — 18.

Законодавчу владу має князь і парламент (Національна Рада). Термін повноважень парламенту — п'ять років.

ГОСПОДАРСТВО. *М.* — економічно розвинена держава. Національний дохід формується переважно у сфері послуг. Галузева структура (% зайнятості активного населення, 2002): промисловість і будівництво (11); сфера обслуговування (89).

Структура промисловості: фармацевтична, електротехнічна, текстильна, косметична.

Структура сільського господарства: вирощування квітів.

Рекреація: знамените казино (Монте-Карло); музеї; ботанічний сад; архітектурні пам'ятки; щорічні змагання — Формула 1 (Монте-Карло). У 1996 р. країну відвідало 226 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 4 млн дол. США.

Експорт (дані зовнішньої торгівлі враховано спільно з Францією): Монако експортує косметичні, фармацевтичні, електротехнічні та інші товари.

Імпорт: паливо, електроенергія, сировина, продукти харчування та ін.

Армія (2000): 500 військовослужбовців. Витрати на армію: даних нема.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 79,7 року (чол. — 75,9; жін. — 83,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 5,4 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{72}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{448}$ осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99 % (чол. — 99 %; жін. — 99 %).

Обов'язкова освіта: 10 класів. Витрати на освіту (1996): 5,3 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): даних нема.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — МОНАКО. Відсутні. Найближче від України посольство Монако — в Берліні (Німеччина). Посольство та консульство Франції в Україні представляють і дипломатичні та консульські інтереси Монако.

МОНГОЛІЯ

Держава, розташована в центр. частині Азії.

Офіційна назва — *Держава Монголія.*

Столиця — *Улан-Батор* (670 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Росія (3005 км) — на Пн.; Китай (4673 км) — на Сх., Пд. і Зх.

Площа: 1 564 116 км² (18 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1271, Сх.-Зх. — 2414.

Найвища точка: 4362 м (г. Мунх-Хайрхан-Ула), найнижча — 518 м.

Населення (2006): 2,8 млн осіб (133 місце).

Державне свято: 11 липня (святкування перемоги Народної Монгольської Революції, 1921 р.).

Державна мова: монгольська.

Грошова одиниця: тугрик (у 2006 р. 1 дол. США = 1180 тугр.; у 2002 — 1110 тугр.).

ВВП (2006): 5,8 млрд дол. США (149 місце).

ВВП/особу (2006): 2 тис. дол. США (150 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 695,3; витрати — 634,5.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Поверхня *М.* — переважно гірська. Зх. і пн. частина *М.* — гористі: хребти Монгольський Алтай (висота — до 4362 м, г. Мунх-Хайрхан-Ула), Гобійський Алтай, Хангай. На Пд. та Пд.-Сх. — рівнини пустелі Гобі. У пн. і пн.-сх. районах — різнотравні степи. На Пд. — пустелі та напівпустелі. У горах — лісостепові ландшафти. Клімат — сухий, різко континентальний. Середньомісячні температури, °С: січня на Пн. −35 (мінімальна — до −50), на Пд. −10; липня — від +18 до +26 (максимальна — до +40). Опади, мм/рік: на Пн. — до 300; на Пд. — до 100; у горах — до 500. **Мінеральні ресурси:** запаси кам'яного та бурого вугілля, урану, золота, срібла, міді, молібдену, олова, залізних руд, фосфоритів, будматеріалів та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У прадавні часи на території *М.* існували племінні союзи хунну, сяньби, чжурчженеї та ін. На поч. XII ст. на цих землях створено державу, яку очолював Чингізхан. У період Чингізхана процвітала могутня Монгольська імперія, що проіснувала до XIV ст. У XVII ст. на всій території *М.* панували маньчжури. У XIX ст. країна перебувала у складі Китаю. У 1912 р. під управлінням Сухе Батора почалася революція, результатом якої було створення Монгольської Народної Республіки (МНР). З 1921 по 1990 рр. — комуністичне правління. В економічній та політичній сферах *М.* тісно співпрацювала з СРСР. Після розпаду СРСР у *М.* почався демократичний рух. У 1992 р. прийнято нову конституцію. *М.* — член ООН (з 1961 р.).

Уряд Держави Монголія офіційно визнав незалежність України 17 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 2,8 млн осіб у 2006 р. (667 тис. осіб — 1925; 1,1 млн осіб — 1965; 1,7 — 1980; 2,1 — 1991 р.).

Щільність: 1,6 особи/км² (192 місце).

Народжуваність: 21,6 ‰.

Смертність: 7 ‰

Природний приріст: 14,6 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 27,9 % (чол. — 402,4 тис.; жін. — 387,1 тис.); 15—64 — 68,4 % (чол. — 967,5 тис.; жін. — 969,4 тис.); 65 і більше — 3,7 % (чол. — 45,9 тис.; жін. — 59,9 тис.).

Міське населення: 62 % (1997).

Головні міста (тис. осіб у 1998 р.): Улан-Батор (670 у 2000 р.), Дархан (87), Чойбалсан (80) та ін.

Етнонаціональний склад, %: монголи — 88,5, казахи — 6,9, росіяни, китайці та ін.

Релігійна належність: буддисти (за деякими даними — 96 %), мусульмани та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Намбарин Енхбаяр (з 24 червня 2005 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Енхболд Мьєгомбор (з 25 січня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район/ажмак (21).

Політичні партії (після виборів 2 червня 2000 р. кількість осіб у парламенті): Монгольська народно-революційна партія (МНРП) — 72; інші — 4. Загальна кількість депутатів — 76.

Законодавча влада належить Державному Великому Хуралу (ДВХ). Термін повноважень ДВХ — п'ять років.

ГОСПОДАРСТВО. Економіка *М.* перебуває у кризовому стані. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г і лісове г-во (32); промисловість і будівництво (30); сфера обслуговування (38).

Структура промисловості: харчова, текстильна, шкіропереробна, взуттєва, гірничовидобувна, хімічна, будматеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2006):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 3,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 2,9 млрд; експорт — 16 млн; імпорт — 125 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 821,9; використано для внутрішніх потреб — 11,2 тис.; експорт — 821,9; імпорт — 11,2 тис.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — даних нема; експорт — 0; імпорт — даних нема.

Структура сільського господарства: зернові культури, овочі, фрукти. Розведення тварин, млн голів: верблюди (3,9 — 10 місце у світі), вівці (13,7), вел. рог. худ. (3,3), коні (2,2 — 8 місце у світі), олені.

Сільськогосподарські угіддя: 2,5 %.

Рекреація: степова місцева екзотика; гірські ландшафти; монастирі ламаїв; іст.-етнокультурна спадщина. У 1996 р. країну відвідало 252 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 21 млн дол. США.

Експорт (418 млн дол. США у 1997 р.): мінеральна сировина (59 %), текстильні вироби (24 %). Основна частина експорту — у Швейцарію (25 %), Росію (21 %), Китай (18 %) та ін.

Імпорт (443 млн дол. США у 1997 р.): пром. вироби, паливо, продукти харчування. Держави-імпортери: Росія (34 %), Японія (18 %), Китай (15 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г — 40; промисловість і будівництво — 31; сфера обслуговування — 29.

Армія (2000): 9100 військовослужбовців. Витрати на армію: 25 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 64,9 року (чол. — 62,6; жін. — 67,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 52,1 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{83}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{340}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води (1993): 66 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 97,8 % (чол. — 98 %; жін. — 97,5 %).

Обов'язкова освіта: 5 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1254. Витрати на освіту (1996): 8,5 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 13 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — МОНГОЛІЯ. В Україні (м. Київ) діє консульство Монголії. Дипломатичні відносини між Україною та Монголією встановлені 21 січня 1992 р.

М'ЯНМА

(колишня назва — Бірма).

Держава, розташована у Південній Азії, на Зх. Індокитайського п-ва.

Офіційна назва — *Союз М'янма.*

Столиця — ***Янгон*** (4 млн осіб у 1995 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Бангладеш і Індія (1539 км) — на Зх.; Китай (2347 км) — на Пн.-Сх.; Таїланд і Лаос (235 км) — на Сх. На Зх. — Індійський океан (Бенгальська затока, Адаманське море) (берегова лінія — 1385 км).

Площа: 676 577 км^2 (39 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 2090, Сх.-Зх. — 930.

Найвища точка: 5881 м (г. Кхакаборазі).

Населення (2006): 47,4 млн осіб (25 місце).

Державне свято: 4 січня (проголошення незалежності, 1948 р.).

Державна мова: бірманська.

Грошова одиниця: к'ят (у 2006 р. 1 дол. США = 1280 к'ят; у 2002 — 6,57 к'ят).

ВВП (2006): 83,8 млрд дол. США (62 місце).

ВВП/особу (2006): 1,8 тис. дол. США (155 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 2,2; витрати — 2,4.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Поверхня *М.* — переважно гірська. На Зх. — гори Кумун, Паткай, Ракхайн та ін. (висота — до 5881 м, г. Кхакаборазі). Прибл. 45 % площі вкрито лісами. Найбільші ріки: Іраваді та Салуїн. Клімат — субекваторіальний, мусонний. Середньомісячні температури, °С: найтеплішого місяця (квітень): +30; найхолоднішого (січня): на Пн. +14, на Пд. +25. Опади, мм/рік: 500; у горах та узбережжі — до 6000. **Мінеральні ресурси:** поклади нафти, природного газу, срібла, свинцю, олова, вольфраму, золота, дорогоцінного каміння та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У XI ст. на території *М.* бірманці створили державу Паган. У 1287 р. Паган завоювали монголи. З XIII по XVII ст. — період боротьби дрібних держав за володіння країною. Після розпаду Пагану (XIII ст.) на Пд. країни виникла держава монів — Пегу. В XIV ст. на Пд.-Сх. *М.* утворилась держава Таунгу, яка вперше намагалась об'єднати роздріблені держави в єдину. В кінці XVI ст. бірманська династія Тонгу з допомогою португальців об'єднала держави, створені на цих землях. Пегу об'єдналась із *М.* у XVIII ст. і створила могутню державу у пд.-сх. частині Азії. З 1824 по 1884 рр. — колонія Великої Британії (у складі Британської Індії). Під час Другої світової війни територія *М.* перебувала під окупацією Японії. З 1948 р. — незалежна. З 1962 по 1990 рр. — військовий режим. У 1990 р. відбулися перші демократичні вибори, стару назву держави Бірма змінили на М'янму. *М.* — член ООН (з 1948 р.).

НАСЕЛЕННЯ: 47,4 млн осіб у 2006 р. (18,8 млн осіб — 1950; 27,6 — 1970; 5,3 — 1983 р.).

Щільність: 62,1 особи/км² (100 місце).

Народжуваність: 17,9 ‰. **Смертність:** 9,8 ‰.

Природний приріст: 8,1 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 26,4 % (чол. — 6,3 млн; жін. — 6,2 млн); 15—64 — 68,5 % (чол. — 16 млн; жін. — 16,4 млн); 65 і більше — 5,1 % (чол. — 1 млн; жін. — 1,4 млн).

Міське населення: 27 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1983 р.): Янгон (4 млн у 1995 р.), Мандалай (533), Молам'яйн (220), Пегу (151) та ін.

Етнонаціональний склад, %: бірмени — 69, шани — 9, карени — 6,2 та ін.

Релігійна належність, %: буддисти — 87, католики — 5, мусульмани — 4 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: федерація.

Глава держави й уряду: генерал Кхін Ньют (з 25 липня 2003 р.).

Політико-адміністративна одиниця (кількість): національна область (7), адміністративна область (7).

Парламент: Державна рада миру і розвитку (ДРМР).

ГОСПОДАРСТВО. *М.* — аграрна держава, економіка якої перебуває у кризі. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (50); промисловість і будівництво (15); сфера обслуговування (35).

Структура промисловості: харчова, деревопереробна, гірничовидобувна, текстильна, взуттєва, нафтопереробна, хімічна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2006):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 6 млрд; використано для внутрішніх потреб — 5,3 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 9,5 тис.; використано для внутрішніх потреб — 20,5 тис.; експорт — 5 тис.; імпорт — 14,2 тис.

Природний газ, м³, 2004: вироблено — 10,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 2,7 млрд; експорт — 7,5 млрд; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: рис (7 місце у світі), цукрова тростина, арахіс (9 місце), пшениця, кукурудза, банани, кокосові горіхи, джут, каучук. Розведення тварин, млн голів: вел. рог. худ. (10), буйволи (2), свині (3), кози (1). Рибальство (виловлюють 830 тис. т/рік риби).

Сільськогосподарські угіддя: 15 %.

Рекреація: буддистські монастирі; іст.-культурна спадщина бірманців (напр., у Мандалай-Паган налічують понад 5 тис. іст. пам'яток); узбережжя моря та ін. Основні рекреаційні центри: Мандалай, Янгон. У 1996 р. країну відвідало 106 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 90 млн дол. США.

Експорт (3,6 млрд дол. США у 2006 р.): прод. с/г в-ва, сировина, рибні продукти. Основна частина експорту — у Таїланд (43,8 %), Індію (12,1 %), Китай (6,7 %), Японію (5 %).

Імпорт (2 млрд дол. США у 2006 р.): прод. машинобудівного к-су, продукти харчування. Держави-імпортери: Китай (28,8 %), Таїланд (21,8 %), Сінгапур (18,4 %), Малайзія (7,6 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 70; промисловість і будівництво — 7; сфера обслуговування — 23.

Армія (2000): 429 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 1,7 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 61 рік (чол. —58,1; жін. — 64).

Смертність дітей до 1 року (2006): 62 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{602}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{12\,900}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води (1993): 33 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 85,3 % (чол. — 89,2 %; жін. — 81,4 %).

Обов'язкова освіта: 5 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 516. Витрати на освіту (1996): 1,9 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 500 осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — М'ЯНМА. Відсутні. Найближче від України посольство М'янми — в Москві (Росія).

Н

НАМІБІЯ

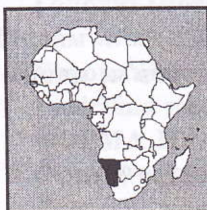

Держава, розташована у Південно-Західній Африці.

Офіційна назва — ***Республіка Намібія.***

Столиця — ***Віндгук*** (200 тис. осіб у 1990 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Ангола (1376 км), Замбія (233 км) — на Пн.; Ботсвана (1360 км) — на Сх.; ПАР (920 км) — на Пд. На Зх. — Атлантичний океан (берегова лінія — 1572 км).

Площа: 825 118 км² (33 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1320, Сх.-Зх. — 1420.

Найвища точка: 2600 м (г. Брандберг).

Населення (2006): 2 млн осіб (140 місце).

Державне свято: 21 березня (проголошення незалежності, 1990 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: намібійський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 6,8 наміб. дол.; у 2002 — 10,54 наміб. дол.).

ВВП (2006): 15 млрд дол. США (127 місце).

ВВП/особу (2006): 7,4 тис. дол. США (86 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 2,2; витрати — 2,2.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *Н.* займає плоскогір'я (висота — до 2600 м, г. Брандберг). Уздовж узбережжя — погорбована рівнина. На Пд. та Сх. — пустеля Наміб. Поширена ксерофітно-чагарникова і злаково-чагарникова рослинність, подекуди — савани. Клімат — тропічний, сухий. Середньомісячні температури, °С: найтеплішого місяця (січня) — від +18 до +27; найхолоднішого (липня) — від +12 до +16. Опади, мм/рік: 20—50; на узбережжі — до 700. **Мінеральні ресурси:** поклади алмазів, урану, золота, свинцю, цинку, міді, природного газу та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Існують докази, що територію *Н.* заселяли люди більше 25 тис. років тому. Прибл. 2 тис. років тому на цих землях проживали племена сан. Нащадки сан нині мешкають у пд. частині країни. У XVI ст. на території *Н.* появилися племена банту. З 1884 по 1915 рр. *Н.* була колонією Німеччини під назвою Пд.-Зх. Африка. Значну кількість (60 тис. осіб) місцевих жителів (зокрема, народ хереро, який боровся за незалежність) знищили німецькі солдати. У часи Першої світової війни *Н.* перебувала під окупацією Південно-Африканського Союзу (ПАС). З 1920 по 1966 рр., відповідно до рішення Ліги Націй, — підмандатна територія ПАС. З 1966 по

1988 рр. населення *Н.* пережило громадянську війну. Незалежність проголошено у 1990 р. З 1990 р. — член ООН. *Н.* — член Співдружності Націй.

Уряд Республіки Намібія офіційно визнав незалежність України 30 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 2 млн осіб у 2006 р. (430 тис. осіб — 1951; 762 — 1970; 1,5 млн осіб — 1994 р.).

Щільність: 2,2 особи/км² (191 місце).

Народжуваність: 24,3 ‰. **Смертність:** 18,9 ‰.

Природний приріст: 5,4 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 38,2 % (чол. — 393,9 тис., жін. — 387,1 тис.); 15—64 — 58,1 % (чол. — 596,6 тис.; жін. — 591,4 тис.); 65 і більше — 3,7 % (чол. — 34,2 тис.; жін. — 41 тис.).

Міське населення: 23 % (1990).

Головні міста (тис. осіб у 1990 р.): Віндгук (200), Свакопмунд (16), Реґобот (5), Рунду (15), Кітмансгуп (14).

Етнічний склад, %: негри банту (овамби — 50, каванги — 9, херери — 7 та ін.) — 88, європеоїди — 6, метиси та ін.

Релігійна належність, %: протестанти — 80, католики — 10, анімісти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Хафікіпуньє Лукас Похамба (з 20 березня 2005 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Нахас Гідеон Ангула (з 21 березня 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (13).

Політичні партії (після виборів 1 грудня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Народна організація Пд.-Зх. Африки — 55; Демократичний альянс Турнхалле — 7; Конгрес демократів — 7; інші — 3. Загальна кількість депутатів — 72.

ГОСПОДАРСТВО. *Н.* — держава, в економіці якої панує іноземний капітал. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (11); промисловість і будівництво (28); сфера обслуговування (61).

Структура промисловості: гірничовидобувна, металургійна, шкіропереробна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 1,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 2,8 млрд; експорт — 80 млн; імпорт — 1,6 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 18 тис.; експорт — даних нема; імпорт — 12,8 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: пшениця, кукурудза, сорго, овочі. Розведення тварин, млн голів: вел. рог. худ. (2), вівці і кози (4). Рибальство (290 тис. т/рік — 4 місце в Африці).

Рекреація: пам'ятки колоніального періоду; нац. парк Етоша; фауна. У 1996 р. прибуток від іноземних туристів становив 265 млн дол. США.

Експорт (1440 млн дол. США у 1998 р.): алмази (31 %), рибні продукти (29 %), мінеральна сировина, шкіра. Основна частина експорту — у Велику Британію (38 %), ПАР (24 %), Іспанію (12 %).

Імпорт (1480 млн дол. США у 1998 р.): транспортні засоби (27 %), продукти харчування (22 %), паливо (11 %), прод. хімічного в-ва (8 %). Держави-імпортери: ПАР (87 %), Німеччина, США, Японія.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2002 р., %: с/г — 47; промисловість і будівництво — 20; сфера обслуговування — 33.

Армія (2000): 9 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 96 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 43,4 року (чол. — 44,5; жін. — 42,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 48,1 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{166}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{4620}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 84 % (чол. — 84,4 %; жін. — 3,7 %). Витрати на освіту (1996): 4,7 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 9 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — НАМІБІЯ. Відсутні. Найближче від України посольство Намібії — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Намібією встановлені 5 лютого 1992 р.

НАУРУ

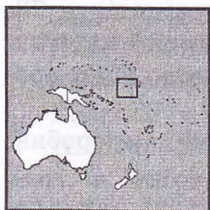

Держава, розташована в Океанії на однойменному о-ві (частина Мікронезії).

Офіційна назва — ***Республіка Науру***.

Столиця — офіційної столиці немає. Представницькі органи — в окрузі *Ярен* (прибл. 700 осіб у 1996 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Тихого океану.

Сусіди: Соломонові Острови — на Пд.-Зх.; Кірибаті — на Сх.

Площа: 21,2 км² (191 місце серед держав світу).

Населення (2006): 13,3 тис. осіб (191 місце).

Державне свято: 31 січня (проголошення незалежності, 1968 р.).

Державні мови: науруанська й англійська.

Грошова одиниця: австралійський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 1,3 австрал. дол.; у 2002 — 1,8 австрал. дол.).

ВВП (2006): 60 млн дол. США (192 місце).

ВВП/особу (2006): 5 тис. дол. США (99 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 13,5; витрати — 13,5.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *Н.* розташований на кораловому о-ві (висота — до 65 м). Рослинність — тропічна. Клімат — тропічний, жаркий. Серед-

ньомісячні температури, °C: січня — +27, липня — +29. Опади: 2000 мм/рік.

Мінеральні ресурси: поклади фосфоритів.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. В 1798 р. о-ів *Н.* відкрив англійський мореплавець Дж. Ферн. У 1830-х роках на о-ві *Н.* з'являються перші європейські поселенці. З 1888 по 1914 рр. — колонія Німеччини. У 1898 р. на о-ві *Н.* відкрито значні запаси фосфоритів. З 1914 р., відповідно до рішення Ліги Націй, — під опікою Австралії. Під час Другої світової війни о-ів захопили японці. З 1947 р. до проголошення незалежності (1968) *Н.* перебував під опікою ООН (під спільним управлінням Австралії, Великої Британії та Нової Зеландії). З 1999 р. — член ООН. *Н.* — член Співдружності Націй.

НАСЕЛЕННЯ: 13,3 тис. осіб у 2006 р. (2,7 тис. осіб — 1930; 6 — 1966 р.).

Щільність: 570,2 особи/км² (9 місце).

Народжуваність: 24,8 ‰. **Смертність:** 6,7 ‰.

Природний приріст: 18,1 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0–14 — 36,9 % (чол. — 2,5 тис.; жін. 2,4 тис.); 15—64 — 61,2 % (чол. — 4 тис.; жін. — 4,1 тис.); 65 і більше — 2 % (чол. — 139; жін. — 123).

Етнічний склад, %: науруанці — 58, мікронезійці — 26, китайці — 8, європеоїди — 8 та ін.

Релігійна належність, %: протестанти — 60, римо-католики — 40.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Людвіг Дерангадаге Скотті (з 22 червня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): округ (8).

Політична партія (після виборів 1987 р.): Демократична партія Науру (ДПН); Загальна кількість депутатів — 18.

ГОСПОДАРСТВО. Структура промисловості: видобувна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 30 млн; використано для внутрішніх потреб — 27,9 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 1 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: кокосові горіхи, банани, ананаси, овочі. Розведення свиней. Птахівництво. Рибальство.

Рекреація: іст. спадщина.

Експорт (45 млн австрал. доларів у 1995 р.): фосфорити. Основна частина експорту — у Нову Зеландію (70 %).

Імпорт (46 млн австрал. доларів у 1995 р.): продукти харчування, транспортні засоби та ін. Держави-імпортери: Австралія (90 %) та ін.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 63,1 року (чол. — 59,5; жін. — 66,8).

Смертність дітей до 1 року (2006): 9,8 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{31}$ жителя.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{650}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних: даних нема.

Користувачі Інтернетом: даних нема.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — НАУРУ. Відсутні. Найближче від України почесне консульство Науру — в Лондоні (Велика Британія). Консульство Австралії в Україні представляє й консульські інтереси Науру.

НЕПАЛ

Держава, розташована у Південній Азії (у центр.-пд. частині Гімалайських гір).

Офіційна назва — ***Королівство Непал.***

Столиця — ***Катманду*** (950 тис. осіб, з приміською зоною, у 1997 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Китай (1185 км) — на Пн.; Індія (1625 км) — на Пд.

Площа: 147 181 км² (92 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 241, Сх.-Зх. — 805.

Найвища точка: 8848 м (г. Еверест, або Джомолунгма, найвища точка світу, на кордоні з Китаєм).

Населення (2006): 28,3 млн осіб (40 місце).

Державне свято: 29 грудня (День народження короля, 1945 р.).

Державна мова: непальська.

Грошова одиниця: непальська рупія (у 2006 р. 1 дол. США = 72,44 непал. руп.; у 2002 — 77,88 непал. руп.).

ВВП (2006): 42,8 млрд дол. США (85 місце).

ВВП/особу (2006): 1,5 тис. дол. США (162 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 1,2; витрати — 1,9.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *Н.* розташований на пд. схилах Гімалаїв. На кордоні з Китаєм знаходиться найвища точка земної кулі — 8848 м (Джомолунгма, Еверест). На Пд. — частина Індо-Гангської рівнини. У центр. частині гірських схилів поширені вічнозелені й листопадні широколистяні ліси на гірських бурих лісових ґрунтах. Прибл. 40 % площі вкрито лісами. Головні річки: Карналі, Гандак, Косі та ін. Клімат у Гімалаях — гірський субтропічний і високогірний; на Пд. — субекваторіальний мусонний. Середньомісячні температури, °С: січня у внутрішніх районах — від 0 до +10, на Пд. +15; липня — відповідно, +20 і +30. Опади, мм/рік: на Пн. і в горах — понад 2000; у міжгірних улоговинах — до 1500. **Мінеральні ресурси:** поклади міді, залізної руди, свинцю, будсировини, кварцових пісків та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З найдавніших часів на території *Н.* існувало декілька держав, які розвивались під впливом Індії. З XIV ст. упродовж 400 років (до 1768 р.) країною керували члени війська Раджпут. У XVII ст. утворено державу Горкха. У 1846 р. владу *Н.* захопив генерал із роду Рана, який встановив військово-феодальний режим. Практично з 1816 по 1951 рр. *Н.* перебував під контролем Великої Британії. З 1951 по 1991 рр. у *Н.* — конституційна монархія. У 1991 р. король Бірендра відмовився від престолу і в результаті виборів до влади прийшов демократичний уряд. *Н.* — член ООН (з 1955 р.).

Уряд Королівства Непалу офіційно визнав незалежність України 3 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 28,3 млн осіб у 2006 р. (5,6 млн осіб — 1911; 5,5 — 1930; 10,9 — 1969; 14,2 — 1981 р.).

Щільність: 171,8 особи/км^2 (43 місце).

Народжуваність: 31 ‰. **Смертність:** 9,3 ‰.

Природний приріст: 21,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0–14 — 38,7 % (чол. — 5,6 млн; жін. 5,3 млн); 15—64 — 57,6 % (чол. — 8,4 млн; жін. — 7,9 млн); 65 і більше — 3,7 % (чол. — 513,8 тис.; жін. — 541,5 тис.).

Міське населення: 11 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1993 р.): Катманду (950 тис. осіб, з приміською зоною, у 1997 р.), Лалітпур (190), Біратнагар (132), Баткапур (130).

Етнонаціональний склад, %: непальці — 53,2, бігари — 18,4, тару — 4,8, таманги — 4,7 та ін.

Релігійна належність, %: індуїсти — 86,5, буддисти — 7,8, мусульмани — 3,5 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія, королівське успадкування (заплановано, що після парламентських виборів у квітні 2008 р. Непал стане федеративною демократичною республікою).

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: король Бірендра Бір Бікрам Шах Дев (з 4 червня 2001 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Гіріджа Прасад Коірала (з 30 квітня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): округ (14).

Політичні партії (після виборів 17 травня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Комуністична партія Непалу (КПН) — 67; Непальський конгрес (НК) — 110; Національна демократична партія (НДП) — 7; інші — 21. Загальна кількість депутатів — 205.

ГОСПОДАРСТВО. *Н.* — відстала аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (40); промисловість і будівництво (20); сфера обслуговування (40). 80 % активного населення зайнято у с/г.

Структура промисловості: харчова, швейна, деревопереробна, текстильна, будматеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2006):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 2,5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 2 млн; експорт — 101 млн; імпорт — 266 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 11,6 тис.; експорт — даних нема; імпорт — 11,6 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: джут (10 місце у світі), рис, зернові культури, цукрова тростина, картопля, овочі. Розведення худоби, млн голів: вел. рог. худ. (7), вівці й кози (6), буйволи (3).

Сільськогосподарські угіддя: 17 %.

Рекреація: альпінізм (Гімалайські гори — вісім вершин понад 8 тис. м); місцева екзотика, іст.-культурна спадщина; нац. парки Читауен і Сагарматха та ін. У списку ЮНЕСКО — 4 об'єкти. У 1997 р. країну відвідало 407 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 130 млн дол. США.

Експорт (358 млн дол. США у 1998 р.): текстильні вироби (51 %), прод. с/г в-ва. Основна частина експорту — у Німеччину (34 %), США (33 %), Індію (13,3 %).

Імпорт (1,2 млрд дол. США у 1998 р.): прод. машинобудівного к-су, продукти харчування, прод. хімічного в-ва, паливо. Держави-імпортери: Індія (27 %), Японія (11 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г — 76; промисловість і будівництво — 6; сфера обслуговування — 18.

Армія (2000): 48 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 29 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 60,2 року (чол. — 60,4; жін. — 59,9).

Смертність дітей до 1 року (2006): 65,3 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{4015}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{16\,110}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 4,5 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 37 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2004): 48,6 % (чол. — 62,7 %; жін. — 34,9 %).

Обов'язкова освіта: 5 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 549. Витрати на освіту (1996): 2 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 35 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — НЕПАЛ. Відсутні. Найближче від України посольство Непалу — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Непалом встановлені 15 січня 1993 р.

НІГЕР

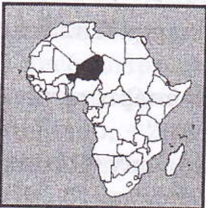

Держава, розташована в центр. частині Північної Африки.

Офіційна назва — ***Республіка Нігер.***

Столиця — ***Ніамей*** (400 тис. осіб; 731 тис. осіб з приміською зоною у 1990 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Лівія (354 км) й Алжир (956 км) — на Пн.; Малі (821 км) і Буркіна-Фасо (колишня назва — Верхня Вольта) (628 км) — на Зх.; Бенін (190 км) і Нігерія (1497 км) — на Пд.; Чад (1175 км) — на Сх.

Площа: 1 267 000 км² (21 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1328, Сх.-Зх. — 1770.

Найвища точка: 2022 м (плато Аїр).

Населення (2006): 12,5 млн осіб (65 місце).

Державне свято: 18 грудня (проголошення незалежності, 1958 р.).

Державна мова: французька.

Грошова одиниця: африканський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 522,9 афр. франка; у 2002 — 697 афр. франків).

ВВП (2006): 12,2 млрд дол. США (133 місце).

ВВП/особу (2006): 1 тис. дол. США (180 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 320; витрати — 320.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Рельєф *Н.* — переважно рівнинний (висота — 300—500 м). Більша частина території країни розташована в Сахарі. У центр. частині — плато Аїр (висота — до 2022 м, г. Бегезан). Рослинність — переважно пустельна. Головна ріка — Нігер. Клімат — тропічний, жаркий і сухий; на Пд. — субекваторіальний. Середньомісячні температури, °С: найтеплішого місяця (травня) — від +32 до +34; найхолодніших місяців (грудня, січня) — від +20 до +24. Опади, мм/рік: на Пн. і Пн.-Сх. — до 100; на Пд. та Пд.-Зх. — до 800. Бувають багаторічні посухи. **Мінеральні ресурси:** поклади урану (за видобутком (2960 т/рік) — 2 місце у світі), заліза, марганцю, міді, молібдену, олова, платини, золота, фосфоритів та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У середні віки на території *Н.* існували феодальні держави Сонгай, Канем-Борну, Гобир та ін. Перші європейці прибули в цей регіон у 1795 р. У XX ст. зх. та пд. райони *Н.* увійшли до складу держави Сокото. З 1899 по 1960 рр. — колонія Франції. Після проголошення незалежності (1960) населення *Н.* пережило військовий режим. У 1993 р. у *Н.* уперше відбулися багатопартійні вибори. *Н.* — член ООН (з 1960 р.).

НАСЕЛЕННЯ: 12,5 млн осіб у 2006 р. (2,6 млн осіб — 1956; 4 — 1970; 5,3 — 1980 р.).

Щільність: 8,2 особи/км² (176 місце).

Народжуваність: 50,7 ‰. **Смертність:** 20,9 ‰.

Природний приріст: 29,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 46,9 % (чол. — 3 млн; жін. — 2,9 млн); 15—64 — 50,7 % (чол. — 3,3 млн; жін. — 3,1 млн); 65 і більше — 2,4 % (чол. 151 тис.; жін. — 152,2 тис.).

Міське населення: 20 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1990 р.): Ніамей (400), Зіндер (120), Мараді (110), Тахуа (50).

Етнонаціональний склад, %: негри (хауса — 56, джерма — 22, пеули — 8,5, канури — 4,3) — 90,8 та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани-суніти — 89, анімісти — 10, католики та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Танджа Мамаду (з 27 грудня 1999 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Сейні Умару (з 7 червня 2007 р.).

Політичні партії (після виборів 24 листопада 1999 р. кількість осіб у парламенті): Національний рух за суспільний розвиток — Насара — 38; Демократична і соціальна партія — 17; інші — 31. Загальна кількість депутатів — 86.

Законодавчу владу має Національна Асамблея, яка складається з двох палат (Палата представників, Сенат). Термін повноважень депутатів — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *Н.* — одна з найменш економічно розвинених держав світу (за класифікацією ООН). Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г і лісове г-во (38); промисловість і будівництво (18); сфера обслуговування (46).

Структура промисловості: гірничовидобувна, харчова, будматеріалів, текстильна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 232 млн; використано для внутрішніх потреб — 415,8 млн; експорт — 0; імпорт — 200 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 5,5 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: арахіс, бавовна, зернові культури, просо (4 місце у світі), сорго, овочі. Розведення тварин, млн голів: кози (6), вівці (4), вел. рог. худ. (2), верблюди.

Сільськогосподарські угіддя: 3 %.

Рекреація: рекреаційний центр — м. Ніамей; зона р. Нігер (нац. парк "W" з різноманітною фауною). У 1996 р. країну відвідало 11 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 17 млн дол. США.

Експорт (269 млн дол. США у 1997 р.):уранова руда (90 %), прод. с/г в-ва. Основна частина експорту — у Грецію (21 %), Канаду (18 %), Францію (12 %), Нігерію (7 %).

Імпорт (295 млн дол. США у 1997 р.): продукти харчування, паливо, пром. вироби. Держави-імпортери: Франція (17 %), Кот-д'Івуар (7 %), США (5 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г — 90; промисловість і будівництво — 6; сфера обслуговування — 4.

Армія (2000): 5,3 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 27 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 43,8 року (чол. — 43,8; жін. — 43,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 118,3 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{1577}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{35\,140}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 5 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 59 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 17,6 % (чол. — 25,8 %; жін. — 9,7 %).

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 70.
Користувачі Інтернетом (2001): 3 тис. осіб.
ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — НІГЕР. Відсутні. Найближче від України посольство Нігеру — в Парижі (Франція).

НІГЕРІЯ

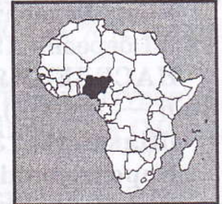

Держава, розташована в зх. (прибережній) частині Африки.

Офіційна назва — ***Федеративна Республіка Нігерія.***

Столиця — ***Абуджа*** (430 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Нігер (1497 км) — на Пн.; Бенін (773 км) — на Зх.; Чад (87 км) і Камерун (1720 км) — на Сх. На Пд. — Атлантичний океан (Гвінейська затока) (берегова лінія — 853 км).
Площа: 932 768 км^2 (31 місце серед держав світу).
Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1046, Сх.-Зх. — 1287.
Найвища точка: 2042 м.
Населення (2006): 131,9 млн осіб (9 місце).
Державне свято: 1 жовтня (проголошення незалежності, 1960 р.).
Державна мова: англійська.
Грошова одиниця: найра (у 2006 р. 1 дол. США = 127,4 найри; у 2002 — 120,6 найри).
ВВП (2006): 188,5 млрд дол. США (45 місце).
ВВП/особу (2006): 1,4 тис. дол. США (165 місце).
Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 17,9; витрати — 19,1.
ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Рельєф *Н.* — переважно рівнинний (висота — 350—600 м). На кордоні з Камеруном — гірський масив Адамава (висота — до 2042 м, г. Фогель). Рослинний покрив — савана; на Пд. — вологі тропічні ліси; на узбережжі — мангрові зарості. Прибл. 20 % площі вкрито лісами. Головна ріка — Нігер. На Пн.-Зх. — оз. Чад (на кордоні з державою Чад). Клімат — екваторіальний, мусонний. Середньомісячні температури, °С: січня +26, липня +33. Опади, мм/рік: на Пн. — до 500; у центр. частині — 1000—1500; на узбережжі — до 4000. **Мінеральні ресурси:** нафта (видобуток — прибл. 100 млн т/рік), природний газ, залізні руди, кам'яне та буре вугілля, боксити, руди кольорових металів та ін.
ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У результаті археологічних розкопок на території *Н.* знайдено сліди (датовані I—II тис. до н. е.) людей із високим рівнем розвитку землеробства та переробки заліза. З перших століть н. е. на цих землях існували держави, з яких наймогутніша — Ойо (створена народом

йоруба). Її розквіт припадає на XVII ст. У XI ст. імперія Борну прийняла іслам і в XIII ст. цей регіон став одним із ісламських центрів. У кінці XVI ст. у зах. частині утворена незалежна держава хаусу, на Пд. — держави іфе та еда, а на Сх. — ібо. Європейці з'явилися на території *Н.* 500 років тому і до 1808 р. вивозили звідси рабів. У XVII ст. на узбережжі *Н.* створені торгові поселення Португалії та Великої Британії. З 1861 по 1960 рр. *Н.* була колонією Великої Британії. Після проголошення незалежності (1960) у *Н.* почався міжетнічний конфлікт. З 1967 по 1970 рр. за відокремлення сх. регіону та утворення Республіки Біафра у країні тривала громадянська війна. За останні 10 років у *Н.* помінялися декілька військових режимів. Нині відбувається процес демократизації. З 1960 р. — член ООН. *Н.* — член Співдружності Націй.

Уряд Федеративної Республіки Нігерія офіційно визнав незалежність України 11 березня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 131,9 млн осіб у 2006 р. (34,3 млн осіб — 1950; 55,1 — 1970; 80,6 — 1980 р.).

Щільність: 137,1 особи/км^2 (49 місце).

Народжуваність: 40,4 ‰. **Смертність:** 16,9 ‰.

Природний приріст: 23,5 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 42,3 % (чол. — 28,1 млн; жін. — 27,7 млн); 15—64 — 54,6 % (чол. — 36,6 млн; жін. — 35,4 млн); 65 і більше — 3,1 % (чол. — 1,9 млн; жін. — 2,1 млн).

Міське населення: 35 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Абуджа (430), Лагос (1520), Ібадан (1440), Огбомошо (735), Кано (680).

Етнонаціональний склад, %: негроїди (хауса — 22, йоруба — 21, ібо — 18, феулі — 11 та ін.).

Релігійна належність, %: мусульмани — 43, протестанти — 20, католики — 9 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка, федеративна держава.

Форма устрою: федерація.

Глава держави й уряду: президент Олусегун Обасанджо (з 29 травня 1999 р.).

Політико-адміністративна одиниця (кількість): штат (36); столичний округ (1).

Політичні партії (після виборів 20 лютого 1999 р. кількість осіб у парламенті): Народно-демократична партія (НДП) — 209; Всенародна партія (ВП) — 74; Союз за демократію (СД) — 68; інші — 12. Загальна кількість депутатів — 360.

ГОСПОДАРСТВО. *Н.* посідає друге місце в Африці (після ПАР) за обсягами ВВП та зовнішньої торгівлі. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (30); промисловість і будівництво (46); сфера обслуговування (24).

Структура промисловості: нафтовидобувна, нафтопереробна, гірничовидобувна, харчова, текстильна, металургійна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 19,1 млрд; використано для внутрішніх потреб — 17,7 млрд; експорт — 20 млн; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 2,5 млн (2005); використано для внутрішніх потреб — 290 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 21,8 млрд; використано для внутрішніх потреб — 9,2 млрд; експорт — 12,6 млрд; імпорт — 0 млрд.

Структура сільського господарства: арахіс (3 місце у світі), какао (4 місце), просо (2 місце), сорго (3 місце), природний каучук, бавовна, рис, кукурудза. Розведення тварин, млн голів: вел. рог. худ. (18), кози (25), вівці (14). Рибальство (370 тис. т/рік).

Сільськогосподарські угіддя: 31 %.

Рекреація: Лагос — колишня столиця, за деякими оцінками, "найдорожче" місто у світі; релігійні центри (Кано і Зарія). У 1996 р. країну відвідало 822 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 118 млн дол. США.

Експорт (9,7 млрд дол. США у 1998 р.): нафта (95 %), какао, натуральний каучук. Основна частина експорту — у США (35 %), Іспанію (11 %), Італію (6 %), Францію (6 %) та ін.

Імпорт (9,8 млрд дол. США у 1998 р.): пром. вироби, продукти харчування. Держави-імпортери: США (14 %), Велика Британія (11 %), Німеччина (10 %), Франція (8 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2002 р., **%**: с/г — 70; промисловість і будівництво — 10; сфера обслуговування — 20.

Армія (2000): 76,5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 340 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 47,1 року (чол. — 46,5; жін. — 47,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 97,1 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{1600}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{5882}$ особи. Витрати на охорону здоров'я (1990): 2,7 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 42 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 68 % (чол. — 75,7 %; жін. — 60,6 %).

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 370. Витрати на освіту: даних нема.

Користувачі Інтернетом (2001): 100 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — НІГЕРІЯ. У Нігерії (м. Абуджа) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Нігерії. Дипломатичні відносини між Україною та Нігерією встановлені 10 грудня 1992 р.

НІДЕРЛАНДИ (ГОЛЛАНДІЯ)

Держава, розташована в Західній Європі.

Офіційна назва — ***Королівство Нідерландів.***

Столиця — ***Амстердам*** (725 тис. осіб; 1,1 млн осіб, з приміською зоною, у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Бельгія (449,5 км) — на Пд.; Німеччина (567 км) — на Сх. На Зх. — Північне море (берегова лінія — 1200 км).

Площа: 41 526 км² (131 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 315, Сх.-Зх. — 269.

Найвища точка: 321 м (г. Ваальзер), найнижча — 6,7 м нижче р. м.

Населення (2006): 16,5 млн осіб (58 місце).

Державне свято: 30 квітня (коронація Беатрікс, 1980 р.).

Державна мова: нідерландська (голландська).

Грошова одиниця: євро (у 2006 р. 1 дол. США = 0,8 євро; у 2002 — 1,06 євро).

ВВП (2006): 512 млрд дол. США (23 місце).

ВВП/особу (2006): 31,7 тис. дол. США (20 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 304,3; витрати — 306,5.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Рельєф *Н.* — рівнинний. За деякими джерелами — прибл. 40 % площі *Н.* розташовано нижче р. м. Від затоплення прибережних низовин захищають численні греблі та дамби. Природна рослинність значно змінена людиною. Ґрунти — родючі. Прибл. 10 % площі вкрито лісами. Клімат — морський, помірний. Середньомісячні температури, °С: січня — від +1 до +3; липня +16, +17. Опади, мм/рік: 600—900. **Мінеральні ресурси:** кам'яне вугілля, нафта, значні запаси природного газу та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перші жителі поселилися на території *Н.* прибл. 8 тис. років тому. Зі сходу в серед. I тис. до н. е. на ці землі прийшли кельти і витіснили племена фризів і батавів. З I ст. до н. е. територія *Н.* перебувала під владою Римської імперії. У цей період тут поселились германські племена. Після розпаду франкського королівства (843) країну контролювали французи, італійці, іспанці та німці. У серед. XVII ст. *Н.* були визволені від іспанців, утворилася буржуазна Республіка Сполучених провінцій, яка розпочала колоніальні завоювання в Африці і Пд.-Сх. Азії. Після того, як країну завоювали французькі війська (1795), була проголошена Батавська республіка. Після поразки Наполеона (1815) країну перейменували у Королівство Нідерландів. Королівська влада походить з династії Оранських-Нассау і пов'язана з Нідерландами з XVI ст. Інколи країну називають Голландією — за назвою двох центральних історичних провінцій — Південної та Північної Голландії. У Першій світовій війні нідерландці не брали участі. У Другій світовій війні *Н.* були (1940—1945) під окупацією Німеччини. З 1945 р. — член ООН. Нині *Н.* — одна з високорозвинених держав світу. На території країни розташовані штаби НАТО, військові бази США тощо. *Н.* — член ЄС з 1952 р.

Уряд Королівства Нідерландів офіційно визнав незалежність України 31 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 16,5 млн осіб у 2006 р. (2,6 млн осіб — 1829; 5,8 — 1909; 9,6 — 1947; 11,5 — 1960; 14,1 — 1980 р.).

Щільність: 384,5 особи/км² (13 місце).

Народжуваність: 10,9 ‰. **Смертність:** 8,7 ‰.

Природний приріст: 2,2 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 18 % (чол. — 1,5 млн; жін. — 1,4 млн); 15—64 — 67,8 % (чол. — 5,7 млн; жін. — 5,5 млн); 65 і більше — 14,2 % (чол. — 994,7 тис.; жін. — 1,4 млн).

Міське населення: 89 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Амстердам (725), Роттердам (593), Утрехт (234), Ейндговен (200), Тілбург (191), Гронінген (171), Бреда (159). У м. Гаага (441) діє Міжнародний Суд.

Етнонаціональний склад, %: голландці — 95,6; іммігранти: марокканці — 0,9, турки — 0,8, німці — 0,3, інші — 2.

Релігійна належність, %: римо-католики — 32, протестанти — 26, мусульмани — 4,3 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія, королівське успадкування.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: королева Беатрікс (Беатрікс-Вільгельміна Армгард) (з 30 квітня 1980 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Жан Петер Балкененд (з 22 липня 2002 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (12).

Політичні партії (після виборів 25 травня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Християнсько-демократичний заклик (ХДЗ) — 20; Народна партія за свободу і демократію (НПСД) — 19; Партія робітників (ПР) — 15; "Зелені ліві" — 8; Демократи-66 (Д-66) — 4 та ін. Загальна кількість депутатів (Перша Палата) — 75. **Органи законодавчої влади** — Генеральні Штати. Термін повноважень депутатів — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *Н.* — економічно розвинена держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (3); промисловість і будівництво (23); сфера обслуговування (74).

Структура промисловості: судно- та машинобудівна, металообробна, нафтопереробна і нафтохімічна, електротехнічна, харчова, текстильна, обробка алмазів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 92,7 млрд; використано для внутрішніх потреб — 102,4 млрд; експорт — 5,2 млрд; імпорт — 21,4 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 95,8 тис.; використано для внутрішніх потреб — 946,7 тис.; експорт — 1,4 млн (2001); імпорт — 2,3 млн (2001).

Природний газ, м³: вироблено — 86 млрд; використано для внутрішніх потреб — 51,3 млрд; експорт — 53,6 млрд; імпорт — 18,9 млрд.

Структура сільського господарства: зернові культури (пшениця, овес, ячмінь), цукрові буряки, фрукти (яблука, груші), картопля (1 місце серед держав світу щодо експорту), квіти ("країна тюльпанів"). Розведення тварин, млн голів: свині (14), вел. рог. худ. (5), вівці (2).

Сільськогосподарські угіддя: 54 %.

Рекреація: багата іст.-культурна спадщина (Амстердам — Рейксмузеум, Будинок Рембрандта; Гаага — місто площ, парків, палаців і музеїв; Дефлта; Лейдена). У списку ЮНЕСКО — 2 об'єкти. У 1996 р. країну відвідало 6,6 млн іноземних туристів. Прибуток становив 6,2 млрд дол. США.

Експорт (393 млрд дол. США у 1998 р.): готові вироби, зброя. Основна частина експорту — у Німеччину (27 %), Бельгію — Люксембург (13 %), Францію (11 %).

11 8-88

Імпорт (365 млрд дол. США у 1998 р.): прод. харчування, прод. машинобудівного к-су, сировина. Держави-імпортери: Німеччина (20 %), Бельгія — Люксембург (11 %), Велика Британія (10 %), США (9 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г — 2; промисловість і будівництво — 19; сфера обслуговування — 79.

Безробіття (1996): 6,6 % з активного населення.

Армія (2000): 51,9 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 6,2 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 79 років (чол. — 76,4; жін. — 81,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 5 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{80}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{398}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 7,9 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99 % (чол. — 99 %; жін. — 99 %).

Обов'язкова освіта: 11 класів. Витрати на освіту (1996): 6,8 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 6,8 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — НІДЕРЛАНДИ. У Нідерландах (м. Гаага) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Нідерландів. Дипломатичні відносини між Україною та Нідерландами встановлені 1 квітня 1992 р.

НІКАРАГУА

Держава, розташована на континентальній частині Центральної Америки.

Офіційна назва — ***Республіка Нікарагуа.***

Столиця — ***Манагуа*** (910 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Гондурас (922 км) — на Пн.; Коста-Рика (309 км) — на Пд. На Зх. — Тихий океан; на Сх. — Карибське море.

Площа: 130 373 км² (95 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 472, Сх.-Зх. — 478.

Найвища точка: 2438 м (г. Моготон).

Населення (2006): 5,6 млн осіб (105 місце).

Державне свято: 15 вересня (проголошення незалежності, 1821 р.).

Державна мова: іспанська.

Грошова одиниця: кордоба (у 2006 р. 1 дол. США = 17,6 корд.; у 2002 — 14,25 корд.).

ВВП (2006): 16,8 млрд дол. США (122 місце).

ВВП/особу (2006): 3 тис. дол. США (127 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 1,1; витрати — 1,3.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Узбережна частина *Н.* — низовина. У центр. районах — нагір'я (висота — до 2438 м). На Зх. — тектонічна западина з порівняно великими озерами: Нікарагуа і Манагуа. Головна ріка — Ріо-Гранде. Прибл. 50 % площі вкрито лісами. Часто бувають землетруси. Клімат — тропічний, пасатний. Середньорічні температури, °С: на низовині — від +25 до +28; у горах — від +16 до +18. Опади: 2000—6000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** поклади золота, срібла, нікелю, ртуті, свинцю, бурого вугілля та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У 1502 р. землі *Н.* відкрив Христофор Колумб і оголосив їх власністю Іспанії. Перша експедиція з метою колонізації була організована у 1522 р. До того країну заселяли індіанські племена. Територія *Н.* була поділена між іспанцями (зх. частина) та англійцями (сх. частина). У 1821 р. країна отримала незалежність, але до 1838 р. входила до складу Мексиканської імперії і разом із Гватемалою, Гондурасом, Сальвадором та Коста-Рикою — до складу Сполучених провінцій Центральної Америки. Незалежність проголошено у 1838 р. З 1912 по 1933 рр. територія *Н.* перебувала під окупацією США. З 1936 по 1979 рр. населення *Н.* пережило диктаторський режим. З 1979 по 1989 рр. — громадянська війна. Після 90-х років XX ст. до влади прийшов новий уряд з демократичними принципами правління. *Н.* — член ООН (з 1945 р.).

Уряд Республіки Нікарагуа офіційно визнав незалежність України 30 грудня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 5,6 млн осіб у 2006 р. (630 тис. осіб — 1920; 1,4 млн осіб — 1960; 2,7 — 1980 р.).

Щільність: 37,7 особи/км² (129 місце).

Народжуваність: 24,5 ‰. **Смертність:** 4,5 ‰.

Природний приріст: 20 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 36,4 % (чол. — 1 млн; жін. — 994,6 тис.); 15—64 — 60,5 % (чол. — 1,7 млн; жін. — 1,7 млн); 65 і більше — 3,1 % (чол. — 76,8 тис.; жін. — 97,9 тис.).

Міське населення: 54,4 % (1995).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Манагуа (910), Леон (125), Чінандега (100), Масая (90).

Етнорасовий склад, %: метиси — 69, європеоїди — 17, негроїди — 9, американські індіанці — 5.

Релігійна належність, %: римо-католики — 73, протестанти — 16,5 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Даніель Ортега (з 10 січня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): департамент (15); автон. район (2).

Політичні партії (після виборів 20 жовтня 1996 р. кількість осіб у парламенті): Ліберальний альянс (ЛА) — 42; Сандиністський фронт національного визволення (СФНВ) — 36; Нікарагуанський селянський шлях — 4 та ін. Загальна кількість депутатів — 93.

ГОСПОДАРСТВО. *Н.* — аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП; % зайнятості активного населення, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (33; 42); промисловість і будівництво (23; 15); сфера обслуговування (44; 43).

Структура промисловості: гірничовидобувна, легка, харчова, деревопереробна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2006):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 2,8 млрд; використано для внутрішніх потреб — 2,9 млн; експорт — 0; імпорт — 69,3 млн.

Нафта, барель/день, 2005: вироблено — 14,3 тис.; використано для внутрішніх потреб — 25,2 тис.; експорт — 759 тис.; імпорт — 15,6 тис.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: банани, кава, бавовна, цукрова тростина, кукурудза, рис, пшениця, какао, тютюн; розведення худоби, млн голів — вел. рог. худ. (1,7), свині (0,5). Держава забезпечує себе продуктами харчування.

Сільськогосподарські угіддя: 7 %.

Рекреація: основний рекреаційний центр — столиця (Манагуа); вулканічна гірська зона; узбережжя Тихого океану. В 1996 р. прибуток від іноземних туристів становив 54,6 млн дол. США.

Експорт (704 млн дол. США у 1997 р.): прод. с/г в-ва (75 %). Основна частина експорту — у США (38 %), держави Центральної Америки (15 %).

Імпорт (1450 млн дол. США у 1997 р.): пром. вироби, паливо, продукти харчування. Основні держави-імпортери: США (31 %), держави Центральної Америки (24 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 29; промисловість і будівництво — 19; сфера обслуговування — 52.

Армія (2000): 16 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 26 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 70,6 року (чол. — 68,6; жін. — 72,8).

Смертність дітей до 1 року (2006): 28,1 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{590}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{1490}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 8,6 % ВВП.

Доступ до питної води (1993 р.): 53 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 67,5 % (чол. — 67,2 %; жін. — 67,8 %).

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 930. Витрати на освіту (1996): 6,7 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 20 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — НІКАРАГУА. Відсутні. Найближче від України посольство Республіки Нікарагуа — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Республікою Нікарагуа встановлені 30 грудня 1992 р.

НІМЕЧЧИНА

Держава, розташована в Центральній Європі.

Офіційна назва — ***Федеративна Республіка Німеччина (ФРН).***

Столиця — ***Берлін*** (3,4 млн осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. **Сусіди:** Данія (68 км) — на Пн.; Нідерланди (567 км), Бельгія (161,5 км) і Люксембург (135 км) на Зх.; Франція (450 км) — на Пд.-Зх.; Швейцарія (316 км) і Австрія (816 км) — на Пд.; Чехія (811 км) і Польща (461,6 км) — на Сх. На Пн.-Зх. — Північне море (берегова лінія — 477 км); на Пн.-Сх. — Балтійське море (берегова лінія — 430 км).

Площа: 357 021 км² (61 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 869, Сх.-Зх. — 628.

Найвища точка: 2963 м (г. Цугшпітце).

Населення (2006): 82,4 млн осіб (14 місце).

Державне свято: 3 жовтня (День німецького об'єднання, 1990 р.).

Державна мова: німецька.

Грошова одиниця: євро (у 2006 р. 1 дол. США = 0,8 євро; у 2002 — 1,06 євро).

ВВП (2006): 2585 млрд дол. США (5 місце).

ВВП/особу (2006): 31,4 тис. дол. США (21 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 1,3; витрати — 1,3.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Пн. частина *Н.* — рівнинна (Середньоєвропейська рівнина) (висота — 100—200 м). На Пд. від рівнини — височини та середньовисотні гори. На Пд. — Центр. Альпи (висота — до 2963 м, г. Цугшпітце). Ґрунти — переважно підзолисті, бурі, сірі лісові та чорноземи (на Пн.). Прибл. 30 % площі вкрито лісами. Головні ріки: Рейн, Ельба, Одра та ін. Клімат — помірний, перехідний від морського до континентального. Середньомісячні температури, °С: січня на рівнинах — від 0 до +3, у горах — січень холодний (до −10); липня на рівнинах — від +16 до +20, у горах — від +12 до +14. Опади, мм/рік: 500—800; у горах — 1000—1500. **Мінеральні ресурси:** поклади кам'яного і бурого вугілля, залізної руди, калійної та кам'яної солі, урану, магнію, нафти, природного газу, міді та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У I тис. до н. е. на території *Н.* з'явилися германські та кельтські племена. У IV ст. н. е. вони були розселені практично по всій Європі. У той час почали формуватися перші германські держави. З VI по IX ст. Франкське королівство об'єднало германські племена, і у 800 р. Карл Великий створив імперію, яка у 843 р. розпалась на окремі держави. У X ст. на основі Східно-Франкського королівства утворилось германське королівство. У 962 р. германські війська завоювали Рим і на карті Європи з'явилась "Священна Римська імперія германської нації". Розквіт цієї імперії припадає на XII—XIII ст. У XIII ст. імперія розділилася на *окремі князівства.*

У XVIII ст. виник новий центр об'єднання — Пруссія. Після поразки Австрії і Пруссії у війні з наполеонівською Францією "Священна Римська імперія германської нації" була ліквідована і створений Германський Союз, у складі якого перебувало 39 держав під гегемонією австрійських Габсбургів. У 1871 р. — проголошення Німецької імперії.

Поразка *Н.* у Першій світовій війні (з Францією та Великою Британією) пригальмувала економічний та політичний розвиток країни. У 1933 р. до влади прийшли нацисти на чолі з А. Гітлером і у *Н.* був встановлений режим фашистської диктатури, яка розв'язала Другу світову війну. *Н.* захопила Австрію (1938), Чехословаччину (1938—1939), Францію та інші країни. У 1941 р. *Н.* почала війну проти СРСР, але її розгромила антигітлерівська коаліція (СРСР, США, Велика Британія, Франція) і вона капітулювала 8 травня 1945 р. Територію *Н.* розділили на радянську, американську, англійську і французьку зони. У 1949 р. на зх. території (зона США, Великої Британії та Франції) утворено Федеративну Республіку Німеччини (ФРН), а на сх. (територія радянської зони) — Німецьку Демократичну Республіку (НДР). Нинішню ФРН створено 3 жовтня 1990 р. шляхом об'єднання двох німецьких держав — ФРН і НДР. *Н.* — член ООН, НАТО, ЄС та інших міжнародних організацій.

Уряд Федеративної Республіки Німеччина офіційно визнав незалежність України 26 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 82,4 млн осіб у 2006 р. (39,5 млн осіб — 1865; 41 — 1871; 52 — 1895; 60,3 — 1905; 67,9 — 1915; 69 — 1937; 79,1 — 1990 р.).

Щільність: 230,8 особи/км² (33 місце).

Народжуваність: 8,3 ‰. **Смертність:** 10,6 ‰.

Природний приріст: −2,3 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 14,1 % (чол. — 6 млн; жін. — 5,7 млн); 15—64 — 66,4 % (чол. — 27,9 млн; жін. — 26,9 млн); 65 і більше — 19,4 % (чол. — 6,6 млн; жін. — 9,4 млн).

Міське населення: 86 % (2000).

Головні міста (млн осіб у 2000 р.): Берлін (3,4), Гамбург (1,7), Мюнхен (1,2), Кельн (0,96), Франкфурт-на-Майні (0,64), Ессен (0,61), Дортмунд (0,59), Штутгарт (0,59), Дюссельдорф (0,57), Бремен (0,56), Дуйсбург (0,53), Ганновер (0,52) та ін.

Етнонаціональний склад, %: німці — 91,5; іноземці — 8,5 (2 млн — турки, 0,8 млн — серби, 0,6 млн — італійці, 0,4 млн — греки та ін.).

Релігійна належність, %: протестанти — 34,1, католики — 33,4, мусульмани, православні та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська федеративна республіка.

Форма устрою: федерація.

Глава держави: президент Хорст Келер (з 1 липня 2004 р.).

Керівник уряду: канцлер Ангела Меркель (з 22 листопада 2005 р.).

Політико-адміністративна одиниця (кількість): ланд, у перекладі на українську мову — земля (16).

Політичні партії (після виборів 27 вересня 1998 р. кількість осіб у парламенті): Соціал-демократична партія Німеччини (СДПН) — 298; Християнсько-де

мократичний союз (ХДС) — 198; Християнсько-соціальний союз (ХСС) — 47; Коаліція "Союз — 90" ("Зелені") — 47; Вільна демократична партія (ВДП) — 44; Партія демократичного соціалізму (ПДС) — 35. Загальна кількість депутатів — 669.

Законодавчу владу має двопалатний парламент (Бундестаг і Бундесрат). Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *Н.* — одна з "великої сімки" найбільш економічно розвинених держав світу, посідає перше місце в Європі. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (0,9); промисловість і будівництво (29,1); сфера обслуговування (70).

Структура промисловості: видобувна (буре вугілля — 1 місце у світі, кам'яне вугілля — 9 місце), металургійна (4 місце), автомобілебудівна (3 місце), літакобудівна, суднобудівна, ядерна енергетика (4 місце), хімічна, будматеріалів, деревопереробна, легка, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 566,9 млрд; використано для внутрішніх потреб — 524,6 млрд; експорт — 50,8 млрд; імпорт — 48,2 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 167,4 тис.; використано для внутрішніх потреб — 2,7 млн; експорт — 13 тис.; імпорт — 2,1 млн.

Природний газ, м^3: вироблено — 19,9 млрд (2005); використано для внутрішніх потреб — 102 млрд (2005); експорт — 8,8 млрд; імпорт — 90,1 млрд.

Структура сільського господарства: зернові культури (пшениця — 8 місце, ячмінь — 3 місце), цукровий буряк (3 місце), картопля (3 місце), овочі, фрукти. Розведення тварин: свині (4 місце), вел. рог. худ.

Сільськогосподарські угіддя: 35 %.

Рекреація: морські узбережжя й острови; художні колекції Берліна, Мюнхена, Дрездена і Штутгарта; палаци і паркові ансамблі колишніх князівських резиденцій; пам'ятки архітектури готики і бароко, реліквії та ін. У списку ЮНЕСКО — 19 об'єктів: собори (Ахен, Шпаєр, Кельн); церкви (Гільдесгайма і Вієса); монастирі (Лорш, Маульброн); єпископська резиденція (Вюрцбург) та ін. У 1997 р. країну відвідало 35 млн іноземних туристів. Прибуток становив тоді 29 млрд німецьких марок.

Експорт (1,1 трлн дол. США у 2006 р.): прод. машинобудівного та електротехнічного к-сів, прод. хімічного в-ва, продукти харчування та ін. Значний експорт капіталу і послуг. Основна частина експорту — у Францію (10,2 %), США (8,8 %), Велику Британію (7,9 %), Італію (6,9 %), Нідерланди (6,1 %) та ін.

Імпорт (916,4 млрд дол. США у 2006 р.): прод. машинобудівного к-су, хімічного в-ва, продукти харчування, прод. деревообробного к-су, сировина. Основні держави-імпортери: Франція (8,7 %), Нідерланди (8,5 %), США (6,6 %), Китай (6,4 %), Велика Британія (6,3 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 2,8; промисловість і будівництво — 33,4; сфера обслуговування — 63,8.

Армія (2000): 321 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 23 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 78,8 року (чол. — 75,8; жін. — 82).

Смертність дітей до 1 року (2006): 4,1 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{95}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{370}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 8 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 100 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99 % (чол. — 99 %; жін. — 99 %).

Обов'язкова освіта: 10 класів.

Користувачі Інтернетом (2006): 50,6 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — НІМЕЧЧИНА. У Німеччині діють посольство (м. Берлін) та консульства (м. Берлін, Гамбург, Мюнхен та Франкфурт-на-Майні) України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Німеччини. Дипломатичні відносини між Україною та Німеччиною встановлені 17 січня 1992 р.

НОВА ЗЕЛАНДІЯ

Держава, розташована на однойменних о-вах у пд.-зх. частині Океанії.

Офіційна назва — ***Нова Зеландія.***

Столиця — ***Веллінгтон*** (165 тис. осіб; 336 тис. осіб із приміською зоною 1997 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Південного океану (берегова лінія — 5150 км). Відокремлена Тасманським морем від Австралії (відстань 2300 км).

Площа: 270 534 км² (74 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1600. Острови розділені протокою Кука.

Найвища точка: 3764 м (г. Кука).

Населення (2006): 4,1 млн осіб (120 місце).

Державне свято: 6 лютого (День Нової Зеландії — підписання Вайтангської Угоди, 1840 р.).

Державні мови: англійська, маорська.

Грошова одиниця: новозеландський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 1,54 новозеланд. дол.; у 2002 — 2,16 новозеланд. дол.).

ВВП (2006): 106 млрд дол. США (56 місце).

ВВП/особу (2006): 26 тис. дол. США (29 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 41,5; витрати — 37.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Рельєф *Н. З.* — переважно гористий (висота — до 3764 м, г. Кука). Рівнини — лише у долинах річок та подекуди вздовж узбережжя океану. На Пн. острові поширені жовтоземи, на Пд. острові — чор-

ноземовидні, в горах — гірські лісові та бурі ґрунти. Головні ріки: Уайкато і Клута. Є діючі вулкани. Часто бувають землетруси. Прибл. 30 % площі вкрито лісами. Клімат — переважно субтропічний, морський; на Пд. — помірний. Середньомісячні температури, °C: найхолоднішого місяця (липня) — від +12 на Пн. до +5 на Пд.; найтеплішого (січня) — відповідно, від +19 до +14. Опади, мм/рік: 400—700 — на Сх.; 2000—5000 — на Зх. У горах значні площі займають льодовики. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, залізні руди, кам'яне та буре вугілля, поклади кам'яної солі, золота та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Історія заселення *Н. З.* недостатньо вивчена. За деякими даними, ще до переселення у X—XIV ст. із Центр. Полінезії нащадків нинішніх маорів тут проживали племена, які або зникли, або асимілювались із маорцями.

Н. З. відкрив у 1642 р. нідерландський мореплавець А. Тасман. У 1839 р. перші англійські поселенці заснували місто Веллінгтон. З 1840 по 1947 рр. — колонія Великої Британії. З 1843 по 1872 рр. маори вели боротьбу проти колонізаторів. Оскільки в 60-х роках минулого століття у пд. частині країни було відкрито поклади золота, наплив іммігрантів у *Н. З.* швидко збільшився. У 1907 р. *Н. З.* здобула статус домініону. В період між світовими війнами в основному завершився процес формування новозеландської нації. У Другій світовій війні *Н. З.* виступила проти фашистської Німеччини. У 1931 р. *Н. З.* отримала право на самоврядування у внутрішніх і зовнішніх справах, а незалежність — у 1947 р. З 1947 р. — член ООН. *Н. З.* — член Співдружності Націй.

Уряд Нової Зеландії офіційно визнав незалежність України 27 лютого 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 4,1 млн осіб у 2006 р. (115 тис. осіб — 1858; 816 — 1901; 1,9 млн осіб — 1951; 2,9 — 1971 р.).

Щільність: 14,3 особи/км² (161 місце).

Народжуваність: 13,8 ‰. **Смертність:** 7,5 ‰.

Природний приріст: 6,3 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 21,1 % (чол. — 439,8 тис.; жін. — 419,2 тис.); 15—64 — 67,1 % (чол. — 1,4 млн; жін. — 1,4 млн); 65 і більше — 11,8 % (чол. — 210,4 тис.; жін. — 270,4 тис.).

Міське населення: 85 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1997 р.): Веллінгтон (165), Окленд (372), Крайстчерч (320) та ін.

Етнорасовий та етнонаціональний склад, %: європеоїди — 89, маори — 9, полінезійці, китайці, індійці та ін.

Релігійна належність, %: протестанти — 50, католики — 15 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія у складі Співдружності.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: королева Великої Британії Єлизавета II, яку представляє генерал-губернатор Ананд Сатьянанд (з 28 серпня 2006 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Гелен Кларк (жін.) (з 8 грудня 1999 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (10).

Політичні партії (після виборів 27 жовтня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Лейбористська партія (ЛП) — 49; Національна партія Нової Зеландії

(НПНЗ) — 39; Партія альянсу (ПА) — 10; інші — 22. Загальна кількість депутатів — 120.

ГОСПОДАРСТВО. *Н. З.* — економічно розвинена держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (8); промисловість і будівництво (23); сфера обслуговування (69).

Структура промисловості: видобувна, металургійна, машинобудівна, деревопереробна, харчова, текстильна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 41,1 млрд; використано для внутрішніх потреб — 38,2 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 27,9 тис.; використано для внутрішніх потреб — 150,6 тис.; експорт — 30,2 тис. (2001); імпорт — 119,7 тис. (2001).

Природний газ, м³: вироблено — 4,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 4,3 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: зернові культури, картопля, фрукти. Розведення тварин, млн голів: вівці (45 — 5 місце у світі); вел. рог. худ. (9). Рибальство.

Сільськогосподарські угіддя: 2 %.

Рекреація: унікальні природні ландшафти (засніжені гори з льодовиками, фіорди, каньйони, гірські озера, водоспади, узбережжя, одна з найбільших вулканічних і гейзерних зон світу); ендемічна флора і фауна; нац. парки Тонгариро і Те-Вахіпоунаму — у списку ЮНЕСКО. У 1996 р. країну відвідало 1,6 млн іноземних туристів з Австралії (28 %), Японії (11 %), Великої Британії (9 %), США (9 %) та ін. Прибуток становив 3,5 млрд дол. США.

Експорт (14 млрд дол. США у 1997 р.): прод. с/г в-ва (46 %), пром. вироби. Основна частина експорту — в Австралію (20,3 %), Японію (15 %), США (10 %).

Імпорт (15 млрд дол. США у 1997 р.): прод. машинобудівного к-су, хімічні, текстильні та ін. вироби, продукти харчування. Держави-імпортери: Австралія (24 %), США (17 %), Японія (13 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2000 р., %: с/г — 10; промисловість і будівництво — 25; сфера обслуговування — 65.

Безробіття (1996): 6,2 %.

Армія (2000): 9,2 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 1,6 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 78,8 року (чол. — 75,8; жін. — 81,9).

Смертність дітей до 1 року (2006): 5,8 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{114}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{521}$ особу. Витрати на охорону здоров'я (1990): 7,2 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99 % (чол. — 99 %; жін. — 99 %). Витрати на освіту (1996): 5,8 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 1,4 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — НОВА ЗЕЛАНДІЯ. Відсутні. Найближче від України посольство Нової Зеландії — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Новою Зеландією встановлені у березні 1992 р.

НОРВЕГІЯ

Держава, розташована у Північно-Західній Європі (у зх. частині Скандинавського п-ва).

Офіційна назва — ***Королівство Норвегія.***

Столиця — *Осло* (503 тис. осіб; 800 тис. осіб з приміською зоною у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Фінляндія (716 км), Швеція (1619 км) і Росія (196 км) — на Сх. На Зх. — Норвезьке море; на Пд. — Північне море; на Пн. — Баренцеве море.

Площа: 323 758 км² (66 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1752, Сх.-Зх. — 430.

Найвища точка: 2469 м (г. Гальгепіґген).

Населення (2006): 4,6 млн осіб (114 місце).

Державне свято: 17 травня (День Конституції, 1814 р.).

Державна мова: норвезька.

Грошова одиниця: норвезька крона (у 2006 р. 1 дол. США = 6,41 норв. крони; у 2002 — 7,98 норв. крони).

ВВП (2006): 207,3 млрд дол. США (41 місце).

ВВП/особу (2006): 47,8 тис. дол. США (6 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 195,8; витрати — 133,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *Н.* займають Скандинавські гори (висота — до 2469 м, г. Гальгепіґген). Невеликі низовини лише на Пд. Головні ріки: Глома, Логен та ін. У горах — численні озера. Прибл. 30 % площі вкрито лісами. На Пн. — переважно тундрова рослинність. Клімат — помірний, у прибережних районах — океанічний, на крайній півночі — субарктичний. Середньомісячні температури, °С: січня на Пн. — від −2 до −4; на Пд. під дією теплої Північно-Атлантичної течії — до +2; липня — від +10 до +14. Опади, мм/рік: у внутрішніх районах — 500—600; на узбережжі — понад 2000. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, руди міді, нікелю, заліза, цинку, свинцю та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З найдавніших часів територію *Н.* заселяли германські племена. Перший норвезький король зайняв престол у 872 р. У VIII—IX ст. норвезькі вікінги колонізували Ісландію, узбережжя Ґренландії та о-ви північної Атлантики. У XI ст. прийнято християнство, сформувалась централізована монархія. З 1380 по 1814 рр. *Н.* перебувала під владою

Данії, а потім — Швеції. У 1814 р., згідно з рішенням антинаполеонівської коаліції, — унія зі Швецією. У тому ж році створений перший парламент. У 1905 р. — проголошення повної незалежності, а також всезагальні вибори короля. Королем став Гокона VII, данський принц Карл із династії Глюксбургів. Подальша королівська влада передавалася спадково. У Першій світовій війні *Н.* зберігала нейтралітет. У період Другої світової війни королівство перебувало під окупацією Німеччини. *Н.* — член ООН (з 1945 р.). З 1949 р. — член НАТО.

Уряд Королівства Норвегія офіційно визнав незалежність України 24 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 4,6 млн осіб у 2006 р. (883 тис. осіб — 1800; 2,2 млн осіб — 1900; 3,3 — 1950; 4,1 — 1980 р.).

Щільність: 13,9 особи/км² (162 місце).

Народжуваність: 11,5 ‰. **Смертність:** 9,4 ‰.

Природний приріст: 2,1 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 19,3 % (чол. — 455,1 тис.; жін. — 434 тис.); 15—64 — 65,9 % (чол. — 1,5 млн; жін. — 1,5 млн); 65 і більше — 14,8 % (чол. — 288,5 тис.; жін. — 394 тис.).

Міське населення: 74 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Осло (503), Берген (227), Тронгейм (147), Ставангер (108) та ін.

Етнонаціональний склад: норвежці — 97 %, лопари, фіни та ін.

Релігійна належність: протестанти — 89 %, католики, мусульмани та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія, королівське успадкування.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: король Гаральд V Глюксбурзький (з 21 січня 1991 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Йєнс Столтенберг (з 17 жовтня 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): область (19).

Політичні партії (після виборів 15 вересня 1997 р. кількість осіб у парламенті): Норвезька робітнича партія (НРП) — 65; Партія прогресу (ПП) — 25; Християнська народна партія (ХНП) — 25; Гейре — 23; Партія центру (ПЦ) — 11 та ін. Загальна кількість депутатів — 165.

Законодавчу владу має парламент (Сторінг). Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *Н.* — економічно розвинена держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (2); промисловість і будівництво (43); сфера обслуговування (55).

Структура промисловості: металургійна, машинобудівна, суднобудівна, гідроенергетична, нафтопереробна, гірничовидобувна, деревопереробна, хімічна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 108,9 млрд; використано для внутрішніх потреб — 112,8 млрд; експорт — 3,8 млрд; імпорт — 15,3 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 3,2 млн; використано для внутрішніх потреб — 244,3 тис.; експорт — 3,5 млн (2001); імпорт — 88,9 тис. (2001).

Природний газ, м³: вироблено — 83,5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 8,1 млрд; експорт — 75,4 млрд; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: зернові культури, картопля, фрукти. Розведення тварин, млн голів: вівці (2,3), вел. рог. худ. (1), свині (0,8). Рибальство (3 млн т риби/рік).

Сільськогосподарські угіддя: 3 %.

Рекреація: гірські ландшафти, фіорди, льодовики; пам'ятки епохи вікінгів і сучасності. Основний рекреаційний центр — столиця Осло. У списку ЮНЕСКО — 4 об'єкти: дерев'яна церква в Урнесі (XI ст.), неолітичні наскельні зображення в Альті та ін. У 1996 р. країну відвідало 3,3 млн іноземних туристів. Прибуток становив 2,4 млрд дол. США.

Експорт (42 млрд дол. США у 1998 р.): нафта, природний газ, пром. вироби. Основна частина експорту — у Швецію (13 %), Велику Британію (13 %), Німеччину (12 %), Данію (8 %).

Імпорт (17 млрд дол. США у 1998 р.): прод. машинобудівного к-су, прод. хімічного в-ва, продукти харчування, сировина. Держави-імпортери: Швеція (16 %), Німеччина (14 %), Велика Британія (10 %), США (8 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 4; промисловість і будівництво — 22; сфера обслуговування — 74.

Безробіття (1996): 4,2 % активного населення.

Армія (2000): 26,7 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 2,9 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 79,5 року (чол. — 76,9; жін. — 82,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 3,7 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{177}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{305}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 7,4 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 100 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 100 % (чол. — 100 %; жін. — 100 %).

Обов'язкова освіта: 9 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 3883. Витрати на освіту (1996): 8,7 % ВВП; 14,1 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 2,4 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — НОРВЕГІЯ. У Норвегії (м. Осло) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Норвегії. Дипломатичні відносини між Україною та Норвегією встановлені 5 лютого 1992 р.

О

ОБ'ЄДНАНІ АРАБСЬКІ ЕМІРАТИ

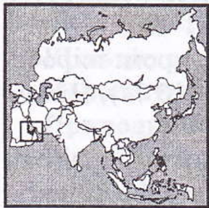

Держава, розташована у Південно-Західній Азії (у сх. частині Аравійського п-ва).

Офіційна назва — ***Об'єднані Арабські Емірати (ОАЕ)***.

Столиця — ***Абу-Дабі*** (930 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. **Сусіди:** Катар — на Пн.-Зх.; Саудівська Аравія — на Зх. і Пд.; Оман — на Пд.-Сх. та Пн.-Сх. На Пн. — Перська затока (берегова лінія — 630 км); на Пн.-Сх. — Оманська затока.

Площа: 83 600 км^2 (113 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 402, Сх.-Зх. — 563.

Найвища точка: 1310 м (г. Хатта).

Населення (2006): 2,6 млн осіб (135 місце).

Державне свято: 2 грудня (проголошення незалежності, 1971 р.).

Державна мова: арабська.

Грошова одиниця: дирхам (у 2006 р. 1 дол. США = 3,7 дирхама; у 2002 — 3,7 дирхама).

ВВП (2006): 129,5 млрд дол. США (55 місце).

ВВП/особу (2006): 49,7 тис. дол. США (5 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 60,3; витрати — 35,2.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина території *ОАЕ* — пустельна рівнина, яка на Сх. переходить у кам'янисте плато (висота — до 1310 м, г. Хатта). Переважає пустельна рослинність. Є декілька оазисів з фруктовими деревами, фініковими пальмами тощо. Клімат — сухий, тропічний. Середньомісячні температури, °С: січня +20; липня — від +30 до +35. Опади: до 150 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, поклади міді, урану, свинцю, солі, сірки та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У IV—III тис. до н. е. на території *ОАЕ* існувала стародавня цивілізація. Спочатку землі *ОАЕ* належали Оману, а пізніше, з VI ст. до н. е. — перебували під владою персів та інших загарбників. У VII ст. н. е. територія *ОАЕ* ввійшла до складу Арабського халіфату. З XVI ст. почалась епоха західних колонізаторів. Португальці — перші з європейців, які завоювали деякі пд. території *ОАЕ*. У XVIII ст. англійці спочатку монополізували всю торгівлю у країні, а потім, користуючись військовою силою, — перетворили ці землі на колонію Великої Британії (з 1853 р. вони називались "До-

говірний Оман"). У 1958 р. відкрито родовища нафти в районі Абу-Дабі. Незалежність проголошено у 1971 р. *ОАЕ* — член ООН (з 1971 р.).

Уряд Об'єднаних Арабських Еміратів офіційно визнав незалежність України 2 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 2,6 млн осіб у 2006 р. (505 тис. осіб — 1975; 1,6 млн осіб — 1985 р.).

Щільність: 37,2 особи/км² (130 місце).

Народжуваність: 19 ‰. **Смертність:** 4,4 ‰.

Природний приріст: 14,6 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0–14 — 24,9 % (чол. — 331 тис.; жін. — 317,6 тис.); 15—64 — 71,2 % (чол. — 1,1 млн; жін. — 726,7 тис.); 65 і більше — 3,9 % (чол. — 74,7 тис.; жін. — 27,4 тис.).

Міське населення: 84 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Абу-Дабі (930), Дубай (680), Шарджа (400).

Етнічний склад: араби — 70 %, індо-пакистанці, європеоїди, іранці та ін.

Релігійна належність: мусульмани (суніти — 80 %, шиїти — 16 %) — 96 %, християни та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія.

Форма устрою: федерація.

Глава держави: президент Халіфа бен Заїд аль-Нахайян (з 3 листопада 2004 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Махаммед ібн Рашід-аль-Мактум (з 5 січня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): емірати (7).

Парламент (після виборів 3 лютого 1993 р. кількість осіб у парламенті): Федеральна національна рада — 40. Вищим органом *ОАЕ* є Вища Рада Федерації (ВРФ), до якої належать еміри або шейхи всіх еміратів. ВРФ визначає загальну політику федерації, затверджує федеральні закони, міжнародні договори тощо. Законопроекти розробляє Рада Міністрів, розглядають Національні Збори і затверджує ВРФ.

ГОСПОДАРСТВО. *ОАЕ* — держава, що розвивається (за класифікацією ООН). Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (5); промисловість і будівництво (51); сфера обслуговування (44).

Структура промисловості: видобувна (одна з провідних нафто- і газовидобувних держав), нафтопереробна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 49,5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 46,1 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 2,5 млн (2006); використано для внутрішніх потреб — 400 тис., експорт — 2,5 млн; імпорт — 0.

Природний газ, м³: вироблено — 46,3 млрд; використано для внутрішніх потреб — 40,3 млрд; експорт — 7,2 млрд; імпорт — 1,2 млрд.

Структура сільського господарства: фініки, виноград, овочі, зернові культури, бавовна, тютюн. Рибальство.

Сільськогосподарські угіддя: 2,5 %.

Рекреація: місцева екзотика багатих нафтодобувних країн. У 1997 р. країну відвідало понад 2 млн іноземних туристів.

Експорт (33 млрд дол. США у 1997 р.): нафта (84 %), природний газ (8 %). Основна частина експорту — в Японію (38 %), Індію (6 %), Сінгапур (5 %) та ін.

Імпорт (26 млрд дол. США у 1997 р.): обладнання і транспортні засоби, продукти харчування, прод. хімічного в-ва. Держави-імпортери: Японія (9 %), Велика Британія (8 %), США (8 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г — 7; промисловість і будівництво — 15; сфера обслуговування — 78.

Армія (2000): 65 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 3,9 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 75,4 року (чол. — 72,9; жін. — 78,1).

Смертність дітей до 1 року (2006): 14,1 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{442}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{1100}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води (1993): 100 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 77,9 % (чол. — 76,1 %; жін. — 81,7 %).

Обов'язкова освіта: 6 класів.

Користувачі Інтернетом (2001): 400 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ОАЕ. В ОАЕ (м. Абу-Дабі) діють посольство і консульство України. Найближче від України посольство ОАЕ — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та ОАЕ встановлені 15 жовтня 1992 р.

ОМАН

Держава, розташована у Південно-Західній Азії (у пд.-сх. частині Аравійського п-ва).

Офіційна назва — ***Султанат Оман.***

Столиця — ***Маскат*** (890 тис. осіб з приміською зоною у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Об'єднані Арабські Емірати (400 км) — на Пн.; Саудівська Аравія (800 км) та Ємен — на Зх. На Сх. — Оманська затока; на Пд. — Аравійське море (берегова лінія — 1800 км).

Площа: 309 500 км² (69 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 805, Сх.-Зх. — 644.

Найвища точка: 3353 м (г. Шам).

Населення (2006): 3,1 млн осіб (130 місце).

Державне свято: 18 листопада (Національний день, 1970 р.).

Державна мова: арабська.

Грошова одиниця: оманський ріал (у 2006 р. 1 дол. США = 0,38 оман. ріала; у 2002 — 0,38 оман. ріала).

ВВП (2006): 44,5 млрд дол. США (82 місце).

ВВП/особу (2006): 14,4 тис. дол. США (50 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 14,3; витрати — 12,8.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *О.* — гориста країна (висота — до 3353 м, г. Шам). Уздовж узбережжя — вузька рівнина Ель-Батіна. У центр. частині *О.* — пустелі (сх. частина Руб-ель-Халі). Рослинність напівпустельна та пустельна; у горах — савана, листопадні ліси та луки. Клімат — тропічний, переважно пустельний. Середньомісячні температури, °С: січня +20, червня +32. Опади, мм/рік: до 150; у горах — 500—700. **Мінеральні ресурси:** нафта, природний газ, руди кольорових металів, кам'яне вугілля, поклади марганцю, свинцю, золота, срібла та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У III ст. на території *О.* було засновано Королівство Оман. У серед. VII ст. н. е. ці землі входили до складу Арабського халіфату. В X ст. *О.* захопили кармати, а потім — сельджуки. З XVI по XX ст. за володіння територією *О.* боролися португальці, нідерландці, перси, англійці та США. На початку XIX ст. *О.* був розділений на імамат Оман і султанат Маскат. У 50-х роках XX ст. більша частина *О.* перебувала під окупацією Великої Британії. У 1970 р. імамат Оман і султанат Маскат об'єднались у султанат Оман. *О.* — член ООН (з 1971 р.).

НАСЕЛЕННЯ: 3,1 млн осіб у 2006 р. (550 тис. осіб — 1950; 891 — 1980 р.).

Щільність: 8,1 особи/км² (177 місце).

Народжуваність: 36,2 ‰. **Смертність:** 3,8 ‰.

Природний приріст: 32,4 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 42,7 % (чол. — 675,4 тис.; жін. — 649 тис.); 15—64 — 54,7 % (чол. — 1 млн; жін. — 695,6 тис.); 65 і більше — 2,6 % (чол. — 44,3 тис.; жін. — 36 тис.).

Міське населення: 72 % (1994).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Маскат (890), Ас-Сіб (160), Салалах (120).

Етнонаціональний склад, %: араби — 73,5, індійці — 13,3, бенгальці — 4,3, пакистанці — 3,1 та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани — 88, індуїсти — 7,4, християни — 4 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Абсолютна монархія, султанське успадкування.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: султан Саєд Кабус бін Саїд (з 23 липня 1970 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (8).

Парламент (з 2000 р. кількість осіб у парламенті): Державна рада — 48.

ГОСПОДАРСТВО. *О.* — середньорозвинена держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (3); промисловість і будівництво (40); сфера обслуговування (57).

Структура промисловості: видобувна (основна — нафто- і газовидобувна), нафтопереробна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 14,3 млрд; використано для внутрішніх потреб — 13,3 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 740 тис. (2006); використано для внутрішніх потреб — 60 тис.; експорт — 721 тис.; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 17,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 6,8 млрд; експорт — 10,4 млрд; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: фініки (8 місце у світі), фрукти, овочі, банани, зернові культури (пшениця, рис); розведення тварин (вівці, кози). Рибальство (120 тис. т/рік).

Сільськогосподарські угіддя: 5 %.

Рекреація: місцева сучасна екзотика; іст.-культурна спадщина, гірські ландшафти. У списку ЮНЕСКО — 3 об'єкти: форт Бахла; археологічні пам'ятки (Бата та ін.); заповідник Орікс. У 1997 р. країну відвідало 350 тис. іноземних туристів.

Експорт (7,6 млрд дол. США у 1997 р.): нафта (95 %), кольорові метали. Основна частина експорту — в ОАЕ (42 %), Саудівську Аравію (4,5 %), Танзанію (4,4 %).

Імпорт (5 млрд дол. США у 1997 р.): транспортні засоби, продукти харчування, прод. с/г в-ва. Держави-імпортери: ОАЕ (24 %), Японія (17 %), Велика Британія (9 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 1990 р., %: 27,7 — у первинному, 27,3 — у вторинному, 45 — у третинному.

Армія (2000): 43,5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 1750 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 73,4 року (чол. — 71,1; жін. — 75,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 19 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{380}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{1060}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води (1993): 57% осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 75,8 % (чол. — 83,1 %; жін. — 67,2 %).

Обов'язкова освіта: 6 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 463. Витрати на освіту (1995): 3,5 % ВВП; 11,1 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 50 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ОМАН. Відсутні. Найближче від України посольство Оману — в Москві (Росія).

П

ПАКИСТАН

Держава, розташована у Південній Азії.

Офіційна назва — ***Ісламська Республіка Пакистан.***

Столиця — ***Ісламабад*** (800 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Іран (905 км) — на Зх.; Афганістан (1840 км) — на Пн.; Індія (2380 км) — на Сх. На Пд. — Індійський океан (Аравійське море).

Площа: 796 095 км² (35 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1505, Сх.-Зх. — 1287.

Найвища точка: 7690 м (Тиричмір).

Населення (2006): 165,8 млн осіб (6 місце).

Державне свято: 23 березня (проголошення республіки, 1956 р.).

Державна мова: урду.

Грошова одиниця: пакистанська рупія (у 2006 р. 1 дол. США = 60,4 пакист. рупії; у 2002 — 59,7 пакист. рупії).

ВВП (2006): 437,5 млрд дол. США (25 місце).

ВВП/особу (2006): 2,6 тис. дол. США (137 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 20,6; витрати — 25,7.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *П.* — гориста країна (Гіндукаш, Гімалаї, Іранське нагір'я). Найвища точка — 7690 м (г. Тиричмір); за деякими джерелами — 8611 м (г. Чогорі, в горах Каракоруму). На Сх. — родюча рівнина Інду. Ґрунти на рівнині — сіроземні та сіро-коричневі, в долинах річок — алювіальні, у пустелях — піщані. Рослинність — степова та напівпустельна. Найбільша ріка — Інд. Клімат — тропічний; на Пн. — субтропічний, мусонний. Середньомісячні температури, °С: січня на рівнині — від +12 до +16, в горах до −20; липня на Пд.-Сх. — до +35, на узбережжі +29, на Зх. — від +20 до +25. Опади, мм/рік: на рівнині — 400—500 (у пустелях — до 50); у горах — понад 1000. **Мінеральні ресурси:** поклади нафти, природного газу, бокситів, урану, заліза, міді, кам'яного та бурого вугілля, мармуру та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У III—II тис. до н. е. на території *П.* виникла Харапська цивілізація, а в I ст. до н. е. сформувались індокитайські народи і держави. З VIII ст. н. е. ці землі завоювали сусідні мусульманські народи, які поширювали іслам. У XVIII ст. у Синді, Белуджистані та Пенджабі

виникли феодальні держави. У XIX ст. територію *П.* захопили англійці й вона ввійшла до складу Британської Індії. У 1947 р. відбувся поділ Британської Індії на Індію і *П.*, проголошено незалежність. З 1947 по 1971 рр. територія Східної Бенгалії (держава Бангладеш) входила до складу *П.* З 50-х років XX ст. між *П.* та Індією ведуться збройні конфлікти за територію Кашміру та Джамму. *П.* — член ООН (з 1947 р.).

Уряд Ісламської Республіки Пакистан офіційно визнав незалежність України 26 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 165,8 млн осіб у 2006 р. (42,9 млн осіб — 1961; 83,8 — 1981; 112,1 — 1990 р.).

Щільність: 181,7 особи/км² (37 місце).

Народжуваність: 29,7 ‰. **Смертність:** 8,2 ‰.

Природний приріст: 21,5 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 39 % (чол. — 33,3 млн; жін. — 31,4 млн); 15—64 — 56,9 % (чол. — 48,2 млн; жін. — 46,1 млн); 65 і більше — 4,1 % (чол. — 3,3 млн; жін. — 3,5 млн).

Міське населення: 34 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Ісламабад (800), Карачі (9300), Лахор (5100), Фейсалабад (2000).

Етнонаціональний склад, %: пенджабці — 66, сіндхи — 13, пуштуни та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани (суніти — 77, шиїти — 20) — 97, індуїсти — 2, християни та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська ісламська республіка.

Форма устрою: федерація.

Глава держави й уряду: президент Первез Мушарраф (з 20 червня 2001 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (4); столичний округ.

Політичні партії (після виборів 3 лютого 1997 р. кількість осіб у парламенті): Пакистанська мусульманська ліга (ПМЛ) — 135; Пакистанська народна партія (ПНП) — 19 та ін. Загальна кількість депутатів — 217.

Законодавчу владу має двопалатний парламент (Національні Збори, Сенат). Термін повноважень Національних Зборів — п'ять років, Сенату — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *П.* — аграрно-індустріальна держава. Галузева структура (% від ВВП; % зайнятості активного населення, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (26; 44); промисловість і будівництво (23; 17); сфера обслуговування (51; 39).

Структура промисловості: текстильна, харчова, хімічна, нафтохімічна, металургійна, будматеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 80,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 74,6 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 63 тис. (2005); використано для внутрішніх потреб — 324 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 27,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 27,4 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: пшениця (9 місце), рис, просо, сорго, бавовна, цукрова тростина, фініки; розведення тварин, млн голів — вел. рог. худ. (19), буйволи (20), вівці (29), кози (44), верблюди.

Сільськогосподарські угіддя: 26 %.

Рекреація: гірські ландшафти; іст.-культурна спадщина. Головні рекреаційні центри: Лахор, Ісламабад, Гімалаї, Каракорум. У списку ЮНЕСКО — 5 об'єктів: археологічні пам'ятки (Мохенджодаро, Таксіла), буддистські руїни (Тахт-і-Бахі, Сахр-і-Бахлол), іст. монументи тощо. У 1997 р. країну відвідало 379 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 146 млн дол. США.

Експорт (8,4 млрд дол. США у 1998 р.): текстильні вироби, прод. с/г в-ва, сировина. Основна частина експорту — у США (21 %), Гонконг (7 %), Велику Британію (7 %).

Імпорт (11,2 млрд дол. США у 1998 р.): паливо, пром. вироби, продукти харчування. Держави-імпортери: США (11 %), Японія (8 %), Саудівська Аравія (7 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г — 42; промисловість і будівництво — 20; сфера обслуговування — 38.

Армія (2000): 612 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 3,3 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 63,4 року (чол. — 62,4; жін. — 64,4).

Смертність дітей до 1 року (2006): 70,5 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{706}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{2940}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,4 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 50 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 48,7 % (чол. — 61,7 %; жін. — 35,2 %).

Обов'язкова освіта: 5 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 266. Витрати на освіту (1996): 3,4 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 1,2 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ПАКИСТАН. У Пакистані (м. Ісламабад) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Пакистану. Дипломатичні відносини між Україною та Пакистаном встановлені 16 березня 1992 р.

ПАЛАУ

Держава, розташована на островах (26 о-вів і понад 300 о-вців вулканічного і коралового походження) в Океанії, у центр.-зх. частині Тихого океану.

Офіційна назва — ***Республіка Палау.***

Столиця — *Корор* (13 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Тихого океану.

Сусіди: Мікронезія — на Пн.-Сх.

Площа: 488 км² (177 місце серед держав світу).

Населення (2006): 20,6 тис. осіб (190 місце).

Державне свято: 1 жовтня (проголошення незалежності, 1994 р.).

Державні мови: англійська і палауанська.

Грошова одиниця: долар США.

ВВП (2005): 124,5 млн дол. США (190 місце).

ВВП/особу (2005): 7,6 тис. дол. США (84 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 72,1; витрати — 72,4.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Держава *П.* розташована на островах вулканічного та коралового походження (висота — до 224 м). Переважають вічнозелені тропічні ліси. Клімат — екваторіальний, вологий. Середньорічні температури, °С: від +24 до +28. Опади, мм/рік: понад 3000. **Мінеральні ресурси:** поклади фосфоритів.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Ймовірно, о-ви *П.* були заселені декілька тисяч років тому, раніше від усіх інших о-вів Океанії. Першими європейцями, які відвідали о-ви *П.*, були іспанці (1710). З 1886 по 1899 рр. — колонія Іспанії. У 1899 р. о-ви продано Німеччині. З 1899 по 1914 рр. — колонія Німеччини. Під час Першої світової війни о-ви захопили японці, які контролювали їх до 1944 р. Відповідно до рішення ООН, у 1947 р. о-ви *П.* перейшли під опіку США. Незалежність проголошено у 1994 р. *П.* — член ООН (з 1994 р.).

НАСЕЛЕННЯ: 20,6 тис. осіб у 2006 р.

Щільність: 40,3 особи/км² (124 місце).

Народжуваність: 18 ‰. **Смертність:** 6,8 ‰.

Природний приріст: 11,2 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 26,3 % (чол. — 2,8 тис.; жін. — 2,6 тис.); 15—64 — 69,1 % (чол. — 7,7 тис.; жін. — 6,5 тис.); 65 і більше — 4,6 % (чол. — 450; жін. — 500).

Міське населення: 70 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): єдине місто — столиця Корор (13).

Етнонаціональний склад, %: палауанці — 74,5, філіппінці — 16, китайці — 3,2 та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 38,4, протестанти — 24,7, анімісти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка. Незалежність проголошено 1 жовтня 1994 р.; 15 грудня 1994 р. визнана як 185 держава, член ООН.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Томас Ременгесау (з 7 листопада 2000 р.).

Політико-адміністративна одиниця (кількість): штат (16).

ГОСПОДАРСТВО. Провідну роль відіграють туризм, с/г та рибальство.

Структура промисловості: харчова.

Структура сільського господарства: кокосова пальма, касава, батати, цукрова тростина. Тваринництво (розведення свиней). Птахівництво. Рибальство.

Рекреація: руїни та скульптури стародавньої цивілізації (о-ів Бабельдаоб); курорти для рекреації на узбережжі моря. У 1996 р. країну відвідало 75 тис. іноземних туристів з Японії (40 %), США (18 %).

Експорт (14,3 млн дол. США у 1996 р.): копри, рибні товари, кокосові горіхи. Основна частина експорту — в Японію (59 %), США (8 %).

Імпорт (72,4 млн дол. США у 1996 р.): продукти харчування. Основні держави-імпортери: США (42 %), Японія (38 %), Австралія (3,5 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 20; промисловість і будівництво — даних нема; сфера обслуговування — даних нема.

Армія: даних нема.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 70,4 року (чол. — 67,3; жін. — 73,8).

Смертність дітей до 1 року (2006): 14,5 ‰.

ОСВІТА. Письменних (2003): 92 % (чол. — 93 %; жін. — 90 %).

Користувачі Інтернетом (2001): даних нема.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ПАЛАУ. Відсутні. Посольство й консульство США в Україні представляють і дипломатичні та консульські інтереси Палау.

ПАНАМА

Держава, розташована у континентальній частині Центральної Америки.

Офіційна назва — ***Республіка Панама.***

Столиця — ***Панама*** (463 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Коста-Рика (245 км) — на Пн.-Зх.; Колумбія (225 км) — на Пд.-Сх. На Пд. — Тихий океан (берегова лінія — 1697 км). На Пн. — Карибське море (берегова лінія — 1160 км).

Площа: 74 979 км² (115 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 205, Сх.-Зх. — 660.

Найвища точка: 3475 м (вулкан Бару).

Населення (2006): 3,2 млн осіб (128 місце).

Державне свято: 3 листопада (проголошення незалежності, 1903 р.).

Державні мови: іспанська (офіційна); мови американських індіанців.

Грошова одиниця: бальбоа (у 2006 р. 1 дол. США = 1 бальбоа; у 2002 — 1 бальбоа).

ВВП (2006): 26 млрд дол. США (103 місце).

ВВП/особу (2006): 8,2 тис. дол. США (77 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 4,2; витрати — 4,5.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *П.* — гориста країна (прибл. 50 % території — гори); займає найвищу частину Центральної Америки (висота — до 3475 м, вулкан Бару). Низовини займають міжгірні улоговини та ділянки вздовж узбереж. Переважають вологі екваторіальні ліси; на Пд.-Зх. — савана. Прибл. 40 % площі вкрито лісами. Клімат — субекваторіальний, жаркий, вологий. Середньорічні температури, °С: +27 — на узбережжі, +19 — у горах. Опади, мм/рік: від 1500 на пд. схилах гір до 5000 на пн. схилах. **Мінеральні ресурси:** руди міді, заліза, марганцю, родовища золота, кам'яної солі та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Іспанці почали освоювати землі *П.* і підкоряти місцеві племена ще у XVI ст. У 1502 р. на берег *П.* зійшов Христофор Колумб. З 1501 по 1821 рр. *П.* була колонією Іспанії. З 1821 по 1903 рр. — входила до складу Великої Колумбії. З серед. XIX ст. іноземні держави (зокрема США) почали вкладати в економіку *П.* свій капітал. У 1855 р. закінчено будівництво залізниці Колон-Панама. Хоча незалежність *П.* офіційно проголошено у 1821 р., фактично вона до 1903 р. входила до складу Колумбії. У 1903 р. завдяки підтримці США *П.* здобула незалежність. США отримали право контролювати центральну частину *П.* і почали будівництво Панамського каналу, яке закінчилось у 1914 р. *П.* — член ООН (з 1945 р.).

Уряд Республіки Панама офіційно визнав незалежність України 1 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 3,2 млн осіб у 2006 р. (446 тис. осіб — 1920; 805 — 1950; 1,4 млн осіб — 1970; 2,3 млн осіб — 1990 р.).

Щільність: 38,7 особи/км² (126 місце).

Народжуваність: 21,7 ‰. **Смертність:** 5,4 ‰.

Природний приріст: 16,3 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 30,3 % (чол. — 492,4 тис.; жін. — 473 тис.); 15—64 — 63,4 % (чол. — 1 млн; жін. — 999 тис.); 65 і більше — 6,3 % (чол. — 94,1 тис.; жін. — 107 тис.).

Міське населення: 56 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Панама (463), Сан-Мігуліто (292), Колон (159), Токумен (81), Давід (77).

Етнорасовий склад, %: метиси — 65, негроїди і мулати — 14, європеоїди — 10, американські індіанці — 8, монголоїди.

Релігійна належність, %: римо-католики — 80,2, протестанти — 15, мусульмани та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Мартін Торріхос Еспіно (з 1 вересня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (9); індіанський район (3).

Політичні партії (в 1999 р. кількість осіб у парламенті): "Союз за Панаму" — 36; Революційно-демократична партія — 34; інші — 2. Загальна кількість депутатів — 72.

ГОСПОДАРСТВО. В економіці *П.* панує американський капітал. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (7); промисловість і будівництво (17); сфера обслуговування (76).

Структура промисловості: харчова, текстильна, взуттєва, нафтопереробна, деревопереробна, каучукопереробна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 7,5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 6,9 млрд; експорт — 207 млн; імпорт — 78 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 79 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: кукурудза, рис, кава, банани, цукрова тростина, цитрусові. Продукція с/г становить 10 % ВНП.

Сільськогосподарські угіддя: 24 %.

Рекреація: Панамський канал (довжина 81,6 км) — друга за значенням штучна морська артерія світу; рекреаційні можливості на прилеглих о-вах; іст.-культурна спадщина; нац. парк (Дар'єн) і фортифікації (Портобело — Сан-Лоренцо) — у списку ЮНЕСКО. У 1997 р. країну відвідало 412 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 343 млн дол. США.

Експорт (5889 млн дол. США у 1996 р.): банани, кава, цукор, рибні товари. Основна частина експорту — у США (48 %), держави Центральної Америки (19 %), Німеччину (4 %).

Імпорт (6518 млн дол. США у 1996 р.): паливо, прод. машинобудівного в-ва, продукти харчування. Основні держави-імпортери: США (37 %), Венесуела (7 %), Еквадор (4 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2000 р., %: с/г — 21; промисловість і будівництво — 18; сфера обслуговування — 61.

Армія (2000): 11,8 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 135 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 75,2 року (чол. — 72,7; жін. — 77,9).

Смертність дітей до 1 року (2006): 16,4 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $/_{260}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{840}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води (1993): 83 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 92,6 % (чол. — 93,2 %; жін. — 91,9 %). Витрати на освіту (1996): 5,5 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 45 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА – УКРАЇНА — ПАНАМА. Відсутні. Найближче від України посольство Панами — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Республікою Панама встановлені 21 травня 1993 р.

ПАПУА-НОВА ГВІНЕЯ

Держава, розташована на о-вах Океанії (зх. частина Тихого океану), за 150 км на Пн. від Австралії. Займає сх. частину о-ва Нова Гвінея та прилеглі о-ви.

Офіційна назва — ***Незалежна Держава Папуа-Нова Гвінея.***

Столиця — ***Порт-Морсбі*** (247 тис. осіб у 1997 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Індонезія — на Зх. На Пн., Сх. і Пд. — Тихий океан.

Площа: 462 840 км² (53 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1174, Сх.-Зх. — 1674.

Найвища точка: 4509 м (г. Вільгельм).

Населення (2006): 5,7 млн осіб (104 місце).

Державне свято: 16 вересня (проголошення незалежності, 1975 р.).

Державна мова: англійська (офіційна); національні мови — ток-пісін і хірімоту.

Грошова одиниця: кіна (у 2006 р. 1 дол. США = 3,06 кіна; у 2002 — 3,9 кіна).

ВВП (2006): 15,4 млрд дол. США (126 місце).

ВВП/особу (2006): 2,7 тис. дол. США (133 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 2,2; витрати — 2,2.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *П. Н.-Г.* — гориста країна (висота — до 4509 м, г. Вільгельм). На Пд. — заболочена низовина. Переважають вологі тропічні ліси. Прибл. 75 % площі вкрито лісами. Клімат — екваторіальний і субекваторіальний, жаркий і вологий. Середньомісячні температури, °С: від +10 до +32. Опади: 2000—2500 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** поклади міді, золота, срібла, нафти, природного газу, цинку, хрому, нікелю та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Нову Гвінею відкрили для європейців у XVI ст. португальські мореплавці. До європейської колонізації території *П. Н.-Г.* заселяли папуаси і меланезійці. У 1884 р. над пд.-сх. частиною о-ва Нова-Гвінея, отримавши назву Папуа, був встановлений англійський протекторат. З 1888 по 1905 рр. ця територія стала колонією Великої Британії, в 1905 р. — передана Австралійському Союзу. Пн.-сх. частина о-ва з 1884 по 1920 рр. була колонією Німеччини, а в 1920 р., відповідно до рішення Ліги Націй, — перейшла під опіку Австралійського Союзу. У 1973 р. *П. Н.-Г.* отримала право на внутрішнє самоврядування. У 1975 р. — проголошена незалежність. З 1975 р. — член ООН. *П. Н.-Г.* — член Співдружності Націй.

НАСЕЛЕННЯ: 5,7 млн осіб у 2006 р. (2,5 млн осіб — 1970; 3,6 — 1984 р.).

Щільність: 11,4 особи/км² (168 місце).

Народжуваність: 29,4 ‰. **Смертність:** 7,3 ‰.

Природний приріст: 22,1 ‰ (2006).
Вікова структура, років (2006): 0—14 — 37,8 % (чол. — 1,1 млн; жін. — 1 млн); 15—64 — 58,3 % (чол. — 1,7 млн; жін. — 1,6 млн); 65 і більше — 3,9 % (чол. 103 тис.; жін. — 117,4 тис.).
Міське населення: 17 % (2000).
Головні міста (тис. осіб у 1990 р.): Порт-Морсбі (247 тис. осіб у 1997 р.), Лае (81), Маданг (27), Вевак (23).
Етнічний склад, %: папуаси — 75, меланезійці — 15, європеоїди, китайці.
Релігійна належність, %: протестанти — 58, римо-католики — 33, анімісти — 5 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія у складі Співдружності.
Форма устрою: унітарна держава.
Глава держави: королева Великої Британії Єлизавета II, яку представляє генерал-губернатор Пауліас Матані (з 29 червня 2004 р.).
Керівник уряду: прем'єр-міністр Майкл Томас Сомаре (з 5 серпня 2002 р.).
Адміністративна одиниця (кількість): провінція (19), столичний округ (1).
Політичні партії (з 1997, кількість осіб у парламенті): Народна прогресивна партія (НПП) — 16; Пангу парті (ПП) — 15; Народно-демократичний рух (НДР) — 9; Народна партія дії (НПД) — 6; Національний союз (НС) — 6 та ін. Загальна кількість депутатів — 109.

ГОСПОДАРСТВО. *П. Н.-Г.* за рівнем економічного розвитку займає в регіоні трете місце (після Австралії та Нової Зеландії). Галузева структура (% від ВВП; % зайнятості активного населення, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (33; 85); промисловість і будівництво (36; 7); сфера обслуговування (30; 8).
Структура промисловості: видобувна (зокрема, золото), дерево-, скло-, каучукопереробна, будматеріалів, харчова.
Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):
Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 3,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 3,1 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.
Нафта, барель/день: вироблено — 50 тис. (2006); використано для внутрішніх потреб — 18 тис. (2006); експорт — даних нема.; імпорт — даних нема.
Природний газ, м³: вироблено — 140 млн; використано для внутрішніх потреб — 140 млн; експорт — 0; імпорт — 0.
Структура сільського господарства: кава, банани, кокосові горіхи, какао, чай, шоколадне дерево, цукрова тростина. Тваринництво — розведення свиней (1 млн голів). С/г дає 35 % ВНП.
Сільськогосподарські угіддя: 1 %.
Рекреація. Основні рекреаційні центри — столиця Порт-Морсбі, м. Маданг (уважають найгарнішим містом у державі); місцева екзотика. У 1997 р. країну відвідало 44 тис. іноземних туристів з Австралії (40 %), США (10 %) та ін. Прибуток становив 60 млн дол. США.
Експорт (2,6 млрд дол. США у 1996 р.): нафта, золото, мінеральна сировина, деревина, кава. Основна частина експорту — в Австралію (30 %), Японію (24 %), Німеччину (10 %).

Імпорт (1,4 млрд дол. США у 1996 р.): пром. вироби, продукти харчування, паливо. Держави-імпортери: Австралія (52 %), США (15 %), Сінгапур (7 %), Японія (6 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 85; промисловість і будівництво — даних нема; сфера обслуговування — даних нема.

Армія (2000): 4,4 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 36 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 65,3 року (чол. — 63,1; жін. — 67,6).

Смертність дітей до 1 року (2006): 50 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{234}$ жителі.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{12\,750}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 4,4 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 33 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 64,6 % (чол. — 71,1 %; жін. — 57,7 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 2 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ПАПУА-НОВА ГВІНЕЯ. Відсутні. Найближче від України посольство Папуа-Нової Гвінеї — в Бонні (Німеччина).

ПАРАГВАЙ

Держава, розташована в центр. частині Південної (Латинської) Америки.

Офіційна назва — ***Республіка Парагвай.***

Столиця — ***Асунсьйон*** (550 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Болівія (750 км) — на Пн.; Аргентина (1880 км) — на Пд. і Зх.; Бразилія (1290 км) — на Сх.

Площа: 406 752 км² (58 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 925, Сх.-Зх. — 660.

Найвища точка: 680 м, найнижча — 55 м.

Населення (2006): 6,5 млн осіб (98 місце).

Державне свято: 14 травня (проголошення незалежності, 1811 р.).

Державні мови: іспанська, гуаранська.

Грошова одиниця: гуарані (у 2006 р. 1 дол. США = 5673 гуар.; у 2002 — 5716 гуар.).

ВВП (2006): 31,3 млрд дол. США (95 місце).

ВВП/особу (2006): 4,8 тис. дол. США (104 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 1,8; витрати — 1,7.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Рельєф *П.* — переважно рівнинний. У центр. частині — заболочена низовина р. Парагваю. На Пн.-Зх. — рівнина Гран-Чако. На Пд.-Сх. — частина Бразильського нагір'я. Головна ріка — Парагвай. Прибл. 40 % площі вкрито лісами. Клімат — тропічний, жаркий; на Сх. — вологий; на Зх. — більш континентальний, сухий. Середньомісячні температури, °С: січня — від +27 до +29; червня — від +17 до +19. Опади, мм/рік: від 700 — на Зх. до 2000 — на Сх. **Мінеральні ресурси:** руди заліза, марганцю, міді, урану, нафта, кам'яна сіль та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. До приходу європейців (1527) територію *П.* заселяли індіанці (гуарани). У 1535 р. іспанці оголосили *П.* своєю колонією. З 1588 по 1767 рр. на території сучасного *П.* існувала теократична держава єзуїтів. Незалежність від Іспанії *П.* отримав у 1811 р. У 1842 р. скасовано рабство. У 1848 р. індіанці здобули рівність у правах з усіма жителями країни. У серед. XX ст. іноземні держави (зокрема, Велика Британія та США) почали вкладати в економіку *П.* свій капітал. З 1954 по 1989 рр. населення *П.* пережило військову диктатуру. Нині при владі *П.* — перший невійськовий президент за всю історію держави. *П.* — член ООН (з 1945 р.).

Уряд Республіки Парагвай офіційно визнав незалежність України 1 квітня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 6,5 млн осіб у 2006 р. (785 тис. осіб — 1925; 1,8 млн осіб — 1960; 3,2 — 1980 р.).

Щільність: 13,9 особи/км² (163 місце).

Народжуваність: 29,1 ‰. **Смертність:** 4,5 ‰.

Природний приріст: 24,6 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 37,7 % (чол. — 1,2 млн; жін. — 1,2 млн); 15—64 — 57,5 % (чол. — 1,9 млн; жін. — 1,9 млн); 65 і більше — 4,8 % (чол. — 145,9 тис.; жін. — 169,4 тис.).

Міське населення: 50,3 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1992 р.): Асунсьйон (550 у 2000 р.), Чудад-дель-Есте (134), Сан-Лоренсо (133), Ламбаре (100).

Етнорасовий склад, %: метиси — 91, американські індіанці (гуарани) — 3, європеоїди та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 88,5, протестанти — 5 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Оскар Нікарон Дуарт Фрутос (з 15 серпня 2003 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): департамент (19).

Політичні партії (після виборів 10 травня 1998 р. кількість осіб у парламенті): Національно-республіканська асоціація (НРА) — партія "Колорадо" — 45; Демократичний альянс — 35. Загальна кількість депутатів — 80.

ГОСПОДАРСТВО. *П.* — відстала аграрна держава. В її економіці панує іноземний капітал. Галузева структура (% від ВВП; % зайнятості активного населення, 2002): с/г і лісове г-во (29; 53); промисловість і будівництво (26; 16); сфера обслуговування (45; 31).

Структура промисловості: гідроенергетична, харчова, деревопереробна, шкіропереробна, текстильна, будматеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 51,8 млрд; використано для внутрішніх потреб — 3,1 млрд; експорт — 45 млрд; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 27 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: кукурудза, пшениця, соя (6 місце у світі), бавовна, кокосові горіхи, арахіс, цитрусові, квасоля, цукрова тростина; розведення тварин, млн голів — вел. рог. худ. (8), свині (2,7).

Сільськогосподарські угіддя: 20 %.

Рекреація: природна і культурна спадщина; нац. парк (Черро-Кора); м. Каакупе (головний релігійний центр); езуїтська місія Ла-Сантисіма-Тринідад-де-Парана і Таваранке — у списку ЮНЕСКО. У 1996 р. країну відвідало 335 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 215 млн дол. США.

Експорт (1,4 млрд дол. США у 1996 р.): прод. с/г в-ва. Основна частина експорту — у Бразилію (29 %), США (22 %), Аргентину (14 %).

Імпорт (2,9 млрд дол. США у 1996 р.): транспортні засоби, паливо, продукти хімічного в-ва, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Бразилія (32,7 %), Аргентина (19,5 %), США (10,7 %), Японія (6,2 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 45; промисловість і будівництво — даних нема; сфера обслуговування — даних нема.

Армія (2000): 20 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 83 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 75,1 року (чол. — 72,6; жін. — 77,8).

Смертність дітей до 1 року (2006): 24,8 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{816}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{1216}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 2,8 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 33 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 94 % (чол. — 94,9 %; жін. — 93 %).

Обов'язкова освіта: 6 класів. Витрати на освіту (1996): 1,9 % ВВП; 10,3 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 20 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ПАРАГВАЙ. Відсутні. Найближче від України посольство Парагваю — в Берліні (Німеччина). Дипломатичні відносини між Україною та Парагваєм встановлені 26 лютого 1993 р.

ПЕРУ

Держава, розташована у пн.-зх. частині Південної (Латинської) Америки.

Офіційна назва — ***Республіка Перу.***

Столиця — ***Ліма*** (5,8 млн осіб; 7,1 млн осіб із приміською зоною у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Еквадор (1528 км) і Колумбія (1506 км) — на Пн.; Бразилія (2822 км) і Болівія (900 км) — на Сх.; Чилі (200 км) — на Пд. На Зх. — Тихий океан (берегова лінія — 3079 км).

Площа: 1 285 216 км² (19 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1971, Сх.-Зх. — 1408.

Найвища точка: 6768 м (г. Уаскаран).

Населення (2006): 28,3 млн осіб (39 місце).

Державне свято: 28 липня (проголошення незалежності, 1821 р.).

Державні мови: іспанська, кечуа та аймара.

Грошова одиниця: соль (у 2006 р. 1 дол. США = 3,27 соль; у 2002 — 3,52 соль).

ВВП (2006): 186,6 млрд дол. США (46 місце).

ВВП/особу (2006): 6,6 тис. дол. США (91 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 25,5; витрати — 25,2.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Рельєф сх. частини *П.* — переважно рівнинний (частина Амазонської рівнини та Ла-Монтана). Уздовж узбережжя — вузька смуга рівнини з пустельними ландшафтами. На Зх. — Перуанські Анди (висота — до 6768 м, г. Уаскаран). На Пд. — напівпустельне плоскогір'я — Пуна. У горах — чагарники і кактуси; на плоскогір'ях високогірні тропічні степи; на Сх. — напівпустельні рослини. Прибл. 55 % площі вкрито лісами. Головна ріка — Мараньйон. На Пд.-Сх. (на кордоні з Болівією) — оз. Тітікака. Клімат — екваторіальний і тропічний; у горах — високогірний. Середньорічні температури, °С: на узбережжі — від +15 до +25; у горах — від +12 до +16 на Пн. і від -5 до +9 на Пд.; на рівнині — від +24 до +27. Опади: 1000—3000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** поклади цинку (4 місце у світі), кадмію, індію, ртуті, молібдену (6 місце), міді (5 місце), срібла (2 місце), золота, нафти, заліза та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З I тис. до н. е. по I ст. н. е. на території *П.* проживали різні індіанські племена. У XV—XVI ст. створена держава інків, яка охоплювала території *П.*, Болівії, Еквадору й частково Колумбії, Чилі та Аргентини. З 1533 р. під владою Іспанії. У 1535 р. заснована Ліма. У 1542 р. утворено віце-королівство Перу, до складу якого входила вся Іспанська Південна Америка (окрім Венесуели і Панами). У 1821 р. — проголошення незалежності. У 1854 р. — скасовано рабство. У серед. XIX ст. іноземні держави (зокрема, Велика Британія та США) почали вкладати в економіку *П.* свій капітал. У результаті "Тихоокеанських війн" у кінці XIX ст. *П.* втратила

частину своїх територій. У 1992 р. — прийняття сучасної конституції. *П.* — член ООН (з 1945 р.).

Уряд Республіки Перу офіційно визнав незалежність України 26 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 28,3 млн осіб у 2006 р. (6,7 млн осіб — 1940; 10 — 1960; 17,6 — 1980 р.).

Щільність: 20,3 особи/км² (150 місце).

Народжуваність: 20,5 ‰. **Смертність:** 6,2 ‰.

Природний приріст: 14,3 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 30,9 % (чол. — 4,5 млн; жін. — 4,3 млн); 15—64 — 63,7 % (чол. — 9,1 млн; жін. — 9 млн); 65 і більше — 5,3 % (чол. — 709,8 тис.; жін. — 796,3 тис.).

Міське населення: 71,2 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1998 р.): Ліма (5761; 7100 з приміською зоною у 2000 р.), Кальяо (736), Арекіпа (710), Трухільйо (603) та ін.

Етнорасовий склад, %: американські індіанці — 54,2, метиси — 32, європейці — 10 та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 89, протестанти — 3 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Алан Гарсіа Перез (з 28 липня 2006 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Хорхе дель Кастіліо (з 28 липня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): департамент (25).

Політичні партії (після виборів 9 квітня 2000 р. кількість осіб у парламенті): "Перу 2000" — 54; "За майбутнє Перу" та ін. — 66. Загальна кількість депутатів — 120.

ГОСПОДАРСТВО. *П.* — аграрно-індустріальна держава з розвиненою гірничовидобувною пром. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (8); промисловість і будівництво (37); сфера обслуговування (55).

Структура промисловості: гірничовидобувна, чорна і кольорова металургія, харчова, машинобудівна, хімічна, текстильна, рибопереробна (за продукцією — провідні позиції у світі).

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 24 млрд; використано для внутрішніх потреб — 22,3 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 120 тис. (2005); використано для внутрішніх потреб — 156 тис.; експорт — 49 тис.; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 860 млн; використано для внутрішніх потреб — 860 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: бавовна, цукрова тростина, кава, кукурудза, рис, картопля. Розведення тварин, млн голів — вівці (13), вел. рог. худоба (5), свині (2,5), кози (2). Продукція с/г становить 15 % ВНП.

Сільськогосподарські угіддя: 24 %.

Рекреація: різноманітне і своєрідне природне середовище; іст.-культурна спадщина доіспанської епохи; іст. центр Ліми; археологічні розкопки Чавіна і Чан-Чана; нац. парки Уаскаран, Ману та ін. У списку ЮНЕСКО — 9 об'єктів. У 1997 р. країну відвідало 479 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 520 млн дол. США.

Експорт (5,9 млрд дол. США у 1996 р.): руди і метали, прод. с/г в-ва, вовна, рибопродукти, деревина. Основна частина експорту — у США (20 %), Японію (7 %), Велику Британію (7 %), Китай (7 %).

Імпорт (7,9 млрд дол. США у 1996 р.): пром. вироби, паливо, продукти харчування. Основні держави-імпортери: США (31 %), Колумбія (7 %), Японія (4 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 9; промисловість і будівництво — 18; сфера обслуговування — 73.

Армія (2000): 115 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 825 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 69,8 року (чол. — 68,1; жін. — 71,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 31 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{625}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{940}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,2 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 58 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 78,7 % (чол. — 93,5 %; жін. — 82,1 %).

Обов'язкова освіта: 6 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 3465. Витрати на освіту (1996): 1,5 % ВВП; 14,7 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 400 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ПЕРУ. В Україні (м. Київ) діє консульство Перу. Дипломатичні відносини між Україною та Перу встановлені 7 травня 1992 р.

ПІВДЕННО-АФРИКАНСЬКА РЕСПУБЛІКА (ПАР)

У деяких джерелах — ***Південна Африка***. Держава, розташована у пд. частині Африки.

Офіційна назва — ***Південно-Африканська Республіка.***

Столиці: ***Преторія*** (526 тис. у 2000 р.) — адміністративна; ***Кейптаун*** (855 тис. осіб у 2000 р.) — законодавча.

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Намібія (920 км), Ботсвана (1840 км), Зімбабве (225 км) — на Пн.; Мозамбік (491 км) і Свазіленд (470 км) — на Пн.-Сх.

На Зх. — Атлантичний океан (берегова лінія — 872 км); на Сх. — Індійський океан (берегова лінія — 2082 км). У межах ПАР розташована держава Лесото.

Площа: 1 219 090 км² (24 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1408, Сх.-Зх. — 1625.

Найвища точка: 3374 м (г. Шампейн-Касл).

Населення (2006): 44,2 млн осіб (27 місце).

Державне свято: 27 квітня (день незалежності, 1994 р.).

Державні мови: африкаанс (сформувалася на ґрунті староголландської мови під впливом англійської, французької, німецької й африканських) та англійська (обидві офіційні).

Грошова одиниця: ранд (у 2006 р. 1 дол. США = 6,8 ранда; у 2002 — 10,5 ранда).

ВВП (2006): 587,5 млрд дол. США (21 місце).

ВВП/особу (2006): 13,3 тис. дол. США (54 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 72,2; витрати — 75,9.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *ПАР* займають великі плоскогір'я (висота — 800—1500 м). На Пд.-Сх. — Драконові гори (окремі вершини сягають понад 3000 м). Уздовж узбережжя — вузькі смуги низовин. Переважає степова рослинність на сіро-коричневих ґрунтах та савана на червоно-бурих та чорних ґрунтах. У горах збереглися субтропічні ліси. Головні ріки: Оранжева і Лімпопо. Клімат — переважно тропічний; на Пд. — субтропічний. Середньорічні температури, °С: влітку від +18 до +21; взимку — від +7 до +13. Опади, мм/рік: у внутрішніх районах — 100—150; на узбережжі — 700—1200. **Мінеральні ресурси:** родовища золота (60 % світових запасів, за видобутком посідає перше місце у світі (макс. 1000 т — у 1970 р.; у 2000 р. — близько 440 т)), платини (140 т), алмазів (10 млн каратів), вугілля (182 млн т), руди хромітів (3,3 млн т), заліза (29 млн т), марганцю (2,5 млн т), нікелю, урану, міді, свинцю та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З найдавніших часів територію *ПАР* заселяли бушмени, готтентоти і народи банту. Після появи португальців у 1488 р. на цих землях почалась колонізація країни. У 1652 р. нідерландці (бури) заснували на території *ПАР* перше європейське поселення. Після відкриття покладів алмазів (1867) і золота (1886) в регіоні між нідерландцями та англійцями велася жорстока боротьба. У XVIII ст. частина *ПАР* перебувала під окупацією британських військ, а в 1814 р. усю її територію купила Велика Британія у Нідерландів. У 1822 р. державною мовою колонії стала англійська, були введені англійські закони. З 1833 р. заборонено рабство. Під тиском англійських колоністів бури переселилися у пн. частину *ПАР* і заснували держави (Наталь, Оранжеву і Трансвааль). У 1899 р. почалась війна між бурами та англійцями, яка закінчилась у 1902 р. перемогою англійців. Засновані бурами держави стали колоніями, а *ПАР* — домініоном. У 1910 р. колонії та домініони здобули незалежність і створили Південно-Африканський Союз. З 1948 по 1990 рр. офіційною політикою у країні був апартеїд. У 1959 р. організовано декілька псевдонезалежних держав чорношкірих (бантустанів). З 1991 р. у країні почалися демократичні зміни: відбулися вільні вибори, африканські мови визнано дер-

жавними. *ПАР* — член ООН (з 1945 р.), Співдружності Націй та інших міжнародних організацій.

Уряд Південно-Африканської Республіки офіційно визнав незалежність України 14 лютого 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 44,2 млн осіб у 2006 р. (12,5 млн осіб — 1950; 21,8 — 1970; 28,5 — 1980; 36,8 — 1992 р.).

Щільність: 35,8 особи/км² (132 місце).

Народжуваність: 18,2 ‰. **Смертність:** 22 ‰.

Природний приріст: –3,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 29,7 % (чол. — 6,6 млн; жін. — 6,5 млн); 15—64 — 65 % (чол. — 14 млн; жін. — 14,8 млн); 65 і більше — 5,3 % (чол. — 906 тис.; жін. — 1,4 млн).

Міське населення: 55,4 % (1996 р.; у деяких джерелах зустрічається набагато вищий відсоток міського населення).

Головні міста (тис. осіб у 1991 р.; друга цифра — з приміським населенням): Кейптаун (855; 2,4 млн у 2000 р.), Преторія (526; 1,1 млн у 2000 р.), Дурбан (716; 1,1 млн), Йоганнесбург (713; 1,9 млн), Порт-Елізабет (303; 853) та ін.

Етнорасовий склад, %: негроїди (бантумовних етносів) — 75, європеоїди — 13, метиси — 8,5 та ін.

Релігійна належність: християни — 78 %, анімісти, індуїсти, мусульмани та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Табо Мвуельва Мбекі (з 16 червня 1999 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (9).

Політичні партії (після виборів 2 червня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Африканський національний конгрес Пд. Африки — 266; Демократична партія — 38; "Інката фрідом парті" — 34; Нова національна партія — 28; Об'єднаний демократичний рух — 14; інші — 20. Загальна кількість депутатів — 400.

Законодавчу владу має двопалатний парламент (Національна Асамблея і Національна Рада Провінцій). Термін повноважень депутатів — п'five років.

ГОСПОДАРСТВО. *ПАР* — держава з індустріально-аграрною економікою, найрозвиненіша на Африканському континенті. Галузева структура (% від ВВП; % зайнятості активного населення, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (3; 30); промисловість і будівництво (31; 25); сфера обслуговування (66; 45).

Структура промисловості: гірничовидобувна, чорна і кольорова металургія, машинобудівна, текстильна, хімічна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 227,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 207 млрд; експорт — 12,4 млрд; імпорт — 8,1 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 229,9 тис.; використано для внутрішніх потреб — 502 тис.; експорт — даних нема; імпорт — 398 тис. (2006).

Природний газ, м³: вироблено — 2,2 млрд; використано для внутрішніх потреб — 2,2 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: зернові культури (кукурудза — 10 млн т, пшениця — 2,7 млн т), сорго, соняшник, тютюн, цитрусові, арахіс, виноград

(розвинене виноробство), томати, цукрова тростина. Розведення тварин, млн голів — вел. рог. худ. (13), вівці (29; 10 місце у світі), кози (6,5). Рибальство (виловлюють 570 тис. т риби/рік).

Сільськогосподарські угіддя: 10 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина "білого" та "чорного" населення; багата фауна (слони, носороги, зебри, жирафи, леви та ін.); 28 нац. парків; курортні бази на узбережжі океанів. У 1997 р. країну відвідало 4,9 млн іноземних туристів. Прибуток становив 2,1 млрд дол. США.

Експорт (36 млрд дол. США у 1996 р.): мінеральна і с/г продукція (64 %), алмази і золото (35 %) та ін. Основна частина експорту — в Японію (7,2 %), Італію (6,2 %), США (6,2 %), Німеччину (5,1 %), Велику Британію (4,8 %).

Імпорт (28 млрд дол. США у 1996 р.): пром. вироби, нафтопродукти, продукти харчування. Основні держави-імпортери: Німеччина (13 %), Японія (7 %), Італія (4,4 %), Франція (3,2 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2002 р., %: с/г — 30; промисловість і будівництво — 25; сфера обслуговування — 45.

Армія (2000): 61 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 1,9 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 42,7 року (чол. — 43,3; жін. — 42,2).

Смертність дітей до 1 року (2006): 61 ‰.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{1640}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 5,6 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 86,4 % (чол. — 87 %; жін. — 85,7 %). Витрати на освіту (1996): 3,5 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 1,8 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ПАР. У ПАР (м. Преторія) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство ПАР. Дипломатичні відносини між Україною та ПАР встановлені 16 березня 1993 р.

ПОЛЬЩА

Держава, розташована у пн. частині Центральної Європи.

Офіційна назва — ***Республіка Польща***.

Столиця — ***Варшава*** (1,6 млн осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Німеччина (461,6 км) — на Зх.; Чехія (785,7 км) і Словаччина (517,7 км) — на Пд.; Литва (102,4 км), Білорусь (407,5 км) і Україна (542,5 км) — на Сх.; Росія (Калінінград) (209,7 км) — на Пн.-Сх. На Пн. — Балтійське море (берегова лінія — 524 км).

Площа: 312 685 км² (68 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 636, Сх.-Зх. — 692.

Найвища точка: 2499 м (г. Риси).

Населення (2006): 38,5 млн осіб (32 місце).

Державні свята: 3 травня (День Конституції, 1791 р.); 11 листопада (День Незалежності, 1918 р.).

Державна мова: польська.

Грошова одиниця: злотий (у 2006 р. 1 дол. США = 3,1 злот.; у 2002 — 4,08 злот.).

ВВП (2006): 552,4 млрд дол. США (22 місце).

ВВП/особу (2006): 14,3 тис. дол. США (51 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 62; витрати — 71,3.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *П.* займає Польська низовина. На Пд. від неї — Малопольська та Любінська височини. На Пд.-Зх. — Судети; на Пд. — Карпати (висота — до 2499 м, г. Риси). Прибл. 30 % площі вкрито лісами. На рівнинах переважають дерново-підзолисті, у передгір'ях — бурі лісові, в горах — бурі гірські, у долинах річок — алювіальні ґрунти. Головні ріки: Вісла та Одра. Клімат — помірний, континентальний. Середньомісячні температури, °С: січня на узбережжі −1, у центр. районах −3, у горах −6; липня — відповідно, +16—17, +18—19 та від +10 до +14. Опади, мм/рік: на рівнинах — 500—600; на височинах 600—700; у горах — до 1800. **Мінеральні ресурси:** поклади бурого та кам'яного вугілля, сірки, срібла, цинку, свинцю, кам'яної солі, природного газу та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У І тис. територію *П.* заселяли слов'янські племена (поляни, висляни, мазовчани та ін.). Перша польська держава утворилась прибл. у 840 р. при королі П'ясті — з династії П'ястів. У Х ст. король Мешко прийняв християнство. У серед. XIII ст. тевтонські рицарі колонізували на Пн. балтійські землі. У 1386 р. Ягайло, Великий литовський князь, був визнаний королем Польщі. У 1569 р. укладена Люблінська унія з Великим князівством Литовським і утворено Річ Посполиту. Упродовж декількох століть *П.* була однією з наймогутніших держав Європи. У XVI ст. — найбільший розквіт середньовічної *П.* У XVIII ст. тяжкі війни призвели державу до занепаду. Вона втратила незалежність у результаті трьох поділів (1772, 1793, 1795) між Пруссією, Австрією та Росією.

У 1918 р. *П.* отримала незалежність, була проголошена республікою. У 1939 р. Німеччина окупувала *П.* Під час Другої світової війни *П.* зазнала значних втрат (40 % національного майна і більше 6 млн людських жертв). З 1945 по 1989 рр. — період комуністичного правління. 31 грудня 1989 р. країну перейменовано на Республіку Польща. *П.* — член ООН (з 1945 р.). З 1999 р. — член НАТО. З 1 травня 2004 р. — член ЄС.

Уряд Республіки Польща офіційно визнав незалежність України 2 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 38,5 млн осіб у 2006 р. (34,8 млн осіб — 1938; 23,9 — 1945; 29,8 — 1960; 35,6 — 1980 р.).

Щільність: 123,6 особи/км² (57 місце).

Народжуваність: 9,9 ‰. **Смертність:** 9,9 ‰.

Природний приріст: 0 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 15,9 % (чол. — 3,1 млн; жін. — 3 млн); 15—64 — 70,8 % (чол. — 13,6 млн; жін. — 13,7 млн); 65 і більше — 13,3 % (чол. — 2 млн; жін. — 3,2 млн).

Міське населення: 64 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1997 р.): Варшава (1,6 у 2000 р.), Лодзь (807), Кракі (741), Вроцлав (638), Познань (578), Гданськ (459) та ін.

Етнонаціональний склад, %: поляки — 99, українці — 0,6, німці, білорус та ін.

Релігійна належність: католики — 91 %, православні, протестанти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Лех Качинські (з 23 грудня 2005 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Дональд Туск (з 9 листопада 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): воєводство (16).

Політичні партії (після виборів 21 вересня 1997 р. кількість осіб у парламе ті): Акція виборча "Солідарність" (АВС) — 201; Союз демократичних лівих си (СДЛС) — 164; Союз свободи (СС) — 60; Польська селянська партія (ПСП) — 27; Рух за відродження Польщі (РВП) — 6; Представники німецької меншини — 2. Загальна кількість депутатів — 460.

Законодавчу владу має двопалатний парламент (Сейм, Сенат). Термін по новажень депутатів — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. Економіка *П.* у стані ринкової трансформації. Галузев структура (% від ВВП; % зайнятості активного населення, 2002): с/г і лісов г-во (3; 22,1); промисловість і будівництво (32; 27,5); сфера обслуговування (65; 50,4).

Структура промисловості: гірничовидобувна (буре вугілля (4 місце у світі), кам'яне вугілля (7 місце)), металургійна, машинобудівна, суднобудівна, хіміч на, фармацевтична, легка, будматеріалів, деревопереробна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичн го комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 143,5 млрд; використано для внутріш ніх потреб — 124,1 млрд; експорт — 14,6 млрд; імпорт — 5,3 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 35,9 тис.; використано для внутрішні потреб — 445,7 тис.; експорт — 53 тис.; імпорт — 413,7 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 6 млрд; використано для внутрішніх по треб — 15,7 млрд; експорт — 46 млн; імпорт — 10 млрд.

Структура сільського господарства: зернові культури (пшениця, жито, ячмінь), цукрові буряки (7 місце), кормові буряки, картопля, овочі, фрукти. Розведенн тварин, млн голів — свині (17; 6 місце у світі), вел. рог. худ. (7,7). Рибальств (450 тис. т/рік).

Сільськогосподарські угіддя: 60,5 %.

Рекреація: курорти Карпат, Судетів і морського узбережжя; іст.-культурн спадщина (костели, монастирі, палаци тощо). Основні рекреаційні центри: Вар

шава, Краків, Ґданськ. У списку ЮНЕСКО 5 об'єктів: іст. центр Варшави, Кракова; соляна шахта у Величці; концентраційний табір в Освєнцімі та ін. У 1997 р. країну відвідало 19,4 млн іноземних туристів. Прибуток становив 8,4 млрд дол. США.

Експорт (28,2 млрд дол. США у 1998 р.): $^2/_3$ — готові вироби. Основна частина експорту — у Німеччину (36,3 %), Італію (6 %), Росію (6 %), Нідерланди (5 %), Францію (5 %), Велику Британію (4 %), Україну (4 %).

Імпорт (47 млрд дол. США у 1998 р.): пром. вироби, прод. с/г в-ва, паливо, продукти харчування. Держави-імпортери: Німеччина (26,8 %), Італія (9,4 %), Франція (6,5 %), Росія (5,1 %), Велика Британія (5 %), США (3,8 %), Нідерланди (3,8 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 16; промисловість і будівництво — 29; сфера обслуговування — 55.

Армія (2000): 217 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 3,2 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 75 років (чол. — 71; жін. — 79,2).

Смертність дітей до 1 року (2006): 7,2 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{118}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^1/_{450}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 5,1 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99,8 % (чол. — 99,8 %; жін. — 99,7 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1521. Витрати на освіту (1996): 5,6 % ВВП; 14 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 2,8 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ПОЛЬЩА. У Польщі діють посольство (м. Варшава) та консульства (м. Варшава, Краків і Ґданськ) України, а в Україні — посольство (м. Київ) та консульства (м. Київ, Львів і Харків) Польщі. Дипломатичні відносини між Україною та Польщею встановлені 4 січня 1992 р.

ПОРТУГАЛІЯ

Держава, розташована у Південно-Західній Європі, на Піренейському п-ві.

Офіційна назва — ***Португальська Республіка.***

Столиця — *Лісабон* (678 тис. осіб; 3,7 млн осіб із приміською зоною у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Іспанія (1232 км) — на Пн. і Сх. На Пд. і Зх. — Атлантичний океан (берегова лінія — 832 км).

Площа: 92 365 км² (108 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 563, Сх.-Зх. — 201.

Найвища точка: 1993 м (г. Серра-да-Ештрела).

Населення (2006): 10,6 млн осіб (74 місце).

Державне свято: 10 червня (День Португалії, 1580 р.).

Державна мова: португальська.

Грошова одиниця: євро (у 2006 р. 1 дол. США = 0,8 євро; у 2002 — 1,06 євро).

ВВП (2006): 210,1 млрд дол. США (40 місце).

ВВП/особу (2006): 19,8 тис. дол. США (41 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 83,9; витрати — 93,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Узбережжя і пд. частина території *П.* — рівнинні; Пн. — гориста (висота — до 1993 м, г. Серра-да-Ештрела). Прибл. 30 % площі вкрито лісами. На Пн. переважають гірсько-лісові підзолисті, у центр. та пд. районах — бурі та коричневі, у долинах річок — алювіальні ґрунти. Головні ріки: Дору (Дуеро), Тежу (Тахо). Клімат — субтропічний середземноморський. Середньомісячні температури, °С: січня на узбережжі +10, у центр. районах — до +8; липня — відповідно, +20 і +27. Опади, мм/рік: на узбережжі — до 1000; в горах — до 2000. **Мінеральні ресурси:** поклади вольфраму, олова, свинцю, урану, міді, мармуру, вугілля, золота, кам'яної солі та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Прибл. 500 тис. років тому на території *П.* проживали різні народи. У I тис. до н. е. ці землі заселяли іберійці, пізніше — кельтські племена та ін. У II ст. до н. е. Піренейський п-ів завоювала Римська імперія. У 997 р. король Леона відвоював у маврів територію між ріками Дору/Дуеро й Міно і надав їй титул графства. У 1139 р. графство здобуло незалежність. У 1143 р. у *П.* проголошено незалежність. 1419 р. — початок морської експансії. Активна колонізаторська діяльність дозволила *П.* на поч. XVI ст. стати однією з найбільших колоніальних імперій світу. Політична криза у 1578 р. перетворила *П.* на іспанську провінцію. У XVII ст. *П.* здобула незалежність. У 1807 р. *П.* завоювала наполеонівська Франція. Королівська сім'я *П.* переїхала до Бразилії й у 1807—1820 рр. звідти керувала країною (*П.*). Після визволення від французів уповноваження короля були обмежені. Упродовж XIX ст. влада хиталась між конституційною монархією і диктатурою, поки буржуазна революція не проголосила (1911) у країні республіку. В Першій світовій війні *П.* воювала на боці Антанти. У Другій світовій війні *П.* дотримувалась формального нейтралітету, але насправді співпрацювала зі США. З 1961 р. велася війна у португальських колоніях в Африці. З 1932 по 1974 рр. — "чорний період" в історії *П.* — фашистський режим диктатора Салазара. У 1974 р. до влади прийшли демократичні сили. *П.* — член ООН (з 1945 р.). З 1949 р. — член НАТО. З 1986 р. — член ЄС.

Уряд Республіки Португалія офіційно визнав незалежність України 7 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 10,6 млн осіб у 2006 р. (4,2 млн осіб — 1864; 5,1 — 1900; 6 — 1920; 8,4 — 1950; 9,8 — 1980 р.).

Щільність: 111,8 особи/км² (60 місце).

Народжуваність: 10,7 ‰. **Смертність:** 10,5 ‰.

Природний приріст: 0,2 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 16,5 % (чол. — 915,6 тис.; жін. — 839 тис.); 15—64 — 66,3 % (чол. — 3,5 млн; жін. — 3,5 млн); 65 і більше — 17,2 % (чол. — 751,9 тис.; жін. — 1,1 млн).

Міське населення: 37 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1991 р.): Лісабон (678 у 2000 р.), Порту (309), Віла-Нова-де-Гая (247), Амадора (187), Каскаїс (155), Альмада (153) та ін.

Етнонаціональний склад: португальці — 99 % ; приблизно — 110 тис. іноземців (африканці, бразильці та ін.).

Релігійна належність, % : римо-католики — 92,2, протестанти — 1,5, мусульмани — 0,1 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Анібал Кавасо Сілва (з 9 березня 2006 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Жосе Сократес Карвало Пінто де Соуса (з 12 березня 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): округ (22), автономна область (2).

Політичні партії (після виборів 10 жовтня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Соціалістична партія (СП) — 115; Соціал-демократична партія (СДП) — 81; Коаліція "Демократична єдність" (КДЄ) — 17; Народна партія (НП) — 15; Блок лівих партій — 2. Загальна кількість депутатів — 230.

Законодавчу владу має однопалатний парламент (Асамблея Республіки). Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *П.* — держава середнього економічного розвитку. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (4); промисловість і будівництво (30); сфера обслуговування (66).

Структура промисловості: текстильна, швейна, взуттєва, суднобудівна, хімічна, харчова, деревопереробна, електротехнічна. Продукція пром. становить прибл. 40 % ВНП.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 42,5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 46,1 млрд; експорт — 2,1 млрд; імпорт — 8,6 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — даних нема; використано для внутрішніх потреб — 332 тис.; експорт — 35,4 тис.; імпорт — 106,2 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 4,3 млрд; експорт — 0; імпорт — 4,3 млрд.

Структура сільського господарства: зернові культури, оливки, цитрусові, виноград, фрукти, овочі. Розведення тварин, млн голів — вел. рог. худ. (1,3), вівці (6,2), свині (2,4). Рибальство. Прибл. $^{1}/_{2}$ продовольства імпортують.

Рекреація: пам'ятки культури (з іберо-римської епохи). Особливе місце посідають пам'ятки епохи Великих географічних відкриттів. У списку ЮНЕСКО — 8 об'єктів: іст. центри міст Порто й Евора; монастирі та храми в Лісабоні, Баталї

та ін. У 1997 р. країну відвідало 24 млн іноземних туристів. Прибуток становив 4,3 млрд дол. США.

Експорт (23 млрд дол. США у 1996 р.): текстильні вироби, прод. машинобудівного в-ва, взуття, прод. хімічного в-ва. Основна частина експорту — у Німеччину (19 %), Францію (15 %), Іспанію (14 %), Велику Британію (12 %).

Імпорт (32,3 млрд дол. США у 1996 р.): пром. вироби, продукти харчування, паливо. Держави-імпортери: Іспанія (20 %), Німеччина (14 %), Франція (13 %), Італія (8,5 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 10; промисловість і будівництво — 30; сфера обслуговування — 60.

Безробіття (1996): 7,2 %.

Армія (2000): 44 600 військовослужбовців. Витрати на армію: 1,6 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 77,7 року (чол. — 74,4; жін. — 81,2).

Смертність дітей до 1 року (2006): 5 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{189}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{350}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 7 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 93,3 % (чол. — 95,5 %; жін. — 91,3 %).

Обов'язкова освіта: 6 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1935. Витрати на освіту (1996): 4,9 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 700 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — ПОРТУГАЛІЯ. У Португалії (м. Лісабон) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Португалії. Дипломатичні відносини між Україною та Португалією встановлені 27 лютого 1992 р.

Р

РОСІЯ

Держава, розташована у Східній Європі та Північній Азії.

Офіційна назва — ***Российская Федерация.***

Столиця — ***Москва*** (8,5 млн осіб у 2000 р.).

. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Норвегія (196 км), Фінляндія (1269 км), Естонія (294 км), Латвія (294 км), Білорусь і Україна (2063 км) — на Зх.; Грузія, Азербайджан, Казахстан, Китай (4300 км), Монголія (3200 км) і Північна Корея (50 км) на Пд. На Зх. — Балтійське море; на Пд. — Чорне і Каспійське моря; на Пн. — Північно-Льодовитий океан; на Сх. — Тихий океан. Литва і Польща межують із Калінінградською областю.

Площа: 17 075 400 км² (1 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 4500, Сх.-Зх. — 9650.

Найвища точка: 5642 м (г. Ельбрус), найнижча — 28 м нижче р. м. (берег Каспійського моря).

Населення (2006): 142,9 млн осіб (8 місце).

Державне свято: 12 червня (День суверенітету, 1991 р.).

Державна мова: російська.

Грошова одиниця: рубль (у 2006 р. 1 дол. США = 27,2 рубля; у 2002 — 31,3 рубля).

ВВП (2006): 1,75 трлн дол. США (8 місце).

ВВП/особу (2006): 12,2 тис. дол. США (59 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 222,2; витрати — 157,3.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Територію *Р.* поділяють на три регіони: Європейську частину, Сибір і Далекий Схід. У їх межах розташовані такі географічні зони: арктичних пустель, тундра, лісотундра, лісова, лісостеп, степ, напівпустеля. Прибл. 70 % площі — рівнини (Східноєвропейська, Західносибірська, Центрально-Якутська та ін.). Значну площу займають гори — Кавказу (висота — до 5642 м, г. Ельбрус, найвища точка Росії), Уралу, Сибіру та ін. Прибл. 45 % території Росії вкрито лісами. Головні ріки: Волга, Об, Єнісей, Лена, Амур та ін. Озера: Каспійське море (найбільше у світі), Байкал (найглибше у світі), Ладозьке, Онезьке та ін. Велика протяжність території, різноманітність рельєфу та інші фактори зумовлюють значні кліматичні відмінності. Росія розташована в межах арктичного, субарктичного і помірного кліматичних поясів. Лише невелика смуга Чорноморського узбережжя та Кавказу — в субтропічному поясі.

Середньомісячні температури, °С: січня — від 0 до –50; липня — від +1 до +25. У Москві — січня –11, липня +18. Пн. частина Сх. Сибіру є найхолоднішим районом *Р.* (зафіксовано –68). Опади, мм/рік: у середньому 500—700; на Зх. від Уралу — 500—600; у Зх. Сибіру — 400—500; у Сх. Сибіру — 200—300; у горах Кавказу — понад 3000, Алтаю — 1500—2000; Далекого Сходу — до 1000. **Мінеральні ресурси:** вугілля, нафта (3 місце за видобутком), природний газ (1 місце, запаси — 40 % світових), руди заліза (4 місце), марганцю, хрому, кобальту, молібдену, міді, свинцю, нікелю, цинку, урану, алмазів, золота (5 місце), платини, фосфоритів, калійна і кам'яна солі, боксити тощо.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У VIII—X ст. слов'янські племена заселили північну частину європейської Росії, асимілювавши місцеве населення (угро-фінські племена). У IX ст. слов'янські та угро-фінські племена утворили конфедерацію з центром у Ладозі. У IX ст. — перше державне утворення з центром у Новгороді. З X ст. — у складі Київської Русі. У XI ст. — відокремлення периферійних удільних князівств (Суздаль, Новгород, Володимир та ін.). З XIII ст. — залежність від Золотої Орди. У 1480 р. — звільнення від татаро-монголів. Поступово землі на Зх., Пд. і, зокрема, на Сх. від Москви входили до складу Російської імперії, яка вела численні війни зі сусідами (шведами, турками та ін.). У XVI ст., під владою Івана Грозного, росіяни розпочали завоювання нових земель на Поволжі та у Сибіру. Після династії Рюриковичів (1598) експансію *Р.* продовжувала династія Романовичів (1613—1617). Петро I Великий (правив 1682—1725) завоював території до Балтійського моря і проголосив Російську імперію. Наступники Петра I приєднали до *Р.* причорноморські степи (у т. ч. Крим), значні території Речі Посполитої та Середньої Азії. Під час Першої світової війни (1914—1918) повалено династію Романовичів і проголошено республіку. У 1917 р. відбулися лютнева (демократична) і жовтнева (соціалістична) революції. До влади прийшла партія більшовиків на чолі з В. І. Леніном. Почалась громадянська війна, в якій більшовики перемогли. У Першій світовій війні *Р.* входила до складу Антанти, що воювала проти Німеччини й Австрії. З 1922 по 1990 рр. — радянський період. 22 червня 1941 р. Німеччина почала війну проти СРСР. У тривалій війні (чотири роки) з Німеччиною Радянський Союз переміг. У 1990 р. СРСР розпався, колишні союзні республіки (Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Естонія, Казахстан, Киргизстан, Латвія, Литва, Молдова, Росія, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан, Україна) стали незалежними. У 1991 р. — проголошення незалежності Російської Федерації. З 1991 р. — член ООН. *Р.* — член СНД.

НАСЕЛЕННЯ: 142,9 млн осіб у 2006 р. (15,4 млн осіб — 1719; 35,5 — 1800; 126,4 — 1897; 159,2 — 1913; 93,1 — 1926; 108,8 — 1939; 141 — 1983; 147 — 1989 р.).

Щільність: 8,5 особи/км² (174 місце).

Народжуваність: 10 ‰. **Смертність:** 14,7 ‰.

Природний приріст: –4,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 14,2 % (чол. — 10,4 млн; жін. — 9,9 млн); 15—64 — 71,3 % (чол. — 49,3 млн; жін. — 52,7 млн); 65 і більше — 14,4 % (чол. — 6,5 млн; жін. — 14,1 млн).

Міське населення: 73 % (2000).

Головні міста (млн осіб у 2000 р.): Москва (8,5), Санкт-Петербург (4,8), Новосибірськ (1,4), Нижній-Новгород (1,4), Єкатеринбург (1,3), Самара (1,2), Омськ (1,2), Казань (1,1), Уфа (1,1), Челябінськ (1,1), Перм (1), Ростов-на-Дону (1), Волгоград (1), Воронеж (0,9).

Етнонаціональний склад, %: росіяни — 86,6, татари — 3,2, українці — 1,3, чуваші — 0,9, башкири — 0,7, білоруси та ін.

Релігійна належність: православні, мусульмани, буддисти, католики, протестанти та ін.; за деякими джерелами — 70 % атеїсти.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: федерація.

Глава держави: президент Володимир Путін (з 7 травня 2000 р.; переобраний 14 березня 2004 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Віктор Зубков (з 14 вересня 2007 р.).

Політико-адміністративна одиниця (кількість): республіка (21), край (6), авт. область (1), область (49), авт. округ (10), міста федерального значення (2).

Законодавчу владу має парламент, який складається з двох палат — Ради Федерації та Державної думи. У Раді Федерації є по два представники від кожного суб'єкта федеративної держави. Державна дума складається з 450 депутатів. Депутатські фракції і партії у Державній думі (3 серпня 2004 р.): Фракція "Єдина Росія" — 305 (67,8 %) депутатів; Комуністична партія Російської Федерації — 51 (11,3 %); Фракція ЛДПР — 36 (8 %); Фракція "Родіна" — 38 (8,4 %); Позапартійні — 15 (3,3 %).

ГОСПОДАРСТВО. *Р.* — держава з перехідною економікою (за класифікацією ООН). Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (8); промисловість і будівництво (37); сфера обслуговування (55).

Структура промисловості: видобувна, чорна металургія (4 місце), машинобудівна, хімічна, деревопереробна, шкіропереробна, будматеріалів, текстильна, харчова. Росія охоплює майже всі сучасні напрями індустріального виробництва.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 952,4 млрд; використано для внутрішніх потреб — 940 млрд; експорт — 22,3 млрд; імпорт — 9,9 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 9,4 млн; використано для внутрішніх потреб — 2,5 млн; експорт — 7 млн; імпорт — 100 тис.

Природний газ, м^3: вироблено — 641 млрд; використано для внутрішніх потреб — 445,1 млрд; експорт — 216,8 млрд; імпорт — 36,6 млрд.

Структура сільського господарства: зернові культури (пшениця (4 місце), ячмінь (2 місце), кукурудза, рис та ін.), овочі (картопля (2 місце), цукрові буряки (5 місце) тощо), соняшник, фрукти (зокрема виноград). Розведення тварин, млн голів: вел. рог. худ. (40) (6 місце у світі); свині (23) (6 місце); вівці (26); кози (2,2).

Сільськогосподарські угіддя: 11 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина (архітектура, живопис, скульптура та ін.). Унікальні природні райони (Карелія, Урал, Алтай, Таймир тощо). Найважливіші

рекреаційні центри: Москва, Санкт-Петербург та їхні околиці (об'єкти історії і культури — музеї Ермітаж, Російського мистецтва, Третьяковська галерея, Великий театр, кремлі та монастирі тощо). У списку ЮНЕСКО — 11 об'єктів: іст. центр Санкт-Петербурга, Кижі-погост, Кремль у Москві, іст. монументи Новгорода і його околиць, Соловецькі о-ви, оз. Байкал і вулкани Камчатки та ін. У 1997 р. країну відвідало 9 млн іноземних туристів. Прибуток становив 3,3 млрд дол. США.

Експорт (71,3 млрд дол. США у 1998 р.): нафта, природний газ, метали, пром. вироби, прод. с/г в-ва та ін. Основна частина експорту — у Німеччину (8 %), Україну (7,7 %), США (7,1 %), Білорусь (6,5 %), Нідерланди (5,6 %), Італію (4,5 %), Китай (4,4 %).

Імпорт (43,7 млрд дол. США у 1998 р.): прод. машинобудівного в-ва, продукти харчування, текстильні й хімічні вироби тощо. Основні держави-імпортери: Німеччина (12,6 %), Білорусь (10,4 %), США (9,4 %), Україна (7,4 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г — 10,8; промисловість і будівництво — 29,1; сфера обслуговування — 60,1.

Армія (2000): 1004 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 29 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 67,1 року (чол. — 60,5; жін. — 74,1).

Смертність дітей до 1 року (2006): 15,1 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{74}$ жителі.

Кількість лікарів (1993): $^1/_{220}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99,6 % (чол. — 99,7 %; жін. — 99,5 %).

Обов'язкова освіта: 9 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1900. Витрати на освіту: даних нема.

Користувачі Інтернетом (2001): 9,2 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — РОСІЯ. У Росії діють посольство (м. Москва) та консульства (м. Москва, Санкт-Петербург і Тюмень) України, а в Україні — посольство (м. Київ) та консульства (м. Київ, Львів і Харків) Росії. Дипломатичні відносини між Україною та Росією встановлені 14 лютого 1992 р.

РУАНДА

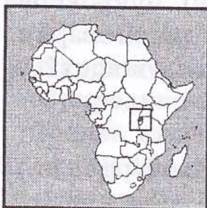

Держава, розташована в Центрально-Східній Африці.

Офіційна назва — ***Руандійська Республіка.***

Столиця — ***Кігалі*** (245 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Уганда — на Пн.; Конго-Кіншаса (217 км) — на Зх.; Бурунді (290 км) — на Пд.; Танзанія — на Сх.

Площа: 26 338 км² (143 місце серед держав світу).

Найвища точка: 4507 м (вулкан Карисімбі), найнижча — 1500 м.

Населення (2006): 8,6 млн осіб (87 місце).

Державне свято: 1 липня (проголошення незалежності, 1962 р.).

Державні мови: французька, англійська і киньяруандійська (всі офіційні).

Грошова одиниця: руандійський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 560 руанд. франків; у 2002 — 476,3 руанд. франка).

ВВП (2006): 13,7 млрд дол. США (130 місце).

ВВП/особу (2006): 1,6 тис. дол. США (159 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 560,9; витрати — 654.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *Р.* — гірська країна (висота — до 4507 м, г. Карисімбі). Клімат — субекваторіальний. Середньорічні температури, °С: +20, +21. Опади: 1000—1500 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** поклади вольфраму, олова, берилу, танталу, золота та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Першими жителями *Р.* були пігмеї, хуту (з'явились тут у XV ст.), а пізніше на територію *Р.* прийшли тутси, які створили державу — абсолютну монархію. З 1899 по 1916 рр. — колонія Німеччини. З 1916 по 1962 рр. *Р.* перебувала під опікою Бельгії. У 1962 р. — проголошення незалежності. *Р.* — член ООН (з 1962 р.). У 90-х роках XX ст. населення *Р.* пережило громадянську міжетнічну війну.

Уряд Республіки Руанда офіційно визнав незалежність України 7 травня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 8,6 млн осіб у 2006 р. (2,1 млн осіб — 1952; 3,7 — 1970; 5 — 1980; 7,2 — 1991 р.).

Щільність: 277,7 особи/км² (21 місце).

Народжуваність: 40,4 ‰. **Смертність:** 16,1 ‰.

Природний приріст: 24,3 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 41,9 % (чол. — 1,8 млн; жін. — 1,8 млн); 15—64 — 55,6 % (чол. — 2,4 млн; жін. — 2,4 млн); 65 і більше — 2,5 % (чол. — 87,3 тис.; жін. — 130,5 тис.).

Міське населення: 6 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Кігалі (245), Рухенгері (35), Бутаре (30).

Етнічний склад, %: негри (хуту — 84, тутсі — 15) — 99, пігмеї — 1.

Релігійна належність, %: католики — 65, анімісти — 25, протестанти — 9, мусульмани — 1.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Поль Кагаме (з 22 квітня 2000 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Бернар Макуза (з 20 березня 2000 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): префектура (10).

Політичні партії: Національний республіканський рух за демократію і розвиток (заснований 1975 р.); Республіканський демократичний рух (заснований

1957 р.); Руандійський патріотичний фронт (заснований 1987 р.); Християнсь- демократична партія (заснована 1990 р.). Загальна кількість депутатів — 70 (з 1994 р.).

ГОСПОДАРСТВО. *Р.* — відстала аграрна держава з пануванням в економі іноземного капіталу. Держава з дуже низьким рівнем життя населення. Галу зева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (44); промисловіст і будівництво (22); сфера обслуговування (34).

Структура промисловості: видобувна, харчова, деревопереробна, шкіропере робна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичн го комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 93 млн; використано для внутрішні потреб — 196,5 млн; експорт —10 млн; імпорт — 120 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 5,4 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: маніок, кава, сорго, квасоля, куку рудза, картопля, арахіс. Розводять вел. рог. худ. Птахівництво.

Сільськогосподарські угіддя: 56,3 %.

Рекреація: столиця (Кігалі); м. Бутаре (основний культурний центр — нац. музей, нац. університет, собор та ін.); нац. парки з багатою фауною. У 1997 р. прибуток від іноземних туристів становив 2 млн дол. США.

Експорт (51 млн дол. США у 1995 р.): кава (45 %), чай (18 %). Основна ча стина експорту — у Німеччину (21 %), Нідерланди (19 %), Бельгію — Люксембург (12 %).

Імпорт (292 млн дол. США у 1995 р.): продукти харчування, прод. промисло вого в-ва, паливо. Основні держави-імпортери: Бельгія — Люксембург (17 %), Кенія (13 %), Франція (6,8 %), Німеччина (6 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 90; промисловість, будівництво і сфера обслуговування — 10.

Армія (2000): 60 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 125 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 47,3 року (чол. — 46,3; жін. — 48,4).

Смертність дітей до 1 року (2006): 89,6 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{652}$ жителі.

Кількість лікарів (1995): $^1/_{50\,000}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,5 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 64 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 70,4 % (чол. — 76,3 %; жін. — 64,7 %).

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 60. Витрати на освіту (1996): 4,2 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 1 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — РУАНДА. Відсутні. Найближче від України посольство Руанди — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Руандою встановлені 8 вересня 1993 р.

РУМУНІЯ

Держава, розташована у Південно-Східній Європі.

Офіційна назва — *Румунія.*

Столиця — *Бухарест* (2 млн осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Молдова (681,3 км) — на Сх.; Україна (608 км) — на Пн. і Пд.-Сх.; Угорщина (440 км) і Сербія (546,4 км) — на Зх.; Болгарія (631,3 км) — на Пд. На Пд.-Сх. — Чорне море (берегова лінія — 193,5 км).

Площа: 238 391 км² (80 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 515, Сх.-Зх. — 724.

Найвища точка: 2544 м (г. Молдов'яну).

Населення (2006): 22,3 млн осіб (49 місце).

Державне свято: 24 лютого (Національний День, 1848 р.) і 1 грудня (об'єднання румунських держав, 1918 р.).

Державна мова: румунська.

Грошова одиниця: лей (у 2006 р. 1 дол. США = 2,8 лея; у 2002 — 30 тис. леїв).

ВВП (2006): 202,2 млрд дол. США (43 місце).

ВВП/особу (2006): 9,1 тис. дол. США (67 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 36,9; витрати — 39,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *Р.* займають гори та височини. Головна гірська система — Карпати (висота — до 2544 м, г. Молдов'яну). У центр. частині — Трансільванське плато. На Сх. і Пд. — рівнини. Прибл. 30 % площі вкрито лісами. На низовинах поширені родючі чорноземні ґрунти; на височинах — бурі та сірі лісові, в горах — переважно гірсько-лісові. Головні ріки: Дунай, Прут, Сірет, Олт та ін. Клімат — помірно континентальний. Середньомісячні температури, °С: січня на узбережжі — прибл. 0, на рівнинах — до −5, у горах — до −10; липня на рівнинах — від +20 до +23, у горах — від +8 до +16. Опади, мм/рік: 300—800; у горах — до 1500. **Мінеральні ресурси:** поклади нафти, природного газу, вугілля, залізної руди, міді, свинцю, цинку, золота та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Найдавніше відоме населення на території *Р.* — гети (VI ст. до н. е.), пізніше туди прибули даки. У I ст. до н. е. — II ст. н. е. гето-дакські племена вели боротьбу з Римською імперією. З поч. II ст. район даків перебував під римською владою як провінція Дакія. Після виходу римлян (271 р.) на територію *Р.* прибули племена готів, гепидів, авар, а у VI—VII ст. — поселилися слов'яни. У XIV ст. на цих землях утворились феодальні держави: Валахія, Молдова і Трансільванія. У 1862 р. ці держави об'єднались і утворили єдину державу — Румунію. З 1476 по 1877 рр. — у складі Османської імперії. У 1877 р. у результаті російсько-турецької війни проголошено незалежність *Р.* З 1881 р. — королівство. У 1918 р. після падіння Австро-Угорщини до

Р. приєднались Бессарабія, Буковина і Трансільванія. У Другій світовій ві *Р.* брала участь у союзі з Німеччиною, а з 1944 р., виступила проти неї. Відп відно до Паризького мирного договору (1947), встановлено міждержавні корд ни. З 1947 по 1989 рр. — комуністичний режим (з 1965 по 1989 рр. — режи диктатора Н. Чаушеску). У 1990 р. — прийняття нової конституції з демократи ними принципами правління та ринковою економікою. *Р.* — член ООН (з 1955 р З 29 березня 2004 р. — член НАТО. *Р.* подала заяву про вступ у ЄС.

Уряд Румунії офіційно визнав незалежність України 8 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 22,3 млн осіб у 2006 р. (14,3 млн осіб — 1930; 17,5 — 195 21,6 — 1977; 22,8 — 1992 р.).

Щільність: 94,7 особи/км² (75 місце).

Народжуваність: 10,7 ‰. **Смертність:** 11,8 ‰.

Природний приріст: −1,1 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 15,7 % (чол. — 1,8 млн; жін. — 1,7 млн); 15—64 — 69,6 % (чол. — 7,7 млн; жін. — 7,8 млн); 65 і більше — 14,7 (чол. — 1,3 млн; жін. — 1,9 млн).

Міське населення: 54,9 % (1998).

Головні міста (тис. осіб у 1998 р.): Бухарест (2016 у 2000 р.), Ясси (34 Констанца (342), Клуж-Напока (333), Галац (330), Тімішоара (324), Браш (319), Крайова (314).

Етнонаціональний склад, %: румуни — 89,4, угорці — 7,1, цигани — 1, німці — 0,5, українці — 0,3, росіяни — 0,2, турки — 0,1, інші — 0,6.

Релігійна належність, %: православні — 86,8, римо-католики — 5, протеста ти — 3,5, греко-католики — 1 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Траян Бисеску (з 12 грудня 2004 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Калін Попеску-Тирічану (з 28 грудня 2004 р

Адміністративна одиниця (кількість): повіт (41); столичний округ.

Політичні партії (станом на 2004 р. кількість осіб у парламенті): Парламе ська група Соціал-демократичної партії Румунії — 110; Націонал-ліберальн партія — 67; Демократична партія — 43; Партія "Велика Румунія" — 32; Д мократичний союз угорців Румунії — 22; Консервативна партія — 20; Парл ментська група етнічних меншин — 18; позапартійні — 19. Загальна кількі депутатів — 337.

Законодавчу владу має двопалатний парламент (Палата депутатів, Сена Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *Р.* — держава з перехідною економікою (у стані ринко трансформації). Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибал ство (12); промисловість і будівництво (37); сфера обслуговування (51).

Структура промисловості: гірничовидобувна, чорна і кольорова металур машинобудівна, хімічна, нафтохімічна, будматеріалів, деревопереробна, ви тева, текстильна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичн го комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 54,5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 49,6 млрд; експорт — 3,7 млрд; імпорт — 2,6 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 119 тис. (2005); використано для внутрішніх потреб — 212 тис.; експорт — даних нема; імпорт — 163 тис.

Природний газ, $м^3$: вироблено — 11,8 млрд; використано для внутрішніх потреб — 18 млрд; експорт — 0; імпорт — 6,2 млрд.

Структура сільського господарства: зернові культури, соняшник, овочі (цукрові буряки, картопля), фрукти (зокрема виноград). Розведення тварин, млн голів: вівці (10,4), свині (8), вел. рог. худ. (3,5).

Сільськогосподарські угіддя: 43 %.

Рекреація: курортні бази на узбережжі Чорного моря і в Карпатах; дельта Дунаю; церкви і монастирі (Сучевіца, Горезу та ін.). У списку ЮНЕСКО — 4 об'єкти. У 1998 р. країну відвідало 4,8 млн іноземних туристів з Молдови (25 %), Угорщини (17 %), Болгарії (9,4 %), України (9 %), Туреччини (5,4 %) та ін.

Експорт (8,5 млрд дол. США у 1999 р.): текстильні вироби (18,5 %), метали (17,6 %), сировина, прод. хімічного в-ва та ін. Основна частина експорту — в Італію (23 %), Німеччину (18 %), Францію (7 %), Туреччину (6 %), Велику Британію (5 %), Нідерланди (4 %).

Імпорт (10,4 млрд дол. США у 1999 р.): паливо, сировина, пром. вироби, електротовари, продукти харчування та ін. Основні держави-імпортери: Італія (20 %), Німеччина (17), Росія (7 %), Франція (7 %), Велика Британія (4 %), Угорщина (4 %), США (3,5 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г — 31; промисловість і будівництво — 31; сфера обслуговування — 38.

Безробіття (2000): 10,9 %, з яких приблизно 34 % особи віком 18—25 років.

Армія (2000): 207 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 600 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 71,6 року (чол. — 68,1; жін. — 75,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 25,5 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях (1995): $^1/_{106}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^1/_{540}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,9 % ВВП.

ОСВІТА. Письменних (2003): 98,4 % (чол. — 99,1 %; жін. — 97,7 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1694. Витрати на освіту (1995): 3,6 % ВВП; 7,3 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 600 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — РУМУНІЯ. В Румунії діють посольство (м. Бухарест) та консульства (м. Бухарест та Сучава) України, а в Україні — посольство (м. Київ) та консульства (м. Київ, Чернівці та Одеса) Румунії. Дипломатичні відносини між Україною та Румунією встановлені 1 лютого 1992 р.

С

САЛЬВАДОР

Держава, розташована в континентальній частині Центральної Америки.

Офіційна назва — ***Республіка Ель-Сальвадор.***

Столиця — ***Сан-Сальвадор*** (480 тис. осіб; 1,5 млн осіб з приміською зоною 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Гватемала (203 км) — на Пн.-Зх.; Гондурас — на Пн.-Сх. і Сх. (340 км). На Пд. — Тихий океан (берегова лінія — 307 км).

Площа: 21 041 км² (147 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 142, Сх.-Зх. — 262.

Найвища точка: 2381 м (вулкан Санта-Ана).

Населення (2006): 6,8 млн осіб (97 місце).

Державне свято: 15 вересня (проголошення незалежності у 1821 р.).

Державна мова: іспанська.

Грошова одиниця: колон (у 2001 р. 1 дол. США = 8,75 кол.).

ВВП (2006): 33,2 млрд дол. США (93 місце).

ВВП/особу (2006): 4,9 тис. дол. США (103 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 2,8; витрати — 2,9.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *С.* — гірська країна. Більшу частину території *С.* займає вулканічне нагір'я (висота — 600—700 м). Найвища точка — 2381 м (г. Санта-Ана). Є діючі вулкани. Узбережжя — алювіальні рівнини. Природна рослинність (зокрема, тропічні листопадні ліси) значною мірою знищена. Головна річка — Лемпа. Часто бувають землетруси. Клімат — тропічний, пасатний. Середньорічні температури, °С: від +22 до +24. Опади: 1500—1800 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** родовища золота, срібла, кам'яної солі та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. На території *С.* дотепер зберігаються руїни стародавніх поселень та інші пам'ятки зниклих індіанських цивілізацій майя й ацтеків. У 1524 р. іспанці завоювали територію країни і заснували місто Сан-Сальвадор (названо на честь католицького свята Сан-Сальвадор-дель-Мундо, тобто Святий спаситель світу). Об'єднавшись (1821) з сусідніми країнами у федеральну державу, *С.* здобув незалежність від Іспанії. Після розпаду федеральної республіки (1841) *С.* став самостійною державою. За свою 150-річну історію республіки населення *С.* пережило прибл. 130 державних переворотів

пов’язані з неперервною боротьбою між місцевими консерваторами і лібералами). З 50-х років XX ст. — військова диктатура. У 1992 р. до влади прийшли демократичні сили. *С.* — член ООН (з 1945 р.).

Уряд Республіки Ель-Сальвадор офіційно визнав незалежність України 25 жовтня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 6,8 млн осіб у 2006 р. (400 тис. осіб — 1821; 800 — 1895; 1,9 млн осіб — 1950; 4,7 — 1980 р.).

Щільність: 296,5 особи/км² (22 місце). Найвища щільність на Американському континенті.

Народжуваність: 26,6 ‰. **Смертність:** 5,8 ‰.

Природний приріст: 20,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 36,3 % (чол. — 1,3 млн; жін. — 1,2 млн); 15—64 — 58,5 % (чол. — 1,9 млн; жін. — 2,1 млн); 65 і більше — 5,2 % (чол. — 156,3 тис.; жін. — 196,2 тис.).

Міське населення: 55 % (1995).

Головні міста (тис. осіб у 1992 р.): Сан-Сальвадор (480 у 1997 р.), Санта-Ана (202), Нуєва-Сан-Сальвадор (192), Сан-Мігель (183).

Етнорасовий склад, %: метиси — 89, американські індіанці — 10, європеоїди — 1.

Релігійна належність, %: католики — 78,2, протестанти — 17,1 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Антоніо Сака (з 1 червня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): департамент (14).

Політичні партії (після виборів 12 березня 2000 р. кількість осіб у парламенті): Фронт національного визволення — Фарабундо Марті (ФНВФМ) — 31; Національний республіканський союз (НРС) — 29; Партія національної злагоди (ПНЗ) — 14; Християнсько-демократична партія (ХДП) — 5; інші — 5. Загальна кількість депутатів — 84.

ГОСПОДАРСТВО. *С.* — одна з найбідніших держав Центральної Америки. Галузева структура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во і рибальство (9,7); промисловість і будівництво (29,6); сфера обслуговування (60,7).

Структура промисловості: харчова, легка, будматеріалів, деревопереробна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2006):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 5,3 млрд; використано для внутрішніх потреб — 5,2 млрд; експорт — 95,5 млн; імпорт — 11,2 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 43 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: кукурудза, кава, бавовна, цукрова тростина, овочі, банани, цитрусові. Розведення тварин, млн голів: вел. рог. худ. (1,3), свині (0,4). Продукція с/г становить 25 % ВНП.

Сільськогосподарські угіддя: 64,7 %.

Рекреація: іст.-культурна спадщина (археологічні розкопки Хойя-де-Сере (епоха стародавніх майя) — у списку ЮНЕСКО); узбережжя океану. У 1996 р. країну відвідало 270 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 75 млн дол. США.

Експорт (3,7 млрд дол. США у 2006 р.): кава, текстильні вироби, бавовна. Основна частина експорту — у США (61 %), Гватемалу (12,1 %), Гондурас (7,4 %).

Імпорт (7,3 млрд дол. США у 2006 р.): паливо, прод. хімічного в-ва, прод. машинобудівного к-су, продукти харчування. Основні держави-імпортери: США (43,4 %), Гватемала (8,2 %), Мексика (7,8 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г, лісове г-во і рибальство — 17,1; промисловість і будівництво — 17,1; сфера обслуговування — 65,8.

Армія (2000): 16,8 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 112 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 71,5 року (чол. — 67,9; жін. — 75,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 24,4 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{973}$ жителі.

Кількість лікарів (1990): $^{1}/_{1560}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 5,9 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 41 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 80,2 % (чол. — 82,8 %; жін. — 77,7 %).

Обов'язкова освіта: 6 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1520. Витрати на освіту (1995): 2 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2006): 637 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — САЛЬВАДОР. Відсутні. Найближче від України посольство Сальвадору — в Берліні (Німеччина).

САМОА — див. САМОА-ЗАХІДНЕ і САМОА-СХІДНЕ (Частина II).

САМОА-ЗАХІДНЕ

Держава, розташована на о-вах (два о-ви — Савайї та Уполу) у пд.-зх. частині Океанії (частина Полінезії), за 2900 км на Пн. від Нової Зеландії.

Офіційна назва — ***Незалежна Держава Самоа*** (до 1995 р. — Зх. Самоа).

Столиця — *Апіа* (38 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Тихого океану.

Сусіди: Фіджі — на Пд.-Зх.; Тонга — на Пд.; Тувалу — на Пн.-Зх.

Площа: 2831 км² (165 місце серед держав світу).

Найвища точка: 1858 м (г. Силісилі на о-ві Савайі, діючий вулкан).

Населення (2006): 177 тис. осіб (174 місце).

Державне свято: 1 червня (проголошення незалежності, 1962 р.).

Державні мови: самоанська, англійська.

Грошова одиниця: тала (у 2006 р. 1 дол. США = 2,76 тала; у 2002 — 3,38 тала).

ВВП (2003): 1 млрд дол. США (170 місце).

ВВП/особу (2003): 2,1 тис. дол. США (145 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 171,3; витрати — 78,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *С.-З.* розташована на о-вах вулканічного походження (висота — до 1858 м, г. Силісилі). Переважає вічнозелена тропічна рослинність. Прибл. 50 % площі вкрито лісами. Клімат — тропічний. Середньорічні температури, °С: +25, +27. Опади: 1800—3000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** не виявлено.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З найдавніших часів о-ви *С.-З.* заселяли полінезійці. У XVI ст. племена *С.-З.* об'єднались і створили державу. Першим європейцем, який прибув на о-ви, був нідерландець Я. Роггевен (1722). У 1768 р. о-ви Самоа відвідав французький мореплавець Л. Бегунвіль і назвав їх Островами мореплавців. З серед. XIX ст. тут з'явились європейські торговці і почалась боротьба між Німеччиною, Великою Британією і США за володіння о-вами. З 1889 р. Самоа перебували під спільним управлінням трьох держав, а пізніше відбувся поділ території, в результаті якого зх. частина належала Німеччині, а сх. — США. З 1914 по 1962 рр. о-ви були під владою Нової Зеландії. Незалежність проголошено у 1962 р. З 1976 р. — член ООН. *С.-З.* — член Співдружності Націй.

НАСЕЛЕННЯ: 177 тис. осіб у 2006 р. (80 тис. осіб — 1950; 140 — 1970 р.).

Щільність: 63,2 особи/км² (99 місце).

Народжуваність: 16,4 ‰. **Смертність:** 6,6 ‰.

Природний приріст: 9,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 26,1 % (чол. — 23,5 тис.; жін. — 22,7 тис.); 15—64 — 67,3 % (чол. — 74,2 тис.; жін. — 44,9 тис.); 65 і більше 6,6 % (чол. — 5,3 тис.; жін. — 6,4 тис.).

Міське населення: 22 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): єдине місто Апіа (38) — столиця держави.

Етнорасовий та етнонаціональний склад: самоанці — 90 %, європеоїди, китайці.

Релігійна належність, %: протестанти — 75, римо-католики — 22 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Тупуола Таїсі Туфуга Ефі (з 20 червня 2007 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Сайлеле Туйлаепа Малієлегай (з 24 листопада 1998 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): дистрикт (14).

Політичні партії (після виборів 4 березня 2001 р. кількість осіб у парламенті): Партія захисту прав людини — 23; Партія національного розвитку Самоа — 13; Незалежні — 13. Загальна кількість депутатів — 49.

ГОСПОДАРСТВО. *С.-З.* — відстала аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (40); промисловість і будівництво (25); сфера обслуговування (35). $^2/_3$ активного населення зайнято у с/г.

Структура промисловості: харчова, деревопереробна, текстильна, взуттєва.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 108 млн; використано для внутрішніх потреб — 100,5 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 1 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: банани, кокосові горіхи, ямс, какао, шоколадне дерево. Розведення свиней. Птахівництво. Рибальство.

Сільськогосподарські угіддя: 43 %.

Рекреація: водоспад Фалефа; нац. парк О-Ле-Пупу-Пуе; діючі вулкани — Матауга Силісілі та ін.; тропічні ліси; іст.-культурна спадщина полінезійців (Летоло); узбережжя океану. У 1995 р. країну відвідало 50 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 21 млн дол. США.

Експорт (6,4 млн дол. США у 1997 р.): копра, кава, деревина. Основна частина експорту — у Нову Зеландію (44,2 %), Австралію (22,2 %).

Імпорт (11,5 млн дол. США у 1997 р.): паливо, харчові продукти. Держави-імпортери: Нова Зеландія (36,6 %), Австралія (21 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 1990 р., %: 60,4 — у первинному, 8,4 — у вторинному, 31,2 — у третинному.

Армія: даних нема.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 71 рік (чол. — 68,2; жін. — 73,9).

Смертність дітей до 1 року (2006): 26,9 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{255}$ жителів.

Кількість лікарів (1990): $^1/_{3570}$ осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99,7 % (чол. — 99,6 %; жін. — 99,7 %). Витрати на освіту (1995): 5,3 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 500 осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — САМОА-ЗАХІДНЕ. Відсутні. Найближче від України посольство Самоа-Західного — у Брюсселі (Бельгія). Посольство і консульство Нової Зеландії в Москві (Росія) представляє і дипломатичні та консульські інтереси Самоа-Західного.

САН-МАРИНО

Держава, розташована у пн.-сх. частині Центральної Італії, за 19 км на Зх. від Адріатичного моря.

Офіційна назва — ***Республіка Сан-Марино.***

Столиця — ***Сан-Марино*** (4400 осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Площа: 61 км² (189 місце серед держав світу).

Найвища точка: 755 м (г. Титано), найнижча — 50 м.

Населення (2006): 29,3 тис. осіб (189 місце).

Державне свято: 3 вересня (легендарне заснування міста 301 р.).

Державна мова: італійська.

Грошова одиниця: євро (у 2006 р. 1 дол. США = 0,8 євро; у 2002 — 1,06 євро).

ВВП (2004): 850 млн дол. США (173 місце).

ВВП/особу (2004): 34,1 тис. дол. США (12 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 709,6; витрати — 672,3.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *С.-М.* розташований на схилах височини Титано (висота до 755 м) біля підніжжя Апеннінських гір. Клімат — помірний. Середньомісячні температури, °C: січня –6, липня +24. Опади, мм/рік: 800—900. **Мінеральні ресурси:** мармур та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. *С.-М.* — найдавніша держава Європи. Згідно з легендою, вона була заснована у 301 р. н. е. У 1631 р. Папа Римський, під владою якого перебували всі прилеглі землі, офіційно визнав незалежність *С.-М.* З 1862 р. — під протекторатом Італії.

При проведенні зовнішньополітичного курсу *С.-М.* дотримується принципів нейтралітету (не бере участі у військових блоках та економічних угрупованнях). Найбільш тісні зв'язки *С.-М.* підтримує з Італією, з якою підписаний митний і поштовий союз. Інші договори, підписані між *С.-М.* та Італією, стосуються валютно-фінансової сфери, діяльності телебачення, радіо тощо. У 1991 р. *С.-М.* підписали Угоду про співробітництво з ЄС. *С.-М.* — член ООН (з 1992 р.).

НАСЕЛЕННЯ: 29,3 тис. осіб у 2006 р. (13 тис. осіб — 1950; 19,1 — 1976; 22 — 1984 р.).

Щільність: 445 осіб/км² (11 місце).

Народжуваність: 10 ‰. **Смертність:** 8,2 ‰.

Природний приріст: 1,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 16,8 % (чол. — 2,5 тис.; жін. — 2,4 тис.); 15—64 — 66,2 % (чол. — 9,3 тис.; жін. 10,1 тис.); 65 і більше — 17 % (чол. — 2,1 тис.; жін. — 2,8 тис.).

Міське населення: 89,3 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Сан-Марино (4,4), Серраваль/Догано (4,8), Борго-Маджоре (2,4), Мурата (1,5).

Етнонаціональний склад, %: сан-маринці — 83, італійці — 12 та ін.

Релігійна належність: римо-католики — 89,2 % та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: два капітани-регенти (регенти-правителі), яких обирають на 6 місяців (1 березня і 6 жовтня).

Адміністративна одиниця (кількість): округ (9).

Політичні партії (після виборів 31 травня 1998 р. кількість осіб у парламенті): Сан-маринська християнсько-демократична партія (СМХДП) — 25; Сан-маринська соціалістична партія (СМСП) — 14; Сан-маринська прогресивно-демократична партія (СМПДП) — 11; Сан-маринський народний союз демократів (СНСД) — 6 та ін. Загальна кількість депутатів — 60.

Законодавчу владу має парламент (Велика Генеральна Рада); зі власного складу парламент формує уряд, який несе перед ним політичну відповідальність.

ГОСПОДАРСТВО. *С.-М.* — економічно розвинена держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (2); промисловість і будівництво (38); сфера обслуговування (60).

Структура промисловості: виноробство, текстильна, шкіропереробна, будматеріалів.

Структура сільського господарства: пшениця, виноград, фрукти.

Сільськогосподарські угіддя: 16,6 %.

Рекреація: столиця; м. Борго-Маджіоре (церква Сан-Антоніо, палац XVI ст.). У 1997 р. країну відвідало 3 млн іноземних туристів. Прибуток становив 253 млн дол. США (1994).

Експорт та Імпорт — спільно з Італією.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: с/г — 0,2; промисловість і будівництво — 40,1; сфера обслуговування — 59,7.

Армія: даних нема.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 81,7 року (чол. — 78,2; жін. — 85,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 5,6 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: даних нема.

Кількість лікарів: даних нема.

Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 96 % (чол. — 97 %; жін. — 95 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Користувачі Інтернетом (2001): даних нема.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — САН-МАРИНО. Відсутні. Посольство і консульство Італії в Україні представляють і дипломатичні та консульські інтереси Сан-Марино. Дипломатичні відносини між Україною та Сан-Марино встановлені 30 листопада 1995 р.

САН-ТОМЕ І ПРИНСІПІ

Держава, розташована на африканських о-вах (чотири вулканічні о-ви) у Гвінейській затоці, за 300 км на Зх. від материка.

Офіційна назва — ***Демократична Республіка Сан-Томе і Принсіпі.***

Столиця — *Сан-Томе* (43,4 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Гвінейської затоки.
Сусіди: Екваторіальна Гвінея і Габон — на Сх.
Площа: 1001 км² (169 місце серед держав світу).
Найвища точка: 2024 м.
Населення (2006): 193,4 тис. осіб (173 місце).
Державне свято: 12 липня (проголошення незалежності, 1975 р.).
Державна мова: португальська.
Грошова одиниця: добра (у 2006 р. 1 дол. США = 12 050 добр.; у 2002 — 9088 добр.).
ВВП (2003): 214 млн дол. США (186 місце).
ВВП/особу (2003): 1,2 тис. дол. США (171 місце).
Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 102,1; витрати — 61,4.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Держава *С.-Т. і П.* розташована на о-вах вулканічного походження (висота — до 2024 м, на о-ві Сан-Томе). Клімат — екваторіальний. Середньорічні температури, °С: від +23 до +27. Опади, мм/рік: 1000—3000. **Мінеральні ресурси:** не виявлено.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. До 1471 р. о-ви були безлюдними. Перші поселенці, вислані на о-ви *С.-Т. і П.* із Португалії, — злочинці та євреї. Португальці вирощували на о-вах цукрову тростину, какао тощо. Для праці на плантаціях завозили рабів з африканського материка. Упродовж тривалого часу о-ви перебували під нідерландською та французькою владами. У 1822 р. їх знову захопили португальці. До 1974 р. — колонія Португалії. У 1975 р. *С.-Т. і П.* отримали незалежність. З 1975 р. — член ООН.

НАСЕЛЕННЯ: 193,4 тис. осіб у 2006 р. (60 — 1950; 73,6 — 1970; 90 — 1980 р.).
Щільність: 146,5 особи/км² (46 місце).
Народжуваність: 40,3 ‰. **Смертність:** 6,5 ‰.
Природний приріст: 33,8 ‰ (2006).
Вікова структура, років (2006): 0—14 — 47,5 % (чол. — 46,5 тис.; жін. — 45,3 тис.); 15—64 — 48,8 % (чол. — 45,6 тис.; жін. — 48,7 тис.); 65 і більше — 3,8 % (чол. — 3,4 тис.; жін. — 4 тис.).
Міське населення: 44,1 % (2000).
Головні міста (тис. осіб у 1991 р.): Сан-Томе (43,4 тис. осіб у 2000 р.), Тринідад (11,4), Сантана (6,2).
Етнорасовий склад: негроїди (банту) — 90 %, мулати та ін.

Релігійна належність: християни (зокрема, католики) — 90 %, анімісти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Фредіх де Менезес (з 23 липня 2003 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Томе Вера Крус (з 21 квітня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): округ (7).

Політичні партії (після виборів 8 листопада 1998 р. кількість осіб у парламенті): Рух за визволення Сан-Томе і Принсіпі   Соціал-Демократична партія — 30; Незалежний демократичний рух — 13; Партія демократичної конвергенції — 12. Загальна кількість депутатів — 55.

ГОСПОДАРСТВО. *С.-Т. і П.* — відстала аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (23); промисловість і будівництво (19); сфера обслуговування (58).

Структура промисловості: харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 18 млн; використано для внутрішніх потреб — 16,7 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 660; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: какао, кава, маніок, банани, просо, кукурудза, рис.

Сільськогосподарські угіддя: 38,5 %.

Рекреація: курортна база (Лагоа-Азуль); водоспад Сао-Ніколау; м. Санто-Антоніо (португальські звичаї). У 1996 р. прибуток від іноземних туристів становив 2 млн дол. США.

Експорт (5,3 млн дол. США у 1997 р.): какао (90 %), копра, кава. Основна частина експорту — у Нідерланди (51 %), Німеччину (6 %), Португалію (6 %).

Імпорт (19,2 млн дол. США у 1997 р.): паливо, продукти харчування, продукція машинобудівного в-ва. Основні держави-імпортери: Португалія (26 %), Франція (18 %), Ангола (13 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 1990 р., %: 58,3 — у первинному, 7,8 — у вторинному, 33,9 — у третинному.

Армія: даних нема.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 67,3 року (чол. — 65,7; жін. — 69).

Смертність дітей до 1 року (2006): 41,8 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{116}$ жителів.

Кількість лікарів (1995): $^{1}/_{1940}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2000): 79,3 % (чол. — 85 %; жін. — 62 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 30 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — САН-ТОМЕ і ПРИНСІПІ. Відсутні. Найближче від України посольство Сан-Томе і Принсіпі — у Брюсселі (Бельгія).

САУДІВСЬКА АРАВІЯ

Держава, розташована у Південно-Західній Азії, на Аравійському п-ві.

Офіційна назва — ***Королівство Саудівська Аравія.***

Столиця — ***Ер-Ріяд*** (3,2 млн осіб з приміською зоною у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Кувейт, Ірак і Йорданія — на Пн.; Ємен — на Пд.; Бахрейн, Об'єднані Арабські Емірати і Катар — на Сх.; Оман — на Пд.-Сх. На Сх. — Перська затока (берегова лінія — 650 км); на Зх. — Червоне море (берегова лінія — 1760 км).

Площа: 2 248 000 км² (13 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1843, Сх.-Зх. — 2076.

Найвища точка: 3133 м (г. Абха).

Населення (2006): 27 млн осіб (43 місце).

Державне свято: 23 вересня (утворення королівства, 1932 р.).

Державна мова: арабська.

Грошова одиниця: ріал (у 2006 р. 1 дол. США = 3,75 ріала; у 2002 — 3,75 ріала).

ВВП (2006): 366,2 млрд дол. США (27 місце).

ВВП/особу (2006): 13,6 тис. дол. США (52 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 189,2; витрати — 107,6.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *С. А.* займає плоскогір'я (висота — 200—300 м). Великі площі зайняті пустелями (Великий Нефуд, Руб-ель-Халі та ін.). На Зх. — гори Хіджаз та Асир (висота — до 3133 м, г. Абха). Переважає напівпустельна і пустельна рослинність. Часто бувають піщані бурі. Клімат — субтропічний (на Пн.) і тропічний (на Пд.), жаркий та сухий. Середньомісячні температури, °С: січня в Ер-Ріяді — прибл. +14, у липні +33. Улітку на Пд. денні температури сягають +50. Опади, мм/рік: до 100, лише в горах — до 400. **Мінеральні ресурси:** поклади нафти (441,2 млн т у 2000 р., 1 місце серед держав світу, 26 % світових запасів), природного газу (4 місце), золота, міді, залізної руди та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З найдавніших часів територію *С. А.* заселяли кочові племена. У VII ст. у зх. частині країни виник і поширився іслам і утворилась мусульманська теократична держава — Халіфат. З XIII по XVI ст. практично вся територія *С. А.* перебувала під владою Єгипту. З XVI ст. влада перейшла до Османської імперії. У XVIII ст. відокремилась держава Неджд зі столицею Ер-Ріяд. З поч. XIX до поч. XX ст. більша частина Аравії була об'єднана у феодальну державу Саудидів. У результаті війн Ібн Сауда у 20-х роках XX ст. утворилась держава, яка з 1932 р. називається Саудівська Аравія. Оскільки *С. А.* володіє значними ресурсами нафти, вона відіграє важливу роль у міжнародній політиці. *С. А.* — член ООН (з 1945 р.).

Уряд Королівства Саудівська Аравія офіційно визнав незалежність Україн 15 квітня 1993 р.

НАСЕЛЕННЯ: 27 млн осіб у 2006 р. (5 млн осіб — 1950; 7,7 — 1970 р.).

Щільність: 10,1 особи/км^2 (171 місце).

Народжуваність: 29,3 ‰. **Смертність:** 2,6 ‰.

Природний приріст: 26,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 38,2 % (чол. — 5,3 млн; жін. — 5,1 млн); 15—64 — 59,4 % (чол. — 9,2 млн; жін. — 6,9 млн); 65 і більше — 2,4 % (чол. — 342 тис.; жін. — 302 тис.).

Міське населення: 77 % (2000).

Головні міста (млн осіб у 1992 р.): Ер-Ріяд (3,2 з приміською зоною у 2000 р.), Джидда (1,5), Мекка (0,6), Таїф (0,4), Медіна (0,4).

Етнічний склад, %: саудівські араби — 72,7, єменці — 9,6, індійці, паки станці, європеоїди та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани (суніти) — 98, християни та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Абсолютна монархія, королівське успадкування.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: король Абдалла ібн Абдельазіз ібн ас-Сауд Абдурах ман (з 8 серпня 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (13).

Політичні партії: заборонені. **Парламент** (з 1997 р. кількість осіб у парламен ті): Консультативна рада — 90. Законодавчий процес починається за ініціативо одного з міністерств. Рада Міністрів аналізує й ухвалює законопроект, який передає для затвердження королю. Ключову роль у державі відіграє король.

ГОСПОДАРСТВО. *С. А.* — держава, що розвивається (за класифікацією ООН). Галузева структура (% від ВВП; % зайнятості активного населення, 2002): с і лісове г-во (7; 12); промисловість і будівництво (48; 25); сфера обслуговуванн (45; 63).

Структура промисловості: нафтовидобувна, нафтопереробна, хімічна, мет лообробна, будматеріалів, текстильна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичн го комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 155,2 млрд; використано для внутрі ніх потреб — 114,4 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 9,5 млн; використано для внутрішніх по треб — 1,8 тис.; експорт — 7,9 млн (2003); імпорт — 0.

Природний газ, м^3: вироблено — 65,7 млрд; використано для внутрішні потреб — 65,7 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: фініки (3 місце), пшениця, рис, фрукти, просо, сорго, кава, цитрусові, виноград. Розведення тварин, млн голів: вівці (8, кози (4,4), верблюди (0,4).

Сільськогосподарські угіддя: 1 %.

Рекреація: священні місця мусульман (м. Мекка, де 570 р. народився Мухам мед, — найсвященніше місце для 1 млрд мусульман усього світу); екзотик

багатої нафтовидобувної країни. У 1996 р. країну відвідало понад 2 млн іноземних туристів. Прибуток становив 1,3 млрд дол. США.

Експорт (60 млрд дол. США у 1997 р.): нафта (90 %), природний газ та ін. Основна частина експорту — в Японію (17 %), США (15 %), Південну Корею (11 %).

Імпорт (26,2 млрд дол. США у 1997 р.): продукти харчування, прод. машинобудівного в-ва, текстильні вироби. Держави-імпортери: США (22 %), Велика Британія (9 %), Німеччина (8 %), Японія (7 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2002 р., %: с/г — 12; промисловість і будівництво — 25; сфера обслуговування — 63.

Армія (2000): 126 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 18,7 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 75,7 року (чол. — 73,7; жін. — 77,8).

Смертність дітей до 1 року (2006): 12,8 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{407}$ жителів.

Кількість лікарів (1993): $^{1}/_{710}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 4,8 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 95 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 78,8 % (чол. — 84,7 %; жін. — 70,8 %).

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1064. Витрати на освіту (1996): 6,2 % ВВП; 17,8 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 300 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — САУДІВСЬКА АРАВІЯ. У Саудівській Аравії (м. Ер-Ріяд) діють посольство і консульство України. Найближче від України посольство Саудівської Аравії — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Саудівською Аравією встановлені 15 квітня 1993 р.

СВАЗІЛЕНД

Держава, розташована у Південній Африці.

Офіційна назва — ***Королівство Свазіленд***.

Столиці: ***Мбабане*** (52 тис. осіб у 1992 р.) — адміністративна; ***Лобамба*** — законодавча.

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: ПАР (470 км) — на Пн., Зх. та Пд.; Мозамбік (105 км) — на Сх.

Площа: 17 364 км² (152 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 193, Сх.-Зх. — 140.

Найвища точка: 1862 м, найнижча 21 м.

Населення (2006): 1,1 млн осіб (149 місце).

Державне свято: 6 вересня (проголошення незалежності, 1968 р.).

Державні мови: свазі, англійська.

Грошова одиниця: лангени (у 2006 р. 1 дол. США = 6,85 лан.; у 2002 — 10,54 лан.).

ВВП (2006): 5,9 млрд дол. США (148 місце).

ВВП/особу (2006): 5,2 тис. дол. США (96 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 1; витрати — 1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *С.* займає плато (висота — 300—1500 м). Найвища точка — 1862 м. Переважає рослинність саван на червоних, оранжевих і жовтих ґрунтах. Клімат — перехідний від субтропічного до тропічного. Середньомісячні температури, °С: лютого +23, липня +12. Опади, мм/рік: 500—700 — на Сх.; 1200—1400 — на Зх. **Мінеральні ресурси:** поклади азбесту, кам'яного вугілля, залізної руди, дорогоцінного каміння та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Королівський дім Свазіленду відомий більше 400 років і вважається найстарішим в Африці. У кін. XIX ст. після англо-бурської (бури — самоназва нідерландців, які поселились у Південній Африці) війни *С.* потрапила під владу Південно-Африканського Союзу. З 1907 по 1973 рр. *С.* — під протекторатом Великої Британії. У 1986 р. землі були розділені між білими меншинами, які бажали зберігати владу, і негритянською більшістю. Майбутнє *С.* залежить від змін, які відбуваються у сусідній державі — ПАР. *С.* — член ООН (з 1968 р.), Співдружності Націй та інших міжнародних організацій.

НАСЕЛЕННЯ: 1,1 млн осіб у 2006 р. (195 млн осіб — 1950; 430 — 1970; 557 — 1980 р.).

Щільність: 63,6 особи/км² (97 місце).

Народжуваність: 27,4 ‰. **Смертність:** 29,7 ‰.

Природний приріст: –2,3 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 40,7 % (чол. — 233,2 тис.; жін. — 229,1 тис.); 15—64 — 55,8 % (чол. — 303,3 тис.; жін. — 330,5 тис.); 65 і більше — 3,6 % (чол. — 16,1 тис.; жін. — 24,3 тис.).

Міське населення: 29 % (1996).

Головні міста (тис. осіб у 1986 р.): Мбабане (52 тис. осіб у 1992 р.), Манзіні (18), Хвелок-Мін (5).

Етнорасовий склад: негроїди (банту: свазі та зулу), європеоїди, мулати та ін.

Релігійна належність, %: християни (протестанти) — 78, анімісти — 21 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Конституційна монархія, королівське успадкування.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: король Мсваті III (з 25 квітня 1986 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Темба Дламіні (з 26 листопада 2003 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): округ (4).

Політичні партії: Конгрес національного визволення Нгване (заснований 1962 р.); Національний рух Імбокодво (заснований 1964 р.); Об'єднаний фронт

Свазіленд (заснований 1960 р.); Прогресивна партія Свазіленду (заснована 1960 р.). Загальна кількість депутатів — 65 (з 1998 р.).

ГОСПОДАРСТВО. *С.* — відстала аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (10); промисловість і будівництво (46); сфера обслуговування (44).

Структура промисловості: харчова, видобувна, деревопереробна, хімічна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 156,3 млн; використано для внутрішніх потреб — 1,1 млрд; експорт — 0; імпорт — 697 млн.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 3,5 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: цукрова тростина, кукурудза, тютюн, бавовна, рис, сорго, ананас, цитрусові. Розведення вел. рог. худ., овець.

Сільськогосподарські угіддя: 8 %.

Рекреація: столиці (Мбабане і Лобамба); м. Тшанени (нац. парк, штучне озеро та ін.). У 1996 р. країну відвідало 1,6 млн іноземних туристів. Прибуток становив 35 млн дол. США.

Експорт (776 млн дол. США у 1996 р.): прод. с/г в-ва (24 %), деревина (19 %), цукор (16 %). Основна частина експорту — у ПАР (58 %), Велику Британію.

Імпорт (908 млн дол. США у 1996 р.): прод. машинобудівного в-ва, прод. с/г в-ва, продукти харчування. Держави-імпортери: ПАР (83 %), Велика Британія, Нідерланди та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 1986 р., %: 25,9 — у первинному, 24,9 — у вторинному, 49,2 — у третинному.

Армія: даних нема.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 32,6 року (чол. — 32,1; жін. — 33,2).

Смертність дітей до 1 року (2006): 72 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{291}$ жителя.

Кількість лікарів (1990): $^{1}/_{18\,820}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 81,6 % (чол. — 82,6 %; жін. — 80,8 %).

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 382. Витрати на освіту (1995): 6,4 % ВВП; 22,5 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 4 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — СВАЗІЛЕНД. Відсутні. Найближче від України консульство Свазіленду — в Дюссельдорфі (Німеччина).

СЕЙШЕЛИ

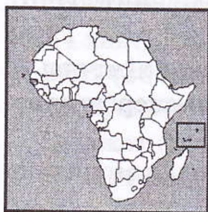

Держава, розташована на о-вах (90 гранітних і коралових о-вів) у зх. частині Індійського океану, за 1600 км на Сх. від африканського материка.

Офіційна назва — ***Республіка Сейшельські Острови.***

Столиця — ***Вікторія*** (28 тис. осіб 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Індійського океану.

Сусіди: Мадагаскар — на Пд.-Зх.; Сомалі — на Пн.-Зх.

Площа: 455 км² (179 місце серед держав світу).

Макс. відстані: острови розкидані на площі 1 млн км².

Населення (2006): 81,5 тис. осіб (181 місце).

Державне свято: 18 червня (Національний день, 1993 р.).

Державні мови: англійська, французька.

Грошова одиниця: сейшельська рупія (у 2006 р. 1 дол. США = 5,5 сейшел. руп.; у 2002 — 5,48 сейшел. руп.).

ВВП (2006): 626 млн дол. США (176 місце).

ВВП/особу (2006): 7,8 тис. дол. США (81 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 371,1; витрати — 37…

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *С.* розташовані на о-вах вулканічного по-ходження (висота — до 915 м, на о-ві Мае). Прибл. 10 % площі вкрито вічно-зеленими тропічними лісами. Клімат — субекваторіальний, морський. Серед-ньорічні температури, °С: від +26 до +28. Опади: до 4000 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** не виявлено.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Перші жителі (XIII—XV ст.) о-вів *С.* перебували під впливом могутньої у той час держави Занзібар. У XVI ст. о-ви відкрили португальці. З 1756 по 1794 рр. — колонія Франції. З 1794 по 1976 рр. — колонія Великої Британії. У 1976 р. *С.* здобули незалежність. З 1978 по 1991 рр. — заборонена діяльність інших політичних партій, окрім панівних. З 1991 р. у *С.* діє багатопартійна система правління. З 1976 р. — член ООН. *С.* — член Співдружності Націй.

Уряд Республіки Сейшельські Острови офіційно визнав незалежність Україн-ни 30 вересня 1994 р.

НАСЕЛЕННЯ: 81,5 тис. осіб у 2006 р. (32 тис. осіб — 1940; 50 — 1968; 60 — 1980 р.).

Щільність: 177,1 особи/км² (40 місце).

Народжуваність: 16 ‰. **Смертність:** 6,3 ‰.

Природний приріст: 9,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 25,9 % (чол. — 10,7 тис.; жін. — 10,4 тис.); 15—64 — 68 % (чол. — 27,1 тис.; жін. — 28,4 тис.); 65 і більше — 6,1 % (чол. — 1,6 тис.; жін. — 3,4 тис.).

Міське населення: 63 % (2000).

Етнічний склад, %: креоли — 89, індійці — 5, негри, малайці та ін.

Релігійна належність, %: римо-католики — 86,6, англіканці — 9,3, індуїсти — 1,3 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Джеймс Алікс Мічел (з 11 квітня 2004 р.).

Політичні партії: Демократична партія (заснована 1992 р.); Об'єднана опозиція (заснована 1993 р.); Прогресивний фронт жителів Сейшел (заснований 1978 р.). Загальна кількість депутатів — 35. Найбільше місць у парламенті належить Прогресивному фронту жителів Сейшел.

ГОСПОДАРСТВО. *С.* — економічно відстала держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (3); промисловість і будівництво (26); сфера обслуговування (71).

Структура промисловості: харчова, деревопереробна, текстильна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 208 млн; використано для внутрішніх потреб — 193,4 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 5,6 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, $м^3$: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: кокосові горіхи, кориця, ваніль, цукрова тростина, чай, овочі, банани, тютюн. Розвинуте рибальство.

Сільськогосподарські угіддя: 17,8 %.

Рекреація: курорти морського узбережжя; нац. парки (Морне-Сейшелос та інші з незвичайними видами рослин і птахів, велетенські черепахи тощо). У списку ЮНЕСКО — Альдабра-атол і природна резервація долини Малі. У 1997 р. країну відвідало 130 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 612 млн сейшельських рупій (11,1 млн дол. США).

Експорт (50 млн дол. США у 1997 р.): рибні товари, нафтопереробна прод. (реекспорт), прод. с/г в-ва. Основна частина експорту — у Китай (15 %), Велику Британію (12,4 %), Таїланд (11,5 %).

Імпорт (261 млн дол. США у 1997 р.): пром. вироби, паливо, продукти харчування. Основні держави-імпортери: США (26,5 %), Велика Британія (11,3 %), Ємен (10,6 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2000 р., %: с/г — 10; промисловість і будівництво — 19; сфера обслуговування — 71.

Армія (1996): 300 військовослужбовців. Витрати на армію (2000): 68 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 72,1 року (чол. — 66,7; жін. — 77,6).

Смертність дітей до 1 року (2006): 15,1 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{172}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{2100}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 91,9 % (чол. — 91,4 %; жін. — 92,3 %). Витр
ти на освіту (1996): 8,5 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 5 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — СЕЙШЕЛИ. В Україні (м. Київ) діє консульство Сейшельських Островів. Ди
ломатичні відносини між Україною та Сейшельськими Островами встановле
30 вересня 1994 р.

СЕНЕГАЛ

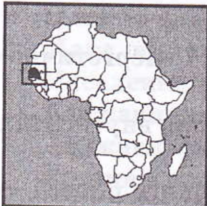

Держава, розташована у пн.-зх. (прибережній) частині Африки.

Офіційна назва — ***Республіка Сенегал.***

Столиця — *Дакар* (784 тис. осіб; 1,9 млн осіб з приміською зоною у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Мавританія (813 км) — на
Пн.; Малі (419 км) — на Сх.; Гвінея (330 км) і Гвінея-Бісау (338 км) — на Пд.
Гамбія (740 км) — на Зх. На Зх. — Атлантичний океан (берегова лінія —
531 км).

Площа: 196 712 км² (85 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 476, Сх.-Зх. — 714.

Найвища точка: 498 м.

Населення (2006): 12 млн осіб (69 місце).

Державне свято: 4 квітня (проголошення незалежності у 1960 р.).

Державна мова: французька (офіційна), проте основна частина розмовл
мовами тубільного населення (волоф та ін.).

Грошова одиниця: африканський франк (у 2006 р. 1 дол. США = 522,9 аф
франка; у 2002 — 697 афр. франків).

ВВП (2006): 21,5 млрд дол. США (110 місце).

ВВП/особу (2006): 1,8 тис. дол. США (156 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 2; витрати — 2,4.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *С.* займає ни
винна рівнина. На Пд. — плато (висота — до 498 м). На Пн. — рослинніст
напівпустель, на решта території — савана, у долинах річок — галерейні ліс
Головні ріки — Сенегал, Казаманс та ін. Прибл. 35 % площі вкрито лісам
Клімат — субекваторіальний, сухий. Середньомісячні температури, °С: січ
+23, липня +28. Опади, мм/рік: 250—300 на Пн., до 1500 на Пд. **Мінерал**
ресурси: поклади фосфоритів, солі, залізної руди, нафти та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Прибл. у 500 р. на територ
з'явились племена волоф і серер. У IX ст. у долині ріки Сенегал поселили

тукулери. З XI по XIV ст. у верхньому *С.* домінувала держава Тукулер-Текрур. У кін. XV ст. сформувались держави Уолоф і Серер. Першими європейцями, які прибули на територію *С.*, були португальці (1444), пізніше з'явилися англійці, французи і нідерландці. У кінці XIX ст. французи завоювали Уолоф, Серер і Тукулер. З 1882 по 1959 рр. — колонія Франції. У червні 1960 р. у складі Федерації Малі *С.* здобула незалежність, а в серпні того ж року — вийшла з Федерації. У 1982 р. *С.* об'єдналась у конфедерацію Сенегамбія з Гамбією, яка в 1989 р. розпалась. *С.* — член ООН (з 1960 р.).

Уряд Республіки Сенегал офіційно визнав незалежність України 2 червня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 12 млн осіб у 2006 р. (2,8 млн осіб — 1956; 3,9 — 1970; 5,7 — 1980 р.).

Щільність: 52,3 особи/км² (112 місце).

Народжуваність: 32,8 ‰. **Смертність:** 9,4 ‰.

Природний приріст: 23,4 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 40,8 % (чол. — 2,5 млн; жін. — 2,4 млн); 15—64 — 56,1 % (чол. — 3,3 млн; жін. — 3,4 млн); 65 і більше — 3,1 % (чол. — 174,4 тис.; жін. — 198 тис.).

Міське населення: 45 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1995 р.): Дакар (784; 1870 з приміською зоною), Тиес (216), Каолак (193), Сен-Луї (162).

Етнонаціональний склад: негри (волофи — 43,3 %, фульби — 18 %, серери — 14,7 %, фулани, дійоли, мандінки) та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани — 94, католики — 2, анімісти та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Абдула Вад (з 22 березня 2000 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Шейх Хаджібу Сумаре (з 19 червня 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): регіон (10).

Політичні партії (після виборів 24 травня 1998 р. кількість осіб у парламенті): Соціалістична партія Сенегалу (СПС) — 93; Сенегальська демократична партія (СДП) — 23; Союз демократичного оновлення — 11; інші — 11. Загальна кількість депутатів — 140.

ГОСПОДАРСТВО. *С.* — аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (18); промисловість і будівництво (27); сфера обслуговування (55).

Структура промисловості: харчова, текстильна, хімічна, видобувна, деревообробна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 1,5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 1,4 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 31 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 50 млн; використано для внутрішніх потреб — 50 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Структура сільського господарства: арахіс (6 місце), просо, сорго, рис, цукрова тростина, бавовна. Рибальство (виловлюють 350 тис. т риби/рік).

Сільськогосподарські угіддя: 55,7 %.

Рекреація: курортна зона на узбережжі океану; іст.-культурна спадщина (католицький собор 1659 р. та ін.); У списку ЮНЕСКО — 3 об'єкти: нац. парки Джордж і Ніоколо-Коб та острів Горее (у минулому пункт торгівлі рабами). У 1997 р. країну відвідало 420 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 145 млн дол. США.

Експорт (925 млн дол. США у 1998 р.): рибні товари, фосфати, арахіс. Основна частина експорту — у Францію (30 %), Італію (13 %), Малі (7 %).

Імпорт (1200 млн дол. США у 1998 р.): продукти харчування, нафтопереробки на прод., прод. машинобудівного к-су. Держави-імпортери: Франція (38 %), Камерун (8 %), Нігерія (7 %), Італія (5 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2000 р., %: с/г — 77; промисловість, будівництво і сфера обслуговування — 23.

Армія (2000): 9400 військовослужбовців. Витрати на армію: 68 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 59,3 року (чол. — 57,7; жін. — 60,9).

Смертність дітей до 1 року (2006): 52,9 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{1134}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{20\,000}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 3,7 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 51 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 40,2 % (чол. — 50 %; жін. — 30,7 %).

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 290. Витрати на освіту (1996): 3,7 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 30 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — СЕНЕГАЛ. Відсутні. Найближче від України посольство Сенегалу — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Республікою Сенегал встановлені 25 листопада 1992 р.

СЕНТ-ВІНСЕНТ І ГРЕНАДИНИ

Держава у Центральній (острівній) Америці.

Офіційна назва — ***Сент-Вінсент і Гренадини.***

Столиця — ***Кінгстаун*** (16 тис. осіб; 27 тис. осіб із приміською зоною у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Атлантичного океану (Карибське море). Держава, розташована на островах (о-ви

Сент-Вінсент і майже 100 маленьких островів — Гренадини, всі вулканічного походження) у Центральній Америці (за 320 км на Пн. від Венесуели).

Сусіди: Сент-Люсія — на Пн.-Сх.; Барбадос — на Сх.; Гренада — на Пд.

Площа: 389 км² (182 місце серед держав світу).

Найвища точка: 1234 м.

Населення (2006): 118 тис. осіб (176 місце).

Державне свято: 27 жовтня (проголошення незалежності, 1979 р.).

Державна мова: англійська (офіційна).

Грошова одиниця: східнокарибський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 2,7 сх.-кариб. дол.; у 2002 р. — 2,7 сх.-кариб. дол.).

ВВП (2003): 342 млн дол. США (182 місце).

ВВП/особу (2003): 3,6 тис. дол. США (123 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 94,6; витрати — 85,8.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Держава *С.-В. і Г.* розташована на о-вах вулканічного походження (висота — до 1234 м, вулкан Суфрієр). Поширені вічнозелені ліси. Клімат — тропічний, пасатний. Часті урагани. Середньорічні температури, °С: від +18 до +32. Опади, мм/рік: 1500; у деяких районах (на Пд.) — до 3800. **Мінеральні ресурси:** не виявлено.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Головний о-ів Сент-Вінсент відкрив Христофор Колумб у 1498 р. у день Святого Вінсента. До появи європейців о-ів заселяли кариби. До XVII ст. о-ів Сент-Вінсент вважався володінням Іспанії. У XVII ст. на о-ви *С.-В. і Г.* прибули англійські й французькі поселенці та до 1783 р. територія переходила під контроль англійців або французів. З 1783 по 1969 рр. — колонія Великої Британії. Для праці на плантаціях англійці завозили на о-ви африканських рабів. З африканських негрів та місцевих індіанців сформувалася група чорних карибів (гарифів). З 1958 по 1962 рр. о-ви входили до складу Вест-Індійської федерації. У 1979 р. *С.-В. і Г.* здобули незалежність. З 1980 р. член ООН. *С.-В. і Г.* — член Співдружності Націй.

НАСЕЛЕННЯ: 118 тис. осіб у 2006 р. (62 тис. осіб — 1946; 97 — 1980; 106,5 — 1991 р.).

Щільність: 290,5 особи/км² (24 місце).

Народжуваність: 16,2 ‰. **Смертність:** 6 ‰.

Природний приріст: 10,2 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0–14 — 26,7 % (чол. — 16 тис.; жін. — 15,4 тис.); 15—64 — 66,9 % (чол. — 40,7 тис.; жін. — 38,2 тис.); 65 і більше — 6,4 % (чол. — 3,3 тис.; жін. — 4,3 тис.).

Міське населення: 45 % (2000).

Етнорасовий склад, %: негроїди — 66, метиси — 19, монголоїди — 6, американські індіанці — 2, європеоїди.

Релігійна належність, %: протестанти — 57, католики — 10,7 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська держава у складі Співдружності.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: королева Великої Британії Єлизавета II, яку представляє генерал-губернатор Фрідріх Баллантін (з 2 вересня 2002 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Ральф Гонсальвес (з 29 березня 2001 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (11).

Політичні партії (після виборів 28 березня 2001 р. кількість осіб у парламенті): Об'єднана лейбористська партія (ОЛП) — 12; Нова демократична партія (НДП) — 3; інші — 6. Загальна кількість депутатів — 21.

ГОСПОДАРСТВО. Основою економіки *С.-В. і Г.* є с/г та іноземний туризм. Галузева структура (% від ВВП; % зайнятості активного населення, 2002): с/г і лісове г-во (11; 25); промисловість і будівництво (19; 15); сфера обслуговування (70; 60).

Структура промисловості: харчова, легка, деревопереробна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 114 млн; використано для внутрішніх потреб — 106 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 1,4 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: банани, кокосові та мускатні горіхи, цукрова тростина, овочі, маніок. Розвинуті тваринництво і рибальство.

Сільськогосподарські угіддя: 38 %.

Рекреація. Основний рекреаційний центр — столиця Кінгстаун; курортні бази на узбережжі моря. У 1996 р. країну відвідало 60 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 57 млн дол. США.

Експорт (139 млн дол. США у 1996 р.): банани (40 %), інші прод. с/г в-ва. Основна частина експорту — у Велику Британію (39 %), США (18 %), Сент-Люсію (11 %), Тринідад і Тобаго (10 %).

Імпорт (398 млн дол. США у 1996 р.): паливо, продукти харчування, пром. вироби. Держави-імпортери: США (39 %), Тринідад і Тобаго (18 %), Велика Британія (10 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 1999 р. %: с/г — 26; промисловість і будівництво — 17; сфера обслуговування — 57.

Армія: даних нема.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 73,9 року (чол. — 72; жін. — 75,8).

Смертність дітей до 1 року (2006): 14,4 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{160}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{3760}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2000): 96 % (чол. — 96 %; жін. — 96 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 2 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — СЕНТ-ВІНСЕНТ І ГРЕНАДИНИ. Відсутні. Найближче від України почесне консульство Сент-Вінсенту і Гренадин — у Мюнхені (Німеччина).

СЕНТ-КІТС І НЕВІС

Держава, розташована на о-вах у Центральній Америці, за 160 км на Сх. від о-ва Пуерто-Рико.

Офіційна назва — ***Федерація Сент-Крістофер і Невіс.***

Столиця — ***Бастер*** (18 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Атлантичного океану (Карибське море).

Сусіди: о-ів Пуерто-Рико — на Зх.; Антигуа і Барбуда — на Пд.-Сх.

Площа: 269 км² (186 місце серед держав світу).

Найвища точка: 1156 м.

Населення (2006): 39 тис. осіб (186 місце).

Державне свято: 19 вересня (проголошення незалежності, 1983 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: східнокарибський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 2,7 сх.-кариб. дол.; у 2002 р. — 2,7 сх.-кариб. дол.).

ВВП (2005): 339 млн дол. США (183 місце).

ВВП/особу (2005): 8,2 тис. дол. США (78 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 89,7; витрати — 128,2.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Держава *С.-К. і Н.* розташована на о-вах вулканічного походження (висота — до 1156 м). Клімат — тропічний, пасатний. Середньорічна температура, °С: +25. Опади: 1400 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** не виявлено.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. О-ви *С.-К. і Н.* відкрив Христофор Колумб у 1493 р. З поч. XVII ст. о-ви стали об'єктом боротьби між Великою Британією і Францією. На о-вах були засновані французькі та англійські поселення. У 1628 р. англійці колонізували о-ів Невіс, а в 1683 р. — Сент-Кітс. Колонізатори знищили значну кількість корінних жителів — араваків — і завозили для праці на плантаціях африканських рабів. З 1713 по 1967 рр. — колонія Великої Британії. З 1958 по 1962 рр. о-ви входили до складу Вест-Індійської федерації. *С.-К. і Н.* здобули незалежність у вересні 1983 р. З 1983 р. — член ООН. *С.-К. і Н.* — член Співдружності Націй.

НАСЕЛЕННЯ: 38,8 тис. осіб у 2002 р. (53 тис. осіб — 1960; 45 — 1970; 41,9 — 1991 р.).

Щільність: 144 особи/км² (47 місце).

Народжуваність: 17,9 ‰. **Смертність:** 8,2 ‰.

Природний приріст: 9,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 27,2 % (чол. — 5,5 тис.; жін. — 5,2 тис.); 15—64 — 64,9 % (чол. — 12,8 млн; жін. — 12,8 млн); 65 і більше — 5,4 % (чол. — 1,04 млн; жін. — 1,4 млн).

Міське населення: 43 % (2000).

Етнорасовий склад: негроїди — 95 %, мулати, європеоїди, американсь індіанці, монголоїди.

Релігійна належність, %: протестанти — 84,6, католики — 6,7 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська держава у складі Співдружності.

Форма устрою: федерація.

Глава держави: королева Великої Британії Єлизавета II, яку представляє ге нерал-губернатор Кутберт Себастіан (з 1 січня 1996 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Дензіль Л. Дуглас (з 7 липня 1995 р.; пере обраний 9 березня 2000 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): штат (2).

Політичні партії (після виборів 6 березня 2000 р. кількість осіб у парламенті Лейбористська партія (ЛП) — 8; інші — 3. Загальна кількість депутатів — 11

ГОСПОДАРСТВО. Економіку *С.-К. і Н.* формують с/г та іноземний туриз контрольовані англійським капіталом. Галузева структура (% від ВВП, 2002 с/г, лісове г-во і рибальство (5,5); промисловість і будівництво (22,5); сфер обслуговування (72).

Структура промисловості: харчова, електротехнічна, легка.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичн го комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 125 млн; використано для внутрішн потреб — 116,3 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 800; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0

Структура сільського господарства: цукрова тростина, бавовна, арахіс, кар топля, кокосові горіхи, ананаси, овочі.

Сільськогосподарські угіддя: 46,2 %.

Рекреація: курорти на узбережжі моря; гірські ландшафти; іст.-культурн спадщина (собор Св. Джеймса — найстаріший на Антильських о-вах; церкв Св. Джона та ін.); джерела термальних вод (Бат). У 1996 р. країну відвідал 179 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 67 млн дол. США.

Експорт (96 млн дол. США у 1996 р.): електротовари (50 %), цукор (36 % Основна частина експорту — у США (68 %), Велику Британію (22 %).

Імпорт (383 млн дол. США у 1996 р.): пром. вироби, прод. с/г в-ва. Основні дер жави-імпортери: США (42 %), Велика Британія (11 %), Тринідад і Тобаго (10 %

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 1985 р. %: 29,8 — у первинному, 23,8 — у вторинному, 46,4 — у третинному.

Армія: 50 військовослужбовців.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 72,7 року (чол. — 69,8; жін. — 75,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 13,7 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{117}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{2180}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних: 97 %.
Користувачі Інтернетом (2001): 2 тис. осіб.
ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА. — УКРАЇНА — СЕНТ-КІТС І НЕВІС. Відсутні. Найближче від України посольство Сент-Кітса і Невіса — в Лондоні (Велика Британія).

СЕНТ-ЛЮСІЯ

Держава, розташована на о-ві у Центральній Америці, за 386 км на Пн. від Венесуели.

Офіційна назва — *Сент-Люсія.*

Столиця — ***Кастрі*** (14 тис. осіб; 27 тис. осіб з приміською зоною у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Карибського моря.
Сусіди: Мартиніка — на Пн.; Сент-Вінсент і Гренадини — на Пд.-Зх.
Площа: 617 км² (176 місце серед держав світу).
Найвища точка: 959 м.
Населення (2006): 168,5 тис. осіб (175 місце).
Державне свято: 22 лютого (проголошення незалежності, 1979 р.).
Державна мова: англійська.
Грошова одиниця: східнокарибський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 2,7 сх.-кариб. дол.; у 2002 р. — 2,7 сх.-кариб. дол.).
ВВП (2005): 866 млн дол. США (172 місце).
ВВП/особу (2005): 4,8 тис. дол. США (105 місце).
Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 141,2; витрати — 146,7.
ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Держава *С.-Л.* розташована на о-вах вулканічного походження (висота — до 959 м). Поширені вічнозелені ліси. **Клімат** — тропічний, пасатний. Середньорічні температури, °С: від +20 до +29. **Опади:** 1500 мм/рік. **Мінеральні ресурси:** поклади сірки.
ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. О-ів *С.-Л.* відкрив Христофор Колумб у 1502 р. У 1639 р. засновано перше англійське поселення. З серед. XVII ст. о-ів став об'єктом боротьби між Великою Британією і Францією. Одночасно велася війна з місцевими жителями — карибами, в результаті якої кариби були повністю знищені. З 1814 по 1958 рр. — колонія Великої Британії. З 1958 по 1962 рр. о-ів входив до складу Вест-Індійської федерації. *С.-Л.* здобула незалежність у лютому 1979 р. З 1979 р. — член ООН. *С.-Л.* — член Співдружності Націй.
НАСЕЛЕННЯ: 168,5 тис. осіб у 2006 р. (70 тис. осіб — 1946; 101 — 1970; 135 — 1991 р.).
Щільність: 256,1 особи/км² (27 місце).
Народжуваність: 19,7 ‰. **Смертність:** 5,1 ‰.

Природний приріст: 14,6 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 29,8 % (чол. — 25,9 тис.; жін. — 24,3 тис.); 15—64 — 65 % (чол. — 53,9 тис.; жін. — 55,6 тис.); 65 і більше — 5,2 % (чол. — 3,2 тис.; жін. — 5,5 тис.).

Міське населення: 48 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1993 р.): Кастрі (14), В'юкс-Форт (23), Мікод (1…

Етнорасовий склад, % : негроїди — 90,5, метиси — 5,5, монголоїди — 3… та ін.

Релігійна належність, % : католики — 90, протестанти — 9,4 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська держава у складі Співдружності.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: королева Великої Британії Єлизавета II, яку представляє генерал-губернатор Каллійопа Парлетт Луїсі (з 17 вересня 1997 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Джон Комптон (з 15 грудня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (8).

Політичні партії (після виборів 25 травня 1999 р. кількість осіб у парламенті): Лейбористська партія Сент-Люсії — 16; Об'єднана робітнича партія — 1. Загальна кількість депутатів — 17.

ГОСПОДАРСТВО. Економіку *С.-Л.* формують с/г та іноземний туризм. Га… зева структура (% від ВВП; % зайнятості активного населення, 2002): с/г і лісове г-во (10; 43); промисловість і будівництво (30; 20); сфера обслуговування (60; 37).

Структура промисловості: харчова, нафтопереробна, деревопереробна, шкіряна, електротехнічна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 290 млн; використано для внутрішніх потреб — 269,7 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 2,8 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м^3: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0…

Структура сільського господарства: банани, кокосові горіхи, манго, овочі, какао, цитрусові.

Сільськогосподарські угіддя: 32,3 %.

Рекреація. Основний рекреаційний центр — столиця (Кастрі); курорти на узбережжі моря; гірські ландшафти. У 1996 р. країну відвідало 422 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 268 млн дол. США.

Експорт (120 млн дол. США у 1997 р.): прод. с/г в-ва (48 %). Основна частина експорту — у Велику Британію (50 %), США (26 %).

Імпорт (300 млн дол. США у 1997 р.): пром. вироби, продукти харчування, прод. с/г в-ва. Держави-імпортери: США (36 %), Велика Британія (13 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., % : с/г — 22; промисловість і будівництво — 25; сфера обслуговування — 53.

Армія: даних нема.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 73,8 року (чол. — 70,3; жін. — 77,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 13,2 ‰.
Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{283}$ жителі.
Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{3330}$ осіб. **Витрати на охорону здоров'я:** даних нема.
Доступ до питної води: даних нема.
ОСВІТА. Письменних (2003): 90,1 % (чол. — 89,5 %; жін. — 90,6 %).
Обов'язкова освіта: 10 класів.
Користувачі Інтернетом (2001): 5 тис. осіб.
ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — СЕНТ-ЛЮСІЯ. Відсутні. Найближче від України почесне консульство Сент-Люсії — у Бад-Гамбурзі (Німеччина).

СЕРБІЯ

Держава, розташована у пд.-сх. частині Європи, на Зх. Балканського п-ва.

Офіційна назва — ***Республіка Сербія.***

Столиця — ***Белград*** (1,2 млн осіб; 1,8 млн осіб з приміською зоною у 2004 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Угорщина (115 км) — на Пн.; Румунія (476 км), Болгарія (318 км) — на Сх.; Македонія (221 км), Албанія (310 км) — на Пд.; Боснія-Герцеговина (374 км), Хорватія (345 км) — на Зх. На Пд.-Зх. — Чорногорія (203 км).
Площа: 88 361 км² (110 місце серед держав світу).
Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 400, Сх.-Зх. — 380.
Найвища точка: 2656 м (г. Даровиця).
Населення (2006): 9,4 млн осіб (82 місце).
Державне свято: 15 лютого.
Державна мова: сербська.
Грошова одиниця: сербський динар (у 2006 р. 1 дол. США = 58,69 серб. динара).
ВВП (2006): 44,8 млрд дол. США (81 місце).
ВВП/особу (2006): 4,4 тис. дол. США (111 місце).
Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 7,1; витрати — даних нема.
ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. На Пн. території С. — Середньодунайська рівнина. У центр. частині — Моравська рівнина. На Пд.-Зх. — Динарські гори. На Пд.-Сх. — Сербські гори. Найвища точка — 2656 м (г. Драковиця). **Головні ріки:** Дунай, Сава, Тиса та ін. На схилах гір ростуть хвойні, мішані та широколистяні ліси. Клімат — помірно континентальний. Середньомісячні температури, °С: січня — від –1 до +8; липня — від +19 до +25. Опади, мм/рік: 500—1000; у горах — до 3000. **Мінеральні ресурси:** родовища свинцю, міді, хромітів, магнію, цинку, заліза, бокситів, кам'яної солі, нафти, кам'яного та бурого вугілля та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Слов'янські племена з'явили- на території *С.* у VI ст. У X ст. *С.* була однією з наймогутніших держав на Бал- канах. З 1389 по 1878 рр. ці землі перебували під владою Османської імпер Країна здобула незалежність після російсько-турецької війни (1878). У 1918 р *С.* увійшли до складу Королівства сербів, хорватів і словенів (з 1929 р. — Королі- ство Югославія). Під час Другої світової війни країна перебувала під окупаці Німеччини. У 1945 р. створено Федеративну Народну Республіку Югослав (з 1963 р. — Соціалістична Федеративна Республіка Югославія), до складу яко входили Словенія, Хорватія, Македонія, Боснія, Герцеговина, Чорногорія і С У 1991—1992 рр. Югославія розпалась, з її складу вийшли Словенія, Хорваті Македонія, Боснія і Герцеговина. У 1992 р. *С.* і Чорногорія утворили Союзн Республіку Югославію (з 2003 р. офіційна назва — Союз Сербії і Чорногорі З 1992 р. населення *С.* і Чорногорії пережило різні збройні конфлікти. Втруча- ня *С.* і Чорногорії у громадянську війну Боснії і Герцеговини, а також конфлік між сербами й албанцями Косово підірвали економіку держави. У 1999 р. сил НАТО нанесли бомбові та ракетні удари по сербським об'єктам, які були н території Косово та на території *С.* і Чорногорії. Після цього Белград погодивс вивести свої війська з Косово, але міжетнічні конфлікти (між сербами й алба- цями Косово) продовжуються донині. У 2006 р. (3 червня) Чорногорія стал незалежною державою. *С.* (кол. Югославія) — член ООН (з 1945 р.).

Уряд Республіки Сербія офіційно визнав незалежність України 31 груд 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 9,4 млн осіб у 2006 р. (9,9 млн осіб — 1981 р.).

Щільність (2006): 106,4 особи/км² (69 місце).

Народжуваність: 12,4 ‰. **Смертність:** 10,5 ‰.

Природний приріст: 1,9 ‰ (1997).

Вікова структура: даних нема.

Міське населення: 60 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1991 р.): Белград (1,2 млн; 1,8 млн із приміськ зоною у 2004 р.), Нові-Сад (180), Ніш (175).

Етнонаціональний склад (2006 р.), %: серби — 62, албанці — 17, чорного- ці — 5, угорці — 3 та ін.

Релігійна належність, %: православні — 85, католики — 5,5, мусульмани — 3,2, протестанти — 1,1 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Глава держави: президент Борис Тадіч (з 11 липня 2004 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Вожіслав Коштуніца (з 3 березня 2004 р.

Адміністративна одиниця (кількість): округи (109).

Політичні партії: Демократична опозиція Сербії; Соціалістична партія Се бії/Рух "Югославських лівих"; Сербська радикальна партія та ін. **Законодав владу** має двопалатний парламент. Термін повноважень парламенту — чотир роки.

ГОСПОДАРСТВО. *С.* — держава з перехідною економікою. Галузева стру- тура (% від ВВП, 2006): с/г, лісове г-во (16,6); промисловість і будівництв (25,5); сфера обслуговування (37,9).

Структура промисловості: гірничовидобувна, металургійна, машинобудівна, хімічна і нафтохімічна, легка, харчова та ін.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено (Сербія і Чорногорія) — 33,9 млрд; використано для внутрішніх потреб — даних нема; експорт — 12,1 млрд; імпорт — 11,2 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 14,7 тис.; використано для внутрішніх потреб — 85 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, $м^3$: вироблено — 650 млн; використано для внутрішніх потреб — 2,6 млрд; експорт — 0; імпорт — 2,1 млрд.

Структура сільського господарства: кукурудза, пшениця, соняшник, цукровий буряк, овочі, виноград. Тваринництво, млн голів: свині (4), вівці (2), вел. рог. худ. (2). Продукція с/г забезпечує внутрішні потреби.

Рекреація: нац. парк Дурмітор; історико-культурні об'єкти (столиця Белград, район Которської бухти, монастир у Студеницях — XII—XIV ст. та ін.).

Експорт (6,4 млрд дол. США у 2006 р.): текстильні вироби (33 %), продукти харчування (22 %), транспортні засоби (12 %). Основна частина експорту — у Німеччину, Італію, Македонію, Росію.

Імпорт (10,6 млрд дол. США у 2006 р.): паливо, пром. вироби, продукти харчування та ін. Держави-імпортери: Німеччина, Італія, Росія та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2006 р., %: сільське і лісове г-во — 30; промисловість і будівництво — 46; сфера обслуговування — 24.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 74 роки (чол. — 71; жін. — 76).

Смертність дітей до 1 року: даних нема.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{165}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{490}$ осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 96,4 % (чол. — 98,9 %; жін. — 94,1 %). **Обов'язкова освіта:** 8 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1374. **Витрати на освіту** (1996): 6,1 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2006): 1,4 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — СЕРБІЯ. У Сербії (м. Белград) діють посольство і консульство України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Сербії. Дипломатичні відносини між Україною та Сербією встановлені 15 квітня 1994 р.

СИРІЯ

Держава, розташована у Південно-Західній Азії.

Офіційна назва — ***Сирійська Арабська Республіка.***

Столиця — ***Дамаск*** (1,6 млн осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Ліван (278 км) та Ізраїль — на Пд.-Зх.; Йорданія (353 км) — на Пд.; Ірак — на Сх.; Туреччина — на Пн. На Сх. — Середземне море (берегова лінія — 175 км).

Площа: 185 180 км² (86 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 748, Сх.-Зх. — 829.

Найвища точка: 2814 м (г. Хермон).

Населення (2006): 18,9 млн осіб (54 місце).

Державне свято: 17 квітня (проголошення незалежності, 1946 р.).

Державна мова: арабська.

Грошова одиниця: сирійський фунт (у 2006 р. 1 дол. США = 51,69 сир. фунта; у 2002 р. — 52,4 сир. фунта).

ВВП (2006): 77,7 млрд дол. США (64 місце).

ВВП/особу (2006): 4,1 тис. дол. США (114 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 8,7; витрати — 9,9.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина території *С.* — плато (висота — 200—1000 м). На Пд.-Зх. гори Антилівану (висота — до 2814 м, г. Хермон). Уздовж узбережжя Середземного моря — вузька приморська зона. Рослинність — напівпустельна і пустельна. Найбільша ріка — Євфрат. Числен озера, переважно солоні. Клімат — субтропічний середземного типу. Середнь місячні температури, °С: на Зх. — січня +12, серпня +27; на Сх. — відповідн +6 і +33. Опади, мм/рік: 900—1500 — на Зх.; до 100 — на Сх. **Мінеральні ресурси:** родовища нафти, природного газу, фосфоритів та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. *С.* — країна стародавньої цивілізації. Центр.-сх. семітські племена заснували на території *С.* держави ще у сере II тис. до н. е. Тут розвивались міста Ассирії, Вавилонії, Стародавнього Єгипт Персії та держави Александра Македонського. У III ст. до н. е. селевкиди заснували у цьому регіоні Сирійське царство, яке через два століття завоюва Римська імперія. Після розпаду Римської імперії впродовж 240 років *С.* перебувала у складі Візантії. З VII ст. *С.* увійшла до Арабського халіфату, а Дама став столицею могутньої держави Омейядів — Дамаського халіфату (661—750 З 1516 по 1918 рр. — у складі Османської імперії. Після поразки Туреччин у Першій світовій війні мандат на управління *С.* отримала Франція (1924—1940 *С.* незалежна з 1941 р. З 1947 по 1991 рр. — участь в арабо-ізраїльському конфлікті та громадянській війні в Лівані. З 1958 по 1961 рр. *С.* перебувала у скла Об'єднаної Арабської Республіки. У 1967 р. Ізраїль захопив частину терито

С. (Голанські висоти — площа 1176 км, населення 26 тис. осіб). *С.* — член ООН (з 1945 р.).

Уряд Сирійської Арабської Республіки офіційно визнав незалежність України 28 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 18,9 млн осіб у 2006 р. (3,3 млн осіб — 1950; 6,1 — 1970; 9 — 1980 р.).

Щільність: 90,3 особи/км² (79 місце).

Народжуваність: 27,8 ‰. **Смертність:** 4,8 ‰.

Природний приріст: 23 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 37 % (чол. — 3,6 млн; жін. — 3,4 млн); 15—64 — 59,7 % (чол. — 5,8 млн; жін. — 5,5 млн); 65 і більше — 3,3 % (чол. — 296,1 тис.; жін. — 327,5 тис.).

Міське населення: 53 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1995 р.): Дамаск (1550 у 2000 р.), Халеб/Алеппо (1591), Хомс (644), Латакія (307), Хама (229).

Етнонаціональний склад, %: араби — 89, курди — 6, вірмени — 2, туркмени та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани — 86, християни — 9 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Башар ель-Ассад (з 17 липня 2000 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Мохаммед Наджі аль-Отарі (з 10 вересня 2003 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): губернія (14).

Політичні партії (після виборів 1 грудня 1998 р. кількість осіб у парламенті): Прогресивний національний фронт (ПНФ) — 167; Незалежні — 83. Загальна кількість депутатів — 250.

ГОСПОДАРСТВО. *С.* — держава, що розвивається. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (24); промисловість і будівництво (30); сфера обслуговування (46).

Структура промисловості: нафтовидобувна, нафтопереробна, електротехнічна, текстильна, хімічна, будматеріалів, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2006):

Електроенергія, кВт/год., 2005: вироблено — 34,9 млрд; використано для внутрішніх потреб — 34 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 405 тис.; використано для внутрішніх потреб — 230 тис.; експорт — 175 тис.; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 8,5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 5,1 млрд; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Структура сільського господарства: пшениця, рис, кукурудза, оливки (4 місце серед держав світу), просо, картопля, цукровий буряк, арахіс, бавовна, овочі, виноград, тютюн, фрукти. Розведення тварин, млн голів: вівці (12), кози (1,2).

Сільськогосподарські угіддя: 76,2 %.

Рекреація: рекреаційні ресурси узбережжя і гір; багатовікова іст.-культурна спадщина; руїни Пальміри (II—III ст.); старі райони Дамаска, Халеба і Басри —

у списку ЮНЕСКО. У 1996 р. країну відвідало 2,4 млн іноземних туристі Прибуток становив 1,5 млрд дол. США.

Експорт (4 млрд дол. США у 1997 р.): нафта, прод. с/г в-ва, текстильні вир би. Основна частина експорту — в Італію (17 %), Німеччину (13 %), Франц (12 %).

Імпорт (6,1 млрд дол. США у 1997 р.): прод. машинобудівного к-су, продук ти харчування. Держави-імпортери: Україна (7 %), Італія (7 %), Німеччи (6 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р. %: с/г — 26; промисловість і будівництво — 14; сфера обслуговування — 60.

Армія (2000): 316 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 1,8 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 70,3 року (чол. — 69; жін. — 71,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 28,6 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{904}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{1100}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 2,1 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 76,9 % (чол. — 89,7 %; жін. — 64 %). **Обов'яз кова освіта:** 6 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1695. Витрати на освіту (1996): 4,1 % ВВП; 17,3 % загальних громадських видатків.

Користувачі Інтернетом (2001): 20 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — СИ РІЯ. У Сирії (м. Дамаск) діють посольство і консульство України. Найближче від України посольство Сирії — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Сирією встановлені 31 березня 1992 р.

СІНГАПУР

Держава, розташована на однойменному о-ві та прилеглих дрібних о-вах у Південно-Східній Азії.

Офіційна назва — ***Республіка Сінгапур.***

Столиця — *Сінгапур* (4,2 млн осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Південнокитайсько го моря і Сінгапурської протоки.

Сусіди: Малайзія — на Пн.; Індонезія — на Пд.

Площа: 683 км² (175 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 23, Сх.-Зх. — 42.

Найвища точка: 177 м.
Населення (2006): 4,5 млн осіб (117 місце).
Державне свято: 9 серпня (проголошення незалежності, 1965 р.).
Державні мови: англійська, китайська, малайська, тамільська (всі офіційні).
Грошова одиниця: сінгапурський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 1,59 сінгап. дол.; у 2002 р. — 1,79 сінгап. дол.).
ВВП (2006): 141,2 млрд дол. США (53 місце).
ВВП/особу (2006): 31,4 тис. дол. США (22 місце).
Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 19,7; витрати — 19,9.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Рельєф *С.* — рівнинний (висота — до 177 м, горб Букіт-Тіхам). У внутрішніх районах — невеликі ділянки вічнозелених тропічних лісів. На узбережжі подекуди збереглися мангрові зарості. Клімат — екваторіальний, мусонний. Середньомісячні температури, °С: січня — +26, липня — +27. Опади: 2400 мм/рік.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. За легендою, *С.* заснували у 1299 р. малайці. Упродовж багатьох століть на території *С.* існували торгові поселення китайців. У XV ст. *С.* був васальною територією індонезійських султанів, а пізніше — колонією Португалії, Нідерландів (XVII ст.). З 1819 по 1959 рр. — колонія Великої Британії. На о-ві було відкрито торгове представництво Великої Британії (Іст-Індська компанія, представник якої Томас С. Реффлз заснував у 1819 р. поселення — Сінгапур). Під час Другої світової війни країну окупували японці. У 1959 р. *С.* здобув самоврядування у межах Британської Співдружності. З 1963 по 1965 рр. — входив до складу Федерації Малайзії. Незалежність проголошено у 1965 р. *С.* — член ООН (з 1965 р.), Співдружності Націй та інших міжнародних організацій.

Уряд Республіки Сінгапур офіційно визнав незалежність України 2 січня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 4,5 млн осіб у 2006 р. (11 тис. осіб — 1824; 139 — 1881; 938 — 1947; 2,1 млн осіб — 1970; 2,4 — 1980 р.).
Щільність: 4866 осіб/км² (2 місце).
Народжуваність: 9,3 ‰. **Смертність:** 4,3 ‰.
Природний приріст: 5 ‰ (2006).
Вікова структура, років (2006): 0—14 — 15,6 % (чол. — 362,3 тис.; жін. — 338 тис.); 15—64 — 76,1 % (чол. — 1,7 млн; жін. — 1,8 млн); 65 і більше — 8,3 % (чол. — 165,8 тис.; жін. — 208,6 тис.).
Міське населення: 100 % (2000).
Головні міста (млн осіб у 2000 р.): єдине місто Сінгапур (4,2).
Етнонаціональний склад, %: китайці — 77, малайці — 14, індійці, пакистанці — прибл. 7 та ін.
Релігійна належність, %: буддисти — 32, тао — 22, мусульмани — 15, християни — 13, індуїсти — 3 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.
Форма устрою: унітарна держава.
Глава держави: президент С. Рама Натан (з 1 вересня 1999 р.).
Керівник уряду: прем'єр-міністр Лі Сьєн Лунг (з 10 серпня 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): місто (1).

Політичні партії (після виборів 2 січня 1997 р. кількість осіб у парламенті): Партія народних дій (ПНД) — 81; Народна партія Сінгапуру (НПС) — 1; Робітнича партія (РП) — 1. Загальна кількість депутатів — 83.

ГОСПОДАРСТВО. *С.* — держава з найрозвиненішою економікою в регіоні. Галузева структура (% від ВВП, 2002): промисловість і будівництво (34); сфера обслуговування (66).

Структура промисловості: суднобудівна, електротехнічна, нафтопереробна, машинобудівна, каучукопереробна, деревопереробна, харчова. Інші сфери діяльності — банківсько-фінансова, торгівля, туризм, морський транспорт (товарообіг — 280 млн т, 2 місце після порту Роттердам).

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 32,6 млрд; використано для внутрішніх потреб — 30,4 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 9,7 тис.; використано для внутрішніх потреб — 800 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 6,6 млрд; експорт — 0; імпорт — 6,6 млрд.

Структура сільського господарства: цукрова тростина, банани, тютюн.

Сільськогосподарські угіддя: 10,4 %.

Рекреація: іст. пам'ятки різних епох; стик малайського, китайського та індійського світів. У 1998 р. країну відвідало 6,2 млн іноземних туристів. Прибуток становив 11,5 млрд дол. США.

Експорт (184 млрд дол. США у 1998 р.): електротовари, пром. вироби, нафтопереробна прод., продукти харчування. Основна частина експорту — у США (20 %), Малайзію (15 %), Гонконг (8 %), Японію (7 %).

Імпорт (170 млрд дол. США у 1998 р.): прод. машинобудівного в-ва, продукти харчування, паливо. Держави-імпортери: США (18 %), Японія (17 %), Малайзія (16 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: 0,2 — у первинному, 33,9 — у вторинному, 65,9 — у третинному.

Армія (2000): 60,5 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 4,4 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 81,7 року (чол. — 79,1; жін. — 84,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 2,3 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{247}$ жителів.

Кількість лікарів (1990): $^{1}/_{900}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 1,9 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 100 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 92,5 % (чол. — 96,6 %; жін. — 88,6 %).

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 790. Витрати на освіту (1996): 3,4 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 1,8 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУ
ГАПУР. Відсутні. Найближче
Росія). Дипломатичні відноси
влені 31 березня 1992 р.

СЛОВАЧЧИНА

Держава, розт
ної Європи.

Офіційна назв

Столиця — *Бр*

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сус
горщина (608 км) — на Пд.; А
Зх.; Україна (196 км) — на
Площа: 49 035 км² (126 міс
Макс. відстані, км: Пн.-Пд.
Найвища точка: 2655 м (г.
Населення (2006): 5,4 млн
Державні свята: 29 серпня (
ції).
Державна мова: словацька.
Грошова одиниця: словацьк
у 2002 р. — 45,3 слов. кр
ВВП (2006): 99,2 млрд дол.
ВВП/особу (2006): 18,2 тис
Бюджет (млрд дол. США у
ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕС
— до 2655 м, г. Герлахівськ
Прибл. 40 % площі вкрито ліс
та ін. Клімат — помірний
січня на рівнинах — від –1
до +22, у горах — від +8
ххх. **Мінеральні ресурси:** по
марганцю та ін.
ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ
слов'янські племена. У IX
під владою Угорщини. У сере
вина її частина перебувала у
складі Австро-Угорщини. З
1938 р. східні райони *С.* бул
проголошено самостійність під

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — СІНГАПУР. Відсутні. Найближче від України посольство Сінгапуру — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Республікою Сінгапур встановлені 31 березня 1992 р.

СЛОВАЧЧИНА

Держава, розташована у сх. частині Центральної Європи.

Офіційна назва — ***Словацька Республіка.***

Столиця — ***Братислава*** (450 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Польща (517,7 км) — на Пн.; Угорщина (608 км) — на Пд.; Австрія (68 км) і Чехія (488 км) — на Зх.; Україна (196 км) — на Сх.

Площа: 49 035 км² (126 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 209, Сх.-Зх. — 418.

Найвища точка: 2655 м (г. Герлахівський Штит), найнижча — 94 м.

Населення (2006): 5,4 млн осіб (108 місце).

Державні свята: 29 серпня (День повстання 1944 р.); 1 вересня (День Конституції).

Державна мова: словацька.

Грошова одиниця: словацька крона (у 2006 р. 1 дол. США = 29,6 слов. крони; у 2002 р. — 45,3 слов. крони).

ВВП (2006): 99,2 млрд дол. США (57 місце).

ВВП/особу (2006): 18,2 тис. дол. США (45 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 24,6; витрати — 26,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. На Пн. території *С.* — Зх. Карпати (висота — до 2655 м, г. Герлахівський Штит). На Пд. — Середньодунайська рівнина. Прибл. 40 % площі вкрито лісами. Головні ріки — Дунай з притоками Морава, Ваг та ін. Клімат — помірний континентальний. Середньомісячні температури, °С: січня на рівнинах — від −1 до −3, у горах — до −12; липня на рівнинах — від +18 до +22, у горах — від +8 до +15. Опади, мм/рік: 500—700; у горах — до 1000. **Мінеральні ресурси:** поклади бурого вугілля, нафти, руди заліза, міді, марганцю та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З V—VI ст. на території *С.* з'явились слов'янські племена. У IX ст. *С.* увійшла до складу Великої Моравії. З 906 р. — під владою Угорщини. У серед. XVI ст. Пд. *С.* завоювала Османська імперія, а інша її частина перебувала у складі імперії Габсбургів. З 1867 по 1918 рр. — у складі Австро-Угорщини. З 1918 по 1992 рр. — у складі Чехословаччини. У 1938 р. східні райони *С.* були приєднані до Угорщини, а в березні 1939 р. — проголошено самостійність під "охороною" фашистської Німеччини. Словацьке

національне повстання 1944 р. стало початком національно-демократичної революції Чехословаччини. У 1945 р. територію *С.* визволили радянські війська. У 1945 р. словацькі та чеські землі об'єднали і створили Народну Республіку Чехословаччину. З 1945 по 1989 рр. — комуністичне правління. У 1993 р. Чехословаччина була поділена на дві окремі держави — Словацьку і Чеську Республіки. *С.* — член ООН (з 1993 р.). З 29 березня 2004 р. — член НАТО. З 1 травня 2004 р. — член ЄС.

Уряд Словацької Республіки офіційно визнав незалежність України 1 січня 1993 р.

НАСЕЛЕННЯ: 5,4 млн осіб у 2006 р. (2,8 млн осіб — 1900; 2,5 — 1940; 3,5 — 1950; 5 — 1980; 5,3 — 1991 р.), у т. ч. українців 20 тис. осіб.

Щільність: 110,3 особи/км² (63 місце).

Народжуваність: 10,7 ‰. **Смертність:** 9,5 ‰.

Природний приріст: 1,2 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 16,7 % (чол. — 465 тис.; жін. — 444 тис.); 15—64 — 71,3 % (чол. — 1,9 млн; жін. — 1,9 млн); 65 і більше — 12 % (чол. — 244,6 тис.; жін. — 408,4 тис.).

Міське населення: 59 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1999 р.): Братислава (450), Кошице (242), Прешов (94), Нітра (88), Жіліна (87).

Етнонаціональний склад, %: словаки — 85,7, угорці — 10,6, цигани — 1,… чехи — 1,1, українці — 0,6, поляки, німці та ін.

Релігійна належність, %: католики — 60, протестанти — 8, православні — … та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Іван Гашпарович (з 18 квітня 2004 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Роберто Фіцо (з 4 липня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (край) (8) — з 1996 р.

Політичні партії (після виборів 26 вересня 1998 р. кількість осіб у парламенті): Рух за демократичну Словаччину (ДЗДС) — 43; Словацька демократична коаліція (СДК) — 42; Партія лівих демократів (ПЛД) — 23; Партія угорської коаліції (ПУК) — 15 та ін. Загальна кількість депутатів — 150.

Законодавчу владу має однопалатний парламент (Національна Рада). Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. Економіка *С.* перебуває у стані ринкової трансформації. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г і лісове г-во (4); промисловість і будівництво (30); сфера обслуговування (66).

Структура промисловості: хімічна, чорна і кольорова металургія, машинобудівна, нафтопереробна, деревопереробна, будматеріалів, легка, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2005):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 31,3 млрд; використано для внутрішніх потреб — 28,6 млрд; експорт — 11,3 млрд; імпорт — 8,6 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 11,5 тис.; використано для внутрішніх потреб — 74 тис.; експорт — 2,2 тис.; імпорт — 59 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 135 млн; використано для внутрішніх потреб — 6 млрд; експорт — 1 млн; імпорт — 6,5 млрд.

Структура сільського господарства: пшениця, картопля, цукрові буряки, виноград, фрукти, тютюн. Розведення тварин, млн: свині (2), вел. рог. худ. (0,9).

Рекреація: зона Високих Татрів; м. Братислава (у 1536—1784 рр. — столиця Угорського королівства) — важливий рекреаційний центр. У списку ЮНЕСКО — 3 об'єкти. У 1997 р. країну відвідало 814 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 673 млн дол. США.

Експорт (8,6 млрд дол. США у 1997 р.): прод. металургійного, машинобудівного та електротехнічного в-ва, текстильні вироби. Основна частина експорту — у Німеччину (29 %), Чехію (20 %), Австрію (7 %).

Імпорт (9 млрд дол. США у 1997 р.): пром. вироби, мінеральна сировина, паливо. Держави-імпортери: Німеччина (26 %), Чехія (19 %), Росія (10 %), Італія (7 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 5,8; промисловість і будівництво — 29,3; сфера обслуговування — 55,9.

Безробіття (1993): 12,1.

Армія (2000): 38,6 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 348 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 74,7 року (чол. 70,7; жін. — 78,9).

Смертність дітей до 1 року (2006): 7,3 ‰.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{290}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води (1993): 100 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99,6 % (чол. — 99,7 %; жін. — 99,6 %).

Обов'язкова освіта: 9 класів.

Користувачі Інтернетом (2001): 700 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА УКРАЇНА—СЛОВАЧЧИНА. У Словаччині діють посольство (м. Братислава) і консульства (м. Братислава і Пряшев) України, а в Україні (м. Київ) — посольство і консульство Словаччини. Дипломатичні відносини між Україною та Словаччиною встановлені 1 січня 1993 р.

СЛОВЕНІЯ

Держава, розташована у Південно-Східній Європі (Балканський п-ів).

Офіційна назва — ***Республіка Словенія.***

Столиця — ***Любляна*** (259 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Італія (218 км) — на Зх.; Австрія (311 км) — на Пн.; Хорватія (501 км) — на Пд.; Угорщина (102 км) — на Сх. На Пд.-Сх. — Адріатичне море.

Площа: 20 273 км² (149 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 160, Сх.-Зх. — 250.

Найвища точка: 2863 м (г. Триглав).

Населення (2006): 2 млн осіб (142 місце).

Державне свято: 25 червня (проголошення незалежності, 1991 р.).

Державна мова: словенська.

Грошова одиниця: толар (у 2006 р. 1 дол. США = 190,9 тол.; у 2002 р. — 240,3 тол.).

ВВП (2006): 47 млрд дол. США (80 місце).

ВВП/особу (2006): 23,4 тис. дол. США (35 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 15,9; витрати — 16,4.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *С.* займають гори (на Пн.-Зх. — Юлійські Альпи, на Пд.-Зх. — плато Карст) (висота — до 2863 м, г. Триглав). На Сх. і на узбережжі Адріатичного моря — невеликі низовини. Значні площі під луками. Прибл. 50 % площі вкрито лісами. Головні ріки — Сава і Драва (притоки Дунаю). Клімат — помірний континентальний. Середньомісячні температури, °С: січня −1, липня +19. Опади, мм/рік: 800—1000; у горах — до 3000. **Мінеральні ресурси:** поклади бурого вугілля, нафти, природного газу, руди заліза, свинцю, цинку та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. З VI ст. землі *С.* заселяли слов'янські племена. У VIII—XI ст. на територію *С.* прибули германські народи (баварці, франки). У XI і XII ст. на цих землях утворились феодальні князівства — Карінтія, Штирія, Крайна та ін. З поч. XVI ст. більша частина території перебувала під владою Австрії (з перервою у 1809—1813 рр., коли вона входила до складу Іллірійської провінції). У XIX ст. у *С.* розвивається національний рух з центром у м. Крайна. Після Першої світової війни і розпаду Австро-Угорщини *С.* увійшла до Королівства сербів, хорватів і словенів (з 1929 р. — Югославія). З 1945 по 1990 рр. — у складі Югославії (з 1963 р. — Соціалістична Федеративна Республіка Югославія). До Югославії входили Словенія, Хорватія, Македонія, Боснія, Герцеговина, Сербія і Чорногорія. Незалежна з 1991 р. *С.* — член ООН (з 1992 р.). З 29 березня 2004 р. — член НАТО. З 1 травня 2004 р. — член ЄС.

Уряд Республіки Словенія офіційно визнав незалежність України 11 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 2 млн осіб у 2006 р. (1,7 млн осіб — 1971; 1,9 — 1981 р.).

Щільність: 98,2 особи/км² (72 місце).

Народжуваність: 9 ‰. **Смертність:** 10,3 ‰.

Природний приріст: −1,3 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 13,8 % (чол. — 143,1 тис.; жін. — 135 тис.); 15—64 — 70,5 % (чол. — 714,4 тис.; жін. — 702,9 тис.); 65 і більше — 15,7 % (чол. — 121,3 тис.; жін. — 193,6 тис.).

Міське населення: 52 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1997 р.): Любляна (259 у 2000 р.), Марибор (132), Крань (52), Целе (50).

Етнонаціональний склад, %: словени — 88, хорвати — 3, серби — 2,4, боснійці — 1,4, угорці — 0,4 та ін.

Релігійна належність, %: католики — 86, православні — 2, мусульмани — 1,3 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Янез Дрновшек (з 22 грудня 2002 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Янез Янша (з 9 листопада 2004 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): район (62).

Політичні партії (після виборів 15 жовтня 2000 р. кількість осіб у парламенті): Ліберально-демократична партія (ЛДП) — 34; Соціал-демократична партія Словенії (СДПС) — 14; Єдиний список соціал-демократів (ЕССД) — 11; Словенська народна партія — Словенські християнські демократи (СХД — СНП) — 9 та ін. Загальна кількість депутатів — 90.

Законодавчу владу має двопалатний парламент (Скупщина, Національна Рада). Термін повноважень парламенту — чотири роки.

ГОСПОДАРСТВО. *С.* — держава з середнім економічним рівнем розвитку. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (3); промисловість і будівництво (38); сфера обслуговування (58).

Структура промисловості: чорна і кольорова металургія, машинобудівна, автомобіле- та суднобудівна, електротехнічна, хіміко-фармацевтична, шкіропереробна, текстильна, деревопереробна, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год., 2006: вироблено — 14,9 млрд; використано для внутрішніх потреб — 13,7 млрд; експорт — 4,8 млрд; імпорт — 4,1 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 8; використано для внутрішніх потреб — 53 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, $м^3$: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 1,1 млрд; експорт — 0; імпорт — 1,1 млрд.

Структура сільського господарства: зернові культури, картопля, цукровий буряк, виноград, фрукти. Розведення тварин, тис. голів: свині (592), вел. рог. худ. (496).

Рекреація: узбережжя Адріатичного моря і гірська зона Альп; карстовий рельєф; іст.-культурні пам'ятки Любляни, Марибора та інших міст; карстові печери Динарського нагір'я — у списку ЮНЕСКО. У 1997 р. країну відвідало 974 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 1,2 млрд дол. США.

Експорт (9 млрд дол. США у 1997 р.): пром. вироби (84 %). Основна частина експорту — у Німеччину (28 %), Італію (14 %), Хорватію (9 %), Францію (8 %).

Імпорт (10 млрд дол. США у 1997 р.): прод. машинобудівного та хімічного в-ва, паливо. Держави-імпортери: Німеччина (21 %), Італія (17 %), Австрія (12 %), Франція (8 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., % : с/г — 4,8; промисловість і будівництво — 39,1; сфера обслуговування — 56,…
Безробіття: 11,6 % (1996).

Армія (2000): 9 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 273 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 76,3 року (чол. — 72,6; жін. — 80,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 4,4 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{187}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{480}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 6,1 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99,7 % (чол. — 99,7 %; жін. — 99,6 %).

Обов'язкова освіта: 8 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 2783. Витрати на освіту (1996): 6,1 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 460 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — СЛОВЕНІЯ. Відсутні. Найближче від України посольство Словенії — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Словенією встановлені 10 … резня 1992 р.

СОЛОМОНОВІ ОСТРОВИ

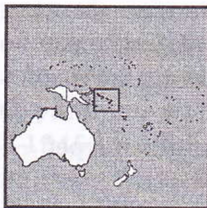

Держава, розташована на о-вах (десять більших за площею о-вів і чотири групи дрібних) в Океанії, у пд.-зх. частині Тихого океану.

Офіційна назва — *Соломонові Острови.*

Столиця — ***Гоніара*** (44 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Оточена водами Тихого океану.

Сусіди: Папуа-Новая Гвінея — на Пн.-Зх.; Вануату — на Пд.-Сх.

Площа: 28 370 км² (139 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: простягаються з Пн.-Зх. на Пд.-Сх. на 1400 км.

Найвища точка: 2300 м (г. Попоманасіу, на о-ві Гуадалканал).

Населення (2006): 552 тис. осіб (159 місце).

Державне свято: 7 липня (проголошення незалежності, 1978 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: долар Соломонових Островів (у 2006 р. 1 дол. США = 7,34 дол. Соломон. Остр.; у 2002 — 6,75 дол. Соломон. Остр.).

ВВП (2005): 800 млн дол. США (174 місце).

ВВП/особу (2005): 600 дол. США (191 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 49,7; витрати — 75,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. *С. О.* розташовані на островах вулканічного походження (висота — до 2300 м, на о-ві Гуадалканал). Є діючі вулкани. Поширені вічнозелені ліси та савани; на узбережжі — мангрові зарості. Прибл. 80 % площі вкрито лісами. Клімат — субекваторіальний, дуже вологий. Середньорічні температури, °С: від +26 до +28. Опади, мм/рік: від 2300 до 7500.

Мінеральні ресурси: поклади азбесту, золота, срібла, міді, нікелю, бокситів та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. *С. О.* вперше заселили меланезійці прибл. 6 тис. років тому. Свою назву *С. О.* отримали у 1568 р., коли іспанський мореплавець А. Менданя де Нейра обміняв у місцевих жителів золото і порівняв о-ви зі “золотою країною Соломона”. Пн. частину архіпелагу відкрив у 1768 р. Луїс Антуан де Буганвіле. З 1885 по 1893 рр. жителі *С. О.* перебували під владою Німеччини. З 1893 по 1976 рр. — колонія Великої Британії. Після Першої світової війни мандат на керування о-вами Буганвіль і Бука отримала Австралія, а пд. частина залишалась англійським протекторатом. Під час Другої світової війни на о-вах проходила боротьба між японськими й американськими (США) військами. У 1976 р. *С. О.* здобули внутрішнє самоврядування. Незалежність проголошено в 1978 р. З 1978 р. — член ООН. *С. О.* — член Співдружності Націй.

НАСЕЛЕННЯ: 552,4 тис. осіб у 2006 р. (179 тис. осіб — 1973; 269 — 1984 р.).

Щільність: 16,9 особи/км² (156 місце).

Народжуваність: 30 ‰. **Смертність:** 3,9 ‰.

Природний приріст: 26,1 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 41,3 % (чол. — 116,4 тис.; жін. — 111,8 тис.); 15—64 — 55,4 % (чол. — 154,8 тис.; жін. — 151,3 тис.); 65 і більше — 3,3 % (чол. — 8,7 тис.; жін. — 9,4 тис.).

Міське населення: 18 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Гоніара (44), Гізо, Аукі, Кіракіра.

Етнорасовий та етнонаціональний склад, %: меланезійці — 94, полінезійці — 4, європеоїди, китайці та ін.

Релігійна належність, %: протестанти — 75, римо-католики — 20 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Парламентська держава у складі Співдружності.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: королева Великої Британії Єлизавета II, яку представляє головний губернатор Натаніель Ваена (з 7 липня 2004 р.).

Керівник уряду: прем’єр-міністр Манассеха Дамукана Согаваре (з 4 травня 2006 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (9), столичний округ (1).

Політичні партії (з 1997 р.): Лейбористська партія; Ліберальна партія; Народна союзна партія; Партія національних дій; Прогресивна народна партія. Загальна кількість депутатів у парламенті — 50.

ГОСПОДАРСТВО. *С. О.* — економічно слаборозвинена держава. Галузева структура (% від ВВП; % зайнятості активного населення, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (50; 24); промисловість і будівництво (3; 13); сфера обслуговування (47; 63).

Структура промисловості: харчова, видобувна, шкіропереробна, деревопереробна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 55 млн; використано для внутрішніх потреб — 51,2 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 1,3 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: кокосові горіхи, рис, банани, какао. Тваринництво. Рибальство.

Сільськогосподарські угіддя: 1 %.

Рекреація: курорти на узбережжі моря; гірський ландшафт; комплекс військових пам'яток (США та Японії) — Скілин Рідж і г. Аустін; етнокультурна спадщина. У 1995 р. країну відвідало 17 тис. іноземних туристів.

Експорт (94 млн дол. США у 1997 р.): деревина, прод. с/г в-ва. Основна частина експорту — в Японію (41 %), Південну Корею (14 %), Велику Британію (13 %).

Імпорт (101 млн дол. США у 1997 р.): паливо, пром. вироби, продукти харчування. Держави-імпортери: Австралія (37 %), Японія (17 %), Нова Зеландія (10 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2004 р., %: с/г — 75; промисловість і будівництво — 5; сфера обслуговування — 20.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 72,9 року (чол. — 70,4; жін. — 75,6).

Смертність дітей до 1 року (2006): 20,6 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{175}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{7420}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних: даних нема.

Користувачі Інтернетом (2001): 3 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — СОЛОМОНИ. Відсутні. Найближче від України посольство Соломонових Островів — у Брюсселі (Бельгія).

СОМАЛІ

Держава, розташована у сх. частині Африки.

Офіційна назва — ***Сомалійська Демократична Республіка.***

Столиця — ***Могадішо*** (1,2 млн осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Джибуті (58 км), Ефіопія (1626 км) і Кенія (682 км) — на Зх. На Сх. — Індійський океан (берегова лінія — 3025 км).

Площа: 637 тис. км² (41 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 1529, Сх.-Зх. — 1175.

Найвища точка: 2406 м (г. Шимбіріс).

Населення (2006): 8,9 млн осіб (86 місце).

Державне свято: 1 липня (проголошення незалежності, 1960 р.).

Державні мови: сомалійська, арабська.

Грошова одиниця: сомалійський шилінг (у 2006 р. 1 дол. США = 1438 сомал. шил.).

ВВП (2006): 5,3 млрд дол. США (153 місце).

ВВП/особу (2006): 600 дол. США (192 місце).

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *С.* займає плато (висота — 500—1500 м). На Пн. — гори Уарсанжелі-Миджуртіна (висота — до 2406 м, г. Шимбір). Уздовж узбережжя — вузькі низовини. Переважає напівпустельна та пустельна рослинність. Головні ріки: Вебі-Шебелі та Джубба. Клімат — екваторіальний, мусонний. Середньорічні температури, °С: від +25 до +30. Опади, мм/рік: на плато — 250—500; на узбережжі — до 100. **Мінеральні ресурси:** кам'яне вугілля, природний газ, руди заліза, урану, кольорових металів, поклади солі, бокситів та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Територія *С.* відома з часів Стародавнього Єгипту під назвою Пунт. З II по VII ст. вона належала ефіопському королівству Аксум. У VII ст. регіон захопили араби (панували там до XIV ст.), заснувавши султанат Адель і поширюючи іслам. З 1880 по 1960 рр. — колонії Італії, Великої Британії та Франції. Незалежність проголошено у 1960 р. З 1960 по 1990 рр. країна значно потерпіла від посухи, війн зі сусідніми державами та внутрішніх збройних конфліктів. *С.* — член ООН (з 1960 р.).

НАСЕЛЕННЯ: 8,9 млн осіб у 2006 р. (1,8 млн осіб — 1950; 2,8 — 1970; 4,6 — 1980 р.).

Щільність: 11,8 особи/км² (167 місце).

Народжуваність: 45,1 ‰. **Смертність:** 16,6 ‰.

Природний приріст: 28,5 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 44,4 % (чол. — 2 млн; жін. — 2 млн); 15—64 — 53 % (чол. — 2,4 млн; жін. — 2,3 млн); 65 і більше — 2,6 % (чол. — 97,3 тис.; жін. — 132,8 тис.).

Міське населення: 36 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1990 р.): Могадішо (1162 у 2000 р.), Харгейса (90), Кісмайо (90), Бербера (70), Марка (68).

Етнічний склад: сомалійці — 85 %, негри банту, араби, монголоїди та ін.

Релігійна належність: мусульмани — 99 % та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Абдуллахі Юсуф Ахмед (з 16 липня 2005 р.).

Керівник уряду: в. о. прем'єр-міністра Салім Алійов Іброу (з 29 жовтня 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): регіон (18).

Політичні партії: Об'єднаний сомалійський конгрес (заснований 1989 р.); Сомалійська революційна соціалістична партія (заснована 1976 р.); Сомалійськ національний альянс (заснований 1992 р.). Загальна кількість депутатів у пар ламенті — 245 (з 13 серпня 2000 р.).

ГОСПОДАРСТВО. *С.* — відстала аграрна держава.

Структура промисловості: шкіропереробна, харчова, деревопереробна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичн го комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 269 млн; використано для внутрішні потреб — 250,2 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 5 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0

Структура сільського господарства: цукрова тростина, банани, сорго, манг кукурудза, цитрусові. Розведення тварин, млн голів: верблюди (6,1) — 1 міс у світі, 32 % верблюдів світу; вівці (14); кози (13); вел. рог. худ. (5).

Сільськогосподарські угіддя: 46,9 %.

Рекреація: нац. парки (Кісмайо, Харгейса та ін.) з багатою і різноманітно фауною; узбережжя моря; іст.-культурна спадщина (пам'ятники, музеї тощо

Експорт (145 млн дол. США у 1995 р.): живі тварини. Основна частина екс порту — у Саудівську Аравію (55 %), Ємен (19 %), Італію (11 %).

Імпорт (193 млн дол. США у 1995 р.): прод. с/г в-ва, паливо, пром. вироб Держави-імпортери: Кенія (28 %), Джибуті (21 %), Саудівська Аравія (6 % та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 1998 р., %: с/г 71; промисловість, будівництво сфера обслуговування — 29.

Армія (2000): 20 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 15 млн дол США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 48,5 року (чол. — 46,7; жін. — 50,3).

Смертність дітей до 1 року (2006): 115 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{1053}$ жителі.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{14\,290}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990 1,5 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 37,8 % (чол. — 49,7 %; жін. — 25,8 %).

Користувачі Інтернетом (2001): 200 осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — СО МАЛІ. Відсутні. Найближче від України посольство Сомалі — в Москв (Росія).

СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ АМЕРИКИ (США)

Держава, розташована в центр. частині Північної Америки.

Офіційна назва — *Сполучені Штати Америки.*

Столиця — ***Вашингтон*** (543,2 тис. осіб; 7,2 млн осіб із приміською зоною у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. До складу *США* належать Аляска (у пн.-зх. частині Північної Америки) і Гавайські о-ви (у Тихому океані).

Сусіди: Канада (8892 км) — на Пн.; Мексика (3115 км) — на Пд. На Сх. — Атлантичний океан (берегова лінія — 5953 км); на Зх. — Тихий океан (1265 км), на Пн. — Північно-Льодовитий океан (1706 км).

Площа: 9 363 364 км² (4 місце у світі).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 2572, Сх.-Зх. — 4517.

Найвища точка: 6194 м (г. Мак-Кінлі), найнижча — 86 м нижче р. м. — Долина Смерті.

Населення (2006): 298,4 млн осіб (3 місце). У січні 2007 р. налічувалось 300 млн осіб.

Державне свято: 4 липня (проголошення незалежності, 1776 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: долар США.

ВВП (2006): 13,3 трлн дол. США (1 місце).

ВВП/особу (2006): 44 тис. дол. США (3 місце).

Бюджет (трлн дол. США у 2006 р.): надходження — 2,4; витрати — 2,7.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. На Зх. — гірська система Кордильєр (займає прибл. 30 % території США). На Сх. — гори Аппалачі. У центр. частині — Великі рівнини та Примексиканська низовина. На Пн. — частина Лаврентійської височини. Найвища точка — 6194 м (г. Мак-Кінлі, на Алясці). Головні ріки: Міссісіпі з Міссурі, Колорадо, Колумбія. На кордоні з Канадою — Великі озера; на нагір'ї Великий Басейн — Велике Солоне озеро. Природна рослинність значно змінена господарською діяльністю. На Пн.-Сх. — мішані та соснові ліси; на Пд. — широколистяні; на Тихоокеанському узбережжі та схилах Кордильєр — хвойні ліси. На Центр. рівнинах — подекуди трав'яниста рослинність прерій. На Великих рівнинах, плато і долинах Кордильєр — рослинність сухих степів. Прибл. 30 % площі вкрито лісами. Клімат внутрішніх районів — континентальний; в областях Кордильєр — різко континентальний. Примексиканська низовина і пд. частина Приатлантичної низовини мають субтропічний клімат. Середньомісячні температури, °С: січня — від −25 на Алясці до +19 на п-ві Флорида і +22 на Гавайських о-вах.; липня на Пн. — від +16 до +24, на Пд. — від +24 до +32. Опади, мм/рік: на Пд.-Сх. Аляски і на Зх. штату Вашингтон — 3000—4000; на Пд.-Сх. — 1500—2000; на внутрішніх рівнинах — від 300 до 1500; на Гавайських о-вах — 5000—10 000. **Мінеральні ресурси:** буре вугілля

(за видобутком 2 місце у світі), кам'яне вугілля (3 місце), нафта (2 місце), при-родний газ (2 місце), руди заліза, міді, цинку, свинцю, урану, поклади золо-срібла, сірки, солі та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Прибл. 30 тис. років тому тер-торію *США* заселяли вихідці з Азії. До приходу європейців на цих земл проживали індіанці, ескімоси й алеути. Колонізацію країни почали у XVI— XVII ст. відразу з трьох сторін: з Пд. — іспанці та французи, зі Сх. — англі та нідерландці, а із Зх. — росіяни. У 1587 р. була заснована перша англійсь колонія на території майбутньої Віргінії. У процесі колонізації корінне нас лення витісняли і знищували. З XVII ст. почалося ввезення африканських раб для праці на плантаціях. У серед. XVIII ст. найбільш значними колоніями території *США* володіла Франція. Після поразки Франції в боротьбі з Велико Британією (1763) колоніальну і торговельну першість зайняли іспанці. Повстан 13 північноамериканських колоній проти англійської влади (1775) здобу незалежність. Під час війни за незалежність (1775—1783) виникла держава *США* (1776). У 1787 р. прийнято конституцію, яка набула чинності 1789 р.

Нова держава розширювалась шляхом викупу колоній у ворогуючих мі собою європейських держав. У 1803 р. *США* придбали у Франції велику кол нію — Луїзіану, в Іспанії — Флориду (1819) тощо. Промислове зростання з XIX у *США* швидко виділило їх на тлі інших американських районів. Економічн розвиток дозволив владі *США* перейти до відкритого військового захоплен сусідніх областей, яке завершилось приєднанням Техасу, Тихоокеанського у режжя (1853) та ін. У 1867 р. Росія продала *США* Аляску та прилеглі до Алеутські о-ви.

У 1861—1877 рр. відбулася буржуазна революція, яка пройшла два етап громадянську війну (1861—1865) між Пн. та Пд., під час якої було скасов рабство, і період реконструкції пд. регіону — коли велася боротьба за демокр тичне правління у пд. штатах. Участь у Першій та Другій світових війна принесла *США* величезні успіхи в економічній на зовнішньополітичній сфер Нині *США* — провідна держава світу в політиці та економіці. *США* — член ОО (з 1945 р.), НАТО (з 1949 р.) та багатьох інших міжнародних організацій.

Уряд Сполучених Штатів Америки офіційно визнав незалежність Украї 26 грудня 1991 р.

НАСЕЛЕННЯ: 298,4 млн осіб у 2006 р. (23,2 млн осіб — 1850; 50,2 — 188 76 — 1900; 105,7 — 1920; 151 — 1950; 203,2 — 1970; 248,7 — 1990 р.).

Щільність: 30,6 особи/км² (139 місце).

Народжуваність: 14,1 ‰. **Смертність:** 8,3 ‰.

Природний приріст: 5,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 20,4 % (чол. — 31,1 млн; жін. — 29,7 млн); 15—64 — 67,2 % (чол. — 100 млн; жін. — 100,4 млн); 65 і більше — 12,5 % (чол. — 15,5 млн; жін. — 21,6 млн).

Міське населення: 76,4 % (2000).

Головні міста (млн осіб у 2000 р.): Вашингтон (0,5), Нью-Йорк (7,4), Ло Анджелес (3,6), Чикаго (2,8), Х'юстон (1,8), Філадельфія (1,5), Сан-Дієго (1,2 Фенікс (1,2), Сан-Антоніо (1,1), Даллас (1,1), Детройт (1), Сан-Хосе (0,9).

Етнорасовий склад, %: європеоїди — 80,1, негроїди — 12,1, монголоїди — 4,2, американські індіанці й ескімоси — 2,2 та ін. Українців близько 1 млн осіб.

Релігійна належність, %: протестанти — 58, католики — 21, буддисти, мусульмани, православні та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: федерація.

Глава держави й уряду: президент Джордж Буш-молодший (з 20 січня 2001 р., переобраний 3 листопада 2004 р.).

Політико-адміністративна одиниця (кількість): штат (50), федеральний округ (1) (Колумбія).

Політичні партії (після виборів 7 листопада 2006 р. кількість осіб у парламенті): Демократична партія — 233; Республіканська партія — 202. Загальна кількість депутатів — 435.

Законодавчу владу має Конгрес Сполучених Штатів, який складається з Сенату (термін повноважень — шість років, проте кожні два роки переобирають третину його складу) і Палати Представників (термін повноважень — два роки).

ГОСПОДАРСТВО. *США* — найбільш економічно розвинена держава у світі, лідер "великої сімки". Галузева структура (% від ВВП; % зайнятості активного населення, 2002): с/г, лісове г-во, рибальство, промисловість і будівництво (22,5; 24,6); сфера обслуговування (77,5; 75,4).

Структура промисловості (1995): металургійна (виробництво чавуну — 4 місце у світі, сталі — 3, міді — 2, цинку — 6, золота — 2, срібла — 2, алюмінію — 1), електроенергетична (1 місце), автомобільна (2 місце), суднобудівна, електротехнічна, хімічна, деревопереробна, будматеріалів, текстильна, харчова та ін. Інша важлива людська діяльність — торговельна, банківсько-фінансова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 4 трлн; використано для внутрішніх потреб — 3,7 трлн; експорт — 22,9 млрд; імпорт — 34,2 млрд.

Нафта, барель/день: вироблено — 7,6 млн (2005); використано для внутрішніх потреб — 20,7 млн; експорт — 1 млн; імпорт — 13,2 млн.

Природний газ, м^3: вироблено — 531,1 млрд; використано для внутрішніх потреб — 635,1 млрд; експорт — 24,2 млрд; імпорт — 120,6 млрд.

Структура сільського господарства (1993): зернові культури (пшениця — 3 місце, кукурудза — 1, соя — 1, овес та ін.), цукрові буряки (2 місце), цукрова тростина, арахіс (4), цитрусові (2), бавовна, соняшник (6), картопля, тютюн, овочі, фрукти, виноград (3). Розведення тварин (вел. рог. худ. — 4 місце, свиней — 2).

Сільськогосподарські угіддя: 45,7 %.

Рекреація: різноманітне, часто унікальне природне середовище; іст.-культурна спадщина; гірські ландшафти, узбережжя океанів тощо. Найбільшими рекреаційними центрами є Нью-Йорк, Вашингтон, Філадельфія, Лос-Анджелес, Сан-Франциско, штат Каліфорнія та ін. У списку ЮНЕСКО — 18 об'єктів: нац. парки Олімпік, Редвуд, Йосеміт та ін. У 2000 р. країну відвідало 50,9 млн іноземних туристів. Прибуток становив 85,2 млрд дол. США (1 місце у світі).

24 8-88

Експорт (782,4 млрд дол. США у 2000 р.): товари машинобудівного к-су (50 %), прод. хімічного в-ва (14 %), прод. с/г в-ва (14 %). Основна частина експорту — у Канаду (22 %), Мексику (11 %), Японію (10 %), Велику Британію (5 %).

Імпорт (1258 млрд дол. США у 2000 р.): паливо (27 %), прод. машинобудівного к-су (29 %), продукти харчування (15 %). Держави-імпортери: Канада (19 %), Японія (14 %), Мексика (10 %), Китай (7 %) та ін.

Армія (2000): 1365 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 293 млрд дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 77,9 року (чол. — 75; жін. — 80,8).

Смертність дітей до 1 року (2006): 6,4 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{98}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{420}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 12,7 % ВВП.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 99 % (чол. — 99 %; жін. — 99 %). **Кількість студентів на 100 тис. осіб:** 5591. Витрати на освіту (1996): 7 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 148 млн осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — США. У США діють посольство (м. Вашингтон) та консульства (м. Вашингтон, Нью-Йорк та Чикаго) України, а в Україні (м. Київ) — посольство та консульство США. Дипломатичні відносини між Україною та США встановлені 3 січня 1992 р.

СУДАН

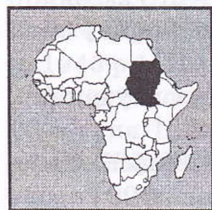

Держава, розташована у сх. частині Африки.

Офіційна назва — ***Республіка Судан.***

Столиці: ***Хартум*** (925 тис. осіб; 2,2 млн осіб з приміською зоною у 2000 р.) — адміністративна; ***Омдурман*** (1267 тис. осіб у 2000 р.) — законодавча.

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Єгипет (1150 км) — на Пн., Лівія (383 км), Чад (1360 км) і Центрально-Африканська Республіка (1070 км) — на Зх., Конго-Кіншаса (628 км), Уганда (460 км) і Кенія (240 км) — на Пд.; Еритрея (605 км) та Ефіопія (2210 км) — на Сх. На Пн.-Сх. — Червоне море (берегова лінія — 870 км).

Площа: 2 503 890 км² (10 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 2050, Сх.-Зх. — 1850.

Найвища точка: 3187 м (г. Кіньєті).

Населення (2006): 41,2 млн осіб (29 місце).

Державні свята: 1 січня (проголошення незалежності, 1956 р.); 30 червня (День Революції).

Державна мова: арабська.

Грошова одиниця: суданський динар (у 2006 р. 1 дол. США = 217,2 судан. дин.; у 2002 — 263,3 судан. дин.).

ВВП (2006): 97,5 млрд дол. США (58 місце).

ВВП/особу (2006): 2,4 тис. дол. США (139 місце).

Бюджет (млрд дол. США у 2006 р.): надходження — 7,9; витрати — 10,1.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більшу частину території *С.* займають плато (висота 300—1000 м). На Пн. Лівійська та Нубійська пустелі. На Сх. — Ефіопське нагір'я. На Зх. — плато Дарфур і Кордофан. Уздовж узбережжя приморська низовина. Головна ріка — Ніл. На Пн. рослинність — пустельна; на Пд. — савана; в гірських районах — ліси. Клімат на Пн. — тропічний, пустельний, дуже жаркий і сухий; на Пд. — екваторіальний, мусонний. Середньомісячні температури, °С: січня +22, липня +33. Опади, мм/рік: на Пн. — до 20; у центр. частині — 100—300; на Пд. — до 1000. **Мінеральні ресурси:** родовища хромітів, заліза, марганцю, золота, будматеріалів, нафти та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Пн. частина *С.* відома за античних часів як Нубія. Нубію заселяли єгиптяни (2755—2255 рр. до н. е. — період Стародавнього Царства Єгипту), тому в регіоні між Нубійською пустелею і Нілом є залишки пам'яток Стародавнього Єгипту. Історія пд. частини до XIX ст. практично невідома. Після VIII ст. на території Нумбії виникли декілька незалежних царств. Найбільш могутнє — Манкурра (VII–XIV ст.) зі столицею у Донголі. Державу Алва зі столицею Соба у 1500 р. захопили мусульманські народи (фуджа), які створили на її території султанат Санар. У XVI ст. Санар став одним із головних центрів ісламу. В 1820 р. Санар захопили єгиптяни і впродовж 60 років він був провінцією Єгипетського Судану. В 1898 р. Єгипет і Велика Британія підписали угоду про спільну владу над *С.* У 1955 р. *С.* здобув незалежність. У 1956 р. — проголошено Республіку Судан. З того часу в *С.* почались військові перевороти, 18 років військового режиму. У 80—90-х роках XX ст. — внутрішні збройні конфлікти. *С.* — член ООН (з 1956 р.).

Уряд Республіки Судан офіційно визнав незалежність України 25 березня 1992 р.

НАСЕЛЕННЯ: 41,2 млн осіб у 2006 р. (10,3 млн осіб — 1956; 15,5 — 1970; 18,4 — 1980; 24,9 — 1993 р.).

Щільність: 14,4 особи/км² (160 місце).

Народжуваність: 34,5 ‰. **Смертність:** 9 ‰.

Природний приріст: 25,5 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 42,7 % (чол. — 9 млн; жін. — 8,6 млн); 15—64 — 54,9 % (чол. — 11,3 млн; жін. — 11,3 млн); 65 і більше — 2,4 % (чол. — 536,8 тис.; жін. — 466,6 тис.).

Міське населення: 32 % (1996).

Головні міста (тис. осіб у 1994 р.): Хартум (925 у 2000 р.), Омдурман (1267 у 2000 р.), Північний Хартум (879), Порт-Судан (305), Кассала (234), Ель-Обейд (228).

Етнічний склад, %: негри — 52, араби — 39 та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани — 70, аніміcти — 25, християни — та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Омар Гассан Ахмед аль-Башир (з 30 червня 1989 р.; переобраний 13—22 грудня 2000 р.).

Політико-адміністративна одиниця (кількість): штат (26).

Політичні партії (з червня 1989 р. по 1 січня 1999 р. діяльність політичних партій була заборонена): "Аль-Ума" (заснована 1945 р.); Партія Національний конгрес (заснована 1999 р.); Уніоністсько-демократична партія (заснована 1967 р.). Загальна кількість депутатів у парламенті — 360. Найбільше місць у парламенті належить партії Національний конгрес.

ГОСПОДАРСТВО. *С.* — аграрна держава зі слаборозвиненою економікою. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (41); промисловість і будівництво (17); сфера обслуговування (42).

Структура промисловості: видобувна, нафтопереробна, деревопереробна, текстильна, взуттєва, харчова.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 3,8 млрд; використано для внутрішніх потреб — 3,6 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 344,7 тис.; використано для внутрішніх потреб — 66 тис.; експорт — 275 тис.; імпорт — 0.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0

Структура сільського господарства: арахіс (7 місце у світі), цукрова тростина, бавовна, сорго (6 місце), сезам, рис, кава, зернові культури, фініки, натуральний каучук. Розведення тварин, млн голів: вел. рог. худ. (22), вівці (23), кози (17), верблюди (3) (2 місце у світі).

Сільськогосподарські угіддя: 27,3 %.

Рекреація: долина Нілу; історичні пам'ятки (храми і піраміди Стародавнього Судану); гірські ландшафти; нац. парки (Діндер, Німуле та ін.). У 1995 р. країну відвідало 10 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 6 млн дол. США.

Експорт (600 млн дол. США у 1996 р.): бавовна, живі тварини, арахіс, золото. Основна частина експорту — у Саудівську Аравію (19 %), Велику Британію (10 %), Італію (9 %).

Імпорт (1344 млн дол. США у 1996 р.): транспортні засоби, нафтопереробні товари, продукти харчування. Держави-імпортери: Саудівська Аравія (14 %), Велика Британія (12 %), Єгипет (6 %), Німеччина (4 %) та ін.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2002 р., %: с/г — 80; промисловість і будівництво — 7; сфера обслуговування — 13.

Армія (2000): 104 500 військовослужбовців. Витрати на армію: 425 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 58,9 року (чол. — 57,7; жін. — 60,2).

Смертність дітей до 1 року (2006): 61,1 ‰.
Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{1222}$ жителі.
Кількість лікарів (1996): $^1/_{11\,100}$ осіб. **Витрати на охорону здоров'я** (1990): 3,3 % ВВП.
Доступ до питної води: даних нема.
ОСВІТА. Письменних (2003): 61,1 % (чол. — 71,8 %; жін. — 50,5 %).
Обов'язкова освіта: 9 класів.
Користувачі Інтернетом (2001): 10 тис. осіб.
ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — СУДАН. Відсутні. Найближче від України посольство Судану — в Москві (Росія). Дипломатичні відносини між Україною та Республікою Судан встановлені 4 червня 1992 р.

СУРІНАМ

Держава, розташована у пн. частині Південної (Латинської) Америки.

Офіційна назва — ***Республіка Сурінам.***

Столиця — ***Парамарібо*** (233 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Гайана (600 км) — на Зх.; Бразилія (593 км) — на Пд.; Гвіана (500 км) — на Сх. На Пн. — Атлантичний океан.
Площа: 163 820 км² (90 місце серед держав світу).
Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 459, Сх.-Зх. — 451.
Найвища точка: 1280 м (г. Вільгельміна).
Населення (2006): 439 тис. осіб (163 місце).
Державне свято: 25 листопада (проголошення незалежності, 1975 р.).
Державна мова: нідерландська (голландська).
Грошова одиниця: сурінамський долар (у 2006 р. 1 дол. США = 2,73 сурін. дол.; у 2002 — 2,35 сурін. дол.).
ВВП (2006): 3,1 млрд дол. США (162 місце).
ВВП/особу (2006): 7,1 тис. дол. США (90 місце).
Бюджет (млн дол. США у 2004 р.): надходження — 392,6; витрати — 425,9.
ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина території С. розташована на Гвіанському плоскогір'ї (висота — до 1280 м, г. Вільгельміна). Уздовж узбережжя — низовина, місцями заболочена. Переважають вологі ліси на латеритних ґрунтах. Прибл. 90 % площі вкрито лісами. Клімат — субекваторіальний, жаркий, вологий. Середньорічні температури, °С: від +26 до +28. Опади, мм/рік: 1900—3000. **Мінеральні ресурси:** поклади бокситів, марганцю, нікелю, заліза, міді, золота, платини та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. До появи європейців (1581) територію *С.* заселяли індіанські племена араваки, кариби та ін. Першими європейцями, які прибули на ці землі, були нідерландці. Історія *С.* тісно пов'язана з англійським та нідерландським впливом. Спочатку *С.* був англійським володінням. У 1667 р. англійці передали *С.* нідерландцям в обмін на Новий Амстердам (територія сучасного Нью-Йорку). Для праці на плантаціях цукрової тростини та інших важких робіт нідерландці завозили рабів з Африки. *С.* залишився колонією Нідерландів до 1975 р. Після скасування рабства (1863) у *С.* прибули працівники з Індії та Індонезії. Це характеризує етнічну різноманітність у *С.* У 1975 р. — проголошення незалежності. *С.* — член ООН (з 1975 р.).

НАСЕЛЕННЯ: 439,1 тис. осіб у 2006 р. (184 тис. осіб — 1950; 352,8 — 1980 р.).

Щільність: 2,6 особи/км² (188 місце).

Народжуваність: 18 ‰. **Смертність:** 7,3 ‰.

Природний приріст: 10,7 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 29 % (чол. — 65,4 тис.; жін. — 62,1 тис.); 15—64 — 64,7 % (чол. — 145,9 тис.; жін. — 138,1 тис.); 65 і більше — 6,3 % (чол. — 12,2 тис.; жін. — 15,4 тис.).

Міське населення: 51 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 2000 р.): Парамарібо (233).

Етнічний склад, %: сурінамці — 35, індонезійці — 15, негроїди — 10, американські індіанці — 3, китайці — 2 та ін.

Релігійна належність, %: індуїсти — 27, протестанти — 25, католики — 23, мусульмани — 20 та ін.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави: президент Рональд Венетіан (з 12 серпня 2000 р.).

Керівник уряду: прем'єр-міністр Рамдін Сарджу (з 12 серпня 2005 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): дистрикт (9).

Політичні партії (після виборів 25 травня 2000 р. кількість осіб у парламенті): Новий фронт за демократію — 32; Національна демократична партія — 10; Національна демократична платформа 2000 — 3; інші — 6. Загальна кількість депутатів — 51.

ГОСПОДАРСТВО. *С.* — держава з низьким економічним розвитком. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (21); промисловість і будівництво (21); сфера обслуговування (46). 75 % активного населення зайнято у с/г.

Структура промисловості: гірничовидобувна, металургійна, харчова, деревопереробна, будматеріалів.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 1,5 млрд; використано для внутрішніх потреб — 1,4 млрд; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 9,5 тис.; використано для внутрішніх потреб — 11,2 тис.; експорт — 1,4 тис.; імпорт — 1,6 тис.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: рис, банани, цукрова тростина, кокосові горіхи, кукурудза, кава, какао, фрукти. Розвинуте тваринництво і рибальство.

Сільськогосподарські угіддя: 0,4 %.

Рекреація: екваторіальні ліси; фауна. Основний рекреаційний центр — столиця. У 1995 р. країну відвідало 18 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 14 млн дол. США.

Експорт (340 млн дол. США у 1997 р.): боксити й алюміній (75 %), рис, банани, нафта. Основна частина експорту — у Норвегію (33 %), Нідерланди (27 %), США (13 %).

Імпорт (350 млн дол. США у 1997 р.): пром. вироби, продукти харчування. Основні держави-імпортери: США (40 %), Нідерланди (24 %), Тринідад і Тобаго (11 %).

Зайнятість активного населення (за секторами господарства), станом на 2005 р., %: с/г — 8; промисловість і будівництво — 14; сфера обслуговування — 78.

Армія (2000): 2 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 11 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 69 років (чол. — 66,7; жін. — 71,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 23 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^1/_{111}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^1/_{1200}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я: даних нема.

Доступ до питної води: даних нема.

ОСВІТА. Письменних (2003): 88 % (чол. — 92,3 %; жін. — 84,1 %).

Обов'язкова освіта: 6 класів.

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 1023. Витрати на освіту (1996): 8,3 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 10 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — СУРІНАМ. Відсутні. Найближче від України посольство Суринаму — в Мюнхені (Німеччина).

СХІДНИЙ ТИМОР

Держава (з 19 травня 2002 р.), розташована у сх. частині о-ва Тимор (пд.-сх. частина Азії).

Офіційна назва — ***Демократична Республіка Східного Тимору.***

Столиця — *Ділі* (65 тис. осіб у 1998 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Площа: 14 874 км² (153 місце серед держав світу).

Найвища точка: 2963 м (вершина Тата-Майлау).

Середньорічні температури, °С: 23—27.

Опади: 800—1500 мм/рік.

Населення (2006): 1,1 млн осіб (151 місце).

Грошова одиниця: долар США.

ВВП (2006): 370 млн дол. США (181 місце).

ВВП/особу (2006): 800 дол. США (184 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 107,7; витрати — 73.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. У 1586 р. заселений португаль-цями. З 1963 р. *С. Т.* під адміністрацією Португалії, з 1975 р. — автономн територія. Згідно з референдумом (8 серпня 1999 р.), — незалежна територі Для підтримання миру в 1999 р. сюди введено сили ООН. *С. Т.* — член ООН (з 2002 р.)

Глава держави: президент Жозе Мануель Рамуш-Орта (з 20 травня 2005 р.

Керівник уряду: прем'єр-міністр Кай Рала Шанана (Жозе Алехандро) Гужм (з 8 серпня 2007 р.).

НАСЕЛЕННЯ: 1,1 млн осіб у 2006 р.

Щільність: 53,8 особи/км² (110 місце).

Народжуваність: 27 ‰. **Смертність:** 6,2 ‰.

Природний приріст: 20,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 36,3 % (чол. — 196,3 тис.; жін. — 190 тис.); 15—64 — 60,6 % (чол. — 328,1 тис.; жін. — 315,4 тис.); 65 і біль-ше — 3,1 % (чол. — 16,1 тис.; жін. — 16,9 тис.).

Етнічний склад: метиси, індонезійці та ін.

Релігійна належність: католики, мусульмани, аніміcти та ін.

ГОСПОДАРСТВО. Основна діяльність місцевих жителів: с/г (рис, тютюн, кава, бавовна, чай, картопля, кукурудза; розведення вел. рог. худ., свиней, овець тощо); харчова і деревопереробна пром.; рибальство. На о-ві розвідан природні ресурси (нафта, вугілля, кольорові метали та ін.), які не видобувають.

Галузева структура (% від ВВП, 2005): с/г, лісове г-во і рибальство (8,5); промисловість і будівництво (23,1); сфера обслуговування (68,4).

Експорт (10 млн дол. США у 2006 р.): кава, чай та ін. Основна частина екс-порту — в Індонезію (100 %).

Імпорт (202 млн дол. США у 2006 р.): продукти харчування.

Зайнятість активного населення (за секторами господарства): даних нема.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 66,3 року (чол. — 64; жін. — 68,7).

Смертність дітей до 1 року (2006): 46 ‰.

ОСВІТА. Письменних (2003): 58,6 % (чол. — даних нема; жін. — даних нема).

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — СХІДНИЙ ТИМОР. Відсутні.

СЬЄРРА-ЛЕОНЕ

Держава, розташована в зх. (прибережній) частині Африки.

Офіційна назва *Республіка Сьєрра-Леоне.*

Столиця — ***Фрітаун*** (670 тис. осіб у 2000 р.).

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ. Сусіди: Гвінея (652 км) — на Пн. і Сх.; Ліберія — на Пд. На Зх. — Атлантичний океан.

Площа: 71 740 км² (116 місце серед держав світу).

Макс. відстані, км: Пн.-Пд. — 354, Сх.-Зх. — 306.

Населення (2006): 6 млн осіб (101 місце).

Державне свято: 27 квітня (проголошення незалежності, 1961 р.).

Державна мова: англійська.

Грошова одиниця: леоне (у 2006 р. 1 дол. США = 2962 леоне; у 2002 — 2099 леоне).

ВВП (2006): 370 млн дол. США (181 місце).

ВВП/особу (2006): 800 дол. США (184 місце).

Бюджет (млн дол. США у 2006 р.): надходження — 96; витрати — 351.

ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ. Більша частина території *С.-Л.* розташована на Леоно-Ліберійській височині (висота — до 1958 м, г. Бінтимані). Уздовж узбережжя — низовина. На Пн. — високотравна савана, на Пд. і Пд.-Сх. — зарості чагарників. У горах — подекуди вічнозелені екваторіальні ліси. Прибл. 25 % площі вкрито лісами. Клімат — субекваторіальний, вологий. Середньорічні температури, °С: на узбережжі — від +24 до +27. Опади, мм/рік: 2000—2500; у горах — до 4000. **Мінеральні ресурси:** значні запаси алмазів, платини, золота, залізної руди, бокситів та ін.

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ. Першими європейцями, які прибули у регіон *С.-Л.*, були португальці (1460). Вони назвали країну Сьєрра-Леоне, що означає "Гори Левів". У XVI ст. європейці продавали в рабство значну кількість корінних жителів. У 1787 р. англієць Гренвіл Шарп заснував на території *С.-Л.* поселення для рабів-утікачів — м. Фрітаун (нині столиця держави). У 1807 р. Велика Британія оголосила незаконною торгівлю рабами, багато визволених рабів повернулися у *С.-Л.* з Америки та Європи. З 1808 по 1961 рр. — колонія Великої Британії. *С.-Л.* здобула незалежність у 1961 р. У 90-ті роки XX ст. почалась громадянська війна за владу. *С.-Л.* — член ООН (з 1961 р.), Співдружності Націй та інших міжнародних організацій.

НАСЕЛЕННЯ: 6 млн осіб у 2006 р. (2 млн осіб — 1950; 2,6 — 1970; 3,5 — 1980 р.).

Щільність: 75,6 особи/км² (90 місце).

Народжуваність: 45,8 ‰. **Смертність:** 23 ‰.

Природний приріст: 22,8 ‰ (2006).

Вікова структура, років (2006): 0—14 — 44,8 % (чол. — 1,3 млн; жін. — 1,4 млн); 15—64 — 52 % (чол. — 1,5 млн; жін. — 1,6 млн); 65 і більше — 3,2 % (чол. — 91 тис.; жін. — 102 тис.).

Міське населення: 34 % (2000).

Головні міста (тис. осіб у 1990 р.): Фрітаун (670 у 2000 р.), Койду (83), Бо (60), Кенема (53), Макені (50).

Етнічний склад: негри (темне — 30 %, менде — 30 % та ін.) — 98 %, євро-пеоїди та ін.

Релігійна належність, %: мусульмани — 60, аніміcти — 30, християни — 10.

ФОРМА ПРАВЛІННЯ. Президентська республіка.

Форма устрою: унітарна держава.

Глава держави й уряду: президент Ернест Бай Корома (з 17 вересня 2007 р.).

Адміністративна одиниця (кількість): провінція (3), область (1).

Політичні партії: Народна партія Сьєрра-Леоне (заснована 1991 р.); Народно-демократична партія (заснована 1991 р.); Об'єднаний революційний фронт (заснований 1991 р.); Партія національної єдності (заснована 1995 р.). Загальна кількість депутатів у парламенті — 68. Найбільше місць у парламенті належить Народній партії Сьєрра-Леоне.

ГОСПОДАРСТВО. *С.-Л.* — відстала аграрна держава. Галузева структура (% від ВВП, 2002): с/г, лісове г-во і рибальство (49); промисловість і будівництво (31); сфера обслуговування (20). $^{3}/_{5}$ активного населення зайнято у с/г.

Структура промисловості: гірничовидобувна, обробка алмазів, харчова, деревопереробна.

Обсяги виробництва найважливіших видів продукції паливно-енергетичного комплексу (2004):

Електроенергія, кВт/год.: вироблено — 244 млн; використано для внутрішніх потреб — 226,9 млн; експорт — 0; імпорт — 0.

Нафта, барель/день: вироблено — 4; використано для внутрішніх потреб — 6,6 тис.; експорт — даних нема; імпорт — даних нема.

Природний газ, м³: вироблено — 0; використано для внутрішніх потреб — 0.

Структура сільського господарства: рис, кава, цитрусові, шоколадне і какаове дерево, банани. Тваринництво слабо розвинуте.

Сільськогосподарські угіддя: 55,3 %.

Рекреація: нац. парки (Оутамба-Кілімі, Лома-Мунтийн та ін.); багата фауна. Основний рекреаційний центр — столиця (Фрітаун). У 1995 р. країну відвідали 25 тис. іноземних туристів. Прибуток становив 6 млн дол. США.

Експорт (42 млн дол. США у 1996 р.): алмази, боксити, кава, какао. Основна частина експорту — у США (49 %), Велику Британію (17 %), Бельгію (17 %), Нідерланди (4 %).

Імпорт (135 млн дол. США у 1996 р.): продукти харчування, прод. машини, будівного та хімічного в-ва, паливо. Держави-імпортери: США (42 %), Нідерланди (14 %), Велика Британія (6 %) та ін.

Армія (2000): 3 тис. військовослужбовців. Витрати на армію: 11 млн дол. США.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. Очікувана тривалість життя (2006): 40,2 року (чол. — 38,1; жін. — 42,5).

Смертність дітей до 1 року (2006): 160,4 ‰.

Кількість ліжок у лікарнях: $^{1}/_{980}$ жителів.

Кількість лікарів (1996): $^{1}/_{14\,290}$ осіб. Витрати на охорону здоров'я (1990): 2,4 % ВВП.

Доступ до питної води (1993): 43 % осіб.

ОСВІТА. Письменних (2003): 29,6 % (чол. — 39,8 %; жін. — 20,5 %).

Кількість студентів на 100 тис. осіб: 140. Витрати на освіту (1996): 1,4 % ВВП.

Користувачі Інтернетом (2001): 2 тис. осіб.

ДИПЛОМАТИЧНІ І КОНСУЛЬСЬКІ ПРЕДСТАВНИЦТВА — УКРАЇНА — СЬЄРРА-ЛЕОНЕ. Відсутні. Найближче від України посольство Сьєрра-Леоне — в Москві (Росія).